سنن أبي داود

SUNEN EBU DAVUDA

Ebu Davudova
zbirka hadisa sa komentarom

7

بسم الله الرحمن الرحيم

Ebu Davud Sulejman ibn Eš'as es-Sidžistani

SUNEN EBU DAVUDA

prijevod i komentar: Mahmut Karalić

Knjiga 7

Novi Pazar, 2012.

POGLAVLJA O SUNNETU

6. Ko bude pozivao sunnetu (neophodnost sunneta)

4601. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Ejub, kog je obavijestio Ismail b. Džafer, prenijevši od El-Alaa b. Abdurrahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ko bude pozivao na Pravi put, imat će nagradu kao svi oni koji ga u tome budu slijedili, a njima time ni najmanje neće biti umanjena nagrada. A ko bude pozivao na stranputicu, imat će grijeh kao svi oni koji ga u tome budu slijedili, a njima time ni najmanje neće biti umanjeni grijesi."**[1]

4602. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija, on od Amira b. Sa'da, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Najveću grešku, od muslimana, čini onaj koji upita za nešto što nije bilo zabranjeno, pa se to zbog njegovog pitanja zabrani."**[2]

كِتَابُ السُّنَّةِ

٦. بَاب لُزُومِ السُّنَّةِ

٤٦٠١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ يَعْنِي ابْنَ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي الْعَلَاءُ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا.

٤٦٠٢. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَعْظَمَ الْمُسْلِمِينَ فِي الْمُسْلِمِينَ جُرْمًا مَنْ سَأَلَ عَنْ أَمْرٍ لَمْ يُحَرَّمْ فَحُرِّمَ عَلَى النَّاسِ مِنْ أَجْلِ مَسْأَلَتِهِ.

---

[1] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u* i Ibn Madže u *Sunenu*.

[2] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

4603. ISPRIČAO NAM JE Jezid b. Halid b. Jezid b. Abdullah b. Mevhib el-Hemdani, kog je obavijestio El-Lejs, prenijevši od Ukajla, on od Ibn Šihaba, on od Ebu Idrisa el-Havlanija Aizellaha, da je Jezid b. Amire, učenik Muaza b. Džebela, kazao: **"Kad god bi Muaz b. Džebel sjeo da održi vaz, rekao bi: 'Allah je mudar i pravedan, a propali su oni koji Mu budu pripisivali druga.' Jednog dana je Muaz b. Džebel rekao: 'Poslije vas će nastupiti iskušenja. U to vrijeme će biti mnoštvo imetka i puno će se učiti Kur'an. Učit će ga i vjernik i munafik, i muškarac i žena, i malo i veliko, i rob i slobodni. Uskoro bi moglo doći vrijeme kada će neki govoriti: 'Šta je ljudima, zašto me ne slijede, a ja učim Kur'an!? Oni me neće slijediti sve dotle dok im ne uvedem kakvu novotariju.' Tada se čuvajte i njega i novotarija koje bude uveo, jer će to biti zabluda. Upozoravam vas da se tada pripazite mudrih ljudi, jer će šejtan na jezik mudrog ubacivati riječi zablude, a na jezik munafika riječi istine.' Upitao sam Muaza: 'Allah ti se smilovao, a kako ću znati da mudri govori riječi zablude, a munafik riječi istine?' On reče: 'Kloni se riječi mudrog za koje**	٤٦٠٣. حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ الْهَمْدَانِيُّ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ أَبَا إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيَّ عَائِذَ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ يَزِيدَ بْنَ عُمَيْرَةَ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَخْبَرَهُ قَالَ: **كَانَ لَا يَجْلِسُ مَجْلِسًا لِلذِّكْرِ حِينَ يَجْلِسُ إِلَّا قَالَ اللَّهُ حَكَمٌ قِسْطٌ هَلَكَ الْمُرْتَابُونَ فَقَالَ: مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ يَوْمًا إِنَّ مِنْ وَرَائِكُمْ فِتَنًا يَكْثُرُ فِيهَا الْمَالُ وَيُفْتَحُ فِيهَا الْقُرْآنُ حَتَّى يَأْخُذَهُ الْمُؤْمِنُ وَالْمُنَافِقُ وَالرَّجُلُ وَالْمَرْأَةُ وَالصَّغِيرُ وَالْكَبِيرُ وَالْعَبْدُ وَالْحُرُّ فَيُوشِكُ قَائِلٌ أَنْ يَقُولَ مَا لِلنَّاسِ لَا يَتَّبِعُونِي وَقَدْ قَرَأْتُ الْقُرْآنَ مَا هُمْ بِمُتَّبِعِيَّ حَتَّى أَبْتَدِعَ لَهُمْ غَيْرَهُ فَإِيَّاكُمْ وَمَا ابْتُدِعَ فَإِنَّ مَا ابْتُدِعَ ضَلَالَةٌ وَأُحَذِّرُكُمْ زَيْغَةَ الْحَكِيمِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ يَقُولُ كَلِمَةَ الضَّلَالَةِ عَلَى لِسَانِ الْحَكِيمِ وَقَدْ يَقُولُ الْمُنَافِقُ كَلِمَةَ الْحَقِّ قَالَ قُلْتُ لِمُعَاذٍ مَا يُدْرِينِي رَحِمَكَ اللَّهُ أَنَّ الْحَكِيمَ قَدْ يَقُولُ كَلِمَةَ الضَّلَالَةِ وَأَنَّ الْمُنَافِقَ قَدْ يَقُولُ كَلِمَةَ الْحَقِّ**

svijet iz prezira bude govorio: 'Kakve su ovo riječi.', i ne dozvoli da te one odvrate od Pravog puta, a prihvati riječi istine kada ih čuješ. Riječi istine zrače svjetlošću.'"

قَالَ بَلَى اجْتَنِبْ مِنْ كَلَامِ الْحَكِيمِ الْمُشْتَهِرَاتِ الَّتِي يُقَالُ لَهَا مَا هَذِهِ وَلَا يُثْنِيَنَّكَ ذَلِكَ عَنْهُ فَإِنَّهُ لَعَلَّهُ أَنْ يُرَاجِعَ وَتَلَقَّ الْحَقَّ إِذَا سَمِعْتَهُ فَإِنَّ عَلَى الْحَقِّ نُورًا.

Ebu Davud kaže: "Ma'mer je prenio od Ez-Zuhrija: **'Neka te one ne odbiju od njega.'**, umjesto: **'Neka te to ne odvrati od njega.'** A Salih b. Kejsan je od Ez-Zuhrija u ovom hadisu prenio *el-muštebihat/nejasne*, umjesto riječi *el-muštehirat/poznate*. Rekao je i: **'Neka te ne odvrati...'**, kao što je kazao Ukajl. Ibn Ishak je prenio da je Ez-Zuhri rekao: **'Ono što ti je nejasno od riječi mudrog do te mjere da kažeš: 'Šta je htio sa ovom riječju.''"**

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ فِي هَذَا الْحَدِيثِ وَلَا يُنْئِيَنَّكَ ذَلِكَ عَنْهُ مَكَانَ يُثْنِيَنَّكَ وقَالَ صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ الزُّهْرِيِّ فِي هَذَا الْمُشَبِّهَاتِ مَكَانَ الْمُشْتَهِرَاتِ وَقَالَ لَا يُثْنِيَنَّكَ كَمَا قَالَ عُقَيْلٌ وقَالَ ابْنُ إِسْحَقَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ بَلَى مَا تَشَابَهَ عَلَيْكَ مِنْ قَوْلِ الْحَكِيمِ حَتَّى تَقُولَ مَا أَرَادَ بِهَذِهِ الْكَلِمَةِ.

4604. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan: **"Neki čovjek je pisao Omeru b. Abdulazizu pitajući ga o sudbini."** A obavijestio nas je i Er-Rebi b. Sulejman el-Muezzin, prenijevši od Eseda b. Musaa, on od Hammada b. Dulejla, on od Sufjana es-Sevrija, on od En-Nadra. A obavijestio nas je Hennad b. es-Serijj, prenijevši od Kabisea, on od Ebu Redža, ovaj od Ebus-Salta – ovo je Ibn Kesirov hadis i njihov smisao: **"Neki čovjek je pisao Omeru b. Abdulazizu**

٤٦٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ كَتَبَ رَجُلٌ إِلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ يَسْأَلُهُ عَنِ الْقَدَرِ ح. وحَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْمُؤَذِّنُ قَالَ حَدَّثَنَا أَسَدُ بْنُ مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ دُلَيْلٍ قَالَ سَمِعْتُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيَّ يُحَدِّثُنَا عَنِ النَّضْرِ ح. وحَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ عَنْ قَبِيصَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ أَبِي الصَّلْتِ وَهَذَا لَفْظُ حَدِيثِ ابْنِ كَثِيرٍ

pitajući ga o sudbini, pa mu je Omer napisao: ‘Preporučujem ti da se bojiš Allaha i da se držiš sredine u izvršenju Njegovih naredbi; i preporučujem ti slijeđenje sunneta Njegovog Vjerovjesnika, s.a.v.s., i da se kloniš novotarija, koje uvode pojedinci, nakon što je to precizirano Poslanikovim sunnetom; i da se pridržavaš sunneta, jer će te on sačuvati od stranputice. Znaj da ljudi neće uvesti nekakvu novotariju, a da u Kur’anu i sunnetu ne postoji dokaz da su je ljudi i ranije uvodili i da je pokazana zabluda u njoj. Sunnet je propisao Onaj Koji je znao šta je nasuprot njega (Ibn Kesir nije kazao: Onaj Koji je znao šta je nasuprot njemu od grešaka, zabluda, gluposti i produbljivanja). Teži da ideš putem kojim je išao selef-salih (Vjerovjesnik, s.a.v.s., i njegovi ashabi). Oni su posjedovali ogromno znanje i izbjegavali su novotarije. Oni su bili više u stanju da spoznaju vjeru nego oni koji su došli poslije njih. Ako je ispravan put koji slijedite, vi koji ste uveli novotarije, onda ste vi njih pretekli u tome. A ako kažete da novotarije koje su uvedene nakon njih nisu njihov put, onda vi njihov put ne slijedite, a oni su prvi koji su o tome

وَمَعْنَاهُمْ قَالَ كَتَبَ رَجُلٌ إِلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ يَسْأَلُهُ عَنْ الْقَدَرِ فَكَتَبَ أَمَّا بَعْدُ أُوصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالِاقْتِصَادِ فِي أَمْرِهِ وَاتِّبَاعِ سُنَّةِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَرْكِ مَا أَحْدَثَ الْمُحْدِثُونَ بَعْدَ مَا جَرَتْ بِهِ سُنَّتُهُ وَكُفُوا مُؤْنَتَهُ فَعَلَيْكَ بِلُزُومِ السُّنَّةِ فَإِنَّهَا لَكَ بِإِذْنِ اللَّهِ عِصْمَةٌ ثُمَّ اعْلَمْ أَنَّهُ لَمْ يَبْتَدِعْ النَّاسُ بِدْعَةً إِلَّا قَدْ مَضَى قَبْلَهَا مَا هُوَ دَلِيلٌ عَلَيْهَا أَوْ عِبْرَةٌ فِيهَا فَإِنَّ السُّنَّةَ إِنَّمَا سَنَّهَا مَنْ قَدْ عَلِمَ مَا فِي خِلَافِهَا وَلَمْ يَقُلْ ابْنُ كَثِيرٍ مَنْ قَدْ عَلِمَ مِنْ الْخَطَإِ وَالزَّلَلِ وَالْحُمْقِ وَالتَّعَمُّقِ فَارْضَ لِنَفْسِكَ مَا رَضِيَ بِهِ الْقَوْمُ لِأَنْفُسِهِمْ فَإِنَّهُمْ عَلَى عِلْمٍ وَقَفُوا وَبِبَصَرٍ نَافِذٍ كَفُّوا وَهُمْ عَلَى كَشْفِ الْأُمُورِ كَانُوا أَقْوَى وَبِفَضْلِ مَا كَانُوا فِيهِ أَوْلَى فَإِنْ كَانَ الْهُدَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ لَقَدْ سَبَقْتُمُوهُمْ إِلَيْهِ وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّمَا حَدَثَ بَعْدَهُمْ مَا أَحْدَثَهُ إِلَّا مَنْ اتَّبَعَ غَيْرَ سَبِيلِهِمْ وَرَغِبَ بِنَفْسِهِ عَنْهُمْ فَإِنَّهُمْ هُمْ السَّابِقُونَ فَقَدْ تَكَلَّمُوا فِيهِ بِمَا

dovoljno kazali; sve drugo je zabluda. Mnogi ljudi koji nisu slijedili njihov put pretjerali su, jer su oni slijedili srednji, ispravni put.

Pitao si za priznanje sudbine. Mogu ti kazati da si naišao na onoga koji, sa Allahovim odobrenjem, o tome dosta zna. Koliko mi je poznato, ljudi nisu nikada uveli novinu ili kakvu novotariju, a da ona nije bila dokaz za priznanje sudbine. Sudbina je u predislamsko doba istjecana. O njoj su predislamski Arapi govorili u svojim besjedama i pjesmama i na taj način veličali sebe i pokazivali žal za onim što je prošlo. Islam je u tome pokazao samo još veću preciznost. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ju je spomenuo u brojnim hadisima. Od njega su to čuli muslimani koji su govorili o sudbini i u toku života, a i poslije smrti Allahovog Poslanika, s.a.v.s., čvrsto vjerujući i predajući se svome Gospodaru, pokazujući time svoju nemoć i svoju slabost i priznajući da ne postoji ništa što nije obuhvaćeno Njegovim znanjem i što nije registrirano u Njegovoj Knjizi (Levhi-mahfuzu).

A ako upitate zašto je Allah objavio taj i taj ajet i zašto je rekao tako i

يَكْفِي وَوَصَفُوا مِنْهُ مَا يَشْفِي فَمَا دُونَهُمْ مِنْ مَقْصَرٍ وَمَا فَوْقَهُمْ مِنْ مَحْسَرٍ وَقَدْ قَصَّرَ قَوْمٌ دُونَهُمْ فَجَفَوْا وَطَمَحَ عَنْهُمْ أَقْوَامٌ فَغَلَوْا وَإِنَّهُمْ بَيْنَ ذَلِكَ لَعَلَى هُدًى مُسْتَقِيمٍ كَتَبْتَ.

تَسْأَلُ عَنْ الْإِقْرَارِ بِالْقَدَرِ فَعَلَى الْخَبِيرِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَعْتَ مَا أَعْلَمُ مَا أَحْدَثَ النَّاسُ مِنْ مُحْدَثَةٍ وَلَا ابْتَدَعُوا مِنْ بِدْعَةٍ هِيَ أَبْيَنُ أَثَرًا وَلَا أَثْبَتُ أَمْرًا مِنْ الْإِقْرَارِ بِالْقَدَرِ لَقَدْ كَانَ ذَكَرَهُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ الْجُهَلَاءُ يَتَكَلَّمُونَ بِهِ فِي كَلَامِهِمْ وَفِي شِعْرِهِمْ يُعَزُّونَ بِهِ أَنْفُسَهُمْ عَلَى مَا فَاتَهُمْ ثُمَّ لَمْ يَزِدْهُ الْإِسْلَامُ بَعْدُ إِلَّا شِدَّةً وَلَقَدْ ذَكَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَيْرِ حَدِيثٍ وَلَا حَدِيثَيْنِ وَقَدْ سَمِعَهُ مِنْهُ الْمُسْلِمُونَ فَتَكَلَّمُوا بِهِ فِي حَيَاتِهِ وَبَعْدَ وَفَاتِهِ يَقِينًا وَتَسْلِيمًا لِرَبِّهِمْ وَتَضْعِيفًا لِأَنْفُسِهِمْ أَنْ يَكُونَ شَيْءٌ لَمْ يُحِطْ بِهِ عِلْمُهُ وَلَمْ يُحْصِهِ كِتَابُهُ وَلَمْ يَمْضِ فِيهِ قَدَرُهُ وَإِنَّهُ مَعَ ذَلِكَ لَفِي مُحْكَمِ كِتَابِهِ مِنْهُ اقْتَبَسُوهُ وَمِنْهُ تَعَلَّمُوهُ وَلَئِنْ قُلْتُمْ لِمَ أَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ كَذَا لِمَ قَالَ كَذَا لَقَدْ قَرَءُوا مِنْهُ مَا قَرَأْتُمْ وَعَلِمُوا مِنْ تَأْوِيلِهِ مَا جَهِلْتُمْ وَقَالُوا بَعْدَ ذَلِكَ كُلِّهِ بِكِتَابٍ وَقَدَرٍ

tako – oni su (selefus-salih) to čitali kao i vi, a znali su njegov smisao, koji vi ne poznajete. I nakon svega toga, rekli su da priznaju Knjigu i sudbinu i potvrdili da ono što Allah hoće biva, a što On neće ne biva. Rekli su mi: 'Ne možemo ni samima sebi neku korist pribaviti, ni od sebe kakvu štetu otkloniti.' Oni su (tj. selefus-salih) i nakon priznanja i vjerovanja u sudbinu nastojali da čine dobra djela i bojali se da čine grijehe.'"

وَكُتِبَتِ الشَّقَاوَةُ وَمَا يُقْدَرْ يَكُنْ وَمَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ وَلَا نَمْلِكُ لِأَنْفُسِنَا ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ثُمَّ رَغِبُوا بَعْدَ ذَلِكَ وَرَهِبُوا.

4605. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijesito Abdullah b. Jezid, prenijevši od Seida b. Ebu Ejuba, on od Ebu Sahra, ovaj od Nafia: "Ibn Omer je u Šamu imao prijatelja sa kojim se dopisivao. Jednom prilikom mu je napisao: 'Do mene je doprlo da si nešto govorio u vezi sudbine. Nemoj o tome meni pisati.[3] Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je kazao: 'Među mojim sljedbenicima će se pojaviti narodi koji će nijekati sudbinu.'"

٤٦٠٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ يَعْنِي ابْنَ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو صَخْرٍ عَنْ نَافِعٍ قَالَ: كَانَ لِابْنِ عُمَرَ صَدِيقٌ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ يُكَاتِبُهُ فَكَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ إِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّكَ تَكَلَّمْتَ فِي شَيْءٍ مِنَ الْقَدَرِ فَإِيَّاكَ أَنْ تَكْتُبَ إِلَيَّ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّهُ سَيَكُونُ فِي أُمَّتِي أَقْوَامٌ يُكَذِّبُونَ بِالْقَدَرِ

4606. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. el-Džerrah, kog je obavijestio Hammad b. Zejd, da je Halid el-Hazzai kazao:

٤٦٠٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْجَرَّاحِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ

[3] Jer ako je istina da si govorio ono što je do mene od tebe doprlo, ja bih morao prekinuti sa tobom prijateljstvo.

“Upitao sam El-Hasana: ‘Ebu Seide, je li Adem stvoren da živi na nebesima[4] ili da živi na Zemlji?’ On reče: ‘Stvoren je da živi na Zemlji.’ Upitah: ‘A da se suzdržao i da nije jeo plod drveta?’ On reče: ‘On to nije mogao izbjeći.’ Rekoh: ‘A obavijesti me o riječima Uzvišenog: *Ne možete od njih nikoga u zabludu zavesti, možete samo onoga koji će i onako u Vatri goriti.* (Es-Saffat, 162-163)’ On reče: ‘Šejtani mogu zavesti samo onoga kome je Allah predodredio Džehennem.’”

خَالِدٍ الْحَذَّاءِ قَالَ قُلْتُ لِلْحَسَنِ يَا أَبَا سَعِيدٍ أَخْبِرْنِي عَنْ آدَمَ أَلِلسَّمَاءِ خُلِقَ أَمْ لِلْأَرْضِ قَالَ لَا بَلْ لِلْأَرْضِ قُلْتُ أَرَأَيْتَ لَوْ اعْتَصَمَ فَلَمْ يَأْكُلْ مِنْ الشَّجَرَةِ قَالَ لَمْ يَكُنْ لَهُ مِنْهُ بُدٌّ قُلْتُ أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴾ قَالَ إِنَّ الشَّيَاطِينَ لَا يَفْتِنُونَ بِضَلَالَتِهِمْ إِلَّا مَنْ أَوْجَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَحِيمَ.

4607. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Halida el-Hazzaija, da je El-Hasan[5], u vezi riječi Uzvišenog: *...a zato ih je i stvorio.* (Hud, 119), rekao: “Ove je stvorio za ovo (za Džennet), a te je stvorio za to (za Džehennem).”

٤٦٠٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ الْحَسَنِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ ﴾ قَالَ خَلَقَ هَؤُلَاءِ لِهَذِهِ وَهَؤُلَاءِ لِهَذِهِ.

4608. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kamil, kog je obavijestio Ismail, prenijevši od Halida el-Hazzaija, on od El-Hasana: “Šta veliš o riječima Uzvišenog: *Ne možete od njih nikoga u zabludu odvesti, možete samo onoga koji će i onako u Vatri goriti?*” On je rekao:

٤٦٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ قَالَ قُلْتُ لِلْحَسَنِ ﴿ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴾

[4] Tj. u Džennetu.

[5] El-Hasan el-Basri.

"(Šejtani mogu zavesti) samo onoga kome je Allah predodredio Džehennem."

قَالَ إِلَّا مَنْ أَوْجَبَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ أَنَّهُ يَصْلَى الْجَحِيمَ.

4609. ISPRIČAO NAM JE Hilal b. Bišr, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Humejda: **"Hasan je govorio: 'Više bih volio da padnem s neba na zemlju nego da kažem: 'Stvar je u mojoj ruci[6].'"**

٤٦٠٩. حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ بِشْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ كَانَ الْحَسَنُ يَقُولُ لَأَنْ يُسْقَطَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَقُولَ الْأَمْرُ بِيَدِي.

4610. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, da je Humejd kazao: **"El-Hasan nam je stigao u Mekku. Šerijatski pravnici Mekke mi rekoše da sa njim razgovaram da im jedan dan zakaže predavanje. Pitao sam ga i on reče da može. Okupili su se te im je održao predavanje. Nisam vidio da je iko govorio kao on. Neki čovjek reče: 'Ebu Seide: 'Ko je stvorio šejtana?' On reče: 'Neka je slavljen Allah, zar ima neko drugi da stvara osim Allaha? Allah je stvorio šejtana i stvorio je i dobro i zlo.' Čovjek reče: 'Bog ih ubio, kako mogu lagati na ovoga šejha?'"**

٤٦١٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ قَالَ قَدِمَ عَلَيْنَا الْحَسَنُ مَكَّةَ فَكَلَّمَنِي فُقَهَاءُ أَهْلِ مَكَّةَ أَنْ أُكَلِّمَهُ فِي أَنْ يَجْلِسَ لَهُمْ يَوْمًا يَعِظُهُمْ فِيهِ فَقَالَ: نَعَمْ فَاجْتَمَعُوا فَخَطَبَهُمْ فَمَا رَأَيْتُ أَخْطَبَ مِنْهُ فَقَالَ: رَجُلٌ يَا أَبَا سَعِيدٍ مَنْ خَلَقَ الشَّيْطَانَ فَقَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ خَلَقَ اللَّهُ الشَّيْطَانَ وَخَلَقَ الْخَيْرَ وَخَلَقَ الشَّرَّ قَالَ الرَّجُلُ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ كَيْفَ يَكْذِبُونَ عَلَى هَذَا الشَّيْخِ.

4611. ISPRIČAO NAM JE Ibn Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Humejda et-Tavila, **da je El-Hasan o riječima Uzvišenog:** ***Eto tako ga Mi***

٤٦١١. حَدَّثَنَا ابْنُ كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ

[6] Tj. da poričem sudbinu/kader.

uvodimo u srca nevjernika. (El-Hidžr, 12) rekao: 'Širk.'"

الْحَسَنِ ﴿ كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴾ قَالَ الشِّرْكُ.

4612. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od nekog čovjeka koga su, osim Ibn Kesira, spomenuli po imenu, on od Sufjana, on od Ubejda es-Sida, da je El-Hasan o riječima Uzvišenog Allaha: *Između njih i onoga što budu željeli bit će prepreka.* (Saba, 54), rekao: 'Između njih i vjerovanja bit će prepreka.'"[7]

٤٦١٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ رَجُلٍ قَدْ سَمَّاهُ غَيْرِ ابْنِ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عُبَيْدٍ الصِّيدِ عَنِ الْحَسَنِ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ ﴾ قَالَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْإِيمَانِ.

4613. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd da je Sulejm b. Avn kazao: "Dok sam putovao u Šam, čovjek koji je bio iza mene pozvao me je. Ja se okrenuh, kad to bijaše Redža b. Hajve. Upita me: 'Ebu Avne, šta je ovo što spominju o Hasanu?' Rekao sam: 'Oni na El-Hasana mnogo lažu.'"

٤٦١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمٌ عَنِ ابْنِ عَوْنٍ قَالَ: كُنْتُ أَسِيرُ بِالشَّامِ فَنَادَانِي رَجُلٌ مِنْ خَلْفِي فَالْتَفَتُّ فَإِذَا رَجَاءُ بْنُ حَيْوَةَ فَقَالَ: يَا أَبَا عَوْنٍ مَا هَذَا الَّذِي يَذْكُرُونَ عَنِ الْحَسَنِ قَالَ قُلْتُ إِنَّهُمْ يَكْذِبُونَ عَلَى الْحَسَنِ كَثِيرًا.

4614. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, kog je obavijestio Hammad, preniješi od Ejuba: "Na El-Hasana[8] su lagale dvije vrste ljudi: kaderije, koji negiraju sudbinu i koji žele da šire svoje ideje, i ljudi u čijim je srcima neprijateljstvo i mržnja. Govorili su:

٤٦١٤. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ قَالَ سَمِعْتُ أَيُّوبَ يَقُولُ كَذَبَ عَلَى الْحَسَنِ ضَرْبَانِ مِنَ النَّاسِ قَوْمٌ الْقَدَرُ رَأْيُهُمْ وَهُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يُنَفِّقُوا بِذَلِكَ رَأْيَهُمْ وَقَوْمٌ لَهُ فِي قُلُوبِهِمْ شَنَآنٌ وَبُغْضٌ

[7] Ta prepreka je, prema Abadijevom mišljenju, sudbina.

[8] El-Hasan el-Basri.

'Zar on nije govorio to i to. Zar to i to nisu njegove riječi?'"

يَقُولُونَ أَلَيْسَ مِنْ قَوْلِهِ كَذَا أَلَيْسَ مِنْ قَوْلِهِ كَذَا.

4615. ISPRIČAO NAM JE Ibnul-Musenna, njemu je ispričao Jahja b. Kesir el-Anberi, da je Kurre b. Halid rekao: **"O mladići, ne dopustite da vas kaderije ubijede da je El-Hasan od njih. Njegovo mišljenje je ispravno i uskladu sa sunnetom."**

٤٦١٥. حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُثَنَّى أَنَّ يَحْيَى بْنَ كَثِيرٍ الْعَنْبَرِيَّ حَدَّثَهُمْ قَالَ كَانَ قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ يَقُولُ لَنَا يَا فِتْيَانُ لَا تُغْلَبُوا عَلَى الْحَسَنِ فَإِنَّهُ كَانَ رَأْيُهُ السُّنَّةَ وَالصَّوَابَ.

4616. ISPRIČALI SU NAM Ibnul-Musenna i Ibn Beššar, kog je obavijestio Muemmel b. Ismail, prenijevši od Hammada b. Zejda, da je Ibn Avn kazao: **"Da smo znali da će se El-Hasanove riječi raširiti među ljudima u sasvim drugom značenju od onoga što je mislio El-Hasan, zapisali bismo ih u knjigu i svjedočili da on nije tako govorio, nego smo rekli: 'Te El-Hasanove riječi ne nose u sebi to značenje.'"**[9]

٤٦١٦. حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُثَنَّى وَابْنُ بَشَّارٍ قَالَا حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ قَالَ: لَوْ عَلِمْنَا أَنَّ كَلِمَةَ الْحَسَنِ تَبْلُغُ مَا بَلَغَتْ لَكَتَبْنَا بِرُجُوعِهِ كِتَابًا وَأَشْهَدْنَا عَلَيْهِ شُهُودًا وَلَكِنَّا قُلْنَا كَلِمَةٌ خَرَجَتْ لَا تُحْمَلُ.

4617. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, kog je obavijestio Hammad b. Zejd, da je Ejub kazao: **"El-Hasan mi je rekao: 'Ja se ni na što od onoga (što mi pripisuju) nikada nisam vratio.'"**

٤٦١٧. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ قَالَ قَالَ لِي الْحَسَنُ مَا أَنَا بِعَائِدٍ إِلَى شَيْءٍ مِنْهُ أَبَدًا.

4618. ISPRIČAO NAM JE Hilal b. Bešr, kog je obavijestio Osman b. Osman, da je Osman el-Betti rekao: **"El-Hasan nikada nije protumačio ni**

٤٦١٨. حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ بِشْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُثْمَانَ عَنْ عُثْمَانَ الْبَتِّيِّ قَالَ: مَا فَسَّرَ الْحَسَنُ آيَةً قَطُّ إِلَّا عَنِ الْإِثْبَاتِ.

[9] Ljudi su na El-Hasana el-Basrija lagali da je kaderija i da je negirao sudbinu.

jedan ajet a da u njemu nije potvrdio sudbinu."

7. O davanju prednosti

4619. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Esved b. Amir, prenijevši od Abdulaziza b. Ebu Selemea, on od Ubejdullaha, on od Nafia, da je Ibn Omer kazao: **"Mi smo u doba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., govorili: 'Nikoga nećemo izjednačavati sa Ebu Bekrom, ni sa Omerom, ni sa Osmanom. Nakon njih, mi ashabima nismo davali prednost jednim nad drugima."**[10]

4620. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kom je ispričao Anbese, prenijevši od Junusa, on od Ibn Šihaba, ovaj od Salima b. Abdullaha, da je Ibn Omer kazao: **"Dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio još živ, govorili smo: 'Najbolji od Vjerovjesnikovog, s.a.v.s., ummeta je Ebu Bekr, potom Omer, a potom Osman.'"**

4621. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Džamia b. Ebu Rašida, on od Ebu Ja'laa, da je Muhammed b. el-Hanefijje kazao: **"Upitao**

٧. بَاب فِي التَّفْضِيلِ

٤٦١٩. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنَّا نَقُولُ فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَعْدِلُ بِأَبِي بَكْرٍ أَحَدًا ثُمَّ عُمَرَ ثُمَّ عُثْمَانَ ثُمَّ نَتْرُكُ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نُفَاضِلُ بَيْنَهُمْ.

٤٦٢٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللهِ إِنَّ ابْنَ عُمَرَ قَالَ: كُنَّا نَقُولُ وَرَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيٌّ أَفْضَلُ أُمَّةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَهُ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ عُثْمَانُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ.

٤٦٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا جَامِعُ بْنُ أَبِي رَاشِدٍ

---

[10] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

sam moga oca: 'Koji čovjek je, poslije Allahovog Poslanika, s.a.v.s., najbolji?' 'Ebu Bekr.' – odgovorio je. 'Ko onda?' – upitah. 'Onda Omer.' – odgovori on. Potom sam se pobojao da pitam: 'A ko onda?', pa da kaže: 'Osman.', nego upitah: 'A onda ti, oče?', a on reče: 'Ja sam samo jedan od muslimana.'"[11]

حَدَّثَنَا أَبُو يَعْلَى عَنْ مُحَمَّدِ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ قَالَ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ عُمَرُ قَالَ ثُمَّ خَشِيتُ أَنْ أَقُولَ ثُمَّ مَنْ فَيَقُولَ عُثْمَانُ فَقُلْتُ ثُمَّ أَنْتَ يَا أَبَةِ قَالَ مَا أَنَا إِلَّا رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ.

4622. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Miskin, kog je obavijestio Muhammed el-Firjabi, da je Sufjan rekao: **"Ko bude tvrdio da je Alija bio preči za hilafet od njih dvojice[12], pogriješio je prema Ebu Bekru i prema Omeru i prema muhadžirima i ensarijama; dakle, prema svima. Ja ne smatram da će mu se, uz ovakvu tvrdnju, djela uspinjati prema nebu."**

٤٦٢٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ يَعْنِي الْفِرْيَابِيَّ قَالَ سَمِعْتُ سُفْيَانَ يَقُولُ مَنْ زَعَمَ أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَام كَانَ أَحَقَّ بِالْوِلَايَةِ مِنْهُمَا فَقَدْ خَطَّأَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارَ وَمَا أُرَاهُ يَرْتَفِعُ لَهُ مَعَ هَذَا عَمَلٌ إِلَى السَّمَاءِ.

4623. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, kog je obavijestio Kabisa, prenijevši od Abbada es-Semmaka, on od Sufjana es-Sevrija: **"Peterica su (istinske) halife: Ebu Bekr, Omer, Osman, Alija i Omer b. Abdulaziz, radijallahu anhum."**

٤٦٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا عَبَّادٌ السَّمَّاكُ قَالَ سَمِعْتُ سُفْيَانَ الثَّوْرِيَّ يَقُولُ الْخُلَفَاءُ خَمْسَةٌ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ وَعَلِيٌّ وَعُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ.

---

[11]Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu*. Muhamed b. el-Hanefijja je sin Alije b. Ebu Taliba; po majci su ga zvali El-Hanefijje.

[12]Od Ebu Bekra i Omera.

8. Šta je kazano o halifama

4624. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, kog je obavijestio Abdurrezzak – Muhamed je rekao: "Ovo sam prepisao iz njegove knjige." – prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha,[13] a on od Ibn Abbasa, da je Ebu Hurejre ispričao: **"Neki čovjek dođe Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i reče: 'Noćas sam u snu vidio oblak iz koga kapaju maslo i med. Onda sam vidio ljude kako ih pregrštima uzimaju, neki više a neki manje. Potom sam vidio uže kako je s neba spušteno na Zemlju, i vidim tebe, Allahov Poslaniče, kako se za njega hvataš i dižeš. Potom se, nakon tebe, za njega uhvati neki čovjek i uzdiže se. Nakon njega se za uže uhvati još neki čovjek, i on se uzdiže. Onda se, nakon njega, za to uže uhvati još neki čovjek, ali se ono prekide; međutim, brzo bi spojeno te se i on, na kraju, uzdiže.' Čuvši to, Ebu Bekr reče: Allahov Poslaniče, ti si mi umjesto oca i majke, dozvoli mi da ga ja protumačim.' 'Protumači ga.' – reče Allahov Poslanik,**

٨. بَاب فِي الْخُلَفَاءِ

٤٦٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ مُحَمَّدٌ كَتَبْتُهُ مِنْ كِتَابِهِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي أَرَى اللَّيْلَةَ ظُلَّةً يَنْطِفُ مِنْهَا السَّمْنُ وَالْعَسَلُ فَأَرَى النَّاسَ يَتَكَفَّفُونَ بِأَيْدِيهِمْ فَالْمُسْتَكْثِرُ وَالْمُسْتَقِلُّ وَأَرَى سَبَبًا وَاصِلًا مِنْ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فَأَرَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخَذْتَ بِهِ فَعَلَوْتَ بِهِ ثُمَّ أَخَذَ بِهِ رَجُلٌ آخَرُ فَعَلَا بِهِ ثُمَّ أَخَذَ بِهِ رَجُلٌ آخَرُ فَعَلَا بِهِ ثُمَّ أَخَذَ بِهِ رَجُلٌ آخَرُ فَانْقَطَعَ ثُمَّ وُصِلَ فَعَلَا بِهِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ بِأَبِي وَأُمِّي لَتَدَعَنِّي فَلَأَعْبُرَنَّهَا

[13] Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mesud el-Huzeli Ebu Abdullah el-Medeni, pouzdan je i iskren prenosilac hadisa i šerijatski pravnik. Pripadao je trećoj generaciji. Umro je 94. godine po Hidžri.

s.a.v.s., a Ebu Bekr nastavi: 'Što se tiče oblaka, on simbolizira vjeru islam. Kapanje masla i meda simboliziraju Kur'an, njegovu mehkoću i slast. Ti što ga uzimaju, neki više a neki manje, simboliziraju ljude koji će iz Kur'ana crpiti znanje, neki više a neki manje. Uže spušteno s neba na Zemlju – to je Istina s kojom si došao, a pomoću koje te je Allah uzdigao na visok stepen. Potom će se, nakon tebe, tog užeta držati jedan čovjek, pa će se i on uzdići. Nakon njega će ga se držati još jedan čovjek, i on će se uzdići. Potom će ga se držati još jedan čovjek, pa će se ono prekinuti, a potom će ponovo biti spojeno te će se, na kraju, i on uzdići.[14] Allahov Poslaniče, reci mi da li sam ga ispravno protumačio, ili sam pogriješio?' Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Nešto si pogodio, a nešto pogriješio.'[15] Ebu Bekr reče: 'Allahov Poslaniče, zaklinjem te, obavijesti me gdje sam

فَقَالَ: اعْبُرْهَا قَالَ أَمَّا الظُّلَّةُ فَظُلَّةُ الْإِسْلَامِ وَأَمَّا مَا يَنْطِفُ مِنَ السَّمْنِ وَالْعَسَلِ فَهُوَ الْقُرْآنُ لِينُهُ وَحَلَاوَتُهُ وَأَمَّا الْمُسْتَكْثِرُ وَالْمُسْتَقِلُّ فَهُوَ الْمُسْتَكْثِرُ مِنَ الْقُرْآنِ وَالْمُسْتَقِلُّ مِنْهُ وَأَمَّا السَّبَبُ الْوَاصِلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فَهُوَ الْحَقُّ الَّذِي أَنْتَ عَلَيْهِ تَأْخُذُ بِهِ فَيُعْلِيكَ اللَّهُ ثُمَّ يَأْخُذُ بِهِ بَعْدَكَ رَجُلٌ فَيَعْلُو بِهِ ثُمَّ يَأْخُذُ بِهِ رَجُلٌ آخَرُ فَيَعْلُو بِهِ ثُمَّ يَأْخُذُ بِهِ رَجُلٌ آخَرُ فَيَنْقَطِعُ ثُمَّ يُوصَلُ لَهُ فَيَعْلُو بِهِ أَيْ رَسُولَ اللَّهِ لَتُحَدِّثَنِّي أَصَبْتُ أَمْ أَخْطَأْتُ فَقَالَ: أَصَبْتَ بَعْضًا وَأَخْطَأْتَ بَعْضًا فَقَالَ: أَقْسَمْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَتُحَدِّثَنِّي مَا الَّذِي أَخْطَأْتُ

---

[14] Treći čovjek koji se uhvatio za to uže, a koje se prekinulo zbog nekih problema koje je imao, bio je Osman b. Affan. To bijaše značenje riječi: *pa se uže spojilo te je i on, na kraju, uspio.*

[15] Po Et-Tahavijevom mišljenju, Ebu Bekr je ispravno protumačio riječ *maslo* kazavši da ono simbolizira Kur'an, njegovu mehkoću i slast. Međutim, pogriješio je jer je propustio da protumači riječ *med*. *Med* ovdje simbolizira sunnet Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

pogriješio.' Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Ne zaklinji me.'[16]

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لاَ تُقْسِمْ

4625. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, kog je obavijestio Muhammed b. Kesir, prenijevši od Sulejmana b. Kesira, on od Ez-Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Ibn Abbasa, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s: **"...pa je odbio da ga o tome obavijesti."**[17]

٤٦٢٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذِهِ الْقِصَّةِ قَالَ فَأَبَى أَنْ يُخْبِرَهُ.

4626. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musenna, kog je obavijestio Muhammed b. Abdullah el-Ensari, prenijevši od El-Eš'asa, on od El-Hasana, a on od Ebu Bekra, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., jednog dana upitao (ashabe): **"Ko je od vas šta usnio?' Neki čovjek kaza: 'Ja sam. Vidio sam u snu kao da je s neba spuštena vaga, pa ste mjereni ti i Ebu Bekr, pa si ti pretegao. Potom su mjereni Ebu Bekr i Omer, pa je pretegao Ebu Bekr. Potom su mjereni Omer i Osman, pa je pretegao Omer.**[18] **Potom je vaga uzdignuta.' Kad to reče,**

٤٦٢٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا الأَشْعَثُ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَاتَ يَوْمٍ: مَنْ رَأَى مِنْكُمْ رُؤْيَا فَقَالَ: رَجُلٌ أَنَا رَأَيْتُ كَأَنَّ مِيزَانًا نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ فَوُزِنْتَ أَنْتَ وَأَبُو بَكْرٍ فَرَجَحْتَ أَنْتَ بِأَبِي بَكْرٍ وَوُزِنَ عُمَرُ وَأَبُو بَكْرٍ فَرَجَحَ أَبُو بَكْرٍ وَوُزِنَ عُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَحَ عُمَرُ ثُمَّ

[16] Dakle, ne zaklinji me jer ti neću reći. Ovaj hadis su zabilježili i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u* i Ibn Madže u *Sunenu*.

[17] Tj. odbio je da Ebu Bekru kaže o njegovom propustu prilikom tumačenja sna tog čovjeka.

[18] Pretezanje na tasu vage ukazuje na vrijednost te osobe u odnosu na onu drugu.

mi primijetismo nelagodnost na licu Allahovog Poslanika, s.a.v.s.”[19]

رُفِعَ الْمِيزَانُ فَرَأَيْنَا الْكَرَاهِيَةَ فِي وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4627. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Alija b. Zejda, on od Abdurrahmana b. Ebu Bekra, a on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., upitao: **“Ko je od vas usnio san?”** Potom je spomenuo isti smisao, s tim što nije spomenuo nelagodnost. **Taj san je ražalostio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i to mu je teško palo, te je rekao: “Prestat će istinski hilafet, a onda će Allah vlast dati kome bude htio.”**

٤٦٢٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَاتَ يَوْمٍ أَيُّكُمْ رَأَى رُؤْيَا فَذَكَرَ مَعْنَاهُ وَلَمْ يَذْكُرِ الْكَرَاهِيَةَ قَالَ فَاسْتَاءَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْنِي فَسَاءَهُ ذَلِكَ فَقَالَ: خِلَافَةُ نُبُوَّةٍ ثُمَّ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُلْكَ مَنْ يَشَاءُ.

4628. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Osman, kog je obavijestio Muhammed b. Harb, prenijevši od Ez-Zubejdija, on od Ibn Šihaba, on od Amra b. Ebana b. Osmana, a on od Džabira b. Abdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **“Noćas je jedan dobar čovjek u snu vidio kako je Ebu Bekr vezan za Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Omer za Ebu Bekra, a da je Osman vezan za Omera.”** Džabir kaže: **“Pošto smo pošli od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.,**

٤٦٢٨. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ عَنِ الزُّبَيْدِيِّ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُرِيَ اللَّيْلَةَ رَجُلٌ صَالِحٌ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ نِيطَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنِيطَ عُمَرُ بِأَبِي بَكْرٍ وَنِيطَ عُثْمَانُ بِعُمَرَ قَالَ جَابِرٌ فَلَمَّا قُمْنَا مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْنَا

---

[19] Iz podizanja vage Allahov Poslanik, s.a.v.s., je shvatio da će nakon Osmana doći do nereda među muslimanima. Ovaj hadis je zabilježio i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

rekli smo: 'Što se tiče dobrog čovjeka, to je Allahov Poslanik, s.a.v.s., a što se tiče vezanosti jednih za druge, oni su budući vladari; oni će ponijeti ono sa čim je došao Allahov Poslanik.'"

Ebu Davud kaže: "Prenijeli su ga i Junus i Šuajb, ali nisu spomenuli Amra."

أَمَّا الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَّا تَنَوُّطُ بَعْضِهِمْ بِبَعْضٍ فَهُمْ وُلَاةُ هَذَا الْأَمْرِ الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ بِهِ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَرَوَاهُ يُونُسُ وَشُعَيْبٌ لَمْ يَذْكُرَا عَمْرَو بْنَ أَبَانَ.

4629. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musenna, kog je obavijestio Affan b. Muslim, prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Eš'asa b. Abdurrahmana, on od svoga oca, a on od Semurea b. Džunduba: **"Neki čovjek reče: 'Allahov Poslaniče, u snu sam vidio kao da je kofa spuštena s neba, pa je došao Ebu Bekr, uzeo je za ručke i iz nje malo popio. Zatim je došao Omer, uzeo je za ručke i iz nje dosta popio. Potom je došao Osman, uzeo je za ručke i iz nje dosta popio. Zatim je došao Alija, uzeo je za ručke, ona se odvezala te se iz nje nešto prosulo.'"**

٤٦٢٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي رَأَيْتُ كَأَنَّ دَلْوًا دُلِّيَ مِنَ السَّمَاءِ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَأَخَذَ بِعَرَاقِيهَا فَشَرِبَ شُرْبًا ضَعِيفًا ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ فَأَخَذَ بِعَرَاقِيهَا فَشَرِبَ حَتَّى تَضَلَّعَ ثُمَّ جَاءَ عُثْمَانُ فَأَخَذَ بِعَرَاقِيهَا فَشَرِبَ حَتَّى تَضَلَّعَ ثُمَّ جَاءَ عَلِيٌّ فَأَخَذَ بِعَرَاقِيهَا فَانْتَشَطَتْ وَانْتَضَحَ عَلَيْهِ مِنْهَا شَيْءٌ.

4630. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Sehl er-Remli, kog je obavijestio El-Velid, prenijevši od Seida b. Abdulaziza, on od Mekhula: **"Bizantinci će opsijedati Šam četrdeset jutara. Od njih će se odbraniti samo Damask i Amman."**

٤٦٣٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَهْلٍ الرَّمْلِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ مَكْحُولٍ قَالَ: لَتَمْخُرَنَّ الرُّومُ الشَّامَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا لَا يَمْتَنِعُ مِنْهَا إِلَّا دِمَشْقُ وَعَمَّانُ.

4631. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Amir el-Murri, kog je obavijestio El-Velid, prenijevši od Abdulaziza b. el-Alaa, da je Ebul-E'jes Abdurrahman b. Selman rekao: **"Pojavit će se nearapski vladar koji će osvojiti sve gradove, osim Damaska."**

٤٦٣١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَامِرٍ الْمُرِّيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْعَلَاءِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا الْأَعْيَسِ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سَلْمَانَ يَقُولُ سَيَأْتِي مَلِكٌ مِنْ مُلُوكِ الْعَجَمِ يَظْهَرُ عَلَى الْمَدَائِنِ كُلِّهَا إِلَّا دِمَشْقَ.

4632. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Burda Ebul-Alaa, on od Mekhula, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Najbolje utočište za muslimane u vrijeme krvavih okršaja bit će mjesto El-Guta (pored Damaska)."**

٤٦٣٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا بُرْدٌ أَبُو الْعَلَاءِ عَنْ مَكْحُولٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَوْضِعُ فُسْطَاطِ الْمُسْلِمِينَ فِي الْمَلَاحِمِ أَرْضٌ يُقَالُ لَهَا الْغُوطَةُ.

4633. ISPRIČAO NAM JE Ebu Zafir Abdus-Selam, kog je obavijestio Džafer, prenijevši od Avfa, da je El-Hadžadž na hutbi rekao: **"Osman je kod Allaha poput Isaa, sina Merjeminog.' Potom je proučio i protumačio ovaj ajet:** ***I kada Allah kaza: 'O Isa, dušu ću ti uzeti i k Sebi te uzdignuti i spasit ću te od nevjernika.'*** **(Ali Imran, 55), pokazujući rukom na nas (Iračane) i na stanovnike Šama."**

٤٦٣٣. حَدَّثَنَا أَبُو ظَفَرٍ عَبْدُ السَّلَامِ حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ عَنْ عَوْفٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَجَّاجَ يَخْطُبُ وَهُوَ يَقُولُ إِنَّ مَثَلَ عُثْمَانَ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ يَقْرَؤُهَا وَيُفَسِّرُهَا ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ يُشِيرُ إِلَيْنَا بِيَدِهِ وَإِلَى أَهْلِ الشَّامِ.

4634. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Ismail et-Talikani, kog je obavijestio Džerir. A obavijestio nas je i Zuhejr b. Harb, prenijevši od Džerira, on od El-Mugirea, da je Er-Rebi b. Halid

٤٦٣٤. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ إِسْمَعِيلَ الطَّالَقَانِيُّ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ح. وحَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ

ed-Dabijj kazao: **"Čuo sam El-Hadžadža kada je, držeći hutbu (petkom), upitao: 'Da li je izaslanik koga neko pošalje radi svojih potreba plemenitiji od onoga koga ostavi da ga zastupa u njegovoj porodici?'[20] Kad to čuh, pomislih: 'Poslije ovoga, ja više za tobom neću nikada klanjati, i ako nađem ljude koji su spremni da se bore protiv tebe, borit ću se sa njima protiv tebe.'** Ishak je rekao: **'Borio se protiv njega dok nije ubijen u mjestu El-Džemadžimu.'"**

الْمُغِيرَةِ عَنْ الرَّبِيعِ بْنِ خَالِدٍ الضَّبِّيِّ قَالَ سَمِعْتُ الْحَجَّاجَ يَخْطُبُ فَقَالَ: فِي خُطْبَتِهِ رَسُولُ أَحَدِكُمْ فِي حَاجَتِهِ أَكْرَمُ عَلَيْهِ أَمْ خَلِيفَتُهُ فِي أَهْلِهِ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي لِلَّهِ عَلَيَّ أَلَّا أُصَلِّيَ خَلْفَكَ صَلَاةً أَبَدًا وَإِنْ وَجَدْتُ قَوْمًا يُجَاهِدُونَكَ لَأُجَاهِدَنَّكَ مَعَهُمْ زَادَ إِسْحَقُ فِي حَدِيثِهِ قَالَ فَقَاتَلَ فِي الْجَمَاجِمِ حَتَّى قُتِلَ.

4635. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, kog je obavijestio Ebu Bekr, da je Asim kazao: **"Čuo sam El-Hadžadža kada je na minberu rekao: 'Svi se, bez izuzetka, bojte Allaha u granicama vaših mogućnosti i svi, bez izuzetka, slušajte i pokoravajte se vladaru pravovjernih Abdulmeliku. Tako mi Allaha, kada bi naredio ljudima da**

٤٦٣٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ عَاصِمٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَجَّاجَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ اتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ لَيْسَ فِيهَا مَثْنَوِيَّةٌ وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا لَيْسَ فِيهَا مَثْنَوِيَّةٌ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَبْدِ الْمَلِكِ وَاللَّهِ لَوْ أَمَرْتُ النَّاسَ أَنْ يَخْرُجُوا مِنْ بَابٍ

[20] Ovim pitanjem El-Hadžadž je htio kazati da je osoba koju neko ostavi u kući da ga zastupa u porodici bolja od one koju pošalje da za nju obavi neke poslove, jer se za porodicu biraju najbolje osobe. Analogno tome, on je htio kazati da su Abdulmelik b. Mervan i druge umejevićke halife bolji od Vjerovjesnika, imajući u vidu da je Allah vjerovjesnike slao da ljudima dostave Njegovu Objavu, a da su Abdulmelik b. Mervan i druge umejevićke halife Allahovi izravni zastupnici koji umjesto Njega vladaju Zemljom. Kad je ovo čuo od El-Hadžadža, Er-Rebi b. Halid ed-Dabi se zakleo da više za njim neće klanjati i da će ustati i protiv njega se boriti.

iziđu na jedna vrata iz džamije, a oni izišli na druga, njihovi životi i njihovi imeci bi mi bili dozvoljeni. Tako mi Allaha, ako nešto i štetno uradim, to mi je od Allaha dopušteno. Moj pomagač iz plemena Huzejl tvrdi da je njegovo učenje od Allaha.[21] Tako mi Allaha, ono je samo jedno od beduinskih recitiranja. Allah, u vezi toga, Svome Vjerovjesniku, s.a.v.s., nije ništa objavio. A robovi od Arapa i nearapa donose smutnju, zlo i nered. Tako mi Allaha, pustit ćemo ih da propadnu onako kao što su propali oni prije njih.' Ovo sam spomenuo El-A'mešu, pa je rekao: 'I ja sam to, tako mi Allaha, od njega čuo.'"

مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ فَخَرَجُوا مِنْ بَابٍ آخَرَ لَحَلَّتْ لِي دِمَاؤُهُمْ وَأَمْوَالُهُمْ وَاللَّهِ لَوْ أَخَذْتُ رَبِيعَةَ بِمُضَرَ لَكَانَ ذَلِكَ لِي مِنَ اللَّهِ حَلاَلاً وَيَا عَذِيرِي مِنْ عَبْدِ هُذَيْلٍ يَزْعُمُ أَنَّ قِرَاءَتَهُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا هِيَ إِلاَّ رَجَزٌ مِنْ رَجَزِ الأَعْرَابِ مَا أَنْزَلَهَا اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ عَلَيْهِ السَّلاَمُ وَعَذِيرِي مِنْ هَذِهِ الْحَمْرَاءِ يَزْعُمُ أَحَدُهُمْ أَنَّهُ يَرْمِي بِالْحَجَرِ فَيَقُولُ إِلَى أَنْ يَقَعَ الْحَجَرُ قَدْ حَدَثَ أَمْرٌ فَوَاللَّهِ لأَدَعَنَّهُمْ كَالأَمْسِ الدَّابِرِ قَالَ فَذَكَرْتُهُ لِلأَعْمَشِ فَقَالَ: أَنَا وَاللَّهِ سَمِعْتُهُ مِنْهُ

4636. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Ibn Idris, prenijevši od El-A'meša, da je El-Hadžadž na minberu rekao: "Ovi štićenici zaslužuju odsijecanje ruku i bičevanje. Da ih želimo ubiti i uništiti, to bismo učinili, ali ćemo ih ostaviti da završe kao i oni prije njih."

٤٦٣٦. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنِ الأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ الْحَجَّاجَ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ هَذِهِ الْحَمْرَاءُ هَبْرٌ هَبْرٌ أَمَا وَاللَّهِ لَوْ قَدْ قَرَعْتُ عَصًا بِعَصًا لأَذَرَنَّهُمْ كَالأَمْسِ الذَّاهِبِ يَعْنِي الْمَوَالِيَ.

4637. ISPRIČAO NAM JE Katan b. Nusejr, kog je obavijestio Džafer b.

٤٦٣٧. حَدَّثَنَا قَطَنُ بْنُ نُسَيْرٍ حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ يَعْنِي ابْنَ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ

[21] On ovim riječima aludira na Abdullaha b. Mes'uda, tvrdeći da ono što kaže Abdullah b. Mes'ud: da je Allah objavio načine učenja Kurana, nije tačno, nego da su oni nastali na tradiciji Arapa u recitiranju stihova.

Sulejman, prenijevši od Davuda b. Sulejmana, on od Šerika, da je Sulejman el-A'meš kazao: **"Klanjao sam sa El-Hadžadžom džumu-namaz, pa je održao govor i spomenuo hadis Ebu Bekra b. Ajjaša kazavši: 'Slušajte i budite pokorni Allahovom zastupniku i njegovoj čistoti Abdulmeliku b. Mervanu.'"** Potom je naveo hadis rekavši: **"I da nešto štetno uradim..."**, a nije spomenuo priču o robovima.

شَرِيكٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ قَالَ جَمَّعْتُ مَعَ الْحَجَّاجِ فَخَطَبَ فَذَكَرَ حَدِيثَ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَيَّاشٍ قَالَ فِيهَا فَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا لِخَلِيفَةِ اللَّهِ وَصَفِيِّهِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَرْوَانَ وَسَاقَ الْحَدِيثَ قَالَ وَلَوْ أَخَذْتُ رَبِيعَةَ بِمُضَرَ وَلَمْ يَذْكُرْ قِصَّةَ الْحَمْرَاءِ.

4638. ISPRIČAO NAM JE Sevvar b. Abdullah, kog je obavijestio Abdulvaris b. Seid, prenijevši od Seida b. Džumhana,[22] a on od Sefinea,[23] da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Poslanički hilafet će među mojim sljedbenicima trajati trideset godina.[24] Nakon toga će Allah dati vlast kome bude htio."**

٤٦٣٨. حَدَّثَنَا سَوَّارُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُمْهَانَ عَنْ سَفِينَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: خِلَافَةُ النُّبُوَّةِ ثَلَاثُونَ سَنَةً ثُمَّ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُلْكَ أَوْ مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ.

قَالَ سَعِيدٌ قَالَ لِي سَفِينَةُ أَمْسِكْ عَلَيْكَ أَبَا بَكْرٍ سَنَتَيْنِ وَعُمَرُ عَشْرًا

---

[22]Seid b. Džumhan el-Eslemi Ebu Hafs el-Basri je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[23]Sefina je Mehran Ebu Abdurrahman, Vjerovjesnikov, s.a.v.s., štićenik. Dobio je nadimak Sefina (lađa) zbog toga što je na putovanja nosio mnogo prtljaga.

[24]Alkame veli da je trideset godina trajao hilafet četverice hulefai-rašidina: Ebu Bekr je vladao dvije godine, tri mjeseca i deset dana; Omerov hilafet je trajao deset godina, šest mjeseci i osam dana; Osmanov hilafet je trajao jedanaest godina, jedanaest mjeseci i devet dana; a Alijin hilafet četiri godine, devet mjeseci i sedam dana.

Seid kaže: "Sefina mi je rekao: 'Računaj: Ebu Bekr je vladao dvije godine, Omer deset godina, Osman dvanaest godina i Alija toliko.' Rekao sam Sefineu: 'Ovi (Benu Mervan) tvrde da Alija nije bio halifa. On reče: 'Lažu Benuz-Zurka, tj. Bebu Mervan.'" A obavijestio nas je Amr b. Avn, prenijevši od Hušejma, on od El-Avvama b. Havšeba, isti smisao – svi od Seida b. Džumhana, a on od Sefinea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Poslanički hilafet će među mojim sljedbenicima trajati trideset godina. Nakon toga će Allah dati vlast kome bude htio."**

4639. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, prenijevši od Ibn Idrisa, on od Husajna, ovaj od Hilala b. Jesafa, on od Abdullaha b. Zalima el-Mazinija. I Sufjan je prenio od Mensura, on od Hilala b. Jesafa, on od Abdullaha b. Zalima el-Mazinija, ovaj od nekog čovjeka između njega i Abdullaha b. Zalima el-Mazinija, da je Seid b. Zejd b. Amr b. Nufejl rekao: **"Kada je taj i taj stigao u Kufu i održao hutbu, Seid b. Zejd me je uzeo za ruku i rekao: 'Pogledaj u ovoga zalima. Ja za deveтericu svjedočim da su stanovnici Dženneta, a da posvjedočim i za desetog, ne bih pogriješio.'** (Ibn Idris navodi da Arapi kažu: **pogriješio bih**) **Upitah: 'Ko su ta deveterica?' On reče: 'Dok je**

وَعُثْمَانُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ وَعَلِيٌّ كَذَا قَالَ
سَعِيدٌ قُلْتُ لِسَفِينَةَ إِنَّ هَؤُلَاءِ يَزْعُمُونَ
أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَام لَمْ يَكُنْ بِخَلِيفَةٍ
قَالَ كَذَبَتْ أَسْتَاهُ بَنِي الزَّرْقَاءِ يَعْنِي بَنِي
مَرْوَانَ. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا
هُشَيْمٌ عَنِ الْعَوَّامِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ
سَعِيدِ بْنِ جُمْهَانَ عَنْ سَفِينَةَ قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
خِلَافَةُ النُّبُوَّةِ ثَلَاثُونَ سَنَةً ثُمَّ يُؤْتِي اللَّهُ
الْمُلْكَ مَنْ يَشَاءُ أَوْ مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ.

٤٦٣٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ
عَنِ ابْنِ إِدْرِيسَ أَخْبَرَنَا حُصَيْنٌ عَنْ
هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
ظَالِمٍ وَسُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ
هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ ظَالِمٍ الْمَازِنِيِّ ذَكَرَ سُفْيَانُ رَجُلًا
فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ ظَالِمٍ
الْمَازِنِيِّ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ زَيْدِ
بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ
فُلَانٌ إِلَى الْكُوفَةِ أَقَامَ فُلَانٌ خَطِيبًا
فَأَخَذَ بِيَدِي سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ فَقَالَ:
أَلَا تَرَى إِلَى هَذَا الظَّالِمِ فَأَشْهَدُ عَلَى
التِّسْعَةِ إِنَّهُمْ فِي الْجَنَّةِ وَلَوْ شَهِدْتُ
عَلَى الْعَاشِرِ لَمْ إِيثَمْ قَالَ ابْنُ
إِدْرِيسَ وَالْعَرَبُ تَقُولُ آثَمُ قُلْتُ
وَمَنِ التِّسْعَةُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio na brdu Hira (sa Ebu Bekrom i Omerom), ono se počelo tresti, te on reče: 'Smiri se Hira, na tebi su samo Vjerovjesnik, s.a.v.s., i Iskreni, i šehid.' 'Ko su ta deveterica?' – upitah. On reče: 'To su: Allahov Poslanik, s.a.v.s., Ebu Bekr, Omer, Osman, Alija, Talha, Zubejr, Sa'd b. Ebu Vekkas i Abdurrahman b. Avf.' 'A ko je deseti?' – upitah. On malo zastade, pa reče: 'Ja.'"[25]

Ebu Davud kaže: "Prenio ga je El-Ešdžei od Sufjana, on od Mensura, on od Hilala b. Jesafa, on od Ibn Hajjana, a on od Abdullaha b. Zalima – sa istim senedom, slično prethodnom hadisu."

4640. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer en-Nemeri (en-Numejri), kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od El-Hurra b. es-Sajjaha: "Dok je Abdurrahman b. el-Ahnes bio u džamiji, neki čovjek je spomenuo Aliju. Tad je ustao Seid b. Zejd i rekao: 'Svjedočim da sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: 'Deseterica će biti u Džennetu: Vjerovjesnik, s.a.v.s., Ebu Bekr, Omer, Osman, Alija, Talha, Ez-Zubejr

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَهُوَ عَلَى حِرَاءٍ اثْبُتْ حِرَاءُ إِنَّهُ لَيْسَ عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدٌ قُلْتُ وَمَنِ التِّسْعَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ وَعَلِيٌّ وَطَلْحَةُ وَالزُّبَيْرُ وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ قُلْتُ وَمَنِ الْعَاشِرُ فَتَلَكَّأَ هُنَيَّةً ثُمَّ قَالَ أَنَا.

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ الْأَشْجَعِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنِ ابْنِ حَيَّانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ ظَالِمٍ بِإِسْنَادِهِ نَحْوَهُ.

٤٦٤٠. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ النَّمَرِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْحُرِّ بْنِ الصَّيَّاحِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَخْنَسِ أَنَّهُ كَانَ فِي الْمَسْجِدِ فَذَكَرَ رَجُلٌ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَام فَقَامَ سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ فَقَالَ: أَشْهَدُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي سَمِعْتُهُ وَهُوَ يَقُولُ عَشَرَةٌ فِي الْجَنَّةِ النَّبِيُّ فِي الْجَنَّةِ وَأَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ وَعُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ وَطَلْحَةُ فِي

[25]Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

b. el-Avvam, Said b. Malik i Abdurrahman b. Avf. Ako želiš, spomenut ću ti i ime desetog.' Upita: 'Ko je on?' Seid je ušutio. Prisutni upitaše: 'Ko je on?', te on reče: 'On je Seid b. Zejd.'"[26]

الْجَنَّةِ وَالزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ فِي الْجَنَّةِ وَسَعْدُ بْنُ مَالِكٍ فِي الْجَنَّةِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فِي الْجَنَّةِ وَلَوْ شِئْتُ لَسَمَّيْتُ الْعَاشِرَ قَالَ فَقَالُوا مَنْ هُوَ فَسَكَتَ قَالَ فَقَالُوا مَنْ هُوَ فَقَالَ: هُوَ سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ

4641. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kamil, kog je obavijestio Abdulvahid b. Zijad, prenijevši od Sadeka b. el-Musenna en-Nehaija, da je njegov djed Rijah b. el-Haris kazao: "Sjedah kod toga i toga u džamiji u Kufi. Sa njim su sjedili ljudi iz Kufe. Tad je došao Seid b. Zejd b. Amr b. Nufejl. On ga dočeka, ukazavši mu dobrodošlicu, i postavi ga da sjedi do njega na naslonjaču. U tom momentu dođe neki Kufljanin po imenu Kajs b. Alkame i on ga dočeka, a ovaj poče grditi nekoga. Seid upita: 'Koga grdi ovaj čovjek?' 'Aliju.' – odgovori on. Seid reče: 'Ne mogu da shvatim: u tvom prisustvu grde ashabe Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a ti niti reagiraš niti obraćaš pažnju! Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada veli, a ja nemam potrebe da lažem na njega, pa da me, kada ga sretnem na Sudnjem danu, za to pita. On je rekao: 'Ebu Bekr će u Džennet, i Omer će u

٤٦٤١. حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْمُثَنَّى النَّخَعِيُّ حَدَّثَنِي جَدِّي رِيَاحُ بْنُ الْحَارِثِ قَالَ كُنْتُ قَاعِدًا عِنْدَ فُلَانٍ فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ وَعِنْدَهُ أَهْلُ الْكُوفَةِ فَجَاءَ سَعِيدُ بْنُ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ فَرَحَّبَ بِهِ وَحَيَّاهُ وَأَقْعَدَهُ عِنْدَ رِجْلِهِ عَلَى السَّرِيرِ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ يُقَالُ لَهُ قَيْسُ بْنُ عَلْقَمَةَ فَاسْتَقْبَلَهُ فَسَبَّ وَسَبَّ فَقَالَ: سَعِيدٌ مَنْ يَسُبُّ هَذَا الرَّجُلُ قَالَ يَسُبُّ عَلِيًّا قَالَ أَلَا أَرَى أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسَبُّونَ عِنْدَكَ ثُمَّ لَا تُنْكِرُ وَلَا تُغَيِّرُ أَنَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: وَإِنِّي لَغَنِيٌّ أَنْ أَقُولَ عَلَيْهِ مَا لَمْ يَقُلْ فَيَسْأَلَنِي عَنْهُ غَدًا إِذَا لَقِيتُهُ أَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ

[26]Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

Džennet.', a onda je spomenuo smisao sličan prethodnom hadisu, a potom je kazao: **'Učešće jednog od njih sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u borbi na Allahovom putu, kada mu prašina prekrije lice, vrednije je nego da neko od vas cijeli život čini dobra djela, pa makar živio kao Nuh, a.s.'"**[27]

وَسَاقَ مَعْنَاهُ ثُمَّ قَالَ لَمَشْهَدُ رَجُلٍ مِنْهُمْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْبَرُّ فِيهِ وَجْهُهُ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِ أَحَدِكُمْ عُمُرَهُ وَلَوْ عُمِّرَ عُمُرَ نُوحٍ.

4642. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jezid b. Zurej. A obavijestio nas je Musedded, prenijevši od Jahjaa, isti smisao, on od Seida b. Ebu Arubea, ovaj od Katadea, da im je ispričao Enes b. Malik: **"Allahov Vjerovjesnik, s.a.v.s., se ispeo na Uhud, a sa njim bijahu i Ebu Bekr, Omer i Osman.**[28] **Uhud se pod njima poče tresti. Allahov Vjerovjesnik, s.a.v.s., udari nogom i reče: 'Smiri se, Uhude, na tebi su Vjerovjesnik, Iskreni i dva šehida.'"**[29]

٤٦٤٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ ح. وحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَعِدَ أُحُدًا فَتَبِعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَفَ بِهِمْ فَضَرَبَهُ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرِجْلِهِ وَقَالَ اثْبُتْ أُحُدُ نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ.

---

[27] Bilježi ga i En-Nesai u *Sunenu*.

[28] U Muslimovom predanju stoji da su se ispeli na brdo Hira pored Mekke. U prethodnom hadisu stoji da su se ispeli na brdo Uhud pored Medine. A u trećem predanju, o kojem će kasnije biti riječi, stoji da su se ispeli na brdo Sebiru pored Mekke. Iako El-Mubarekfuri smatra da je najvjerodostojnije predanje u kom stoji da su se ispeli na brdo Uhud pored Medine, ja mislim da se spomenuto više puta dogodilo na različitim mjestima i sa različitim osobama među kojima su uvijek bili Vjerovjesnik, s.a.v.s., Ebu Bekr, Omer i Osman.

[29] Iskreni je Ebu Bekr pošto mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon Mi'radža dao nadimak Es-Siddik (Iskreni), a dva šehida su Omer i

4643. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe b. Seid i Jezid b. Halid er-Remli, njima je ispričao El-Lejs, prenijevši od Ebuz-Zubejra, a on od Džabira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **“Niko od onih koji su dali Prisegu pod drvetom neće dospijeti u Vatru.”**[30]

٤٦٤٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ وَيَزِيدُ بْنُ خَالِدٍ الرَّمْلِيُّ أَنَّ اللَّيْثَ حَدَّثَهُمْ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَا يَدْخُلُ النَّارَ أَحَدٌ مِمَّنْ بَايَعَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ.

4644. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad b. Seleme. A ispričao nam je i Ahmed b. Sinan, prenijevši od Jezida b. Haruna, on od Hammada b. Selemea, ovaj od Asima, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao – Musa kaže da je rekao: **“Možda je Allah...”**, a Ibn Sina prenosi da je rekao: **‘Allah je pogledao učesnike Bedra i obratio im se riječima: ‘Radite šta hoćete, sve sam vam oprostio.’”**[31]

٤٦٤٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ ح. وحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَالَ مُوسَى فَلَعَلَّ اللَّهَ وَقَالَ ابْنُ سِنَانٍ اطَّلَعَ اللَّهُ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ: اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ.

4645. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd, njemu je ispričao Muhammed b. Sevr, prenijevši od Ma’mera, on

٤٦٤٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ ثَوْرٍ حَدَّثَهُمْ عَنْ مَعْمَرٍ

Osman, jer su obojica bespravno ubijeni i tako postali šehidi.

[30] Dakle, neće dospjeti u Džehennem niko od onih koju su Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., dali Prisegu pod drvetom na Hudejbijji.

[31] Imam Nevevi kaže da se ove riječi odnose na Allahovu milost i oprost na Ahiretu učesnicima Bedra, ali da se ne odnosi na to da mogu raditi šta hoće. Ako neko od njih bude zaslužio da se nad njim izvrši kazna, bit će izvršena. Kadi Ijad spominje da je Omer sproveo kaznu nad nekim od njih, a Poslanik, a.s., je kaznio bičevanjem Mistaha, a bio je učesnik Bedra.

od Ez-Zuhrija, on od Urvea b. ez-Zubejra, a on od El-Misvera b. Mahremea: **“Vjerovjesnik, s.a.v.s., je u vrijeme Hudejbijje izišao...’**, pa je spomenuo hadis rekavši: **‘Došao mu je Urve b. Mes’ud da sa njim pregovara. Kad god bi mu nešto rekao, uhvatio bi ga za bradu. Pored Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je stajao El-Mugire b. Šu’be, koji je u ruci držao mač, a na glavi mu bijaše kaciga. Kad god bi Urve pružio ruku, on bi ga hvatištem mača dotakao po ruci i rekao: ‘Odmakni ruku od njegove brade.’ Urve podiže glavu i upita: ‘Ko je ovaj?’ ‘El-Mugire b. Šu’be.’ – odgovoriše prisutni.”**[32]

4646. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serijj, prenijevši od Abdurrahmana b. Muhammeda el-Muharibija, on od Abdusselama b. Harba, on od Ebu Halida ed-Dalanija, on od Ebu Halida, štićenika porodice Dža’dea, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Došao mi je Džibril, uzeo me za ruku i pokazao mi džennetsku kapiju kroz koju će ući moji sljedbenici.” Čuvši to, Ebu Bekr reče: “Allahov Poslaniče, volio bih da sam bio sa tobom da ih vidim.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: “Ti ćeš, Ebu Bekre, prvi od mojih sljedbenika ući u Džennet.”**

عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ: خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَمَنَ الْحُدَيْبِيَةِ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ فَأَتَاهُ يَعْنِي عُرْوَةَ بْنَ مَسْعُودٍ فَجَعَلَ يُكَلِّمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكُلَّمَا كَلَّمَهُ أَخَذَ بِلِحْيَتِهِ وَالْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ قَائِمٌ عَلَى رَأْسِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ السَّيْفُ وَعَلَيْهِ الْمِغْفَرُ فَضَرَبَ يَدَهُ بِنَعْلِ السَّيْفِ وَقَالَ أَخِّرْ يَدَكَ عَنْ لِحْيَتِهِ فَرَفَعَ عُرْوَةُ رَأْسَهُ فَقَالَ: مَنْ هَذَا قَالُوا الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ.

٤٦٤٦. حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُحَارِبِيِّ عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ الدَّالَانِيِّ عَنْ أَبِي خَالِدٍ مَوْلَى آلِ جَعْدَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَتَانِي جِبْرِيلُ فَأَخَذَ بِيَدِي فَأَرَانِي بَابَ الْجَنَّةِ الَّذِي تَدْخُلُ مِنْهُ أُمَّتِي فَقَالَ: أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ مَعَكَ حَتَّى أَنْظُرَ إِلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَا إِنَّكَ يَا أَبَا بَكْرٍ أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي.

---

[32] Zabilježio ga je i El-Buhari u *Sahihu*, u mnogo dužem obliku.

4647. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer Ebu Omer ed-Darir, kog je obavijestio Hammad b. Seleme, prenijevši od Seida b. Ijasa el-Džurejrija, a on od Abdullaha b. Šekika el-Ukajlija, da je El-Akra, mujezin Omera b. el-Hattaba, kazao: **"Omer me je poslao po El-Eskafa.[33] Ja sam ga pozvao i pošto je došao, Omer ga upita: 'Da li ti o meni nešto nalaziš u Knjizi?' 'Da.' – odgovorio je. 'Kako me nalaziš?' – upita Omer. On reče: 'Kao utvrdu. Tako lijepo, kao utvrdu.' Pa je Omer podigao štap i upitao: 'Kako, kako?' On reče: 'Čvrstog kao gvožđe, povjerljivog i strogog.' – odgovori on. 'A kako nalaziš onoga koji će doći poslije mene?' On reče: 'Nalazim ga kao dobrog vladara, ali će birati (na položaje) svoje bližnje.' Omer reče: 'Neka se Allah smiluje Osmanu!' To je ponovio tri puta. 'A kako nalaziš onoga koji će doći poslije njega?' – ponovo će Omer. On reče: 'Nalazim ga kao uprljano gvožđe.' Omer stavi ruke na svoju glavu i reče: 'O Bože, uprljanog, uprljanog!'[34] El-Eskaf reče: 'Vladaru pravovjernih, on će biti dobar halifa, ali će to biti vrijeme mača i prolijevanja krvi.'"**

٤٦٤٧. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ أَبُو عُمَرَ الضَّرِيرُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ إِيَاسٍ الْجُرَيْرِيَّ أَخْبَرَهُمْ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ الْعُقَيْلِيِّ عَنْ الأَقْرَعِ مُؤَذِّنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: بَعَثَنِي عُمَرُ إِلَى الأُسْقُفِّ فَدَعَوْتُهُ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ وَهَلْ تَجِدُنِي فِي الْكِتَابِ قَالَ نَعَمْ قَالَ كَيْفَ تَجِدُنِي قَالَ أَجِدُكَ قَرْنًا فَرَفَعَ عَلَيْهِ الدِّرَّةَ فَقَالَ: قَرْنٌ مَهْ فَقَالَ: قَرْنٌ حَدِيدٌ أَمِينٌ شَدِيدٌ قَالَ كَيْفَ تَجِدُ الَّذِي يَجِيءُ مِنْ بَعْدِي فَقَالَ: أَجِدُهُ خَلِيفَةً صَالِحًا غَيْرَ أَنَّهُ يُؤْثِرُ قَرَابَتَهُ قَالَ عُمَرُ يَرْحَمُ اللَّهُ عُثْمَانَ ثَلاَثًا فَقَالَ: كَيْفَ تَجِدُ الَّذِي بَعْدَهُ قَالَ أَجِدُهُ صَدَأَ حَدِيدٍ فَوَضَعَ عُمَرُ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ فَقَالَ: يَا دَفْرَاهُ يَا دَفْرَاهُ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّهُ خَلِيفَةٌ صَالِحٌ وَلَكِنَّهُ يُسْتَخْلَفُ حِينَ يُسْتَخْلَفُ وَالسَّيْفُ مَسْلُولٌ وَالدَّمُ مُهْرَاقٌ

---

[33]El-Eskaf je bio jedan od značajnih hrišćanskih alima u to vrijeme.

[34]Biće uprljan krvlju, jer će biti u vrijeme kada će mnogi ustati protiv njega.

Ebu Davud kaže: “Riječ *ed-defru* znači: *uprljan, smrdljiv.*”

قَالَ أَبُو دَاوُد: الدَّفْرُ النَّتْنُ.

9. O vrijednosti ashaba

٩. بَاب فِي فَضْلِ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4648. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Avn. A obavijestio nas je i Musedded, prenijevši od Ebu Avanea, on od Katadea, on od Zurarea b. Evfaa, a on od Imrana b. Husajna, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Najbolje pokoljenje mojih sljedbenika će biti ono kome sam poslat (tj. ashabima), zatim oni koji će doći poslije njih, potom oni koji će doći poslije njih.” Allah najbolje zna je li spomenuo treće ili nije. “Zatim će se pojaviti narod koji će svjedočiti i onda kad se svjedočenje od njih ne bude tražilo, narod koji će posezati za zavjetima, ali ih neće izvršavati i koji će varati i u koje se neće moći imati povjerenja, i narod u kome će biti raširena gojaznost.”**[35]

٤٦٤٨. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ قَالَ أَنْبَأَنَا ح. وحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: خَيْرُ أُمَّتِي الْقَرْنُ الَّذِينَ بُعِثْتُ فِيهِمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ أَذَكَرَ الثَّالِثَ أَمْ لَا ثُمَّ يَظْهَرُ قَوْمٌ يَشْهَدُونَ وَلَا يُسْتَشْهَدُونَ وَيَنْذِرُونَ وَلَا يُوفُونَ وَيَخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمَنُونَ وَيَفْشُو فِيهِمْ السِّمَنُ.

10. O zabrani grđenja ashaba

١٠. بَاب فِي النَّهْيِ عَنْ سَبِّ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4649. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od El-A’meša, on od Ebu Saliha, a

٤٦٤٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي

[35] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami’u*.

on od Ebu Seida, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ne grdite moje ashabe, jer, tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kada bi neko od vas podijelio zlata koliko brdo Uhud, ne bi postigao nagradu koju je postigao jedan od njih podijelivši mudd[36] (pregršt), ili njegovu polovinu (datula)."**[37]

صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنْفَقَ أَحَدُكُمْ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ.

Ebu Seid kaže: "Ispričao nam je El-Ataridij, kog je obavijestio Ebu Muavija...", a onda je spomenuo hadis.

4650. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, kog je obavijestio Zaide b.

٤٦٥٠. حدثنا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ أخبرنا زَائِدَةُ بْنُ قُدَامَةَ الثَّقَفِيُّ أخبرنا عُمَرُ بْنُ قَيْسٍ الْمَاصِرُ عَنْ عَمْرِو بْنِ

---

[36]Mudd je posuda koja, prema mišljenju Ebu Hanife, iznosi dva litra.

[37]El-Mubarekfuri smatra da je ove riječi Allahov Poslanik, s.a.v.s., uputio grupi ashaba koji su sa zakašnjenjem primili islam upozorivši ih da ne grde one ashabe koji su u samom početku primili islam. Povod izgovora ovom hadisu bio je mali spor između Halida b. Velida i Abdurrahmana b. Avfa kada je Halid nešto ružno rekao Abdurrahmanu b. Avfu. Kao potvrda ovakvom tumačenju mogu nam poslužiti i riječi Uzvišenog Allaha: *Nisu jednaki oni među vama koji su davali priloge prije pobjede i lično se borili – oni su na višem stupnju od onih koji su poslije davali priloge i lično se borili...* (El-Hadid, dio 10. ajeta). Halid b. Velid je nakon Hudejbije primio islam i prvi njegov vojni pohod kao muslimana bio je u Bici na Mu'ti, četiri mjeseca prije Oslobođenja Mekke. Dok je Abdurrahman b. Avf primio islam prije nego se Allahov Poslanik, s.a.v.s., počeo sastajati tajno sa ashabima u kući Erkama b. Erkama, i učesnik je Bedra, Uhuda i svih ostalih bitki koje je vodio Allahov Poslanik, s.a.v.s. Ali el-Kari, pak smatra da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ove riječi uputio svojim sljedbenicima koji će doći kasnije. Ovaj hadis su u *El-Kutubus-sitteu* zabilježili svi autori.

Kudame es-Sekafi, prenijevši od Omera b. Kajsa el-Masira, on od Amra b. Ebu Kurrea: "Huzejfe je u El-Medainu ljudima spomenuo neke stvari koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u srdžbi rekao nekim svojim ashabima. Oni koji su to čuli od Huzejfea otišli su Selmanu i to mu spomenuli, pa je Selman rekao: 'Huzejfe najbolje zna šta priča.' Potom su se povratili Huzejfeu i rekli mu: 'Tvoje smo riječi prenijeli Selmanu i on ti ih nije potvrdio niti ih je opovrgao.' Tad je Huzejfe otišao Selmanu. Zatekao ga je u njegovom vrtu i rekao mu: 'Zbog čega nisi potvrdio ono što sam čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s?' Selman reče: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi se ponekad rasrdio, pa bi nekome od ashaba u srdžbi nešto rekao, a bivao bi i dobre volje, pa bi nekim ashabima govorio u zadovoljstvu. Prestani to iznositi da nekim ljudima ne bi ubacio ljubav a nekim prijezir prema određenim ljudima, pa da se razjedine. Zar ti nije poznato da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., održao govor i rekao: 'Koga god čovjeka od moga ummeta izgrdim ili mu u srdžbi uputim ružne riječi, znajte da sam ja čovjek koji je sklon srdžbi kao i ostali ljudi. Allah me je poslao iz milosti prema svjetovima, pa Ga molim da

أَبِي قُرَّةَ قال: «كَانَ حُذَيْفَةُ بِالْمَدَائِنِ
فَكَانَ يَذْكُرُ أَشْيَاءَ قالَهَا رَسُولُ اللهِ
صلى الله عليه وسلم لأُنَاسٍ مِنْ
أَصْحَابِهِ فِي الْغَضَبِ، فَيَنْطَلِقُ
نَاسٌ مِمَّنْ سَمِعَ ذَلِكَ مِنْ حُذَيْفَةَ
فَيَأْتُونَ سَلْمَانَ وَيَذْكُرُونَ لَهُ قَوْلَ
حُذَيْفَةَ، فَيَقُولُ سَلْمَانُ: حُذَيْفَةُ
أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُ، فَيَرْجِعُونَ إِلَى
حُذَيْفَةَ فَيَقُولُونَ لَهُ: قَدْ ذَكَرْنَا
قَوْلَكَ لِسَلْمَانَ فَمَا صَدَّقَكَ وَلَا
كَذَّبَكَ، فأَتَى حُذَيْفَةُ سَلْمَانَ وَهُوَ
فِي مَبْقَلَةٍ فقالَ سَلْمَانُ: مَا يَمْنَعَكَ
أَنْ تُصَدِّقَنِي بِمَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ
الله صلى الله عليه وسلم؟ فقالَ
سَلْمَانُ: إِنَّ رَسُولَ الله صلى الله
عليه وسلم كَانَ يَغْضَبُ فَيَقُولُ
فِي الْغَضَبِ لِنَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ
وَيَرْضَى فَيَقُولُ فِي الرِّضَا لِنَاسٍ
مِنْ أَصْحَابِهِ: أَمَا تَنْتَهِي حَتَّى
تُوَرِّثَ رِجَالاً حُبَّ رِجَالٍ، وَرِجَالاً
بُغْضَ رِجَالٍ وَحَتَّى تُوقِعَ اخْتِلَافاً
وَفُرْقَةً، وَلَقَدْ عَلِمْتَ أَنَّ رَسُولَ
الله صلى الله عليه وسلم خَطَبَ
فقالَ: أَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي سَبَبْتُهُ
سَبَّةً أَوْ لَعَنْتُهُ لَعْنَةً فِي غَضَبِي
فَإِنَّمَا أَنَا مِنْ وَلَدِ آدَمَ أَغْضَبُ

mu te (ružne riječi) učini iskupom za njegove grijehe na Sudnjem danu.' Tako mi Allaha, ili ćeš prestati ili ću pisati Omeru pa ćeš snositi odgovornost zbog toga.' On je prestao sa tim i iskupio se za svoju zakletvu prije nego ju je i prekršio, tako da nije bilo potrebe da piše Omeru."

Ebu Davud kaže: "Sve što je prije i poslije, dozvoljeno je."

11. O određivanju Ebu Bekra za zastupnika

4651. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufejli, kog je obavijestio Muhammed b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Ez-Zuhrija, ovaj od Abdulmelika b. Ebu Bekra b. Abdurrahmana b. el-Harisa b. Hišama, on od svoga oca, da je Abdullah b. Zem'a kazao: **"Bijah sa skupinom muslimana kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Bilal ga pozva na namaz, a pošto mu se bolest pogoršala, on reče: 'Naredite nekome da umjesto mene imami ljudima.' Ja iziđoh i pošto zatekoh Omera među ljudima, a Ebu Bekr je bio odsutan, rekoh: 'Omere, ustani i imami ljudima!' On je prošao naprijed i izgovorio tekbir. Kad je Allahov Poslanik, s.a.v.s., čuo Omera,**

كَمَا يَغْضَبُونَ وَإِنَّمَا بَعَثَنِي رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ فَاجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ صَلَاةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ (إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ). وَاللَّهِ لَتَنْتَهِيَنَّ أَوْ لَأَكْتُبَنَّ إِلَى عُمَرَ (فَتَحَمَّلَ عَلَيْهِ بِرِجَالٍ فَكَفَّرَ يَمِينَهُ وَلَمْ يَكْتُبْ إِلَى عُمَرَ وَكَفَّرَ قَبْلَ الْحِنْثِ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قَبْلُ وَبَعْدُ كُلُّهُ جَائِزٌ.

١١. بَاب فِي اسْتِخْلَافِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٤٦٥١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ النُّفَيْلِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ قَالَ: لَمَّا اسْتُعِزَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا عِنْدَهُ فِي نَفَرٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ دَعَاهُ بِلَالٌ إِلَى الصَّلَاةِ فَقَالَ: مُرُوا مَنْ يُصَلِّي لِلنَّاسِ فَخَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَمْعَةَ فَإِذَا عُمَرُ فِي النَّاسِ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ غَائِبًا فَقُلْتُ يَا عُمَرُ قُمْ فَصَلِّ بِالنَّاسِ فَتَقَدَّمَ فَكَبَّرَ فَلَمَّا سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

koji je imao jak glas, upita: 'Gdje je Ebu Bekr? To Allah i muslimani ne prihvaćaju. To Allah i muslimani ne prihvaćaju.', i posla po Ebu Bekra. Ebu Bekr je došao nakon što je Omer već bio klanjao pa je imamio taj namaz."

وَسَلَّمَ صَوْتَهُ وَكَانَ عُمَرُ رَجُلًا مُجْهِرًا قَالَ فَأَيْنَ أَبُو بَكْرٍ يَأْبَى اللَّهُ ذَلِكَ وَالْمُسْلِمُونَ يَأْبَى اللَّهُ ذَلِكَ وَالْمُسْلِمُونَ فَبَعَثَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَجَاءَ بَعْدَ أَنْ صَلَّى عُمَرُ تِلْكَ الصَّلَاةَ فَصَلَّى بِالنَّاسِ.

4652. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Ibn Ebu Fudejk, prenijevši od Musaa b. Jakuba, ovaj od Abdurrahmana b. Ishaka, on od Ibn Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea, da je Abdullah b. Zem'a – spomenuvši ovaj hadis – rekao: **"Kad je Vjerovjesnik, s.a.v.s., čuo Omerov glas,"** – veli Ibn Zem'a – **"promolio je glavu iz svoje sobe i rekao: 'Ne, ne, ne, neka ljudima imami Ibn Ebu Kuhafe!' To je rekao srdito."**

٤٦٥٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَقَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ زَمْعَةَ أَخْبَرَهُ بِهَذَا الْخَبَرِ قَالَ: لَمَّا سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَوْتَ عُمَرَ قَالَ ابْنُ زَمْعَةَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَطْلَعَ رَأْسَهُ مِنْ حُجْرَتِهِ ثُمَّ قَالَ لَا لَا لَا لِيُصَلِّ لِلنَّاسِ ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ يَقُولُ ذَلِكَ مُغْضَبًا.

12. O tome da treba ostaviti priču u vrijeme nereda

١٢. بَاب مَا يَدُلُّ عَلَى تَرْكِ الْكَلَامِ فِي الْفِتْنَةِ

4653. ISPRIČALI SU NAM Musedded i Muslim b. Ibrahim, koje je obavijestio Hammad, prenijevši od Alija b. Zejda, on od El-Hasana, on od Ebu Bekra – slično prethodnom hadisu. A ispričao nam je Muhammed b. el-Musenna, kog je obavijestio Muhammed b. Abdullah el-Ensari, prenijevši od El-Eš'asa, ovaj od El-Hasana, a on od Ebu Bekra, da

٤٦٥٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَمُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ ح. وحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَشْعَثُ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ

je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao El-Hasanu b. Aliji: **“Ovaj moj unuk će biti vođa i ja se nadam da će njime Allah izmiriti dvije skupine od mog ummeta.”**[38] A u hadisu koji je prenio Hammad rekao je: **“Možda će Allah njime izmiriti dvije velike skupine muslimana.”**

أَبِي بَكْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ إِنَّ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يُصْلِحَ اللَّهُ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ مِنْ أُمَّتِي وَقَالَ فِي حَدِيثِ حَمَّادٍ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ عَظِيمَتَيْنِ.

4654. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio Jezid, prenijevši od Hišama, on od Muhammeda, da je Huzejfe rekao: **“Nijednog čovjeka neće zadesiti neredi a da se za njega ne bojim (tih nereda), osim za Muhammeda b. Meslemea. Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada (mu je) rekao: ‘Tebi neredi neće nauditi.’”**

٤٦٥٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ قَالَ حُذَيْفَةُ مَا أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ تُدْرِكُهُ الْفِتْنَةُ إِلَّا أَنَا أَخَافُهَا عَلَيْهِ إِلَّا مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا تَضُرُّكَ الْفِتْنَةُ.

4655. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Merzuk, kog je obavijestio Šu’be,

٤٦٥٥. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ

[38] Četvrtog halifu Aliju b. Ebu Taliba ubio je Abdurrahman b. Muldžim el-Muradi u petak 17. ramazana 40. godine po Hidžri. Nakon što je pokopan u nedjelju 19. ramazana 40. godine po Hidžri, muslimani Medine izabraše Hasana za Halifu. U Šamu i još nekim pokrajinama muslimani su za halifu izabrali Muaviju. Pošto Hasan uvidje da su se muslimani podijelili na dvije skupine: skupina koja slijedi njega i skupina koja slijedi Muaviju, i da bi moglo doći do krvoprolića među njima, s ciljem da bi spriječio krvoproliće Hasan se odreče hilafeta u korist Muavije. Tako da je u spomenutom hadisu pokazana još jedna od mudžiza Posljednjeg Allahovog poslanika, s.a.v.s., koji je nagovijestio šta će se u budućnosti dogoditi i to trideset godina nakon njegove smrti.

prenijevši od El-Eš'asa b. Sulejma, on od Ebu Burdea, da je Sa'lebe b. Dubej'e kazao: **"Ušli smo kod Huzejfea, pa je rekao: 'Znam čovjeka kome neredi neće nauditi. Izišli smo a šator bijaše postavljen. Uđosmo u šator, a u njemu bijaše Muhammed b. Mesleme. Upitasmo ga o tome, a on reče: 'Ne želim da boravim u vašim pokrajinama dok ne prestanu neredi.'"**

عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ ضُبَيْعَةَ قَالَ: دَخَلْنَا عَلَى حُذَيْفَةَ فَقَالَ: إِنِّي لَأَعْرِفُ رَجُلًا لَا تَضُرُّهُ الْفِتَنُ شَيْئًا قَالَ فَخَرَجْنَا فَإِذَا فُسْطَاطٌ مَضْرُوبٌ فَدَخَلْنَا فَإِذَا فِيهِ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: مَا أُرِيدُ أَنْ يَشْتَمِلَ عَلَيَّ شَيْءٌ مِنْ أَمْصَارِكُمْ حَتَّى تَنْجَلِيَ عَمَّا انْجَلَتْ

4656. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebu Avane, prenijevši od Eš'asa b. Sulejma, on od Ebu Burdea, a on od Dubej'ea b. Husajna es-Sa'lebija – smisao sličan prethodnom hadisu.

٤٦٥٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ ضُبَيْعَةَ بْنِ حُصَيْنٍ الثَّعْلَبِيِّ بِمَعْنَاهُ.

4657. ISPRIČAO NAM JE Ismail b. Ibrahim el-Huzeli, kog je obavijestio Ibn Ulejje, prenijevši od Junusa, on od El-Hasana, **da je Kajs b. Ubade rekao Aliji: "Je li tvoje putovanje bilo oporuka od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ili si to uradio po sopstvenom nahođenju?' On reče: 'Meni Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije ništa oporučio; to sam uradio po sopstvenom nahođenju.'"**[39]

٤٦٥٧. حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْهُذَلِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ يُونُسَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ قَيْسِ بْنِ عَبَّادٍ قَالَ: قُلْتُ لِعَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبِرْنَا عَنْ مَسِيرِكَ هَذَا أَعَهْدٌ عَهِدَهُ إِلَيْكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْ رَأْيٌ رَأَيْتَهُ فَقَالَ: مَا عَهِدَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَيْءٍ وَلَكِنَّهُ رَأْيٌ رَأَيْتُهُ.

[39] Tvoje putovanje u Irak radi borbe sa Muavijom b. Ebu Sufjanom ili putovanje u Basru radi borbe sa Zubejrom. Ibn Sa'd kaže: "Pošto je Osman ubijen, svi ashabi u Medini su za halifu izabrali Aliju b. Ebu Taliba i dali mu prisegu. Neko je obavijestio Aliju da mu Talha i Zubejr nisu dobrovoljno dali prisegu. Njih dvojica su otišli u Mekku, uzeli Aišu i otišli u Basru. Saznavši za to, Alija je sa vojskom krenuo prema

4658. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, kog je obavijestio El-Kasim b. el-Fadl, prenijevši od Ebu Nadrea, a on od Ebu Seida, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Pojavit će se otpadnici od vjere u vrijeme kada se muslimani počnu dijeliti. Protiv njih će se boriti skupina koja je najbliža Istini."**[40]

٤٦٥٨. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ الْفَضْلِ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَمْرُقُ مَارِقَةٌ عِنْدَ فُرْقَةٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَقْتُلُهَا أَوْلَى الطَّائِفَتَيْنِ بِالْحَقِّ.

13. O davanju prednosti jednim vjerovjesnicima nad drugim

١٣. بَاب فِي التَّخْيِيرِ بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ

4659. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Vuhejb, prenijevši od Amra b. Jahjaa, on od svoga oca, a on od Ebu Seida el-Hudrija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ne preferirajte vjerovjesnike jedne nad drugima."**[41]

٤٦٥٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرٌو يَعْنِي ابْنَ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قال: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تُخَيِّرُوا بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ.

Basri, gdje je došlo do sukoba između njegovih pristalica i pristalica njih troje. To je bila poznata Bitka za kamilu, koja se dogodila u mjesecu džumadel-ahiru 36. godine po Hidžri. Zatim je odatle sa vojskom otišao prema Kufi i na Sifinu se sukobio sa Muavijom b. Ebu Sufjanom i njegovim pristalicama. Sukob sa Mavijom na Sifinu dogodio se u mjesecu saferu 37. godine po Hidžri.

[40] U ovom hadisu je nagoviještena pojava haridžija, koji su ustali protiv Alije na strani Muavije. Protiv nje će se boriti skupina, Alijina ili Muavijina, koja je bliža Istini, a to je skupina koju je predvodio Alija b. Ebu Talib.

[41] Samo Uzvišeni Allah može vrjednovati vjerovjesnike, s.a.v.s., jedne nad drugim. To ljudima nije dopušteno. Ovaj hadis su zabilježili i

4660. ISPRIČALI SU NAM Hadžadž b. Ebu Jakub i Muhammed b. Jahja b. Faris, prenijevši od Jakuba, on od svog oca, ovaj od Ibn Šihaba, on od Ebu Selemea b. Abdurrahmana i Abdurrahmana el-A'redža, a njih dvojica od Ebu Hurejrea: **"Neki jevrej reče: 'Tako mi Onoga Koji je Musaa odabrao nad (ostalim ljudima). Kad je to čuo, neki ga musliman ošamari. Jevrej je otišao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i obavijestio ga o tome, a on reče: 'Ne smatrajte me boljim od Musaa. Na Sudnjem danu će svi ljudi pasti u nesvijest, a ja ću biti prvi koji će se osvijestiti. Kad se osvijestim, Musa će se već držati za dio Arša. Ne znam da li će i on pasti u nesvijest i prije mene se osvijestiti ili će biti od onih koje je Uzvišeni Allah izuzeo i učinio da ne padnu u nesvijest.'"**[42]

٤٦٦٠. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ وَمُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ قَالَا حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْيَهُودِ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى فَرَفَعَ الْمُسْلِمُ يَدَهُ فَلَطَمَ وَجْهَ الْيَهُودِيِّ فَذَهَبَ الْيَهُودِيُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تُخَيِّرُونِي عَلَى مُوسَى فَإِنَّ النَّاسَ يُصْعَقُونَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا مُوسَى بَاطِشٌ فِي جَانِبِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَكَانَ مِمَّنْ صَعِقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي أَوْ كَانَ مِمَّنِ اسْتَثْنَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

Ebu Davud kaže: "Ibn Jahjaov hadis je potpuniji."

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَحَدِيثُ ابْنِ يَحْيَى أَتَمُّ.

4661. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Osman, kog je obavijestio El-Velid, prenijevši od El-Evzaija, on od Ebu Ammara, on od Abdullaha b. Ferruha, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ja sam poglavar ljudskog roda i prvi nad kojim će**

٤٦٦١. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ أَبِي عَمَّارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ فَرُّوخَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ

El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[42]Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihu* i En-Nesai u *Sunenu*.

zemlja raspuknuti, i prvi zagovornik, i prvi čiji će se zagovor uvažiti."[43]

4662. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Katadea, on od Ebul-Alijea, on od Ibn Abbasa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"Allahov rob (tj. Muhammed) ne treba da govori: 'Bolji sam od Junusa b. Mettaa.'"**

4663. ISPRIČAO NAM JE Abdulaziz b. Jahja el-Harrani, kog je obavijestio Muhammed b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Ismaila b. Ebu Hakima, on od El-Kasima b. Muhammeda, a on od Abdullaha b. Džafera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Nije dozvoljeno da Vjerovjesnik govori: 'Bolji sam od Junusa b. Mettaa.'"**

4664. ISPRIČAO NAM JE Zijad b. Ejjub, kog je obavijestio Abdullah b. Idris, prenijevši od Muhtara b. Fulfula, da je Enes kazao: **"Neki čovjek zovnu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., riječima: 'O, najbolje stvorenje!', a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'To je Ibrahim, a.s.'"**

وَأَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ وَأَوَّلُ شَافِعٍ وَأَوَّلُ مُشَفَّعٍ.

٤٦٦٢. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ إِنِّي خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى.

٤٦٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى الْحَرَّانِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي حَكِيمٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا يَنْبَغِي لِنَبِيٍّ أَنْ يَقُولَ إِنِّي خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى.

٤٦٦٤. حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُخْتَارِ بْنِ فُلْفُلٍ يَذْكُرُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا خَيْرَ الْبَرِيَّةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ذَاكَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

[43] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

4665. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. el-Mutevekkil el-Askalani i Mahled b. Halid eš-Šeiri, isti smisao, prenijevši od Abdurrezzaka, on od Ma'mera, ovaj od Ibn Ebu Zi'ba, on od Seida b. Ebu Seida, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Nije mi poznato da li me moj dvojnik slijedi ili ne, niti mi je poznato je li Uzejr vjerovjesnik ili nije."**[44]

٤٦٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ الْعَسْقَلَانِيُّ وَمَخْلَدُ بْنُ خَالِدٍ الشَّعِيرِيُّ الْمَعْنَى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا أَدْرِي أَتُبَّعٌ لَعِينٌ هُوَ أَمْ لَا وَمَا أَدْرِي أَعُزَيْرٌ نَبِيٌّ هُوَ أَمْ لَا.

4666. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Ibn Šihaba, on od Ebu Selemea b. Abdurrahmana, on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ja sam najpreči Isau, sinu Merjeminom. Vjerovjesnici su potomci jednog oca, a različitih majki. Između mene i njega nije bilo nijednog vjerovjesnika."**[45]

٤٦٦٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِابْنِ مَرْيَمَ الْأَنْبِيَاءُ أَوْلَادُ عَلَّاتٍ وَلَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ نَبِيٌّ.

---

[44] Abadi smatra da je ove riječi Allahov Poslanik, s.a.v.s., izgovorio prije nego mu je objavljeno da je njegov dvojnik primio islam. Bilježi Ahmed b. Hanbel u *Musnedu* sa senedom od Sehla b. Sa'da es-Saidija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ne grdite dvojnika, on je primio islam."**

[45] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihu*.

14. Odgovor murdžijama[46]

١٤. بَاب فِي رَدِّ الْإِرْجَاءِ

4667. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od Abdullaha b. Dinara, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Vjerovanje se sastoji od sedamdeset i nekoliko ogranaka. Najvredniji njegov ogranak je izgovor *La ilahe illallah/Samo je Allah Bog*, a najniži je ukloniti kost (smetnju) s puta; i stid je ogranak imana.”**[47]

٤٦٦٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ أَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْعَظْمِ عَنْ الطَّرِيقِ وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنْ الْإِيمَانِ.

4668. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Jahja b. Seid, prenijevši od Šu’bea, on od Ebu Džemrea, ovaj od Ibn Abbasa: **“Pošto je Abdulkajsovo izaslanstvo stiglo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., on im je preporučio vjerovanje u Allaha. Upitao ih je: ‘Znate li šta podrazumijeva vjerovanje u Allaha?’ Oni rekoše: ‘Allah i Njegov Poslanik, s.a.v.s., najbolje znaju.’, a on nastavi: ‘Podrazumijeva: svjedočenje da nema boga osim Allaha**

٤٦٦٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنِي أَبُو جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ: إِنَّ وَفْدَ عَبْدِ الْقَيْسِ لَمَّا قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَهُمْ بِالْإِيمَانِ بِاللَّهِ قَالَ أَتَدْرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَصَوْمُ

---

[46] Murdžije su muslimanska sekta koja vjeruje da uz vjerovanje (iman) ne škodi griješenje isto kao što uz nevjerništvo ne koriste dobra djela.

[47] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

i da je Muhammed Allahov poslanik, obavljanje namaza, davanje zekata, post ramazana i da od ratnog plijena date petinu.'"[48]

رَمَضَانَ وَأَنْ تُعْطُوا الْخُمْسَ مِنَ الْمَغْنَمِ.

4669. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Veki, prenijevši od Sufjana, on od Ebuz-Zubejra, a on od Džabira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Između roba i nevjerništva je izostavljanje namaza."**[49]

٤٦٦٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بَيْنَ الْعَبْدِ وَبَيْنَ الْكُفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ.

15. Dokaz o uvećavanju vjerovanja (imana) i njegovom smanjivanju

١٥. بَاب الدَّلِيلِ عَلَى زِيَادَةِ الْإِيمَانِ وَنُقْصَانِهِ

4670. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Sulejman el-Enbari i Osman b. Ebu Šejbe, koje je obavijestio Veki, prenijevši od Sufjana, on od Simaka, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa: **"Kada se Vjerovjesnik, s.a.v.s., okrenuo (u namazu) prema Kabi, prisutni upitaše:**

٤٦٧٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْأَنْبَارِيُّ وَعُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا تَوَجَّهَ

---

[48]Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

[49]To znači da se osoba, sve dok obavlja namaz, može tretirati vjernikom. Onog momenta kada napusti namaz, ona postaje nevjernik, bez obzira kakva druga djela činila. Ulema se podijelila u mišljenjima da li osoba postaje nevjernik kada namjerno ostavi namaz. Omer, r.a., je rekao: **"Nema udjela u islamu onaj koji ostavi namaz."** Ibn Mesud je kazao: **"Ostavljanje namaza je kufr."** Neki učenjaci su kazali da se ove riječi odnose na žestoku opomenu i prijetnju onome koji ostavi namaz. A svi se slažu u tome da osoba koja negira obaveznost namaza postaje nevjernik.

‘Allahov Poslaniče, šta će biti sa umrlima koji su klanjali okrenuti prema Bejtul-Makdisu?’ Tim povodom Uzvišeni Allah objavi: *Allah neće dopustiti da propadnu namazi vaši.* (El-Bekare, 143)”[50]

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْكَعْبَةِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَكَيْفَ الَّذِينَ مَاتُوا وَهُمْ يُصَلُّونَ إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ ﴾.

4671. ISPRIČAO NAM JE Muemmel b. el-Fadl, kog je obavijestio Muhammed b. Šuajb b. Šabur, prenijevši od Jahjaa b. el-Harisa, on od El-Kasima, on od Ebu Umamea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **“Ko bude volio radi Allaha, prezirao radi Allaha, davao radi Allaha i zabranjivao radi Allaha, taj je upotpunio (svoje) vjerovanje/ iman.”**

٤٦٧١. حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ شَابُورَ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْحَارِثِ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَأَبْغَضَ لِلَّهِ وَأَعْطَى لِلَّهِ وَمَنَعَ لِلَّهِ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ.

4672. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Amr b. es-Serh, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Bekra b. Mudara, on od Ibnul-Hada, on od Abdullaha b. Dinara, a on od Abdullaha b. Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **“Nisam vidio da iko, manjkavijeg razuma i vjere, tako često nadvlada pametne i razborite kao što to vi (žene) činite!’ ‘A u čemu se ogleda to pomanjkanje našeg razuma i vjere?’ – neka žena upita. On reče: ‘Pomanjkanje vašeg razuma ogleda se u tome**

٤٦٧٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ السَّرْحِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُضَرَ عَنْ ابْنِ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلٍ وَلَا دِينٍ أَغْلَبَ لِذِي لُبٍّ مِنْكُنَّ قَالَتْ وَمَا نُقْصَانُ الْعَقْلِ وَالدِّينِ قَالَ أَمَّا نُقْصَانُ الْعَقْلِ فَشَهَادَةُ امْرَأَتَيْنِ شَهَادَةُ رَجُلٍ وَأَمَّا نُقْصَانُ الدِّينِ

[50] Ovaj hadis je zabilježio i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

što je potrebno svjedočenje dviju žena umjesto svjedočenja jednog muškarca, a pomanjkanje u vjeri ogleda se u tome što svaka, tokom menstruacije, ne posti dane ramazana i tih dana ne klanja.'"[51]

4673. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Jahja b. Seid, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Najpotpuniji iman imaju vjernici koji imaju najbolji moral."

4674. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Abdurrezzak; a obavijestio nas je i Ibrahim b. Beššar, prenijevši od Sufjana, isti smisao – njih je obavijestio Ma'mer, prenijevši od Ez-Zuhrija, on od Amira b. Sa'da, a on od svoga oca: "Dok je Vjerovjesnik, s.a.v.s., ljudima nešto dijelio, ja sam rekao: 'Daj tome, jer je i on vjernik.', a on reče: 'Ili je musliman? Volim čovjeku dati od plijena, a drugi čovjek mi je draži od njega iz bojazni da ne bude licem strovaljen u Džehennem.'"

فَإِنَّ إِحْدَاكُنَّ تُفْطِرُ رَمَضَانَ وَتُقِيمُ أَيَّامًا لَا تُصَلِّي.

٤٦٧٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا.

٤٦٧٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ ح. وحَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَسَمَ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ قَسْمًا فَقُلْتُ أَعْطِ فُلَانًا فَإِنَّهُ مُؤْمِنٌ قَالَ أَوْ مُسْلِمٌ إِنِّي لَأُعْطِي الرَّجُلَ الْعَطَاءَ وَغَيْرُهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْهُ مَخَافَةَ أَنْ يُكَبَّ عَلَى وَجْهِهِ.

[51] U Ebu Seidovom predanju stoji: "Zar, dok ste u mjesečnom ciklusu, ne izostavljate namaze i dane posta?" "Izostavljamo." – odgovori neka, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaza: "Eto, to je pomanjkanje u vjeri."

4675. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd, kog je obavijestio Muhammed b. Sevr, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, ovaj od Amira b. Sa'da b. Ebu Vekkasa, a on od svoga oca: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je dao nekim ljudima nešto, a jednom čovjeku nije dao ništa. Sa'd reče: 'Allahov Poslaniče, dao si tome i tome, a zašto onome nisi dao ništa, a i on je vjernik?' Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: "Ili musliman?" On to ponovi tri puta, a svaki put Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Ili musliman?" Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: "Ja dajem ljudima iz bojazni da se licima ne strovale u Džehennem, a onome koji mi je draži od njih ne dam ništa."[52]

٤٦٧٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ ثَوْرٍ عَنْ مَعْمَرٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رِجَالًا وَلَمْ يُعْطِ رَجُلًا مِنْهُمْ شَيْئًا فَقَالَ: سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطَيْتَ فُلَانًا وَفُلَانًا وَلَمْ تُعْطِ فُلَانًا شَيْئًا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْ مُسْلِمٌ حَتَّى أَعَادَهَا سَعْدٌ ثَلَاثًا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَوْ مُسْلِمٌ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي أُعْطِي رِجَالًا وَأَدَعُ مَنْ هُوَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْهُمْ لَا أُعْطِيهِ شَيْئًا مَخَافَةَ أَنْ يُكَبُّوا فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ.

4676. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd, kog je obavijestio Ebu Sevr, prenijevši od Ma'mera, **da je Ez-Zuhri o riječima Uzvišenog:** ***Reci: "Vi ne vjerujete, ali recite: 'Mi se pokoravamo.'"*** **(El-Hudžurat, 14), rekao: "Mi smatramo da se islam manifestira riječima (šehadeta), a iman postupanjem (po njima)."**

٤٦٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ ثَوْرٍ عَنْ مَعْمَرٍ قَالَ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ ﴿ قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا ﴾ قَالَ نَرَى أَنَّ الْإِسْلَامَ الْكَلِمَةُ وَالْإِيمَانَ الْعَمَلُ.

[52] Iz ovoga i prethodnoga hadisa vidi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., uglavnom dijelio ljudima koje je želio pridobiti u vjeru i na taj način ih spasiti Džehennema. Onima koji su u vjeri bili stabilni nije dijelio.

4677. ISPRIČAO NAM JE Ebul-Velid et-Tajalisi, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Vakida b. Abdullaha, on od svoga oca, on od Ibn Omera, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"Ne vraćajte se nakon mene u nevjerništvo udarajući jedni druge."**

4678. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Džerir, prenijevši od Fudajla b. Gazvana, on od Nafia, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Koji god musliman kaže muslimanu da je nevjernik neće biti griješan ako taj bude nevjernik. U protivnom time (što je rekao) postat će nevjernik."**

4679. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Abdullah b. Numejr, prenijevši od El-A'meša, on od Abdullaha b. Murrea, on od Mesruka, a on od Abdullaha b. Amra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kod koga se nađu četiri svojstva, on je pravi licemjer, a kod koga se nađe jedno od njih, on ima svojstvo licemjerstva sve dok to od sebe ne odbaci: kada govori – laže, kada obeća – ne ispuni, kada nešto dogovori – iznevjeri, i kada se prepire – bestidno govori."**

٤٦٧٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ وَاقِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ.

٤٦٧٨. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّمَا رَجُلٍ مُسْلِمٍ أَكْفَرَ رَجُلًا مُسْلِمًا فَإِنْ كَانَ كَافِرًا وَإِلَّا كَانَ هُوَ الْكَافِرَ.

٤٦٧٩. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَهُوَ مُنَافِقٌ خَالِصٌ وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَلَّةٌ مِنْهُنَّ كَانَ فِيهِ خَلَّةٌ مِنْ نِفَاقٍ حَتَّى يَدَعَهَا إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ.

4680. ISPRIČAO NAM JE Ebu Salih el-Antaki, kog je obavijestio Ebu Ishak el-Fezari, prenijevši od El-A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Bludnik, dok čini blud, nije vjernik; kradljivac, dok krade, nije vjernik, niti je neko, dok pije alkohol, vjernik. Međutim, (ako uradi nešto od toga), ostavljena mu je mogućnost pokajanja.”**[53]

٤٦٨٠. حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ الْأَنْطَاكِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَقَ الْفَزَارِيُّ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرَبُ الْخَمْرَ حِينَ يَشْرَبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَالتَّوْبَةُ مَعْرُوضَةٌ بَعْدُ.

4681. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Suvejd er-Remli, kog je obavijestio Ibn Merjem, prenijevši od Nafia b. Jezida, on od Ibnul-Hada, on od Seida b. Ebu Seida el-Makburija, on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s.,

٤٦٨١. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ سُوَيْدٍ الرَّمْلِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا نَافِعٌ يَعْنِي ابْنَ زَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ

[53] Učenjaci su se razišli u pogledu značenja ovog hadisa. Meritoran stav većine učenjaka o tome jeste da osoba koja uradi jedan od spomenutih grijeha ne gubi potpuno iman, nego gubi njegovu potpunost i svjetlost. Kao potvrdu ovakvom stavu oni navode dva vjerodostojna hadisa. Ebu Zerr priča da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ko kaže da je samo Allah Bog, ući će u Džennet, pa makar počinio blud i ukrao.”** Ubade b. Samit veli: **“Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., su dali prisegu da neće krasti, činiti blud i druge poznate grijehe, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., im reče: ‘Ko od vas ispuni to na što je dao prisegu, imat će nagradu kod Allaha. Ko uradi nešto od toga, bit će nad njim izvršena precizirana kazna na ovome svijetu i to će mu biti iskup za počinjeni grijeh. Međutim, ko počini nešto od toga a nad njim ne bude izvršena precizirana kazna, to će ostati između njega i Allaha: ukoliko bude htio, kaznit će ga, a ukoliko bude htio, oprostit će mu.’”**

rekao: **"Kada insan počini blud, iman ga napusti i uzdigne se iznad njega poput oblaka, pa kada napusti taj čin (pokaje se), iman mu se vrati."**

يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا زَنَى الرَّجُلُ خَرَجَ مِنْهُ الْإِيمَانُ كَانَ عَلَيْهِ كَالظُّلَّةِ فَإِذَا انْقَطَعَ رَجَعَ إِلَيْهِ الْإِيمَانُ.

16. O kaderu, sudbini

١٦. بَاب فِي الْقَدَرِ

4682. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Abdulaziz b. Ebu Hazim kazavši: "Ispričao mi je na Mini, prenijevši od svoga oca, on od Ibn Omera, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **'Kaderije**[54] **su vatropoklonici ovoga ummeta. Ako se razbole, ne obilazi ih, a ako umru, ne prisustvuj njihovim dženazama.'"**

٤٦٨٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي بِمِنًى عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْقَدَرِيَّةُ مَجُوسُ هَذِهِ الْأُمَّةِ إِنْ مَرِضُوا فَلَا تَعُودُوهُمْ وَإِنْ مَاتُوا فَلَا تَشْهَدُوهُمْ.

4683. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebu Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Omera b. Muhammeda, on od Omera, Gufreovog štićenika, on od nekog ensarije, a on od Huzejfea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Svaki narod ima svoje vatropoklonike, a vatropoklonici ovoga ummeta su oni koji negiraju sudbinu/kader. Ko od njih umre, ne prisustvujte njegovoj dženazi, a ko se od njih razboli, ne obilazite ga. Oni**

٤٦٨٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ مَوْلَى غُفْرَةَ عَنْ رَجُلٍ مِنْ الْأَنْصَارِ عَنْ حُذَيْفَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِكُلِّ أُمَّةٍ مَجُوسٌ وَمَجُوسُ هَذِهِ الْأُمَّةِ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا قَدَرَ مَنْ مَاتَ مِنْهُمْ فَلَا تَشْهَدُوا جَنَازَتَهُ وَمَنْ مَرِضَ مِنْهُمْ فَلَا تَعُودُوهُمْ وَهُمْ

---

[54]Kaderijama se smatraju oni koji vjeruju u indeterminizam/neograničenu slobodu volje.

su **Dedžalove pristalice i Allah će ih spojiti sa njim.”**

شِيعَةُ الدَّجَّالِ وَحَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُلْحِقَهُمْ بِالدَّجَّالِ.

4684. ISPRIČAO NAM JE Musedded, prenijevši od Jezida b. Zureja i Jahjaa b. Seida, oni od Avfa, on od Kasamea b. Zuhejra, ovaj od Ebu Musaa el-Eš’arija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Allah je Adema stvorio od šake zemlje koju je skupio sa cijele Zemlje. Otuda su ljudi različiti poput zemlje. Neki od njih su crveni, neki bijeli, neki crni, a neki između toga. Uz to su neki nježni, neki kruti, neki loši, neki dobri.”** U Jahjaovom hadisu je dodato: **“...a neki su između toga.”** Izvješće je iz Jezidovog hadisa.

٤٦٨٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ أَنَّ يَزِيدَ بْنَ زُرَيْعٍ وَيَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ حَدَّثَاهُمْ قَالَا حَدَّثَنَا عَوْفٌ قَالَ حَدَّثَنَا قَسَامَةُ بْنُ زُهَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ آدَمَ مِنْ قَبْضَةٍ قَبَضَهَا مِنْ جَمِيعِ الْأَرْضِ فَجَاءَ بَنُو آدَمَ عَلَى قَدْرِ الْأَرْضِ جَاءَ مِنْهُمُ الْأَحْمَرُ وَالْأَبْيَضُ وَالْأَسْوَدُ وَبَيْنَ ذَلِكَ وَالسَّهْلُ وَالْحَزْنُ وَالْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ زَادَ فِي حَدِيثِ يَحْيَى وَبَيْنَ ذَلِكَ وَالْإِخْبَارُ فِي حَدِيثِ يَزِيدَ.

4685. ISPRIČAO NAM JE Musedded b. Muserhed, kog je obavijestio El-Mu’temir, prenijevši od Mensura b. el-Mu’temira, ovaj od Seida b. Ubejdea, on od Abdullaha b. Habiba Ebu Abdurrahmana es-Sulemija, da je Alija kazao: **“Bili smo na dženazi na kojoj je bio i Allahov Poslanik, s.a.v.s., u Beki’il-garkadu.[55] Vjerovjesnik, s.a.v.s., je sjeo, a u ruci mu bijaše štap. Njime je čeprkao po zemlji, a onda je podigao glavu prema nebu i rekao: ‘Svakoj osobi je određeno njeno prebivalište u**

٤٦٨٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ قَالَ سَمِعْتُ مَنْصُورَ بْنَ الْمُعْتَمِرِ يُحَدِّثُ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام قَالَ: كُنَّا فِي جَنَازَةٍ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبَقِيعِ الْغَرْقَدِ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

[55] Poznato mezarje u Medini.

Džehennemu ili u Džennetu, i napisano je li sretnik ili nesretnik.'[56] Neki čovjek upita: 'Allahov Vjerovjesniče, hoćemo li se onda osloniti na to što nam je određeno i prestati sa trudom, pa ko bude predodređen da bude sretnik, on će biti među sretnicima, a ko bude predodređen da bude nesretnik, on će biti među nesretnicima? On reče: 'Ne, nego se trudite, a svakome će biti olakšano ono što mu je predodređeno. Ko bude predodređen da bude sretan, njemu će biti olakšano činjenje djela koje čine sretnici, a ko bude predodređen da bude nesretnik, njemu će biti olakšano činjenje djela koje čine nesretnici.', a potom je pručio: *Onome koji udjeljuje i ne griješi i ono najljepše smatra istinitim – njemu ćemo Džennet pripremiti; a onome koji tvrdiči i osjeća se neovisnim i ono najljepše smatra lažnim – njemu ćemo Džehennem pripremiti.* (El-Lejl, 5-10)"

وَسَلَّمَ فَجَلَسَ وَمَعَهُ مِخْصَرَةٌ فَجَعَلَ يَنْكُتُ بِالْمِخْصَرَةِ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ مَا مِنْ نَفْسٍ مَنْفُوسَةٍ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ مَكَانَهَا مِنَ النَّارِ أَوْ مِنَ الْجَنَّةِ إِلَّا قَدْ كُتِبَتْ شَقِيَّةً أَوْ سَعِيدَةً قَالَ فَقَالَ: رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَفَلَا نَمْكُثُ عَلَى كِتَابِنَا وَنَدَعُ الْعَمَلَ فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ لَيَكُونَنَّ إِلَى السَّعَادَةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الشِّقْوَةِ لَيَكُونَنَّ إِلَى الشِّقْوَةِ قَالَ اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ أَمَّا أَهْلُ السَّعَادَةِ فَيُيَسَّرُونَ لِلسَّعَادَةِ وَأَمَّا أَهْلُ الشِّقْوَةِ فَيُيَسَّرُونَ لِلشِّقْوَةِ ثُمَّ قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﴿ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَى وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى ﴾.

4686. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Muaz, kog je obavijestio njegov otac, prenijevši od Kehmesa (b. Hasana),[57] on od Ibn Burejdea, da je Jahja b. Ja'mer kazao: "Prvi koji je počeo nijekati

٤٦٨٦. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا كَهْمَسٌ عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ قَالَ كَانَ أَوَّلَ مَنْ تَكَلَّمَ فِي الْقَدَرِ بِالْبَصْرَةِ

[56] Trajno prebivalište, Džennet ili Džehennem.

[57] Kehmes b. Hasan et-Temimi Ebu Hasan el-Basri, pouzdan je prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

sudbinu u Basri bio je Ma'bed el-Džuheni[58]. Humejd b. Abdurrahman el-Himjeri i ja smo krenuli na hadž (ili: na umru). (Pošto stigosmo u Medinu) rekosmo: 'Eh, da nam je sresti nekoga od ashaba, da ga upitamo u vezi onoga što o kaderu govore ovi ljudi. Allah nam omogući te zatekosmo Abdullaha b. Omera kako ulazi u džamiju, te ga okružismo. Smatrajući da moj saputnik prepušta riječ meni, rekoh: 'Ebu Abdurrahmane[59], neki ljudi koji uče Kur'an i traže nauku,[60] misle da nema sudbine i da događaji nisu predodređeni.' On reče: 'Kada ih sretneš, reci im da se ja ograđujem od njih i da ne pripadaju meni. Tako mi Onoga u Koga se zaklinje Abdullah b. Omer, kada bi neko od njih podijelio u dobrotvorne svrhe zlata koliko Uhud, to mu neće biti primljeno sve dok ne povjeruje u sudbinu (dobra i

مَعْبَدٌ الْجُهَنِيُّ فَانْطَلَقْتُ أَنَا وَحُمَيْدُ
بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحِمْيَرِيُّ حَاجَّيْنِ
أَوْ مُعْتَمِرَيْنِ فَقُلْنَا لَوْ لَقِينَا أَحَدًا
مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْنَاهُ عَمَّا
يَقُولُ هَؤُلَاءِ فِي الْقَدَرِ فَوَفَّقَ اللَّهُ
لَنَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ دَاخِلًا فِي
الْمَسْجِدِ فَاكْتَنَفْتُهُ أَنَا وَصَاحِبِي
فَظَنَنْتُ أَنَّ صَاحِبِي سَيَكِلُ الْكَلَامَ
إِلَيَّ فَقُلْتُ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّهُ قَدْ
ظَهَرَ قِبَلَنَا نَاسٌ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ
وَيَتَفَقَّرُونَ الْعِلْمَ يَزْعُمُونَ أَنْ لَا
قَدَرَ وَالْأَمْرَ أُنُفٌ فَقَالَ: إِذَا لَقِيتَ
أُولَئِكَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنِّي بَرِيءٌ مِنْهُمْ
وَهُمْ بُرَآءُ مِنِّي وَالَّذِي يَحْلِفُ بِهِ
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ لَوْ أَنَّ لِأَحَدِهِمْ

---

[58]Ma'bed b. Halid el-Džuheni je iz plemena Džuhejna. Slušao je predavanja od Hasana el-Basrija. On je prvi počeo da negira sudbinu smatrajući da ništa nije unaprijed određeno. Ubio ga je Hadžadž b. Jusuf.

[59]Ebu Abdurrahman je nadimak po djetetu Abdullahu b. Omeru b. Hattabu.

[60]U Muslimovom predanju stoji: **"Kod nas su se pojavili ljudi koji uče Ku'an i koji su učeni, a misle da ne postoji sudbina i da stvari nisu unaprijed određene."**

zla).'[61] Potom nastavi da priča: 'Ispričao mi je Omer b. Hattab: 'Bili smo kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada dođe neki čovjek u izrazito bijeloj odjeći, izrazito crne kose, na njemu se nije primijetio trag od putovanja, niti ga je ko od nas poznavao. Dođe do Vjerovjesnika, s.a.v.s., priljubi svoje koljeno uz njegovo,[62] stavi ruke na svoja stegna, a onda reče: 'Muhammede, obavijesti me o islamu.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Islam je da posvjedočiš da je samo Allah Bog i da je Muhammed Njegov poslanik, da klanjaš namaz, da daješ zekat, da postiš ramazan i da hodočastiš Kabu ukoliko budeš u mogućnosti.'[63] 'Istinu

مِثْـلَ أُحُدٍ ذَهَبًا فَأَنْفَقَـهُ مَا قَبِلَهُ اللَّهُ مِنْهُ حَـتَّى يُؤْمِـنَ بِالْقَدَرِ ثُمَّ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُـولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْـهِ وَسَـلَّمَ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَـدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ شَدِيدُ سَـوَادِ الشَّـعْرِ لَا يُرَى عَلَيْـهِ أَثَرُ السَّفَرِ وَلَا نَعْرِفُهُ حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى فَخِذَيْـهِ وَقَالَ يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرْنِي عَنْ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ

[61] Iz ovih riječi Abdullaha b. Omera se zaključuje da je on kaderije/one koji ne vjeruju u sudbinu smatrao nevjernicima.

[62] I u Muslimovom predanju stoji: "**...priljubi svoja koljena uz njegova i stavi šake na svoja stegna.**"

[63] Učenjaci se railaze u pogledu shvaćanja pojmova *iman* i *islam*. Neki, poput Zuhrija, smatraju da riječ *islam* označava vanjsku manifestaciju, a *iman* unutarnje uvjerenje. Svoj stav temelje na 14. ajetu sure El-Hudžurat koja glasi: *Neki beduini govore: "Mi vjerujemo!" Reci: "Vi ne vjerujete, ali recite: 'Mi se pokoravamo!', jer u srca vaša prava vjera nije još ušla."* Neki, pak, smatraju da riječi *islam* i *iman* imaju isto značenje. Svoje mišljenje zasnivaju na 35. i 36. ajetu sure Ez-Zarijat, u kojima stoji: *I Mi iz njega vjernike izvedosmo – a u njemu samo jednu kuću muslimansku nađosmo.* Po El-Hatabijevom mišljenju, riječ *islam* ima općenitije značenje od riječi *iman*. Po njegovom mišljenju, *muslim* je u nekim situacijama *mu'min*, a u nekim nije, dok

si kazao.' – reče on. Pa smo se začudili: i pita i potvrđuje odgovor. Čovjek reče: 'Obavijesti me o imanu.'[64] Poslanik reče: '(Iman je) da vjeruješ u Allaha, u Njegove meleke, u Njegove Knjige, u Njegove poslanike, u Posljednji dan i u sudbinu: da sve što se događa, dobro i zlo, biva Njegovom voljom i određenjem.' 'Istinu si kazao.' – reče on, a onda nastavi: 'A obavijesti me o ihsanu/dobročinstvu.' On reče: '(Dobročinstvo je) da obožavaš Allaha tako čvrsto kao da Ga gledaš, jer ako ti Njega ne vidiš, On tebe, sigurno, vidi.' 'A obavijesti me o Sudnjem danu.' – ponovo će on. Poslanik reče: 'Upitani o tome ne zna ništa više od onoga koji pita.' 'A obavijesti me o njegovim predznacima.' – ponovo će. On reče: 'Od njegovih predznaka su (i ovi): kada robinja rodi sebi gospodaricu,[65] i

أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا قَالَ صَدَقْتَ قَالَ فَعَجِبْنَا لَهُ يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ قَالَ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ قَالَ صَدَقْتَ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ قَالَ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ قَالَ مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَاتِهَا قَالَ أَنْ تَلِدَ الْأَمَةُ رَبَّتَهَا وَأَنْ تَرَى الْحُفَاةَ

---

je *mu'min* u svim situacijama i *muslim*. Zato vele: "Svaki je *mu'min muslim*, a svaki *muslim* nije *mu'min*."

[64] U predanju koje prenosi Ebu Ferve stoji da je Džibril, pošto je došao, prvo nazvao selam rekavši: **"Es-selamu alejke, Muhammede, primakni se!"** Više puta mu je govorio: **"Primakni se..."** U predanju koje prenosi Ata od Ibn Omera stoji da je rekao: **"Es-selamu alejke, o Allahov Poslaniče..."** U predaji koje prenosi Metar el-Verak stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Džibrilu: **"Primakni se."**, a nije spomenut selam.

[65] U jednom predanju stoji: **"...kad robinja rodi sebi gospodara."**, a u drugoj: **"...kad robinja rodi sebi muža."**

kada vidiš bosonoge, gole i siromašne pastire kako se nadmeću u građenji visokih zgrada.' Nakon toga je otišao. Ja sačekah neko vrijeme. Tad me Vjerovjesnik, s.a.v.s., upita: 'Omere, znaš li ko je onaj što je pitao?' Rekoh: 'To Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.', a on reče: 'To je bio Džibril; došao je da vas poduči osnovama vjere.''"

الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ قَالَ ثُمَّ انْطَلَقَ فَلَبِثْتُ ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ يَا عُمَرُ هَلْ تَدْرِي مَنِ السَّائِلُ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّهُ جِبْرِيلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ.

4687. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Osmana b. Gijasa, on od Abdullaha b. Burejdea, da su Jahja b. Ja'mer i Humejd b. Abdurrahman kazali: "Sreli smo Abdullaha b. Omera i spomenuli mu sudbinu i ono šta o njoj govore..." – spomenuo je slično prethodnom hadisu, dodavši: "Neki čovjek iz Muzejne (ili: Džuhejne) ga je upitao: 'Allahov Poslaniče, zbog čega da se trudimo: zbog onog što je prošlo ili zbog onoga što dolazi?'[66] On reče: 'Zbog onoga što je prošlo.' Neki čovjek (ili: neko od ljudi) reče: 'Zašto onda trud?' On kaza: 'Džennetlijama će biti olakšano

٤٦٨٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُثْمَانَ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ وَحُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَا لَقِينَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ فَذَكَرْنَا لَهُ الْقَدَرَ وَمَا يَقُولُونَ فِيهِ فَذَكَرَ نَحْوَهُ زَادَ قَالَ وَسَأَلَهُ رَجُلٌ مِنْ مُزَيْنَةَ أَوْ جُهَيْنَةَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فِيمَا نَعْمَلُ أَفِي شَيْءٍ قَدْ خَلَا أَوْ مَضَى أَوْ فِي شَيْءٍ يُسْتَأْنَفُ الْآنَ قَالَ فِي شَيْءٍ قَدْ خَلَا وَمَضَى فَقَالَ: الرَّجُلُ أَوْ بَعْضُ الْقَوْمِ فَفِيمَ الْعَمَلُ قَالَ إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يُيَسَّرُونَ لِعَمَلِ أَهْلِ

[66]"Zbog čega se trudimo? Da li se trudimo zbog onoga što je već prošlo, odnosno predodređeno ili se trudimo da bismo svojim djelima zaslužili Džennet?" On je rekao: "Trudimo se zbog onoga što je prošlo jer je svakome predodređeno još u majčinoj utrobi da li će biti sretnik ili nesretnik."

činjenje djela stanovnika Dženneta, a džehennemlijama će biti olakšano činjenje djela stanovnika Džehennema.'"

4688. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Halid, kog je obavijestio El-Firjabi, prenijevši od Sufjana, on od Alkamea b. Merseda, on od Sulejmana b. Burejdea, on od Ibn Ja'mura (Jahjaa b. Ja'mura) – ovaj hadis, dodajući u njemu i umanjujući: **"Upitao je: 'Šta je islam?' Poslanik je rekao: 'Islam je klanjanje namaza, davanje zekata, hodočašće Kabe, post mjeseca ramazana i kupanje zbog džunupluka.'"**

Ebu Davud kaže: "Alkame je bio murdžija."

4689. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Džerir, prenijevši od Ebu Fervea el-Hemdanija, on od Ebu Zur'e b. Amra b. Džerira, a on od Ebu Zerra i Ebu Hurejrea: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi sjedio sa ashabima, pa kada bi došao neki stranac, ne bi znao ko je od njih Poslanik dok ne bi upitao. Mi smo zahtijevali od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da odredi sebi posebno mjesto za sjedenje kako bi ga stranci koji dolaze mogli prepoznati. Napravili smo mu mjesto od gline na kome je sjedio, a mi smo**

الْجَنَّةِ وَإِنَّ أَهْلَ النَّارِ يُيَسَّرُونَ لِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ

٤٦٨٨. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا الْفِرْيَابِيُّ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنَا عَلْقَمَةُ بْنُ مَرْثَدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنِ ابْنِ يَعْمَرَ بِهَذَا الْحَدِيثِ يَزِيدُ وَيَنْقُصُ قَالَ فَمَا الْإِسْلَامُ قَالَ إِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَحَجُّ الْبَيْتِ وَصَوْمُ شَهْرِ رَمَضَانَ وَالِاغْتِسَالُ مِنَ الْجَنَابَةِ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: عَلْقَمَةُ مُرْجِئٌ.

٤٦٨٩. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ أَبِي فَرْوَةَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ قَالَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْلِسُ بَيْنَ ظَهْرَيْ أَصْحَابِهِ فَيَجِيءُ الْغَرِيبُ فَلَا يَدْرِي أَيُّهُمْ هُوَ حَتَّى يَسْأَلَ فَطَلَبْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَجْعَلَ لَهُ مَجْلِسًا يَعْرِفُهُ الْغَرِيبُ إِذَا أَتَاهُ قَالَ فَبَنَيْنَا لَهُ دُكَّانًا مِنْ طِينٍ فَجَلَسَ عَلَيْهِ وَكُنَّا نَجْلِسُ بِجَنْبَتَيْهِ وَذَكَرَ نَحْوَ هَذَا الْخَبَرِ فَأَقْبَلَ رَجُلٌ فَذَكَرَ هَيْئَتَهُ حَتَّى سَلَّمَ مِنْ طَرَفِ

sjedili pokraj njega." – spomenuo je slično ovom haberu – "Tada je došao neki čovjek – čiji je izgled opisao – i nazvao mu selam sa kraja kružoka, rekavši: 'Es-selamu alejke, o Muhammede.', a Vjerovjesnik, s.a.v.s., mu je odgovorio na selam."[67]

السِّمَاطِ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ قَالَ فَرَدَّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4690. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ebu Sinana, on od Vehba b. Halida el-Himsija, da je Ibnud-Dejlemi kazao: "Otišao sam kod Ubeja b. Ka'ba i rekao mu: 'Imam neke šubhe/nedoumice u vezi sudbine, pa ispričaj mi nešto u vezi toga, možda je Allah odagna iz moga srca. On reče: 'Kada bi Allah kaznio sve stanovnike nebesa i Zemlje, On im ne bi učinio nasilje. A kada bi im se smilovao, Njegova bi milost za njih bila bolja od njihovih djela. Da podijeliš koliko Uhud zlata na Putu Uzvišenog Allaha, Allah ti to ne bi primio sve dotle dok ne budeš vjerovao u sudbinu/kader i dok ne shvatiš da ono što te zadesilo nije te moglo mimoići, a ono što te je mimoišlo nije te moglo zadesiti. Ako bi umro ne vjerujući u ovo, ušao bi u Džehennem.' Potom sam otišao kod Abdullaha b. Mes'uda i on mi je slično

٤٦٩٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي سِنَانٍ عَنْ وَهْبِ بْنِ خَالِدٍ الْحِمْصِيِّ عَنْ ابْنِ الدَّيْلَمِيِّ قَالَ أَتَيْتُ أُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ فَقُلْتُ لَهُ وَقَعَ فِي نَفْسِي شَيْءٌ مِنْ الْقَدَرِ فَحَدِّثْنِي بِشَيْءٍ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُذْهِبَهُ مِنْ قَلْبِي قَالَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ عَذَّبَ أَهْلَ سَمَاوَاتِهِ وَأَهْلَ أَرْضِهِ عَذَّبَهُمْ وَهُوَ غَيْرُ ظَالِمٍ لَهُمْ وَلَوْ رَحِمَهُمْ كَانَتْ رَحْمَتُهُ خَيْرًا لَهُمْ مِنْ أَعْمَالِهِمْ وَلَوْ أَنْفَقْتَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا قَبِلَهُ اللَّهُ مِنْكَ حَتَّى تُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ وَتَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَكَ وَأَنَّ مَا أَخْطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَكَ وَلَوْ مُتَّ عَلَى غَيْرِ هَذَا لَدَخَلْتَ النَّارَ قَالَ ثُمَّ أَتَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ فَقَالَ: مِثْلَ ذَلِكَ قَالَ ثُمَّ أَتَيْتُ حُذَيْفَةَ بْنَ الْيَمَانِ فَقَالَ: مِثْلَ ذَلِكَ قَالَ

[67] Bilježi ga i En-Nesai u *Sunenu*, u nešto sažetijem obliku.

rekao. Zatim sam otišao kod Huzejfea b. el-Jemana i on mi je slično rekao. A onda sam otišao i kod Zejda b. Sabita i on mi je od Vjerovjesnika, s.a.v.s., ispričao slično tome."

ثُمَّ أَتَيْتُ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ فَحَدَّثَنِي عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَ ذَلِكَ.

4691. ISPRIČAO NAM JE Džafer b. Musafir el-Huzeli, kog je obavijestio Jahja b. Hassan, prenijevši od El-Velida b. Rebaha, on od Ibrahima b. Ebu Ablea, a on od Ebu Hafse, da je Ubade b. Samit rekao svome sinu: **"Sinčiću moj, nećeš osjetiti slast istinskog vjerovanja sve dotle dok ne shvatiš da ono što te je zadesilo nije te moglo mimoići, a ono što te je mimoišlo nije te moglo zadesiti. Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada veli: 'Prvo što je Allah stvorio bilo je pero. Onda mu je rekao: 'Piši!' 'Šta ću pisati, Gospodaru?' – upita ono. On reče: 'Piši sve ono što će se dešavati do Sudnjeg dana.' Sinčiću moj, čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kad je rekao: 'Ko umre vjerujući drukčije, ne pripada meni.'"**

٤٦٩١. حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُسَافِرٍ الْهُذَلِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ رَبَاحٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي عَبْلَةَ عَنْ أَبِي حَفْصَةَ قَالَ: قَالَ عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ لِابْنِهِ يَا بُنَيَّ إِنَّكَ لَنْ تَجِدَ طَعْمَ حَقِيقَةِ الْإِيمَانِ حَتَّى تَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَكَ وَمَا أَخْطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَكَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ أَوَّلَ مَا خَلَقَ اللَّهُ الْقَلَمَ فَقَالَ لَهُ اكْتُبْ قَالَ رَبِّ وَمَاذَا أَكْتُبُ قَالَ اكْتُبْ مَقَادِيرَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ يَا بُنَيَّ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ مَاتَ عَلَى غَيْرِ هَذَا فَلَيْسَ مِنِّي.

4692. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Sufjan. A obavijestio nas je i Ahmed b. Salih, prenijevši isti smisao od Sufjana b. Ujejnea, on od Amra b. Dinara, on od Tavusa, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Adem i Musa su se**

٤٦٩٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ح. وحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ الْمَعْنَى قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ سَمِعَ طَاوُسًا يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يُخْبِرُ عَنْ النَّبِيِّ

prepirali[68], pa Musa reče: 'Ademe, ti si naš praotac; pogriješio si i izveo si nas iz Dženneta.' Adem će na to: 'Musa, zar me ti, koga je Allah odabrao da sa Njime govori i kome je Tevrat Svojom rukom napisao, koriš zbog djela koje sam počinio, a koje mi je Allah propisao da počinim četrdeset godina prije nego me je stvorio?' Tako je Adem u polemici nadvladao Musaa."

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ احْتَجَّ آدَمُ وَمُوسَى فَقَالَ: مُوسَى يَا آدَمُ أَنْتَ أَبُونَا خَيَّبْتَنَا وَأَخْرَجْتَنَا مِنَ الْجَنَّةِ فَقَالَ: آدَمُ أَنْتَ مُوسَى اصْطَفَاكَ اللَّهُ بِكَلَامِهِ وَخَطَّ لَكَ التَّوْرَاةَ بِيَدِهِ تَلُومُنِي عَلَى أَمْرٍ قَدَّرَهُ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَنِي بِأَرْبَعِينَ سَنَةً فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى.

Ahmed b. Salih je prenio od Amra, a on od Tavusa, a on od Ebu Hurejrea.

قَالَ أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ طَاوُسٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ.

4693. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Hišama b. Sa'da, on od Zejda b. Eslema, on od svoga oca, on od Omera b. el-Hattaba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Jednom prilikom Musa reče: 'Gospodaru, pokaži nam Adema, koji je i nas i sebe izveo iz Dženneta.' Allah mu pokaza Adema (kome on, pošto ga ugleda) reče: 'Ti si naš praotac?' 'Jesam.' – odgovori Adem. 'Ti si taj' – reče Musa – 'u koga je Allah udahnuo od Svoga ruha i koga je poučio imenima svih stvari,**

٤٦٩٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مُوسَى قَالَ يَا رَبِّ أَرِنَا آدَمَ الَّذِي أَخْرَجَنَا وَنَفْسَهُ مِنَ الْجَنَّةِ فَأَرَاهُ اللَّهُ آدَمَ فَقَالَ: أَنْتَ أَبُونَا آدَمُ فَقَالَ لَهُ آدَمُ نَعَمْ قَالَ أَنْتَ الَّذِي نَفَخَ اللَّهُ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ وَعَلَّمَكَ الْأَسْمَاءَ

[68]Neki učenjaci, na temelju ovog hadisa, smatraju da se polemika između njih dvojice vodila na ovom svijetu. El-Buhari navodi hadis u kome stoji da se ta polemika odvijala pred Allahom, dž.š. To, po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, može značiti da se polemika između njih dvojice možda dogodila na ovom svijetu, a može značiti da će se ona tek dogoditi na Sudnjem danu.

i naredio melekima te su ti se poklonili?' 'Jesam.' – odgovori on. 'Pa šta te je navelo' – upita Musa – 'da i nas i sebe izvedeš iz Dženneta?' Adem ga upita: 'A ko si ti?' 'Ja sam Musa.' – odgovori on. 'Ti si vjerovjesnik upućen Sinovima Israilovim sa kojim je Allah bez posrednika razgovarao iza zastora?' 'Jesam.' – odgovorio je. 'Pa zar nisi našao' – upita Adem – 'da je to sve bilo zapisano u Allahovoj Knjizi i prije nego sam ja stvoren?' 'Jesam, našao sam.' – reče Musa. 'Pa zašto me onda koriš' – reče Adem – 'zbog onoga što je već bilo određeno prije mene kao sudbina od Uzvišenog Allaha?' Tad Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Tako je Adem u polemici nadvladao Musaa, a.s.'"

4694. ISPRIČAO NAM JE Abdullah el-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Zejda b. Ebu Unejsea, on od Abdulhamida b. Abdurrahmana b. Zejda,[69] a on od Muslima b. Jesara el-Džuhenija:[70] "Omer b. Hattab je upitan o ovom ajetu: *I kad je Gospodar tvoj iz kičmi*

كُلَّهَا وَأَمَرَ الْمَلَائِكَةَ فَسَجَدُوا
لَكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَمَا حَمَلَكَ عَلَى
أَنْ أَخْرَجْتَنَا وَنَفْسَكَ مِنَ الْجَنَّةِ
فَقَالَ لَهُ آدَمُ وَمَنْ أَنْتَ قَالَ أَنَا
مُوسَى قَالَ أَنْتَ نَبِيُّ بَنِي إِسْرَائِيلَ
الَّذِي كَلَّمَكَ اللَّهُ مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ
لَمْ يَجْعَلْ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ رَسُولًا مِنْ
خَلْقِهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَفَمَا وَجَدْتَ
أَنَّ ذَلِكَ كَانَ فِي كِتَابِ اللَّهِ قَبْلَ أَنْ
أُخْلَقَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فِيمَ تَلُومُنِي
فِي شَيْءٍ سَبَقَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى فِيهِ
الْقَضَاءُ قَبْلِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عِنْدَ ذَلِكَ فَحَجَّ
آدَمُ مُوسَى فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى.

٤٦٩٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ الْقَعْنَبِيُّ
عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أُنَيْسَةَ
أَنَّ عَبْدَ الْحَمِيدِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
بْنِ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابِ أَخْبَرَهُ عَنْ
مُسْلِمِ بْنِ يَسَارٍ الْجُهَنِيِّ أَنَّ عُمَرَ
بْنَ الْخَطَّابِ سُئِلَ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ

[69]Abdulhamid b. Abdurrahman b. Zejd b. Hattab el-Adevi Ebu Omer el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[70]Muslim b. Jesar el-Džuheni je prenosilac hadisa koji zadovoljava (makbul). Pripadao je trećoj generaciji.

Ademovih sinova izveo potomstvo njihovo i zatražio od njih da posvjedoče protiv sebe: 'Zar Ja nisam vaš Gospodar?', oni su odgovorili: 'Jesi, mi svjedočimo.' – i to zato da na Sudnjem danu ne kažete: 'Mi o ovome nismo ništa znali.' (El-A'raf, 172) El-Ka'nebi je proučio ajet, a Omer b. Hattab je rekao: 'Čuo sam kad je neko o njemu upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je on rekao: 'Allah je stvorio Adema i potro ga Svojom desnicom po leđima i iz njih izveo[71] dio potomstva njegovog i rekao: 'Ove sam stvorio za Džennet i oni će raditi djela stanovnika Dženneta!' Potom ga je ponovo potro po leđima i iz njih izveo dio potomstva njegovog i rekao: 'Ove sam stvorio za Džehennem i radit će djela stanovnika Džehennema!' Na to će neki čovjek: 'Pa čemu onda činjenje dobrih djela, Allahov Poslaniče?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Kada Uzvišeni Allah stvori roba za Džennet, On ga predodredi da radi djela stanovnika Dženneta sve do smrti, a onda ga uvede u Džennet. A kada stvori roba za Džehennem, On ga predodredi da radi djela

﴿ وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ﴾ قَالَ قَرَأَ الْقَعْنَبِيُّ الْآيَةَ فَقَالَ: عُمَرُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ آدَمَ ثُمَّ مَسَحَ ظَهْرَهُ بِيَمِينِهِ فَاسْتَخْرَجَ مِنْهُ ذُرِّيَّةً فَقَالَ: خَلَقْتُ هَؤُلَاءِ لِلْجَنَّةِ وَبِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَعْمَلُونَ ثُمَّ مَسَحَ ظَهْرَهُ فَاسْتَخْرَجَ مِنْهُ ذُرِّيَّةً فَقَالَ: خَلَقْتُ هَؤُلَاءِ لِلنَّارِ وَبِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ يَعْمَلُونَ فَقَالَ: رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَفِيمَ الْعَمَلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا خَلَقَ الْعَبْدَ لِلْجَنَّةِ اسْتَعْمَلَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَمُوتَ عَلَى عَمَلٍ مِنْ أَعْمَالِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيُدْخِلَهُ بِهِ الْجَنَّةَ وَإِذَا خَلَقَ الْعَبْدَ لِلنَّارِ اسْتَعْمَلَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى

[71] Bilježe Ahmed b. Hanbel u *Musnedu*, El-Nesai u *Sunenu*, i Hakim u *Mustedreku*, i kaže da mu je sened pouzdan, od Ibn Abbasa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Allah je uzeo zavjet od duša (Ademovog potomstva) koje je izveo iz njegovih leđa na Arefatu."**

stanovnika Džehennema sve do smrti, a onda ga uvede u Džehennem!'"[72]

يَمُوتَ عَلَى عَمَلٍ مِنْ أَعْمَالِ أَهْلِ النَّارِ فَيُدْخِلَهُ بِهِ النَّارَ.

4695. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musaffa, kog je obavijestio Bekijje, prenijevši od Omera b. Džu'suma el-Kurešija, on od Zejda b. Ebu Unejsea, prenijevši od Abdulhamida b. Abdurrahmana, on od Muslima b. Jesara, da je Nuajm b. Rebi kazao: **"Bijah kod Omera b. el-Hattaba..."** – a onda je spomenuo ovaj hadis. Međutim, Malikov hadis je potpuniji.

٤٦٩٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُصَفَّى حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ جُعْثُمٍ الْقُرَشِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَبِي أُنَيْسَةَ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُسْلِمِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ نُعَيْمِ بْنِ رَبِيعَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ بِهَذَا الْحَدِيثِ وَحَدِيثُ مَالِكٍ أَتَمُّ.

4696. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, kog je obavijestio El-Mu'temir, prenijevši od svoga oca, on od Rakabea b. Maskalea, on od Ebu Ishaka, on od Seida b. Džubejra, on od Ibn Abbasa, a on od Ubeja b. Ka'ba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Dječak koga je ubio Hidr bijaše sklon nevjerovanju; da je živio, i svoje roditelje bi na nasilje i nevjerovanje navratio."**[73]

٤٦٩٦. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَقَبَةَ بْنِ مَصْقَلَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْغُلَامُ الَّذِي قَتَلَهُ الْخَضِرُ طُبِعَ كَافِرًا وَلَوْ عَاشَ لَأَرْهَقَ أَبَوَيْهِ طُغْيَانًا وَكُفْرًا.

4697. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Halid, prenijevši od El-Firjabija, on od Israila, ovaj od Ebu Ishaka, on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa, on od Ubeja b. Ka'ba, **da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., o riječima Uzvišenog:** ***Roditelji***

٤٦٩٧. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا الْفِرْيَابِيُّ عَنْ إِسْرَائِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَقَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

[72]Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u* i En-Nesai u *Sunenu*.

[73]Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

onoga dječaka su vjernici. (El-Kehf, 80) **rekao: "Otkad je stvoren, bio je sklon nevjerovanju."**

4698. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Mihran er-Razi, kog je obavijestio Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Amra, on od Seida b. Džubejra, on od Ibn Abbasa, a on od Ubeja b. Ka'ba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Hidr ugleda jednog dječaka kako se igra sa djecom, ščepa ga za glavu i ubi ga. Musa reče:** ***Što ubi dijete bezgriješno, koje nije nikoga ubilo! Učinio si, zaista, nešto vrlo ružno.*** **(El-Kehf, 74)"**[74]

4699. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer en-Nemeri, kog je obavijestio Šu'be. A obavijestio nas je i Muhammed b. Kesir, prenijevši od Sufjana, isti smisao, on od El-A'meša, ovaj od Zejda b. Vehba, on od Abdullaha b. Mesuda, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ispričao, a on je iskreni i povjerljivi, rekavši: **"Stvaranje jednog od vas (od sperme) u majčinoj utrobi traje četrdeset dana; nakon toga se (sperma) preobražava u zakvačak i kao zakvačak biva isto toliko, potom se (zakvačak) preobražava u embrion i kao embrion ostaje isto toliko; potom Allah pošalje**

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: فِي قَوْلِهِ ﴿ وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ ﴾ وَكَانَ طُبِعَ يَوْمَ طُبِعَ كَافِرًا.

٤٦٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِهْرَانَ الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنِي أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبْصَرَ الْخَضِرُ غُلَامًا يَلْعَبُ مَعَ الصِّبْيَانِ فَتَنَاوَلَ رَأْسَهُ فَقَلَعَهُ فَقَالَ: مُوسَى ﴿ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً ﴾ الْآيَةَ.

٤٦٩٩. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ النَّمَرِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح. وحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ الْمَعْنَى وَاحِدٌ وَالْإِخْبَارُ فِي حَدِيثِ سُفْيَانَ عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ قَالَ: حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ إِنَّ خَلْقَ أَحَدِكُمْ يُجْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً

---

[74] Ovaj hadis su zabilježili u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

meleka i bude mu naređeno da napiše četiri riječi: njegovu opskrbu, dokle će živjeti, djela njegova, i napiše mu je li sretnik ili nesretnik.[75] Potom mu udahne dušu. Neki će cijeli život raditi djela stanovnika Dženneta, a kad između njega i Dženneta preostane koliko jedan aršin, preduhitrit će ga ono što mu je propisano i svoj život će okončati radeći djela stanovnika Džehennema, i tako dospjeti u Džehennem. A opet, neki će cijeli život raditi djela koja čine stanovnici Džehennema, a kad između njega i Džehennema ostane koliko jedan aršin, preduhitrit će ga ono što mu je propisano, pa će život okončati radeći djela koja čine stanovnici Dženneta, i tako dospjeti u Džennet."[76]

مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يُبْعَثُ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيُؤْمَرُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ فَيُكْتَبُ رِزْقُهُ وَأَجَلُهُ وَعَمَلُهُ ثُمَّ يُكْتَبُ شَقِيٌّ أَوْ سَعِيدٌ ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ الرُّوحُ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ أَوْ قِيدُ ذِرَاعٍ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُهَا وَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ أَوْ قِيدُ ذِرَاعٍ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا.

4700. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Hammad b. Zejd, prenijevši od Jezida er-Riška, on od Mutarrifa, ovaj od Imrana b. Husajna: **"Neko je upitao Allahovog Poslanika,**

٤٧٠٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يَزِيدَ الرِّشْكِ قَالَ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قال: قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعُلِمَ

[75] Kada Uzvišeni Allah, dž.š., oblikuje plod u majčinoj utrobi i u njega udahne dušu, propiše mu četvero: nafaku za cijeli život, koliko će dugo živjeti i kraj života; da li će u životu raditi dobra ili loša djela na osnovu Svoga predznanja o tome koji će put ona (osoba), kada postane punoljetna, sebi odabrati, i propiše joj opet, na osnovu Svoga predznanja o njoj, kakva će biti, sretnik ili nesretnik.

[76] Bilježe ga u *El-Kutubu-sitteu* svi autori, osim En-Nesaija.

s.a.v.s: ‘Zna li se (unaprijed) ko su stanovnici Dženneta, a ko stanovnici Džehennema?’ ‘Da.’ – reče on. ‘A čemu onda trud?’ On reče: ‘Svakome je olakšano ono za šta je stvoren.’”[77]

أَهْلُ الْجَنَّةِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَفِيمَ يَعْمَلُ الْعَامِلُونَ قَالَ كُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ.

4701. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Abdullah b. Jezid el-Mukri Ebu Abdurrahman, prenijevši od Seida b. Ebu Ejuba, koje je obavijestio Ata b. Dinar, prenijevši od Hakima b. Šerika el-Huzelija, on od Jahjaa b. Mejmuna el-Hadremija, on od Rebia el-Džurešija, on od Ebu Hurejrea, on od Omera b. el-Hattaba, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **“Ne družite se sa onima koji negiraju sudbinu i ne podižite njima svoje sporove (da vam oni sude).”**

٤٧٠١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْمُقْرِيُّ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ دِينَارٍ عَنْ حَكِيمِ بْنِ شَرِيكٍ الْهُذَلِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ مَيْمُونٍ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ رَبِيعَةَ الْجُرَشِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُجَالِسُوا أَهْلَ الْقَدَرِ وَلَا تُفَاتِحُوهُمْ.

17. O djeci idolopoklonika koja umru maloljetna

١٧. بَاب فِي ذَرَارِيِّ الْمُشْرِكِينَ

4702. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebu Avane, prenijevši od Ebu Bišra, on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa: **“Vjerovjesnik, s.a.v.s., je upitan o djeci idolopoklonika koja umru maloljetna, pa je rekao: ‘Allah najbolje zna (da su živjela) šta bi radila.’”**[78]

٤٧٠٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ أَوْلَادِ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ: اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ.

---

[77] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[78] Kakav će biti status djece idolopoklonika i nevjernika koja umru maloljetna, sporno je među islamskim učenjacima. Većina učenjaka

4703. ISPRIČAO NAM JE Abdulvehhab b. Nedžde, kog je obavijestio Bekijje. A obavijestili su nas i Musa b. Mervan er-Rekki i Kesir b. Ubejd el-Mezhidži, prenijevši od Muhammeda b. Harba, isti smisao, on od Muhammeda b. Zijada, on od Abdullaha b. Ebu Kajsa, da je Aiša upitala: **"Allahov Poslaniče, šta će biti sa djecom vjernika koja su umrla maloljetna?" On reče: "Bit će sa svojim očevima." "I bez djela?" – upita Aiša. On reče: "Allah najbolje zna šta bi radila (da ih je ostavio u životu)." "A šta će biti sa djecom idolopoklonika koja umru maloljetna?" – Aiša ponovo upita. On reče: "I ona će biti sa svojim očevima." "Iako nisu ništa uradila?" – kaza Aiša, a On reče: "Allah najbolje zna šta bi radila (da ih je ostavio u životu)."**

٤٧٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ نَجْدَةَ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ ح. وحَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مَرْوَانَ الرَّقِّيُّ وَكَثِيرُ بْنُ عُبَيْدٍ الْمَذْحِجِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ الْمَعْنَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَيْسٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَرَارِيُّ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ: هُمْ مِنْ آبَائِهِمْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِلَا عَمَلٍ قَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَذَرَارِيُّ الْمُشْرِكِينَ قَالَ مِنْ آبَائِهِمْ قُلْتُ بِلَا عَمَلٍ قَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ.

4704. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Talhe b. Jahjaa, on od Aiše bint Talhe, da je Aiša, Majka pravovjernih, kazala: **"Vjerovjesniku, s.a.v.s., je**

٤٧٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ أُتِيَ

---

smatra da će ona skupa sa njihovim roditeljima u Džehennem. Neki učenjaci smatraju da će ona u Džennet, imajući u vidu da su umrla prije punoljetnosti i da nisu bila ničim zadužena. Iz ovoga hadisa se zaključuje da će njima Allah presuditi na osnovu Svoga znanja o njima kakva bi bila i šta bi radila da ih je ostavio u životu. Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari i Muslim u *Sahihima* i En-Nesai u *Sunenu*.

doneseno malodobno dijete ensarija da mu klanja dženazu. Rekla sam: 'Allahov Poslaniče, blago ovome djetetu: niti je radilo zlo niti je znalo za njega.' On reče: 'Aiša, drugačije je to od toga što ti misliš. Allah je stvorio Džennet i one koji će u njemu boraviti. Stvorio ih je za njega dok su još bili u kralježnicama svojih očeva. A stvorio je i Džehennem i one koji će u njemu biti. Stvorio ih je za njega dok su još bili u kralježnicama svojih očeva.'"[79]

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَبِيٍّ مِنَ الْأَنْصَارِ يُصَلِّي عَلَيْهِ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ طُوبَى لِهَذَا لَمْ يَعْمَلْ شَرًّا وَلَمْ يَدْرِ بِهِ فَقَالَ: أَوَ غَيْرُ ذَلِكَ يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْجَنَّةَ وَخَلَقَ لَهَا أَهْلًا وَخَلَقَهَا لَهُمْ وَهُمْ فِي أَصْلَابِ آبَائِهِمْ وَخَلَقَ النَّارَ وَخَلَقَ لَهَا أَهْلًا وَخَلَقَهَا لَهُمْ وَهُمْ فِي أَصْلَابِ آبَائِهِمْ.

4705. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Ebuz-Zinada, on od El-A'redža, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svako dijete se rađa u prirodnoj vjeri, pa ga njegovi roditelji načine jevrejom ili hrišćaninom, baš kao što životinja rodi ispravno mladunče, da li na njemu primijetiš neki nedostatak. Prisutni rekoše: 'A šta veliš za djecu koja umru maloljetna? 'On reče: 'Allah najbolje zna šta bi radila (da ih je ostavio u životu).'"[80]

Ebu Davud kaže: "Čitano je El-Harisu b. Miskinu, a ja sam bio prisutan:

٤٧٠٥. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ وَيُنَصِّرَانِهِ كَمَا تَنَاتَجُ الْإِبِلُ مِنْ بَهِيمَةٍ جَمْعَاءَ هَلْ تُحِسُّ مِنْ جَدْعَاءَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَرَأَيْتَ مَنْ يَمُوتُ وَهُوَ صَغِيرٌ قَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قُرِئَ عَلَى الْحَارِثِ بْنِ مِسْكِينٍ وَأَنَا أَسْمَعُ أَخْبَرَكَ يُوسُفُ بْنُ عَمْرٍو أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ سَمِعْتُ

---

[79]Bilježe ga i Muslim u *Sahihu* i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

[80]Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

'Obavijestio te je Jusuf b. Amr, prenijevši od Ibn Vehba, a on od Malika: 'Kaderije nam kao dokaz navode ovaj hadis.'' Malik reče: 'Ti njima navedi kao dokaz posljednji dio hadisa.' Prisutni rekoše: 'A šta veliš za djecu koja umru maloljetna?' On reče: 'Allah najbolje zna šta bi radila (da ih je ostavio u životu).'"

مَالِكًا قِيلَ لَهُ إِنَّ أَهْلَ الْأَهْوَاءِ يَحْتَجُّونَ عَلَيْنَا بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَ مَالِكٌ احْتَجَّ عَلَيْهِمْ بِآخِرِهِ قَالُوا أَرَأَيْتَ مَنْ يَمُوتُ وَهُوَ صَغِيرٌ قَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ.

4706. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kog je obavijestio El-Hadžadž b. el-Minhal, **da je Hammad b. Seleme, tumačeći hadis: "Svako dijete se rađa u prirodnoj vjeri.', rekao: 'Ovo je, po našem mišljenju, bilo onda kada je Allah od njih tražio priznanje dok su još bili u kralježnicama svojih očeva, rekavši: *'Zar Ja nisam Gospodar vaš?' Oni su odgovorili: 'Jesi, mi svjedočimo.'* (El-A'raf, 172)"**

٤٧٠٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ قَالَ سَمِعْتُ حَمَّادَ بْنَ سَلَمَةَ يُفَسِّرُ حَدِيثَ كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ قَالَ هَذَا عِنْدَنَا حَيْثُ أَخَذَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْعَهْدَ فِي أَصْلَابِ آبَائِهِمْ حَيْثُ قَالَ: ﴿ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى ﴾.

4707. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa er-Razi, kog je obavijestio Ibn Ebu Zaide, prenijevši od svog oca, on od Amira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"I majka a i njena živa zakopana djevojčica će u Džehennem."**[81]

٤٧٠٧. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَامِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْوَائِدَةُ وَالْمَوْءُودَةُ فِي النَّارِ.

Jahja b. Zekerijja kaže: "Moj otac je rekao: 'Ispričao mi je Ebu Ishak, prenijevši

قَالَ يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا قَالَ أَبِي فَحَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَقَ أَنَّ عَامِرًا حَدَّثَهُ بِذَلِكَ عَنْ

[81] U djelu *Es-Siradžu munir* stoji **da je Poslanik upitan o ženi koja je zakopala svoju kćerku, pa je rekao: "U Vatru će i ona koja je zakopana i ona koja ju je zakopala."** Nije dozvoljeno ovaj hadis koristiti kao opći dokaz da će djeca nemuslimana u Džehennem zato što se odnosi na poseban događaj i posebnu osobu.

od Amira, on od Alkamea, on od Ibn Mes'uda, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s."

4708. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, prenijevši od Hammada, on od Sabita, a on od Enesa: **"Neki čovjek[82] upita Allahovog Poslanika, s.a.v.s: 'Allahov Poslaniče, gdje je moj otac?' 'Tvoj otac je u Vatri.' Pošto je čovjek otišao, Poslanik reče: 'I moj i tvoj otac su u Vatri.'"**[83]

4709. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Sabita, a on od Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Šejtan kola čovjekovim krvotokom poput krvi."**[84]

4710. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid el-Hemdani, prenijevši od Ibn Vehba, on od Ibn Lehia, Amra b. el-Harisa i Seida b. Ebu Ejuba, oni od Ataa b. Dinara, on od Hakima b. Šerika el-Huzelija, on od Jahjaa b. Mejmuna, on od Rebia el-Džurešija, on od Ebu Hurejrea, a on od Omera b. el-Hattaba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Ne družite se sa onima koji niječu sudbinu i ne sporite se pred njima."**

عَلْقَمَةَ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

٤٧٠٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ أَبِي قَالَ أَبُوكَ فِي النَّارِ فَلَمَّا قَفَّى قَالَ إِنَّ أَبِي وَأَبَاكَ فِي النَّارِ.

٤٧٠٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنِ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ.

٤٧١٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْهَمْدَانِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ لَهِيعَةَ وَعَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ وَسَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ حَكِيمِ بْنِ شَرِيكٍ الْهُذَلِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ رَبِيعَةَ الْجُرَشِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُجَالِسُوا أَهْلَ الْقَدَرِ وَلَا تُفَاتِحُوهُمْ الْحَدِيثَ.

[82] To je bio Husajn b. Ubejd, otac Imrana b. Husajna.

[83] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

[84] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Et-Tirmizija.

18. O džehmijama i mu'tezilijama

١٨. بَاب فِي الْجَهْمِيَّةِ

4711. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Ma'ruf, njega je obavijestio Sufjan, prenijevši od Hišama, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao: **"Ljudi će zapitkivati sve dok ne kažu: 'Allah je sve stvorio, a ko je stvorio Allaha?' Ko tako nešto osjeti, neka kaže: 'Ja vjerujem u Allaha.'"**[85]

٤٧١١. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَزَالُ النَّاسُ يَتَسَاءَلُونَ حَتَّى يُقَالَ هَذَا خَلَقَ اللَّهُ الْخَلْقَ فَمَنْ خَلَقَ اللَّهَ فَمَنْ وَجَدَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَلْيَقُلْ آمَنْتُ بِاللَّهِ.

4712. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Amr, koga je obavijestio Seleme b. el-Fadl, prenijevši Muhammeda b. Ishaka, on od Utbea b. Muslima, štićenika Benu Tejma, on od Ebu Selemea b. Abdurrahmana, a on od Ebu Herejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao – potom je spomenuo slično prethodnom hadisu: **"Kada to kažu, ti reci: *Allah je Jedan, Allah je neograničeni Gospodar; nije rodio niti je rođen i niko Mu ravan nije*, a onda tri puta pljuni na lijevu stranu i zatraži utočište od šejtana."**[86]

٤٧١٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا سَلَمَةُ يَعْنِي ابْنَ الْفَضْلِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ يَعْنِي ابْنَ إِسْحَقَ قَالَ حَدَّثَنِي عُتْبَةُ بْنُ مُسْلِمٍ مَوْلَى بَنِي تَيْمٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: فَذَكَرَ نَحْوَهُ قَالَ فَإِذَا قَالُوا ذَلِكَ فَقُولُوا اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ثُمَّ لِيَتْفُلْ عَنْ يَسَارِهِ ثَلَاثًا وَلْيَسْتَعِذْ مِنَ الشَّيْطَانِ.

4713. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. es-Sabbah el-Bezzaz, koga je obavijestio El-Velid b. Ebu Sevr, prenijevši od Simaka, on od Abdullaha b.

٤٧١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبَزَّازُ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ أَبِي ثَوْرٍ

[85] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[86] Bilježi ga En-Nesai, u *Sunenu*.

Amirea, on od El-Ahnefa b. Kajsa, da je El-Abbas b. Abdulmuttalib kazao: **“Sjedio sam u Bathai[87] sa skupinom ljudi.[88] Među njima je bio i Allahov Poslanik, s.a.v.s. Iznad njih se pomoli oblak, on se okrenu prema njemu i upita: ‘Znate li kako se ovo zove?’ ‘Znamo,’ – odgovoriše – ‘ovo se zove *sehab/oblak*. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Zove se *i muzn/bijeli oblak*.’ ‘Zove se i *muzn*.’ – rekoše oni. Poslanik opet kaza: ‘A zove se i *anan/vidljivi dio neba*.’ ‘I *anan*.’ – rekoše oni.** (Ebu Davud kaže: Za *anan* nisam dobro upamtio) **Potom ih Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: ‘Znate li vi kolika je razdaljina između nebesa i Zemlje?’ ‘Ne znamo.’ – odgovoriše, a on reče: ‘Razdaljina između njih je sedamdeset i jedna, ili sedamdeset i dvije, ili sedamdeset i tri godine.[89] Također je tolika razdaljina između (nama najbližeg) neba i**

عَنْ سِمَاكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ الْأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَالَ: كُنْتُ فِي الْبَطْحَاءِ فِي عِصَابَةٍ فِيهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَرَّتْ بِهِمْ سَحَابَةٌ فَنَظَرَ إِلَيْهَا فَقَالَ: مَا تُسَمُّونَ هَذِهِ قَالُوا السَّحَابَ قَالَ وَالْمُزْنَ قَالُوا وَالْمُزْنَ قَالَ وَالْعَنَانَ قَالُوا وَالْعَنَانَ: قَالَ أَبُو دَاوُد: لَمْ أُتْقِنْ الْعَنَانَ جَيِّدًا قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا بُعْدُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ قَالُوا لَا نَدْرِي قَالَ إِنَّ بُعْدَ مَا بَيْنَهُمَا إِمَّا وَاحِدَةٌ أَوْ اثْنَتَانِ أَوْ ثَلَاثٌ وَسَبْعُونَ سَنَةً ثُمَّ السَّمَاءُ فَوْقَهَا كَذَلِكَ حَتَّى عَدَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ ثُمَّ فَوْقَ السَّابِعَةِ بَحْرٌ بَيْنَ أَسْفَلِهِ وَأَعْلَاهُ مِثْلُ مَا بَيْنَ سَمَاءٍ إِلَى سَمَاءٍ ثُمَّ فَوْقَ ذَلِكَ ثَمَانِيَةُ

---

[87]Batha je mjesto u okolini Mekke.

[88]Ta skupina su, po mišljenju El-Mubarekfurija, bili mekkanski idolopoklonici, a nisu bili muslimani. Ni Abbas b. Abdulmuttalib tada nije bio musliman.

[89]Ove riječi ukazuju da neki od ravija nije tačno upamtio broj. U predanjima koja su vjerodostojnija od ovog stoji da je razdaljina između nebesa i Zemlje pet stotina godina, što je ispravnije. Imajući u vidu da broj sedamdeset u arapskom jeziku najčešće označava mnoštvo, a ne precizan broj, onda nema kolizije među spomenutim predanjima.

onoga koje slijedi iznad njega. Tolika je razdaljina između svakog neba.' – dok ih ne nabroja sedam. Potom reče: 'Iznad sedmog neba je more. Raspon između njegovog dna i njegove površine je kao što je razdaljina između dva neba. Iznad tog mora je osam meleka u liku divojaraca.[90] (Toliko su veliki) da je raspon između njihovih papaka i koljena poput razdaljine između dva neba. Na njihovim leđima je Arš. Razmak između njegovog donjeg i gornjeg dijela je poput razdaljine između dva neba. Allah je iznad toga.'"[91]

أَوْعَالٍ بَـيْنَ أَظْلاَفِهِمْ وَرُكَبِهِمْ مِثْلُ مَـا بَيْنَ سَـمَاءٍ إِلَى سَـمَاءٍ ثُمَّ عَلَى ظُهُورِهِـمُ الْعَرْشُ مَا بَيْنَ أَسْـفَلِهِ وَأَعْلاَهُ مِثْلُ مَا بَيْنَ سَمَاءٍ إِلَى سَمَاءٍ ثُمَّ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَوْقَ ذَلِكَ.

4714. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Ebu Surejdž, njemu su saopćili Abdurrahman b. Abdullah b. Sa'd i Muhammed b. Seid, prenijevši od Amra b. Ebu Kajsa, on od Simaka – sa istim senedom, isti smisao.

٤٧١٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي سُرَيْجٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعْدٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ قَالاَ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي قَيْسٍ عَنْ سِمَاكٍ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ.

4715. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hafs, prenijevši od oca, on od Ibrahima b. Tahmana, on od Simaka – sa istim senedom, u sličnom značenju ovog podužeg hadisa.

٤٧١٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ سِمَاكٍ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ الطَّوِيلِ.

[90] U suri El-Hakka, 12-17. ajeta, Uzvišeni Allah veli: *A kada se jednom u Rog puhne, pa se Zemlja i brda dignu i od jednog udara zdrobe, tog dana će se Smak svijeta dogoditi i nebo će se razdvojiti – tada će labavo biti – i meleki će na krajevima njegovim stajati, a prijesto Gospodara tvoga će toga dana iznad njih osmerica držati.*

[91] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i Ibn Madže, u Sunenu.

4716. ISPRIČALI SU NAM Abdula'la b. Hammad, Muhammed b. el-Musenna, Muhammed b. Beššar i Ahmed b. Seid er-Rebati, koje je obavijestio Vehb b. Džerir – Ahmed kaže da je ovo njegov tekst – prenijevši od svog oca, on od Muhammeda b. Ishaka, ovaj od Jakuba b. Utbea, on od Džubejra b. Muhammeda b. Džubejra b. Mut'ima, on od svoga oca, da je njegov djed kazao: **“Neki beduin je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: ‘Allahov Poslaniče, ljudi su zapali u teškoće: gube porodice, imovinu i stoku, pa zamoli Allaha da nam spusti kišu. Uzimamo te za zagovornika kod Allaha, a Allaha uzimamo za zagovornika kod tebe. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Jadan ne bio, jesi li ti svjestan šta govoriš.’, i u čudu nastavi izgovarati riječi slave toliko da smo mu primijetili srdžbu na licu, a onda reče: ‘Jadan ne bio, Allah ne može biti zagovornik kod Njegovih stvorenja, On je veći od sviju njih. Da li ti znaš ko je Allah? Njegov Arš (prijestolje) poklapa nebesa isto kao što šator poklapa prostor na kome je postavljen.’ – i to pokaza prstom. ‘Njegov Arš škripi kao što škripi sedlo ispod jahača.’”** Ibn Beššar je kazao: **“Allah je iznad Arša, a Njegov Arš je iznad nebesa.”**

٤٧١٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى وَمُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَأَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الرِّبَاطِيُّ قَالُوا حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ قَالَ أَحْمَدُ كَتَبْنَاهُ مِنْ نُسْخَتِهِ وَهَذَا لَفْظُهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْحَقَ يُحَدِّثُ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قال: أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ جُهِدَتْ الْأَنْفُسُ وَضَاعَتْ الْعِيَالُ وَنُهِكَتْ الْأَمْوَالُ وَهَلَكَتْ الْأَنْعَامُ فَاسْتَسْقِ اللَّهَ لَنَا فَإِنَّا نَسْتَشْفِعُ بِكَ عَلَى اللَّهِ وَنَسْتَشْفِعُ بِاللَّهِ عَلَيْكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَيْحَكَ أَتَدْرِي مَا تَقُولُ وَسَبَّحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا زَالَ يُسَبِّحُ حَتَّى عُرِفَ ذَلِكَ فِي وُجُوهِ أَصْحَابِهِ ثُمَّ قَالَ وَيْحَكَ إِنَّهُ لَا يُسْتَشْفَعُ بِاللَّهِ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ شَأْنُ اللَّهِ أَعْظَمُ مِنْ ذَلِكَ وَيْحَكَ أَتَدْرِي مَا اللَّهُ إِنَّ عَرْشَهُ عَلَى سَمَاوَاتِهِ لَهَكَذَا وَقَالَ بِأَصَابِعِهِ مِثْلَ الْقُبَّةِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَيَئِطُّ بِهِ أَطِيطَ الرَّحْلِ بِالرَّاكِبِ قَالَ ابْنُ بَشَّارٍ فِي حَدِيثِهِ إِنَّ اللَّهَ فَوْقَ عَرْشِهِ وَعَرْشُهُ فَوْقَ سَمَاوَاتِهِ

Naveo je hadis kog su prenijeli Abdula'la, Ibnul-Musenna i Ibn Beššar od Jakuba b. Utbea i Džubejra b. Muhammeda b. Džubejra, on od svoga oca, a on od njegovog djeda.

Ebu Davud kaže: "Hadis sa senedom od Ahmeda b. Seida je pouzdan. Sa njim su saglasni i Jahja b. Mein i Ali b. el-Medini. Također ga je prenijela skupina od Ibn Ishaka onako kako je Ahmed kazao. Slušanje Abdula'laa, Ibnul-Musennaa i Ibn Beššara bilo je iz jednog primjerka, kako sam upoznat."

4717. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hafs b. Abdullah, njega je obavijestio njegov otac, prenijevši od Ibrahima b. Tahmana, on od Musaa b. Ukbea, on od Muhammeda b. el-Munkedira, on od Džabira b. Abdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Dozvoljeno mi je da ispričam o jednom od meleka Uzvišenog Allaha, koji drže Arš. Razmak između resice njegovog uha i ramena je toliki (koliko konjanik može preći za) sedam stotina godina."**

4718. ISPRIČALI SU NAM Ali b. Nasr i Muhammed b. Junus en-Nesai, isti smisao, prenijevši od Abdullaha b. Jezida el-Mukrija, kog je obavijestio Harmle b. Imran, da je Ebu Junus Sulejm b. Džubejr, Ebu Hurejreov štićenik, kazao: **"Čuo sam Ebu Hurejrea kada je, nakon što je proučio ajet:**

وَسَاقَ الْحَدِيثَ وَ قَالَ عَبْدُ الْأَعْلَى وَابْنُ الْمُثَنَّى وَابْنُ بَشَّارٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ عُتْبَةَ وَجُبَيْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ.

وَالْحَدِيثُ بِإِسْنَادِ أَحْمَدَ بْنِ سَعِيدٍ هُوَ الصَّحِيحُ وَافَقَهُ عَلَيْهِ جَمَاعَةٌ مِنْهُمْ يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ وَعَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ وَرَوَاهُ جَمَاعَةٌ عَنِ ابْنِ إِسْحَقَ كَمَا قَالَ أَحْمَدُ أَيْضًا وَكَانَ سَمَاعُ عَبْدِ الْأَعْلَى وَابْنِ الْمُثَنَّى وَابْنِ بَشَّارٍ مِنْ نُسْخَةٍ وَاحِدَةٍ فِيمَا بَلَغَنِي.

٤٧١٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَفْصِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُذِنَ لِي أَنْ أُحَدِّثَ عَنْ مَلَكٍ مِنْ مَلَائِكَةِ اللَّهِ مِنْ حَمَلَةِ الْعَرْشِ إِنَّ مَا بَيْنَ شَحْمَةِ أُذُنِهِ إِلَى عَاتِقِهِ مَسِيرَةُ سَبْعِ مِائَةِ عَامٍ.

٤٧١٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ نَصْرٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ النَّسَائِيُّ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْمُقْرِئُ حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ يَعْنِي ابْنَ عِمْرَانَ حَدَّثَنِي أَبُو يُونُسَ سُلَيْمُ بْنُ جُبَيْرٍ

Allah vam zapovijeda da odgovorne službe onima koji su ih dostojni povjeravate, i kada ljudima sudite, da pravično sudite. Uistinu je Allahov savjet divan! A Allah doista sve čuje i vidi. (En-Nisa, 58), rekao: **'Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je palac stavio na uho, a kažiprst na oko.' (Drugom prilikom) Ebu Hurejre je rekao: 'Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je, učeći ovaj ajet, stavio svoja dva prsta (ili: svoj prst).'"** Ibn Junus kaže da je El-Mukri rekao: **"Tj. Allah je Onaj Koji čuje i vidi, odnosno zaista Allah ima sluh i vid."**

Junus kaže da je El-Mukri rekao: "Ovo je odgovor džehmijama."

Ebu Davud kaže: "Ovo je odgovor džehmijama."[92]

مَوْلَى أَبِي هُرَيْرَةَ قال: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقْرَأُ هَذِهِ الْآيَةَ ﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا إِلَى قَوْلِهِ تَعَالَى سَمِيعًا بَصِيرًا ﴾ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضَعُ إِبْهَامَهُ عَلَى أُذُنِهِ وَالَّتِي تَلِيهَا عَلَى عَيْنِهِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَؤُهَا وَيَضَعُ إِصْبَعَيْهِ قَالَ ابْنُ يُونُسَ قَالَ الْمُقْرِئُ يَعْنِي إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ يَعْنِي أَنَّ لِلَّهِ سَمْعًا وَبَصَرًا

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهَذَا رَدٌّ عَلَى الْجَهْمِيَّةِ.

19. O viđenju (Allaha)

١٩. بَاب فِي الرُّؤْيَةِ

4719. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njega su obavijestili Džerir, Veki i Ebu Usama, prenijevši od Ismaila b. Ebu Halida, on od Kajsa b. Ebu Hazima, da je Džerir b. Abdullah kazao: **"Bili smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. On pogleda u pun mjesec**

٤٧١٩. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ وَوَكِيعٌ وَأَبُو أُسَامَةَ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قال: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُلُوسًا فَنَظَرَ إِلَى

[92]Pokazujući prstima na uho i oko, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je potvrdio da Allah ima čulo sluha i čulo vida, što džehmije odbacuju.

četrnaeste noći (u mjesecu) i reče: 'Gledat ćete vašeg Gospodara kao što gledate ovaj mjesec, u čije gledanje ne sumnjate. Zato nastojte, koliko god možete, da ne propuštate klanjati namaz na vrijeme, prije sunčevog izlaska i prije njegovog zalaska.'[93] Potom je proučio: *...i veličaj Gospodara svoga i zahvaljuj Mu prije sunčeva izlaska i prije zalaska.* (Kaf, 39)"

القمر ليلة البدر ليلة أربع عشرة فقال: إنكم سترون ربكم كما ترون هذا لا تضامون في رؤيته فإن استطعتم أن لا تغلبوا على صلاة قبل طلوع الشمس وقبل غروبها فافعلوا ثم قرأ هذه الآية ف ﴿ سبح بحمد ربك قبل طلوع الشمس وقبل غروبها ﴾.

4720. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Ismail, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, da je Ebu Hurejre kazao: "Neki ljudi upitaše: 'Allahov Poslaniče, hoćemo li našeg Gospodara vidjeti na Sudnjem danu?' On reče: 'Da li vam je teško da u podne kada nije oblačno gledate u Sunce?' 'Ne.' – odgovoriše prisutni. 'A da li vam je teško da vidite puni Mjesec kada nije oblačno?' 'Ne.' – odgovoriše prisutni, a on reče: 'Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, neće vam biti teško vidjeti Ga, kao što

٤٧٢٠. حدثنا إسحق بن إسمعيل حدثنا سفيان عن سهيل بن أبي صالح عن أبيه أنه سمعه يحدث عن أبي هريرة قال: قال ناس يا رسول الله أنرى ربنا يوم القيامة قال هل تضارون في رؤية الشمس في الظهيرة ليست في سحابة قالوا لا قال هل تضارون في رؤية القمر ليلة البدر ليس في سحابة قالوا لا قال والذي نفسي بيده لا تضارون

[93] Dakle, nastojte, koliko je u vašoj mogućnosti, da ne propuštate klanjanje sabahskog i ikindijskog namaza na vrijeme! Allahov Poslanik, s.a.v.s., je posebno skrenuo pažnju na ova dva namaza iz razloga što će ljudi često prespavati sabah, a zbog svakodnevnih obaveza često odugovlačiti sa klanjanjem ikindijskog namaza.

vam nije teško da vidite jedno od njih dvoje (Sunce i Mjesec).'"[94]

4721. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad (h). A obavijestio nas je i Ubejdullah b. Muaz, koji je prenio od svoga oca, on od Šu'bea, isti smisao, a on od Ja'laa b. Ataa, on od Vekia (Vekia b. Udusa), ovaj od Musaa b. Hudusa, a on od Ebu Rezina, da je Musa el-Ukajli upitao: **"Allahov Poslaniče, hoćemo li svi vidjeti svoga Gospodara?"** Ibn Muaz je rekao: **"... svaki od nas ponaosob vidjeti svoga Gospodara na Sudnjem danu. Koji je znak za to, među Njegovim stvorenjima?" On reče: "Ebu Rezine, zar svaki od vas ne vidi Mjesec?"** Ibn Muaz je kazao: **"...puni Mjesec, svako pojedinačno?"** – potom su se suglasili: **'Vidi.'** – **odgovorio sam, a on reče: 'Allah je najveći.'** Ibn Muaz kaže da je rekao: **'Mjesec je samo jedno od Allahovih stvorenja, a Allah je Najuzvišeniji i Najveći.'"**

20. O odgovoru džehmijama

4722. ISPRIČALI SU NAM Osman b. Ebu Šejbe i Muhammed b. el-Ala, prenijevši od Ebu Usamea, on od Omera b. Hamze, a on od Salima, on od Abdullaha

[94]Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

فِي رُؤْيَتِهِ إِلَّا كَمَا تُضَارُّونَ فِي رُؤْيَةِ أَحَدِهِمَا.

٤٧٢١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ح. وحَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ الْمَعْنَى عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ عَنْ وَكِيعٍ قَالَ مُوسَى ابْنِ عُدُسٍ عَنْ أَبِي رَزِينٍ قَالَ مُوسَى الْعُقَيْلِيِّ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكُلُّنَا يَرَى رَبَّهُ قَالَ ابْنُ مُعَاذٍ مُخْلِيًا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَا آيَةُ ذَلِكَ فِي خَلْقِهِ قَالَ يَا أَبَا رَزِينٍ أَلَيْسَ كُلُّكُمْ يَرَى الْقَمَرَ قَالَ ابْنُ مُعَاذٍ لَيْلَةَ الْبَدْرِ مُخْلِيًا بِهِ ثُمَّ اتَّفَقَا قُلْتُ بَلَى قَالَ فَاللَّهُ أَعْظَمُ قَالَ ابْنُ مُعَاذٍ قَالَ فَإِنَّمَا هُوَ خَلْقٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ فَاللَّهُ أَجَلُّ وَأَعْظَمُ.

٢٠. بَاب فِي الرَّدِّ عَلَى الْجَهْمِيَّةِ

٤٧٢٢. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أَنَّ أَبَا أُسَامَةَ أَخْبَرَهُمْ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَمْزَةَ قَالَ قَالَ سَالِمٌ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

b. Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Allah će na Kijametskom danu smotati nebesa, potom će ih uzeti u Svoju desnu ruku i reći: ‘Ja sam Vladar! Gdje su tirani, gdje su oholi!?’ Potom će smotati zemlje. A onda ih uzeti’ – Ibnul-Ala kaže – ‘u drugu ruku i reći: ‘Ja sam Vladar! Gdje su tirani, gdje su oholi!?’”**[95]

وَسَلَّمَ: يَطْوِي اللَّهُ السَّمَاوَاتِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ يَأْخُذُهُنَّ بِيَدِهِ الْيُمْنَى ثُمَّ يَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ أَيْنَ الْجَبَّارُونَ أَيْنَ الْمُتَكَبِّرُونَ ثُمَّ يَطْوِي الْأَرَضِينَ ثُمَّ يَأْخُذُهُنَّ قَالَ ابْنُ الْعَلَاءِ بِيَدِهِ الْأُخْرَى ثُمَّ يَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ أَيْنَ الْجَبَّارُونَ أَيْنَ الْمُتَكَبِّرُونَ.

4723. ISPRIČAO NAM JE El-Ka’nebi, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, on od Ebu Selemea b. Abdurrahmana i Ebu Abdullaha el-Egarra, a njih dvojica od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **“Svake noći, u njenoj zadnjoj trećini, Uzvišeni Allah silazi na ovozemaljsko nebo i govori: ‘Ko će Me zamoliti, pa da mu uslišam? Ko će od Mene nešto zatražiti, pa da mu dam, i ko će od Mene zatražiti oprost, pa da mu oprostim?’”**[96]

٤٧٢٣. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَعَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْأَغَرِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَنْزِلُ رَبُّنَا كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا حَتَّى يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرُ فَيَقُولُ مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ.

---

[95] Bilježe ga El-Buhari i Muslim u Sahihima. El-Buhari ga je zabilježio kao muallak-hadis.

[96] Učenjaci se razilaze u pogledu značenja riječi *silaženje*. Neki je shvaćaju u njenom bukvalnom značenju, pripisujući Allahu atribute Njegovih stvorenja. Oni smatraju da On Svojim bićem silazi na ovozemaljsko nebo. Međutim, prema mišljenju većine učenjaka, poređenje Uzvišenog Allaha sa bilo čim ili sa bilo kim je apsulutno nedopustivo i neprihvatljivo.

Neki, opet, kao što su mu’tezile i haridžije, sve hadise u kojima se govori o Allahovom silaženju na ovozemaljsko nebo odbacuju, smatrajući ih nepouzdanim.

21. O Kur'anu

4724. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu je saopćio Israil, prenijevši od Osmana b. el-Mugirea, on od Salima, da je Džabir b. Abdullah kazao: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., se nudio ljudima u vrijeme hodočašća govoreći: 'Hoće li me neko povesti u svoje pleme, pošto mi Kurejševići zabranjuju da dostavljam Riječ moga Gospodara?'"**[97]

٢١. بَاب فِي الْقُرْآنِ

٤٧٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْرِضُ نَفْسَهُ عَلَى النَّاسِ فِي الْمَوْقِفِ فَقَالَ: أَلَا رَجُلٌ يَحْمِلُنِي إِلَى قَوْمِهِ فَإِنَّ قُرَيْشًا قَدْ مَنَعُونِي أَنْ أُبَلِّغَ كَلَامَ رَبِّي.

Stav većine učenjaka selefa je da u sve što je došlo u Kur'anu i sunnetu treba vjerovati i prihvatiti istinom, ne raspravljajući o načinu i osobenosti. Prema tome, treba vjerovati da Uzvišeni Allah, dž.š., silazi svake noć u posljednjoj trećini na ovozemaljsko nebo, da li samo Svojom milošću, Svojim znanjem i Svojom moći, ili i Svojim bićem na način kako to dolikuje samo Njemu, u to se ne treba previše upuštati. Naš um, koji je poprilično ograničen, mnoge jednostavnije stvari nije u stanju pojmiti i shvatiti, pa kako onda da shvati one koje se odnose na Gospodara svjetova, Njegova svojstva i imena. Ovaj hadis su u *El-Kutubus-sitteu* zabilježili svi autori.

[97] Ibn Hadžer el-Askalani navodi od Ibn Ishaka i drugih biografa da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon poniženja koje je doživio u Taifu od strane plemena Sekif, vratio u Mekku i za vrijeme hodočašća počeo nuditi plemenima da ga prihvate. U nekim predanjima stoji da mu je čovjek iz plemena Hamdan obećao da će ga prihvatiti, ali pošto nije bio siguran da li će to prihvatiti i njegovi sunarodnici, on mu obeća da će ih konsultirati, pa ukoliko budu za to, naredne godine će ga povesti sa sobom. Međutim, naredne godine su ga prihvatila plemena Evs i Hazredž iz Medine, dali mu prisegu i on će sa muslimanima, nešto kasnije, i preseliti njima.

4725. ISPRIČAO NAM JE Ismail b. Omer, njemu je saopćio Ibrahim b. Musa, kog je obavijestio Ibn Ebu Zaide, prenijevši od Mudžalida, on od Amira eš-Ša'bija, da je Amir b. Šehr kazao: **"Bijah kod Negusa. Njegov sin je proučio odlomak iz Indžila i ja sam se nasmijao. Negus reče: 'Zar se smiješ riječima Uzvišenog Allaha?'"**

٤٧٢٥. حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ مُجَالِدٍ عَنْ عَامِرٍ يَعْنِي الشَّعْبِيَّ عَنْ عَامِرِ بْنِ شَهْرٍ قَالَ: **كُنْتُ عِنْدَ النَّجَاشِيِّ فَقَرَأَ ابْنٌ لَهُ آيَةً مِنَ الْإِنْجِيلِ فَضَحِكْتُ فَقَالَ: أَتَضْحَكُ مِنْ كَلَامِ اللهِ.**

4726. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud el-Mehri, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Junusa b. Jezida, on od Ibn Šihaba, on od Urvea b. ez-Zubejra, Seida b. el-Musejjeba, Alkamea b. Vekkasa i Ubejdullaha b. Abdullaha – a svaki od spomenutih imama mi je prenio nešto iz hadisa (o potvori) – da je Aiša kazala: **"Smatrala sam da nisam vrijedna Allahovog govora o meni (o slučaju potvore na mene) i da će se to učiti (kao Kur'an)."**

٤٧٢٦. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْمَهْرِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةُ بْنُ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدُ اللهِ بْنُ عَبْدِ اللهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ وَكُلٌّ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنَ الْحَدِيثِ قَالَتْ **وَلَشَأْنِي فِي نَفْسِي كَانَ أَحْقَرَ مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمَ اللهُ فِيَّ بِأَمْرٍ يُتْلَى.**

4727. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Džerir, prenijevši od Mensura, on od El-Minhala b. Amra, on od Seida b. Džubejra, a on od Ibn Abbasa: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., je Hasanu i Husejnu tražio utočište riječima:** ***Uizukuma bikelimatillahittamme min kulli šejtanin ve hamme ve min kulli ajnin lametin/Tražim za vas dvojicu utočiše Allahovim potpunim***

٤٧٢٧. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: **كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَوِّذُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ أُعِيذُكُمَا بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ**

riječima od svakog šejtana i svakog gmizavca, i od svakog sjanog (urokljivog) oka, **a onda je rekao: 'Ovim riječima je vaš praotac Ibrahim, a.s, tražio utočište za Ismaila i Ishaka.'"**[98]

Ebu Davud kaže: "Ovo je dokaz da Kur'an nije stvoren."

4728. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Ebu Surejdž er-Razi, Ali b. el-Husejn b. Ibrahim i Ali b. Muslim, njih je obavijestio Ebu Muavija, kome je saopćio El-A'meš, njemu Muslim, njemu Mesruk, a njemu Abdullah, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kada Uzvišeni Allah izgovori Objavu, na svakom nebu njegovi stanovnici čuju glas poput zveketa lanca kada padne na gladak kamen. Od toga glasa se onesvijeste i tako ostanu sve dok im ne dođe Džibril. A pošto im dođe Džibril i oni se osvijeste, a straha im nestane iz srca, upitaju: 'Džibrile, šta je rekao tvoj Gospodar?' 'Istinu.' – odgovori on, pa i oni kažu: 'Istinu, istinu.'"**

ثُمَّ يَقُولُ كَانَ أَبُوكُمْ يُعَوِّذُ بِهِمَا إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَقَ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: هَذَا دَلِيلٌ عَلَى أَنَّ الْقُرْآنَ لَيْسَ بِمَخْلُوقٍ.

٤٧٢٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي سُرَيْجٍ الرَّازِيُّ وَعَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ابْنِ إِبْرَاهِيمَ وَعَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ قَالُوا حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا تَكَلَّمَ اللَّهُ بِالْوَحْيِ سَمِعَ أَهْلُ السَّمَاءِ لِلسَّمَاءِ صَلْصَلَةً كَجَرِّ السِّلْسِلَةِ عَلَى الصَّفَا فَيُصْعَقُونَ فَلَا يَزَالُونَ كَذَلِكَ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ جِبْرِيلُ حَتَّى إِذَا جَاءَهُمْ جِبْرِيلُ فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالَ فَيَقُولُونَ يَا جِبْرِيلُ مَاذَا قَالَ رَبُّكَ فَيَقُولُ الْحَقَّ فَيَقُولُونَ الْحَقَّ الْحَقَّ.

---

[98] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Muslima.

22. O spomenu proživljenja i Sura/Roga

٢٢. بَاب فِي ذِكْرِ الْبَعْثِ وَالصُّورِ

4729. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Mu'temir, prenijevši od svoga oca, on od Eslema, on od Bišra b. Šegafa, a on od Abdullaha b. Amra (ili Ibn Omera), da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Sur je rog u koji će se puhnuti."**[99]

٤٧٢٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا أَسْلَمُ عَنْ بِشْرِ بْنِ شَغَافٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الصُّورُ قَرْنٌ يُنْفَخُ فِيهِ.

4730. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Ebuz-Zinada, on od El-A'redža, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Cijelo čovjekovo tijelo će zemlja izjesti, osim stražnjeg dijela kičme. Od njega je (prvobitno) stvoren i od njega će biti ponovo stvoren."**

٤٧٣٠. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ ابْنِ آدَمَ تَأْكُلُ الْأَرْضُ إِلَّا عَجْبَ الذَّنَبِ مِنْهُ خُلِقَ وَفِيهِ يُرَكَّبُ.

23. O zagovoru/šefaatu

٢٣. بَاب فِي الشَّفَاعَةِ

4731. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, kog je obavijestio Bestam b. Hurejs, prenijevši od Eš'asa el-Huddanija, on od Enesa b. Malika, da je

٤٧٣١. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا بِسْطَامُ بْنُ حُرَيْثٍ عَنْ أَشْعَثَ الْحُدَّانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ

[99] Sur je rog u koji će puhnuti melek Israfil i time nagovijestiti smak svijeta. U suri Ja Sin, u 51, 52. i 53. ajetu Uzvišeni Allah kaže: *I puhnuće se u Rog, pa će oni iz grobova prema Gospodaru svome pohrliti, govoreći: "Teško nama! Ko nas iz naših grobova oživi?" Eto ostvaruje se prijetnja Milostivog, poslanici su istinu govorili. Bit će to samo jedan glas i oni će se svi pred Nama obresti!*

Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Moj zagovor će biti za one iz moga ummeta koji su činili velike grijehe.”**[100]

4732. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Jahja, prenijevši od El-Hasana b. Zekvana, on od Ebu Redžaa, a on od Imrana b. Husajna, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Neki moji sljedbenici koji će biti izbavljeni iz Džehennema mojim zagovorom i uvedeni u Džennet, dobit će naziv džehennemlije!”**[101]

عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ شَفَاعَتِي لِأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي.

٤٧٣٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ الْحَسَنِ بْنِ ذَكْوَانَ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنِي عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَخْرُجُ قَوْمٌ مِنْ النَّارِ بِشَفَاعَةِ مُحَمَّدٍ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَيُسَمَّوْنَ الْجَهَنَّمِيِّينَ.

---

[100] Po El-Mubarekfurijevom mišljenju, bit će pet vrsta zagovora: 1) zagovor Posljednjeg vjerovjesnika, s.a.v.s., za neke osobe da bi im se smanjile grozote na Sudnjem danu, i ubrzalo polaganje računa; 2) zagovor Posljednjeg vjerovjesnika, s.a.v.s., za neke osobe da bez polaganja računa uđu u Džennet; 3) zagovor Posljednjeg Allahovog poslanika, s.a.v.s., za one osobe koje su svojim grijesima zaslužile Džehennem; 4) zagovor Posljednjeg Allahovog poslanika, s.a.v.s., za osobe koje su već u džehennemskoj vatri, i njihovo izbavljanje iz nje; 5) Vjerovjesnikov, s.a.v.s., zagovor za neke stanovnike Dženneta da bi im se povećao stepen u njemu.

[101] U hadisu koji bilježi El-Nesai, u *Sunenu*, od Enesa stoji: **“...da će im stanovnici Dženneta govoriti: ‘Ovo su džehennemlije.’, a Allah će reći: ‘Ovo su Allahovi oslobođeni robovi.’”** U nekim predanjima stoji da će oni moliti Allaha, dž.š., da im ukloni taj naziv, pa će ga Allah, dž.š., ukloniti. Neki, pak, komentatori hadisa smatraju da ovo za njih ne predstavlja ponižavajući naziv, nego da im je taj naziv dat kako bi ih podsjećao na Allahove, dž.š., blagodati prema njima kada ih je oslobodio džehennemske vatre. Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i Ibn Madže, u Sunenu.

4733. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Džerir, prenijevši od El-A'meša, on od Ebu Sufjana, a on od Džabira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Stanovnici Dženneta će, uistinu, u njemu i jesti i piti."**[102]

٤٧٣٣. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَأْكُلُونَ فِيهَا وَيَشْرَبُونَ.

24. O stvaranju Dženneta i Džehennema

٢٤. بَاب فِي خَلْقِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ

4734. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Pošto je stvorio Džennet, Allah je kazao Džibrilu: 'Idi i razgledaj ga.' Džibril je otišao i razgledao ga, a potom Mu se vratio i rekao: 'Tako mi Tvoje veličine, niko neće čuti za njega a da u njega neće željeti dospjeti!' On, potom, naredi te se opasa neugodnostima, a onda reče: 'Džibrile, otiđi sad i pogledaj ga!' Džibril je otišao i pogledao (i pošto vidje kako je opasan neugodnostima), povrati se Njemu i reče: 'Tako mi Tvoje veličine, bojim**

٤٧٣٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ قَالَ لِجِبْرِيلَ اذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا فَذَهَبَ فَنَظَرَ إِلَيْهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ: أَيْ رَبِّ وَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا ثُمَّ حَفَّهَا بِالْمَكَارِهِ ثُمَّ قَالَ يَا جِبْرِيلُ اذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا فَذَهَبَ فَنَظَرَ إِلَيْهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ: أَيْ رَبِّ وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ لَا يَدْخُلَهَا أَحَدٌ قَالَ فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ النَّارَ قَالَ يَا جِبْرِيلُ اذْهَبْ

[102] Svi islamski učenjaci, pa i svi muslimani, saglasni su da će stanovnici Dženneta vječno boraviti u njemu, jesti, piti i naslađivati se, ali da neće obavljati ni velike ni male nužde niti će pljuvati. Ovaj hadis je zabilježio i Muslim u S*ahihu*.

se da u njega (nakon ovoga) neće niko dospjeti.' Kada je Uzvišeni Allah stvorio Džehennem, rekao je: 'Džibrile, otiđi do Džehennema i pogledaj ga.' Džibril je otišao, pogledao ga, a zatim došao i rekao: 'Gospodaru, tako mi Tvoje veličine, niko ko čuje za njega u njega neće dospjeti!' On, potom, naredi da se opasa požudama, a onda reče: 'Džibrile, otiđi sada do njega i pogledaj!' Džibril otiđe i, pošto to vidje, vrati se i reče: 'Tako mi Tvoje veličine, bojim se da se niko od njega neće spasiti!'"[103]

فَانْظُرْ إِلَيْهَا فَذَهَبَ فَنَظَرَ إِلَيْهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ: أَيْ رَبِّ وَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ فَيَدْخُلُهَا فَحَفَّهَا بِالشَّهَوَاتِ ثُمَّ قَالَ يَا جِبْرِيلُ اذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا فَذَهَبَ فَنَظَرَ إِلَيْهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ: أَيْ رَبِّ وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ لَا يَبْقَى أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا.

25. O Havdu/Vrelu

٢٥. بَاب فِي الْحَوْضِ

4735. ISPRIČALI SU NAM Sulejman b. Harb i Musedded, njih je obavijestio Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejuba, on od Nafia, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ispred vas će (na Sudnjem danu) biti Vrelo. Razdaljina između njegovih strana je poput razdaljine između Džerba i Ezruha."**[104]

٤٧٣٥. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ وَمُسَدَّدٌ قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَمَامَكُمْ حَوْضًا مَا بَيْنَ نَاحِيَتَيْهِ كَمَا بَيْنَ جَرْبَاءَ وَأَذْرُحَ.

---

[103] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[104] Ibnul-Esir, u djelu *En-Nihaje*, kaže da su Džerba i Ezruh dva sela u Šamu, a jedno od drugoga su udaljena tri noći pješačkog hoda. Ovaj hadis je zabilježio i Muslim u *Sahihu*.

4736. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer en-Nemri, kog je bavijestio Šu'be, prenijevši od Amra b. Murrea, on od Ebu Hamze, da je Zejd b. Erkam kazao: **“Bili smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na jednom putovanju. Pošto odsjedosmo u jednom mjestu, on reče: ‘Vi ste samo dio od stotinu hiljada dijelova koji će doći na Vrelo.”**

Ebu Hamza veli: “Upitao sam Zejda b. Erkama: ‘Koliko vas je toga dana bilo (sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.)?’ On reče: ‘Sedam ili osam stotina.’”

٤٧٣٦. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ النَّمَرِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلْنَا مَنْزِلًا فَقَالَ: مَا أَنْتُمْ جُزْءٌ مِنْ مِائَةِ أَلْفِ جُزْءٍ مِمَّنْ يَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ قَالَ قُلْتُ كَمْ كُنْتُمْ يَوْمَئِذٍ قَالَ سَبْعُ مِائَةٍ أَوْ ثَمَانِ مِائَةٍ.

4737. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serij, njega je obavijestio Muhammed b. Fudajl, prenijevši od El-Muhtara b. Fulfula, da je Enes b. Malik kazao: **“Allahov Poslanik, s.a.v.s., je na tren zaspao, a onda je podigao glavu smiješeći se. Upitali su ga: ‘Zašto si se nasmijao?’ On reče: ‘Objavljena mi je jedna sura.’, pa ju je proučio: *U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog. Inna a'tajna kel-kevser* – do kraja. Pošto je proučio, upita: ‘Znate li šta je to El-Kevser?’ ‘Allah i Njegov Poslanik, s.a.v.s., to najbolje znaju.’ – odgovoriše prisutni, a on reče: ‘To je rijeka koju mi je Svevišnji obećao u Džennetu. U njoj su mnogobrojna dobra. Na njoj je vrelo na koje će, na Sudnjem danu, dolaziti moji sljedbenici. Broj posuđa**

٤٧٣٧. حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنِ الْمُخْتَارِ بْنِ فُلْفُلٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ أَغْفَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِغْفَاءَةً فَرَفَعَ رَأْسَهُ مُتَبَسِّمًا فَإِمَّا قَالَ لَهُمْ وَإِمَّا قَالُوا لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ ضَحِكْتَ فَقَالَ: إِنَّهُ أُنْزِلَتْ عَلَيَّ آنِفًا سُورَةٌ فَقَرَأَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ﴾ حَتَّى خَتَمَهَا فَلَمَّا قَرَأَهَا قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا الْكَوْثَرُ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّهُ نَهْرٌ وَعَدَنِيهِ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فِي الْجَنَّةِ وَعَلَيْهِ خَيْرٌ كَثِيرٌ

na njemu je poput broja zvijezda (na nebu).'"[105]

عَلَيْهِ حَوْضٌ تَرِدُ عَلَيْهِ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ آنِيَتُهُ عَدَدُ الْكَوَاكِبِ.

4738. ISPRIČAO NAM JE Asim en-Nadr, kog je obavijestio El-Mu'temir, prenijevši od svoga oca, on od Katadea, da je Enes b. Malik rekao: **"Pošto je za vrijeme Mi'radža Vjerovjesnik, s.a.v.s., boravio u Džennetu,[106] pokazana mu je rijeka čije su obale od izdubljenih safira. Melek koji je bio sa njim stavi ruku u rijeku i izvadi mošus. Muhammed upita meleka: 'Šta je ovo?', a melek reče: 'To je (rijeka) Kevser, koju ti je Uzvišeni Allah podario.'"**

٤٧٣٨. حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ النَّضْرِ قَالَ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: لَمَّا عُرِجَ بِنَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْجَنَّةِ أَوْ كَمَا قَالَ عُرِضَ لَهُ نَهْرٌ حَافَتَاهُ الْيَاقُوتُ الْمُجَيَّبُ أَوْ قَالَ الْمُجَوَّفُ فَضَرَبَ الْمَلَكُ الَّذِي مَعَهُ يَدَهُ فَاسْتَخْرَجَ مِسْكًا فَقَالَ: مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْمَلَكِ الَّذِي مَعَهُ مَا هَذَا قَالَ الْكَوْثَرُ الَّذِي أَعْطَاكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.

4739. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim da mu je Abdusselam b. Ebu Hazim Ebu Talut kazao: **"Bijah prisutan kada je Ebu Berze ušao kod Ubejdullaha b. Zijada. Pričao mi je neki čovjek koji je po njemu dobio ime Muslim, a sjedio je u toj skupini, i kazao: 'Kada ga je Ubejdullah[107] ugledao, rekao je: 'Ashab vašeg Muhammeda. Ovaj debeljko će vam ispričati.' Šejh Ebu Berze je to razumio, pa**

٤٧٣٩. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ أَبُو طَالُوتَ قَالَ: شَهِدْتُ أَبَا بَرْزَةَ دَخَلَ عَلَى عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زِيَادٍ فَحَدَّثَنِي فُلَانٌ سَمَّاهُ مُسْلِمٌ وَكَانَ فِي السِّمَاطِ فَلَمَّا رَآهُ عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ إِنَّ مُحَمَّدِيَّكُمْ هَذَا الدَّحْدَاحُ فَفَهِمَهَا

---

[105] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i En-Nesai, u Sunenu.

[106] Za vrijeme Mi'radža.

[107] Ubejdullah b. Zijad je u vrijeme kada je kod njega ušao ashab Ebu Berze bio gradonačelnik Kufe. On je jedan od onih koji su potpomogli ubistvo Husejna b. Alija b. Ebu Taliba.

kazao: 'Nisam mislio da ću živjeti sa narodom koji će me koriti zbog toga što sam Muhammedov, s.a.v.s., ashab.' Ubejdullah mu reče: 'Drugovanje sa Muhammedom za tebe znači ljepotu, a ne pogrdu.', a onda kaza: 'Poslan sam da te pitam, jesi li čuo da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., o Vrelu nešto spomenuo?' Ebu Berze reče: 'Da, čuo sam to od njega, ne jedanput, dvaput, triput, četiri ili pet puta, nego i više puta – a ko u to ne bude vjerovao, Allah ga ne napojio sa tog Vrela.', a potom iziđe ljut."[108]

26. O pitanjima u kaburu i kaburskoj patnji

4740. ISPRIČAO NAM JE Ebul-Velid et-Tajalisi, kog je obavijestio Šu'be, prenijevši od Alkamea b. Merseda, on od Sa'da b. Ubejdea, a on od El-Beraa b. Aziba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Na ispitivanje muslimana u kaburu i njegovo svjedočenje da je samo Allah Bog i da je Muhammed Allahov poslanik aludiraju riječi Uzvišenog Allaha: *Allah će vjernike posto-*

الشَّيْخُ فَقَالَ: مَا كُنْتُ أَحْسَبُ أَنِّي أَبْقَى فِي قَوْمٍ يُعَيِّرُونِي بِصُحْبَةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ إِنَّ صُحْبَةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَكَ زَيْنٌ غَيْرُ شَيْنٍ قَالَ إِنَّمَا بَعَثْتُ إِلَيْكَ لِأَسْأَلَكَ عَنِ الْحَوْضِ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ فِيهِ شَيْئًا فَقَالَ لَهُ أَبُو بَرْزَةَ نَعَمْ لَا مَرَّةً وَلَا ثِنْتَيْنِ وَلَا ثَلَاثًا وَلَا أَرْبَعًا وَلَا خَمْسًا فَمَنْ كَذَّبَ بِهِ فَلَا سَقَاهُ اللَّهُ مِنْهُ ثُمَّ خَرَجَ مُغْضَبًا.

٢٦. بَاب فِي الْمَسْأَلَةِ فِي الْقَبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ

٤٧٤٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْمُسْلِمَ إِذَا سُئِلَ فِي الْقَبْرِ فَشَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ

[108] El-Munziri kaže da je u senedu ovog hadisa nepoznat prenosilac, a to znači da je hadis slab.

janom riječju učvrstiti i na ovom i na Onom svijetu. (Ibrahim, 27)"[109]

4741. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Sulejman el-Enbari, kog je obavijestio Abdulvehab b. Ata el-Haffaf Ebu Nasr, prenijevši od Seida, on od Katadea, da je Enes b. Malik kazao: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ušao u palmik Benun-Nedždžara i začuo glas, od čega se uznemirio. Ko je ukopan u ovim kaburima?' – upita. 'Ljudi iz predislamskog doba.' – rekoše prisutni, a on kaza: 'Molite Allaha da vas zaštiti od patnje u vatri (kaburskih patnji) i od iskušenja Dedžala.' 'A zašto, Allahov Poslaniče?' – upitaše prisutni. On reče: 'Zato što, kada vjernik bude stavljen u kabur, doći će mu melek i upitati ga: 'Koga si obožavao?' Tada će ga Uzvišeni Allah uputiti i on će reći: 'Obožavao sam Allaha.' A šta si govorio o ovome čovjeku?' – ponovo će biti upitan. Reći će: 'Govorio sam**

عَزَّ وَجَلَّ ﴿ يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ ﴾.

٤٧٤١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْأَنْبَارِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ الْخَفَّافُ أَبُو نَصْرٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قال: إِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ نَخْلًا لِبَنِي النَّجَّارِ فَسَمِعَ صَوْتًا فَفَزِعَ فَقَالَ: مَنْ أَصْحَابُ هَذِهِ الْقُبُورِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ نَاسٌ مَاتُوا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَقَالَ: تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ النَّارِ وَمِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ قَالُوا وَمِمَّ ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ أَتَاهُ مَلَكٌ فَيَقُولُ لَهُ مَا كُنْتَ تَعْبُدُ فَإِنْ اللَّهُ هَدَاهُ قَالَ كُنْتُ أَعْبُدُ اللَّهَ فَيُقَالُ لَهُ مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ فَيَقُولُ

[109] U Buharijevom i Muslimovom predanju stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ovaj ajet je objavljen u vezi kaburskog azaba."** Kermani smatra da u ovom ajetu nema ništa što bi upućivalo na kaburski azab. Možda je Vjerovjesnik, s.a.v.s., čovjekovo stanje, zbog silnog straha koji će osjećati kada mu dođu meleki Munkir i Nekir, nazvao kaburskim azabom. Ko umre sa imanom, Allah, dž.š., će od njega u tome momentu odagnati strah i učvrstit će mu jezik te će moći odgovoriti na postavljena pitanja. Ovaj hadis su zabilježili u *El-Kutubus-sitteu* svi autori.

da je on Allahov rob i poslanik.' Za ostalo (tu) neće biti pitan. Tada će ga povesti do mjesta u Džehennemu koje je za njega bilo pripremljeno i reći će mu se: 'Ovo mjesto u Vatri je bilo pripremljeno za tebe, pa te je Allah od toga sačuvao i, ukazavši ti milost, zamijenio ti ga mjestom u Džennetu.' Kada to čuje, reći će: 'Pustite me da odem i da obradujem moju porodicu.', ali će mu biti rečeno: 'Nastani se tu!' A kada nevjernik bude stavljen u kabur, doći će mu melek i, koreći ga, upitati: 'Koga si obožavao?' 'Ne znam.' – reći će. 'Ne znaš, a ni Knjigu nisi htio čitati. A šta si govorio za ovoga čovjeka?' – upitat će ga. On će reći: 'Govorio sam ono što i ljudi.' Tada će biti udaren gvozdenim čekićem između ušiju. Od tog udarca će toliko zapomagati da će ga čuti sva stvorenja, osim ljudi i džina."[110]

هُوَ عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ فَمَا يُسْأَلُ عَنْ شَيْءٍ غَيْرِهَا فَيُنْطَلَقُ بِهِ إِلَى بَيْتٍ كَانَ لَهُ فِي النَّارِ فَيُقَالُ لَهُ هَذَا بَيْتُكَ كَانَ لَكَ فِي النَّارِ وَلَكِنَّ اللَّهَ عَصَمَكَ وَرَحِمَكَ فَأَبْدَلَكَ بِهِ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ فَيَقُولُ دَعُونِي حَتَّى أَذْهَبَ فَأُبَشِّرَ أَهْلِي فَيُقَالُ لَهُ اسْكُنْ وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ أَتَاهُ مَلَكٌ فَيَنْتَهِرُهُ فَيَقُولُ لَهُ مَا كُنْتَ تَعْبُدُ فَيَقُولُ لَا أَدْرِي فَيُقَالُ لَهُ لَا دَرَيْتَ وَلَا تَلَيْتَ فَيُقَالُ لَهُ فَمَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ فَيَقُولُ كُنْتُ أَقُولُ مَا يَقُولُ النَّاسُ فَيَضْرِبُهُ بِمِطْرَاقٍ مِنْ حَدِيدٍ بَيْنَ أُذُنَيْهِ فَيَصِيحُ صَيْحَةً يَسْمَعُهَا الْخَلْقُ غَيْرُ الثَّقَلَيْنِ.

4742. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Sulejman, njega je obavijestio Abdulvehhab – sa istim senedom, slično prethodnom hadisu, dodavši: "Kada vjernik bude stavljen u kabur pa rodbina i prijatelji počnu odlaziti, on čuje zvuk njihove obuće. Tada mu dođu dva meleka i kažu...", potom je spomenuo približno prethodnom hadisu. Rekao

٤٧٤٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بِمِثْلِ هَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَتَوَلَّى عَنْهُ أَصْحَابُهُ إِنَّهُ لَيَسْمَعُ قَرْعَ نِعَالِهِمْ فَيَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيَقُولَانِ لَهُ فَذَكَرَ قَرِيبًا مِنْ حَدِيثِ الْأَوَّلِ قَالَ فِيهِ وَأَمَّا الْكَافِرُ وَالْمُنَافِقُ فَيَقُولَانِ لَهُ زَادَ

[110] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

je i ovo: **"Nevjerniku i munafiku dva meleka kažu..."**, dodao je i *munafika*. Kazao je i ovo: **"Čuju ga sva stvorenja u njegovoj blizini, osim ljudi i džina."**

4743. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Džerir. A obavijestio nas je i Hennad b. es-Serij, prenijevši od Muavije – ovo je Hennadov tekst od El-A'meša – on od El-Minhala, on od Zazana, da je El-Bera b. Azib kazao: **"Bili smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na dženazi nekom ensariji. Kada smo stigli do kabura i mejt još nije bio stavljen u njega, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je sjeo, a i mi smo sjeli oko njega, mirno kao da su nam na glavi ptice. On je u ruci imao štap i njime je čačkao po zemlji. Onda podiže glavu i reče: 'Tražite od Allaha da vas zaštiti kaburske patnje.' To je ponovio dva ili tri puta."** U Džerirovom hadisu je dodato: **"...jer kada odlazite, umrli čuje zvuk vaše obuće. Tada se upita: 'Ko je tvoj Gospodar, šta ti je vjera, i ko ti je vjerovjesnik?'** Hennad kaže da je rekao: **'Tada mu dođu dva meleka, postave ga da sjedne, i upitaju ga: 'Ko ti je Gospodar?' On će kazati: 'Moj Gospodar je Allah.' Potom ga upitaju: 'Šta ti je vjera?' Kazat će: 'Moja vjera je islam.' Potom ga upitaju: 'A ko je čovjek što vam je poslat?' Kazat će:**

الْمُنَافِقَ وَقَالَ يَسْمَعُهَا مَنْ وَلِيَهُ غَيْرُ الثَّقَلَيْنِ.

٤٧٤٣. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ح. وحَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ وَهَذَا لَفْظُ هَنَّادٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنِ الْمِنْهَالِ عَنْ زَاذَانَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَانْتَهَيْنَا إِلَى الْقَبْرِ وَلَمَّا يُلْحَدْ فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَلَسْنَا حَوْلَهُ كَأَنَّمَا عَلَى رُءُوسِنَا الطَّيْرُ وَفِي يَدِهِ عُودٌ يَنْكُتُ بِهِ فِي الْأَرْضِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: اسْتَعِيذُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا زَادَ فِي حَدِيثِ جَرِيرٍ هَاهُنَا وَقَالَ وَإِنَّهُ لَيَسْمَعُ خَفْقَ نِعَالِهِمْ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ حِينَ يُقَالُ لَهُ يَا هَذَا مَنْ رَبُّكَ وَمَا دِينُكَ وَمَنْ نَبِيُّكَ قَالَ هَنَّادٌ قَالَ وَيَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيُجْلِسَانِهِ فَيَقُولَانِ لَهُ مَنْ رَبُّكَ فَيَقُولُ رَبِّيَ اللَّهُ فَيَقُولَانِ لَهُ مَا دِينُكَ فَيَقُولُ دِينِيَ الْإِسْلَامُ فَيَقُولَانِ لَهُ مَا هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بُعِثَ فِيكُمْ قَالَ فَيَقُولُ هُوَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

'On je Allahov Poslanik, s.a.v.s.' 'A otkud to znaš?' – upitat će ga, a on će reći: 'To sam pročitao u Allahovoj Knjizi. U nju sam vjerovao i smatrao je Istinom.' U Džerirovom hadisu je dodato: 'Na to se odnose Allahove riječi: *Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovom i na Onom*[111] *svijetu.* (Ibrahim, 27)[112]' – a onda su se saglasili da je kazao: 'Tada će glasnik s neba povikati: 'Istinu je rekao moj rob. Prostrite mu džennetsku prostirku, obucite mu džennetsku odjeću i otvorite mu džennetsku kapiju.' – pa su mu otvorena džennetska vrata i obučena džennetska odjeća. Do njega će doprijeti njegov miris i otvorit će mu se kabur onoliko koliko očima može vidjeti.' A kada nevjernik umre i duša napusti njegovo tijelo (i bude spušten u grob) dođu mu dva meleka i upitaju: 'Ko je tvoj Gospodar?' Reći će: 'Ha? Ha? Ne znam.' Potom će ga upitati: 'Šta ti je vjera?' Reći će: 'Ha? Ha? Ne znam.' Onda će ga upitati: 'Ko je ovaj čovjek što vam je poslat?'

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولَانِ وَمَا يُدْرِيكَ فَيَقُولُ قَرَأْتُ كِتَابَ اللَّهِ فَآمَنْتُ بِهِ وَصَدَّقْتُ زَادَ فِي حَدِيثِ جَرِيرٍ فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ الْآيَةُ ثُمَّ اتَّفَقَا قَالَ فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنْ قَدْ صَدَقَ عَبْدِي فَأَفْرِشُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَافْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى الْجَنَّةِ وَأَلْبِسُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ قَالَ فَيَأْتِيهِ مِنْ رَوْحِهَا وَطِيبِهَا قَالَ وَيُفْتَحُ لَهُ فِيهَا مَدَّ بَصَرِهِ قَالَ وَإِنَّ الْكَافِرَ فَذَكَرَ مَوْتَهُ قَالَ وَتُعَادُ رُوحُهُ فِي جَسَدِهِ وَيَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيُجْلِسَانِهِ فَيَقُولَانِ لَهُ مَنْ رَبُّكَ فَيَقُولُ هَاهْ هَاهْ هَاهْ لَا أَدْرِي فَيَقُولَانِ لَهُ مَا دِينُكَ فَيَقُولُ هَاهْ هَاهْ لَا أَدْرِي فَيَقُولَانِ مَا هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بُعِثَ فِيكُمْ فَيَقُولُ هَاهْ هَاهْ لَا أَدْرِي فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَنْ كَذَبَ فَأَفْرِشُوهُ مِنَ النَّارِ وَأَلْبِسُوهُ مِنَ النَّارِ وَافْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى النَّارِ قَالَ

---

[111] Na ovom svijetu da ne podlegnu iskušenjima, a na Budućem svijetu u kaburu kada budu odgovarali na pitanja meleka Munkira i Nekira.

[112] Ajet u cjelosti glasi: *Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovom i na Onom svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti; Allah radi što hoće.*

Reći će: 'Ha? Ha? Ne znam.' Tada će s neba glasnik povikati: 'Negirao je, prostrite mu prostirku od Vatre, obucite mu odjeću od Vatre i otvorite mu džehennemsku kapiju.' Tada će osjetiti njenu vrelinu i gorčinu, a kabur će mu se stijesniti toliko da će mu se rebra preplesti.' Džerir je u hadisu koji je on prenio dodao: 'Zatim će se za njega biti zadužena nijema i slijepa zebanija,[113] koja će nositi gvozdenu šipku – kada bi njome udario po brdu, smrvilo bi se. Tako žestoko će ga udariti da će taj udarac čuti sve što se nalazi između istoka i zapada, osim ljudi i džina. Od tog udarca će biti smrvljen, u prašinu pretvoren. Potom će se (ponovo vratiti u isti oblik), i u njega će biti vraćena duša (i tako neprestano).'"[114]

فَيَأْتِيهِ مِنْ حَرِّهَا وَسَمُومِهَا قَالَ وَيُضَيَّقُ عَلَيْهِ قَبْرُهُ حَتَّى تَخْتَلِفَ فِيهِ أَضْلَاعُهُ زَادَ فِي حَدِيثِ جَرِيرٍ قَالَ ثُمَّ يُقَيَّضُ لَهُ أَعْمَى أَبْكَمُ مَعَهُ مِرْزَبَّةٌ مِنْ حَدِيدٍ لَوْ ضُرِبَ بِهَا جَبَلٌ لَصَارَ تُرَابًا قَالَ فَيَضْرِبُهُ بِهَا ضَرْبَةً يَسْمَعُهَا مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِلَّا الثَّقَلَيْنِ فَيَصِيرُ تُرَابًا قَالَ ثُمَّ تُعَادُ فِيهِ الرُّوحُ.

4744. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serijj, njega je obavijestio Abdullah b. Numejr, prenijevši od El-A'meša, on od El-Minhala, a on od Ebu Omera Zazana, on od El-Beraa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao – spomenuo je slično prethodnom hadisu.

٤٧٤٤. حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا الْمِنْهَالُ عَنْ أَبِي عُمَرَ زَاذَانَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَذَكَرَ نَحْوَهُ.

[113] Zebanija je melek – čuvar Džehennema.

[114] Bilježe ga i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

27. O spomenu Mizana/Vage

٢٧. بَاب فِي ذِكْرِ الْمِيزَانِ

4745. ISPRIČALI SU NAM Jakub b. Ibrahim i Humejd b. Mes'ade, njima je ispričao Ismail b. Ibrahim, prenijevši od Junusa, on od El-Hasana, **da se Aiša jednog dana sjetila Vatre i zaplakala. "Šta te je uplakalo?" – upita je Allahov Poslanik, s.a.v.s. "Sjetila sam se Vatre, pa sam zaplakala. Hoće li nam na Sudnjem danu naum pasti naša porodica?" Na tri mjesta niko nikome neće naum pasti:" – reče Allahov Poslanik, s.a.v.s. – "kod Vage, sve dok ne vidi da li će mu pretegnuti tas sa dobrim, ili tas sa lošim djelima; kod raspodjele knjiga (sa djelima) i kada bude rečeno: 'Čitajte vaše knjige!", sve dok ne vidi da li će mu knjiga biti data u desnu ili u lijevu ruku – iza leđa; i na Siratu, kada bude postavljen između dvije strane Džehennema."**

Jakub je prenio od Junusa, i ovo je njegov hadis.

٤٧٤٥. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ وَحُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ أَنَّ إِسْمَعِيلَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا ذَكَرَتْ النَّارَ فَبَكَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا يُبْكِيكِ قَالَتْ ذَكَرْتُ النَّارَ فَبَكَيْتُ فَهَلْ تَذْكُرُونَ أَهْلِيكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَّا فِي ثَلَاثَةِ مَوَاطِنَ فَلَا يَذْكُرُ أَحَدٌ أَحَدًا عِنْدَ الْمِيزَانِ حَتَّى يَعْلَمَ أَيَخِفُّ مِيزَانُهُ أَوْ يَثْقُلُ وَعِنْدَ الْكِتَابِ حِينَ يُقَالُ: ﴿ هَاؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَهْ ﴾ حَتَّى يَعْلَمَ أَيْنَ يَقَعُ كِتَابُهُ أَفِي يَمِينِهِ أَمْ فِي شِمَالِهِ أَمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِهِ وَعِنْدَ الصِّرَاطِ إِذَا وُضِعَ بَيْنَ ظَهْرَيْ جَهَنَّمَ.

قَالَ يَعْقُوبُ عَنْ يُونُسَ وَهَذَا لَفْظُ حَدِيثِهِ.

28. O Dedžalu

٢٨. بَاب فِي الدَّجَّالِ

4746. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Halida el-Hazza, on od Abdullaha b. Šekika, on od Abdullaha

٤٧٤٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ

b. Suraka,[115] a on od Ebu Ubejdea b. el-Džerraha, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Svaki vjerovjesnik, nakon Nuha, upozoravao je svoj narod na Dedžala, pa evo i ja vas upozoravam na njega!” Potom ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., opisao rekavši: “Možda će ga neki koji su me vidjeli ili čuli i zateći!”**[116] **Allahov Poslaniče, šta će tada osjećati naša srca?” – upitaše prisutni. On reče: “Kao i danas, ili možda i bolje.”**[117]

اللَّهِ بْنِ سُرَاقَـةَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَـلَّمَ يَقُولُ إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ بَعْدَ نُوحٍ إِلَّا وَقَدْ أَنْذَرَ الدَّجَّالَ قَوْمَـهُ وَإِنِّي أُنْذِرُكُمُـوهُ فَوَصَفَهُ لَنَا رَسُـولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ لَعَلَّهُ سَـيُدْرِكُهُ مَنْ قَدْ رَآنِي وَسَـمِعَ كَلَامِي قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ قُلُوبُنَا يَوْمَئِذٍ أَمِثْلُهَا الْيَوْمَ قَالَ أَوْ خَيْرٌ

4747. ISPRIČAO NAM JE Mahled b. Halid, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma’mera, on od Ez-Zuhrija, on od Salima, da je njegov otac[118] kazao: **“Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustade da govori ljudima. Nakon što se zahvalio Allahu onako kako Mu to priliči, spomenu Dedžala: ‘Upozoravam vas na njega, a svaki vjerovjesnik je upozorio svoj narod na njega! I Nuh**

٤٧٤٧. حَدَّثَنَا مُخْلَدٌ حَدَّثَنَـا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَـا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قال: قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَـلَّمَ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ فَذَكَرَ الدَّجَّالَ فَقَـالَ: إِنِّي لَأُنْذِرُكُمُوهُ وَمَا مِنْ نَـبِيٍّ إِلَّا قَدْ أَنْـذَرَهُ قَوْمَهُ لَقَدْ

[115] Abdullah b. Suraka el-Ezdi el-Basri je, po mišljenju El-Idžlija, pouzdan prenosilac hadisa. Buhari ističe da nije poznato da li je on hadise slušao od Ebu Ubejdea. Pripadao je trećoj generaciji.

[116] Ovo, po mišljenju El-Mubarekfurija, može da ima dva značenja: a) da bi se Dedžal uskoro, dok su neki ashabi još živi, mogao pojaviti, i b) da će Hidr, koji je imao susret sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., biti živ kada se Dedžal pojavi pred Sudnji dan.

[117] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami’u*.

[118] Abdullaha b. Omera b. el-Hattaba.

أَنْـذَرَهُ نُـوحٌ قَوْمَهُ وَلَكِنِّي سَـأَقُولُ لَكُـمْ فِيهِ قَـوْلًا لَـمْ يَقُلْـهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَعْوَرُ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ.

je na njega upozorio svoj narod! Međutim, kazat ću vam nešto o njemu što svom narodu nije kazao nijedan vjerovjesnik: vi znate da je on ćorav, a Allah nije ćorav.[119]"

٢٩. بَاب فِي قَتْلِ الْخَوَارِجِ

29. O haridžijama (odnosno borbi protiv haridžija)

٤٧٤٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ وَأَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ وَمَنْدَلٌ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ أَبِي جَهْمٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ وَهْبَانَ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ شِبْرًا فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الْإِسْلَامِ مِنْ عُنُقِهِ.

4748. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu je ispričao Zuhejr, Ebu Bekr b. Ajjaš i Mendel, prenijevši od Mutarrifa, on od Ebu Džehma, on od Halida b. Vehbana, a on od Ebu Zerra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ko doprinese razdoru zajednice (muslimana) koliko jedan pedalj zalutao je, skinuo je vezu islama sa sebe (poput životinje) koja skine svezu sa vrata i odluta."**

٤٧٤٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ النُّفَيْلِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُطَرِّفُ بْنُ طَرِيفٍ عَنْ أَبِي الْجَهْمِ عَنْ خَالِدِ بْنِ وَهْبَانَ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَيْفَ أَنْتُمْ وَأَئِمَّةٌ مِنْ بَعْدِي يَسْتَأْثِرُونَ بِهَذَا الْفَيْءِ

4749. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed en-Nufejli, njemu je ispričao Zuhejr, prenijevši od Mutarrifa b. Tarifa, on od Ebul-Džehma, on od Halida b. Vehbana, a on od Ebu Zerra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kako ćete postupiti sa vođama poslije**

---

[119] Pošto će Dedžal tvrditi da je Bog, Allahov Poslanik, s.a.v.s., ove detalje iznosi kako bi se znalo da je on lažov. Naime, Dedžal će biti ćorav na jedno oko, a Allah nije ćorav. Osim toga, istinskog Boga, prije smrti, niko ne može vidjeti. Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

mene kada ovaj plijen budu uzeli sebi, a ne budu ga dali onima koji ga zaslužuju?" Ebu Zerr kaza: "Tako mi Onoga Koji te je s Istinom poslao, uzet ću svoj mač i boriti se (protiv njih) sve dok se ne susretnem sa tobom (ili: dok se ne priključim tebi)." Poslanik ga upita: "Hoćeš li da te uputim na ono što je bolje od toga? – Strpi se dok se ne susretneš sa mnom."

قُلْتُ إِذَنْ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ أَضَعُ سَيْفِي عَلَى عَاتِقِي ثُمَّ أَضْرِبُ بِهِ حَتَّى أَلْقَاكَ أَوْ أَلْحَقَكَ قَالَ أَوَلَا أَدُلُّكَ عَلَى خَيْرٍ مِنْ ذَلِكَ تَصْبِرُ حَتَّى تَلْقَانِي.

4750. ISPRIČALI SU NAM Musedded i Sulejman b. Davud, isti smisao, njih je obavijestio Hammad b. Zejd, prenijevši od El-Mualla b. Zijada i Hišama b. Hassana, on od el-Hasana, a on od Dabbea b. Mihsana,[120] on od Ummu Seleme, Vjerovjesnikove, s.a.v.s., supruge, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Na vašem čelu će biti vođe čija će vam se neka djela dopadati a neka neće. Ko bude ukazivao na njih..." – Ebu Davud veli da je Hišam rekao: "...ukazivao na njihova loša djela svojim jezikom, izvršio je svoju dužnost; ko ih bude (samo) prezirao srcem, spasio se odgovornosti. Međutim, ko bude zadovoljan onim što oni rade i u tome ih slijedio, on je njihov saučesnik u svemu što rade." Neko upita: "Allahov

٤٧٥٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَسُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ الْمُعَلَّى بْنِ زِيَادٍ وَهِشَامِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ ضَبَّةَ بْنِ مِحْصَنٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَتَكُونُ عَلَيْكُمْ أَئِمَّةٌ تَعْرِفُونَ مِنْهُمْ وَتُنْكِرُونَ فَمَنْ أَنْكَرَ. قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ هِشَامٌ بِلِسَانِهِ فَقَدْ بَرِئَ وَمَنْ كَرِهَ بِقَلْبِهِ فَقَدْ سَلِمَ وَلَكِنْ مَنْ رَضِيَ وَتَابَعَ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا نَقْتُلُهُمْ قَالَ

[120] Dabbe b. Mihsan el-Anezi je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

Poslaniče, hoćemo li se boriti protiv njih?" "Ne," – odgovori on – "sve dok obavljaju namaz."[121]

ابْنُ دَاوُدَ أَفَلَا نُقَاتِلُهُمْ قَالَ لَا مَا صَلَّوْا.

4751. ISPRIČAO NAM JE Ibn Beššar, kog je obavijestio Muaz b. Hišam, njemu je ispričao otac, prenijevši od Katadea, on od El-Hasana, on od Dabbea b. Mihsana el-Anezija, on od Ummu Seleme – po smislu, slično prethodnom hadisu, da je (Vjerovjesnik, s.a.v.s.) kazao: **"Ko ih bude prezirao, spasio se odgovornosti, a ko bude ukazivao na njih, spasio se."** Katade kaže: **"To znači: ko ih bude osuđivao srcem, a i prezirao srcem."**

٤٧٥١. حَدَّثَنَا ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ عَنْ ضَبَّةَ بْنِ مِحْصَنٍ الْعَنَزِيِّ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ قَالَ فَمَنْ كَرِهَ فَقَدْ بَرِئَ وَمَنْ أَنْكَرَ فَقَدْ سَلِمَ قَالَ قَتَادَةُ يَعْنِي مَنْ أَنْكَرَ بِقَلْبِهِ وَمَنْ كَرِهَ بِقَلْبِهِ.

4752. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Jahja, prenijevši od Šu'bea, on od Zijada b. Alaka, a on od Arfedžea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Među mojim sljedbenicima će se pojaviti zli ljudi, koje će biti skloni smutnji. Ko od njih pokuša razdijeliti jedinstvo muslimana, vi ustanite mačem protiv njega, ma ko on bio."**[122]

٤٧٥٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلَاقَةَ عَنْ عَرْفَجَةَ قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: سَتَكُونُ فِي أُمَّتِي هَنَاتٌ وَهَنَاتٌ وَهَنَاتٌ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يُفَرِّقَ أَمْرَ الْمُسْلِمِينَ وَهُمْ جَمِيعٌ فَاضْرِبُوهُ بِالسَّيْفِ كَائِنًا مَنْ كَانَ.

30. O borbi protiv haridžija

٣٠. بَاب فِي قِتَالِ الْخَوَارِجِ

4753. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Ubejd i Muhammed b. Isa, isti

٤٧٥٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى الْمَعْنَى قَالَا

[121] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[122] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

smisao, njih je obavijestio Hammad, prenijevši od Ejuba, a on od Muhammeda, a on od Abidea: “Jednom prilikom je Alija spomenuo stanovnike Nehrevana[123] kazavši: ‘Među njima je čovjek kratkih (ili: malih) ruku. Da se nećete time zanijeti, saopćio bih vam šta je Allah, preko Muhammeda, s.a.v.s., obećao onima koji se budu borili protiv njih.’ ‘Ti si to čuo od njega?’ – upitaše prisutni, on reče: ‘Jesam, tako mi Gospodara Kabe.’”[124]

حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبِيدَةَ أَنَّ عَلِيًّا ذَكَرَ أَهْلَ النَّهْرَوَانِ فَقَالَ: فِيهِمْ رَجُلٌ مُودَنُ الْيَدِ أَوْ مُخْدَجُ الْيَدِ أَوْ مَثْدُونُ الْيَدِ لَوْلَا أَنْ تَبْطَرُوا لَنَبَّأْتُكُمْ مَا وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ يَقْتُلُونَهُمْ عَلَى لِسَانِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قُلْتُ أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْهُ قَالَ قَالَ إِي وَرَبِّ الْكَعْبَةِ.

4754. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, prenijevši od Sufjana, on od svoga oca, on od Ibn Ebu Nu’ma, a on od Ebu Seida el-Hudrija: “Alija je poslao Vjerovjesniku, s.a.v.s., nešto zlata, te ga je on podijelio četverici: Akreu b. Habisu el-Hanzaliju, El-Medžaštiju, Ujejneu b. Bedru el-Fezariju, Zejdu el-Hajlu (el-Hajru) et-Taiju – jednom od Nebhanovih potomaka – i Alkameu b. Ulaseu el-Amiriju, iz plemena Benu Kilab. Kurejšije i ensarije se zbog toga rasrdiše i rekoše: ‘On daje prvacima Nedžda, a nas zapostavlja!’ Poslanik kaza: ‘Time ih želim privoljeti (za islam).’ Tada se pojavi neki

٤٧٥٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: بَعَثَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَام إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذُهَيْبَةٍ فِي تُرْبَتِهَا فَقَسَّمَهَا بَيْنَ أَرْبَعَةٍ بَيْنَ الْأَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ الْحَنْظَلِيِّ ثُمَّ الْمُجَاشِعِيِّ وَبَيْنَ عُيَيْنَةَ بْنِ بَدْرٍ الْفَزَارِيِّ وَبَيْنَ زَيْدِ الْخَيْلِ الطَّائِيِّ ثُمَّ أَحَدِ بَنِي نَبْهَانَ وَبَيْنَ عَلْقَمَةَ بْنِ عُلَاثَةَ الْعَامِرِيِّ ثُمَّ أَحَدِ بَنِي كِلَابٍ قَالَ فَغَضِبَتْ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ وَقَالَتْ يُعْطِي

[123] Nehrevan je oblast u Iraku, gdje se Alija b. Ebu Talib borio sa haridžijama.

[124] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

čovjek udubljenih očiju, visokih vjeđa, visokog čela, guste, kovrdžave i kratke brade i obrijane glave, te reče: 'Muhammede, boj se Allaha!' On reče: 'Ko je onda pokoran Allahu ako ja griješim? Allah mi je povjerio sve ljude na Zemlji, a ti nemaš povjerenja u mene!' Tada jedan čovjek – mislim da je bio Halid b. Velid – zatraži dozvolu da ga ubije, ali ga Poslanik spriječi. Pošto taj čovjek ode, Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Potomci ovog čovjeka (ili je rekao: od potomaka ovoga čovjeka) će doći. Učit će Kur'an, a on neće prelaziti njihove grkljane. Napuštat će islam kao što strijela probija ulov. Ubijat će sljedbenike islama, a ostavljati idolopoklonike. Tako mi Allaha, ukoliko ih zateknem, borit ću se protiv njih i uništiti ih kao što je uništen narod Ad.'"[125]

4755. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Asim el-Entaki, kog su obavijestili El-Velid i Mubeššir b. Ismail el-Halebi, prenijevši, sa njegovim senedom, od Ebu Amra el-Velida, on od Ebu Amra, on od Katadea, a on od Ebu Seida el-Hudrija i Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Među mojim sljedbenicima će se pojaviti razilaženje

صَنَادِيدَ أَهْلِ نَجْدٍ وَيَدَعُنَا فَقَالَ: إِنَّمَا أَتَأَلَّفُهُمْ قَالَ فَأَقْبَلَ رَجُلٌ غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ مُشْرِفُ الْوَجْنَتَيْنِ نَاتِئُ الْجَبِينِ كَثُّ اللِّحْيَةِ مَحْلُوقٌ قَالَ اتَّقِ اللَّهَ يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ: مَنْ يُطِيعُ اللَّهَ إِذَا عَصَيْتُهُ أَيَأْمَنُنِي اللَّهُ عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ وَلَا تَأْمَنُونِي قَالَ فَسَأَلَ رَجُلٌ قَتْلَهُ أَحْسِبُهُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ قَالَ فَمَنَعَهُ قَالَ فَلَمَّا وَلَّى قَالَ إِنَّ مِنْ ضِئْضِئِ هَذَا أَوْ فِي عَقِبِ هَذَا قَوْمًا يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الْإِسْلَامِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنْ الرَّمِيَّةِ يَقْتُلُونَ أَهْلَ الْإِسْلَامِ وَيَدَعُونَ أَهْلَ الْأَوْثَانِ لَئِنْ أَنَا أَدْرَكْتُهُمْ قَتَلْتُهُمْ قَتْلَ عَادٍ.

٤٧٥٥. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَاصِمٍ الْأَنْطَاكِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ وَمُبَشِّرٌ يَعْنِي ابْنَ إِسْمَعِيلَ الْحَلَبِيَّ عَنْ أَبِي عَمْرٍو قَالَ يَعْنِي الْوَلِيدَ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنِي قَتَادَةُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَيَكُونُ فِي أُمَّتِي اخْتِلَافٌ وَفُرْقَةٌ قَوْمٌ يُحْسِنُونَ الْقِيلَ وَيُسِيئُونَ

[125] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

i frakcije koje će lijepo govoriti, a loše raditi. Učit će Kur'an, ali im on neće prelaziti ključne kosti. Napuštat će vjeru kao što strijela probija ulov, i neće se u nju vraćati kao što se (odapeta) strijela ne vraća u svoj luk; bit će najgora stvorenja. Blago onome ko se bude borio protiv njih i ko od njih pogine. Pozivat će Allahovoj Knjizi, a od nje neće primjenjivati ništa. Onaj ko se bude borio protiv njih, bit će Allahu draži od ostalih mojih sljedbenika." "Kako ćemo ih prepoznati, Allahov Poslaniče?" – upitaše prisutni. On reče: "Brijat će glave."

الْفِعْلَ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنَ الرَّمِيَّةِ لَا يَرْجِعُونَ حَتَّى يَرْتَدَّ عَلَى فُوقِهِ هُمْ شَرُّ الْخَلْقِ وَالْخَلِيقَةِ طُوبَى لِمَنْ قَتَلَهُمْ وَقَتَلُوهُ يَدْعُونَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ وَلَيْسُوا مِنْهُ فِي شَيْءٍ مَنْ قَاتَلَهُمْ كَانَ أَوْلَى بِاللَّهِ مِنْهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا سِيمَاهُمْ قَالَ التَّحْلِيقُ.

4756. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, prenijevši od Abdurrezzaka, on od Ma'mera, on od Katadea, a on od Enesa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., spomenuo poput prethodnog hadisa, i još je rekao: **"Brijat će glave. Kada ih vidite, udarite ih."**

٤٧٥٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ قَالَ سِيمَاهُمُ التَّحْلِيقُ وَالتَّسْبِيدُ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمْ فَأَنِيمُوهُمْ

Ebu Davud kaže: "Riječ *et-tesbid* znači: brijanje kose do korijena."

قَالَ أَبُو دَاوُد: التَّسْبِيدُ اسْتِئْصَالُ الشَّعْرِ.

4757. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njega je obavijestio Sufjan, prenijevši od El-A'meša, on od Hajsemea, on od Suvejda b. Gafelea, da je Alija rekao: **"Ako vam ispričam hadis od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., (znajte) da bi više volio pasti s neba**

٤٧٥٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَةَ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَام إِذَا حَدَّثْتُكُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

nego slagati na njega. A ako vam ispričam nešto od onoga što se tiče mene i vas, onda znajte da je rat varka. Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: 'Pojavit će se pred kraj vremena ljudi mladih godina, a prostih (glupih) shvaćanja. Izgovarat će najbolje riječi, a napuštat će vjeru kao što strijela probija lovinu. Njihovo vjerovanje neće prelaziti njihova grla. Gdje god ih stignete, ubijte ih, jer ko to bude činio, imat će nagradu na Sudnjem danu.'"[126]

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثًا فَلَأَنْ أَخِرَّ مِنَ السَّمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكْذِبَ عَلَيْهِ وَإِذَا حَدَّثْتُكُمْ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ فَإِنَّمَا الْحَرْبُ خَدْعَةٌ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: يَأْتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ حُدَثَاءُ الْأَسْنَانِ سُفَهَاءُ الْأَحْلَامِ يَقُولُونَ مِنْ قَوْلِ خَيْرِ الْبَرِيَّةِ يَمْرُقُونَ مِنَ الْإِسْلَامِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ لَا يُجَاوِزُ إِيمَانُهُمْ حَنَاجِرَهُمْ فَأَيْنَمَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ فَإِنَّ قَتْلَهُمْ أَجْرٌ لِمَنْ قَتَلَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

4758. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, prenijevši od Abdurrezzaka, on od Abdulmelika b. Ebu Sulejmana, on od Selemea b. Kuhejla, da ga je obavijestio Zejd b. Vehb el-Džuheni, koji je bio u vojsci koja je sa Alijom pošla da se bori protiv haridžija. Alija je rekao: "O ljudi, čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je kazao: 'Pojavit će se ljudi među mojim sljedbenicima koji će učiti Kur'an tako lijepo da će vam se činiti da je vaše učenje Kur'ana u odnosu na njihovo bezvrijedno, da je vaš namaz u odnosu na njihov bezvrijedan, i da je vaš post u odnosu na njihov ništavan. Učit će Kur'an,

٤٧٥٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ الْجُهَنِيُّ أَنَّهُ كَانَ فِي الْجَيْشِ الَّذِينَ كَانُوا مَعَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام الَّذِينَ سَارُوا إِلَى الْخَوَارِجِ فَقَالَ: عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَام أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: يَخْرُجُ قَوْمٌ مِنْ أُمَّتِي يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَيْسَتْ قِرَاءَتُكُمْ إِلَى قِرَاءَتِهِمْ

[126] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

misleći da će on biti u njihovu korist, a on će, ustvari, biti protiv njih. Njihov namaz neće prelaziti njihove ključne kosti. Napuštat će islam kao što strijela probija ulov. Kada bi vojska koja se bori protiv njih znala kakva im je nagrada za to obećana jezikom njihovog Vjerovjesnika, s.a.v.s., sve bi poslove zapostavili, a išli bi da se bore protiv njih. Na njihovom čelu će biti čovjek kratkih ruku, poput ženskih grudi, sa mišicama bez podlaktica. Na glavama će imati bijelu kosu.' Zar ćete otići da se borite protiv Muavije i stanovnika Šama, a ostaviti ove sa vašim porodicama i imetkom? Tako mi Allaha, želim da prvo uništimo ove ljude, koji su već prolili nevinu krv, počinili masakr i napali imetke ljudi. Krenite protiv njih, s Allahovim imenom." Seleme b. Kuhejl kaže: "Zejd b. Vehb me je poveo do mosta.[127] Kada smo se susreli sa njima, na čelu haridžija je bio Abdullah b. Vehb er-Rasi te im naredi: 'Udrite ih kopljima i pripremite mačeve. Izvadite ih iz korica da vas ne bi pozvali na primirje kao što su to uradili na Dan Harure.' Počeli su nas žestoko tući kopljima, pripremivši mačeve. Tada Alijine pristalice

شَيْئًا وَلَا صَلَاتُكُمْ إِلَى صَلَاتِهِمْ شَيْئًا وَلَا صِيَامُكُمْ إِلَى صِيَامِهِمْ شَيْئًا يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ يَحْسِبُونَ أَنَّهُ لَهُمْ وَهُوَ عَلَيْهِمْ لَا تُجَاوِزُ صَلَاتُهُمْ تَرَاقِيَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الْإِسْلَامِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ لَوْ يَعْلَمُ الْجَيْشُ الَّذِينَ يُصِيبُونَهُمْ مَا قُضِيَ لَهُمْ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنَكَلُوا عَنِ الْعَمَلِ وَآيَةُ ذَلِكَ أَنَّ فِيهِمْ رَجُلًا لَهُ عَضُدٌ وَلَيْسَتْ لَهُ ذِرَاعٌ عَلَى عَضُدِهِ مِثْلُ حَلَمَةِ الثَّدْيِ عَلَيْهِ شَعَرَاتٌ بِيضٌ أَفَتَذْهَبُونَ إِلَى مُعَاوِيَةَ وَأَهْلِ الشَّامِ وَتَتْرُكُونَ هَؤُلَاءِ يَخْلُفُونَكُمْ فِي ذَرَارِيِّكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ يَكُونُوا هَؤُلَاءِ الْقَوْمَ فَإِنَّهُمْ قَدْ سَفَكُوا الدَّمَ الْحَرَامَ وَأَغَارُوا فِي سَرْحِ النَّاسِ فَسِيرُوا عَلَى اسْمِ اللَّهِ قَالَ سَلَمَةُ بْنُ كُهَيْلٍ فَنَزَّلَنِي زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ مَنْزِلًا مَنْزِلًا حَتَّى مَرَّ بِنَا عَلَى قَنْطَرَةٍ قَالَ فَلَمَّا الْتَقَيْنَا وَعَلَى الْخَوَارِجِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ الرَّاسِبِيُّ فَقَالَ لَهُمْ أَلْقُوا الرِّمَاحَ وَسُلُّوا السُّيُوفَ مِنْ جُفُونِهَا فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يُنَاشِدُوكُمْ كَمَا نَاشَدُوكُمْ

[127] Most kod koga se odigrala bitka između Alijinih pristalica i haridžija.

uzvratiše te među njima nasta metež – ubijali su jedni druge. Toga dana su poginula samo dvojica Alijinih pristalica. Alija reče: 'Pronađiete onoga zakržljalih ruku!' Tražili su ga i nisu ga pronašli. Tada Alija lično poče da ga traži. Dođe do gomile (haridžija) koji su poubijali jedni druge i reče: 'Uklonite ih i ispod njih ga nađoše. Alija izgovori tekbir i reče: 'Istinu je rekao Allah, Koji je to dostavio preko Svoga Poslanika.'[128] Tada Abide es-Selmani upita: 'Vladaru pravovjernih, tako ti Allaha, osim Koga drugog boga nema, jesi li to čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s?' Tri puta ga je upitao i on mu se tri puta zakleo da jeste."

يَوْمَ حَرُورَاءَ قَالَ فَوَحَّشُوا بِرِمَاحِهِمْ وَاسْتَلُّوا السُّيُوفَ وَشَجَرَهُمُ النَّاسُ بِرِمَاحِهِمْ قَالَ وَقَتَلُوا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضِهِمْ قَالَ وَمَا أُصِيبَ مِنَ النَّاسِ يَوْمَئِذٍ إِلَّا رَجُلَانِ فَقَالَ: عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الْتَمِسُوا فِيهِمُ الْمُخْدَجَ فَلَمْ يَجِدُوا قَالَ فَقَامَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِنَفْسِهِ حَتَّى أَتَى نَاسًا قَدْ قُتِلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ فَقَالَ: أَخْرِجُوهُمْ فَوَجَدُوهُ مِمَّا يَلِي الْأَرْضَ فَكَبَّرَ وَقَالَ صَدَقَ اللَّهُ وَبَلَّغَ رَسُولُهُ فَقَامَ إِلَيْهِ عَبِيدَةُ السَّلْمَانِيُّ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَقَدْ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِي وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ حَتَّى اسْتَحْلَفَهُ ثَلَاثًا وَهُوَ يَحْلِفُ.

Ebu Davud kaže da je Malik rekao: "Poniženje za nauku je kada alim odgovara na pitanje svakoga ko ga upita."

4759. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd, njega je obavijestio Hammad b. Zejd, prenijevši od Džemila b. Murrea, on od Ebul-Vedie da je Alija rekao: **"Pronađite onoga zakržljalih ruku!"**, pa je spomenuo ovaj hadis: **"Izvadili su ga ispod ubijenih, iz blata."** Ebul-Vedia kaže: **"Kao da sada gledam u**

٤٧٥٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ مُرَّةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْوَضِيءِ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَام اطْلُبُوا الْمُخْدَجَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَاسْتَخْرَجُوهُ مِنْ تَحْتِ الْقَتْلَى فِي طِينٍ قَالَ أَبُو الْوَضِيءِ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ حَبَشِيٌّ عَلَيْهِ

[128] Ovim je Alija aludirao na Vjerovjesnikove riječi, koji je, opisujući zalutalost haridžija, rekao da je jedan od znakova po kome će se oni prepoznati i taj da će na njihovom čelu biti čovjek zakržljalih kratkih ruku.

njega: crnac, tunikica na njemu, ruka mu poput ženske dojke, sa dlakama poput onih na repu skočimiša."

قُرَيْطِقٌ لَهُ إِحْدَى يَدَيْنِ مِثْلُ ثَدْيِ الْمَرْأَةِ عَلَيْهَا شُعَيْرَاتٌ مِثْلُ شُعَيْرَاتِ الَّتِي تَكُونُ عَلَى ذَنَبِ الْيَرْبُوعِ.

4760. ISPRIČAO NAM JE Bišr b. Halid, njega je obavijestio Šebbabe b. Sevvar, prenijevši od Nuajma b. Hakima, da je Ebu Merjem kazao: "Taj kratkoruki je toga dana bio sa nama u džamiji. Bijaše siromah. Sa njim smo sjedili i danju i noću. Vidio sam ga među nevoljnicima, prisustvovao je Alijinom objedu sa ljudima. Ja sam mu ogrnuo svoj ogrtač. Kratkoruki se zvao Nafi Zussudeje, jer mu je ruka bila poput ženske dojke, a na glavi mu je bila bradavica poput bradavice ženske dojke, obrasla dlakama poput mačijeg brka."

Ebu Davud kaže: "Ljudi su ga zvali Džerkus."

٤٧٦٠. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ عَنْ نُعَيْمِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ: إِنْ كَانَ ذَلِكَ الْمُخْدَجُ لَمَعَنَا يَوْمَئِذٍ فِي الْمَسْجِدِ نُجَالِسُهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَكَانَ فَقِيرًا وَرَأَيْتُهُ مَعَ الْمَسَاكِينِ يَشْهَدُ طَعَامَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام مَعَ النَّاسِ وَقَدْ كَسَوْتُهُ بُرْنُسًا لِي قَالَ أَبُو مَرْيَمَ وَكَانَ الْمُخْدَجُ يُسَمَّى نَافِعًا ذَا الثُّدَيَّةِ وَكَانَ فِي يَدِهِ مِثْلُ ثَدْيِ الْمَرْأَةِ عَلَى رَأْسِهِ حَلَمَةٌ مِثْلُ حَلَمَةِ الثَّدْيِ عَلَيْهِ شُعَيْرَاتٌ مِثْلُ سِبَالَةِ السِّنَّوْرِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهُوَ عِنْدَ النَّاسِ اسْمُهُ حَرْقُوسُ.

31. O borbi protiv lopova

٣١. بَاب فِي قِتَالِ اللُّصُوصِ

4761. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Jahja, prenijevši od Sufjana, on od Abdullaha b. Hasana, on od amidže Ibrahima b. Muhammeda b. Talhe, a on od Abdullaha b. Amra, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Kome bespravno htjednu oduzeti imetak,

٤٧٦١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَسَنٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَمِّي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ طَلْحَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى

pa im se on suprotstavi i pogine – on je šehid.”[129]

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أُرِيدَ مَالُهُ بِغَيْرِ حَقٍّ فَقَاتَلَ فَقُتِلَ فَهُوَ شَهِيدٌ.

4762. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, njega su obavijestili Ebu Davud et-Tajalisi i Sulejman b. Davud Ebu Ejub el-Hašimi, prenijevši od Ibrahima b. Sa’da, on od svoga oca, a ovaj od Ebu Ubejdea b. Muhammeda b. Ammara b. Jasira, on od Talhe b. Abdullaha b. Avfa, a on od Seida b. Zejda, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **“Ko pogine braneći svoju imovinu – on je šehid. Ko pogine braneći svoju porodicu – on je šehid. Ko pogine braneći svoj život – on je šehid. Ko pogine braneći svoju vjeru – on je šehid.”**[130]

٤٧٦٢. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ وَسُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ يَعْنِي أَبَا أَيُّوبَ الْهَاشِمِيَّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَمَنْ قُتِلَ دُونَ أَهْلِهِ أَوْ دُونَ دَمِهِ أَوْ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ.

Kraj knjige o sunnetu

آخر كتاب السنة

4763. ISPRIČAO NAM JE Ebu Davud, njemu je ispričao Abdullah b. Kurejš el-Buhari, da je Nuajm b. Hammad rekao mu’tezilama: **“Vi ste odbacili dvije (ili: oko dvije) hiljade Vjerovjesnikovih, s.a.v.s., hadisa.”**

٤٧٦٣. حدثنا أَبُو دَاوُدَ حدثنا عَبْدُ الله بنُ قُرَيْشٍ الْبُخَارِيّ قَالَ سَمِعْتُ نُعَيْمَ بنَ حَمَّادٍ يَقُولُ لِلْمُعْتَزِلَةِ: «تَرُدّونَ أَلْفَيْ حَدِيثٍ مِنْ حَدِيثِ النَّبِيّ صلى الله عليه وسلم، أَوْ نَحْوَ أَلْفَيْ حَدِيثٍ».

4764. ISPRIČAO NAM JE Ebu Zafer Abdusselam, njega je obavijestio Džafer, prenijevši od Avfa, da je El-Hadžadž

٤٧٦٤. حدثنا أَبُو ظَفَرٍ عَبْدُ السَّلَامِ أخبرنا جَعْفَرٌ عن عَوْفٍ

[129] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami’u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[130] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami’u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

na hutbi rekao: **“Osman je kod Allaha poput Isaa, Merjeminog sina. Zatim je proučio i protumačio ovaj ajet:** ***I kada Allah reče: ‘O Isa, dušu ću ti uzeti i k Sebi te uzdignuti i spasit ću te od nevjernika.’*** **(Ali Imran, 55), pokazujući rukom na nas i na stanovnike Šama.”**

4765. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Salih i Ahmed b. Amr b. es-Serh, njih je obavijestio Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Amra b. Dinara, on od Vehba b. Munebbiha, on od svoga brata, a on od Muavije: **“Ponekad svjesno zakasnim sa nečim kako biste se vi zalagali jedni za druge i kako biste za to bili nagrađeni jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Zalažite se jedni za druge – bit ćete nagrađeni zbog toga.’”**

4766. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ma’mer, njega je obavijestio Sufjan, prenijevši od Burejda, on od Ebu Burdea, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu.

Ebu Davud kaže: “Čuo sam od Ahmeda b. Hambela da je Affan rekao: ‘Jahja nije pričao hadise od Hemmama.’”

Ahmed kaže da je Affan rekao: “Kada je stigao, Muaz b. Hišam se saglasio sa Hemmamom u mnogim hadisima za koje

قالَ سَمِعْتُ الْحَجّاجَ يَخْطُبُ وَهُوَ يَقُولُ: «إِنّ مَثَلَ عُثْمانَ عِنْدَ اللهِ كَمَثَلِ عِيسَى بنِ مَرْيَمَ، ثُمّ قَرَأَ هَذِهِ الآيَةَ يَقْرَأُهَا وَيُفَسِّرُهَا: ﴿إِذْ قَالَ اللهُ يَا عِيسَى إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الّذِينَ كَفَرُوا﴾ يُشِيرُ إِلَيْنَا بِيَدِهِ وإِلَى أَهْلِ الشّامِ.

٤٧٦٥. حدثنا أَحْمَدُ ابنُ صَالِحٍ وَ أَحْمَدُ بنُ عَمْرِو بنِ السّرْحِ قالاَ أخبرنا سُفْيَانُ بنُ عُيَيْنَةَ عن عَمْرِو بنِ دِينَارٍ عن وَهْبِ بنِ مُنَبِّهٍ عن أَخِيهِ عن مُعَاوِيَةَ اشْفَعُوا تُؤْجَرُوا فإِنّي لأُرِيدُ فأُؤَخِّرُهُ كَيْمَا تَشْفَعُوا فَتُؤْجَرُوا، فإِنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قالَ اشْفَعُوا تُؤْجَرُوا».

٤٧٦٦. حدثنا أَبُو مَعْمَرٍ قال أخبرنا سُفْيَانُ عن بُرَيْدٍ عن أَبِي بُرْدَةَ عن أَبِي مُوسَى عن النّبِيّ صلى الله عليه وسلم مِثْلَهُ.

قال أَبُو دَاوُدَ: سَمِعْتُ أَحْمَدَ بنَ حَنْبَلٍ يَقُولُ قالَ عَفّانُ: كَانَ يَحْيَى لا يُحَدّثُ عن هَمّامٍ.

قالَ أَحْمَدُ قالَ عَفّانُ: فَلَمّا قَدِمَ مُعَاذُ بنُ هِشَامٍ وَافَقَ هَمّاماً في أَحَادِيثَ كَانَ

je Jahja ponekad poslije toga govorio: 'Kako je o ovome rekao Hemmam.'"

Ebu Davud kaže: "Čuo sam Ahmeda da je rekao: 'Slušanje Affana i njegovih učenika o onome što prenose od Hemmama ispravnije je od slušanja Abdurrahmana, koji se poslije toga više nije vraćao na svoje knjige.'"

4767. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Ali, njega je – ako Bog da – obavijestio Affan, da je Hemmam kazao: **"Griješio sam i nisam se vraćao. Molim Allaha da mi oprosti!"**

Ebu Davud kaže: "Čuo sam Alija b. Abdullaha da kaže: 'Najbolji u razdvajanju onoga što je čuo od onoga što nije čuo bio je Šu'be. U prenošenju je Hišam bio najbolji, a najbolje je pamtio Seid b. Ebu Arube.'"

Ebu Davud kaže: "To sam spomenuo Ahmedu, koji je za Seida b. Ebu Arubea, u Hišamovom predanju, rekao: 'Ovakav stav o njemu je prenesen od Muaza b. Hišama, gdje bi se Hišam mogao uporediti sa Seidom, da ga je sreo.'"

يَحْـيَى رُبَّمَا قَـالَ بَعْدَ ذَلِـكَ كَيْفَ قَالَ هَمَّامٌ فِي هَذَا.

قال أَبُو دَاوُدَ: سَمِعْتُ أَحْمَدَ يَقُولُ: سَمَاعُ هَؤُلَاءِ عَفَّانَ وَأَصْحَابِهِ مِنْ هَمَّامٍ أَصْلَحُ مِنْ سَـمَاعِ عَبْدِ الرَّحْمَـنِ وكَانَ يَتَعَاهَدُ كُتُبَهُ بَعْدَ ذَلِكَ.

٤٧٦٧. حدثنا حُسَيْنُ بنُ عَلِيٍّ أخبرنا عَفَّانُ إِنْ شَـاءَ اللهُ تَعَالَى قالَ قالَ لِي هَمَّامٌ: **«كُنْتُ أُخطِيءُ وَلاَ أَرْجِعُ وَأَسْتَغْفِرُ اللهَ تَعَالَى»**.

قال أَبُو دَاوُدَ: سَـمِعْتُ عَلِيَّ بنَ عَبْدَ اللهِ يَقُولُ: «أَعْلَمُهُمْ بِإِعَادَةِ مَا يَسْمَعُ مِمَّا لَمْ يَسْمَعْ شُعْبَةُ وَأَرْوَاهُمْ وَأَحْفَظُهُمْ سَعِيدُ بنُ أَبِي عَرُوبَةَ».

قَـال أَبُو دَاوُدَ: فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لأَحْمَدَ فقالَ سَـعِيدُ بنُ أَبِي عَرُوبَةَ فِي قِصَّةِ هِشَـامٍ: هَذَا كُلُّهُ يَحْكُونَهُ عن مُعَاذِ بنِ هِشَـامٍ، أَيْنَ كَانَ يَقَعُ هِشَـامٌ مِنْ سَـعِيدٍ لَوْ بَرَزَ لَهُ.

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

POGLAVLJA O LIJEPOM PONAŠANJU

1. O blagosti i dobroćudnosti Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

4768. ISPRIČAO NAM JE Mahled b. Halid eš-Šuajri, njemu je ispričao Amr b. Junus, prenijevši od Ikrimea b. Ammara, on od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu Talha, da je Enes rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je bio najljepšeg morala. Jednom me je poslao radi neke potrebe. Rekao sam: 'Tako mi Allaha, neću otići.' A pomislio sam: 'Otići ću.' Potom sam izišao i naišao na djecu koja su se u čaršiji igrala. Tu sam se malo zadržao. Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je prišao od zada i dotakao me za zatiljak. Okrenuh se, a on se nasmija i reče: 'Eneščiću, idi gdje sam te poslao.' Rekoh: 'Evo odoh, Allahov Poslaniče!' Tako mi Allaha, služio sam ga sedam ili devet godina, nikada me, za nešto što sam uradio, nije upitao: 'Zašto si to uradio?', niti mi je ikada

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْأَدَبِ

١. بَاب فِي الْحِلْمِ وَأَخْلَاقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

٤٧٦٨. حَدَّثَنَا مَخْلَدُ بْنُ خَالِدٍ
الشُّعَيْرِيُّ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ يُونُسَ
حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ يَعْنِي ابْنَ عَمَّارٍ
قَالَ حَدَّثَنِي إِسْحَقُ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ
اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ قَالَ قَالَ أَنَسٌ كَانَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ خُلُقًا فَأَرْسَلَنِي
يَوْمًا لِحَاجَةٍ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَذْهَبُ
وَفِي نَفْسِي أَنْ أَذْهَبَ لِمَا أَمَرَنِي بِهِ
نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
فَخَرَجْتُ حَتَّى أَمُرَّ عَلَى صِبْيَانٍ
وَهُمْ يَلْعَبُونَ فِي السُّوقِ فَإِذَا رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَابِضٌ
بِقَفَايَ مِنْ وَرَائِي فَنَظَرْتُ إِلَيْهِ وَهُوَ
يَضْحَكُ فَقَالَ: يَا أُنَيْسُ اذْهَبْ
حَيْثُ أَمَرْتُكَ قُلْتُ نَعَمْ أَنَا أَذْهَبُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَنَسٌ وَاللَّهِ لَقَدْ
خَدَمْتُهُ سَبْعَ سِنِينَ أَوْ تِسْعَ سِنِينَ
مَا عَلِمْتُ قَالَ لِشَيْءٍ صَنَعْتُ لِمَ

za nešto što nisam uradio rekao: 'Zašto to nisi uradio tako i tako?'"[131]

فَعَلْتَ كَذَا وَكَذَا وَلَا لِشَيْءٍ تَرَكْتُ هَلَّا فَعَلْتَ كَذَا وَكَذَا.

4769. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Sulejman b. el-Mugirea prenijevši od Sabita, da je Enes kazao: **"Kao dječak, služio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u Medini deset godina. Nije uvijek bilo onako kako je on želio, ali mi nikad nije rekao ni *uh*, niti mi je ikada rekao: 'Zašto si to uradio, ili zašto ovo nisi uradio.'"**[132]

٤٧٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ يَعْنِي ابْنَ الْمُغِيرَةِ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: خَدَمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ سِنِينَ بِالْمَدِينَةِ وَأَنَا غُلَامٌ لَيْسَ كُلُّ أَمْرِي كَمَا يَشْتَهِي صَاحِبِي أَنْ أَكُونَ عَلَيْهِ مَا قَالَ لِي فِيهَا أُفٍّ قَطُّ وَمَا قَالَ لِي لِمَ فَعَلْتَ هَذَا أَوْ أَلَّا فَعَلْتَ هَذَا.

4770. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, njega je obavijestio Ebu Amir, prenijevši od Muhammeda b. Hilala, on od svoga oca, da je Ebu Hurejre rekao: **"Allahov poslanik, s.a.v.s., bi sa nama sjedio u džamiji i pričao nam. Kad god bi ustao, i mi bismo ustali i gledali ga kako ulazi u sobu neke od svojih supruga. Tako nam je jednog dana pričao i, kada je ustao, ustali smo i mi i gledali kako ga neki beduin sustiže i zgrabi za ogrtač, tako čvrsto da mu je vrat pocrvenio, a ogrtač je bio grub. Tada se Vjerovjesnik, s.a.v.s., okrenu, a beduin mu reče: 'Natovari mi (od tog) na ove dvije kamile, jer to nije tvoj imetak niti imetak tvoga oca. Ne,**

٤٧٧٠. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هِلَالٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَاهُ يُحَدِّثُ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَهُوَ يُحَدِّثُنَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْلِسُ مَعَنَا فِي الْمَجْلِسِ يُحَدِّثُنَا فَإِذَا قَامَ قُمْنَا قِيَامًا حَتَّى نَرَاهُ قَدْ دَخَلَ بَعْضَ بُيُوتِ أَزْوَاجِهِ فَحَدَّثَنَا يَوْمًا فَقُمْنَا حِينَ قَامَ فَنَظَرْنَا إِلَى أَعْرَابِيٍّ قَدْ أَدْرَكَهُ فَجَبَذَهُ بِرِدَائِهِ فَحَمَّرَ رَقَبَتَهُ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَكَانَ رِدَاءً خَشِنًا فَالْتَفَتَ فَقَالَ لَهُ الْأَعْرَابِيُّ احْمِلْ لِي عَلَى بَعِيرَيَّ هَذَيْنِ فَإِنَّكَ لَا تَحْمِلُ لِي مِنْ مَالِكَ وَلَا مِنْ مَالِ أَبِيكَ

[131] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

[132] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

i molim od Allaha oprost. Ne, i molim od Allaha oprost. Ne, i molim od Allaha oprost. Ne, neću ti natovariti – sve dok mi ne pustiš ogrtač.' Svaki put mu je beduin govorio: 'Tako mi Allaha, neću te pustiti.' – pa je spomenuo hadis. **Tada Vjerovjesnik, s.a.v.s., pozva nekog čovjeka i reče: 'Prebaci mu to na ove dvije kamile: na jednoj prebaci ječam, a na dugoj hurme.' Onda se okrenuo prema nama i reče: 'Raziđite se, uz Allahov blagosov.'"**[133]

2. O smirenosti

4771. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, kog je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Kabusa b. Ebu Zabjana, on od njegovog oca, a on od Abdullaha b. Abbasa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"Lijepo ponašanje, lijep postupak i skromnost su dvadeset peti dio vjerovjesništva."**

3. O savladavanju srdžbe

4772. ISPRIČAO NAM JE Ibnus-Serh, prenijevši od Ibn Vehba, on od Seida b. Ebu Ejuba, on od Ebu Merhuma, on od Sehla b. Muaza, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Ko**

[133] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لَا أَحْمِلُ لَكَ حَتَّى تُقِيدَنِي مِنْ جَبْذَتِكَ الَّتِي جَبَذْتَنِي فَكُلُّ ذَلِكَ يَقُولُ لَهُ الْأَعْرَابِيُّ وَاللَّهِ لَا أُقِيدُكَهَا فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ ثُمَّ دَعَا رَجُلًا فَقَالَ لَهُ احْمِلْ لَهُ عَلَى بَعِيرَيْهِ هَذَيْنِ عَلَى بَعِيرٍ شَعِيرًا وَعَلَى الْآخَرِ تَمْرًا ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَيْنَا فَقَالَ: انْصَرِفُوا عَلَى بَرَكَةِ اللَّهِ تَعَالَى.

٢. بَاب فِي الْوَقَارِ

٤٧٧١. حَدَّثَنَا النُّفَيْلِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا قَابُوسُ بْنُ أَبِي ظَبْيَانَ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْهَدْيَ الصَّالِحَ وَالسَّمْتَ الصَّالِحَ وَالِاقْتِصَادَ جُزْءٌ مِنْ خَمْسَةٍ وَعِشْرِينَ جُزْءًا مِنَ النُّبُوَّةِ.

٣. بَاب مَنْ كَظَمَ غَيْظًا

٤٧٧٢. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ سَعِيدٍ يَعْنِي ابْنَ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي مَرْحُومٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

savlada srdžbu kada je u mogućnosti ispoljiti je, Allah će ga na Sudnjem danu prozvati pred svim stvorenjima kako bi mu ponudio da izabere koju želi huriju."[134]

Ebu Davud kaže: "Ebu Merhumovo ime je Abdurrahman b. Mejmun."

4773. ISPRIČAO NAM JE Ukbe b. Mukrem, njega je obavijestio Abdurrahman b. Mehdi, prenijevši od Bišra b. Mensura, on od Muhammeda b. Adžlana, on od Suvejda b. Vehba, on od sina nekog ashaba, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao – slično predhodnom hadisu, dodavši: **"Allah ga ispunio sugurnošću i vjerom."**, a nije spomenuo priču o tome da će ga Allah pozvati. Dodao je i ovo: **"Ko bude izbjegavao da nosi lijepu odjeću, a u mogućnosti je da je nosi (mislim – veli Bišr – da je rekao) iz skromnosti, Allah će mu obući počasnu odjeću (u Džennetu). A ko nekoga oženi u ime Allaha, Allah će mu (u Džennetu) staviti kraljevsku krunu."**

4774. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od El-A'meša, on od Ibrahima et-Tejmija, on od El-Harisa

[134] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, Ibn Madže, u *Sunenu*, i Ahmed b. Hanbel, u *Musnedu*.

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَظَمَ
غَيْظًا وَهُوَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْفِذَهُ دَعَاهُ
اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى رُءُوسِ الْخَلَائِقِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُخَيِّرَهُ اللَّهُ مِنَ
الْحُورِ الْعِينِ مَا شَاءَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: اسْمُ أَبِي مَرْحُومٍ عَبْدُ
الرَّحْمَنِ بْنُ مَيْمُونٍ.

٤٧٧٣. حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ
حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ يَعْنِي ابْنَ
مَهْدِيٍّ عَنْ بِشْرٍ يَعْنِي ابْنَ مَنْصُورٍ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلَانَ عَنْ سُوَيْدِ
بْنِ وَهْبٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَبْنَاءِ
أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ
قَالَ مَلَأَهُ اللَّهُ أَمْنًا وَإِيمَانًا لَمْ يَذْكُرْ
قِصَّةَ دَعَاهُ اللَّهُ زَادَ وَمَنْ تَرَكَ لُبْسَ
ثَوْبِ جَمَالٍ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ قَالَ
بِشْرٌ أَحْسِبُهُ قَالَ تَوَاضُعًا كَسَاهُ
اللَّهُ حُلَّةَ الْكَرَامَةِ وَمَنْ زَوَّجَ لِلَّهِ
تَعَالَى تَوَّجَهُ اللَّهُ تَاجَ الْمُلْكِ.

٤٧٧٤. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ
حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ
عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنِ الْحَارِثِ

b. Suvejda, a on od Abdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: **"Koga vi smatrate dobrim, jakim?" "Onoga koga ljudi ne mogu savladati." – rekoše prisutni, a on kaza: "Jak je onaj koji se u srdžbi uspije savladati."**[135]

بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا تَعُدُّونَ الصُّرَعَةَ فِيكُمْ قَالُوا الَّذِي لَا يَصْرَعُهُ الرِّجَالُ قَالَ لَا وَلَكِنَّهُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ.

4. Šta se izgovara prilikom srdžbe

٤. بَاب مَا يُقَالُ عِنْدَ الْغَضَبِ

4775. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Musa, prenijevši od Džerira b. Abdulhamida, on od Abdulmelika b. Umejra, on od Abdurrahmana b. Ebu Lejla, da je Muaz b. Džebel kazao: **"Jednom se, u prisustvu Vjerovjesnika, s.a.v.s., međusobno počeše grditi dva čovjeka. Jedan se toliko rasrdio da mi se činilo da mu se od bijesa nos rastrgao. Primijetivši to, Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Znam jednu rečenicu – ukoliko je izgovori onaj koji osjeća srdžbu, ona će otići od njega.' "Koje su to riječi Allahov Poslaniče?" – upitaše ga. To je:** ***Allahume inni euzubike mineš-šejtanir-radžim/Allahu moj, utječem Ti se od prokletog šejtana.'*** **Preporučio sam mu da ih izgovori, ali on odbi i nastavi da se svađa, što mu poveća srdžbu."**[136]

٤٧٧٥. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قال: اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَضِبَ أَحَدُهُمَا غَضَبًا شَدِيدًا حَتَّى خُيِّلَ إِلَيَّ أَنَّ أَنْفَهُ يَتَمَزَّعُ مِنْ شِدَّةِ غَضَبِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُهُ مِنَ الْغَضَبِ فَقَالَ: مَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ قَالَ فَجَعَلَ مُعَاذٌ يَأْمُرُهُ فَأَبَى وَمَحِكَ وَجَعَلَ يَزْدَادُ غَضَبًا.

[135] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

[136] Ovaj hadis bilježe i Ahmed b. Hanbel, u *Musnedu*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

4776. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od El-A'meša, on od Adija b. Sabita, a on od Sulejmana b. Sureda: **"Jednom se, u prisustvu Vjerovjesnika, s.a.v.s., međusobno počeše grditi dva čovjeka. Jednom pocrveniše oči i napeše se vratne žile, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Znam jednu rečenicu – kada bi je ovaj izgovorio, prošla bi ga srdžba. To je: *Euzu billahi mineš-šejtanir-radžim/Utječem se Allahu od prokletog šejtana.*' Čuvši to, čovjek reče: 'Zar me smatraš ludim.'"**[137]

٤٧٧٦. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ قَالَ: اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ أَحَدُهُمَا تَحْمَرُّ عَيْنَاهُ وَتَنْتَفِخُ أَوْدَاجُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي لَأَعْرِفُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا هَذَا لَذَهَبَ عَنْهُ الَّذِي يَجِدُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ فَقَالَ: الرَّجُلُ هَلْ تَرَى بِي مِنْ جُنُونٍ.

4777. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, njega je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od Davuda b. Ebu Hinda, on od Ebu Harba b. Ebul-Esveda, a on od Ebu Zerra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ukoliko se neko rasrdi, a stoji, neka sjedne. A ukoliko ga srdžba ne prođe, onda neka legne."**

٤٧٧٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ عَنْ أَبِي حَرْبِ بْنِ أَبِي الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَنَا إِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ فَإِنْ ذَهَبَ عَنْهُ الْغَضَبُ وَإِلَّا فَلْيَضْطَجِعْ

4778. ISPRIČAO NAM JE Vehb b. Bekijje, prenijevši od Halida, on od Davuda, a on od Bekra: **"Jednom je Vjerovjesnik, s.a.v.s., poslao Ebu Zerra radi neke potrebe..."** – pa je spomenuo ovaj hadis.

٤٧٧٨. حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ عَنْ خَالِدٍ عَنْ دَاوُدَ عَنْ بَكْرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ أَبَا ذَرٍّ بِهَذَا الْحَدِيثِ

---

[137] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

Ebu Davud kaže: "Od ova dva hadisa, ovaj je pouzdaniji."

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهَذَا أَصَحُّ الْحَدِيثَيْنِ.

4779. ISPRIČALI SU NAM Bekr b. Halef i El-Hasan b. Ali, isti smisao, prenijevši od Ibrahima b. Halida, da je Ebu Vail el-Kass kazao: **"Ušli smo kod Urvea b. Muhammeda b. es-Sa'dija, a sa njim je razgovarao neki čovjek, pa ga je rasrdio. El-Mugire ustade, ode i uze abdest, a onda se povrati i reče: 'Ispričao mi je otac, prenijevši od moga djeda Atijjea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Srdžba je od šejtana, šejtan je stvoren od vatre, a vatra se gasi vodom. Zato, kada se neko rasrdi, neka uzme abdest.''"**

٤٧٧٩. حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ خَلَفٍ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا أَبُو وَائِلٍ الْقَاصُّ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى عُرْوَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ السَّعْدِيِّ فَكَلَّمَهُ رَجُلٌ فَأَغْضَبَهُ فَقَامَ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ رَجَعَ وَقَدْ تَوَضَّأَ فَقَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي عَطِيَّةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الْغَضَبَ مِنْ الشَّيْطَانِ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ خُلِقَ مِنْ النَّارِ وَإِنَّمَا تُطْفَأُ النَّارُ بِالْمَاءِ فَإِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَوَضَّأْ.

5. O praštanju i toleranciji

٥. بَاب فِي التَّجَاوُزِ فِي الْأَمْرِ

4780. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, on od Urvea b. ez-Zubejra, da je Aiša kazala: **"Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., nikada nije bila data mogućnost da bira između dvoga a da nije izabrao ono što je lakše, ukoliko nije grijeh. A ako bi bio grijeh – pa on bi bio najudaljeniji čovjek od njega. I nije se Allahov Poslanik svetio zbog sebe, osim kad bi se prekršile Alla-**

٤٧٨٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ مَا خُيِّرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَمْرَيْنِ إِلَّا اخْتَارَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ

hove zabrane. Tada je kažnjavao radi Allaha."[138]

إِلَّا أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى فَيَنْتَقِمُ لِلَّهِ بِهَا.

4781. ISPRIČAO NAM JE Museddeď, prenijevši od Jezida b. Zureja, on od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije nikad udario slugu, niti ženu."**

٤٧٨١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَادِمًا وَلَا امْرَأَةً قَطُّ.

4782. ISPRIČAO NAM JE Jakub b. Ibrahim, kog je obavijestio Muhammed b. Abdurrahman et-Tufavi, on od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, **da je Abdullah b. ez-Zubejr o riječima Uzvišenog: *Ti praštaj.* (El-A'raf, 199) rekao: "Allahovom Vjerovjesniku, s.a.v.s., je naređeno (da lijepo postupa) da prašta ljudima greške (propuste)."**[139]

٤٧٨٢. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطُّفَاوِيُّ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ يَعْنِي ابْنَ الزُّبَيْرِ فِي قَوْلِهِ ﴿ خُذِ الْعَفْوَ ﴾ قَالَ أُمِرَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَأْخُذَ الْعَفْوَ مِنْ أَخْلَاقِ النَّاسِ.

---

[138] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[139] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu*, i En-Nesai, u *Sunenu*. I pored halova u kojima su se mušrici nalazili i njihovih glupih, zabludjelih mišljenja, Poslaniku, s.a.v.s., je naređeno da sa njima lijepo i blago postupa, da im prašta i da ima opravdanja za njihove propuste. Zato je Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Olakšavajte a ne otežavajte. Obradujte a ne rasteravajte."** Mudžahid kaže: **"Ti sa svakim lijepo."**, tj. opraštaj im na propustima u ahlaku i djelima, i ne prati ih, ne špijuniraj, ne provjeravaj – a to znači prihvatanje njihovih opravdanja. U Buharijevom predanju stoji: **"Praštaj im u onome što govore."**

6. O lijepom komuniciranju

4783. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njih je obavijestio Abdulhamid el-Himmani, prenijevši od El-A'meša, on od Muslima, on od Mesruka, da je Aiša kazala: **"Kada bi čuo da je neko nešto rekao, Vjerovjesnika, s.a.v.s., ne bi govorio: 'Zbog čega je taj i taj tako i tako rekao?', nego bi kazao: 'Zbog čega ljudi tako i tako govore.'"**[140]

4784. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Omer b. Mejsere, njega je obavijestio Hammad b. Zejd, prenijevši od Selma el-Alevija, on od Enesa: **"Neki čovjek je ušao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Na njemu se vidio žuti trag (šafrana), a Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi rijetko kad čovjeku u lice rekao ono što mu se kod njega ne dopada. Pošto je čovjek otišao, on reče: 'Preporučite mu da ono opere sa sebe.'"**[141]

Ebu Davud kaže: "Selm nije od potomaka (Alevijjen), nego je bio "Ukvijjen", tj. onaj koji gleda u visine, u zvijezde, i svjedočio je kod Adijja b. Ertata da je ugledao mlađak pa mu nije prihvaćeno svjedočenje."

٦. بَاب فِي حُسْنِ الْعِشْرَةِ

٤٧٨٣. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ يَعْنِي الْحِمَّانِيَّ حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَلَغَهُ عَنْ الرَّجُلِ الشَّيْءُ لَمْ يَقُلْ مَا بَالُ فُلَانٍ يَقُولُ وَلَكِنْ يَقُولُ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَقُولُونَ كَذَا وَكَذَا.

٤٧٨٤. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا سَلْمٌ الْعَلَوِيُّ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ أَثَرُ صُفْرَةٍ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَلَّمَا يُوَاجِهُ رَجُلًا فِي وَجْهِهِ بِشَيْءٍ يَكْرَهُهُ فَلَمَّا خَرَجَ قَالَ لَوْ أَمَرْتُمْ هَذَا أَنْ يَغْسِلَ ذَا عَنْهُ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: سَلْمٌ لَيْسَ هُوَ عَلَوِيًّا كَانَ يُبْصِرُ فِي النُّجُومِ وَشَهِدَ عِنْدَ عَدِيِّ بْنِ أَرْطَاةَ عَلَى رُؤْيَةِ الْهِلَالِ فَلَمْ يُجِزْ شَهَادَتَهُ.

---

[140] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

[141] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

4785. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali, kog je obavijestio Ebu Ahmed, prenijevši od Sufjana, on od El-Hadžadža b. Ferafisea, on od nekog čovjeka, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea. A obavijestio nas je i Muhammed b. el-Mutevekkil el-Askalani, prenijevši od Abdurrezzaka, on od Bišra b. Rafia, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Vjernik je lahkomislen i plemenit, a pokvarenjak je prevarant i podlac."**[142]

4786. ISPRIČAO NAM JE Musedded, prenijevši od Sufjana, on od Ibnul-Munkedira, on od Urvea, da je Aiša kazala: **"Neki čovjek je zatražio dozvolu od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da uđe kod njega. Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Loš li je ovaj čovjek iz tog plemena (ili: loš li je ovaj potomak iz tog plemena)**[143]**, a zatim reče: 'Dozvolite mu da uđe.' Kada je ušao, Poslanik je ljubazno sa njim razgovarao. (Pošto je otišao) Aiša reče: 'Allahov Poslaniče, ti sa**

٤٧٨٥. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ فُرَافِصَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ح. وحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ الْعَسْقَلَانِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ رَافِعٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَاهُ جَمِيعًا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمُؤْمِنُ غِرٌّ كَرِيمٌ وَالْفَاجِرُ خِبٌّ لَئِيمٌ.

٤٧٨٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ اسْتَأْذَنَ رَجُلٌ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: بِئْسَ ابْنُ الْعَشِيرَةِ أَوْ بِئْسَ رَجُلُ الْعَشِيرَةِ ثُمَّ قَالَ ائْذَنُوا لَهُ فَلَمَّا دَخَلَ أَلَانَ لَهُ الْقَوْلَ فَقَالَتْ عَائِشَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَنْتَ

[142] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[143] To je bio Ujejne b. Husajn, koji tada nije bio primio islam; primio ga je kasnije ali je uvijek bio slab vjernik. Na kraju se odmetnuo od vjere. Očito je Allah, dž.š., Svome miljeniku Objavom ukazao na loš karakter tog čovjeka, da bi na njega mogao upozoriti svoje sljedbenike.

njim ljubazno razgovaraš, a o njemu si onako govorio.' Poslanik kaza: 'Na Sudnjem danu će kod Allaha najgori stepen imati onaj čovjek koga su ljudi napustili ili koga su izbjegavali bojeći se njegovog zla.'"[144]

لَهُ الْقَوْلَ وَقَدْ قُلْتَ لَهُ مَا قُلْتَ قَالَ إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ وَدَعَهُ أَوْ تَرَكَهُ النَّاسُ لِاتِّقَاءِ فُحْشِهِ.

4787. ISPRIČAO NAM JE Abbas el-Anberi, prenijevši od Esveda b. Amira, on od Šerika, on od El-A'meša, on od Mudžahida, a on od Aiše – ovaj slučaj – da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Aiša, najgori su oni ljudi prema kojima se ljubazno postupa bojeći se njihovih jezika."[145]**

٤٧٨٧. حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ الْعَنْبَرِيُّ حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَائِشَةَ فِي هَذِهِ الْقِصَّةِ قَالَتْ فَقَالَ: تَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ إِنَّ مِنْ شِرَارِ النَّاسِ الَّذِينَ يُكْرَمُونَ اتِّقَاءَ أَلْسِنَتِهِمْ.

4788. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni, koga je obavijestio Ebu Katan, prenijevši od Mubareka, on od Sabita, da je Enes kazao: **"Nisam vidio da se neko primakao Vjerovjesniku, s.a.v.s., da bi mu nešto kazao, a da je on odmakao glavu, sve dok se ovaj ne bi odmakao od njega. Niti sam vidio da se iko rukovao sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., a da je on prvi pustio ruku."[146]**

٤٧٨٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا أَبُو قَطَنٍ أَخْبَرَنَا مُبَارَكٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: مَا رَأَيْتُ رَجُلًا الْتَقَمَ أُذُنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُنَحِّي رَأْسَهُ حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي يُنَحِّي رَأْسَهُ وَمَا رَأَيْتُ رَجُلًا أَخَذَ بِيَدِهِ فَتَرَكَ يَدَهُ حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي يَدَعُ يَدَهُ.

[144] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[145] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[146] U senedu ovoga hadisa je Mubarek b. Fedale Ebu Fadle el-Kureši el-Adevi, koga su Ahmed b. Hanbel, Jahja b. Mein i En-Nesai

4789. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Aiše: **"Neki čovjek je zatražio dozvolu da uđe kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Loš li je ovo sagovornik.' Pošto je ušao, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je sa njim razgovarao sa osmijehom. Pošto iziđe, rekoh: 'Allahov Poslaniče, kada je zatražio dozvolu za ulazak, rekao si: 'Loš li je ovo sagovornik.', a kada je ušao, sa njim si sa osmijehom razgovarao.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: Aiša, Allah ne voli neuljudnost i neučtivost."**

(Ebu Davud je upitan o Vjerovjesnikovim riječima: **"Loš li je ovo sagovornik."**, pa je rekao: "To je bilo dopušteno samo Vjerovjesniku, s.a.v.s.")

7. O stidu

4790. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, on od Salima b. Abdullaha, a on od Ibn Omera: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., je prošao pored nekog ensarije koji je svoga brata savjetovao u vezi stida, pa je rekao: 'Pusti ga, jer stid je dio vjere.'"**[147]

٤٧٨٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَجُلًا اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بِئْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ فَلَمَّا دَخَلَ انْبَسَطَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَلَّمَهُ فَلَمَّا خَرَجَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمَّا اسْتَأْذَنَ قُلْتَ بِئْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ فَلَمَّا دَخَلَ انْبَسَطْتَ إِلَيْهِ فَقَالَ: يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَاحِشَ الْمُتَفَحِّشَ.

٧. بَاب فِي الْحَيَاءِ

٤٧٩٠. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى رَجُلٍ مِنْ الْأَنْصَارِ وَهُوَ يَعِظُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: دَعْهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنْ الْإِيمَانِ.

---

smatrali slabim prenosiocem. Affan b. Muslim ga je, pak, smatrao pouzdanim prenosiocem.

[147] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori.

4791. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Ishaka b. Suvejda, da je Ebu Katade kazao: **"Bili smo sa Imranom b. Husajnom, a tamo je bio i Bušejr b. Ka'b. Imran b. Husajn je ispričao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Stid je svo dobro (ili: u stidu je svo dobro).' Bušejr b. Ka'b je kazao: 'U nekim knjigama nalazimo da iz stida proizilaze smirenost i dostojanstvo, a (ponekad) proizilazi i slabost.'**[148] **Imran ponovi hadis. A i Bušejr ponovi iste riječi. To rasrdi Imrana do te mjere da mu oči pocrveniše, te reče: 'Ja ti pričam od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a ti meni pričaš iz nekih tvojih knjiga.' A mi rekosmo: 'Nastavi Ebu Nudžejde, pouzdan je on čovjek.'"**[149]

٤٧٩١. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ إِسْحَقَ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ: كُنَّا مَعَ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَثَمَّ بُشَيْرُ بْنُ كَعْبٍ فَحَدَّثَ عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْحَيَاءُ خَيْرٌ كُلُّهُ أَوْ قَالَ الْحَيَاءُ كُلُّهُ خَيْرٌ فَقَالَ: بُشَيْرُ بْنُ كَعْبٍ إِنَّا نَجِدُ فِي بَعْضِ الْكُتُبِ أَنَّ مِنْهُ سَكِينَةً وَوَقَارًا وَمِنْهُ ضَعْفًا فَأَعَادَ عِمْرَانُ الْحَدِيثَ وَأَعَادَ بُشَيْرٌ الْكَلَامَ قَالَ فَغَضِبَ عِمْرَانُ حَتَّى احْمَرَّتْ عَيْنَاهُ وَقَالَ أَلَا أُرَانِي أُحَدِّثُكَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتُحَدِّثُنِي عَنْ كُتُبِكَ قَالَ قُلْنَا يَا أَبَا نُجَيْدٍ إِيهٍ إِيهٍ.

4792. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Šu'bea, on od Mensura, on od Rib'ija b. Hiraša, a on od Ebu Mes'uda, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ono što je doprlo do ljudi od govora prvih objava poslanstva jeste: 'Ako se ne stidiš, radi šta hoćeš.'"**[150]

٤٧٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ

---

[148] Stid se, prema njegovim riječima, ponekad odnosi i na slabost: kao kad neko zbog stida izbjegava tražiti nauku.

[149] Bilježi ga i Muslim u S*ahihu*.

[150] Bilježe ga i El-Buhari u S*ahihu*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

Ebu Davud je upitan: "Je li El-Ka'nebi od Šu'bea prenio još koji hadis osim ovoga?", pa je rekao da nije.

مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّةِ الْأُولَى إِذَا لَمْ تَسْتَحِ فَافْعَلْ مَا شِئْتَ.

8. O lijepom moralu

٨. بَاب فِي حُسْنِ الْخُلُقِ

4793. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, kog je obavijestio Jakub el-Iskenderani, prenijevši od Amra, on od El-Muttaliba, a on od Aiše, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Vjernik će lijepim moralom dostići stepen onoga koji dobrovoljno posti i noći provodi u ibadetu."**

٤٧٩٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ يَعْنِي الْإِسْكَنْدَرَانِيَّ عَنْ عَمْرٍو عَنِ الْمُطَّلِبِ عَنْ عَائِشَةَ رَحِمَهَا اللَّهُ قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُدْرِكُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ.

4794. ISPRIČALI SU NAM Ebul-Velid et-Tajalisi i Hafs b. Omer, a obavijestio nas je i Ibn Kesir, prenijvši od Šu'bea, on od El-Kasima b. Ebu Bezzea, on od Ataa el-Kejharanija, on od Ummu Derde, a ona od Ebu Derdaa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Neće ništa (od djela vjernika) na Mizanu biti teže od lijepog morala."**[151]

Ebul-Velid je kazao: "Slušao sam (hadise) od Ataa el-Kejharanija."

Ebu Davud kaže: "On je Ata b. Jakub, daidža Ibrahima b. Nafia, za koga kažu da je Kejharani i Kevharani."

٤٧٩٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ وَحَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَا حَدَّثَنَا ح. وحَدَّثَنَا ابْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ أَبِي بَزَّةَ عَنْ عَطَاءٍ الْكَيْخَارَانِيِّ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ شَيْءٍ أَثْقَلُ فِي الْمِيزَانِ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ.

قَالَ أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ سَمِعْتُ عَطَاءً الْكَيْخَارَانِيَّ. قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهُوَ عَطَاءُ بْنُ يَعْقُوبَ وَهُوَ خَالُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَافِعٍ يُقَالُ كَيْخَارَانِيٌّ وَكَوْخَارَانِيٌّ.

4795. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Osman ed-Dimeški Ebul-Džemahir, njega je obavijestio Ebu Ka'b

٤٧٩٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الدِّمَشْقِيُّ أَبُو الْجَمَاهِرِ قَالَ حَدَّثَنَا

[151] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

Ejub b. Muhammed es-Sa'di, prenijevši od Sulejmana b. Habiba el-Muharibija, on od Ebu Umamea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ja garantiram kuću u predgrađu Dženneta onome koji se kloni rasprave i ako je u pravu. Garantiram kuću u sredini Dženneta onome koji se kloni laži, makar i u šali, a garantiram kuću u najvišem dijelu Dženneta onome koji bude imao lijep moral."**

أَبُو كَعْبٍ أَيُّوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ السَّعْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ حَبِيبٍ الْمُحَارِبِيُّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَا زَعِيمٌ بِبَيْتٍ فِي رَبَضِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا وَبِبَيْتٍ فِي وَسَطِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْكَذِبَ وَإِنْ كَانَ مَازِحًا وَبِبَيْتٍ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ لِمَنْ حَسَّنَ خُلُقَهُ.

4796. ISPRIČALI SU NAM Ebu Bekr i Osman sinovi Ebu Šejbea, njih je obavijestio Veki, prenijevši od Sufjana, on od Ma'beda b. Halida, a on od Harisea b. Vehba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"U Džennet neće ući uobraženi niti umišljeni."**[152]

٤٧٩٦. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ وَعُثْمَانُ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَا حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ حَارِثَةَ ابْنِ وَهْبٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّه صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ الْجَوَّاظُ وَلَا الْجَعْظَرِيُّ.

قَالَ وَالْجَوَّاظُ الْغَلِيظُ الْفَظُّ.

9. O pokuđenosti uzdizanja u stvarima

٩. بَاب فِي كَرَاهِيَةِ الرِّفْعَةِ فِي الْأُمُورِ

4797. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, prenijevši od Hammada, on od Sabita, da je Enes kazao: **"(Vjerovjesnik, s.a.v.s.) je imao kamilu, zvala se Adba, a niko je nije mogao preteći. Došao je neki beduin na mladom devcu i pretekao je. To je ashabima teško palo. On reče: 'Allahovo je pravo da ništa**

٤٧٩٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَتْ الْعَضْبَاءُ لَا تُسْبَقُ فَجَاءَ أَعْرَابِيٌّ عَلَى قَعُودٍ لَهُ فَسَابَقَهَا فَسَبَقَهَا الْأَعْرَابِيُّ فَكَأَنَّ ذَلِكَ شَقَّ عَلَى أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: حَقٌّ عَلَى اللَّهِ

---

[152] Bilježe ga El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

ne uzdigne (da se ništa ne uzdigne) od ovoga svijeta, a da ga On ne spusti."[153]

عَزَّ وَجَلَّ أَنْ لَا يَرْفَعَ شَيْئًا مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ.

4798. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, prenijevši od Zuhejra, on od Humejda, on od Enesa, isti slučaj, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"Pravo Uzvišenog Allaha je da se od ovoga svijeta neće ništa uzdignuti, a da ga On neće spustiti."**[154]

٤٧٩٨. حَدَّثَنَا النُّفَيْلِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ بِهَذِهِ الْقِصَّةِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ لَا يَرْتَفِعَ شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ.

10. O pokuđenosti međusobnog hvalisanja

١٠. بَاب فِي كَرَاهِيَةِ التَّمَادُحِ

4799. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, prenijevši od Vekia, on od Sufjana, on od Mensura, on od Ibrahima, da je Hemmam kazao: **"Neki čovjek je došao Osmanu u počeo ga u lice hvaliti. Mikdad b. el-Esved je uzeo zemlje i bacio mu u lice. Kazao je da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Kada sretnete hvalioce, bacite im prašinu u lice.'"**[155]

٤٧٩٩. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَمَّامٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ فَأَثْنَى عَلَى عُثْمَانَ فِي وَجْهِهِ فَأَخَذَ الْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ تُرَابًا فَحَثَا فِي وَجْهِهِ وَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا لَقِيتُمْ الْمَدَّاحِينَ فَاحْثُوا فِي وُجُوهِهِمْ التُّرَابَ.

4800. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njega je obavijestio Ebu Šihab, prenijevši od Halida el-Hazzaija, on od Abdurrahmana b. Ebu Bekra, a on od

٤٨٠٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ

---

[153] Bilježi ga i El-Buhari u *Sahihu*, ali kao muallak-hadis.

[154] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[155] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

svoga oca: **“Neki čovjek je u prisustvu Vjerovjesnika, s.a.v.s., pohvalio drugog čovjeka, a Poslanik mu reče: ‘Presjekao si vrat svome drugu.’ To je rekao tri puta, a onda je kazao: ‘Ukoliko je neophodno da neko pohvali svoga druga, neka kaze: ‘Mislim da je takav i takav, a o njemu ispred Uzvišenog Allaha ne izričem konačan sud.’”**[156]

عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا أَثْنَى عَلَى رَجُلٍ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ إِذَا مَدَحَ أَحَدُكُمْ صَاحِبَهُ لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ إِنِّي أَحْسِبُهُ كَمَا يُرِيدُ أَنْ يَقُولَ وَلَا أُزَكِّيهِ عَلَى اللَّهِ.

4801. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Bišr b. el-Mufeddal, prenijevši od Ebu Selemea Seida b. Jezida, on od Ebu Nadra, a on od Mutarrifa, da je moj otac rekao: **“Bijah u delegaciji plemena Benu Amir koja je išla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Rekli smo mu: ‘Ti si naš gospodar.’, a on kaza: ‘Gospodar je Allah.’ Rekosmo: ‘Ti si najvredniji i najmoćniji među nama.’ On reče: ‘Kažite šta želite, ali neka vas ne zavodi šejtan.’”**

٤٨٠١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ يَعْنِي ابْنَ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا أَبُو مَسْلَمَةَ سَعِيدُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ عَنْ مُطَرِّفٍ قَالَ قَالَ أَبِي انْطَلَقْتُ فِي وَفْدِ بَنِي عَامِرٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا أَنْتَ سَيِّدُنَا فَقَالَ: السَّيِّدُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قُلْنَا وَأَفْضَلُنَا فَضْلًا وَأَعْظَمُنَا طَوْلًا فَقَالَ: قُولُوا بِقَوْلِكُمْ أَوْ بَعْضِ قَوْلِكُمْ وَلَا يَسْتَجْرِيَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ.

11. O blagosti

١١. بَاب فِي الرِّفْقِ

4802. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, prenijevši od Hammada, on od Junusa i Humejda, njih dvojica od El-Hasana, a on od Abdullaha b. Mugaffela, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s.,

٤٨٠٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ يُونُسَ وَحُمَيْدٍ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

[156] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

kazao: **"Uistinu je Allah blag i voli blagost, i pruža za blagost ono što ne daje za grubost."**[157]

إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرِّفْقَ وَيُعْطِي عَلَيْهِ مَا لَا يُعْطِي عَلَى الْعُنْفِ.

4803. ISPRIČALI SU NAM Osman i Ebu Bekr, sinovi Ebu Šejbeovi, i Muhammed b. es-Sabbah el-Bezzaz, njih je obavijestio Šerik, prenijevši od El-Mikdama b. Šurejha, da je njegov otac kazao: **"Pitao sam Aišu o izlasku i boravku u pustinji, pa je kazala: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi izlazio na ove brdske padine. Jednom prilikom je htio izići u pustinju, pa je po mene poslao devu od zekata koja ranije nije jahana. Rekao mi je: 'Aiša, budi blaga, jer prema čemu god se pokaže blagost – ona to ukrasi, a iz čega se god izuzme – to će se okrniti.'"**[158]

٤٨٠٣. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ وَأَبُو بَكْرٍ ابْنَا أَبِي شَيْبَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبَزَّازُ قَالُوا حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ الْمِقْدَامِ بْنِ شُرَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: **سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ الْبَدَاوَةِ فَقَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْدُو إِلَى هَذِهِ التِّلَاعِ وَإِنَّهُ أَرَادَ الْبَدَاوَةَ مَرَّةً فَأَرْسَلَ إِلَيَّ نَاقَةً مُحَرَّمَةً مِنْ إِبِلِ الصَّدَقَةِ فَقَالَ لِي يَا عَائِشَةُ ارْفُقِي فَإِنَّ الرِّفْقَ لَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا زَانَهُ وَلَا نُزِعَ مِنْ شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا شَانَهُ.**

Ibnus-Sabbah je, u hadisu koji je on prenio, rekao da riječ *muharremetun* označava devu koja ranije nije jahana.

قَالَ ابْنُ الصَّبَّاحِ فِي حَدِيثِهِ مُحَرَّمَةٌ يَعْنِي لَمْ تُرْكَبْ.

4804. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, prenijevši od Ebu Muavije i Vekia, oni od El-A'meša, on od Temima b. Selemea, on od Abdurrahmana b. Hilala, a on od Džerira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kome bude uskraćena blagost – uskraćeno mu je svo dobro."**

٤٨٠٤. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ وَوَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ تَمِيمِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **مَنْ يُحْرَمْ الرِّفْقَ يُحْرَمْ الْخَيْرَ كُلَّهُ.**

---

[157] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

[158] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

4805. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Muhammed b. es-Sabbah, njega je obavijestio Affan, prenijevši od Abdulvahida, on od Sulejmana el-A'meša, on od Malika b. el-Harisa. El-A'meš kaže: "Već ste ih čuli kako spominju od Mus'aba b. Sa'da, a on od svoga oca. Meni je poznato da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **'Sve treba polahko raditi, osim djela za Budući svijet."**[159]

٤٨٠٥. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الأَعْمَشُ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ الأَعْمَشُ وَقَدْ سَمِعْتُهُمْ يَذْكُرُونَ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ الأَعْمَشُ وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ التُّؤَدَةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا فِي عَمَلِ الآخِرَةِ.

12. O zahvali na učinjenom dobru

١٢. بَاب فِي شُكْرِ الْمَعْرُوفِ

4806. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njega je obavijestio Er-Rebi b. Muslim, prenijevši od Muhammeda b. Zijada, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"Nije zahvalan Allahu onaj koji nije zahvalan ljudima."**[160]

٤٨٠٦. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَشْكُرُ اللَّهَ مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ.

4807. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, prenijevši od Hammada, on od Sabita, a on od Enesa: **"Jednom prilikom su muhadžiri rekli: 'Allahov Poslaniče, ensarije su pokupili sve nagrade.' On reče: 'Nisu, ukoliko se budete molili Allahu za njih i ukoliko im budete zahvaljivali.'"**[161]

٤٨٠٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ الْمُهَاجِرِينَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَهَبَتِ الأَنْصَارُ بِالأَجْرِ كُلِّهِ قَالَ لَا مَا دَعَوْتُمُ اللَّهَ لَهُمْ وَأَثْنَيْتُمْ عَلَيْهِمْ.

---

[159] Bilježi ga i El-Hakim, u *Mustedreku*. Za ovaj hadis je rekao da je vjerodostojan prema kriterijima El-Buharija i Muslima.

[160] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[161] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

4808. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Bišr, prenijevši od Amarea b. Gazijje, on od nekog čovjeka iz svoga plemena, prenijevši od Džabira b. Abdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Kome bude dat kakav poklon, ako ima imetka, neka uzvrati na njega, a ako nema, neka se zahvali riječima. Onaj ko to učini – zahvalnik je, a ko to prikrije – nezahvalnik je."**

٤٨٠٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ حَدَّثَنِي عُمَارَةُ بْنُ غَزِيَّةَ قَالَ حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ قَوْمِي عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أُعْطِيَ عَطَاءً فَوَجَدَ فَلْيَجْزِ بِهِ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيُثْنِ بِهِ فَمَنْ أَثْنَى بِهِ فَقَدْ شَكَرَهُ وَمَنْ كَتَمَهُ فَقَدْ كَفَرَهُ.

Ebu Davud kaže: "Prenio ga je i Jahja b. Ejub od Amarea b. Gazijjea, on od Šurahbila, a on od Džabira. Za Šurahbila je rekao: *neki čovjek iz moga plemena*. Prezirao ga je, te mu zbog toga nije htio spomenuti ime."

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ عَنْ شُرَحْبِيلَ عَنْ جَابِرٍ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهُوَ شُرَحْبِيلُ يَعْنِي رَجُلًا مِنْ قَوْمِي كَأَنَّهُمْ كَرِهُوهُ فَلَمْ يُسَمُّوهُ.

4809. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. el-Džerrah, prenijevši od Džerira, on od El-A'meša, on od Ebu Sufjana, on od Džabira, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Kome nešto bude dato, pa to spomene, time mu se zahvalio, a ako ga prekrije – nezahvalnik je."**

٤٨٠٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْجَرَّاحِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أُبْلِيَ بَلَاءً فَذَكَرَهُ فَقَدْ شَكَرَهُ وَإِنْ كَتَمَهُ فَقَدْ كَفَرَهُ.

13. O sjedenju po putevima

١٣. بَاب فِي الْجُلُوسِ فِي الطُّرُقَاتِ

4810. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njega je obavijestio Abdulaziz b. Muhammed, prenijevši od Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a on od Ebu Seida el-Hudrija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Klonite se**

٤٨١٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ يَعْنِي ابْنَ مُحَمَّدٍ عَنْ زَيْدٍ يَعْنِي ابْنَ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ

sjedanja po putevima!" "(Ponekad) moramo sjediti na njima i razgovarati." – rekoše prisutni. Poslanik kaza: "Ukoliko morate, onda putu dajte njegovo pravo." "A šta je pravo puta, Allahov Poslaniče?" – upitaše oni. On reče: "Obaranje pogleda, neuznemiravanje drugih, uzvraćanje na selam, naređivanje dobra i zabranjivanje zla."[162]

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ بِالطُّرُقَاتِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا بُدَّ لَنَا مِنْ مَجَالِسِنَا نَتَحَدَّثُ فِيهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنْ أَبَيْتُمْ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهُ قَالُوا وَمَا حَقُّ الطَّرِيقِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ غَضُّ الْبَصَرِ وَكَفُّ الْأَذَى وَرَدُّ السَّلَامِ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ.

4811. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Bišr b. el-Mufeddal, prenijevši od Abdurrahmana b. Ishaka, on od Seida el-Makburija, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik na ovo dodao: **"i pokazivanje (putniku) puta."**

٤٨١١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ يَعْنِي ابْنَ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَقَ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذِهِ الْقِصَّةِ قَالَ وَإِرْشَادُ السَّبِيلِ.

4812. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Isa en-Nejsaburi, njemu je saopćio Ibnul-Mubarek, prenijevši od Džerira b. Hazima, on od Ishaka b. Suvejda, a on od Ibn Hudžejra el-Adevija, on od Omera b. el-Hattaba, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., u ovom hadisu rekao i ovo: **"Pomozite onoga ko je u nevolji i uputite zalutalog."**

٤٨١٢. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عِيسَى النَّيْسَابُورِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ إِسْحَقَ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ ابْنِ حُجَيْرٍ الْعَدَوِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذِهِ الْقِصَّةِ قَالَ وَتُغِيثُوا الْمَلْهُوفَ وَتَهْدُوا الضَّالَّ.

4813. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Isa b. et-Tabba' i Kesir b. Ubejd, njih je obavijestio Mervan. Ibn Isa je

٤٨١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى بْنِ الطَّبَّاعِ وَكَثِيرُ بْنُ عُبَيْدٍ قَالَا حَدَّثَنَا مَرْوَانُ قَالَ ابْنُ عِيسَى

[162] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

rekao: 'Obavijestio nas je Humejd da je Enes rekao: **"Došla je neka žena Vjerovjesniku, s.a.v.s., i kazala: 'Allahov Poslaniče, trebam nešto od tebe.' On joj reče: 'Majko tog i tog, sjedi na koju hoćeš stranu sokaka da bih mogao sjesti pored tebe.' Sjela je, a pored nje je sjeo i Vjerovjesnik, s.a.v.s., i ispunio joj je njenu potrebu."**[163]

قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ قال: جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً فَقَالَ لَهَا يَا أُمَّ فُلَانٍ اجْلِسِي فِي أَيِّ نَوَاحِي السِّكَكِ شِئْتِ حَتَّى أَجْلِسَ إِلَيْكِ قَالَ فَجَلَسَتْ فَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهَا حَتَّى قَضَتْ حَاجَتَهَا.

Ibn Isa nije spomenuo: **"i ispunio joj je njenu potrebu"**. Kesir je prenio od Humejda, a on od Enesa.

لَمْ يَذْكُرْ ابْنُ عِيسَى حَتَّى قَضَتْ حَاجَتَهَا وقَالَ كَثِيرٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ.

4814. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Jezid b. Harun, prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Sabita, a on od Enesa: **"Žena je bila malo umno poremećena..."** – a onda je spomenuo smisao sličan prethodnom hadisu.[164]

٤٨١٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ امْرَأَةً كَانَ فِي عَقْلِهَا شَيْءٌ بِمَعْنَاهُ.

14. O komotnosti mjesta za sjedenje

١٤. بَاب فِي سَعَةِ الْمَجْلِسِ

4815. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, kog je obavijestio Abdurrahman b. Ebul-Meval (Mevali), prenijevši od Abdurrahmana b. Ebu Amre el-Ensarija, a on od Ebu Seida el-Hudrija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Naj-**

٤٨١٥. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الْمَوَالِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: خَيْرُ الْمَجَالِسِ أَوْسَعُهَا

---

[163] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[164] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

bolja mjesta za sjedenje su ona koja su najkomotnija."

Ebu Davud keže: "On je Abdurrahman b. Amr b. Ebu Amre el-Ensari."

قَالَ أَبُو دَاوُد: هُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرَةَ الْأَنْصَارِيُّ.

15. O sjedenju između sunca i hlada

١٥. بَاب فِي الْجُلُوسِ بَيْنَ الظِّلِّ وَالشَّمْسِ

4816. ISPRIČALI SU NAM Ibnus-Serh i Mahled b. Halid, njih je obavijestio Sufjan, prenijevši od Muhammeda b. el-Munkedira, on od nekog ko je čuo od Ebu Hurejrea da je Ebul-Kasim (Vjerovjesnik, s.a.v.s.) rekao: **"Ukoliko neko bude sjedio na suncu (Mahled kaže: u hladu), pa se sunce podigne, tako da čovjek ostane jednim dijelom na suncu a drugim u hladu – neka odatle ustane."**

٤٨١٦. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ وَمَخْلَدُ بْنُ خَالِدٍ قَالَا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ فِي الشَّمْسِ وَقَالَ مَخْلَدٌ فِي الْفَيْءِ فَقَلَصَ عَنْهُ الظِّلُّ وَصَارَ بَعْضُهُ فِي الشَّمْسِ وَبَعْضُهُ فِي الظِّلِّ فَلْيَقُمْ.

4817. ISPRIČAO NAM JE Musedded, prenijevši od Jahjaa, on od Ismaila, on od Kajsa, **da je njegov otac došao dok je Allahov poslanik, s.a.v.s., držao hutbu i stao na sunce, pa mu je Poslanik naredio da se pomjeri u hlad.**

٤٨١٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ جَاءَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ فَقَامَ فِي الشَّمْسِ فَأَمَرَ بِهِ فَحُوِّلَ إِلَى الظِّلِّ.

16. O sjedanju u krugu (u halki)

١٦. بَاب فِي التَّحَلُّقِ

4818. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Jahja, prenijevši od El-A'meša, on od El-Musejjeba b. Rafia, on od Temima b. Tarefea, a on od Džabira b. Semurea: **"Allahov Poslanik,**

٤٨١٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ حَدَّثَنِي الْمُسَيَّبُ بْنُ رَافِعٍ عَنْ تَمِيمِ بْنِ طَرَفَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ:

s.a.v.s., je ušao u džamiju, a ljudi su bili posjedali u nekoliko halki, pa je rekao: 'Šta je to vidim – vas razjedinjene.'"[165]

دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْجِدَ وَهُمْ حِلَقٌ فَقَالَ: مَالِي أَرَاكُمْ عِزِينَ

4819. ISPRIČAO NAM JE Vasil b. Abdula'la, prenijevši od Ibn Fudajla, da je El-A'meš kazao: "Kao da je želio da su svi na okupu."

٤٨١٩. حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ ابْنِ فُضَيْلٍ عَنْ الْأَعْمَشِ بِهَذَا قَالَ كَأَنَّهُ يُحِبُّ الْجَمَاعَةَ.

4820. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Džafer el-Verkani i Hennad da ih je obavijestio Šerik, prenijevši od Simaka, da je Džabir b. Semure kazao: **"Kada bismo odlazili Vjerovjesniku, s.a.v.s., sjeli bismo po redu na upražnjeno mjesto."**[166]

٤٨٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الْوَرَكَانِيُّ وَهَنَّادٌ أَنَّ شَرِيكًا أَخْبَرَهُمْ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: كُنَّا إِذَا أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَسَ أَحَدُنَا حَيْثُ يَنْتَهِي.

17. O sjedanju u sredinu kružoka

١٧. بَاب فِي الْجُلُوسِ وَسْطَ الْحَلْقَةِ

4821. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Eban, prenijevši od Katadea, on od Ebu Midžleza, on od Huzejfea: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prokleo onoga koji je sjeo u sredinu kružoka."**[167]

٤٨٢١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا أَبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو مِجْلَزٍ عَنْ حُذَيْفَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ مَنْ جَلَسَ وَسْطَ الْحَلْقَةِ.

---

[165] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

[166] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[167] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

18. O čovjeku koji u sijelu ustane drugom čovjeku

١٨. بَاب فِي الرَّجُلِ يَقُومُ لِلرَّجُلِ مِنْ مَجْلِسِهِ

4822. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu je ispričao Šu'be, prenijevši od Abdurrabihija b. Seida, on od Ebu Abdullaha, štićenika porodice Ebu Burdea, da je Seid b. Ebul-Hasan kazao: **"Došao nam je Ebu Bekrete zbog svjedočenja, pa mu je u sijelu ustao jedan čovjek, a on odbi da sjede na to mjesto rekavši: 'Vjerovjesnik, s.a.v.s., je to zabranio, i zabranio je čovjeku da obriše ruku odjećom onoga koga on ne oblači."**

٤٨٢٢. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ مَوْلَى آلِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ: **جَاءَنَا أَبُو بَكْرَةَ فِي شَهَادَةٍ فَقَامَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ مَجْلِسِهِ فَأَبَى أَنْ يَجْلِسَ فِيهِ وَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ذَا وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَمْسَحَ الرَّجُلُ يَدَهُ بِثَوْبِ مَنْ لَمْ يَكْسُهُ.**

4823. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njemu je ispričao Muhammed b. Džafer, prenijevši od Šujbea, on od Akila b. Talhe, on od Ebul-Hasiba, on od Ibn Omera: **"Neki čovjek je došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., pa mu, u sijelu, neko ustade. Čovjek pođe da sjedne na njegovo mjesto, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., mu to zabrani."**[168]

Ebu Davud kaže: "Ebul-Hasibu je ime Zijad b. Abdurrahman."

٤٨٢٣. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جَعْفَرٍ حَدَّثَهُمْ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَقِيلِ بْنِ طَلْحَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْخَصِيبِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: **جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ مَجْلِسِهِ فَذَهَبَ لِيَجْلِسَ فِيهِ فَنَهَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ**

قَالَ أَبُو دَاوُد: أَبُو الْخَصِيبِ اسْمُهُ زِيَادُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ.

---

[168] Bilježi ga i El-Buhari, u djelu *Edebul-mufred*, i Muslim u *Sahihu*.

19. Sa kim se naređuje druženje

١٩. بَاب مَنْ يُؤْمَرُ أَنْ يُجَالِسَ

4824. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njega je obavijestio Eban, prenijevši od Katadea, a on od Enesa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Vjernik koji uči Kur'an je poput nara kome su i ukus i miris ugodni. Vjernik koji ne uči Kur'an je poput hurme bez mirisa, ali slatkog ukusa. Griješnik koji uči Kur'an je poput bosiljka, čiji je miris ugodan a ukus gorak, dok je griješnik koji ne uči Kur'an poput gorke tikvice čiji je miris neugodan, a okus gorak. Primjer druženja sa dobrim je poput prodavca mošusa: ako od njega ništa ne dobiješ, zapahnut će te njegov miris. Primjer lošeg druga je poput vlasnika kovačkog mijeha: ako se od njega ne opečeš, zapahnut će te od njega dim."**[169]

٤٨٢٤. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبَانُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الْأُتْرُجَّةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ التَّمْرَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا رِيحَ لَهَا وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الرَّيْحَانَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ طَعْمُهَا مُرٌّ وَلَا رِيحَ لَهَا وَمَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْمِسْكِ إِنْ لَمْ يُصِبْكَ مِنْهُ شَيْءٌ أَصَابَكَ مِنْ رِيحِهِ وَمَثَلُ جَلِيسِ السُّوءِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْكِيرِ إِنْ لَمْ يُصِبْكَ مِنْ سَوَادِهِ أَصَابَكَ مِنْ دُخَانِهِ

4825. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njemu je ispričao Jahja, isti smisao. A obavijestio nas je Ibn Muaz, prenijevši od svog oca, on od Šu'bea, on od Katadea, on od Enesa, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s., ovaj hadis, do riječi: **"...a okus joj je gorak"**. Ibn Muaz je dodao da je Enes rekao: **"Razgovarali**

٤٨٢٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى ح. وحَدَّثَنَا ابْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا الْكَلَامِ الْأَوَّلِ إِلَى قَوْلِهِ وَطَعْمُهَا مُرٌّ وَزَادَ ابْنُ مُعَاذٍ قَالَ قَالَ

[169] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

smo da je druženje sa dobrim poput...” – a onda je naveo ostatak hadisa.

أَنَسٌ وَكُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّ مَثَلَ جَلِيسِ الصَّالِحِ وَسَاقَ بَقِيَّةَ الْحَدِيثِ.

4826. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. es-Sabbah el-Attar, njega je obavijestio, Seid b. Amir, prenijevši od Šubejla b. Azrea, on od Enesa b. Malika, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Dobar drug je poput...”** – pa je spomenuo slično prethodnom hadisu.

٤٨٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ الْعَطَّارُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَامِرٍ عَنْ شُبَيْلِ بْنِ عَزْرَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ فَذَكَرَ نَحْوَهُ.

4827. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Avn, njemu je saopćio Ibn Mubarek, prenijevši od Hajvea b. Šurejha, on od Salima b. Gajlana,[170] on od Velida b. Kajsa,[171] on od Ebu Seida ili od Ebul-Hejsema, on od Ebu Seida,[172] da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **“Druži se samo sa vjernikom, i neka tvoju hranu jede samo bogobojazan!”**[173]

٤٨٢٧. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ حَيْوَةَ بْنِ شُرَيْحٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ غَيْلَانَ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَوْ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُصَاحِبْ إِلَّا مُؤْمِنًا وَلَا يَأْكُلْ طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيٌّ.

4828. ISPRIČAO NAM JE Ibn Beššar, njega su obavijestili Ebu Amir i Ebu Davud, prenijevši od Zuhejra b.

٤٨٢٨. حَدَّثَنَا ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ وَأَبُو دَاوُدَ قَالَا حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ

[170] Salim b. Gajlan et-Tudžejbi el-Masri nije loš prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

[171] Velid b. Kajs b. Ahrem et-Tudžejbi je makbul prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

[172] Ovdje je riječ o nedoumici Salima b. Gajlana, da li mu je Velid b. Kajs izravno prenio od Ebu Seida el-Hudrija ili mu je prenio Velid b. Kajs od Ebu Hejsema, a on od Ebu Seida el-Hudrija.

[173] Drugim riječima, druži se samo sa vjernicima, a prijateljuj samo sa bogobojaznima. Ovaj hadis je zabilježio i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

Muhammeda, on od Musaa b. Verdana, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Čovjek je vjere svoga prijatelja, pa neka svako vodi računa s kim prijateljuje.”**[174]

مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ وَرْدَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الرَّجُلُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ.

4829. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Zejd b. Ebu Zerka, kog je obavijestio njegov otac, prenijevši od Džafera b. Berkana, on od Jezida b. el-Esamma, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Duše su poput skupina vojske: srodne se zbliže, a različite se raziđu.”**[175]

٤٨٢٩. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَبِي الزَّرْقَاءِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ يَعْنِي ابْنَ بُرْقَانَ عَنْ يَزِيدَ يَعْنِي ابْنَ الْأَصَمِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَرْفَعُهُ قَالَ الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ.

20. O pokuđenosti polemike

٢٠. بَاب فِي كَرَاهِيَةِ الْمِرَاءِ

4830. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Ebu Usama, prenijevši od Burejda b. Abdullaha, a on od svog djeda Ebu Burdea, a on od Ebu Musaa: **“Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao ashabe nekim poslom, rekao bi: ‘Ulivajte (ljudima) nadu i ne tjerajte ih od sebe; olakšavajte, a ne otežavajte.”**[176]

٤٨٣٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَعَثَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِهِ فِي بَعْضِ أَمْرِهِ قَالَ بَشِّرُوا وَلَا تُنَفِّرُوا وَيَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا.

4831. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od

٤٨٣١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ

[174] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[175] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

[176] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

Sufjana, on od Ibrahima b. el-Muhadžira, on od Mudžahida, on od Es-Saibovog vodiča, da je Es-Saib kazao: **“Došao sam Vjerovjesniku, s.a.v.s., pa su me počeli hvaliti i spominjati. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Ja ga poznajem bolje od vas.’ Rekoh: ‘Istinu si kazao, ti si mi umjesto oca i majke, jer si bio moj ortak, i to divan ortak: nisi ništa skrivao, niti si se prepirao.’”**[177]

بْنُ الْمُهَاجِرِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ قَائِدِ السَّائِبِ عَنْ السَّائِبِ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلُوا يُثْنُونَ عَلَيَّ وَيَذْكُرُونِّي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَا أَعْلَمُكُمْ يَعْنِي بِهِ قُلْتُ صَدَقْتَ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي كُنْتَ شَرِيكِي فَنِعْمَ الشَّرِيكُ كُنْتَ لَا تُدَارِي وَلَا تُمَارِي.

21. Način govora

٢١. بَاب الْهَدْيِ فِي الْكَلَامِ

4832. ISPRIČAO NAM JE Abdulaziz b. Jahja el-Harrani, njemu je ispričao Muhammed b. Seleme, prenijevši od Muhammeda b. Ishaka, on od Jakuba b. Utbea, on od Omera b. Abdulaziza, on od Jusufa b. Abdullaha b. Selama, a on od svoga oca: **“Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., pričao, često je gledao prema nebu.”**[178]

٤٨٣٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى الْحَرَّانِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ يَعْنِي ابْنَ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ يُوسُفَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا جَلَسَ يَتَحَدَّثُ يُكْثِرُ أَنْ يَرْفَعَ طَرْفَهُ إِلَى السَّمَاءِ.

4833. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, prenijevši od Muhammeda b. Bišra, on od Mis’ara, on od nekog šejha koji je u džamiji kazao da je čuo Džabira b. Abdullaha da kaže: **“Govor Allahovog Poslanika, s.a.v.s.,**

٤٨٣٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ عَنْ مِسْعَرٍ قَالَ سَمِعْتُ شَيْخًا فِي الْمَسْجِدِ يَقُولُ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ

---

[177] Bilježi ga i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

[178] Često je gledao prema nebu očekujući hoće li mu šta u vezi onoga o čemu govori biti objavljeno.

se odlikovao lagahnim i pravilnim izgovorom."

يَقُولُ كَانَ فِي كَلَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرْتِيلٌ أَوْ تَرْسِيلٌ.

4834. ISPRIČALI SU NAM Osman i Ebu Bekr, sinovi Ebu Šejbea, njih je obavijestio Veki, prenijevši od Sufjana, on od Usame, on od Ez-Zuhrija, on od Urvea, a on od Aiše: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je govorio razgovjetno – svako bi ga razumio."**

٤٨٣٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ وَأَبُو بَكْرٍ ابْنَا أَبِي شَيْبَةَ قَالَا حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أُسَامَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَحِمَهَا اللَّهُ قَالَتْ كَانَ **كَلَامُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلَامًا فَصْلًا يَفْهَمُهُ كُلُّ مَنْ سَمِعَهُ.**

4835. ISPRIČAO NAM JE Ebu Tevbe, njemu je ispričao El-Velid, prenijevši od El-Evzaija, on od Kurrea, on od Ez-Zuhrija, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Svaki govor koji ne počinje zahvalom Allahu je krnjav."**

Ebu Davud kaže: "Prenijeli su ga Junus, Ukajl, Šuajb i Seid b. Abdulaziz od Ez-Zuhrija, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s., kao mursel-hadis."

٤٨٣٥. حَدَّثَنَا أَبُو تَوْبَةَ قَالَ زَعَمَ الْوَلِيدُ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ قُرَّةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **كُلُّ كَلَامٍ لَا يُبْدَأُ فِيهِ بِالْحَمْدُ لِلَّهِ فَهُوَ أَجْذَمُ**

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ يُونُسُ وَعَقِيلٌ وَشُعَيْبٌ وَسَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْسَلًا.

22. O govoru (hutbi)

٢٢. بَاب فِي الْخُطْبَةِ

4836. ISPRIČALI SU NAM Musedded i Musa b. Ismail, prenijevši od Abdulvahida b. Zijada, on od Asima b. Kulejba, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Svaki

٤٨٣٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ كُلَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ

govor u kome nema tešehhuda[179] je kao sakata ruka."[180]

23. Ukazivanje ljudima mjesta koje im pripada

4837. ISPRIČALI SU NAM Jahja b. Ismail i Ibn Ebu Halef, njih je obavijestio Jahja b. el-Jeman, prenijevši od Sufjana, on od Habiba b. Ebu Sabita, a on od Mejmuna b. Ebu Šebiba: **"Pored Aiše naiđe prosjak i ona mu dade komad hljeba. Potom naiđe lijepo obučen i dostojanstven čovjek, a ona ga ponudi da sjedne i iznese mu jelo. Neko je upita o tome, a ona reče da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: 'Ukažite ljudima mjesto koje im pripada.'"**

Ebu Davud kaže: "Jahjaov hadis je sažet. A Mejmun nije zatekao Aišu."

4838. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim es-Savvaf, kog je obavijestio Abdullah b. Humran, prenijevši od Avfa b. Ebu Džemile, on od Zijada b. Mihraka, on od Ebu Kinanea, a on od Ebu Musaa el-Eš'arija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"U veličanje Allaha spada i ukazivanje počasti**

خُطْبَةٍ لَيْسَ فِيهَا تَشَهُّدٌ فَهِيَ كَالْيَدِ الْجَذْمَاءِ.

٢٣. بَاب فِي تَنْزِيلِ النَّاسِ مَنَازِلَهُمْ

٤٨٣٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْمَعِيلَ وَابْنُ أَبِي خَلَفٍ أَنَّ يَحْيَى بْنَ الْيَمَانِ أَخْبَرَهُمْ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ مَيْمُونِ بْنِ أَبِي شَبِيبٍ أَنَّ عَائِشَةَ مَرَّ بِهَا سَائِلٌ فَأَعْطَتْهُ كِسْرَةً وَمَرَّ بِهَا رَجُلٌ عَلَيْهِ ثِيَابٌ وَهَيْئَةٌ فَأَقْعَدَتْهُ فَأَكَلَ فَقِيلَ لَهَا فِي ذَلِكَ فَقَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنْزِلُوا النَّاسَ مَنَازِلَهُمْ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَحَدِيثُ يَحْيَى مُخْتَصَرٌ. قَالَ أَبُو دَاوُد: مَيْمُونٌ لَمْ يُدْرِكْ عَائِشَةَ.

٤٨٣٨. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الصَّوَّافُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُمْرَانَ أَخْبَرَنَا عَوْفُ بْنُ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ زِيَادِ بْنِ مِخْرَاقٍ عَنْ أَبِي كِنَانَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ إِكْرَامَ ذِي

---

[179] Izgovora Šehadeta: *La ilahe illallah Muhammedu resullullah/Samo je Allah bog, a Muhammed je Njegov poslanik.*

[180] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

učenom muslimanu, hafizu Kur'ana koji ne pretjeruje prilikom učenja i koji Kur'an ne zapostavlja, i prema pravednom vladaru."

الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ وَحَامِلِ الْقُرْآنِ غَيْرِ الْغَالِي فِيهِ وَالْجَافِي عَنْهُ وَإِكْرَامَ ذِي السُّلْطَانِ الْمُقْسِطِ.

24. O onome koji sjedne između dvije osobe bez njihovog dopuštenja

٢٤. بَاب فِي الرَّجُلِ يَجْلِسُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ بِغَيْرِ إِذْنِهِمَا

4839. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Ubejd i Ahmed b. Abde, isti smisao, prenijevši od Hammada, on od Amira el-Ahvela, on od Amra b. Šuajba. Ibn Abde je rekao: on od njegovog oca, a on od njihovog djeda, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Neka niko ne sjeda između dvije osobe bez njihovog dopuštenja."**

٤٨٣٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ وَأَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا عَامِرٌ الْأَحْوَلُ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ ابْنُ عَبْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُجْلَسْ بَيْنَ رَجُلَيْنِ إِلَّا بِإِذْنِهِمَا.

4840. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud el-Mehri, njemu je saopćio Ibn Vehb, prenijevši od Usame b. Zejda el-Lejsija,[181] on od Amra b. Šuajba, on od svoga oca, on od Abdullaha b. Amra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Nikome nije dozvoljeno da razdvoji dvije osobe, osim sa njihovim dopuštenjem."**[182]

٤٨٤٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْمَهْرِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ اللَّيْثِيُّ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يُفَرِّقَ بَيْنَ اثْنَيْنِ إِلَّا بِإِذْنِهِمَا.

---

[181] Usame b. Zejd el-Lejsi el-Medeni je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji. Umro je 153. godine po Hidžri, u sedamdeset i nekoj godini života.

[182] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

25. O načinu sjedenja

4841. ISPRIČAO NAM JE Seleme b. Šebib, njega je obavijestio Abdullah b. Ibrahim, prenijevši od Ishaka b. Muhammeda el-Ensarija, on od Rubejha b. Abdurrahmana, on od svoga oca, a on od svog djeda, Ebu Seida el-Hudrija: **"Kada bi sjedio, Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi rukama priljubio koljena uz prsa."**

Ebu Davud kaže: "Abdullah b. Ibrahim je šejh koji je prenosio munker-hadise."

4842. ISPRIČALI SU NAM Hafs b. Omer i Musa b. Ismail, koje je obavijestio Abdullah b. Hassan el-Anberi, prenijevši od svoje dvije nene Safije i Duhajbe, Ulejbine kćerke – Musa je rekao: Harmeleove kćerke, koje bijahu maćehe Kajle b. Mahreme, a ona je nena njihovom ocu: **"Kajla ih je obavijestila da je vidjela Vjerovjesnika, s.a.v.s., kako sjedi priljubljenih koljena uz prsa, obavivši ruke oko nogu. Kazala je: 'Kada sam vidjela Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako ponizno sjedi (Musa je rekao: kako u društvu ponizno sjedi), od straha sam zadrhtala."**[183]

٢٥. بَاب فِي جُلُوسِ الرَّجُلِ

٤٨٤١. حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي إِسْحَقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ رُبَيْحِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا جَلَسَ احْتَبَى بِيَدِهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ شَيْخٌ مُنْكَرُ الْحَدِيثِ.

٤٨٤٢. أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَسَّانَ الْعَنْبَرِيُّ قَالَ حَدَّثَتْنِي جَدَّتَايَ صَفِيَّةُ وَدُحَيْبَةُ ابْنَتَا عُلَيْبَةَ قَالَ مُوسَى بِنْتِ حَرْمَلَةَ وَكَانَتَا رَبِيبَتَيْ قَيْلَةَ بِنْتِ مَخْرَمَةَ وَكَانَتْ جَدَّةَ أَبِيهِمَا أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُمَا أَنَّهَا رَأَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ قَاعِدٌ الْقُرْفُصَاءَ فَلَمَّا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُخْتَشِعَ وَقَالَ مُوسَى الْمُتَخَشِّعَ فِي الْجِلْسَةِ أُرْعِدْتُ مِنْ الْفَرَقِ.

[183] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

26. O pokuđenom načinu sjedenja

٢٦. بَاب فِي الْجِلْسَةِ الْمَكْرُوهَةِ

4843. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Bahr, kog je obavijestio Isa b. Junus, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Ibrahima b. Mejserea, on od Amra b. eš-Šerida, da je njegov otac Eš-Šerid b. Suvejd kazao: **"Pored mene je prošao Allahov Poslanik, s.a.v.s., a ja sam ovako sjedio: stavio sam lijevu ruku iza leđa i oslonio se na dlan. On reče: 'Zar sjediš kao oni koji su protiv sebe srdžbu izazvali.'"**[184]

٤٨٤٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ عَنْ أَبِيهِ الشَّرِيدِ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ: مَرَّ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا جَالِسٌ هَكَذَا وَقَدْ وَضَعْتُ يَدِيَ الْيُسْرَى خَلْفَ ظَهْرِي وَاتَّكَأْتُ عَلَى أَلْيَةِ يَدِي فَقَالَ: أَتَقْعُدُ قِعْدَةَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ.

27. O sijelu poslije jacije (O zabrani sijela nakon jacije)

٢٧. بَاب النَّهْيِ عَنْ السَّمَرِ بَعْدَ الْعِشَاءِ

4844. ISPRIČAO NAM JE Musedded, prenijevši od Jahjaa, on od Avfa, on od Ebul-Minhala, on od Ebu Berzea: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranjivao spavanje prije jacije i razgovor poslije nje."**[185]

٤٨٤٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عَوْفٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْمِنْهَالِ عَنْ أَبِي بَرْزَةَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْ النَّوْمِ قَبْلَهَا وَالْحَدِيثِ بَعْدَهَا.

---

[184] Jevreji su protiv sebe izazvali Allahovu srdžbu.

[185] Iz navedenog hadisa se zaključuje da je mekruh spavati prije jacijskog namaza. Razlog tome je, kako kažu neki, da se ne bi prespavalo jacijsko vrijeme i tako propustio namaz.

Iz hadisa se, također, zaključuje da su sijela i razgovori poslije jacije mekruh, da se ne bi zakasnilo sa spavanjem i dovelo u pitanje ustajanje na sabah.

Omer b. Hattab je oštro reagirao kada bi primijetio da ljudi poslije jacije sjede, govoreći: **"Odmah se raziđite, sijelo je s početka noći, a spavanje na kraju."**

28. O čovjeku koji sjedi podvijenih nogu

٢٨. بَاب فِي الرَّجُلِ يَجْلِسُ مُتَرَبِّعًا

4845. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Ebu Davud el-Hafri, prenijevši od Sufjana es-Sevrija, on od Simaka b. Harba, a on od Džabira b. Semurea: **"Kada bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., klanjao sabahski**

٤٨٤٥. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Na temelju ovog i drugih hadisa, većina učenjaka smatra da je pokuđeno/mekruh spavati prije klanjanja jacijskog namaza.

Neki učenjaci, pak, spavanje prije jacije opravdavaju i drže da ono nije mekruh. Svoj stav temelje na sljedećim hadisima:

Buharija, u *Sahihu*, bilježi od Aiše da je kazala: **"Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., toliko zakasnio sa jacijskim namazom da je Omer povikao: 'Žene i djeca su već pospali!' Vjerovjesnik, s.a.v.s., zbog toga nije ukorio one što su prije klanjanja jacije pospali."**

Ibn Omer kaže: **"Poslanik, s.a.v.s., se jedne večeri puno zadržao, te dugo nije izišao da klanjamo jaciju. Čekajući ga u džamiji, pospali smo. Potom smo se probudili i, vidjevši da ga još nema, ponovo zaspali. Kada je došao, probudili smo se i sa njim klanjali jaciju. Nije nas ukorio zbog toga što smo prije jacije spavali."**

Ibn Sejjidinnas kaže: "Ako je Vjerovjesnik, s.a.v.s., prezirao spavanje prije jacije iz bojazni da se ne prespava cijeli jacijski vakat, onda postoji razlika između onog koji zaspi kod kuće prije jacije, pa je pitanje hoće li se probuditi, i onog koji u džamiji, čekajući jaciju, prikunja. Zato ih Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije ukorio, jer je spomenuta bojazan ovdje isključena."

Djecu i žene nije ukorio zbog spavanja prije jacije jer je moguće da su jaciju klanjali kod kuće, a nima i nije obavezan džemat.

namaz, sjedio bi podvijenih nogu sve dok sunce ne bi dobro obasjalo."[186]

29. O šaputanju u društvu

4846. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, prenijevši od Ebu Muavija, on od El-A'meša. A ispričao nam je i Musedded, njega je obavijestio Isa b. Junus, prenijevši od El-A'meša, on od Šekika b. Selemea, a on od Abdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Neka dvije osobe ne šapuću u prisustvu treće, jer bi je to rastužilo."[187]**

4847. ISPRIČAO NAM JE Musedded, prenijevši od Isaa b. Junusa, on od El-A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao – slično prethodnom hadisu.

إِذَا صَلَّى الْفَجْرَ تَرَبَّعَ فِي مَجْلِسِهِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ حَسْنَاءَ.

٢٩. بَاب فِي التَّنَاجِي

٤٨٤٦. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ ح. وحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ يَعْنِي ابْنَ سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَنْتَجِي اثْنَانِ دُونَ الثَّالِثِ فَإِنَّ ذَلِكَ يُحْزِنُهُ

٤٨٤٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ

---

[186] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[187] Nevevi smatra da je ovaj hadis jasan dokaz da je zabranjeno dvojici da šapuću u prisustvu trećeg ili, pak, cijeloj skupini, ukoliko izoluju jednu osobu. Po njegovom mišljenju, to bi bilo dopušteno ukoliko bi im to ona dozvolila. To je, po mišljenju većine učenjaka, zabranjeno i kod kuće i na putu, i u svakoj prilici. Neki, pak, smatraju da se ova zabrana odnosi samo na putovanje. Ona, po njihovu mišljenju, ne važi kod kuće. Ukoliko u društvu budu četverica, pa dvojica šapuću u prisustvu druge dvojice, po mišljenju većine učenjaka, to ne smeta. Munafici su namjerno šaputali u društvu vjernika kako bi ih rastužili. Ovaj hadis su zabilježeili i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

Ebu Salih kaže: "Upitao sam Ibn Omera: 'A ako u društvu budu četiri osobe?' On reče: 'To ne bi smetalo.'"

30. Ukoliko neko ustane, a potom se ponovo vrati na svoje mjesto

4848. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, da je Suhejl b. Ebu Salih kazao: **"Sjedio sam kod mog oca, a tu je bio i jedan dječak, koji ustade, a potom se ponovo vrati. Tada moj otac ispriča, od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: 'Ukoliko neki čovjek ustane i iziđe, pa se potom ponovo vrati, on ima najveće pravo da sjedne na isto mjesto.'"**[188]

4849. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa er-Razi, prenijevši od Mubeššira el-Halebija, on od Temmama b. Nedžiha, a on od Ka'ba el-Ijadija, koji je često odlazio kod Ebu Derdaa, da je Ebu Derda rekao: **"Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., sjeo i mi posjedali oko njega, pa bi neko ustao, a želio bi se vratiti, na svoje mjesto bi stavio papuče ili nešto drugo od svoje odjeće. Po tome bi znali (da će se vratiti) i ne bismo se micali sa svojih mjesta."**

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

قَالَ أَبُو صَالِحٍ فَقُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ فَأَرْبَعَةً قَالَ لَا يَضُرُّكَ.

٣٠. بَاب إِذَا قَامَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسٍ ثُمَّ رَجَعَ

٤٨٤٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَالِسًا وَعِنْدَهُ غُلَامٌ فَقَامَ ثُمَّ رَجَعَ فَحَدَّثَ أَبِي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَامَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسٍ ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ.

٤٨٤٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا مُبَشِّرٌ الْحَلَبِيُّ عَنْ تَمَّامِ بْنِ نَجِيحٍ عَنْ كَعْبٍ الْإِيَادِيِّ قَالَ: كُنْتُ أَخْتَلِفُ إِلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ فَقَالَ: أَبُو الدَّرْدَاءِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا جَلَسَ وَجَلَسْنَا حَوْلَهُ فَقَامَ فَأَرَادَ الرُّجُوعَ نَزَعَ نَعْلَيْهِ أَوْ بَعْضَ مَا يَكُونُ عَلَيْهِ فَيَعْرِفُ ذَلِكَ أَصْحَابُهُ فَيَثْبُتُونَ.

[188] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

31. O pokuđenosti da osoba ustane sa mjesta na kome je sjedila, a da ne spomene Allaha

٣١. بَاب كَرَاهِيَةِ أَنْ يَقُومَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسِهِ وَلَا يَذْكُرَ اللَّهَ

4850. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. es-Sabbah el-Bezzaz, njega je obavijestio Ismail b. Zekerijja, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejerea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kada ljudi ustanu, a ne spomenu Allaha, kao da su ustali iz magareće strvi. Od takvog sijela će imati štetu."**[189]

٤٨٥٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبَزَّازُ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّا عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا مِنْ قَوْمٍ يَقُومُونَ مِنْ مَجْلِسٍ لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ فِيهِ إِلَّا قَامُوا عَنْ مِثْلِ جِيفَةِ حِمَارٍ وَكَانَ لَهُمْ حَسْرَةً.

4851. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, kog je obavijestio El-Lejs, prenijevši od Ibn Adžlana, on od Seida el-Makburija, on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ko bude sjedio na mjestu na kome se nije spominjao Allah, imat će kod Allaha propust. I ko legne ne spomenuvši Allaha, imat će kod Allaha propust."**[190]

٤٨٥١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ قَعَدَ مَقْعَدًا لَمْ يَذْكُرْ اللَّهَ فِيهِ كَانَتْ عَلَيْهِ مِنْ اللَّهِ تِرَةٌ وَمَنْ اضْطَجَعَ مَضْجَعًا لَا يَذْكُرُ اللَّهَ فِيهِ كَانَتْ عَلَيْهِ مِنْ اللَّهِ تِرَةٌ.

32. O iskupu za propuste na sijelu

٣٢. بَاب فِي كَفَّارَةِ الْمَجْلِسِ

4852. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, njega je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Amra, on od Seida b. Ebu Hilala, on od Seida b. Ebu Seida

٤٨٥٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي

[189] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

[190] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

el-Makburija, a on od Abdullaha b. Amra b. el-Asa: "**Niko neće, ustavši sa sijela, izgovoriti tri puta (određene) riječi a da mu to neće biti iskup za propuste na tom sijelu. Niti će ih iko izgovoriti na sijelu na kome se govori o dobru i Allah spominje a da mu one neće biti pečat na to sijelo, poput pečata na stranici. To su riječi:** ***Subhaneke Allahumme ve bihamdike la ilahe illa ente estagfiruke ve etubu ilejke/ Allahu, neka Ti je slava i hvala. Nema drugog boga osim Tebe. Od Tebe tražim oprost i Tebi se kajem.***"

عَمْرٌو أَنَّ سَعِيدَ بْنَ أَبِي هِلَالٍ حَدَّثَهُ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيَّ حَدَّثَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّهُ قَالَ: كَلِمَاتٌ لَا يَتَكَلَّمُ بِهِنَّ أَحَدٌ فِي مَجْلِسِهِ عِنْدَ قِيَامِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ إِلَّا كُفِّرَ بِهِنَّ عَنْهُ وَلَا يَقُولُهُنَّ فِي مَجْلِسِ خَيْرٍ وَمَجْلِسِ ذِكْرٍ إِلَّا خُتِمَ لَهُ بِهِنَّ عَلَيْهِ كَمَا يُخْتَمُ بِالْخَاتَمِ عَلَى الصَّحِيفَةِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ.

4853. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, njega je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Amra, on od Abdurrahmana b. Ebu Amra, on od El-Makburija, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu.

٤٨٥٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ قَالَ عَمْرٌو وَحَدَّثَنِي بِنَحْوِ ذَلِكَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي عَمْرٍو عَنِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

4854. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Hatim el-Džerdžerai i Osman b. Ebu Šejbe, isti smisao, njih je obavijestio Abde b. Sulejman, prenijevši od El-Hadžadža b. Dinara, on od Ebu Hašima, on od Ebul-Alijea, a on od Ebu Berzea el-Eslemija: "**Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi na kraju sijela, kada bi htio ustati, rekao:** ***Subhaneke Allahumme ve bihamdike ešhedu en la ilahe illa ente estagfiruke ve etubu ilejke/Allahu, neka***

٤٨٥٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ الْجَرْجَرَائِيُّ وَعُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ الْمَعْنَى أَنَّ عَبْدَةَ بْنَ سُلَيْمَانَ أَخْبَرَهُمْ عَنِ الْحَجَّاجِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بِأَخَرَةٍ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَقُومَ مِنَ الْمَجْلِسِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ

Ti je slava i hvala. Svjedočim da nema drugog boga osim Tebe. Od Tebe oprost tražim i Tebi se kajem. **Neki čovjek reče: 'Allahov Poslaniče, izgovorio si riječi koje ranije nisi izgovarao.' On reče: 'One su iskup za ono što je bilo na sijelu.'"**[191]

وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ فَقَالَ: رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ لَتَقُولُ قَوْلًا مَا كُنْتَ تَقُولُهُ فِيمَا مَضَى فَقَالَ: كَفَّارَةٌ لِمَا يَكُونُ فِي الْمَجْلِسِ.

33. O prenošenju riječi sa sijela

٣٣. بَاب فِي رَفْعِ الْحَدِيثِ مِنْ الْمَجْلِسِ

4855. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, njega je obavijestio El-Firjabi, prenijevši od Israila, on od El-Velida, on od Zuhejra b. Harba, on od Husejna b. Muhammeda, on od Israila. El-Velid b. Ebu Hišam je prenio od Zejda b. Zaida, a on od Abdullaha b. Mes'uda, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Neka mi niko od ashaba ništa ne prenosi ni o jednom ashabu, jer želim pred vas izići smirenog srca."**

٤٨٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ حَدَّثَنَا الْفِرْيَابِيُّ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ الْوَلِيدِ قَالَ أَبُو دَاوُد: وَنَسَبَهُ لَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ عَنْ حُسَيْنِ ابْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْرَائِيلَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ قَالَ الْوَلِيدُ ابْنُ أَبِي هِشَامٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ زَائِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يُبَلِّغُنِي أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِي عَنْ أَحَدٍ شَيْئًا فَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَخْرُجَ إِلَيْكُمْ وَأَنَا سَلِيمُ الصَّدْرِ.

34. O opreznosti od ljudi

٣٤. بَاب فِي الْحَذَرِ مِنْ النَّاسِ

4856. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, njega je obavijestio Nuh b. Jezid b. Sejjar el-Mueddib, prenijevši od Ibrahima b. Sa'da, on od Ibn Ishaka, on od Isaa b. Ma'mera, on od Abdullaha b. Amra b. el-Fagvaa

٤٨٥٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ حَدَّثَنَا نُوحُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ سَيَّارٍ الْمُؤَدِّبُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنِيهِ ابْنُ إِسْحَقَ

[191] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

el-Huzaija, da je njegov otac kazao: “Pozvao me je Allahov Poslanik, s.a.v.s., želeći da me sa imovinom uputi Ebu Sufjanu u Mekku, nakon Oslobođenja, da je podijeli Kurejšijama. Kazao mi je: ‘Traži sebi saputnika.’ Tada mi dođe Amr b. Umejje ed-Damri i reče: ‘Obaviješten sam da želiš putovati i da tražiš saputnika.’ ‘Da.’ – odgovorio sam. ‘Ja ću ti biti saputnik.’ – reče on. Otišao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: ‘Našao sam saputnika.’ ‘Ko je?’ – upita on. ‘Amr b. Umejje ed-Damri.’ – odgovorih. On reče: ‘Kad budeš prolazio pored njegovog kraja i njegovog naroda, budi oprezan prema njemu. Čuo sam nekoga kada je rekao: ‘Kada se radi (o imovini), nemoj imati povjerenja ni u rođenog brata!” Kada smo stigli u mjesto El-Ebva, on reče: ‘Želim obaviti neki posao u mom narodu, u mjestu Veddanu, pa bi li me sačekao?’ ‘U redu.’ – kazao sam. Pošto je otišao, sjetih se Vjerovjesnikovih, s.a.v.s., riječi, potjerah svoju devu i ostavih ga. Kada sam bio u klancu Usafiru, on se pomoli sa grupom ljudi, kako bi mi presjekli put. Vidjevši ih, još više požurih. Pošto vidoše da sam im umakao, ljudi se vratiše, a on dođe za mnom i reče: ‘Imao sam jedan posao u mom narodu.’ ‘Da.’ – odgovorio

عَنْ عِيسَى بْنِ مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْفَغْوَاءِ الْخُزَاعِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: دَعَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَرَادَ أَنْ يَبْعَثَنِي بِمَالٍ إِلَى أَبِي سُفْيَانَ يَقْسِمُهُ فِي قُرَيْشٍ بِمَكَّةَ بَعْدَ الْفَتْحِ فَقَالَ: الْتَمِسْ صَاحِبًا قَالَ فَجَاءَنِي عَمْرُو بْنُ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيُّ فَقَالَ: بَلَغَنِي أَنَّكَ تُرِيدُ الْخُرُوجَ وَتَلْتَمِسُ صَاحِبًا قَالَ قُلْتُ أَجَلْ قَالَ فَأَنَا لَكَ صَاحِبٌ قَالَ فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ قَدْ وَجَدْتُ صَاحِبًا قَالَ فَقَالَ: مَنْ قُلْتُ عَمْرُو بْنُ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيُّ قَالَ إِذَا هَبَطْتَ بِلَادَ قَوْمِهِ فَاحْذَرْهُ فَإِنَّهُ قَدْ قَالَ الْقَائِلُ أَخُوكَ الْبِكْرِيُّ وَلَا تَأْمَنْهُ فَخَرَجْنَا حَتَّى إِذَا كُنْتُ بِالْأَبْوَاءِ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ حَاجَةً إِلَى قَوْمِي بِوَدَّانَ فَتَلَبَّثْ لِي قُلْتُ رَاشِدًا فَلَمَّا وَلَّى ذَكَرْتُ قَوْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَدَدْتُ عَلَى بَعِيرِي حَتَّى خَرَجْتُ أُوضِعُهُ حَتَّى إِذَا كُنْتُ بِالْأَصَافِرِ إِذَا هُوَ يُعَارِضُنِي فِي رَهْطٍ قَالَ وَأَوْضَعْتُ فَسَبَقْتُهُ فَلَمَّا رَآنِي قَدْ فُتُّهُ انْصَرَفُوا وَجَاءَنِي فَقَالَ: كَانَتْ لِي إِلَى قَوْمِي حَاجَةٌ قَالَ قُلْتُ أَجَلْ

sam. Nastavili smo put i kada sam stigao u Mekku, predao sam imovinu Ebu Sufjanu.”

وَمَضَيْنَا حَتَّى قَدِمْنَا مَكَّةَ فَدَفَعْتُ الْمَالَ إِلَى أَبِي سُفْيَانَ.

4857. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, prenijevši od Lejsa, on od Ukajla, on od Ez-Zuhrija, on od Seida b. el-Musejjeba, on od Ebu Hurejjrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Vjernik ne smije biti uboden dva puta iz iste rupe.”**[192]

٤٨٥٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ.

35. O (Vjerovjesnikovom, s.a.v.s.) hodu

٣٥. بَاب فِي هَدْيِ الرَّجُلِ

4858. ISPRIČAO NAM JE Vehb b. Bekijje, njemu je saopćio Halid, prenijevši od Humejda, a on od Enesa: **“Kada bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., išao, kao da se naginjao naprijed.”**

٤٨٥٨. حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ أَخْبَرَنَا خَالِدٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَشَى كَأَنَّهُ يَتَوَكَّأُ.

4859. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Muaz b. Hulejf, kog je obavijestio Abdula'la, prenijevši od Seida el-Džurejrija, da je Ebut-Tufejl kazao: **“Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s.” “Kako si ga vidio.” – upitah, a on reče: “Bijaše izrazito bijelog tena. Kada bi išao, išao bi žustro, kao da silazi niz brdo.”**[193]

٤٨٥٩. حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُعَاذِ بْنِ خُلَيْفٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْجُرَيْرِيُّ عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ كَيْفَ رَأَيْتَهُ قَالَ كَانَ أَبْيَضَ مَلِيحًا إِذَا مَشَى كَأَنَّمَا يَهْوِي فِي صَبُوبٍ.

---

[192] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

[193] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

36. O stavljanju jedne noge preko druge

٣٦. بَاب فِي الرَّجُلِ يَضَعُ إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى

4860. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njega je obavijestio El-Lejs. A obavijestio nas je i Musa b. Ismail, prenijevši od Hammada, on od Ebuz-Zubejra, a on od Džabira: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da čovjek stavi..."** Kutejbe kaže: **"...digne jednu nogu na drugu dok leži na leđima."**[194]

٤٨٦٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ ح. وحَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قال: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَضَعَ وَقَالَ قُتَيْبَةُ يَرْفَعَ الرَّجُلُ إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى زَادَ قُتَيْبَةُ وَهُوَ مُسْتَلْقٍ عَلَى ظَهْرِهِ.

4861. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, njega je obavijestio Malik. A obavijestio nas je El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, on od Abbada b. Temima,[195] da je njegov amidža kazao:[196] **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., je ležao na leđima..."** El-Ka'nebi kaže: **"...u džamiji, prebacivši jednu nogu preko druge."**[197]

٤٨٦١. حَدَّثَنَا النُّفَيْلِيُّ حَدَّثَنَا مَالِكٌ ح. وحَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْتَلْقِيًا قَالَ الْقَعْنَبِيُّ فِي الْمَسْجِدِ وَاضِعًا إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى.

[194] Ovaj hadis su zabilježili i Muslim u *Sahihu*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[195] Abbad b. Temim b. Gazje el-Ensari el-Mazini el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

[196] Amidža mu se zvao Abdullah b. Zejd b. Asim b. Ka'b el-Ensari Ebu Muhammed el-Mazini, poznati ashab. Za njega vele da je ubio Musejlemu el-Kezzaba.

[197] Kako usaglasiti ova dva hadisa koji su, na prvi pogled, kontradiktorna? Abdurrahman el-Mubarekfuri smatra da je dopušteno staviti nogu preko noge prilikom ležanja na leđima onda

4862. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, a on od Seida b. el-Musejjeba: "Omer b. el-Hattab i Osman b. Affan su tako činili."

٤٨٦٢. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ وَعُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ كَانَا يَفْعَلَانِ ذَلِكَ.

37. O prenošenju razgovora

٣٧. بَاب فِي نَقْلِ الْحَدِيثِ

4863. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Jahja b. Adem, prenijevši od Ibn Ebu Zi'ba, on od Abdurrahmana b. Ataa, on od Abdulmelika b. Džabira b. Atika, a on od Džabira b. Abdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kada osoba nekome nešto ispriča, obazirući se (lijevo i desno), to je znak da mu je to kazala u povjerenju."**[198]

٤٨٦٣. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَطَاءٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ جَابِرِ بْنِ عَتِيكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِذَا حَدَّثَ الرَّجُلُ بِالْحَدِيثِ ثُمَّ الْتَفَتَ فَهِيَ أَمَانَةٌ.**

4864. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, prenijevši od Abdullaha b. Nafia, on od Ibn Ebu Zi'ba, on od bratića Džabira b. Abdullaha, a on od Džabira b. Abdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Svi sastanci su povjerljivi, osim u tri slušaja: sastanak na**

٤٨٦٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ قَالَ قَرَأْتُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَافِعٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ ابْنِ أَخِي جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ**

kada su noge spuštene na tlo, pošto u tom slučaju ne postoji bojazan da se otkriju stidni dijelovi tijela, a zabranjeno je ukoliko su noge podignute, pošto u tom slučaju postoji takva bojazan. El-Hatabi, pak, smatra da je hadis u kome se to zabranjuje derogiran.

Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[198] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

kome se dogovara bespravno prolijevanje krvi, sastanak na kome se dogovara činjenje bluda i sastanak na kome se dogovara bespravno uzimanje tuđe imovine."[199]

إِلَّا ثَلَاثَةَ مَجَالِسَ سَفْكُ دَمٍ حَرَامٍ أَوْ فَرْجٌ حَرَامٌ أَوْ اقْتِطَاعُ مَالٍ بِغَيْرِ حَقٍّ.

4865. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. el-Ala i Ibrahim b. Musa er-Razi, njih je obavijestio Ebu Usama, prenijevši od Omera, to je – veli Ibrahim – Omer b. Hamza b. Abdullah el-Umeri, on od Abdurrrahmana b. Sa'da, on od Ebu Seida el-Hudrija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Najveće iznevjerenje emaneta kod Allaha na Sudnjem danu bit će priča o intimnom odnosu između muža i žene."**[200]

٤٨٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى الرَّازِيُّ قَالَا أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ عُمَرَ قَالَ إِبْرَاهِيمُ هُوَ عُمَرُ بْنُ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْعُمَرِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَعْظَمَ الْأَمَانَةِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الرَّجُلُ يُفْضِي إِلَى امْرَأَتِهِ وَتُفْضِي إِلَيْهِ ثُمَّ يَنْشُرُ سِرَّهَا.

38. O klevetniku

٣٨. بَاب فِي الْقَتَّاتِ

4866. ISPRIČALI SU NAM Mused-ded i Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njih je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od El-A'meša, on od Ibrahima, on od Hem-

٤٨٦٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَأَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَا حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قال: قَالَ

[199] To znači da su svi razgovori na sastancima povjerljivi i da ih nije dozvoljeno širiti izvan učesnika sastanaka, osim u tri slučaja: kada se na njima dogovaraju teški grijesi, poput bespravnih ubistava, činjenje bluda i bespravno uzimanje nečije imovine. U tim slučajevima je dozvoljeno objelodaniti svijetu takve razgovore.

[200] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

mama, a on od Huzejfea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Klevetnik neće ući u Džennet.”**[201]

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَّاتٌ.

39. O dvoličnjacima

٣٩. بَاب فِي ذِي الْوَجْهَيْنِ

4867. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ebuz-Zinada, on od El-A’redža, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Kod Allaha, najgori ljudi na Sudnjem danu bit će dvoličnjaci, koji jednima dolaze sa jednim, a drugima sa drugim licem.”**[202]

٤٨٦٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مِنْ شَرِّ النَّاسِ ذُو الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ وَهَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ.

4868. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njih je obavijestio Šerik, prenijevši od Er-Rekejna b. er-Rebia, on od Nuajma b. Hanzalea, a on od Ammara, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ko na ovome svijetu bude imao dva lica, on će na Sudnjem danu imati dva jezika od vatre.”**

٤٨٦٨. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ الرُّكَيْنِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ نُعَيْمِ بْنِ حَنْظَلَةَ عَنْ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَ لَهُ وَجْهَانِ فِي الدُّنْيَا كَانَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِسَانَانِ مِنْ نَارٍ.

40. O ogovaranju

٤٠. بَاب فِي الْغِيبَةِ

4869. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme el-Ka’nebi, prenijevši od Abdulaziza b. Muhammeda, on

٤٨٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ يَعْنِي ابْنَ مُحَمَّدٍ عَنْ الْعَلَاءِ عَنْ أَبِيهِ

[201] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami’u*.

[202] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

od Alaa, on od svoga oca, da je Ebu Hurejre kazao: **"Neko upita: 'Allahov Poslaniče, šta je to ogovaranje?', te on kaza: 'Ogovaranje je da o svome bratu (muslimanu) kažeš nešto što mu nije drago.' A šta ako je to što kažem istina?' – upita ovaj. 'Ako je to što si o njemu rekao istina – ogovorio si ga, a ako nije istina – potvorio si ga.' – odgovori Allahov Poslanik, s.a.v.s."**[203]

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْغِيبَةُ قَالَ ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ قِيلَ أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ قَالَ إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدِ اغْتَبْتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ بَهَتَّهُ.

4870. ISPRIČAO NAM JE Musedded, prenijevši od Jahjaa, on od Sufjana, on od Alija b. el-Akmera, on od Ebu Huzejfea, da je Aiša kazala: **"Jednom prilikom sam Vjerovjesniku, s.a.v.s., rekla: 'Dosta ti je Safije, ona je takva.'** – osim Musededa, drugi su prenijeli: **'niskoga rasta' – On reče: 'Izgovorila si takvu riječ, da se pomiješa sa morem – zamutila bi ga.' Potom sam mu pričala o jednom čovjeku, a on reče: 'Draže mi je da ne pričam o tom čovjeku nego da je to i to moje."**[204]

٤٨٧٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْأَقْمَرِ عَنْ أَبِي حُذَيْفَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَسْبُكَ مِنْ صَفِيَّةَ كَذَا وَكَذَا قَالَ غَيْرُ مُسَدَّدٍ تَعْنِي قَصِيرَةً فَقَالَ: لَقَدْ قُلْتِ كَلِمَةً لَوْ مُزِجَتْ بِمَاءِ الْبَحْرِ لَمَزَجَتْهُ قَالَتْ وَحَكَيْتُ لَهُ إِنْسَانًا فَقَالَ: مَا أُحِبُّ أَنِّي حَكَيْتُ إِنْسَانًا وَأَنَّ لِي كَذَا وَكَذَا.

4871. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Avf, prenijevši od Ebul-Jemana, a on od Šuajba on od Abdullaha b. Ebu Husejna, on od Nevfela b. Musahika,

٤٨٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَوْفٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا نَوْفَلُ بْنُ مُسَاحِقٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنْ أَرْبَى الرِّبَا

[203] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[204] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

on od Seida b. Zejda, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "**Najteži oblik kamate je bespravno kaljanje časti muslimana.**"

4872. ISPRIČAO NAM JE Džafer b. Musafir, njega je obavijestio Amr b. Ebu Seleme, prenijevši od Zuhejra, on El-Alaa b. Abdurrahmana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "**U najveće grijehe spada kaljanju časti muslimana bespravno. A u velike grijehe spada i na uvredu uzvratiti uvredom.**"

4873. ISPRIČAO NAM JE Ibnul-Musaffa, prenijevši od Bekijje i Ebul-Mugirea, on Safvana, on od Rašida b. Sa'da i Abdurrahmana b. Džubejra, on od Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "**Pošto sam uzdignut (pošto me je moj Gospodar) uzdigao na Mi'radžu, prošao sam pored skupine ljudi. Imali su nokte od bakra i njima kidali svoja lica i svoja prsa. 'Ko su ovi, Džibrile?' – upitah, a on reče: 'To su oni koji su, ogovarajući, jeli ljudsko meso i kaljali njihovu čast.**"

Ebu Davud kaže: »Ispričao nam ga je Jahja b. Osman, prenijevši od Bekijjea, a u njegovom senedu nema Enesa.«

4874. ISPRIČAO NAM JE Isa es-Sejlehini (es-Sejlihi), prenijevši od Ebul-Mugirea – onako kao je kazao Ibnul-Musaffa.

الِاسْتِطَالَةَ فِي عِرْضِ الْمُسْلِمِ بِغَيْرِ حَقٍّ.

٤٨٧٢. حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُسَافِرٍ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ اسْتِطَالَةَ الْمَرْءِ فِي عِرْضِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقٍّ وَمِنَ الْكَبَائِرِ السَّبَّتَانِ بِالسَّبَّةِ.**

٤٨٧٣. حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُصَفَّى حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ وَأَبُو الْمُغِيرَةِ قَالَا حَدَّثَنَا صَفْوَانُ قَالَ حَدَّثَنِي رَاشِدُ بْنُ سَعْدٍ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **لَمَّا عُرِجَ بِي مَرَرْتُ بِقَوْمٍ لَهُمْ أَظْفَارٌ مِنْ نُحَاسٍ يَخْمُشُونَ وُجُوهَهُمْ وَصُدُورَهُمْ فَقُلْتُ مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ لُحُومَ النَّاسِ وَيَقَعُونَ فِي أَعْرَاضِهِمْ.**

قَالَ أَبُو دَاوُد: حَدَّثَنَاه يَحْيَى بْنُ عُثْمَانَ عَنْ بَقِيَّةَ لَيْسَ فِيهِ أَنَسٌ.

٤٨٧٤. حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ أَبِي عِيسَى السَّيْلَحِينِيُّ عَنْ أَبِي الْمُغِيرَةِ كَمَا قَالَ ابْنُ الْمُصَفَّى.

4875. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Esved (El-Esved) b. Amir, prenijevši od Ebu Bekra b. Ajjaša, on od El-A'meša, on od Seida b. Abdullaha b. Džurejdža, a on od Ebu Berzea el-Eslemija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"O skupino koja vjeruje jezikom a iman još nije ušao u vaša srca, ne ogovarajte muslimane i ne tragajte za njihovim mahanama." Ko bude tragao za njihovim mahanama, Allah će tragati za njegovim mahanama. A za čijim mahanama Allah bude tragao, osramotit će ga u njegovoj kući."**

٤٨٧٥. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا الْأَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُرَيْجٍ عَنْ أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَدْخُلِ الْإِيمَانُ قَلْبَهُ لَا تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنِ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعُ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَمَنْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِي بَيْتِهِ.

4876. ISPRIČAO NAM JE Hajve b. Šurejh el-Misri el-Himsi, kog je obavijestio Bekijje, prenijevši od Ibn Sevbana, on od svoga oca, on od Makhula, on od Vekkasa b. Rebiea, a on od El-Mustevrida, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ko, kaljajući (čast) muslimana, pojede jedan zalogaj, Allah će ga nahraniti sličnim zalogajem od džehennemske vatre. Ko, omalovažavajući muslimana, obuče odjeću, Allah će mu obući sličnu odjeću od džehennemske vatre. Ko se bude pretvarao pred uglednim i bogatim čovjekom s ciljem da ostvari kakvu materijalnu korist, Allah će ga na Sudnjem danu postaviti na mjesto licemjera i pretvarača."**

٤٨٧٦. حَدَّثَنَا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ الْمِصْرِيُّ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ عَنِ ابْنِ ثَوْبَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَكْحُولٍ عَنْ وَقَّاصِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَكَلَ بِرَجُلٍ مُسْلِمٍ أَكْلَةً فَإِنَّ اللَّهَ يُطْعِمُهُ مِثْلَهَا مِنْ جَهَنَّمَ وَمَنْ كُسِيَ ثَوْبًا بِرَجُلٍ مُسْلِمٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَكْسُوهُ مِثْلَهُ مِنْ جَهَنَّمَ وَمَنْ قَامَ بِرَجُلٍ مَقَامَ سُمْعَةٍ وَرِيَاءٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُومُ بِهِ مَقَامَ سُمْعَةٍ وَرِيَاءٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

4877. ISPRIČAO NAM JE Vasil b. Abdula'la, prenijevši od Esbata b. Muhammeda, on prenijevši od Hišama b. Sa'da, on od Zejda b. Eslema, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Svakom muslimanu je, u odnosu na drugog muslimana, zabranjen njegov imetak, njegova čast i njegov život. Čovjeku je dovoljno zla ako omalovaži brata muslimana."**[205]

٤٨٧٧. حَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ مَالُهُ وَعِرْضُهُ وَدَمُهُ حَسْبُ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ.

41. O čovjeku koji brani čast svoga brata (o osobi koja spriječi ogovaranje muslimana)

٤١. بَاب مَنْ رَدَّ عَنْ مُسْلِمٍ غِيبَةً

4878. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed b. Esma b. Ubejd, njega je obavijestio Ibnul-Mubarek, prenijevši od Jahjaa b. Ejuba, on od Abdullaha b. Sulejmana, on od Ismaila b. Jahjaa el-Meafirija, on od Sehla b. Muaza b. Enesa el-Džuhenija, on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Ko zaštiti vjernika od licemjera – mislim da je rekao – Allah će poslati meleka koji će na Sudnjem danu zaštititi njegovo tijelo od džehennemske vatre. A ko okleveće muslimana, u želji da ga osramoti, Allah će ga zaustaviti na džehennemskom mostu. I tu će ostati sve dok se ne okaje grijeh za ono što je rekao."**

٤٨٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ بْنِ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ إِسْمَعِيلَ بْنِ يَحْيَى الْمُعَافِرِيِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ الْجُهَنِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَمَى مُؤْمِنًا مِنْ مُنَافِقٍ أُرَاهُ قَالَ بَعَثَ اللَّهُ مَلَكًا يَحْمِي لَحْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ وَمَنْ رَمَى مُسْلِمًا بِشَيْءٍ يُرِيدُ شَيْنَهُ بِهِ حَبَسَهُ اللَّهُ عَلَى جِسْرِ جَهَنَّمَ حَتَّى يَخْرُجَ مِمَّا قَالَ.

---

[205] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

4879. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. es-Sabbah, prenijevši od Ibn Ebu Merjema, on od El-Lejsa, on od Jahjaa b. Sulejma, on od Ismaila b. Bešira, on od Džabira b. Abdullaha i Ebu Talhe b. Sehla el-Ensarija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ko ostavi muslimana na cjedilu onda kada bude povrijeđenja njegova neprikosnovenost i oskrnavljena njegova čast, Allah će ga ostaviti na cjedilu onda kada će zaželjeti Njegovu pomoć. Nijedan musliman neće priteći u pomoć muslimanu onda kada se skrnavi njegova čast, povređuje njegova neprikosnovenost a da ga Allah neće pomoći onda kada će poželjeti Njegovu pomoć.”**

Jahja kaže: “Ispričali su mi ga Ubejdullah b. Abdullah b. Omer i Ukbe b. Šeddad.”

Ebu Davud kaže: “Jahja b. Sulejm je sin Vjerovjesnikovog, s.a.v.s., štićenika Zejda, a Ismail b. Bešir je Benu Megaleov štićenik. Neki su rekli: Utbe b. Šeddad, umjesto Ukbe.”

٤٨٧٩. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ أَنَّهُ سَمِعَ إِسْمَعِيلَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبَا طَلْحَةَ بْنَ سَهْلٍ الْأَنْصَارِيَّ يَقُولَانِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا مِنْ امْرِئٍ يَخْذُلُ امْرَأً مُسْلِمًا فِي مَوْضِعٍ تُنْتَهَكُ فِيهِ حُرْمَتُهُ وَيُنْتَقَصُ فِيهِ مِنْ عِرْضِهِ إِلَّا خَذَلَهُ اللَّهُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ نُصْرَتَهُ وَمَا مِنْ امْرِئٍ يَنْصُرُ مُسْلِمًا فِي مَوْضِعٍ يُنْتَقَصُ فِيهِ مِنْ عِرْضِهِ وَيُنْتَهَكُ فِيهِ مِنْ حُرْمَتِهِ إِلَّا نَصَرَهُ اللَّهُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ نُصْرَتَهُ.

قَالَ يَحْيَى وَحَدَّثَنِيهِ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَعُقْبَةُ بْنُ شَدَّادٍ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ هَذَا هُوَ ابْنُ زَيْدٍ مَوْلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِسْمَعِيلُ بْنُ بَشِيرٍ مَوْلَى بَنِي مَغَالَةَ وَقَدْ قِيلَ عُتْبَةُ بْنُ شَدَّادٍ مَوْضِعَ عُقْبَةَ.

42. Šta se ne smatra ogovaranjem

٤٢. بَاب مَنْ لَيْسَتْ لَهُ غِيبَةٌ

4880. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Nasr, njega je obavijestio Abdussamed b. Abdulvaris, prenijevši od svog oca, a on od El-Džurejrija, on od Ebu Abdullaha el-Džušemija, da je Džundub

٤٨٨٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ مِنْ كِتَابِهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا

rekao: "Neki beduin je došao, natjerao svoju devu da klekne, potom je svezao, ušao u džamiju i klanjao za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., predao selam, beduin ode, odveza devu, uzjaha je i uzviknu: 'Allahummer-hamni ve Muhammeda vela tušrik fi rahmetina ehada/Allahu, smiluj se meni i Muhammedu, i ne pridružuj nam u milosti više nikoga.' Allahov Poslanik reče: 'Šta mislite, ko je više zalutao: on ili njegova deva? Jeste li čuli šta je rekao?' 'Jesmo.' – odgovoriše prisutni."[206]

الْجُرَيْرِيُّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْجُشَمِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا جُنْدُبٌ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ فَأَنَاخَ رَاحِلَتَهُ ثُمَّ عَقَلَهَا ثُمَّ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا سَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى رَاحِلَتَهُ فَأَطْلَقَهَا ثُمَّ رَكِبَ ثُمَّ نَادَى اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي وَمُحَمَّدًا وَلَا تُشْرِكْ فِي رَحْمَتِنَا أَحَدًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَتَقُولُونَ هُوَ أَضَلُّ أَمْ بَعِيرُهُ أَلَمْ تَسْمَعُوا إِلَى مَا قَالَ قَالُوا بَلَى.

43. O čovjeku koji je oprostio čovjeku koji ga je ogovarao

٤٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يُحِلُّ الرَّجُلَ قَدْ اغْتَابَهُ

4881. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd, prenijevši od Ibn Sevra, on od Ma'mera, da je Katade kazao: "Zar niste u stanju da budete poput Ebu Dajgama (ili: Damdama – Ibn Ubejdova nedoumica) koji bi, kada bi osvanuo, govorio: 'Allahu, ja moj ugled dajem kao milostinju tvojim robovima.'"[207]

٤٨٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ ثَوْرٍ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: أَيَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَكُونَ مِثْلَ أَبِي ضَيْغَمٍ أَوْ ضَمْضَمٍ شَكَّ ابْنُ عُبَيْدٍ كَانَ إِذَا أَصْبَحَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي قَدْ تَصَدَّقْتُ بِعِرْضِي عَلَى عِبَادِكَ.

---

[206] Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ovim riječima upozorio da je beduin zaslužio da o njemu kaže ono što je rekao i da se to ne smatra ogovaranjem. Nešto od ovoga su zabilježili i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

[207] To znači: "Onome koji ogovaranjem ukalja moju čast – opraštam, i neka mu taj oprost bude kao milostinja od mene (sadaka)."

4882. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Sabita, on od Abdurrahmana b. Adžlana, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Zar niste u stanju da budete poput Ebu Damdama?' 'Ko je Ebu Damdam?' – upitaše prisutni, a on reče: 'To je čovjek koji je živio prije vas...'** – potom spomenu isti smisao rekavši: **'Moj ugled (žrtvujem kao milostinju) onome ko me je uvrijedio.'"**[208]

Ebu Davud kaže: "Prenio ga je Hašim b. el-Kasim od Muhammeda b. Abdullaha el-Ammija, a on od Sabita, on od Enesa, on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – smisao sličan prethodnom hadisu."

Ebu Davud kaže: "Hammadov hadis je pouzdaniji."

44. O uhođenju (špijuniranju) (o zabrani špijuniranja)

4883. ISPRIČALI SU NAM Isa b. Muhammed er-Remli i Ibn Avf – ovo je njegov tekst – prenijevši od El-Firjabija, on od Sufjana, on od Sevra, on Rašida b. Sa'da, a on od Muavije, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Uistinu, ukoliko budeš istraživao mahane ljudi, pokvarit ćeš ih ili ćeš krenuti da ih pokvariš."**

٤٨٨٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَجْلَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَكُونَ مِثْلَ أَبِي ضَمْضَمٍ قَالُوا وَمَنْ أَبُو ضَمْضَمٍ قَالَ رَجُلٌ فِيمَنْ كَانَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِمَعْنَاهُ قَالَ عِرْضِي لِمَنْ شَتَمَنِي

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْعَمِّيِّ عَنْ ثَابِتٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَحَدِيثُ حَمَّادٍ أَصَحُّ.

٤٤. بَاب فِي النَّهْيِ عَنِ التَّجَسُّسِ

٤٨٨٣. حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ مُحَمَّدٍ الرَّمْلِيُّ وَابْنُ عَوْفٍ وَهَذَا لَفْظُهُ قَالَا حَدَّثَنَا الْفِرْيَابِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ ثَوْرٍ عَنْ رَاشِدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّكَ إِنْ اتَّبَعْتَ عَوْرَاتِ النَّاسِ أَفْسَدْتَهُمْ

---

[208] Dakle, praštam onome ko me je uvrijedio, smatrajući da mu je to milostinja (sadaka) od mene.

Ebud-Derda kaže: "Allah je Muaviju okoristio rečenicom koju je čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s."

أَوْ كِدْتَ أَنْ تُفْسِدَهُمْ فَقَالَ: أَبُو الدَّرْدَاءِ كَلِمَةٌ سَمِعَهَا مُعَاوِيَةُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ نَفَعَهُ اللَّهُ تَعَالَى بِهَا.

4884. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Amr el-Himsi (el-Hadremi), njega je obavijestio Ismail b. Ajjaš, prenijevši od Damdama b. Zur'a, on od Šurejha b. Ubejda, on od Džubejra b. Nufejra, Kesira b. Murrea, Amra b. el-Esveda, El-Mikdama b. Ma'dijekriba i Ebu Umamea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Ako vladar hoće da ubaci nepovjerenje među ljude, on ih izopači."**

٤٨٨٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَمْرٍو الْحَضْرَمِيُّ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا ضَمْضَمُ بْنُ زُرْعَةَ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ وَكَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ وَعَمْرِو بْنِ الْأَسْوَدِ وَالْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ وَأَبِي أُمَامَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْأَمِيرَ إِذَا ابْتَغَى الرِّيبَةَ فِي النَّاسِ أَفْسَدَهُمْ.

4885. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od El-A'meša, da je Zejd b. Vehb kazao: **"Ibn Mes'udu je doveden čovjek za koga su kazali: 'Ovome je brada nakvašena vinom.', te je Ibn Mes'ud rekao: 'Nama je zabranjeno špijuniranje, ali ako nešto primijetimo, reagirat ćemo."**

٤٨٨٥. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ قَالَ: أُتِيَ ابْنُ مَسْعُودٍ فَقِيلَ هَذَا فُلَانٌ تَقْطُرُ لِحْيَتُهُ خَمْرًا فَقَالَ: عَبْدُ اللَّهِ إِنَّا قَدْ نُهِينَا عَنْ التَّجَسُّسِ وَلَكِنْ إِنْ يَظْهَرْ لَنَا شَيْءٌ نَأْخُذْ بِهِ.

45. O prikrivanju mahana muslimana

٤٥. بَاب فِي السَّتْرِ عَلَى الْمُسْلِمِ

4886. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njega je obavijestio Abdullah b. el-Mubarek, prenijevši od Ibrahima b. Nešita, on od Ka'ba b. Alkamea, on od Ebul-Hejsema, on od Ukbea b. Amira, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Ko**

٤٨٨٦. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَشِيطٍ عَنْ كَعْبِ بْنِ عَلْقَمَةَ عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ عَنْ عُقْبَةَ

vidi sramotu (kod muslimana), pa to prikrije, imat će nagradu kao da je spasio živu zakopanu djevojčicu."[209]

4887. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja, njemu je ispričao Ibn Ebu Merjem, prenijevši od El-Lejsa, on od Ibrahima b. Nešita, on od Ka'ba b. Alkamea, on od Ebul-Hejsema, da je Duhajna, Ukbe b. Amirov pisar, kazao: **"Imali smo komšije koji su pili alkohol. Zabranjivao sam im, ali nisu prestali. Onda sam rekao Ukbeu b. Amiru: 'Ove naše komšije piju alkohol. Zabranjivao sam im, ali nisu prestali. Zato ću im pozvati policiju.' Međutim, Ukbe reče: 'Pusti ih.' Ponovo sam se vratio Ukbeu i kazao mu: 'Naše komšije su odbili da prestanu sa pijenjem alkohola, zato ću im pozvati policiju.' On reče. 'Pusti ih, jadan ne bio, čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao..."** – pa je spomenuo hadis Muslima b. Ibrahima.[210]

Ebu Davud kaže: "Hašim b. el-Kasim je prenio od Lejsa da je u ovom hadisu kazao: **'Ne čini to, već ih posavjetuj i zaprijeti im.'"**

بْنِ عَامِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ رَأَى عَوْرَةً فَسَتَرَهَا كَانَ كَمَنْ أَحْيَا مَوْءُودَةً.

٤٨٨٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَشِيطٍ عَنْ كَعْبِ بْنِ عَلْقَمَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا الْهَيْثَمِ يَذْكُرُ أَنَّهُ سَمِعَ دُخَيْنًا كَاتِبَ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ كَانَ لَنَا جِيرَانٌ يَشْرَبُونَ الْخَمْرَ فَنَهَيْتُهُمْ فَلَمْ يَنْتَهُوا فَقُلْتُ لِعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ إِنَّ جِيرَانَنَا هَؤُلَاءِ يَشْرَبُونَ الْخَمْرَ وَإِنِّي نَهَيْتُهُمْ فَلَمْ يَنْتَهُوا فَأَنَا دَاعٍ لَهُمُ الشُّرَطَ فَقَالَ: دَعْهُمْ ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَى عُقْبَةَ مَرَّةً أُخْرَى فَقُلْتُ إِنَّ جِيرَانَنَا قَدْ أَبَوْا أَنْ يَنْتَهُوا عَنْ شُرْبِ الْخَمْرِ وَأَنَا دَاعٍ لَهُمُ الشُّرَطَ قَالَ وَيْحَكَ دَعْهُمْ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ مَعْنَى حَدِيثِ مُسْلِمٍ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ لَيْثٍ فِي هَذَا الْحَدِيثِ قَالَ لَا تَفْعَلْ وَلَكِنْ عِظْهُمْ وَتَهَدَّدْهُمْ.

---

209 Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

210 To je prethodni hadis. I ovaj hadis je zabilježio i En-Nesai, u *Sunenu*.

46. O bratimljenju

٤٦. بَاب الْمُؤَاخَاةِ

4888. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njega je obavijestio El-Lejs, prenijevši od Ukajla, on od Ez-Zuhrija, on od Salima, a on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Musliman je muslimanu brat; ne smije mu učiniti nepravdu niti ga ostaviti na cjedilu. Ko se nađe svome bratu kada je u nekakvoj potrebi, Allah će se njemu naći u njegovoj potrebi. Ko od muslimana otkloni kakvu (ovosvjetsku) nevolju, Allah će od njega otkloniti neku od nevolja na Sudnjem danu. Ko prikrije mahanu muslimana, Allah će na Sudnjem danu prikriti njegovu."**[211]

٤٨٨٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ فَإِنَّ اللَّهَ فِي حَاجَتِهِ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ بِهَا كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

47. O međusobnom grđenju i vrijeđanju

٤٧. بَاب الْمُسْتَبَّانِ

4889. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Abdulaziza b. Muhammeda, on od El-Alaa, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kada se dvojica počnu međusobno grditi i vrijeđati, sve što kažu upiše se kao gri-**

٤٨٨٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ يَعْنِي ابْنَ مُحَمَّدٍ عَنْ الْعَلَاءِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُسْتَبَّانِ

[211] Bilježega i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

jeh onome koji je počeo, osim u slučaju kada napadnuti (mazlum, u tome) pretjera."[212]

48. O skromnosti

4890. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hafs, njemu je ispričao otac, prenijevši od Ibrahima b. Tahmana, on od El-Hadžadža, on od Katadea, on od Jezida b. Abdullaha, a on od Ijada b. Himara, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Allah mi je objavio: da budete skromni, da jedan drugom ne činite nasilje i da jedan drugog ne omalovažavate."**[213]

49. O uzvraćanju na provokacije

4891. ISPRIČAO NAM JE Isa b. Hammad, njemu je saopćio El-Lejs, prenijevši od Seida el-Makburija, on od Bešira b. el-Muharrira, da je Seid b. el-Musejjeb kazao: **"Dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sjedio sa ashabima, neki čovjek poče napadati i uznemiravati Ebu Bekra. Ebu Bekr je šutio. Potom ga opet poče uznemiravati. Ebu Bekr je i dalje šutio. Kada ga je i po treći put počeo uznemiravati,**

مَا قَالَا فَعَلَى الْبَادِي مِنْهُمَا مَا لَمْ يَعْتَدِ الْمَظْلُومُ.

٤٨. بَاب فِي التَّوَاضُعِ

٤٨٩٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ الْحَجَّاجِ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ أَنَّهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا حَتَّى لَا يَبْغِيَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ وَلَا يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ.

٤٩. بَاب فِي الِانْتِصَارِ

٤٨٩١. حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ بَشِيرِ بْنِ الْمُحَرَّرِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ قَالَ: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ وَمَعَهُ أَصْحَابُهُ وَقَعَ رَجُلٌ بِأَبِي بَكْرٍ فَآذَاهُ فَصَمَتَ عَنْهُ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ آذَاهُ الثَّانِيَةَ فَصَمَتَ عَنْهُ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ آذَاهُ الثَّالِثَةَ فَانْتَصَرَ مِنْهُ أَبُو بَكْرٍ

[212] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[213] Bilježi ga i Ibn Madže, u *Sunenu*.

Ebu Bekr mu uzvrati. Tada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao. 'Jesi li se na mene naljutio, Allahov Poslaniče?' – upita ga Ebu Bekr. A Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Sišao je melek sa neba, pa bi demantirao ono što ti on kaže. Pošto si mu uzvratio, došao je šejtan, a ja ne želim sjediti tu gdje je šejtan.'"[214]

فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ حِينَ انْتَصَرَ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ: أَبُو بَكْرٍ أَوَجَدْتَ عَلَيَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: نَزَلَ مَلَكٌ مِنَ السَّمَاءِ يُكَذِّبُهُ بِمَا قَالَ لَكَ فَلَمَّا انْتَصَرْتَ وَقَعَ الشَّيْطَانُ فَلَمْ أَكُنْ لِأَجْلِسَ إِذْ وَقَعَ الشَّيْطَانُ

4892. ISPRIČAO NAM JE Abdula'la b. Hammad, njega je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ibn Adžlana, on od Seida b. Ebu Seida, a on od Ebu Hurejrea: **"Neki čovjek je vrijeđao Ebu Bekra..."** – potom je naveo sličan hadis.

Ebu Davud kaže: "Također ga je prenio i Safvan b. Isa od Ibn Adžlana onako kako je kazao Sufjan."

٤٨٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا كَانَ يَسُبُّ أَبَا بَكْرٍ وَسَاقَ نَحْوَهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَكَذَلِكَ رَوَاهُ صَفْوَانُ بْنُ عِيسَى عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ كَمَا قَالَ سُفْيَانُ.

4893. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Muaz, kog je obavijestio njegov otac. A ispričao nam je i Ubejdullah b. Omer b. Mejsere, prenijevši od Muaza b. Muaza, isti smisao, da je Ibn Avn kazao: **"Pitao sam o uzvraćanju istom mjerom (pa je objavljen ajet):** ***Neće odgovarati onaj koji istom mjerom uzvarti za pretrpljenu nepravdu.*** **(Eš-Šura, 41)"** A ispričao mi je Ali b. Zejd b. Džud'an prenijevši od Ummu

٤٨٩٣. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي ح. وحَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ الْمَعْنَى وَاحِدٌ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ: كُنْتُ أَسْأَلُ عَنِ الِانْتِصَارِ ﴿ وَلَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴾ فَحَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ زَيْدِ

[214] El-Munziri smatra da je ovo mursel-hadis pošto Seid b. el-Musejjeb, tabiin, izravno prenosi slučaj od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Muhammed, supruge njegovoga oca. Ibn Avn kaže: "Tvrdili su da je ona ušla kod (Aiše), Majke pravovjernih, pa joj je Majka pravovjernih rekla: 'Jednom prilikom je kod mene ušao Allahov Poslanik, s.a.v.s., a kod nas bijaše Zejneba b. Džahš. Poče me dodirivati, a ja mu rukom pokazah i on shvati (da je kod nas Zejneba), te prestade.' Zejneba poče vrijeđati Aišu. Aiša je upozori, ali ona ne prestade. Tada Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče Aiši: 'Uzvrati joj.', i Aiša joj uzvrati i nadvlada je. Tada je Zejneba otišla kod Alije i rekla: 'Aiša vas je vrijeđala.' Kada je to čula, Fatima ode Vjerovjesniku, s.a.v.s., i to mu spomenu. On joj reče: 'Tako mi Gospodara Kabe, ona je miljenica tvoga oca (pa joj ništa ne govori).' Vrativši se od njega, Fatima ode (među Hašimoviće) i reče im: 'Ja sam mu rekla to i to, a on mi je rekao to i to.' Potom je Alija otišao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i sa njim razgovarao u vezi sa tim."

بْنِ جُدْعَانَ عَنْ أُمِّ مُحَمَّدٍ امْرَأَةِ أَبِيهِ قَالَ ابْنُ عَوْنٍ وَزَعَمُوا أَنَّهَا كَانَتْ تَدْخُلُ عَلَى أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ قَالَتْ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَنَا زَيْنَبُ بِنْتُ جَحْشٍ فَجَعَلَ يَصْنَعُ شَيْئًا بِيَدِهِ فَقُلْتُ بِيَدِهِ حَتَّى فَطَّنْتُهُ لَهَا فَأَمْسَكَ وَأَقْبَلَتْ زَيْنَبُ تَقَحَّمُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَنَهَاهَا فَأَبَتْ أَنْ تَنْتَهِيَ فَقَالَ لِعَائِشَةَ سُبِّيهَا فَسَبَّتْهَا فَغَلَبَتْهَا فَانْطَلَقَتْ زَيْنَبُ إِلَى عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَتْ إِنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَقَعَتْ بِكُمْ وَفَعَلَتْ فَجَاءَتْ فَاطِمَةُ فَقَالَ لَهَا إِنَّهَا حِبَّةُ أَبِيكِ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ فَانْصَرَفَتْ فَقَالَتْ لَهُمْ إِنِّي قُلْتُ لَهُ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ لِي كَذَا وَكَذَا قَالَ وَجَاءَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَلَّمَهُ فِي ذَلِكَ.

50. O zabrani grđenja umrlih

٥٠. بَاب فِي النَّهْيِ عَنْ سَبِّ الْمَوْتَى

4894. ISPRIČAO NAM JE Zuhejr b. Harb, njega je obavijestio Veki, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a on od Aiše, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada umre vaš

٤٨٩٤. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

drug, ostavite ga i o njemu ne govorite ništa loše."

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا مَاتَ صَاحِبُكُمْ فَدَعُوهُ وَلَا تَقَعُوا فِيهِ.

4895. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, njemu je saopćio Muavija b. Hišam, prenijevši od Imrana b. Enesa el-Mekkija, on od Ataa, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Spominjite samo dobro vaših umrlih, a ne spominjite (njihova ružna djela)."[215]

٤٨٩٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أَخْبَرَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ أَنَسٍ الْمَكِّيِّ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اذْكُرُوا مَحَاسِنَ مَوْتَاكُمْ وَكُفُّوا عَنْ مَسَاوِيهِمْ.

51. O zabrani nepravde i nasilja

٥١. بَاب فِي النَّهْيِ عَنْ الْبَغْيِ

4896. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. es-Sabbah b. Sufjan, njega je obavijestio Ali b. Sabit, prenijevši od Ikrimea b. Ammara, on od Damdama b. Dževsa (Dževša), on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Među Izraelćanima su bila dva čovjeka koja su podjednako ustrajavala u svojim namjerama; jedan je griješio, a drugi se

٤٨٩٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ بْنِ سُفْيَانَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ ثَابِتٍ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ حَدَّثَنِي ضَمْضَمُ بْنُ جَوْسٍ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: كَانَ رَجُلَانِ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ مُتَوَاخِيَيْنِ فَكَانَ

---

[215] Ogovaranje je pričanje o nečemu što dotična osoba ne želi da joj se zna. Prema Ibn Tejmijevom mišljenju, ogovaranje umrlog je teži grijeh od ogovaranja živog, jer se od živoga može zatražiti halal, a od mrtvoga ne može. Zbog toga nije dozvoljeno pričati loše o mrtvima. Ovo se posebno odnosi na one koji ih gasule. Šta god ružno primijetili kod umrlog, nije im dozvoljeno prenositi. Ako, pak, primijete nešto lijepo, kao npr. rumenilo na licu, osmijeh i sl., dozvoljeno im je da ispričaju. Ovaj hadis je zabilježio i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

posvetio ibadetu. Onaj što se posvetio ibadetu, vidjevši drugoga kako griješi, reče: 'Prestani!', pa ga je opet vidio da griješi, i rekao mu: 'Prestani!' 'Pusti mene i moga Gospodara, zar si poslan da me kontroliraš?' – kaza ovaj. 'Tako mi Allaha, Allah ti neće oprostiti, niti će te uvesti u Džennet.' Pa kada su im uzete duše, i sastali se sa Gospodarem svjetova, Allah reče pobožnom: 'Jesi li ti o Meni imao (takvo) znanje ili si smatrao da imaš moć nad onim što je u Mojim rukama?' Griješniku reče: 'Idi u Džennet Mojom milošću.', a ovom drugom kaza: 'Vodite ga u Džehennem!'"

أَحَدُهُمَا يُذْنِبُ وَالْآخَرُ مُجْتَهِدٌ فِي الْعِبَادَةِ فَكَانَ لَا يَزَالُ الْمُجْتَهِدُ يَرَى الْآخَرَ عَلَى الذَّنْبِ فَيَقُولُ أَقْصِرْ فَوَجَدَهُ يَوْمًا عَلَى ذَنْبٍ فَقَالَ لَهُ أَقْصِرْ فَقَالَ: خَلِّنِي وَرَبِّي أَبُعِثْتَ عَلَيَّ رَقِيبًا فَقَالَ: وَاللَّهِ لَا يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ أَوْ لَا يُدْخِلُكَ اللَّهُ الْجَنَّةَ فَقَبَضَ أَرْوَاحَهُمَا فَاجْتَمَعَا عِنْدَ رَبِّ الْعَالَمِينَ فَقَالَ لِهَذَا الْمُجْتَهِدِ أَكُنْتَ بِي عَالِمًا أَوْ كُنْتَ عَلَى مَا فِي يَدِي قَادِرًا وَقَالَ لِلْمُذْنِبِ اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِي وَقَالَ لِلْآخَرِ اذْهَبُوا بِهِ إِلَى النَّارِ

Ebu Hurejre kaže: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, izgovorio je rečenicu kojom je upropastio i svoj dunjaluk i svoj Ahiret."

قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَوْبَقَتْ دُنْيَاهُ وَآخِرَتَهُ.

4897. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Ibn Ulejje, prenijevši od Ujejnea b. Abdurrahmana,[216] on od svoga oca,[217] a on od Ebu Bekra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nema prečih grijeha za koje će Allah ubrzati kaznu na ovome

٤٨٩٧. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ عُيَيْنَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا مِنْ ذَنْبٍ أَجْدَرُ أَنْ يُعَجِّلَ اللَّهُ تَعَالَى لِصَاحِبِهِ الْعُقُوبَةَ

---

216 Ujejne b. Abdurrahman b. Dževšen el-Gatafani je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

217 Abdurrahmana b. Dževšena Basrija. On je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji.

svijetu, uz onu na Budućem, od nasilja i kidanja rodbinskih veza."[218]

فِي الدُّنْيَا مَعَ مَا يَدَّخِرُ لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِثْلُ الْبَغْيِ وَقَطِيعَةِ الرَّحِمِ.

52. O zavisti

٥٢. بَاب فِي الْحَسَدِ

4898. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Salih el-Bagdadi, njemu je saopćio Ebu Amir Abdulmelik b. Amr, prenijevši od Sulejmana b. Bilala, on od Ibrahima b. Ebu Usejda, on od svoga djeda, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Čuvajte se zavisti, jer zavist uništava dobra djela kao što vatra uništava drva (ili je rekao: bilje)."

٤٨٩٨. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ صَالِحٍ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ يَعْنِي عَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ عَمْرٍو حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي أَسِيدٍ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ أَوْ قَالَ الْعُشْبَ.

4899. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, njega je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Seida b. Abdurrahmana b. Ebul-Immijaa, da su Sehl b. Ebu Umame i njegov otac ušli kod Enesa b. Malika, u vrijeme Omera b. Abdulaziza, koji je bio gradonačelnik Medine. Enes je klanjao kratko i precizno, kao namaz putnika ili približno njemu. Pošto je predao selam, moj otac ga upita: "Allah ti se smilovao, je li to obavezni namaz ili nafila?' On kaza: "Ovo je obavezni namaz, i to namaz Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Nisam u njemu pogriješio, osim ako nisam nešto od njega zaboravio. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je govorio:

٤٨٩٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي الْعَمْيَاءِ أَنَّ سَهْلَ بْنَ أَبِي أُمَامَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ دَخَلَ هُوَ وَأَبُوهُ عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ بِالْمَدِينَةِ فِي زَمَانِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَهُوَ أَمِيرُ الْمَدِينَةِ فَإِذَا هُوَ يُصَلِّي صَلَاةً خَفِيفَةً دَقِيقَةً كَأَنَّهَا صَلَاةُ مُسَافِرٍ أَوْ قَرِيبًا مِنْهَا فَلَمَّا سَلَّمَ قَالَ أَبِي يَرْحَمُكَ اللَّهُ أَرَأَيْتَ هَذِهِ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ أَوْ شَيْءٌ تَنَفَّلْتَهُ قَالَ إِنَّهَا الْمَكْتُوبَةُ وَإِنَّهَا لَصَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

---

[218] Bilježi ga Et-Tirmizi u *Džami'u*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

‘Nemojte se opterećivati, pa da (Allah da) da budete nadvladani. Neki su se ljudi opteretili, pa je Allah dao da su bili nadvladani. Oni su sebi uveli da se u manastirima i kućama zakaluđere, iako im On to nije naredio.’ Sutradan, rano ujutru, došao je Ebu Umame Enesu i upitao ga: ‘Hoćeš li poći sa nama da vidiš i da uzmeš pouku?’ ‘Hoću.’ – odgovorio je. Uzjahali su i otišli u pustinju, do grada koji je bio do temelja porušen. Enes upita Ebu Umamea: ‘Znaš li čije su ovo kuće?’ ‘Ne znam. Čije su?’ Enes reče: ‘Ovo su kuće naroda kojeg su upropastili nasilje i zavist. Zavist gasi svjetlost dobrih djela, a nasilje to potvrđuje ili demantira. Blud čine: oko, ruka, stopalo, tijelo i jezik, a spolni organ to potvrdi ili demantira.’”

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَخْطَأْتُ إِلَّا شَيْئًا سَهَوْتُ عَنْهُ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ لَا تُشَدِّدُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَيُشَدَّدَ عَلَيْكُمْ فَإِنَّ قَوْمًا شَدَّدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ فَشَدَّدَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ فَتِلْكَ بَقَايَاهُمْ فِي الصَّوَامِعِ وَالدِّيَارِ ﴿وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ﴾ ثُمَّ غَدَا مِنَ الْغَدِ فَقَالَ: أَلَا تَرْكَبُ لِتَنْظُرَ وَلِتَعْتَبِرَ قَالَ نَعَمْ فَرَكِبُوا جَمِيعًا فَإِذَا هُمْ بِدِيَارٍ بَادَ أَهْلُهَا وَانْقَضَوْا وَفَنُوا خَاوِيَةٍ عَلَى عُرُوشِهَا فَقَالَ: أَتَعْرِفُ هَذِهِ الدِّيَارَ فَقُلْتُ مَا أَعْرَفَنِي بِهَا وَبِأَهْلِهَا هَذِهِ دِيَارُ قَوْمٍ أَهْلَكَهُمُ الْبَغْيُ وَالْحَسَدُ إِنَّ الْحَسَدَ يُطْفِئُ نُورَ الْحَسَنَاتِ وَالْبَغْيُ يُصَدِّقُ ذَلِكَ أَوْ يُكَذِّبُهُ وَالْعَيْنُ تَزْنِي وَالْكَفُّ وَالْقَدَمُ وَالْجَسَدُ وَاللِّسَانُ وَالْفَرْجُ يُصَدِّقُ ذَلِكَ أَوْ يُكَذِّبُهُ.

53. O proklinjanju

٥٣. بَاب فِي اللَّعْنِ

4900. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, prenijevši od Jahjaa b. Hassana, on od El-Velida b. Rebaha, on od Nimrana, a on od Ummu Derda, ona od Ebu Derdaa, da je Allahov Posllanik, s.a.v.s., rekao: “Kada čovjek prokune nešto, to

٤٩٠٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ رَبَاحٍ قَالَ سَمِعْتُ نِمْرَانَ يَذْكُرُ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ قَالَتْ سَمِعْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

se prokletstvo uzdiže na nebo. Pošto se pred njim zatvore nebeske kapije, ono se spušta na Zemlju, pa se pred njim zatvore i njene kapije. Zatim pođe desno i lijevo, i pošto ne nađe prolaza, vrati se na onoga kome je kletva upućena. Ukoliko bude zasluživao, kletva ga sustigne. U protivnom, vrati se na onoga koji ju je uputio."

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا لَعَنَ شَيْئًا صَعِدَتْ اللَّعْنَةُ إِلَى السَّمَاءِ فَتُغْلَقُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ دُونَهَا ثُمَّ تَهْبِطُ إِلَى الْأَرْضِ فَتُغْلَقُ أَبْوَابُهَا دُونَهَا ثُمَّ تَأْخُذُ يَمِينًا وَشِمَالًا فَإِذَا لَمْ تَجِدْ مَسَاغًا رَجَعَتْ إِلَى الَّذِي لُعِنَ فَإِنْ كَانَ لِذَلِكَ أَهْلًا وَإِلَّا رَجَعَتْ إِلَى قَائِلِهَا

Ebu Davud kaže da je Mervan b. Muhammed rekao: "Rebah b. el-Velid je hadise slušao od njega, naglasivši da je Jahja b. Hassan u njemu napravio previd."

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ مَرْوَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ هُوَ رَبَاحُ بْنُ الْوَلِيدِ سَمِعَ مِنْهُ وَذَكَرَ أَنَّ يَحْيَى بْنَ حَسَّانَ وَهِمَ فِيهِ.

4901. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, kog je obavijestio Hišam, prenijevši od Katadea, on od El-Hasana, on od Semurea b. Džunduba, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"Ne prizivajte jedni na druge Allahovo prokletstvo, Njegovu srdžbu, niti Vatru."**[219]

٤٩٠١. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَلَاعَنُوا بِلَعْنَةِ اللَّهِ وَلَا بِغَضَبِ اللَّهِ وَلَا بِالنَّارِ

4902. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Zejd b. Ebu Zerka, njega je obavijestio njegov otac, prenijevši od Hišama b. Sa'da, on od Ebu Hazima i Zejda b. Eslemea, oni od Ummu Derde, ona od Ebu Derdaa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Oni koji su skloni proklinjanju**

٤٩٠٢. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَبِي الزَّرْقَاءِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ وَزَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ أَنَّ أُمَّ الدَّرْدَاءِ قَالَتْ سَمِعْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

[219] Neka ne govori musliman drugom muslimanu: "Neka je na tebe Allahovo prokletstvo!" ili: "Neka je na tebe Allahova srdžba!" ili: "Neka te Allah prži vatrom Džehennema!" Ovaj hadis je zabilježio i Et-Tirmizi u Džami'u.

(na Sudnjem danu) neće imati prava zagovora niti će moći svjedočiti."[220]

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا يَكُونُ اللَّعَّانُونَ شُفَعَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ.

4903. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, prenijevši od Ebana. A obavijestio nas je i Zejd b. Ahzem et-Tai, prenijevši od Bišra b. Omera, on od Ebana b. Jezida el-Attara, on od Katadea, on od Ebul-Alija, on od Zejda, a on od Ibn Abbasa, da je neki čovek prokleo vjetar. Muslim kaže: **"Nekom čovjeku, u vrijeme Vjerovjesnika, s.a.v.s., je vjetar povukao ogrtač, pa ga je ovaj prokleo. Vjerovjesnik, s.a.v.s., mu reče: 'Ne proklinji ga, jer je njemu naređeno da duva. Ko bude proklinjao nešto što ne zaslužuje kletvu, ta će se kletva na njega vratiti.'"**[221]

٤٩٠٣. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبَانُ ح حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَخْزَمَ الطَّائِيُّ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا أَبَانُ بْنُ يَزِيدَ الْعَطَّارُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ قَالَ زَيْدٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَجُلًا لَعَنَ الرِّيحَ وَقَالَ مُسْلِمٌ إِنَّ رَجُلًا نَازَعَتْهُ الرِّيحُ رِدَاءَهُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَعَنَهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَلْعَنْهَا فَإِنَّهَا مَأْمُورَةٌ وَإِنَّهُ مَنْ لَعَنَ شَيْئًا لَيْسَ لَهُ بِأَهْلٍ رَجَعَتْ اللَّعْنَةُ عَلَيْهِ.

54. O onome koji uputi dovu protiv onoga ko mu je nepravdu učinio

٥٤. بَاب فِيمَنْ دَعَا عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ

4904. ISPRIČAO NAM JE Ibn Muaz, prenijevši od svoga oca, a on od Sufjana, a on od Habiba, a on od Ataa, on od Aiše, **da joj je nešto ukradeno, pa je počela upućivati dovu protiv kradljivca, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., joj reče: "Ne ublažavaj mu grijeh."**

٤٩٠٤. حَدَّثَنَا ابْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سُرِقَ لَهَا شَيْءٌ فَجَعَلَتْ تَدْعُو عَلَيْهِ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُسَبِّخِي عَنْهُ.

---

[220] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

[221] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

55. O onome koji napusti brata muslimana

٥٥. بَاب فِيمَنْ يَهْجُرُ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ

4905. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, a on od Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "**Ne mrzite se međusobno, ne zavidite jedni drugima i ne okrećite leđa jedni drugima. Budite, Allahovi robovi, prava braća! Muslimanu nije dozvoljeno da sa svojim bratom (muslimanom) ne govori više od tri dana.**"[222]

٤٩٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ.

4906. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, on od Ibn Šihaba, on od Ataa b. Jezida, on od El-Lejsija, a on od Ebu Ejuba el-Ensarija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "**Muslimanu nije dozvoljeno da sa svojim bratom (muslimanom) ne govori više od tri dana: da, kada se sretnu, okrenu leđa jedan drugome. Bolji je onaj koji prvi nazove selam.**"[223]

٤٩٠٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ.

4907. ISPRIČALI SU NAM Ubejdullah b. Omer b. Mejsere i Ahmed b. Seid es-Serahsi, njih je obavijestio Ebu Amir,

٤٩٠٧. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ مَيْسَرَةَ وَأَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ السَّرْخَسِيُّ أَنَّ أَبَا عَامِرٍ أَخْبَرَهُمْ

[222] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[223] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

prenijevši od Muhammeda b. Hilala, on od njegovog oca, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Vjerniku nije dozvoljeno da napusti vjernika (da s njim ne govori) više od tri dana. Kada prođu tri dana, neka se s njim sretne i neka mu nazove selam. Ako mu uzvrati na selam, obojica će učestvovati u nagradi, a ako mu ne uzvrati, on će nositi grijeh."** Ahmed[224] je dodao: **"Onaj koji je nazvao selam sa sebe će skinuti odgovornost."**

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَهْجُرَ مُؤْمِنًا فَوْقَ ثَلَاثٍ فَإِنْ مَرَّتْ بِهِ ثَلَاثٌ فَلْيَلْقَهُ فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ فَإِنْ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَقَدْ اشْتَرَكَا فِي الْأَجْرِ وَإِنْ لَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ فَقَدْ بَاءَ بِالْإِثْمِ زَادَ أَحْمَدُ وَخَرَجَ الْمُسَلِّمُ مِنْ الْهِجْرَةِ.

4908. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musenna, njega je obavijestio Muhammed b. Halid b. Isme, prenijevši od Abdullaha b. el-Muniba el-Medenija, on od Hišama b. Urvea, on od Urvea, a on od Aiše, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Muslimanu nije dopušteno da napusti muslimana (da sa njim ne govori) više od tri dana. Kada ga sretne, nazvat će mu selam do tri puta. Ako ovaj ni na jedan njegov pokušaj ne uzvrati, nosit će grijeh obojice."**

٤٩٠٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ ابْنِ عَثْمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُنِيبِ يَعْنِي الْمَدَنِيَّ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَكُونُ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ مُسْلِمًا فَوْقَ ثَلَاثَةٍ فَإِذَا لَقِيَهُ سَلَّمَ عَلَيْهِ ثَلَاثَ مِرَارٍ كُلُّ ذَلِكَ لَا يَرُدُّ عَلَيْهِ فَقَدْ بَاءَ بِإِثْمِهِ.

4909. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. es-Sabbah el-Bezzaz, njega je obavijestio Jezid b. Harun, prenijevši od Sufjana es-Sevrija, on od Mensura, on

٤٩٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبَزَّازُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ

[224] Ahmed b. Seid es-Serahsi.

od Ebu Hazima, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Muslimanu nije dozvoljeno da svoga brata napusti (da sa njim ne govori) više od tri dana. Ko ne bude govorio (sa bratom) više od tri dana, pa u tom stanju umre, ući će u Džehennem."**[225]

4910. ISPRIČAO NAM JE Ibnus-Serh, prenijevši od Ibn Vehba, on od Hajvea, on od Ebu Osmana el-Velida b. Ebul-Velida, on od Imrana b. Ebu Enesa, a on od Ebu Hiraša es-Sulemija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Ko napusti svoga brata (sa njim ne govori) godinu dana, griješan je kao da mu je krv prolio."**

4911. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebu Avane, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Svakog ponedjeljka i četvrtka se otvaraju džennetske kapije i opraštaju grijesi robovima koji nisu Allahu pripisivali druga, osim onima koji su međusobno zavađeni. Bit će rečeno: 'Ove izdvojite! Njima neće biti oprošteno dok se ne izmire!'"**[226]

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ فَمَنْ هَجَرَ فَوْقَ ثَلَاثٍ فَمَاتَ دَخَلَ النَّارَ.

٤٩١٠. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ حَيْوَةَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ الْوَلِيدِ بْنِ أَبِي الْوَلِيدِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ أَبِي أَنَسٍ عَنْ أَبِي خِرَاشٍ السُّلَمِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ هَجَرَ أَخَاهُ سَنَةً فَهُوَ كَسَفْكِ دَمِهِ.

٤٩١١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ كُلَّ يَوْمِ اثْنَيْنِ وَخَمِيسٍ فَيُغْفَرُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمَيْنِ لِكُلِّ عَبْدٍ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا إِلَّا مَنْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءُ فَيُقَالُ أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا

قَالَ أَبُو دَاوُد: النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَجَرَ بَعْضَ نِسَائِهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَابْنُ

---

[225] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

[226] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

Ebu Davud kaže: “Vjerovjesnik, s.a.v.s., četrdest dana nije govorio sa nekim od svojih supruga, a Ibn Omer do smrti nije govorio sa svojim sinom. Ako je napuštanje u ime Allaha, onda nije grijeh. Omer b. Abdulaziz je prekrio lice pred nekim čovjekom.”

عُمَرَ هَجَرَ ابْنًا لَهُ إِلَى أَنْ مَاتَ. قَالَ أَبُو دَاوُدَ: إِذَا كَانَتِ الْهِجْرَةُ لِلَّهِ فَلَيْسَ مِنْ هَذَا بِشَيْءٍ وَإِنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ غَطَّى وَجْهَهُ عَنْ رَجُلٍ.

56. O sumnjičenju

٥٦. بَاب فِي الظَّنِّ

4912. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, on od Ebu Zinada, on od El-A’redža, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **“Čuvajte se sumnjičenja, jer je sumnjičenje najveća laž! Ne prisluškujte i ne uhodite jedni druge.”**[227]

٤٩١٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَجَسَّسُوا.

57. O savjetu i pažnji

٥٧. بَاب فِي النَّصِيحَةِ وَالْحِيَاطَةِ

4913. ISPRIČAO NAM JE Er-Rebia b. Sulejman el-Muezzin, kog je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Sulejmana b. Bilala, on od Kesira b. Zejda, on od El-Velida b. Rebaha, on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao:

٤٩١٣. حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْمُؤَذِّنُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ سُلَيْمَانَ يَعْنِي ابْنَ بِلَالٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

[227] Uzvišeni Allah, u suri El-Hudžurat, u 12. ajetu, kaže: *O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja. Neka sumnjičenja su, zaista, grijeh! Ne uhodite jedni druge i ne ogovarajte jedni druge. Zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso svog mrtvog brata – a vama je to odvratno. Zato se bojte Allaha! Allah, zaista, prima pokajanje i samilostan je!*
Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami’u*.

"Vjernik je vjerniku ogledalo; vjernik je vjerniku brat: štiti će ga od propasti i, koliko je u stanju, pazi na njega."[228]

وَسَلَّمَ قَالَ الْمُؤْمِنُ مِرْآةُ الْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ يَكُفُّ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ وَيَحُوطُهُ مِنْ وَرَائِهِ.

58. O mirenju zavađenih

٥٨. بَاب فِي إِصْلَاحِ ذَاتِ الْبَيْنِ

4914. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, njega je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od El-A'meša, on od Amra b. Murrea, on od Salima, on od Ummu Derde, a ona od Ebu Derdaa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Hoćete li da vam kažem šta je vrednije od (dobrovoljnog) posta, namaza i sadake?" "Hoćemo." – odgovoriše prisutni, a on kaza: "Izmirenje zavađenih, jer je nesloga oštra britva (koja uništava vjeru)."[229]**

٤٩١٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلَ مِنْ دَرَجَةِ الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ وَفَسَادُ ذَاتِ الْبَيْنِ الْحَالِقَةُ.

4915. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali, njemu je saopćio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija. A obavijestio nas je i Musedded, kog je obavijestio Ismail. A obavijestio nas je i Ahmed b. Muhammed b. Šebbuje el-Mervezi, njega je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Humejda b. Abdurrahmana, a on od

٤٩١٥. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ ح. وحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ ح. وحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شَبُّوَيْهِ الْمَرْوَزِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أُمِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

---

[228] Dakle, bolje primijeti njegove mahane i nedostatke, nego što to on može uočiti. Pa ukoliko kod njega primijeti takvo nešto, neka mu ukaže na to i neka mu pomogne da to otkloni.

[229] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

svoje majke, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Ne laže onaj koji, radi izmirenja zavađenih osoba, bude govorio ili prenosio (zavađenim stranama)."** Ahmed b. Muhamed i Mesedded kažu: **"Nije lažov onaj koji pomiri dvojicu pa kaže hajr/dobro (ili: prenese dobro)."**[230]

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمْ يَكْذِبْ مَنْ نَمَى بَيْنَ اثْنَيْنِ لِيُصْلِحَ وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَمُسَدَّدٌ لَيْسَ بِالْكَاذِبِ مَنْ أَصْلَحَ بَيْنَ النَّاسِ فَقَالَ: خَيْرًا أَوْ نَمَى خَيْرًا.

4916. ISPRIČAO NAM JE Er-Rebi b. Sulejman el-Džizi, njega je obavijestio Ebul-Esved, prenijevši od Nafia b. Jezida, on od Ibnul-Hada (El-Hadija), on od Abdulvehhaba b. Ebu Bekra, on od Ibn Šihaba, on od Humejda b. Abdurrahmana, da je njegova majka Ummu Kulsum bint Ukbe kazala: **"Nisam čula da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dozvolio laž, osim u tri slučaja. Govorio je: 'U lažove ne ubrajam čovjeka (koji laže) da bi pomirio ljude – on njome samo želi pomirenje, niti čovjeka koji se u ratu koristi lažima, ni čovjeka koji laže svojoj suprugi (da bi je udobrovoljio), ili suprugu koja laže svome mužu (da bi ga udobrovoljila)."**[231]

٤٩١٦. حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْجِيزِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ نَافِعٍ يَعْنِي ابْنَ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ الْهَادِي أَنَّ عَبْدَ الْوَهَّابِ بْنَ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَهُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أُمِّهِ أُمِّ كُلْثُومٍ بِنْتِ عُقْبَةَ قَالَتْ مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرَخِّصُ فِي شَيْءٍ مِنْ الْكَذِبِ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا أَعُدُّهُ كَاذِبًا الرَّجُلُ يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ يَقُولُ الْقَوْلَ وَلَا يُرِيدُ بِهِ إِلَّا الْإِصْلَاحَ وَالرَّجُلُ يَقُولُ فِي الْحَرْبِ وَالرَّجُلُ يُحَدِّثُ امْرَأَتَهُ وَالْمَرْأَةُ تُحَدِّثُ زَوْجَهَا.

230 Kao npr. da kaže: "Taj te selami i kaže da mu je jako žao što je među vama došlo do nesporazuma.", a onda da ode drugom i prenese mu slične riječi od njegovog zavađenog brata. Ovaj hadis je zabilježio i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

231 Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*, ali kao sažetak.

59. O pjevanju (zabrani pjevanja)

4917. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Bišr, prenijevši od Halida b. Zekvana, da je Er-Rubej'e bint b. Muavviz b. Afraa kazala: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ušao kod mene ujutru, nakon prve bračne noći,[232] i sjeo na moju postelju. Bio je udaljen od mene, otprilike, ovako kao što ti sjediš.[233] Naše djevojčice[234] su udarale u defove i pjevale o našima poginulim na Bedru, dok jedna od njih ne zapjeva: (*Među nama je Vjerovjesnik, koji zna šte će se u budućnosti dogoditi*). Čuvši to, on joj reče: 'Prestani o tome i pjevaj ono što si prije toga pjevala.'"**[235]

4918. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, njega je obavijestio Abdurrezzak,

٥٩. بَاب فِي النَّهْيِ عَنْ الْغِنَاءِ

٤٩١٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ عَنْ خَالِدِ بْنِ ذَكْوَانَ عَنْ الرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذِ ابْنِ عَفْرَاءَ قَالَتْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ عَلَيَّ صَبِيحَةَ بُنِيَ بِي فَجَلَسَ عَلَى فِرَاشِي كَمَجْلِسِكَ مِنِّي فَجَعَلَتْ جُوَيْرِيَاتٌ يَضْرِبْنَ بِدُفٍّ لَهُنَّ وَيَنْدُبْنَ مَنْ قُتِلَ مِنْ آبَائِي يَوْمَ بَدْرٍ إِلَى أَنْ قَالَتْ إِحْدَاهُنَّ وَفِينَا نَبِيٌّ يَعْلَمُ مَا فِي الْغَدِ فَقَالَ: دَعِي هَذِهِ وَقُولِي الَّذِي كُنْتِ تَقُولِينَ.

٤٩١٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ

---

[232] Ibn Sa'd pojašnjava da se Rubej'a, kći Muavvizova, tada udala za Ijasa b. Bekira el-Lejsija.

[233] Ovo je Rubej'a objašnjavala Halidu b. Zekvanu, koji je od nje prenio ovaj hadis.

[234] U defove su udarale i navedene pjesme pjevale ensarijske djevojčice, koje još nisu bile punoljetne.

[235] Vjerovjesnik, s.a.v.s., je skrenuo pažnju djevojčicama da on ne dozvoljava da mu se pripisuju osobine koje mu ne pripadaju. Ono što će se u budućnosti dogoditi zna samo Allah, i niko više. Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

prenijevši od Ma'mera, on od Sabita, a on od Enesa: **"Pošto je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stigao u Medinu, crnci[236] su od radosti igrali. Igrali su sa kratkim kopljima."**

عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ لَعِبَتِ الْحَبَشَةُ لِقُدُومِهِ فَرَحًا بِذَلِكَ لَعِبُوا بِحِرَابِهِمْ.

60. O pokuđenosti sviranja i pjevanja uz frulu

٦٠. بَاب كَرَاهِيَةِ الْغِنَاءِ وَالزَّمْرِ

4919. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Ubejd (Abdullah) el-Gudani, njega je obavijestio El-Velid b. Muslim, prenijevši od Seida b. Abdulaziza, on od Sulejmana b. Musaa, da je Nafia kazao: **"Kada je Ibn Omer čuo (zvuk) frule, stavio je prste u uši i, udaljivši se s tog puta, upitao me: 'Nafia, čuješ li ti išta?' 'Ne čujem.' – odgovorio sam. On izvadi prste iz ušiju i kaza: 'Bio sam sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., koji je čuo ovako nešto i uradio slično ovome.'"**

٤٩١٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْغُدَانِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مُوسَى عَنْ نَافِعٍ قَالَ: سَمِعَ ابْنُ عُمَرَ مِزْمَارًا قَالَ فَوَضَعَ إِصْبَعَيْهِ عَلَى أُذُنَيْهِ وَنَأَى عَنِ الطَّرِيقِ وَقَالَ لِي يَا نَافِعُ هَلْ تَسْمَعُ شَيْئًا قَالَ فَقُلْتُ لَا قَالَ فَرَفَعَ إِصْبَعَيْهِ مِنْ أُذُنَيْهِ وَقَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعَ مِثْلَ هَذَا فَصَنَعَ مِثْلَ هَذَا.

Ebu Davud kaže da je ovo munker-hadis. Ebu Ali el-Lu'li veli: "Čuo sam Ebu Davuda da kaže: 'Ovo je ovo munker-hadis.'"

قَالَ أَبُو عَلِيٍّ اللُّؤْلُؤِيُّ سَمِعْتُ أَبَا دَاوُد يَقُولُ هَذَا حَدِيثٌ مُنْكَرٌ.

4920. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Halid, njemu je saopćio njegov otac, prenijevši od Mut'ima b. el-Mikdama, da je Nafi kazao: **"Jednom prilikom sam jahao (na sapima) iza Ibn Omera.**

٤٩٢٠. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا مُطْعِمُ بْنُ الْمِقْدَامِ قَالَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ قَالَ كُنْتُ رِدْفَ ابْنِ عُمَرَ إِذْ مَرَّ بِرَاعٍ يَزْمُرُ فَذَكَرَ نَحْوَهُ.

---

[236] Crnci porijeklom iz Abesinije koji su živjeli u Medini.

Pošli smo pored čobana koji je svirao na fruli...” – a onda je spomenuo slično prethodnom hadisu.

Ebu Davud kaže: “Između Mut’ima i Nafia je ubačen Sulejman b. Musa.”

قَالَ أَبُو دَاوُد: أُدْخِلَ بَيْنَ مُطْعِمٍ وَنَافِعٍ سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى.

4921. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Ibrahim, prenijevši od Abdullaha b. Džafera er-Rekkija, on od Ebul-Meliha, on od Mejmuna, da je Nafi kazao. **“Bili smo sa Ibn Omerom, a začula se frula (pastira)...”** – potom je spomenuo slično prethodnom hadisu.

Ebu Davud kaže: “Ovo predanje je najviše munker.”

٤٩٢١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّقِّيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْمَلِيحِ عَنْ مَيْمُونٍ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كُنَّا مَعَ ابْنِ عُمَرَ فَسَمِعَ صَوْتَ زَامِرٍ فَذَكَرَ نَحْوَهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهَذَا أَنْكَرُهَا.

4922. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njega je obavijestio Selam b. Miskin, prenijevši od nekog šejha koji je kod Ebu Vaila bio na gozbi pa su počeli igrati, poigravati se i pjevati. Ebu Vail je odmotao svoj turban[237] i kazao: “Čuo sam od Abdullaha da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: ‘Pjesma u srce usađuje licemjerstvo.’”

٤٩٢٢. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا سَلَّامُ بْنُ مِسْكِينٍ عَنْ شَيْخٍ شَهِدَ أَبَا وَائِلٍ فِي وَلِيمَةٍ **فَجَعَلُوا يَلْعَبُونَ يَتَلَعَّبُونَ يُغَنُّونَ فَحَلَّ أَبُو وَائِلٍ حَبْوَتَهُ وَقَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: الْغِنَاءُ يُنْبِتُ النِّفَاقَ فِي الْقَلْبِ.**

[237] Koji je bio bio svezao svoja koljena pri sjedenju, tj. ustao je da ide.

61. O propisu u vezi sa hermafroditom/ feminiziranom muškarcu

٦١. بَاب فِي الْحُكْمِ فِي الْمُخَنَّثِينَ

4923. ISPRIČALI SU NAM Harun b. Abdullah i Muhammed b. el-Ala, njih je obavijestio Ebu Usama, prenijevši od Mufeddala b. Junusa, on od El-Evzaija, on od Ebu Jesara el-Kurešija, on od Ebu Hašima, a on od Ebu Hurejrea: **“Vjerovjesniku je doveden hermafrodit krnom obojenih ruku i nogu. ‘Šta je s ovim?’ – upita on. ‘Allahov Poslaniče, on se poistovjećuje sa ženama.’ – odgovori neko. Poslanik naredi da ga protjeraju u En-Neki. Prisutni kazaše: ‘Da ga pogubimo, Allahov Poslaniče?’, a Poslanik reče: ‘Meni je zabranjeno ubijanje onih koji klanjaju.’”**

Ebu Usama kaže: “En-Neki[238] je jedno od predgrađa Medine, ali to nije El-Beki’.”

٤٩٢٣. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أَنَّ أَبَا أُسَامَةَ أَخْبَرَهُمْ عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ يُونُسَ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ أَبِي يَسَارٍ الْقُرَشِيِّ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِمُخَنَّثٍ قَدْ خَضَّبَ يَدَيْهِ وَرِجْلَيْهِ بِالْحِنَّاءِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا بَالُ هَذَا فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَتَشَبَّهُ بِالنِّسَاءِ فَأَمَرَ بِهِ فَنُفِيَ إِلَى النَّقِيعِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَقْتُلُهُ فَقَالَ: إِنِّي نُهِيتُ عَنْ قَتْلِ الْمُصَلِّينَ.

قَالَ أَبُو أُسَامَةَ وَالنَّقِيعُ نَاحِيَةٌ عَنْ الْمَدِينَةِ وَلَيْسَ بِالْبَقِيعِ.

4924. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Veki, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, on od Zejnebe bint Ummu Seleme, **da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., ušao kod Ummu Seleme, a tu je bio hermafrodit, koji je njenom bratu Abdullahu**

٤٩٢٤. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ هِشَامٍ يَعْنِي ابْنَ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا وَعِنْدَهَا مُخَنَّثٌ وَهُوَ يَقُولُ لِعَبْدِ اللَّهِ أَخِيهَا إِنْ يَفْتَحْ

[238] Mjesto udaljeno dva dana hoda od Medine. (Avnul-ma’bud, 13/276.)

rekao: "Ako Allah omogući da sutra osvojimo Taif, odvešću te do žene koja (je toliko debela) da kada prilazi, prilazi sa četiri (nabora na trbuhu), a kada odlazi, odlazi sa osam (nabora na trbuhu)."[239] Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: "Tjerajte ih iz vaših kuća."[240]

Ebu Davud kaže: "Žena je imala četiri nabora na trbuhu."[241]

4925. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njega je obavijestio Hišam, prenijevši od Jahjaa, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., je prokleo feminizirane muškarce i muškobanjaste žene![242] Tjerajte ih iz vaših kuća i tjerajte toga i toga, tj. hermafrodite."**

اللَّهُ الطَّائِفَ غَدًا دَلَلْتُكَ عَلَى امْرَأَةٍ تُقْبِلُ بِأَرْبَعٍ وَتُدْبِرُ بِثَمَانٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَخْرِجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: الْمَرْأَةُ كَانَ لَهَا أَرْبَعُ عُكَنٍ فِي بَطْنِهَا.

٤٩٢٥. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ الْمُخَنَّثِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ مِنْ النِّسَاءِ وَقَالَ أَخْرِجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ وَأَخْرِجُوا فُلَانًا وَفُلَانًا يَعْنِي الْمُخَنَّثِينَ.

---

239 Abadi kaže da to znači da ima četiri nabora na stomaku (od debljine), pa kada prilazi vide se četiri, a kada se okrene i odlazi vidi se osam nabora, jer se sa svake strane poznaju po po dva kraja od svakog nabora.

240 Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., čuo feminiziranog kako Ummu Seleminom bratu Abdullahu b. Ebu Umejjeu opisuje tuđu ženu, on naredi ashabima da ga tjeraju iz svojih kuća.

241 Abadi kaže: "To je meso koje se previje na stomaku od debljine."

242 Tj. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prokleo muškarce koji u svom oblačenju, ponašanju, govoru i pokretima oponašaju žene, i žene koje u tome oponašaju muškarce. Ovaj hadis su u *El-Kutubus-sitteu* zabillježili svi autori, osim Muslima.

62. O igranju sa lutkama

٦٢. بَاب فِي اللَّعِبِ بِالْبَنَاتِ

4926. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, da je Aiša kazala: **"Igrala bih se sa lutkama. Nekad bi kod mene ušao Allahov Poslanik, s.a.v.s., i zatekao djevojčice (kako se sa mnom igraju), te bi one izišle. A kada bi on izišao, one bi ponovo ušle."**[243]

٤٩٢٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ
عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ
عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَلْعَبُ بِالْبَنَاتِ
فَرُبَّمَا دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدِي الْجَوَارِي فَإِذَا
دَخَلَ خَرَجْنَ وَإِذَا خَرَجَ دَخَلْنَ.

4927. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Avf, prenijevši od Seida b. Ebu Merjema, on od Jahjaa b. Ejuba, on od Umare b. Gazijje, on od Muhammeda b. Ibrahima, on od Ebu Selemea b. Abdurrahmana, da je Aiša kazala: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., se vratio iz Pohoda na Tebuk (ili: iz Pohoda na Hajber). Na mojoj ostavi bijaše zastor. Puhnu vjetar i u ćošku ostave otkri lutke kojima sam se igrala. 'Šta je ovo Aiša?' – upita me Vjerovjesnik, s.a.v.s. 'To su moje lutke.' – odgovorila sam.**

٤٩٢٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَوْفٍ
حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا
يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَارَةُ
بْنُ غَزِيَّةَ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ
حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ
الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهَا قَالَتْ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَزْوَةِ تَبُوكَ
أَوْ خَيْبَرَ وَفِي سَهْوَتِهَا سِتْرٌ فَهَبَّتْ
رِيحٌ فَكَشَفَتْ نَاحِيَةَ السِّتْرِ عَنْ
بَنَاتٍ لِعَائِشَةَ لُعَبٍ فَقَالَ: مَا
هَذَا يَا عَائِشَةُ قَالَتْ بَنَاتِي وَرَأَى

[243] Poznato je da se Aiša udala za Allahovog Poslanika, s.a.v.s., dok je bila djevojčica, te bi, dok je Vjerovjesnik, s.a.v.s., odsutan, okupila djevojčice i sa njima se igrala. Kada bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., došao, one bi izišle, a kada bi otišao, one bi ponovo došle da se igraju sa Aišom. Jedna od njihovih omiljenih igara bila je igra sa lutkama (bebama). Ovaj hadis su zabilježili u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Et-Tirmizija.

On među ljutkama ugleda konja sa dva krila od krpe i upita: 'A šta je ono u sredini, među njima?' 'Konj.' – odgovorih. 'A šta ono ima na sebi?' – ponovo me upita. 'Dva krila.' – odgovorih. 'Konj sa dva krila?' – ponovo će Vjerovjesnik, s.a.v.s. 'Da.' – rekoh – 'Zar nisi čuo da je Sulejman imao krilate konje?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., se nasmijao, da sam mu vidjela očnjake."[244]

63. O ljuljašci

4928. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Hammad. A obavijestio nas je i Bišr b. Halid, prenijevši od Ebu Usamea, on od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, da je Aiša kazala: **"Vjenčala sam se sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kada sam imala sedam ili šest godina. Kada smo došli u Medinu, dođoše mi žene..."** Bišr kaže da je rekla: **"došla mi je Ummu Ruman[245] i zatekla me na ljuljašci. One su me uzele, pa me okupaše i pripremiše. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je došao kod mene kada sam imala devet**

بَيْنَهُنَّ فَرَسًا لَهُ جَنَاحَانِ مِنْ رِقَاعٍ فَقَالَ: مَا هَذَا الَّذِي أَرَى وَسْطَهُنَّ قَالَتْ فَرَسٌ قَالَ وَمَا هَذَا الَّذِي عَلَيْهِ قَالَتْ جَنَاحَانِ قَالَ فَرَسٌ لَهُ جَنَاحَانِ قَالَتْ أَمَا سَمِعْتَ أَنَّ لِسُلَيْمَانَ خَيْلًا لَهَا أَجْنِحَةٌ قَالَتْ فَضَحِكَ حَتَّى رَأَيْتُ نَوَاجِذَهُ.

٦٣. بَاب فِي الْأُرْجُوحَةِ

٤٩٢٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ح. وحَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَا حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجَنِي وَأَنَا بِنْتُ سَبْعٍ أَوْ سِتٍّ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ أَتَيْنَ نِسْوَةٌ وَقَالَ بِشْرٌ فَأَتَتْنِي أُمُّ رُومَانَ وَأَنَا عَلَى أُرْجُوحَةٍ فَذَهَبْنَ بِي وَهَيَّأْنَنِي وَصَنَعْنَنِي فَأُتِيَ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَنَى بِي

[244] Na temelju ovih hadisa, učenjaci smatraju da je djeci dozvoljeno da koriste igračke u obliku ljudskih i drugih živih bića, iako je slike i siluete živih bića koja se kreću, u osnovi, zabranjeno držati ih u kućama. Ovaj hadis je zabilježio i En-Nesai, u *Sunenu*.

[245] Ummu Ruman je bila Aišina majka.

godina. Ummu Rumman me je dovela na vrata. (Izgubivši dah) kazala sam: 'Ah, ah.'"[246]

Ebu Davud kaže: "**Uzdanula je i uvela me u sobu. Neke ensarijke rekoše: 'Da bude dobro i sa bereketom.'**" Hadisi njih dvojice su se izmiješali.

وَأَنَا ابْنَةُ تِسْعٍ فَوَقَفَتْ بِي عَلَى الْبَابِ فَقُلْتُ هِيهْ هِيهْ

قَالَ أَبُو دَاوُد: أَيْ تَنَفَّسَتْ فَأُدْخِلْتُ بَيْتًا فَإِذَا فِيهِ نِسْوَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقُلْنَ عَلَى الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ دَخَلَ حَدِيثُ أَحَدِهِمَا فِي الْآخَرِ

4929. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Seid, njega je obavijestio Ebu Usama – slično prethodnom hadisu, rekavši: "**Hajde, neka je srećno i sa bereketom (reče Ummu Ruman) i predade me ženama, koje mi oprašе glavu i očešljaše me. Ujutru me nije ništa iznenadilo i uplašilo do Allahov Poslanik, s.a.v.s. Predale su me njemu.**"

٤٩٢٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ مِثْلَهُ قَالَ عَلَى خَيْرِ طَائِرٍ فَسَلَّمَتْنِي إِلَيْهِنَّ فَغَسَلْنَ رَأْسِي وَأَصْلَحْنَنِي فَلَمْ يَرُعْنِي إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضُحًى فَأَسْلَمْنَنِي إِلَيْهِ.

4930. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od Urvea, da je Aiša kazala: "**Kada smo stigli u Medinu, dok sam se igrala na ljujlaški, došle su mi žene. Kosa mi je bila naspram ušiju. Odvele su me te mi oprale kosu i uredile me. Potom su me odvele Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Sa mnom je spavao kada sam imala devet godina.**"[247]

٤٩٣٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ جَاءَنِي نِسْوَةٌ وَأَنَا أَلْعَبُ عَلَى أُرْجُوحَةٍ وَأَنَا مُجَمَّمَةٌ فَذَهَبْنَ بِي فَهَيَّأْنَنِي وَصَنَعْنَنِي ثُمَّ أَتَيْنَ بِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَنَى بِي وَأَنَا ابْنَةُ تِسْعِ سِنِينَ.

---

246 Aiša je, izgubivši dah, rekla: "Ah, ah!"

247 Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Et-Tirmizija.

4931. ISPRIČAO NAM JE Bišr b. Halid, njemu je ispričao Ebu Usama, prenijevši od Hišama b. Urvea, sa istim senedom, da je Aiša rekla: **"Bila sam na ljuljašci, a sa mnom su bile i moje drugarice. (Ummu Ruman) me je uvela u kuću. U njoj su bile ensarijke, te mi rekoše: 'Neka ti je sa hajrom i bereketom!'"**

٤٩٣١. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ بِإِسْنَادِهِ فِي هَذَا الْحَدِيثِ قَالَتْ وَأَنَا **عَلَى الْأُرْجُوحَةِ وَمَعِي صَوَاحِبَاتِي فَأَدْخَلْنَنِي بَيْتًا فَإِذَا نِسْوَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقُلْنَ عَلَى الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ.**

4932. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Muaz, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Jahjaa b. Abdurrahmana b. Hatiba, da je Aiša rekla: **"Došli smo u Medinu i odsjeli kod potomaka El-Harisa b. Hazredža. Tako mi Allaha, jednog dana sam se ljuljala na ljuljašci privezanoj između dvije palme. Došla je moja majka i skinula me sa nje. Kosa mi bijaše naspram ušiju..." – potom je naveo hadis.**

٤٩٣٢. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ يَعْنِي ابْنَ عَمْرٍو عَنْ يَحْيَى يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَاطِبٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا **فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فَنَزَلْنَا فِي بَنِي الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ قَالَتْ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَعَلَى أُرْجُوحَةٍ بَيْنَ عِذْقَيْنِ فَجَاءَتْنِي أُمِّي فَأَنْزَلَتْنِي وَلِي جُمَيْمَةٌ وَسَاقَ الْحَدِيثَ.**

64. O zabrani igranja nerdešira[248]

٦٤. بَاب فِي النَّهْيِ عَنْ اللَّعِبِ بِالنَّرْدِ

4933. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, on od Musaa b. Mejserea, on od Seida b. Ebu Hinda, a on od Ebu Musaa el-Eš'arija,

٤٩٣٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ مُوسَى بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنْ أَبِي

[248] Tavla ili backgammon. Autor *el-Mu'džemul-vesita*, kaže: "En-Nerd(ešir) je igra sa kutijom, kamenčićima i dvije kocke, oslanja se na sreću. U kutiji se kamenčići pomeraju shodno tome kako pade kocka. Kod običnog naroda je poznata kao tavla." (*el-Mu'džemul-vesit*, 2/912.)

da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: “Ko bude igrao nerdešir, taj je pogriješio prema Allahu i Njegovom Poslaniku.”[249]

مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَعِبَ بِالنَّرْدِ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ.

4934. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Jahja, prenijevši od Sufjana, on od Alkamea b. Merseda, on od Sulejmana b. Burejdea, on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ko bude igrao nerdešir, kao da je ruku zavukao u svinjsko meso i krv.”[250]

٤٩٣٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَعِبَ بِالنَّرْدَشِيرِ فَكَأَنَّمَا غَمَسَ يَدَهُ فِي لَحْمِ خِنْزِيرٍ وَدَمِهِ.

65. O zabrani igre sa golubom

٦٥. بَاب فِي اللَّعِبِ بِالْحَمَامِ

4935. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea: **“Allahov Poslanik, s.a.v.s., je vidio nekog čovjeka kako ide za golubicom, pa je rekao: ‘Šejtan slijedi šejtanicu.’”**[251]

٤٩٣٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَتْبَعُ حَمَامَةً فَقَالَ: شَيْطَانٌ يَتْبَعُ شَيْطَانَةً.

---

[249] Bilježi ga i Ibn Madže, u *Sunenu*.

[250] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

[251] Prema Abadijevom mišljenju, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ovoga čovjeka nazvao šejtanom zbog toga što je zapostavio bavljenje Istinom zbog nečega od čega nema koristi. Goluba ili golubicu je nazvao šejtanicom zbog toga što je čovjek zbog nje/njega zapostavio sjećanje na Allaha, što ga čini nemarnim.

66. O samilosti

٦٦. بَاب فِي الرَّحْمَةِ

4936. ISPRIČALI SU NAM Musedded i Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, isti smisao, njih je obavijestio Sufjan, prenijevši od Amra, on od Ebu Kabusa, štićenika Abdullaha b. Amra, a on od Abdullaha b. Amra, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Milostivi će Svoju milost ukazati onima koji budu imali milosti prema drugima. Budite milostivi prema onima koji su na Zemlji pa će prema vama biti milostiv Onaj Koji je na nebesima.”**[252]

Musedded nije rekao da je štićenik Abdullaha b. Amra, i kazao je da je to rekao Vjerovjesnik, s.a.v.s.

٤٩٣٦. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَمُسَدَّدٌ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي قَابُوسَ مَوْلًى لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ ارْحَمُوا أَهْلَ الْأَرْضِ يَرْحَمْكُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ.

لَمْ يَقُلْ مُسَدَّدٌ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَقَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4937. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, a ispričao nam je i Ibn Kesir, kog je obavijestio Šube, koji je rekao: “Pisao mi je Mensur: ‘Ibn Kesir je u svom hadisu rekao: ‘A ja sam mu ga pročitao i govorio sam ovako: ‘Ispričao nam je Mensur.’, a on mi je rekao: ‘Ako mi ga pročitaš, onda sam ti ga ispričao.’ A onda su se saglasili, prenijevši od Ebu Osmana, štićenika El-Mugira b. Šubea, da je Ebu Hurejre rekao: **‘Čuo sam Ebul-Kasima, s.a.v.s., koji je poznat po iskrenosti i kojem se vjeruje, vlasnika ove sobe, da je rekao:**

٤٩٣٧. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا ح. وحَدَّثَنَا ابْنُ كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ كَتَبَ إِلَيَّ مَنْصُورٌ قَالَ ابْنُ كَثِيرٍ فِي حَدِيثِهِ وَقَرَأْتُهُ عَلَيْهِ وَقُلْتُ أَقُولُ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ فَقَالَ: إِذَا قَرَأْتَهُ عَلَيَّ فَقَدْ حَدَّثْتُكَ بِهِ ثُمَّ اتَّفَقَا عَنْ أَبِي عُثْمَانَ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

[252] Zabilježio ga je i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

‘Milost će biti odstranjena samo (iz srca) nesretnika.’”[253]

4938. ISPRIČALI SU NAM Ebu Bekr b. Ebu Šejbe i Ibnus-Serh, njih je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ibn Ebu Nedžiha, on od Ibn Amira, a on od Abdullaha b. Amra, koji ga je – veli Ibnus-Serh – prenio od Vjerovjesnika, s.a.v.s: **“Nama ne pripada onaj ko nema milosti prema našim mlađima i ne zna pravo naših starijih.”**

67. O savjetu

4939. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, prenijevši od Zuhejra, njemu je ispričao Suhejl b. Ebu Salih, prenijevši od Ataa b. Jezida, a on od Temima ed-Darija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Uistinu je vjera savjet. Uistinu je vjera savjet. Uistinu je vjera savjet. Prisutni upitaše: ‘A kome, Allahov Poslaniče?’ On odgovori: ‘Allahu, Njegovoj Knjizi,**[254] **Njegovom Poslaniku, vođama muslimana i muslimanima općenito, vođama vjernika i vjernicima općenito, vođama muslimana i muslimanima općenito.”**[255]

صَاحِبَ هَذِهِ الْحُجْرَةِ يَقُولُ لَا تُنْزَعُ الرَّحْمَةُ إِلَّا مِنْ شَقِيٍّ.

٤٩٣٨. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَابْنُ السَّرْحِ قَالَا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ ابْنِ عَامِرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو يَرْوِيهِ قَالَ ابْنُ السَّرْحِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيَعْرِفْ حَقَّ كَبِيرِنَا فَلَيْسَ مِنَّا.

٦٧. بَاب فِي النَّصِيحَةِ

٤٩٣٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الدِّينَ النَّصِيحَةُ إِنَّ الدِّينَ النَّصِيحَةُ إِنَّ الدِّينَ النَّصِيحَةُ قَالُوا لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لِلَّهِ وَكِتَابِهِ وَرَسُولِهِ وَأَئِمَّةِ الْمُؤْمِنِينَ وَعَامَّتِهِمْ أَوْ أَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ.

---

253 Zabilježio ga je i Et-Tirmizi u *Džami’u*.

254 Tj. kako slijediti Allahove upute u Njegovoj Knjizi.

255 Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

4940. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Avn, njega je obavijestio Halid, prenijevši od Junusa, on od Amra b. Seida, on od Ebu Zur'aa b. Amra b. Džerira, da je Džerir kazao: **"Dao sam prisegu Vjerovjesniku, s.a.v.s., na poslušnost i na pokornost, i da ću savjetovati svakog muslimana."**

Ebu Zur'a kaže: "Kad god bi Džerir nešto prodao ili kupio, rekao bi: 'Ono što smo od tebe uzeli bolje je od onoga što smo ti dali, pa ti odaberi.'"[256]

٤٩٤٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ يُونُسَ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ: بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَأَنْ أَنْصَحَ لِكُلِّ مُسْلِمٍ قَالَ وَكَانَ إِذَا بَاعَ الشَّيْءَ أَوْ اشْتَرَاهُ قَالَ أَمَا إِنَّ الَّذِي أَخَذْنَا مِنْكَ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا أَعْطَيْنَاكَ فَاخْتَرْ.

68. O pomaganju muslimana

٦٨. بَاب فِي الْمَعُونَةِ لِلْمُسْلِمِ

4941. ISPRIČALI SU NAM Ebu Bekr i Osman, sinovi Ebu Šejbea, isti smisao, njih je obavijestio Ebu Muavija, prenijevši od Osmana i Džerira er-Razija. A obavijestio nas je i Vasil b. Abdula'la, prenijevši od Esbata, on od El-A'meša, a on od Ebu Saliha. Vasil je prenio od Ebu Saliha[257] – a svi su prenijeli od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Ko od muslimana otkloni neku ovosvjetsku nevolju, Allah će od njega otkloniti neku od nevolja na**

٤٩٤١. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ وَعُثْمَانُ ابْنَا أَبِي شَيْبَةَ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ قَالَ عُثْمَانُ وَجَرِيرٌ الرَّازِيُّ ح. وحَدَّثَنَا وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا أَسْبَاطٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ وَقَالَ وَاصِلٌ قَالَ حُدِّثْتُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ ثُمَّ اتَّفَقُوا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ نَفَّسَ عَنْ مُسْلِمٍ

[256] Pa ti odaberi hoćeš li ostati pri pazaru ili ćeš od njega odustati. Ovaj hadis je zabilježio i En-Nesai, u *Sunenu*.

[257] Ovo ukazuje na to da je između El-A'meša i Ebu Saliha bio posrednik. Međutim, Ebu Avane i drugi su ovaj hadis prenijeli od A'meša, a on od Ebu Saliha izravno, bez ikakvog posrednika. To potvrđuje da je El-A'meš ovaj hadis čuo izravno od Ebu Saliha.

Sudnjem danu. Ko olakša dužniku, Allah će njemu olakšati i na ovome i na Onome svijetu. Ko sakrije mahanu nekog muslimana, Allah će sakriti njegove mahane i na ovom i na Onome svijetu. Allah će pomagati robu sve dotle dok on pomaže svome bratu."[258]

كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ الدُّنْيَا نَفَّسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ سَتَرَ عَلَى مُسْلِمٍ سَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ

Ebu Davud kaže: "Osman od Ebu Muavije nije spomenuo riječi: **'ko olakša dužniku'**."

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: لَمْ يَذْكُرْ عُثْمَانُ عَنْ أَبِي مُعَاوِيَةَ وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ

4942. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu je saopćio Sufjan, prenijevši od Ebu Malika el-Ešdžeija, on od Rib'ijja b. Hiraša, a on od Huzejfea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"Svako dobro djelo je milostinja/sadaka."**

٤٩٤٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: قَالَ نَبِيُّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ.

69. O promjeni imena

٦٩. بَاب فِي تَغْيِيرِ الْأَسْمَاءِ

4943. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Avn. A obavijestio nas je i Musedded, prenijevši od Hušejma, on od Davuda b. Amra, on od Abdullaha b. Ebuz-Zekerijje, a on od Ebud-Derdaa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Na Sudnjem danu ćete biti pozivani po vašim imenima i imenima vaših očeva, pa nadijevajte lijepa imena."**

٤٩٤٣. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ قَالَ أَخْبَرَنَا ح. وحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ دَاوُدَ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي زَكَرِيَّا عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّكُمْ تُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِأَسْمَائِكُمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِكُمْ فَأَحْسِنُوا أَسْمَاءَكُمْ

[258] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

Ebu Davud kaže: "Ibn Ebuz-Zekerijja se nije sreo sa Ebud-Derdaom."	قَالَ أَبُو دَاوُد: ابْنُ أَبِي زَكَرِيَّا لَمْ يُدْرِكْ أَبَا الدَّرْدَاءِ.
4944. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Zijad Sebelan, njega je obavijestio Abbad b. Abbad, prenijevši od Ubejdullaha, on od Nafia, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Najdraža imena Uzvišenom Allahu su: Abdullah i Abdurrahman."**[259]	٤٩٤٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ زِيَادٍ سَبَلَانَ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ عَبَّادٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَحَبُّ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى عَبْدُ اللَّهِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ.
4945. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, kog je obavijestio Hišam b. Seid Talekani, prenijvši od Muhammeda b. el-Muhadžira el-Ensarija, on od Akila b. Šebiba, on od ashaba Ebul-Vehba el-Džušemija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Nadijevajte imena vjerovjesnika. Najdraža imena Allahu su: Abdullah i Abdurrahman, najiskrenija Haris i Hemmam, a najružnija Harb i Murre."**[260]	٤٩٤٥. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ سَعِيدٍ الطَّالْقَانِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُهَاجِرِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَقِيلُ ابْنُ شَبِيبٍ عَنْ أَبِي وَهْبٍ الْجُشَمِيِّ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَسَمَّوْا بِأَسْمَاءِ الْأَنْبِيَاءِ وَأَحَبُّ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ عَبْدُ اللَّهِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ وَأَصْدَقُهَا حَارِثٌ وَهَمَّامٌ وَأَقْبَحُهَا حَرْبٌ وَمُرَّةُ.
4946. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Sabita, da je Enes kazao: **"Ja sam Abdullaha b. Ebu Talhu, kada**	٤٩٤٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قال: ذَهَبْتُ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ

[259] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

[260] Najiskrenija su imena, koja najbolje odražavaju prirodu čovjeka, Haris/Pohlepan i Hemmam/Zaokupiran, a najružnije Harb/Rat i Murre/Gorčina. Ovaj hadis je zabilježio i En-Nesai, u *Sunenu*.

se rodio, odnio Vjerovjesniku, s.a.v.s. Vjerovjesnik, s.a.v.s., bijaše u prugastom ogrtaču, timario je svoju devu. Upita me: 'Imaš li hurmi?' 'Imam.' – odgovorio sam. Dodadoh mu ih. On ih stavi u usta, sažvaka ih, potom ih izvadi i stavi u usta novorođenčetu, koje ih poče sisati. Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Ensarije vole hurme.', i dade mu ime Abdullah."[261]

أَبِي طَلْحَةَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ وُلِدَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عَبَاءَةٍ يَهْنَأُ بَعِيرًا لَهُ قَالَ هَلْ مَعَكَ تَمْرٌ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَنَاوَلْتُهُ تَمَرَاتٍ فَأَلْقَاهُنَّ فِي فِيهِ فَلَاكَهُنَّ ثُمَّ فَغَرَ فَاهُ فَأَوْجَرَهُنَّ إِيَّاهُ فَجَعَلَ الصَّبِيُّ يَتَلَمَّظُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حُبُّ الْأَنْصَارِ التَّمْرَ وَسَمَّاهُ عَبْدَ اللَّهِ.

70. O promjeni imena koje ima ružno značenje

٧٠. بَاب فِي تَغْيِيرِ الِاسْمِ الْقَبِيحِ

4947. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Hanbel i Musedded, prenijevši od Jahjaa, on od Ubejdullaha, on od Nafia, a on od Ibn Omera: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je promijenio ime (ženi) koja se zvala Asija/Griješnica, rekavši: '(Od danas) ćeš se zvati Džemila/Lijepa!'"

٤٩٤٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ وَمُسَدَّدٌ قَالَا حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيَّرَ اسْمَ عَاصِيَةَ وَقَالَ أَنْتِ جَمِيلَةُ.

4948. ISPRIČAO NAM JE Isa b. Hammad, njemu je saopćio El-Lejs, prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Muhammeda b. Ishaka, a on od Muhammeda b. Amra b. Ataa: "Zejneba, kći Ebu Selemea, ga je upitala: 'Kakvo si ime dao svojoj kćerki?' On reče: 'Dao sam joj ime Berra/Dobročiniteljka.' Zejneba reče: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., je

٤٩٤٨. حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ سَأَلَتْهُ مَا سَمَّيْتَ ابْنَتَكَ قَالَ سَمَّيْتُهَا مُرَّةَ فَقَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ هَذَا الِاسْمِ

[261] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

zabranio nadijevanje ovakvog imena. (Kada je čuo) da su mi dali ime Berra/ Dobročiniteljka, Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Ne hvalite sami sebe. Allah najbolje zna ko je od vas dobročinitelj.' 'Kako onda da je nazovemo?' – upita ga Ebu Seleme. 'Nazovite je Zejneba.' – reče Vjerovjesnik, s.a.v.s."[262]

4949. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Bišr b. el-Mufeddal, prenijevši od Bešira b. Mejmuna, on od svoga amidže Usamea b. Uhderija: **"Neki čovjek, po imenu Asrem bijaše u izaslanstvu koje je došlo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. 'Kako se zoveš?' – upitao ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s?' 'Asrem.' – odgovorio je, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaza: '(Od sada) ćeš se zvati Zur'a.'"**

4950. ISPRIČAO NAM JE Er-Rebi b. Nafi, prenijevši od Jezida b. el-Mikdama b. Šurejha, on od svoga oca, on od njegovog djeda Šurejha, a on od svoga oca Hanija: **"Kada je došao u izaslanstvu Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., Poslanik je čuo kako ga zovu Ebul-Hakem. Tada ga pozva i reče: 'Allah je El-Hakem/ Sudac, i Njemu pripada suđenje. Zašto si uzeo nadimak Ebul-Hakem? On**

سُمِّيتُ بَرَّةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ اللَّهُ أَعْلَمُ بِأَهْلِ الْبِرِّ مِنْكُمْ فَقَالَ: مَا نُسَمِّيهَا قَالَ سَمُّوهَا زَيْنَبَ.

٤٩٤٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ يَعْنِي ابْنَ الْمُفَضَّلِ قَالَ حَدَّثَنِي بَشِيرُ بْنُ مَيْمُونٍ عَنْ عَمِّهِ أُسَامَةَ بْنِ أَخْدَرِيٍّ أَنَّ رَجُلًا يُقَالُ لَهُ أَصْرَمُ كَانَ فِي النَّفَرِ الَّذِينَ أَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا اسْمُكَ قَالَ أَنَا أَصْرَمُ قَالَ بَلْ أَنْتَ زُرْعَةُ.

٤٩٥٠. حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ يَزِيدَ يَعْنِي ابْنَ الْمِقْدَامِ بْنِ شُرَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ شُرَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ هَانِئٍ أَنَّهُ لَمَّا وَفَدَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ قَوْمِهِ سَمِعَهُمْ يَكْنُونَهُ بِأَبِي الْحَكَمِ فَدَعَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَكَمُ وَإِلَيْهِ الْحُكْمُ فَلِمَ تُكْنَى أَبَا الْحَكَمِ فَقَالَ: إِنَّ قَوْمِي إِذَا اخْتَلَفُوا فِي شَيْءٍ أَتَوْنِي فَحَكَمْتُ

[262] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu.*

reče: 'Kada bi se ljudi iz mog naroda u nečemu razišli, dolazili su meni da im presudim. I kada bih im presudio, obje strane bi bivale zadovoljne.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Kako je to lijepo. A imaš li djece?' 'Imam Šurejha, Muslima i Abdullaha.' – odgovori on. 'A koji je najstariji?' – upita Vjerovjesnik, s.a.v.s. 'Šurejh.' – odgovorio je, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaza: 'Onda si ti Ebu Šurejh.'"

Ebu Davud kaže: "Šurejh je prekinuo lance i on je ušao u Testur. Do mene je doprlo da je Šurejh razbio vrata Testura (tvrđave), zato jer je ušao tajnim putem."

4951. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Seida b. el-Musejjeba, on od svoga oca, a on od njegovog djeda: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., ga je upitao: 'Kako se zoveš?' 'Hazn.' – odgovorio je, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: '(Od sada) ćeš se zvati Sehl.' On reče: 'Neće se lahko pregaziti i prevariti.'"**

Ebu Seid kaže: "Mislio sam da će nas poslije toga snaći poteškoće."

Ebu Davud kaže: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je promijenio sljedeća imena: El-As, Aziz, Atele, Šejtan, El-Hakem, Gurab, Hubab, Šihab. Šihaba je nazvao Hišam, Harba Selm, El-Mudtadžia El-

بَيْنَهُمْ فَرَضِيَ كِلَا الْفَرِيقَيْنِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا أَحْسَنَ هَذَا فَمَا لَكَ مِنَ الْوَلَدِ قَالَ لِي شُرَيْحٌ وَمُسْلِمٌ وَعَبْدُ اللَّهِ قَالَ فَمَنْ أَكْبَرُهُمْ قُلْتُ شُرَيْحٌ قَالَ فَأَنْتَ أَبُو شُرَيْحٍ

قَالَ أَبُو دَاوُد: شُرَيْحٌ هَذَا هُوَ الَّذِي كَسَرَ السِّلْسِلَةَ وَهُوَ مِمَّنْ دَخَلَ تُسْتَرَ. قَالَ أَبُو دَاوُد: وَبَلَغَنِي أَنَّ شُرَيْحًا كَسَرَ بَابَ تُسْتَرَ وَذَلِكَ أَنَّهُ دَخَلَ مِنْ سِرْبٍ

٤٩٥١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ مَا اسْمُكَ قَالَ حَزْنٌ قَالَ أَنْتَ سَهْلٌ قَالَ لَا السَّهْلُ يُوطَأُ وَيُمْتَهَنُ

قَالَ سَعِيدٌ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُصِيبُنَا بَعْدَهُ حُزُونَةٌ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَغَيَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْمَ الْعَاصِ وَعَزِيزٍ وَعَتَلَةَ وَشَيْطَانٍ وَالْحَكَمِ وَغُرَابٍ وَحُبَابٍ وَشِهَابٍ فَسَمَّاهُ هِشَامًا وَسَمَّى حَرْبًا سَلْمًا وَسَمَّى الْمُضْطَجِعَ الْمُنْبَعِثَ وَأَرْضًا تُسَمَّى عَفِرَةَ سَمَّاهَا خَضِرَةَ وَشَعْبَ الضَّلَالَةِ سَمَّاهُ شَعْبَ الْهُدَى

Munbeis, ženu koja se zvala Ifre nazvao je Hadire[263], Ša'buddalale[264] je nazvao Ša'bel-Huda[265], Benuz-Zine[266] je nazvao Benur-Rušde[267] i Benu Mugvijea je nazvao Benu Rišde."

Ebu Davud kaže: "Ispustio sam njihove senede zbog sažetka."

4952. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Hašim b. el-Kasim, prenijevši od Ebu Akila, on od Mudžalida b. Seida, on od Eš-Ša'bija, da je Mesruk kazao: **"Sreo sam Omera b. el-Hattaba, pa me je upitao: 'Ko si ti?' 'Mesruk b. el-Edžde.' – odgovorio sam, a Omer kaza: 'Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je kazao: 'El-Edžde je jedno od šejtanovih imena.'"**

4953. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, kog je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Mensura b. el-Mu'temira, on od Hilala b. Jesafa, on od Rebia b. Umejlea, a on od Semurea b. Džunduba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ne daj svome dječaku ime**

وَبَنُو الزِّنْيَةِ سَمَّاهُمْ بَنِي الرِّشْدَةِ وَسَمَّى بَنِي مُغْوِيَةَ بَنِي رِشْدَةَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: تَرَكْتُ أَسَانِيدَهَا لِلِاخْتِصَارِ

٤٩٥٢. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ حَدَّثَنَا أَبُو عَقِيلٍ حَدَّثَنَا مُجَالِدُ بْنُ سَعِيدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ قال: لَقِيتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ: مَنْ أَنْتَ قُلْتُ مَسْرُوقُ بْنُ الْأَجْدَعِ فَقَالَ: عُمَرُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: الْأَجْدَعُ شَيْطَانٌ.

٤٩٥٣. حَدَّثَنَا النُّفَيْلِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ الْمُعْتَمِرِ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنْ رَبِيعِ بْنِ عُمَيْلَةَ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تُسَمِّيَنَّ غُلَامَكَ يَسَارًا

---

[263] Ifre/suva nazvao je hadire/zelena.

[264] Zabludjeli narod.

[265] Upućeni narod.

[266] Bludnički narod.

[267] Čestiti narod.

Jesar/Lahkoća, Rebah/Dobit, Nedžih/Ispravan, Efleh/Sreća!" Neko upita: 'Je li tamo taj i taj?'[268] a on kaza: 'Nema. To su četiri imena i nemojte dodati da sam još nešto rekao.'"[269]

وَلَا رَبَاحًا وَلَا نَجِيحًا وَلَا أَفْلَحَ فَإِنَّكَ تَقُولُ أَثَمَّ هُوَ فَيَقُولُ لَا إِنَّمَا هُنَّ أَرْبَعٌ فَلَا تَزِيدَنَّ عَلَيَّ.

4954. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, njega je obavijestio El-Mu'temir, prenijevši od Er-Rukejna, on od svoga oca, da je Semure kazao: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da dječacima nadijevamo sljedeća četiri imena: Efleh/Sreća, Jesar/Lahkoća, Nafi/Koristan, i Rebah/Dobit."[270]**

٤٩٥٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ قَالَ سَمِعْتُ الرُّكَيْنَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَمُرَةَ قال: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُسَمِّيَ رَقِيقَنَا أَرْبَعَةَ أَسْمَاءٍ أَفْلَحَ وَيَسَارًا وَنَافِعًا وَرَبَاحًا.

4955. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Muhammed b. Ubejd, prenijevši od El-A'meša, on od Ebu Sufjana, a on od Džabira b. Abdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ako poživim, inšallah, zabranit ću mojim sljedbenicima da nadijevaju imena: Nafi/Koristan, Efleh/Sreća, i Bereket/Blagostanje."**

El-A'meš kaže: "Ne znam je li spomenuo Nafia." Čovjek dođe i upita: "Imali

٤٩٥٥. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنْ عِشْتُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ أَنْهَى أُمَّتِي أَنْ يُسَمُّوا نَافِعًا وَأَفْلَحَ وَبَرَكَةَ قَالَ الْأَعْمَشُ وَلَا أَدْرِي ذَكَرَ نَافِعًا أَمْ لَا فَإِنَّ الرَّجُلَ يَقُولُ إِذَا جَاءَ أَثَمَّ بَرَكَةٌ فَيَقُولُونَ لَا

[268] Tj. je li tu Rebah/Dobit ili Efleh/Sreća ili Jesar/Lahkoća ili Nedžih/Ispravnost, pa neko odgovori da nema, što se može shvatiti da tamo neme dobiti, sreće, lahkoće ili ispravnosti.

[269] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[270] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

tamo Bereketa/Blagostanja?", a oni mu odgovore: "Nema."

Ebu Davud kaže: "Prenio je Ebu Zubejr od Džabira, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu, ali nije spomenuo Bereket/Blagostanje."

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَى أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ لَمْ يَذْكُرْ بَرَكَةً.

4956. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, njega je obavijestio Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Ebu Zinada, on od El-A'redža, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Kod Allaha će, na Sudnjem danu, najponiženije ime imati onaj koji se bude zvao Melikul-emlak/Vladar nad vladarima."**[271]

Ebu Davud kaže: "Prenio ga je Šuajb b. Ebu Hamza, sa istim senedom, da je Ebu Zinad kazao: "Najružnije ime."

٤٩٥٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَخْنَعُ اسْمٍ عِنْدَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ تَسَمَّى مَلِكَ الْأَمْلَاكِ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ بِإِسْنَادِهِ قَالَ أَخْنَى اسْمٍ.

71. O nadimcima

٧١. بَاب فِي الْأَلْقَابِ

4957. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Vuhejb, prenijevši od Davuda, on od Amira, da je Ebu Džubejre b. ed-Dahhak kazao: **"U vezi nas, Benu Selemea, je objavljen ajet: *I ne zovite jedni druge ružnim nadimcima! O, kako je ružno da se***

٤٩٥٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ دَاوُدَ عَنْ عَامِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو جَبِيرَةَ بْنُ الضَّحَّاكِ قَالَ: فِينَا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي بَنِي سَلَمَةَ ﴿ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ

[271] Sufjan smatra da su bili učestali nadijevati spomenuta imena, te je to bio razlog da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izgovori ove riječi. Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

vjernici spominju podrugljivim nadimcima. (El-Hudžurat, 11) Došao nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., a među nama nije bilo čovjeka bez po dva ili tri nadimka, te reče: 'Hej ti!', a prisutni kazaše: 'Allahov Poslaniče, on se srdi kada ga neko tim nadimkom nazove." Tada je objavljen spomenuti ajet: *I ne zovite jedni druge ružnim nadimcima!*"[272]

بَعْدَ الْإِيمَانِ ﴾ قَالَ قَدِمَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَيْسَ مِنَّا رَجُلٌ إِلَّا وَلَهُ اسْمَانِ أَوْ ثَلَاثَةٌ فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَا فُلَانُ فَيَقُولُونَ مَهْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ يَغْضَبُ مِنْ هَذَا الِاسْمِ فَأُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ ﴾.

72. O onome koji ima nadimak Ebu Isa

٧٢. بَاب فِيمَنْ يَتَكَنَّى بِأَبِي عِيسَى

4958. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Zejd b. Ebu Zerka, njega je obavijestio njegov otac, prenijevši od Hišama b. Sa'da, on od Zejda b. Eslema, a on od svoga oca: "Omer b. el-Hattab je udario sina zbog toga što je sebi uzeo nadimak Ebu Isa. El-Mugire b. Šu'be je sebi uzeo nadimak Ebu Isa. Omer ga upita: 'Zar ti nije bilo dovoljno da sebi uzmeš nadimak Ebu Abdullah?' On reče: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je dao taj nadimak.' Omer kaza: 'Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., je oprošteno i ono što je prije i ono što će kasnije učiniti, a mi ne znamo šta će biti sa nama. El-Mugire je (nakon toga) do smrti nosio nadimak Ebu Abdullah."

٤٩٥٨. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَبِي الزَّرْقَاءِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ضَرَبَ ابْنًا لَهُ تَكَنَّى أَبَا عِيسَى وَأَنَّ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ تَكَنَّى بِأَبِي عِيسَى فَقَالَ لَهُ عُمَرُ أَمَا يَكْفِيكَ أَنْ تُكْنَى بِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَنَّانِي فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَإِنَّا فِي جَلْجَتِنَا فَلَمْ يَزَلْ يُكْنَى بِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ حَتَّى هَلَكَ.

[272] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

73. O čovjeku koji nekome ko mu nije sin kaže: Sinčiću moj

٧٣. بَاب فِي الرَّجُلِ يَقُولُ لِابْنِ غَيْرِهِ يَا بُنَيَّ

4959. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Avn. A obavijestili su nas i Musedded i Muhammed b. Mahbub, prenijevši od Ebu Avanea, on od Ebu Osmana, koga je Ibn Mahbub nazvao El-Dža'dom, on od Enesa b. Malika, **da mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., govorio: "Sinčiću moj!"**[273]

٤٩٥٩. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ قَالَ أَخْبَرَنَا ح. وحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ قَالُوا حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ وَسَمَّاهُ ابْنُ مَحْبُوبٍ الْجَعْدَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ يَا بُنَيَّ

Ebu Davud kaže: "Čuo sam Jahjaa b. Meina kada hvali Muhammeda b. Mahbuba govoreći da on zna mnogo hadisa."

قَالَ أَبُو دَاوُد: سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ مَعِينٍ يُثْنِي عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ مَحْبُوبٍ وَيَقُولُ كَثِيرُ الْحَدِيثِ.

74. O čovjeku koji sebi uzme nadimak Ebul-Kasim

٧٤. بَاب فِي الرَّجُلِ يَتَكَنَّى بِأَبِي الْقَاسِمِ

4960. ISPRIČALI SU NAM Musedded i Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njih je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ejuba es-Sahtijanija, on od Muhammeda b. Sirina, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Nadije-**

٤٩٦٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَأَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

---

[273] Ovaj hadis ukazuje da nam je dozvoljeno da mlađem od sebe, ko nam nije sin, kažemo: "Sinko moj; sine moj." i sl., kao što nam je dozvoljeno da nekome ko je od nas mlađi ili stariji ili, pak, istih godina, kažemo: "Brate moj." Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari u *Sahihu*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

vajte moje ime, ali ne uzimajte moj nadimak."[274]

وَسَلَّمَ: تَسَمَّوْا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي

Ebu Davud kaže: "Ovako ga je prenio i Ebu Salih od Ebu Hurejrea. Također je i Ebu Sufjan prenio od Džabira, Salim b. Ebul-Dža'd od Džabira, Sulejman el-Ješkeri od Džabira i Ibnul-Munkedir od Džabira poput njih i Enesa b. Malika

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَكَذَلِكَ رَوَاهُ أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَكَذَلِكَ رِوَايَةُ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ وَسَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرٍ وَسُلَيْمَانَ الْيَشْكُرِيِّ عَنْ جَابِرٍ وَابْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ نَحْوَهُمْ وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ.

75. O onome koji smatra da nije dopušteno kod nekoga sastaviti (njegovo) ime i kun'ju/nadimak

٧٥. بَاب مَنْ رَأَى أَنْ لَا يَجْمَعَ بَيْنَهُمَا

4961. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, kog je obavijestio Hišam, prenijevši od Ebu Zubejra, a on od Džabira, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"Ko bude nazvat mojim imenom, neka se ne naziva mojim nadimkom.**[275] **A ko bude nazvat mojim nadimkom, neka se ne zove mojim imenom."**[276]

٤٩٦١. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَسَمَّى بِاسْمِي فَلَا يَتَكَنَّى بِكُنْيَتِي وَمَنْ تَكَنَّى بِكُنْيَتِي فَلَا يَتَسَمَّى بِاسْمِي

---

[274] Dakle, nadijevajte moje ime – Muhammed, a ne uzimajte moj nadimak – Ebul-Kasim. Ovaj hadis, u El-Buharijevom *Sahihu,* glasi: "Nadijevajte moje ime, a ne uzimajte moj nadimak. Ko me u snu vidi, on me je stvarno vidio, jer se šejtan ne može preobraziti u moj lik. A ko na mene hotomično slaže, neka se priprmi za mjesto u Džehennemu!"

[275] Nadimak.

[276] Muammedov, s.a.v.s., nadimak po djetetu (kun'ja) je Ebu Kasim. Tim nadimkom je dozvoljeno zvati svakoga kome nije ime Muhammed ili Ahmed. One kojima je ime Muhammed ili Ahmed nije dopušteno zvati tim nazivom, prema mišljenju nekih učenjaka selefa, što potvrđuje i naredni hadis. Eš-Šafi smatra da nije nikome,

Ebu Davud kaže: "U ovom smislu, hadis je prenio i Ibn Adžlan od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea. A dva je različita predanja prenio Ebu Zur'a od Ebu Hurejrea. Također je različito prenijeto i predanje Abdurrahmana b. Ebu Amrea od Ebu Hurejrea. A prenijeli su ga Es-Sevri i Ibn Džurejdž onako kako je kazao Ebu Zubejr. Prenio ga je i Ma'kal b. Ubejdullah onako kako je kazao Ibn Sirin. A prenijeli su ga od Musaa b. Jesara, a od Ebu Hurejrea na dva načina. U njemu su se razišli Hammad b. Halid i Ibn Ebu Fudejk."

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَرَوَى بِهَذَا الْمَعْنَى ابْنُ عَجْلَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَرُوِيَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مُخْتَلِفًا عَلَى الرِّوَايَتَيْنِ وَكَذَلِكَ رِوَايَةُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ اخْتُلِفَ فِيهِ رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ وَابْنُ جُرَيْجٍ عَلَى مَا قَالَ أَبُو الزُّبَيْرِ وَرَوَاهُ مَعْقِلُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ عَلَى مَا قَالَ ابْنُ سِيرِينَ وَاخْتُلِفَ فِيهِ عَلَى مُوسَى بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَيْضًا عَلَى الْقَوْلَيْنِ اخْتَلَفَ فِيهِ حَمَّادُ بْنُ خَالِدٍ وَابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ.

76. O povlastici sastavljanja njegovog imena i nadimka

٧٦. بَاب فِي الرُّخْصَةِ فِي الْجَمْعِ بَيْنَهُمَا

4962. ISPRIČALI SU NAM Osman i Ebu Bekr, Ebu Šejbeovi sinovi, njih je obavijestio Ebu Usama, prenijevši od Fitra, on od Munzira,[277] on od Muhammeda b. el-Hanefijjea, da je Alija upitao: **"Allahov Poslaniče, ako bi mi se nakon tvoje smrti rodio sin, mogu li**

٤٩٦٢. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ وَأَبُو بَكْرٍ ابْنَا أَبِي شَيْبَةَ قَالَا حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ فِطْرٍ عَنْ مُنْذِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَال: قَالَ عَلِيٌّ رَحِمَهُ اللَّهُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

svejedno da li se zvao Muhammed i Ahmed ili drugačije, dopušteno davati nadimak po djetetu – Ebu Kasim. Većina učenjaka smatra da je spomenuti hadis derogiran, da je ta zabrana važila samo u početku i da se danas svakome može davati ovaj nadimak, svejedno da li mu je ime Muhammed, Ahmed ili drugačije. Ibn Džerir, pak, smatra da ovaj hadis nije derogiran, tj. da ova zabrana nije u smislu harama, nego mekruha.

277 Munzir b. Ja'la es-Sevri Ebu Ja'la el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

mu nadjenuti tvoje ime (Muhammed) i dati mu tvoj nadimak? "Možeš." – reče on."[278]

Ebu Bekr nije rekao: "rekao sam", nego je to Vjerovjesniku, s.a.v.s., rekao Alija.

إِنْ وُلِدَ لِي مِنْ بَعْدِكَ وَلَدٌ أُسَمِّيهِ بِاسْمِكَ وَأُكَنِّيهِ بِكُنْيَتِكَ قَالَ نَعَمْ وَلَمْ يَقُلْ أَبُو بَكْرٍ قُلْتُ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَام لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4963. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, prenijevši od Muhammeda b. Imrana el-Hadžbija, on od svoje nene Safije bint Šejbe, da je Aiša kazala: **"Vjerovjesniku je došla neka žena i rekla: 'Allahov Poslaniče, rodila sam dječaka. Nadjenula sam mu ime Muhammed i dala nadimak Ebul-Kasim, pa mi je rečeno da ti to ne odobravaš.' On reče: 'Ko to dopušta da se nadijeva moje ime, a zabranjuje da se daje moj nadimak (ili: ko je taj što je zabranio moj nadimak, a dozvolio davanje ovog imena).'"**

٤٩٦٣. حَدَّثَنَا النُّفَيْلِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِمْرَانَ الْحَجَبِيُّ عَنْ جَدَّتِهِ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي قَدْ وَلَدْتُ غُلَامًا فَسَمَّيْتُهُ مُحَمَّدًا وَكَنَّيْتُهُ أَبَا الْقَاسِمِ فَذُكِرَ لِي أَنَّكَ تَكْرَهُ ذَلِكَ فَقَالَ: مَا الَّذِي أَحَلَّ اسْمِي وَحَرَّمَ كُنْيَتِي أَوْ مَا الَّذِي حَرَّمَ كُنْيَتِي وَأَحَلَّ اسْمِي.

77. O čovjeku koji nema djece, a uzme sebi nadimak po djetetu (kun'ju)

٧٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الرَّجُلِ يَتَكَنَّى وَلَيْسَ لَهُ وَلَدٌ

4964. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Sabita, da je Enes b. Malik kazao: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je dolazio kod nas. Imao sam malog brata, koji je imao nadimak Ebu Umejr. On je imao kanarinca sa kojim se igrao, ali mu je kanarinac uginuo. Vjerovjesnik,**

٤٩٦٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ عَلَيْنَا وَلِي أَخٌ صَغِيرٌ يُكْنَى أَبَا

278 Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

s.a.v.s., dođe kod nas i, vidjevši ga tužnog, upita: 'Šta mu je?' 'Uginuo mu je kanarinac.' – odgovoriše prisutni, a on, s.a.v.s., ga upita: 'Ebu Umejre, šta je bilo sa kanarincem?'"[279]

عُمَيْرٍ وَكَانَ لَهُ نُغَرٌ يَلْعَبُ بِهِ فَمَاتَ فَدَخَلَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَرَآهُ حَزِينًا فَقَالَ: مَا شَأْنُهُ قَالُوا مَاتَ نُغَرُهُ فَقَالَ: يَا أَبَا عُمَيْرٍ مَا فَعَلَ النُّغَيْرُ.

78. O nadimku (kun'ji) za ženu

٧٨. بَاب فِي الْمَرْأَةِ تُكْنَى

4965. ISPRIČALI SU NAM Museded i Sulejman b. Harb, isti smisao, koje je obavijestio Hammad, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, da je Aiša kazala: **"Allahov Poslaniče, sve moje drugarice imaju nadimak po djetetu, pa mogu li i ja sebi uzeti nadimak po mom sestriću Abdullahu?"** Musedded kaže: **"po Abdullahu b. ez-Zubejru"**.

٤٩٦٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَسُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّه عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ كُلُّ صَوَاحِبِي لَهُنَّ كُنًى قَالَ فَاكْتَنِي بِابْنِكِ عَبْدِ اللَّهِ يَعْنِي ابْنَ اخْتِهَا قَالَ مُسَدَّدٌ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ فَكَانَتْ تُكَنَّى بِأُمِّ عَبْدِ اللَّهِ

Aiša je sebi odabrala nadimak Ummu Abdullah.

Ebu Davud kaže: "Ovako su ga prenijeli Kurran b. Temmam i Ma'mer od Hišama – slično prethodnom hadisu. A prenio ga je i Ebu Usama od Hišama, a on od Abbada b. Hamze. Također i Hammad b. Seleme i Mesleme b. Ka'neb od Hišama, onako kako je kazao Ebu Usama."

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهَكَذَا قَالَ قُرَّانُ بْنُ تَمَّامٍ وَمَعْمَرٌ جَمِيعًا عَنْ هِشَامٍ نَحْوَهُ وَرَوَاهُ أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ حَمْزَةَ وَكَذَلِكَ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ وَمَسْلَمَةُ بْنُ قَعْنَبٍ عَنْ هِشَامٍ كَمَا قَالَ أَبُو أُسَامَةَ.

[279] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim En-Nesaija.

79. O aluzijama

٧٩. بَاب فِي الْمَعَارِيضِ

4966. ISPRIČAO NAM JE Hajve b. Šurejh el-Hadremi, imam džamije u Himsu, njega je obavijestio Bikar b. el-Velid, prenijevši od Dubarea b. Malika el-Hadremija, on od svoga oca, on od Abdurrahmana b. Džubejra b. Nufejra, on od svoga oca, a on od Sufjana b. Esida el-Hadremija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Najveći vid obmane je kada pričaš (nešto) svome bratu, pa on povjeruje da je to što pričaš istina, a ti si ga, ustvari, slagao."**[280]

٤٩٦٦. حَدَّثَنَا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ الْحَضْرَمِيُّ إِمَامُ مَسْجِدِ حِمْصَ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ ضُبَارَةَ بْنِ مَالِكٍ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ أَسِيدٍ الْحَضْرَمِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: كَبُرَتْ خِيَانَةً أَنْ تُحَدِّثَ أَخَاكَ حَدِيثًا هُوَ لَكَ بِهِ مُصَدِّقٌ وَأَنْتَ لَهُ بِهِ كَاذِبٌ.

80. O izrazu: smatraju

٨٠. بَاب فِي قَوْلِ الرَّجُلِ زَعَمُوا

4967. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Veki, prenijevši od El-Evzaija, on od Jahjaa, on od Ebu Kilabe, da je Ebu Mes'ud upitao Ebu Abdullaha (ili: Ebu Abdullah Ebu Mes'uda): **"Šta si čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u vezi sa izrazom: *smatraju*?"** On reče: **"Čuo sam**

٤٩٦٧. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَوْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ لِأَبِي مَسْعُودٍ مَا سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: فِي زَعَمُوا قَالَ سَمِعْتُ

[280] Dakle, najdrastičniji oblik obmane je taj da, kao musliman, pričaš nekome nešto, pa taj u to povjeruje jer si musliman – a musliman ne laže.

ga kada kaže: 'Loš li je izraz (oslonac): ***smatraju.'"***[281]

Ebu Davud kaže: "Ovaj Ebu Abdulah je Huzejfe."

رَسُـولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: بِئْسَ مَطِيَّةُ الرَّجُلِ زَعَمُوا

قَالَ أَبُو دَاوُد: أَبُو عَبْدِ اللَّهِ هَذَا حُذَيْفَةُ.

81. O čovjeku koji u govoru kaže: Emma ba'du/a nakon toga

٨١. بَاب فِي الرَّجُلِ يَقُولُ فِي خُطْبَتِهِ أَمَّا بَعْدُ

4968. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Muhammed b. Fudajl, prenijevši od Ebu Hajjana, on od Jezida b. Hajjana, a on od Zejda b. Erkama: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., nam je održao govor (i u njemu) rekao:** ***Emma ba'du/a nakon toga."***[282]

٤٩٦٨. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِي حَيَّانَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ حَيَّانَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَهُمْ فَقَالَ: أَمَّا بَعْدُ.

82. O plemenitosti i čuvanju govora

٨٢. بَاب فِي الْكَرْمِ وَحِفْظِ الْمَنْطِقِ

4969. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud, njega je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od El-Lejsa b. Sa'da, on od Džafera b. Rebia, on od El-A'redža, on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik,

٤٩٦٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

---

[281] Izraz: *smatraju, pretpostavljaju, tvde* sadrži u sebi izvjesnu dozu nesigurnosti i sumnje. Zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prezirao korišćenje ovoga izraza prilikom razgovora, pogotovo prilikom prenošenja hadisa.

[282] Musliman bi svaki govor trebao počinjati riječima zahvale Uzvišenom Allahu i izgovorom slavata na Njegovog Poslanika. Obično se riječi: *Emma ba'du/a poslije toga* izgovaraju nakon što se izgovore riječi zahvale Allahu i salavat na Njegovog Poslanika, s.a.v.s. Ovaj hadis je zabilježio i Muslim u *Sahihu.*

s.a.v.s., kazao: **"Ne govorite (za vinovu lozu):** ***plemenita*** **– plemenit je musliman, nego recite:** ***bašče vinograda.*****"**[283]

وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ الْكَرْمَ فَإِنَّ الْكَرْمَ الرَّجُلُ الْمُسْلِمُ وَلَكِنْ قُولُوا حَدَائِقَ الْأَعْنَابِ.

83. Neka rob (za vlasnika) ne govori: moj gospodar/moja gospodarica

٨٣. بَاب لَا يَقُولُ الْمَمْلُوكُ رَبِّي وَرَبَّتِي

4970. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Ejuba, Habiba b. eš-Šehida i Hišama, oni od Muhammeda, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ne govorite:** ***moj rob/ moja robinja.*** **A rob neka ne govori:** ***moj gospodar/moja gospodarica.*** **Neka vlasnik robova kaže:** ***moj dječak/moja djevojka,*** **a rob neka kaže:** ***moj gospodin/moja gospođa.*** **Svi ste vi robovi, a Uzvišeni Allah je Gospodar."**[284]

٤٩٧٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ وَحَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ وَهِشَامٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ عَبْدِي وَأَمَتِي وَلَا يَقُولَنَّ الْمَمْلُوكُ رَبِّي وَرَبَّتِي وَلْيَقُلِ الْمَالِكُ فَتَايَ وَفَتَاتِي وَلْيَقُلِ الْمَمْلُوكُ سَيِّدِي وَسَيِّدَتِي فَإِنَّكُمُ الْمَمْلُوكُونَ وَالرَّبُّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

4971. ISPRIČAO NAM JE Ibnus-Serh, kome je saopćio Ibn Vehb, prenijevši od Amra b. el-Harisa, on od Ebu Junusa, on od Ebu Hurejrea, ovaj hadis i nije pomenuo Vjerovjesnika, s.a.v.s. Kazao je: **"...nego neka kaže:** ***moj gospodin/ moj zaštitnik.*****"**

٤٩٧١. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ أَنَّ أَبَا يُونُسَ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ فِي هَذَا الْخَبَرِ وَلَمْ يَذْكُرِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَلْيَقُلْ سَيِّدِي وَمَوْلَايَ.

4972. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Omer b. Mejsere, njega je obavijestio

٤٩٧٢. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ

---

[283] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima.*

[284] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu.*

Muaz b. Hišam, prenijevši od svog oca, on od Katadea, on od Abdullaha b. Burejdea, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ne govorite munafiku: *gospodine*, čak i da je starješina nekog plemena. Tako biste izazvali gnjev vašeg Uzvišenog Gospodara."**[285]

قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَقُولُوا لِلْمُنَافِقِ سَيِّدٌ فَإِنَّهُ إِنْ يَكُ سَيِّدًا فَقَدْ أَسْخَطْتُمْ رَبَّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ.

84. Neka niko ne govori: Zlo mi je

٨٤. بَاب لَا يُقَالُ خَبُثَتْ نَفْسِي

4973. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, njega je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Junusa, on od Ibn Šihaba, on od Ebu Umamea b. Sehla b. Hunejfa, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ne govorite: *Zlo mi je*, nego recite: *Muka mi je.*"**[286]

٤٩٧٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ خَبُثَتْ نَفْسِي وَلْيَقُلْ لَقِسَتْ نَفْسِي.

4974. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, on od Aiše, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Ne govorite:**

٤٩٧٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ

---

[285] Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranjuje njegovim sljedbenicima da munafika oslovljavaju sa riječju *gospodin*, pa makar bio i poglavica, ili starješina nekog plemena. Riječ *gospodin* odražava počast, a Uzvišeni Allah ne voli da se munafiku ukazuje bilo kakva počast.

[286] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

***Osjećam zlo*, nego kažite: *Osjećam mučninu.*"**[287]

جَاشَتْ نَفْسِي وَلَكِنْ لِيَقُلْ لَقِسَتْ نَفْسِي.

85. O istoj temi

٨٥. باب

4975. ISPRIČAO NAM JE Ebul-Velid et-Tajalisi, njega je obavijestio Šu'be, prenijevši od Mensura, on od Abdullaha b. Jesara, on od Huzejfea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"Ne govorite: *Ono što hoće Allah i taj*, nego recite: *Ono što hoće Allah, a potom taj.*"**[288]

٤٩٧٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ حُذَيْفَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُولُوا مَا شَاءَ اللَّهُ وَشَاءَ فُلَانٌ وَلَكِنْ قُولُوا مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ شَاءَ فُلَانٌ.

86. O istoj temi

٨٦. باب

4976. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Jahja, prenijevši od Sufjana b. Seida, on od Abdulaziza b. Rufej, on od Temima et-Taija, a on od Adija b. Hatima: **"Neki hatib je govorio u Vjerovjesnikovom, s.a.v.s., prisustvu: 'Ko se bude pokoravao Allahu i Njegovom Poslaniku, on ide Pravim putem, a ko bude griješio prema njima dvojici...', pa mu je (Poslanik) rekao: 'Ustaj, (ili je kazao: Idi) ti si loš govornik.'"**[289]

٤٩٧٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ رُفَيْعٍ عَنْ تَمِيمٍ الطَّائِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ أَنَّ خَطِيبًا خَطَبَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشِدَ وَمَنْ يَعْصِهِمَا فَقَالَ: قُمْ أَوْ قَالَ اذْهَبْ فَبِئْسَ الْخَطِيبُ أَنْتَ.

---

[287] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[288] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

[289] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

4977. ISPRIČAO NAM JE Vehb b. Bekijje, prenijevši od Halida b. Abdullaha, on od Halida el-Hazzaija, on od Ebu Temimea, on od Ebul-Meliha, da je neki čovjek kazao: **"Jahao sam iza Vjerovjesnika, s.a.v.s., na sapima. Životinja posrnu, a ja rekoh: 'Strada šejtan!' Ali Poslanik kaza: 'Ne govori tako! Kada tako kažeš, šejtan se počne uvećavati te postane poput kuće, i kaže: 'Ovo se desilo mojom moći.' Nego reci: 'S Allahovim imenom.' Kada tako kažeš, šejtan se počne smanjivati, dok ne postane poput mušice."**[290]

٤٩٧٧. حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ عَنْ خَالِدٍ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ يَعْنِي الْحَذَّاءَ عَنْ أَبِي تَمِيمَةَ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ عَنْ رَجُلٍ قَالَ: كُنْتُ رَدِيفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَثَرَتْ دَابَّةٌ فَقُلْتُ تَعِسَ الشَّيْطَانُ فَقَالَ: لَا تَقُلْ تَعِسَ الشَّيْطَانُ فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ ذَلِكَ تَعَاظَمَ حَتَّى يَكُونَ مِثْلَ الْبَيْتِ وَيَقُولُ بِقُوَّتِي وَلَكِنْ قُلْ بِسْمِ اللَّهِ فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ ذَلِكَ تَصَاغَرَ حَتَّى يَكُونَ مِثْلَ الذُّبَابِ.

4978. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika. A obavijestio nas je i Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Kada čuješ** (Musa kaže: **Kada čovjek izgovori): 'Propade svijet, on je zaslužio da prvi propadne."**[291]

Ebu Davud kaže: "Ako je to rekao iz zabrinutosti za njihovo stanje u pogledu vjere, onda to ne smeta. Međutim, ako to kaže omalovažavajući time ostale ljude, a uzdižući sebe, onda je to pokuđeno i zabranjeno."

٤٩٧٨. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ ح. وحَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَمِعْتَ وَقَالَ مُوسَى إِذَا قَالَ الرَّجُلُ هَلَكَ النَّاسُ فَهُوَ أَهْلَكُهُمْ

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ مَالِكٌ إِذَا قَالَ ذَلِكَ تَحَزُّنًا لِمَا يَرَى فِي النَّاسِ يَعْنِي فِي أَمْرِ دِينِهِمْ فَلَا أَرَى بِهِ بَأْسًا وَإِذَا قَالَ ذَلِكَ عُجْبًا بِنَفْسِهِ وَتَصَاغُرًا لِلنَّاسِ فَهُوَ الْمَكْرُوهُ الَّذِي نُهِيَ عَنْهُ.

---

290 Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

291 Bilježi ga i Muslim u S*ahihu*.

87. O večernjoj molitvi

٨٧. بَاب فِي صَلَاةِ الْعَتَمَةِ

4979. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ibn Ebu Lebida, on od Ebu Selemea, on od Ibn Omera, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **“Neka vas ne nadvladaju beduini u pogledu naziva za vašu molitvu – ona se zove jacija, ali oni kasno navečer muzu deve.”**[292]

٤٩٧٩. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي لَبِيدٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَغْلِبَنَّكُمْ الْأَعْرَابُ عَلَى اسْمِ صَلَاتِكُمْ أَلَا وَإِنَّهَا الْعِشَاءُ وَلَكِنَّهُمْ يَعْتِمُونَ بِالْإِبِلِ.

4980. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Isa b. Junus, prenijevši od Mis’ara b. Kidama, on od Amra b. Murrea, on od Salima b. Ebul-Dža’da, da je neki čovjek – po Mis’aru, iz plemena Huza’a – kazao: **“Kamo sreće da sam klanjao sam i njime (namazom) se urahatio.”** Neki mu to zamjeriše, a on reče: **“Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: ‘Bilale, prouči ikamet za namaz, i njime nas urahati.’”**

٤٩٨٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا مِسْعَرُ بْنُ كِدَامٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ قَالَ قَالَ رَجُلٌ قَالَ مِسْعَرٌ أُرَاهُ مِنْ خُزَاعَةَ لَيْتَنِي صَلَّيْتُ فَاسْتَرَحْتُ فَكَأَنَّهُمْ عَابُوا عَلَيْهِ ذَلِكَ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: يَا بِلَالُ أَقِمْ الصَّلَاةَ أَرِحْنَا بِهَا.

4981. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu je saopćio Israil,

٤٩٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ

[292] Uzvišeni Allah je, u Kur’anu, noćnu molitvu nazvao jacijom. Beduini su je zvali el-atma/molitva koja se klanja kasno u noć. Nazvali su je tako jer su je klanjali nakon što kasno navečer pomuzu deve. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ovim hadisom zabranjuje da se jaciji mijenja naziv koji joj je dao Allah, kao što su to pokušali beduini.

prenijevši od Osmana b. el-Mugirea, on od Salima b. Ebul-Dža'da, da je Abdullah b. Muhammed b. el-Hanefi kazao: **"Otac i ja smo otišli našem zetu od ensarija, da ga obiđemo. Kada je nastupilo vrijeme namaza, on nekoj djevojci iz porodice reče: 'Djevojko, donesi mi vodu za abdest, da klanjam i da se urahatim.' Mi mu to zamjerismo, a on reče: 'Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je kazao: 'Bilale, uarahati nas namazom; Bilale, prouči ezan i urahati nas namazom.'"**

عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ: انْطَلَقْتُ أَنَا وَأَبِي إِلَى صِهْرٍ لَنَا مِنْ الْأَنْصَارِ نَعُودُهُ فَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَقَالَ لِبَعْضِ أَهْلِهِ يَا جَارِيَةُ ائْتُونِي بِوَضُوءٍ لَعَلِّي أُصَلِّي فَأَسْتَرِيحَ قَالَ فَأَنْكَرْنَا ذَلِكَ عَلَيْهِ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: قُمْ يَا بِلَالُ فَأَرِحْنَا بِالصَّلَاةِ.

4982. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Zejd b. Ebuz-Zerka, kog je obavijestio otac, prenijevši od Hišama b. Sa'da, on od Zejda b. Eslema, da je Aiša kazala: **"Nisam čula Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je ikoga (po poirjeklu) pripisao nekom osim vjeri."**[293]

٤٩٨٢. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَبِي الزَّرْقَاءِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْسِبُ أَحَدًا إِلَّا إِلَى الدِّينِ.

88. O povlastici u tome

٨٨. بَاب مَا رُوِيَ فِي الرُّخْصَةِ فِي ذَلِكَ

4983. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Merzuk, njemu je saopćio Šu'be, prenijevši od Katadea, a on od Enesa: **"Kada se u Medini osjetila opasnost od neprijatelja, Vjerovjesnik, s.a.v.s., je uzjahao**

٤٩٨٣. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ فَزَعٌ بِالْمَدِينَةِ فَرَكِبَ

[293] Upućivao je ljude da iz vjerskih izvora: Kur'ana i sunneta crpe izraze. Tako ih je uputio da u Kur'anu nađu adekvatan izraz za noćnu molitvu – jacija, odbacivši naziv el-atma, koji su za nju upotrijebili beduini.

Ebu Talhinog konja i rekao: ‘Nismo vidjeli ništa, ništa strašno nijesmo vidjeli, a uvidjeli smo da je (konj) brz.’”[294]

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ فَقَالَ: مَا رَأَيْنَا شَيْئًا أَوْ مَا رَأَيْنَا مِنْ فَزَعٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا.

89. O upozorenju na laž

٨٩. بَاب فِي التَّشْدِيدِ فِي الْكَذِبِ

4984. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Veki, prenijevši od El-A’meša. A obavijestio nas je i Musedded, prenijevši od Abdullaha b. Davuda, on od El-A’meša, on od Ebu Vaila, a on od Abdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Čuvajte se laži, jer laž vodi griješenju a griješenje vodi u Džehennem. Osoba će govoriti neistinu i težiti neistini, tako da će kod Allaha, jednog dana, biti upisana kao lažov. A držite se istine, jer istina vodi dobročinstvu, a dobročinstvo vodi u Džennet. Osoba će govoriti istinu i težiti istini, tako da će kod Allaha, jednog dana, biti upisana kao iskrena.”**[295]

٤٩٨٤. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا الْأَعْمَشُ ح. وحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا وَعَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا.

4985. ISPRIČAO NAM JE Musedded b. Muserhed, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Behza b. Hakima, njemu

٤٩٨٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ قَالَ

---

[294] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami’u*.

[295] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami’u*.

je ispričao otac, prenijevši od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Teško onome ko nešto ispriča s ciljem da nasmije ljude, a pritom slaže! Teško njemu! Teško njemu!"**[296]

حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ فَيَكْذِبُ لِيُضْحِكَ بِهِ الْقَوْمَ وَيْلٌ لَهُ وَيْلٌ لَهُ.

4986. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe, kome je ispričao El-Lejs, prenijevši od Ibn Adžlana, on od nekog čovjeka, štićenika Abdullaha b. Amira b. Rebia el-Adevija, da je Abdullah b. Amir kazao: **"Jednog dana, dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sjedio u našoj kući, majka me je pozvala. Rekla je: 'Dođi da ti dam nešto.' 'A šta ćeš mu dati?' – upita je Allahov Poslanik, s.a.v.s. 'Hurmu.' – odgovori ona. 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., joj kaza: 'Da mu nisi ništa (htjela) dati, to bi ti bilo upisano u laž.'"**[297]

٤٩٨٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ أَنَّ رَجُلًا مِنْ مَوَالِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ الْعَدَوِيِّ حَدَّثَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ أَنَّهُ قَالَ: دَعَتْنِي أُمِّي يَوْمًا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاعِدٌ فِي بَيْتِنَا فَقَالَتْ هَا تَعَالَ أُعْطِيكَ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا أَرَدْتِ أَنْ تُعْطِيهِ قَالَتْ أُعْطِيهِ تَمْرًا فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّكِ لَوْ لَمْ تُعْطِهِ شَيْئًا كُتِبَتْ عَلَيْكِ كِذْبَةٌ.

4987. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, njega je obavijestio Šu'be. A obavijestio nas je i Muhammed b. el-Husejn, prenijevši od Alija b. Hafsa, on od Šu'bea, on od Habiba b. Abdurrahmana, on od Hafsa b. Asima, on od Ibn Husejna, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Čovjeku**

٤٩٨٧. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح. وحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ قَالَ ابْنُ حُسَيْنٍ فِي حَدِيثِهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

[296] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[297] Štićenik Abdullaha b. Amira b. Rebia el-Adevija je nepoznat prenosilac.

je dovoljno laži ako priča sve što je čuo."[298]

Ebu Davud kaže: "Hafs nije spomenuo Ebu Hurejrea."

Ebu Davud kaže: "Sa senedom ga je prenio samo ovaj šejh, tj. Ali b. Hafs el-Medaini."

90. O lijepom mišljenju

4988. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad. A obavijestio nas je i Nasr b. Ali, prenijevši od Mehnea Ebu Šibla.

Ebu Davud kaže: "Nisam ga dobro razumio – on je prenio od Hammada b. Selemea, on od Muhammeda b. Vasia, on od Šutejra, on od Nasra b. Šutejra b. Nehhara, a on od Ebu Hurejrea. Nasr kaže da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"Lijepo mišljenje je posljedica lijepog ibadeta."**

Ebu Davud kaže: "Mehne je pouzdan prenosilac, porijeklom iz Basre."

4989. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed el-Mervezi, prenijevši od Abdurrezzaka, on od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Alija b. Husejna, da je Safija kazala: **"Dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio u itikafu, jedne noći sam došla da ga posjetim. Razgovarali smo,**

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَلَمْ يَذْكُرْ حَفْصٌ أَبَا هُرَيْرَةَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَلَمْ يُسْنِدْهُ إِلَّا هَذَا الشَّيْخُ يَعْنِي عَلِيَّ بْنَ حَفْصٍ الْمَدَائِنِيَّ.

٩٠. بَاب فِي حُسْنِ الظَّنِّ

٤٩٨٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ح. وحَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ مُهَنَّا أَبِي شِبْلٍ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَلَمْ أَفْهَمْهُ مِنْهُ جَيِّدًا عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ وَاسِعٍ عَنْ شُتَيْرٍ قَالَ نَصْرٌ ابْنُ نَهَّارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ نَصْرٌ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حُسْنُ الظَّنِّ مِنْ حُسْنِ الْعِبَادَةِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: مُهَنَّا ثِقَةٌ بَصْرِيٌّ.

٤٩٨٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ صَفِيَّةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُعْتَكِفًا فَأَتَيْتُهُ أَزُورُهُ لَيْلًا

[298] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

potom sam ustala da idem. Otpratio me je do vrata, a njen stan je bio u kući Usamea b. Zejda. Pored nas nađoše dvojica ensarija, i pošto ugledaše Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pohitaše. Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Polahko, ovo je Safija bint Hujej!' Njih dvojica, začuđeni, rekoše: 'Subhanallah, Allahov Poslaniče.', a on kaza: 'Šejtan kola ljudskim krvotokom poput krvi, pa sam se pobojao da vam u srce ne ubaci nešto (ili je rekao: zlo).'"[299]

فَحَدَّثْتُهُ وَقُمْتُ فَانْقَلَبْتُ فَقَامَ مَعِي لِيَقْلِبَنِي وَكَانَ مَسْكَنُهَا فِي دَارِ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ فَمَرَّ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَلَمَّا رَأَيَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْرَعَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَى رِسْلِكُمَا إِنَّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنَ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِ فَخَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَيْئًا أَوْ قَالَ شَرًّا.

91. O obećanju

٩١. بَاب فِي الْعِدَةِ

4990. ISPRIČAO NAM JE Ibnul-Musenna, njega je obavijestio Ebu Amir, prenijevši od Ibrahima b. Tahmana, on od Alija b. Abdula'laa, on od Ebu Nu'mana, on od Ebu Vekkasa, a on od Zejda b. Erkama, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"Ako osoba nešto obeća, naumivši ispuniti obećanje, ali ga ne**

٤٩٩٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ أَبِي النُّعْمَانِ عَنْ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا وَعَدَ الرَّجُلُ أَخَاهُ وَمِنْ نِيَّتِهِ أَنْ يَفِيَ لَهُ

[299] Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ensarijama skrenuo pažnju da je to njegova supruga Safija b. Hujej, da im šejtan ne bi ubacio kakvu sumnju ili zlo u njihova srca te da pomisle da je sa njim tuđa žena. Ovaj hadis su zabilježili u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Et-Tirmizija.

ispuni, niti dođe u zakazano vrijeme,[300] neće imati grijeha."[301]

فَلَمْ يَفِ وَلَمْ يَجِئْ لِلْمِيعَادِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ.

4991. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris en-Nejsaburi, prenijevši od Muhammeda b. Sinana, on od Ibrahima b. Tahmana, on od Budejla, on od Abdulkerima, on od Abdullaha b. Šekika, on od svoga oca, da je Abdullah b. Ebul-Hamsa kazao: **"Kupio sam nešto od Vjerovjesnika, s.a.v.s., prije nego je postao poslanik. Ostao sam mu nešto dužan, obećavši da ću mu donijeti na određeno mjesto, ali sam zaboravio. Sjetio sam se tek nakon tri noći. Došao sam mu i zatekao ga na obećanom mjestu. Vidjevši me, reče: 'Momče, namučio si me: ovdje te čekam već tri noći.'"**

٤٩٩١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ النَّيْسَابُورِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ بُدَيْلٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْحَمْسَاءِ قال: بَايَعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبَيْعٍ قَبْلَ أَنْ يُبْعَثَ وَبَقِيَتْ لَهُ بَقِيَّةٌ فَوَعَدْتُهُ أَنْ آتِيَهُ بِهَا فِي مَكَانِهِ فَنَسِيتُ ثُمَّ ذَكَرْتُ بَعْدَ ثَلَاثٍ فَجِئْتُ فَإِذَا هُوَ فِي مَكَانِهِ فَقَالَ: يَا فَتًى لَقَدْ شَقَقْتَ عَلَيَّ أَنَا هَاهُنَا مُنْذُ ثَلَاثٍ أَنْتَظِرُكَ

Ebu Davud kaže: "Muhammed b. Jahja je kazao: 'On je, prema našem mišljenju, Abdulkerim b. Abdullah b. Šekik.' Ovako je do mene doprlo od Alija b. Abdullaha. Obaviješten sam da ga je Bišr b. Es-Serij prenio od Abdulkerima b. Abdullaha b. Šekika."

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى هَذَا عِنْدَنَا عَبْدُ الْكَرِيمِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ

قَالَ أَبُو دَاوُد: هَكَذَا بَلَغَنِي عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: بَلَغَنِي أَنَّ بِشْرَ بْنَ السَّرِيِّ رَوَاهُ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ.

---

300 Abadi kaže: "Zbog opravdanog razloga."

301 Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

92. O osobi koja se pohvali onim što joj nije dato

٩٢. بَاب فِي الْمُتَشَبِّعِ بِمَا لَمْ يُعْطَ

4992. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njega je obavijestio Hammad b. Zejd, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od Fatime bint el-Munzir, a ona od Esme bint Ebu Bekr: **"Neka žena je upitala: 'Allahov Poslaniče, jesam li griješna ako se pred svojom inočom pohvalim kako mi je muž poklonio nešto što, ustvari, nije?' On reče: 'Ko se pohvali nečim što nije dobio, poput je onoga koji obuče košulju i ogrtač klevete.'"**[302]

٤٩٩٢. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ امْرَأَةً قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي جَارَةً تَعْنِي ضَرَّةً هَلْ عَلَيَّ جُنَاحٌ إِنْ تَشَبَّعْتُ لَهَا بِمَا لَمْ يُعْطِ زَوْجِي قَالَ الْمُتَشَبِّعُ بِمَا لَمْ يُعْطَ كَلَابِسِ ثَوْبَيْ زُورٍ.

93. O šali

٩٣. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمِزَاحِ

4993. ISPRIČAO NAM JE Vehb b. Bekijje, njemu je saopćio Halid, prenijevši od Humejda, a on od Enesa: **"Neki čovjek je došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao: 'Allahov Poslaniče, daj mi jahaću devu.' Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Jedino ti mogu dati devino mladunče.' 'Šta mi može koristiti devino mladunče?' – upita čovjek, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaza: 'A šta deva rađa, ako ne devu (koja je prvo bila mladunče)?'"**[303]

٤٩٩٣. حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ أَخْبَرَنَا خَالِدٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ احْمِلْنِي قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّا حَامِلُوكَ عَلَى وَلَدِ نَاقَةٍ قَالَ وَمَا أَصْنَعُ بِوَلَدِ النَّاقَةِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَهَلْ تَلِدُ الْإِبِلَ إِلَّا النُّوقُ.

---

[302] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[303] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

4994. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Mein, njega je obavijestio Hadžadž b. Muhammed, prenijevši od Junusa b. Ebu Ishaka, on od Ebu Ishaka, on od El-Ajzara b. Hurejsa, da je En-Nu'man b. Bešir kazao: **"Ebu Bekr je, jedne prilike, zatražio dozvolu da uđe kod Vjerovjesnika, s.a.v.s. Čuo je Aišin visok ton, te je, pošto uđe, htjede tući. 'Da te više nisam čuo da si podigla ton na Allahovog Poslanika, s.a.v.s.' – kaza joj. Vjerovjesnik, s.a.v.s., ga spriječi u tome, a Ebu Bekr ljutito iziđe. Pošto je Ebu Bekr izišao, Vjerovjesnik, s.a.v.s., joj (kroz šalu) reče: 'Kako sam ti izgledao dok sam te spašavao od njega?' Nakon nekoliko dana Ebu Bekr ponovo zatraži dozvolu da uđe kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Pošto ih zateče izmirene, kaza im: 'Pustite me da prisustvujem vašem izmirenju kao što ste me pustili da prisustvujem vašem sukobu.', a Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Da, uradili smo to. Da, uradili smo to."**[304]

٤٩٩٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ الْعَيْزَارِ بْنِ حُرَيْثٍ عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قال: اسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعَ صَوْتَ عَائِشَةَ عَالِيًا فَلَمَّا دَخَلَ تَنَاوَلَهَا لِيَلْطِمَهَا وَقَالَ أَلَا أَرَاكِ تَرْفَعِينَ صَوْتَكِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْجِزُهُ وَخَرَجَ أَبُو بَكْرٍ مُغْضَبًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حِينَ خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ كَيْفَ رَأَيْتِنِي أَنْقَذْتُكِ مِنْ الرَّجُلِ قَالَ فَمَكَثَ أَبُو بَكْرٍ أَيَّامًا ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَهُمَا قَدْ اصْطَلَحَا فَقَالَ لَهُمَا أَدْخِلَانِي فِي سِلْمِكُمَا كَمَا أَدْخَلْتُمَانِي فِي حَرْبِكُمَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَدْ فَعَلْنَا قَدْ فَعَلْنَا.

4995. ISPRIČAO NAM JE Muemmel b. el-Fadl, njega je obavijestio El-Velid b. Muslim, prenijevši od Abdullaha b. el-Alaa, on od Busra b. Ubejdullaha, on od Ebu Idrisa el-Havlanija, da je

٤٩٩٥. حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَلَاءِ عَنْ بُسْرِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ

[304] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

Avf b. Malik el-Ešdžei kazao: **"Otišao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., za vrijeme Pohoda na Tebuk. Poslanik je bio u kožnom šatoru. Nazvao sam mu selam, a on mi je uzvratio i kazao: 'Uđi.' 'Hoću li kompletno ući, Allahov Poslaniče?' – upitah. 'Uđi sav.' – reče on, te sam ušao."**[305]

عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ قال: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ فَسَلَّمْتُ فَرَدَّ وَقَالَ ادْخُلْ فَقُلْتُ أَكُلِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ كُلُّكَ فَدَخَلْتُ

4996. ISPRIČAO NAM JE Safvan b. Salih, kog je obavijestio El-Velid, prenijevši od Osmana b. Ebul-Atike: **"Upitao je hoće li ući, zbog toga što je šator bio mali."**

٤٩٩٦. حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي الْعَاتِكَةِ قَالَ إِنَّمَا قَالَ أَدْخُلُ كُلِّي مِنْ صِغَرِ الْقُبَّةِ.

4997. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Mehdi, prenijevši od Šerika, on od Asima, da je Enes kazao: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., mi je (u šali) rekao: 'O dvouhi."**[306]

٤٩٩٧. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا شَرِيكٌ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَنَسٍ قال: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا ذَا الْأُذُنَيْنِ.

94. O onome koji nešto uzme u šali (i o čovjeku koji time prepada drugog)

٩٤. بَاب مَنْ يَأْخُذُ الشَّيْءَ عَلَى الْمِزَاحِ

4998. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, prenijevši od Jahjaa, on od Ibn Ebu Zi'ba. A obavijestio nas je i Sulejman b. Abdurrahman ed-Dimeški,

٤٩٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ ح. وحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ إِسْحَقَ

305 Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu*, i Ibn Madže, u *Sunenu*, u nešto dužem obliku.

306 Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

prenijevši od Šuajba b. Ishaka, on od Ibn Ebu Zi'ba, on od Abdullaha b. es-Saiba b. Jezida, on od svoga oca, a on od svoga djeda, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"Nipošto, ni u šali ni u zbilji, ne uzimajte stvar svoga brata (da biste je zadržali za sebe)."** Sulejman je kazao: **"...ni igrajući se niti ozbiljno. Ko uzme štap svoga brata, neka mu ga vrati."**[307]

Ibn Beššar b. Jezid nije kazao da je to rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.

عَنْ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا يَأْخُذَنَّ أَحَدُكُمْ مَتَاعَ أَخِيهِ لَاعِبًا وَلَا جَادًّا وَقَالَ سُلَيْمَانُ لَعِبًا وَلَا جِدًّا وَمَنْ أَخَذَ عَصَا أَخِيهِ فَلْيَرُدَّهَا لَمْ يَقُلْ ابْنُ بَشَّارٍ ابْنَ يَزِيدَ وَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

4999. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Sulejman el-Enbari, njega je obavijestio Ibn Numejr, prenijevši od El-A'meša b. Abdullaha b. Jesara, da je Abdurrahman b. Ebu Lejla kazao: **"Ashabi su nam pričali da su putovali sa Vjerovjesnikom, s.a.v.s. Jednom prilikom je jedan od njih zaspao, a drugi su otišli da mu (u šali) uzmu uže koje je imao kod sebe. Onaj ga uze a on se prepao, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Muslimanu nije dozvoljeno da prepada muslimana."**

٤٩٩٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْأَنْبَارِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ حَدَّثَنَا أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمْ كَانُوا يَسِيرُونَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَامَ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَانْطَلَقَ بَعْضُهُمْ إِلَى حَبْلٍ مَعَهُ فَأَخَذَهُ فَفَزِعَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يُرَوِّعَ مُسْلِمًا.

[307] Nijednom muslimanu nije dozvoljeno da prisvoji nešto tuđe, makar to bilo i tako bezazleno kao što je štap. Ukoliko nešto uzme, dužan je to vratiti vlasniku. Ovaj hadis je zabilježio i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

95. O brbljanju u govoru

5000. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan el-Bahili, koji se nastanio u El-Uki[308], prenijevši od Nafia b. Omera,[309] on od Bišra b. Asima,[310] on od svoga oca,[311] a on od Abdullaha – Ebu Davud kaže da je on Ibn Amr – da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **“Allah prezire rječitog čovjeka koji, poput krave (kad pase), kovitla jezikom (da bi svijetu pokazao svoju rječitost).”**[312]

5001. ISPRIČAO NAM JE Ibnus-Serh, prenijevši od Ibn Vehba, on od Abdullaha b. el-Musejjeba, on od Ed-Dahhaka b. Šerahbila, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ko se podučava kitnjastom govoru da bi time pridobio srca ljudi, Allah mu na Sudnjem danu neće primiti ni obavezni a ni dobrovoljni ibadet.”**

٩٥. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُتَشَدِّقِ فِي الْكَلَامِ

٥٠٠٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ الْبَاهِلِيُّ وَكَانَ يَنْزِلُ الْعَوَقَةَ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ بِشْرِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَبُو دَاوُد: هُوَ ابْنُ عَمْرٍو قال: **قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ الْبَلِيغَ مِنْ الرِّجَالِ الَّذِي يَتَخَلَّلُ بِلِسَانِهِ تَخَلُّلَ الْبَاقِرَةِ بِلِسَانِهَا.**

٥٠٠١. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ الضَّحَّاكِ بْنِ شُرَحْبِيلَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: **قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ تَعَلَّمَ صَرْفَ الْكَلَامِ لِيَسْبِيَ بِهِ قُلُوبَ الرِّجَالِ أَوْ النَّاسِ لَمْ يَقْبَلْ اللَّهُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا.**

---

308 Uka je mjesto u Basri.

309 Nafi b. Omer b. Abdullah b. Džemil el-Džumehi el-Mekki je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je sedmoj generaciji.

310 Bišr b. Asim b. Sufjan b. Abdullah b. Rebia b. Haris es-Sekafi et-Taij je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

311 Asim b. Sufjana b. Abdullaha b. Rebia b. Harisa es-Sekafija et-Taij. On je iskren prenosilac hadis. Pripadao je trećoj generaciji.

312 Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

5002. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, on od Zejda b. Eslema, da je Abdullah b. Omer kazao: “ **Dva čovjeka su došla sa istoka i održala govore. Ljudi se počeše diviti njihovoj rječitosti, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Ponekad je rječitost poput čarolije (ili je kazao: Ponekad su neki vidovi rječitosti čarolija).’**”[313]

٥٠٠٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ: قَدِمَ رَجُلَانِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَخَطَبَا فَعَجِبَ النَّاسُ يَعْنِي لِبَيَانِهِمَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا أَوْ إِنَّ بَعْضَ الْبَيَانِ لَسِحْرٌ.

5003. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Abdulhamid el-Behrani, je čitao u knjizi Ismaila b. Ajjaša, a ispričao mu je i Muhammed b. Ismail, njegov sin, od svog oca, a on od Damdama, prenijevši od Šurejha b. Ubejda, koji je prenio od Ebu Zabje, da je Amr b. el-As, za nekog čovjeka koji je ustao i dugo govorio, kazao: “Da je bio umjeren u svom govoru, za njega bi bilo bolje. Čuo sam Allahovog Poslanika kada je kazao: **‘Smatram (ili je kazao: Naređeno mi je) da budem umjeren u govoru, jer je umjerenost dobra osobina.’**”

٥٠٠٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْبَهْرَانِيُّ أَنَّهُ قَرَأَ فِي أَصْلِ إِسْمَعِيلَ بْنِ عَيَّاشٍ وَحَدَّثَهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ ابْنُهُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي ضَمْضَمٌ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ عُبَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو ظَبْيَةَ أَنَّ عَمْرَو ابْنَ الْعَاصِ قَالَ يَوْمًا وَقَامَ رَجُلٌ فَأَكْثَرَ الْقَوْلَ فَقَالَ: عَمْرٌو لَوْ قَصَدَ فِي قَوْلِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَقَدْ رَأَيْتُ أَوْ أُمِرْتُ أَنْ أَتَجَوَّزَ فِي الْقَوْلِ فَإِنَّ الْجَوَازَ هُوَ خَيْرٌ.

96. O poeziji

٩٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الشِّعْرِ

5004. ISPRIČAO NAM JE Ebul-Velid et-Tajalisi, njega je obavijestio Šu’be,

٥٠٠٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ

---

[313] To znači da su rječiti ljudi ponekad u stanju povesti i opčarati ljude poput onih koji se služe čarolijama. Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari u *Sahihu*, i Et-Tirmizi u *Džami’u*.

prenijevši od El-A'meša, a on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "**Da se nekome nutrina ispuni gnojem, bolje mu je nego da se ispuni (svakakvom) poezijom.**"[314]

Ebu Ali[315] kaže da, po Ebu Ubejdu, ovaj hadis znači: "Da ispuni srcem ljubavlju prema poeziji i da se njome bavi, a da zapostavi Kur'an i zikrullah. Ukoliko neko uglavnom uči Kur'an i bavi se naukom, taj, prema našem mišljenju, nije ispunjen poezijom. A i neki oblici rječitosti su čarolija. To znači da svojom rječitošću hvali čovjeka, govoreći istinu, da bi pridobio srca ljudi. Potom ga kudi, govoreći istinu, također, da bi pridobio srca ljudi. Tako da izgleda kao da je slušaoce opčarao govorom."

5005. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Ibnul-Mubarek, prenijevši od Junusa, on od Ez-Zuhrija, on od Ebu Bekra b. Abdurrahmana b. el-Harisa b. Hišama, prenijevši od Mervana b. el-Hakema, on od Abdurrahmana b. el-Esveda b. Abdu-Jegusa, a on od Ubeja b. Ka'ba,

أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ أَحَدِكُمْ قَيْحًا خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْرًا.

قَالَ أَبُو عَلِيٍّ بَلَغَنِي عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ أَنَّهُ قَالَ وَجْهُهُ أَنْ يَمْتَلِئَ قَلْبُهُ حَتَّى يَشْغَلَهُ عَنِ الْقُرْآنِ وَذِكْرِ اللَّهِ فَإِذَا كَانَ الْقُرْآنُ وَالْعِلْمُ الْغَالِبَ فَلَيْسَ جَوْفُ هَذَا عِنْدَنَا مُمْتَلِئًا مِنَ الشِّعْرِ وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا قَالَ كَأَنَّ الْمَعْنَى أَنْ يَبْلُغَ مِنْ بَيَانِهِ أَنْ يَمْدَحَ الْإِنْسَانَ فَيَصْدُقَ فِيهِ حَتَّى يَصْرِفَ الْقُلُوبَ إِلَى قَوْلِهِ ثُمَّ يَذُمَّهُ فَيَصْدُقَ فِيهِ حَتَّى يَصْرِفَ الْقُلُوبَ إِلَى قَوْلِهِ الْآخَرِ فَكَأَنَّهُ سَحَرَ السَّامِعِينَ بِذَلِكَ.

٥٠٠٥. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ

---

[314] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

[315] Ebu Ali el-Lu'lu'i je Ebu Davudov učenik.

da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“U poeziji ima mudrosti.”**[316]

5006. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Ebu Avane, prenijevši od Simaka, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa, da je neki beduin došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i počeo govoriti, te Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: **“Rječitost je ponekad poput čarolije, a u poeziji ima mudrosti.”**

5007. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, njemu je ispričao Seid b. Muhammed, prenijevši od Ebu Tumejlea, on od Ebu Džafera en-Nahvija Abdullaha b. Sabita, on od Sahra b. Abdullaha b. Burejdea, ovaj od svoga oca, a on od svoga djeda, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Rječitost je ponekad poput čarolije, u znanju ponekad ima neznanja, u poeziji je mudrost, a u govoru ponekad ima lutanja.”**

Sa’sa b. Suhan kaže: “Istinu je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s. Riječi: **‘Rječitost je ponekad poput čarolije.’**, znače da to biva kada čovjek nije u pravu, ali rječitošću opčara ljude, ubijedi ih i prigrabi sebi ono što mu ne pripada. **‘U znanju ponekad ima neznanja.’** To je

النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنَ الشِّعْرِ حِكْمَةً.

٥٠٠٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قال: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ يَتَكَلَّمُ بِكَلَامٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا وَإِنَّ مِنَ الشِّعْرِ حُكْمًا.

٥٠٠٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو تُمَيْلَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو جَعْفَرٍ النَّحْوِيُّ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ حَدَّثَنِي صَخْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا وَإِنَّ مِنَ الْعِلْمِ جَهْلًا وَإِنَّ مِنَ الشِّعْرِ حُكْمًا وَإِنَّ مِنَ الْقَوْلِ عِيَالًا

فَقَالَ صَعْصَعَةُ بْنُ صُوحَانَ صَدَقَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا قَوْلُهُ إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا فَالرَّجُلُ يَكُونُ عَلَيْهِ الْحَقُّ وَهُوَ أَلْحَنُ بِالْحُجَجِ مِنَ

[316] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami’u*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

kada učenjak svom znanju doda i ono što mu je nepoznato, te ga to učini neukim. Riječi: **'U poeziji je mudrost.'** – su savjeti i primjeri iz kojih ljudi uzimaju pouke. A riječi: **'A u govoru ponekad ima lutanja.'**, znače da se to desi onda kada se odulji sa govorom i kada se obraća onome ko ga ne želi čuti."[317]

صَاحِبِ الْحَقِّ فَيَسْحَرُ الْقَوْمَ بِبَيَانِهِ فَيَذْهَبُ بِالْحَقِّ وَأَمَّا قَوْلُهُ إِنَّ مِنَ الْعِلْمِ جَهْلًا فَيَتَكَلَّفُ الْعَالِمُ إِلَى عِلْمِهِ مَا لَا يَعْلَمُ فَيُجَهِّلُهُ ذَلِكَ وَأَمَّا قَوْلُهُ إِنَّ مِنَ الشِّعْرِ حُكْمًا فَهِيَ هَذِهِ الْمَوَاعِظُ وَالْأَمْثَالُ الَّتِي يَتَّعِظُ بِهَا النَّاسُ وَأَمَّا قَوْلُهُ إِنَّ مِنَ الْقَوْلِ عِيَالًا فَعَرْضُكَ كَلَامَكَ وَحَدِيثَكَ عَلَى مَنْ لَيْسَ مِنْ شَأْنِهِ وَلَا يُرِيدُهُ.

5008. ISPRIČALI SU NAM Ibn Ebu Halef i Ahmed b. Abde, isti smisao, prenijevši od Sufjana b. Ujejnea, on od Ez-Zuhrija, a on od Seida: **"Omer je prošao pored Hassana, koji je u džamiji recitirao poeziju,pa ga je strogo pogledao. A Hassan je rekao: 'Recitirao sam je, u džamiji, pred onim koji je bolji od tebe.'"**[318]

٥٠٠٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي خَلَفٍ وَأَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ قَالَ: مَرَّ عُمَرُ بِحَسَّانَ وَهُوَ يُنْشِدُ فِي الْمَسْجِدِ فَلَحَظَ إِلَيْهِ فَقَالَ: قَدْ كُنْتُ أُنْشِدُ وَفِيهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ

5009. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, njega je obavijestio Abdurrezzak, kome je saopćio Ma'mer, prenijevši od Ez-Zuhrija, on od Seida b. el-Musejjeba, a on od Ebu Hurejrea – po značenju, slično prethodnom hadisu, dodavši: **"Omer se pobojao da ga (Hassan) ne**

٥٠٠٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ بِمَعْنَاهُ

[317] Ovaj hadis je El-Buhari zabilježio u svoju zbirku slabih prenosilaca hadisa.

[318] A to je bio Allahov Poslanik, s.a.v.s. Ovaj je hadis zabilježio i En-Nesai, u *Sunenu*.

optuži kako (ne poštuje) Allahovog Poslanika, s.a.v.s., te mu to dozvoli."[319]

زَادَ فَخَشِيَ أَنْ يَرْمِيَهُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَجَازَهُ.

5010. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Sulejman el-Missisi Luvejn, kog je obavijestio Ibn Ebu Zinad, prenijevši od svoga oca, on od Urvea i Hišama, njih dvojica od Urvea, a on od Aiše: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., je Hassanu[320] u džamiji postavio minber, da sa njega recitira rugalice protiv onih koji su napadali Allahovog Poslanika, s.a.v.s.[321] Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi govorio: 'Džibril je uz Hassana dok brani Allahovog Poslanika, s.a.v.s.'"[322]**

٥٠١٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْمِصِّيصِيُّ لُوَيْنٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُرْوَةَ وَهِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضَعُ لِحَسَّانَ مِنْبَرًا فِي الْمَسْجِدِ فَيَقُومُ عَلَيْهِ يَهْجُو مَنْ قَالَ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ رُوحَ الْقُدُسِ مَعَ حَسَّانَ مَا نَافَحَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5011. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed el-Mervezi, njemu je ispričao Ali b. Husejn, prenijevši od svoga oca, on od Jezida en-Nahvija, on od Ikrimea, da je Ibn Abbas rekao:

٥٠١١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَزِيدَ النَّحْوِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:

---

[319] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[320] Hassan b. Sabit Ensari El-Hazredži je pjesnik Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Arapi su jednoglasni u mišljenju da je Hassan b. Sabit najbolji njihov pjesnik.

[321] Hassan b. Sabbit je u svojim pjesmama hvalio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i odgovarao onima koji su ga u svojim pjesmama napadali.

[322] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

A zavedeni slijede pjesnike, (Eš-Šuara, 224) – potom je nešto dokinuo i izuzeo, rekavši: *osim one koji vjeruju i dobra djela čine i koji često Allaha spominju.* (Eš-Šuara, 227)

﴿ وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴾ فَنَسَخَ مِنْ ذَلِكَ وَاسْتَثْنَى فَقَالَ: ﴿ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا ﴾.

97. O snovima

٩٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الرُّؤْيَا

5012. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, on od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu Talhe, on od Zufera b. Sa'saa, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea: **"Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao sabah-namaz, upitao bi: 'Je li neko nešto noćas sanjao? Nakon mene će od vjerovjesništva ostati samo istiniti snovi.'"**[323]

٥٠١٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ زُفَرَ بْنِ صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ يَقُولُ هَلْ رَأَى أَحَدٌ مِنْكُمُ اللَّيْلَةَ رُؤْيَا وَيَقُولُ إِنَّهُ لَيْسَ يَبْقَى بَعْدِي مِنَ النُّبُوَّةِ إِلَّا الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ.

5013. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu je saopćio Šu'be, prenijevši od Katadea, on od Enesa, on od Ubadea b. es-Samita, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Vjernikov san je četrdeset i šesti dio vjerovjesništva."**[324]

٥٠١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النُّبُوَّةِ.

---

[323] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

[324] U Muslimovom predanju, od Ebu Hurejrea, stoji: "Vjernikovi snovi su četrdeset i peti dio vjerovjesništva." U Muslimovom predanju, od Ibn Omera, stoji: "Vjernikovi snovi su sedamdeseti dio vjerovjesništva." U Taberanijevom predanju, od Ibn Mesuda, stoji: "Vjernikovi snovi su sedamdeset i šesti dio vjerovjesništva."

5014. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, prenijevši od Abdulvehhaba, on od Ejuba, on od Muhammeda, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Kada se približi vrijeme (Sudnji dan), rijetko koji će snovi muslimana biti neistiniti. Najiskrenije snove imaju oni koji su najiskreniji u govoru. Snova ima tri vrste: lijepi – oni su radosna vijest od Allaha; snovi kojima šejtan zastrašuje i rastužuje onoga ko sanja, i snovi u kojima osoba sanja ono o čemu razmišlja. Zato, kada neko usnije nešto što ne voli, neka ustane i klanja i neka to ne priča drugima. Vjerovjesnik veli: 'Ja volim kada**

٥٠١٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا اقْتَرَبَ الزَّمَانُ لَمْ تَكَدْ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ أَنْ تَكْذِبَ وَأَصْدَقُهُمْ رُؤْيَا أَصْدَقُهُمْ حَدِيثًا وَالرُّؤْيَا ثَلَاثٌ فَالرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ بُشْرَى مِنَ اللَّهِ وَالرُّؤْيَا تَحْزِينٌ مِنَ الشَّيْطَانِ وَرُؤْيَا مِمَّا يُحَدِّثُ بِهِ الْمَرْءُ نَفْسَهُ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مَا يَكْرَهُ فَلْيَقُمْ فَلْيُصَلِّ وَلَا يُحَدِّثْ بِهَا النَّاسَ قَالَ

U Ibn Abdulberrovom predanju, od Enesa, stoji: "Vjernikovi snovi su dvadeset i šesti dio vjerovjesništva." U jednom predanju stoji: "Vjernikovi snovi su pedeseti dio vjerovjesništva." U jednom predanju stoji: "...četrdeseti dio vjerovjesništva." A u drugom predanju stoji: "...četrdeset i četvrti dio vjerovjesništva."; "...četrdeset i deveti dio vjerovjesništva." Sva ova predanja je Ibn Hadžer el-Askalani spomenuo u djelu *Fethul-Bari.* Kazao je da je prvo najvjerodostojnije, a ja kažem: i najlogičnije, a evo zašto: El-Džezeri, u djelu *En-Nihaje*, veli: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je živio šezdeset i tri godine. Dvadeset i tri godine je primao Objavu, jer mu je ona počela stizati kada je napunio četrdeset godina; bilo je to putem istinitih snova. To je trajalo pola godine. Nakon toga mu se počeo javljati melek Džibril. Pola godine je četrdeset i šesti dio od dvadeset i tri godine – koliko je ukupno spuštana Objava." Ovaj hadis su zabilježili u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

sanjam vezivanje, a ne volim kada sanjam okove; vezivanje simbolizira čvrstinu u vjeri.'"[325]

وَأُحِبُّ الْقَيْدَ وَأَكْـرَهُ الْغُلَّ وَالْقَيْدُ ثَبَاتٌ فِي الدِّينِ

Ebu Davud kaže da riječi: "Kada se približi vrijeme." – znače: "Kada se izjednače dan i noć."[326] (El-Munziri smatra da ovo znači: "Kada se prbliži Sudnji dan.", a to potvrđuje drugi hadis.)

قَـالَ أَبُو دَاوُد: إِذَا اقْتَرَبَ الزَّمَانُ يَعْنِي إِذَا اقْتَرَبَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ يَعْنِي يَسْتَوِيَانِ.

5015. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, prenijevši od Hušejma, on od Ja'laa b. Ataa, on od Vekia b. Udusa,[327] a on od svoga amidže Ebu Rezina, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "San je poput nečega što je okačeno ptici o nogu, dok se ne ispriča,[328] a kada se ispriča, ono se desi. Mislim da je i ovo rekao: "Zato ga pričaj samo razboritom ili prijatelju."[329]

٥٠١٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا يَعْلَى بْنُ عَطَاءٍ عَنْ وَكِيعِ بْنِ عُدُسٍ عَنْ عَمِّهِ أَبِي رَزِينٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الرُّؤْيَا عَلَى رِجْلِ طَائِرٍ مَا لَمْ تُعَبَّرْ فَإِذَا عُبِّرَتْ وَقَعَتْ قَالَ وَأَحْسِبُهُ قَالَ وَلَا تَقُصَّهَا إِلَّا عَلَى وَادٍّ أَوْ ذِي رَأْيٍ.

5016. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, prenijevši od Zuhejra, on od Jahjaa b. Seida, on od Ebu Selemea, a on od

٥٠١٦. حَدَّثَنَا النُّفَيْلِيُّ قَالَ سَمِعْتُ زُهَيْرًا يَقُولُ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ

[325] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim En-Nesaija.

[326] El-Munziri smatra da ovo znači: "Kada se približi Sudnji dan.", što potvrđuje drugi hadis.

[327] Veki b. Udus Ebu Mus'ab el-Ukajli et-Taifi je makbul prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[328] Iz hadisa se razumije da se lijepi snovi pričaju samo prijatelju koji zna tumačiti snove, dok se ružni nikome ne pričaju, nego se pljucne tri puta na lijevu starnu i zatraži utočište kod Allaha.

[329] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

Ebu Katadea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **“Lijepi snovi su od Allaha, a zbrkani od šejtana! Zato, kada neko sanja nešto što mu nije drago, neka tri puta puhne[330] na lijevu stranu i neka zatraži Allahovo utočište od zla (takvog sna). Ako tako postupi, (takav san) mu neće nauditi.”**

يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا قَتَادَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: الرُّؤْيَا مِنَ اللَّهِ وَالْحُلْمُ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلْيَنْفُثْ عَنْ يَسَارِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ لِيَتَعَوَّذْ مِنْ شَرِّهَا فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ.

5017. ISPRIČALI SU NAM Jezid b. Halid el-Hemdani i Kutejbe b. Seid es-Sekafi, njih je obavijestio El-Lejs, prenijevši od Ebu Zubejra, on od Džabira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **“Ako neko usnije nešto što mu nije drago, neka tri puta pljune na lijevu stranu, neka tri puta zatraži utočište od Allaha da ga sačuva zla takvog sna, i neka se okrene na drugu stranu.”**[331]

٥٠١٧. حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خَالِدٍ الْهَمْدَانِيُّ وَقُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ الثَّقَفِيُّ قَالَا أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِذَا رَأَى أَحَدُكُمُ الرُّؤْيَا يَكْرَهُهَا فَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ وَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ ثَلَاثًا وَيَتَحَوَّلْ عَنْ جَنْبِهِ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ.

5018. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, prenijevši od Abdullaha b. Vehba, on od Junusa, on od Ibn Šihaba, on od Ebu Selemea b. Abdurrahmana, on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik,

٥٠١٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ

[330] U jednom predanju stoji: “...neka tri puta pljucne na lijevu stranu.”, a u drugom: “...neka tri puta pljune na lijevu stranu, neka tri puta zatraži utočište kod Allaha od zla takvog sna i neka se okrene na drugu stranu.” U hadisu koji bilježi Muslim u *Sahihu*, od Ebu Hurejrea stoji: **“Ako neko usnije nešto što mu nije drago, neka ustane i neka klanja dva rekata, i takav san nek ne priča drugima.”**

[331] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

s.a.v.s., rekao: **“Ko me vidi u snu, vidjet će me u budnom stanju (ili je kazao: kao da me je vidio u budnom stanju), jer se šejtan ne može preobraziti u moj lik.”**[332]

أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ فَسَيَرَانِي فِي الْيَقَظَةِ أَوْ لَكَأَنَّمَا رَآنِي فِي الْيَقَظَةِ وَلَا يَتَمَثَّلُ الشَّيْطَانُ بِي.

5019. ISPRIČALI SU NAM Museded i Sulejman b. Davud, njih je obavijestio Hammad, prenijevši od Ejuba, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Ko naslika kakav lik, Allah će ga njime mučiti na Sudnjem danu, sve dotle dok u njega ne bude udahnuo dušu – a on je neće moći udahnuti. Ko bude izmišljao snove, bit će zadužen (na Sudnjem danu) danapravi čvor na maloj dlaki. Ko bude slušao razgovor ljudi za koje ne bi željeli da se čuje, na Sudnjem danu će mu u uši biti sipano rastopljeno olovo.”**[333]

٥٠١٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَسُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ صَوَّرَ صُورَةً عَذَّبَهُ اللَّهُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَنْفُخَ فِيهَا وَلَيْسَ بِنَافِخٍ وَمَنْ تَحَلَّمَ كُلِّفَ أَنْ يَعْقِدَ شَعِيرَةً وَمَنِ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثِ قَوْمٍ يَفِرُّونَ بِهِ مِنْهُ صُبَّ فِي أُذُنِهِ الْآنُكُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

5020. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njemu je ispričao Hammad,

٥٠٢٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ

[332] Tj. ne može se preobraziti u njegov stvarni, ali može u neki drugi lik i predstavljati se kao Poslanik, s.a.v.s. Zato, osoba koja usnije Poslanika, s.a.v.s., treba provjeriti da li taj lik, koji je u snu vidjela, odgovara opisu Poslanika, s.a.v.s., u vjerodostojnim predanjima. Ukoliko odgovara, to je istinit san, u protivnom, radi se o šejtanu koji se preobrazio u nečiji drugi lik. Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

[333] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

prenijevši od Sabita, a on od Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Noćas sam sanjao kao da smo u kući Ukbea b. Rafia, te su nam donesene svježe hurme Ibn Taba. To sam ovako protumačio: Da će izdignuće za nas biti na ovom svijetu, a dobro na Budućem, i da je naša vjera upotpunjena."**[334]

بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ كَأَنَّا فِي دَارِ عُقْبَةَ بْنِ رَافِعٍ وَأُتِينَا بِرُطَبٍ مِنْ رُطَبِ ابْنِ طَابٍ فَأَوَّلْتُ أَنَّ الرِّفْعَةَ لَنَا فِي الدُّنْيَا وَالْعَاقِبَةَ فِي الْآخِرَةِ وَأَنَّ دِينَنَا قَدْ طَابَ.

98. O zijevanju

٩٨. بَاب مَا جَاءَ فِي التَّثَاؤُبِ

5021. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njega je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Suhejla, on od Ibn Ebu Seida el-Hudrija, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kada se nekome zijevne, neka stavi ruku na usta, u protivnom će (mu u usta) ući šejtan."**[335]

٥٠٢١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ سُهَيْلٍ عَنْ ابْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ أَبِيهِ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيُمْسِكْ عَلَى فِيهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَدْخُلُ

5022. ISPRIČAO NAM JE Ibnul-Ala, prenijevši od Vekia, on od Sufjana, a on od Suhejla – slično prethodnom hadisu, rekavši: **"Ukoliko se nekome počne zijevati u namazu, neka to spriječi koliko je u stanju."**

٥٠٢٢. حَدَّثَنَا ابْنُ الْعَلَاءِ عَنْ وَكِيعٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سُهَيْلٍ نَحْوَهُ قَالَ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَكْظِمْ مَا اسْتَطَاعَ.

5023. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, prenijevši od Jezida b. Haruna, on od Ibn Ebu Zi'ba,[336] on od Seida, on

٥٠٢٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ

[334] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[335] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

[336] Ibn Ebu Zi'b je Muhammed b. Abdurrahman b. Mugire b. Haris b. Ebu Zi'b el-Kureši el-Amiri Ebu Haris el-Medeni.

od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Uistinu, Allah voli kihanje, a prezire zijevanje! Kada se nekome od vas počne zijevati, neka to spriječi koliko je u stanju, i neka ne govori:** ***ah, ah,*** **jer je to od šejtana koji se iz njega smije."**[337]

أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَاسَ وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرُدَّهُ مَا اسْتَطَاعَ وَلَا يَقُلْ هَاهْ هَاهْ فَإِنَّمَا ذَلِكُمْ مِنَ الشَّيْطَانِ يَضْحَكُ مِنْهُ.

99. O kihanju

٩٩. بَاب فِي الْعُطَاسِ

5024. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja,[338] prenijevši od Ibn Adžlana, on od Sumejja,[339] on od Ebu Saliha,[340] a on od Ebu Hurejrea: **"Kada bi kihao, Allahov Poslanik bi stavljao ruku ili odjeću na usta i njome bi prigušivao (ili: stišavao) svoj glas."**

Ovdje je Jahja u nedoumici.

٥٠٢٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا عَطَسَ وَضَعَ يَدَهُ أَوْ ثَوْبَهُ عَلَى فِيهِ وَخَفَضَ أَوْ غَضَّ بِهَا صَوْتَهُ شَكَّ يَحْيَى.

5025. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. Davud b. Sufjan i Hušejš b.

٥٠٢٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ دَاوُدَ بْنِ سُفْيَانَ وَخُشَيْشُ بْنُ أَصْرَمَ قَالَا

Pouzdan je prenosilac hadisa i šeriatski pravnik. Pripadao je sedmoj generaciji.

[337] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u Sunenu.

[338] Jahja b. Seid el-Kattan.

[339] Sumejj je bio štićenik Ebu Bekra b. Abdurrahmana.

[340] Ebu Salih Zekvan es-Semman ez-Zejjat el-Medeni je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je trećoj generaciji. Nabavljao je maslo i zejtin u Kufi, te je zbog toga dobio nadimke Es-Semman i Ez-Zejat. Umro je 101. godine po Hidžri.

Asrem, njih je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Ibnul-Musejjeba, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Musliman je prema svome bratu (muslimanu) dužan petero: Da mu uzvrati na selam; da mu, kada kihne, kaže: *Jerhamukellah/Allah ti se smilovao*; da mu se odazove kada ga pozove; da ga u bolesti obiđe; i da mu klanja dženazu."**[341]

حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيِّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: خَمْسٌ تَجِبُ لِلْمُسْلِمِ عَلَى أَخِيهِ رَدُّ السَّلَامِ وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعُ الْجَنَازَةِ.

100. Šta treba reći onome koji kihne

١٠٠. بَاب مَا جَاءَ فِي تَشْمِيتِ الْعَاطِسِ

5026. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kome je ispričao Džerir, prenijevši od Mensura,[342] da je Hilal b. Jesaf kazao: **"Bili smo sa Salimom b. Ubejdom,[343] pa je neki čovjek kihnuo i rekao: *Es-selamu alejkum/Neka je mir na vas.*[344] Salim reče: *Neka je mir i na tebe i na tvoju majku*, a potom kaza:**

٥٠٢٦. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ سَالِمِ بْنِ عُبَيْدٍ فَعَطَسَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَالَ: سَالِمٌ وَعَلَيْكَ وَعَلَى أُمِّكَ ثُمَّ قَالَ بَعْدُ لَعَلَّكَ وَجَدْتَ مِمَّا قُلْتُ لَكَ قَالَ

---

341 Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

342 Mensur b. Mu'temir b. Abdullah es-Sulemi Ebu Attab el-Kufi je pouzdan i siguran prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

343 Salim b. Ubejd el-Ešdžei je ashab. Bio je stanovnik soffe.

344 Ovaj čovjek je smatrao da se poslije kihanja umjesto zahvale Allahu, dž.š., može izgovoriti i selam. Međutim, Salim b. Ubejd ga je upozorio da se nakon kihanja isključivo izgovara zahvala Allahu jer je tako odredio Allahov Poslanik, s.a.v.s.

'Možda te je pogodilo ovo što sam ti rekao?', čovjek kaza: 'Ne želim da mi spominješ majku, ni po dobru ni po zlu.' On reče: 'Rekao sam ti samo ono što je govorio Vjerovjesnik, s.a.v.s. Jednom prilikom je pored njega kihnuo neki čovjek, a nakon toga rekao: *Es-selamu alejkum/Neka je mir na vas.* Čuvši to, Vjerovjesnik, s.a.v.s., (mu) reče: *Neka je mir i na tebe i na tvoju majku*, a onda kaza: 'Kada neko od vas kihne, neka kaže: *El-Hamdu lillahi/ Hvala Allahu* – spomenuo je još neke riječi zahvale. Ko ga čuje, neka kaže: *Jerhamukellah/Allah ti se smilovao*, a on neka mu odgovori: *Jagfirullahu lena ve lekum/Neka Allah oprosti i nama i vama.*"[345]

لَوَدِدْتُ أَنَّكَ لَمْ تَذْكُرْ أُمِّي بِخَيْرٍ وَلَا بِشَرٍّ قَالَ إِنَّمَا قُلْتُ لَكَ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّا بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ عَطَسَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَعَلَيْكَ وَعَلَى أُمِّكَ ثُمَّ قَالَ إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ قَالَ فَذَكَرَ بَعْضَ الْمَحَامِدِ وَلْيَقُلْ لَهُ مَنْ عِنْدَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ وَلْيَرُدَّ يَعْنِي عَلَيْهِمْ يَغْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ

5027. ISPRIČAO NAM JE Temim b. el-Muntesir, kog je obavijestio Ishak b. Jusuf, prenijevši od Ebu Bišra Verkaa, on od Mensura, on od Hilala b. Jesafa, on od Halida b. Uzfudžea, a on od Salima b. Ubejda el-Ešdžeija, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – prethodni hadis.

٥٠٢٧. حَدَّثَنَا تَمِيمُ بْنُ الْمُنْتَصِرِ حَدَّثَنَا إِسْحَقُ يَعْنِي ابْنَ يُوسُفَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ وَرْقَاءَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ عَرْفَجَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عُبَيْدٍ الْأَشْجَعِيِّ بِهَذَا الْحَدِيثِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5028. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, prenijevši od Abdulaziza b. Abdullaha b. Ebu Selemea, on od Abdullaha b. Dinara, on od Ebu Saliha, on od

٥٠٢٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

[345] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Kada neko kihne, neka kaže: ***El-hamdu lillahi ala kulli hal/Hvala Allahu na svakom stanju.*** Njegov brat (ili drug) neka mu na to odgovari: ***Jerhamukellah/Allah ti se smilovao***, a neka on na to odgovori riječima: ***Jehdikumullahu ve juslihu balekum/Allah vas uputio i poboljšao vaše stanje.***"

عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَلْيَقُلْ أَخُوهُ أَوْ صَاحِبُهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ وَيَقُولُ هُوَ يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ.

101. Koliko puta onome što kihne treba reći: Jerhamukellah

١٠١. بَاب كَمْ مَرَّةً يُشَمَّتُ الْعَاطِسُ

5029. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Jahja, prenijevši od Ibn Adžlana, on od Seida b. Ebu Seida, on od Ebu Hurejrea: **"Svome bratu kaži, do tri puta: *Jerhamukellah*. Ukoliko kihne više od tri puta, onda je to nahlada."**

٥٠٢٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ عَجْلَانَ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: شَمِّتْ أَخَاكَ ثَلَاثًا فَمَا زَادَ فَهُوَ زُكَامٌ

5030. ISPRIČAO NAM JE Isa b. Hammad el-Misri, njemu je saopćio El-Lejs, prenijevši od Ibn Adžlana, da je Seid b. Ebu Seid kazao: "Koliko mi je poznato, Ebu Hurejre je ovaj hadis, u istom značenju, vezao za Vjerovjesnika, s.a.v.s."

٥٠٣٠. حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ حَمَّادٍ الْمِصْرِيُّ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا أَنَّهُ رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ

Ebu Davud kaže: "Prenio ga je Ebu Nuajm od Musaa b. Kajsa, on od Muhammeda b. Adžlana, on od Seida, on od Ebu Hurejrea, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s."

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ أَبُو نُعَيْمٍ عَنْ مُوسَى بْنِ قَيْسٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلَانَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5031. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, njega je obavijestio Malik b. Ismail, prenijevši od Abdusselama b. Harba, on od Jezida b. Abdurrahmana, on od Jahjaa b. Ishaka b. Abdullaha b. Ebu Talhe, on od svoje majke Humejde (ili: Ubejde) bint Ubejd b. Rifaa ez-Zurekija, ona od svog oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Onome koji kiha se do tri puta govori: *Jerhamukellah*. Ako hoćeš, reci mu i više od tri puta, a ako ne želiš, prestani nakon trećeg puta.”**

٥٠٣١. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ حَرْبٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَحْيَى بْنِ إِسْحَقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أُمِّهِ حُمَيْدَةَ أَوْ عُبَيْدَةَ بِنْتِ عُبَيْدِ بْنِ رِفَاعَةَ الزُّرَقِيِّ عَنْ أَبِيهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تُشَمِّتُ الْعَاطِسَ ثَلَاثًا فَإِنْ شِئْتَ أَنْ تُشَمِّتَهُ فَشَمِّتْهُ وَإِنْ شِئْتَ فَكُفَّ.

5032. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njega je obavijestio Ibn Ebu Zaide, prenijevši od Ikrimea b. Ammara, on od Ijasa b. Selemea b. el-Ekvea, a on od svoga oca: **“Neki čovjek je kihnuo kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., te mu je on rekao: *Jerhamukellah*. Potom čovjek kihnu i po drugi put, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: ‘Ovaj čovjek je prehlađen.’”**[346]

٥٠٣٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ إِيَاسِ بْنِ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا عَطَسَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ ثُمَّ عَطَسَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الرَّجُلُ مَزْكُومٌ.

102. Šta se govori nemuslimanu kada kihne

١٠٢. بَاب كَيْفَ يُشَمَّتُ الذِّمِّيُّ

5033. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njemu je saopćio Veki,

٥٠٣٣. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَكِيمِ بْنِ الدَّيْلَمِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ

[346] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim El-Buharija.

prenijevši od Sufjana,[347] on od Hakima b. ed-Dejlema,[348] on od Ebu Burdea,[349] a on svoga oca: **"Jevreji bi (namjerno) kihali pored Vjerovjesnika, s.a.v.s., ne bi li im on rekao:** ***Jerhamukumullah/Allah vam se smilovao***, **a on bi im govorio:** ***Jehdikumullahu ve juslihu balekum/Allah vas uputio i poboljšao vaše stanje."***[350]

أَبِيهِ قَالَ: كَانَتْ الْيَهُودُ تَعَاطَسُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجَاءَ أَنْ يَقُولَ لَهَا يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ فَكَانَ يَقُولُ يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ.

103. O onome koji kihne, a ne zahvali Allahu

١٠٣. بَاب فِيمَنْ يَعْطِسُ وَلَا يَحْمَدُ اللَّهَ

5034. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, kog je obavijestio Zuhejr. A obavijestio nas je i Muhammed b. Kesir, kome je saopćio Sufjan, isti smisao, prenijevši od Sulejmana et-Tejmija, on od Enesa: **"Dva čovjeka[351] su kihnula u Vjerovjesnikovom, s.a.v.s., prisustvu,**

٥٠٣٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ ح. وحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: عَطَسَ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ

[347] Sufjan es-Sevri.

[348] Hakim b. Ed-Dejlem el-Medeni je iskren prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[349] Ebu Burde b. Ebu Musa el-Eš'ari je pouzdan prenosilac hadisa. Neki učenjaci kažu da mu je ime Amir, dok neki vele da mu je ime Haris. Pripadao je trećoj generaciji.

[350] Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi im od Allaha, dž.š., tražio uputu i poboljšanje stanja, a ne bi im tražio milost zbog toga što se Allahova milost može tražiti samo vjernicima.

[351] U hadisu koji bilježi Et-Taberani, u *El-Mu'džemul-kebiru*, od Sehla b. Sa'da stoji da su ta dva čovjeka bili Amir b. Tufejl i njegov bratić.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَمَّتَ أَحَدَهُمَا وَتَرَكَ الْآخَرَ قَالَ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ رَجُلَانِ عَطَسَا فَشَمَّتَّ أَحَدَهُمَا قَالَ أَحْمَدُ أَوْ فَسَمَّتَّ أَحَدَهُمَا وَتَرَكْتَ الْآخَرَ فَقَالَ: إِنَّ هَذَا حَمِدَ اللَّهَ وَإِنَّ هَذَا لَمْ يَحْمَدْ اللَّهَ.

pa je jednom rekao: *Jerhamukellah*, a dugom nije. Neko upita: 'Allahov Poslaniče, oboica su kihnuli, a samo si jednom rekao: *Jerhamukellah*? (Ahmed je kazao: Jednom si rekao: *Jerhamukellah*, a drugom nisi)? Vjerovjesnik, s.a.v.s., odgovori: 'Zato što se ovaj (nakon kihanja) zahvalio Allahu, a taj nije.'"[352]

[352] Muslim u *Sahihu*, bilježi od Ebu Musaa da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Kada neko kihne, ako zahvali Allahu, recite mu: *Jerhamukellah*, a ako ne zahvali, nemojte mu ništa govoriti." Ovaj hadis su u *El-Kutubus-sitteu* zabilježili svi autori.

POGLAVLJA O SPAVANJU

104. O čovjeku koji legne potrbuške

5035. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musenna, njega je obavijestio Muaz b. Hišam prenijevši od oca, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Ebu Seleme b. Abdurrahmana, da je Jeiš b. Tihfe b. Kajs el-Gifari kazao: **"Moj otac je bio jedan od stanovnika sofe. Allahov Poslanik, s.a.v.s., (nam jednog dana) reče: 'Pođite sa nama do Aišine kuće.' Kada smo stigli, on kaza: 'Aiša, nahrani nas!' Iznijela je jelo od brašna, mesa i hurmi, te smo jeli. Zatim Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Aiša, još nas nahrani!' Ona je iznijela jelo sa hurmama, maslom i grušalinom – malo, kao golubovima, i mi smo jeli. Zatim Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Aiša, napoji nas!' Ona donese kofu mlijeka i mi se napismo. Potom Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Aiša, još nas napoji!' Ona je donijela još jednu malu čašu i mi se napismo. Tada Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Ako hoćete, malo odspavajte, ili idite u džamiju.' I dok sam ujutro u džamiji ležao potrbuške, neki čovjek me prodrma nogom i reče: 'Takav**

أَبْوَابُ النَّوْمِ

١٠٤. بَاب فِي الرَّجُلِ يَنْبَطِحُ عَلَى بَطْنِهِ

٥٠٣٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَعِيشَ بْنِ طَخْفَةَ بْنِ قَيْسٍ الْغِفَارِيِّ قال: كَانَ أَبِي مِنْ أَصْحَابِ الصُّفَّةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: انْطَلِقُوا بِنَا إِلَى بَيْتِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَانْطَلَقْنَا فَقَالَ: يَا عَائِشَةُ أَطْعِمِينَا فَجَاءَتْ بِحَشِيشَةٍ فَأَكَلْنَا ثُمَّ قَالَ يَا عَائِشَةُ أَطْعِمِينَا فَجَاءَتْ بِحَيْسَةٍ مِثْلِ الْقَطَاةِ فَأَكَلْنَا ثُمَّ قَالَ يَا عَائِشَةُ اسْقِينَا فَجَاءَتْ بِعُسٍّ مِنْ لَبَنٍ فَشَرِبْنَا ثُمَّ قَالَ يَا عَائِشَةُ اسْقِينَا فَجَاءَتْ بِقَدَحٍ صَغِيرٍ فَشَرِبْنَا ثُمَّ قَالَ إِنْ شِئْتُمْ بِتُّمْ وَإِنْ شِئْتُمْ انْطَلَقْتُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ قَالَ فَبَيْنَمَا أَنَا مُضْطَجِعٌ فِي الْمَسْجِدِ مِنَ السَّحَرِ عَلَى بَطْنِي إِذَا رَجُلٌ يُحَرِّكُنِي بِرِجْلِهِ فَقَالَ: إِنَّ هَذِهِ ضِجْعَةٌ

način ležanja Allah prezire.' Pogledah, bio je to Allahov Poslanik, s.a.v.s."

يُبْغِضُهَا اللَّهُ قَالَ فَنَظَرْتُ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

105. O spavanju na neograđenom stropu

١٠٥. بَاب فِي النَّوْمِ عَلَى سَطْحٍ غَيْرِ مُحَجَّرٍ

5036. ISPRIČAO NAM JE Ibnul-Musenna, njega je obavijestio Salim b. Nuh, prenijevši od Omera b. Džabira el-Hanefija, on od Va'lea b. Abdurrahmana b. Vessaba, on od Abdurrahmana b. Alija b. Šejbana, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ko bude spavao na stropu kuće koji nema zida ili ograde, (ukoliko padne) niko za njega neće biti odgovoran."**

٥٠٣٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا سَالِمٌ يَعْنِي ابْنَ نُوحٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ جَابِرٍ الْحَنَفِيِّ عَنْ وَعْلَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ وَثَّابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَلِيٍّ يَعْنِي ابْنَ شَيْبَانَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ بَاتَ عَلَى ظَهْرِ بَيْتٍ لَيْسَ لَهُ حِجَارٌ فَقَدْ بَرِئَتْ مِنْهُ الذِّمَّةُ.

106. O spavanju čist

١٠٦. بَاب فِي النَّوْمِ عَلَى طَهَارَةٍ

5037. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Asima b. Behdelea, on od Šehra b. Havšeba, on od Ebu Zabjea, on od Muaza b. Džebela, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Nijedan musliman neće leći u postelju, čist, spominjući Allaha, pa da se probuditi noću i od Njega zatražiti dobro ovoga i Budućeg svijeta, a da mu to neće biti dato."**

Sabit el-Bunani kaže: "Ebu Zabje je došao kod nas i ispričao nam ovaj hadis, prenijevši od Muaza b. Džebela, on od

٥٠٣٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا عَاصِمُ بْنُ بَهْدَلَةَ عَنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ عَنْ أَبِي ظَبْيَةَ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَبِيتُ عَلَى ذِكْرٍ طَاهِرًا فَيَتَعَارُّ مِنْ اللَّيْلِ فَيَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا مِنْ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ قَالَ ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ قَدِمَ عَلَيْنَا أَبُو ظَبْيَةَ فَحَدَّثَنَا بِهَذَا الْحَدِيثِ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى

Vjerovjesnika, s.a.v.s. Neki čovjek je rekao: 'Trudio sam se, kad bih se probudio noću, da izgovorim te riječi, ali nisam bio u stanju izgovoriti ih.'"[353]

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَابِتٌ قَالَ فُلَانٌ لَقَدْ جَهِدْتُ أَنْ أَقُولَهَا حِينَ أَنْبَعِثُ فَمَا قَدَرْتُ عَلَيْهَا.

5038. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, prenijevši od Vekia, on od Sufjana, on od Selemea b. Kuhejla, on od Kurejba, a on od Ibn Abbasa: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ustao noću, obavio nuždu, potom oprao lice i ruke, a onda legao da spava."**[354]

Ebu Davud kaže: **"obavio malu nuždu"**.

٥٠٣٨. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَقَضَى حَاجَتَهُ فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ ثُمَّ نَامَ

قَالَ أَبُو دَاوُد: يَعْنِي بَالَ.

107. Kako će se čovjek, tokom spavanja, okrenuti

١٠٧. بَاب كَيْفَ يَتَوَجَّهُ

5039. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Halida el-Hazzaija, on od Ebu Kilabea, a on od nekoga iz Ummu Selemine porodice: **"Vjerovjesnikova postelja je poput materijala koji se prostre ispod**

٥٠٣٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ بَعْضِ آلِ أُمِّ سَلَمَةَ كَانَ فِرَاشُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوًا

[353] Bilježe ga i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

[354] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori.

čovjeka u mezaru,[355] a džamija mu je bila od strane glave."[356]

مِمَّا يُوضَعُ الْإِنْسَانُ فِي قَبْرِهِ وَكَانَ الْمَسْجِدُ عِنْدَ رَأْسِهِ

108. Šta se uči prilikom spavanja

١٠٨. بَاب مَا يُقَالُ عِنْدَ النَّوْمِ

5040. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Eban, prenijevši od Asima, on od Ma'beda b. Halida, on od Sevaa, a on od Hafse, Vjerovjesnikove, s.a.v.s., supruge: **"Kada bi htio spavati, Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi stavio desnu ruku pod obraz, a onda bi tri puta kazao:** ***Allahumme kini azabeke jevme tebasu ibadeke/Allahu, sačuvaj me Svoje kazne onoga dana kada proživiš Svoje robove."***[357]

٥٠٤٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا أَبَانُ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ سَوَاءٍ عَنْ حَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْقُدَ وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى تَحْتَ خَدِّهِ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ ثَلَاثَ مِرَارٍ

5041. ISPRIČAO NAM JE Museдded, njega je obavijestio El-Mu'temir, prenijevši od Mensura, on od Seida b.

٥٠٤١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ قَالَ سَمِعْتُ مَنْصُورًا

---

355 El-Azizi smatra da se u to vrijeme ispod umrlog u mezaru sterala kadifa. To znači da je postelja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tada bila od kadife. Iz ovoga se zaključuje da postelja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije bila u svim vremenskim intervalima ista. U nekim se hadisima spominje da je bila od kože, natrpana palminim vlaknima, a u nekim da je bila od grubog vunenog materijala koji je bio presavijen nekoliko puta.

356 Iz ovih se riječi zaključuje da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ležao na desnoj strani licem okrenut prema kibli, imajući u vidu da se Aišina soba u kojoj je i ukopan nalazi na lijevoj strani džamije.

357 Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

Ubejdea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., El-Berau b. Azibu rekao: **"Kada hoćeš da spavaš, uzmi abdest onako kako ga uzimaš za namaz, a onda lezi na desnu stranu i reci: *Allahumme eslemtu vedžhi ilejke, ve fevvedtu emri ilejke, ve eldže'tu zahri ilejke rehbeten ve ragbeten, ilejke la meldže'e vela mendža minke illa ilejke. Amentu bikitabikellezi enzelte ve binebijjikellezi erselte/Allahu, okrećem prema Tebi svoje lice, prepuštam svoj slučaj Tebi i tražim utočište kod Tebe, žudeći za Tobom i strahujući od Tebe, jer su i utočište i spas samo kod Tebe. Vjerujem u Tvoju Knjigu, Koju si objavio i Tvoga Vjerovjesnika, koga si poslao.* Ako te noći umreš, umrijet ćeš u islamu. Zato neka ti te riječu budu posljednje što ćeš izgovoriti."**

El-Bera reče: "Provjeravao sam jesam li dobro zapamtio, pa sam rekao: ***ve biresulikel-lezi erselte/i Tvoga Poslanika, koga si poslao.***", a on reče: "Ne, nego: ***ve binebijjikel-lezi erselte/i Tvoga Vjerovjesnika, koga si poslao.***"

5042. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Jahja, prenijevši od Fitra b. Halifea, on od Sa'da b. Ubejdea, on od El-Beraa b. Aziba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kada legneš u postelju čist, stavi desnu ruku pod**

يُحَدِّثُ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ قال: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَيْتَ مَضْجَعَكَ فَتَوَضَّأْ وُضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الْأَيْمَنِ وَقُلْ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَهْبَةً وَرَغْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَى مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ قَالَ فَإِنْ مِتَّ مِتَّ عَلَى الْفِطْرَةِ وَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَقُولُ.

قَالَ الْبَرَاءُ فَقُلْتُ أَسْتَذْكِرُهُنَّ فَقُلْتُ وَبِرَسُولِكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ قَالَ لَا وَنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ.

٥٠٤٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ فِطْرِ بْنِ خَلِيفَةَ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ عُبَيْدَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَيْتَ

glavu..." – potom je spomenuo slično prethodnom hadisu.

إِلَى فِرَاشِكَ وَأَنْتَ طَاهِرٌ فَتَوَسَّدْ يَمِينَكَ ثُمَّ ذَكَرَ نَحْوَهُ.

5043. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdulmelik el-Gazzali, njega je obavijestio, Muhammed b. Jusuf, prenijevši od Sufjana, on od El-A'meša i Mensura, njih dvojica od Sa'da b. Ubejdea, on od El-Beraa, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. ovaj hadis. Sufjan kaže: "Jedan od njih dvojice je kazao: **'Kada dođeš u postelju čist...'**, a drugi: **'... uzmi abdest onako kako ga uzimaš za namaz."** Potom je naveo hadis sličan El-Mu'temirovu hadisu.

٥٠٤٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الْغَزَّالُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ وَمَنْصُورٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ الْبَرَاءِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا قَالَ سُفْيَانُ قَالَ أَحَدُهُمَا إِذَا أَتَيْتَ فِرَاشَكَ طَاهِرًا وَقَالَ الْآخَرُ تَوَضَّأْ وُضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ وَسَاقَ مَعْنَى مُعْتَمِرٍ.

5044. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Veki, prenijevši od Sufjana, on od Abdulmelika b. Umejra, on od Rib'ijja, a on od Huzejfea: **"Kada bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., htio spavati, rekao bi:** ***Allahumme bismike ahja ve emutu/Allahu, s Tvojim imenom živimo i s Tvojim imenom ćemo umrijeti.*** **A kada bi se probudio, rekao bi:** ***El-hamdulillahillezi ahjana ba'de ma ematena ve ilejhin-nušur/Hvala Allahu, Koji nas je, nakon što nas je umrtvio, oživio; Njemu ćemo se vratiti."***[358]

٥٠٤٤. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَامَ قَالَ اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَحْيَا وَأَمُوتُ وَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَمَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ.

---

[358] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Muslima.

5045. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njega je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Ubejdullaha b. Omera, on od Seida b. Ebu Seida el-Makburija, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kada neko hoće leći u postelju, neka je otrese krajem svoga ogrtača, jer on ne zna šta se u nju poslije njega nastanilo. Potom neka legne na desnu stranu i neka kaže:** ***Bismike Rabbi veda'tu dženbi ve Bike erfe'uhu in emsekte nefsi ferhamha ve in erselteha fahfezha bima tahfezu bihis-Salihine min ibadike (Ibadikes-salihin)/S Tvijim imenom sam legao na desnu stranu, a s Tvojim imenom ću i ustati. Ako zadržiš moju dušu, smiluj joj se, a ako je povratiš (u moje tijelo), sačuvaj je (od griješenja) kao što čuvaš dobre od Tvojih robova (Tvoje dobre robove).*****"**

٥٠٤٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ فَلْيَنْفُضْ فِرَاشَهُ بِدَاخِلَةِ إِزَارِهِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَا خَلَفَهُ عَلَيْهِ ثُمَّ لِيَضْطَجِعْ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ ثُمَّ لِيَقُلْ بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ.

5046. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njemu je ispričao Vuhejb. A obavijestio nas je i Vehb b. Bekijje, prenijevši, slično, od Halida,[359] on od Suhejla, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea: **"Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., lijegao u postelju da spava, govorio bi:** ***Allahumme Rabbes-semavati ve Rabbel-erdi ve Rabbe kulle***

٥٠٤٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ ح. وحَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ عَنْ خَالِدٍ نَحْوَهُ عَنْ سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ وَرَبَّ الْأَرْضِ

[359] Halid b. Abdullah el-Muzeni el-Vasiti.

šej'in, falikal-habbi ven-neva, munzilet-Tevrati vel-Indžili vel-Kur'an. Euzu bike min šerri kulli zi šerrin Ente ahizun binasijetihi. Entel-Evvelu felejse kableke šej'un ve Entel-Ahiru felejse ba'deke šej'un ve Entez-Zahiru felejse fevkake šej'un ve Entel-batinu felejse duneke šej'un. Vehb je dodao u svom hadisu: *Ikdi annid-dejne vagnini minel-fakri/Allahu, Gospodaru nebesa i Zemlje, Gospodaru svega što postoji, Koji činiš da zrnevlje i košpice proklijaju, Koji si objavio Tevrat, Zebur i Kur'an, utječem Ti se od zla svakog bića koje je u Tvojoj vlasti. Ti si Prvi i prije Tebe nije ništa postojalo, ti si Posljednji – sve će pomrijeti, samo ćeš Ti ostati, Vidljivi – nema ništa očitije od Tebe, Skriveni – osim Tebe, ne postoji ništa drugo tako skriveno, pomozi mi da vratim dug i sačuvaj me siromaštva."*[360]

وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى مُنَزِّلَ التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ ذِي شَرٍّ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ زَادَ وَهْبٌ فِي حَدِيثِهِ اقْضِ عَنِّي الدَّيْنَ وَأَغْنِنِي مِنَ الْفَقْرِ.

5047. ISPRIČAO NAM JE El-Abbas b. Abdulazim el-Anberi, kog je obavijestio El-Ahves b. Dževvab, prenijevši od Ammara b. Ruzejka, on od Ebu Ishaka, on od El-Harisa i Ebu Mejsera, njih dvojica od Alije, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prilikom lijeganja u postelju, govorio: *Allahumme inni euzu bi vedžhikel-kerim ve kelimatiket-tamme*

٥٠٤٧. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْعَنْبَرِيُّ حَدَّثَنَا الْأَحْوَصُ يَعْنِي ابْنَ جَوَّابٍ حَدَّثَنَا عَمَّارُ بْنُ رُزَيْقٍ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنِ الْحَارِثِ وَأَبِي مَيْسَرَةَ عَنْ عَلِيٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ عِنْدَ

[360] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim El-Buharija.

(tammat) min šerri ma Ente ahizun binasijetihi. Allahumme Ente tekšiful-magreme vel-me'seme. Allahumme la juhzemu džunduke vela juhlefu va'duke vela jenfeu zel-džeddi minkel-džeddu subhaneke ve bihamdike/Allahu, utječem se Tvojim plemenitim licem i Tvojim potpunim riječima od zla koje je u Tvojoj vlasti. Allahu, Ti vraćaš dugove i brišeš grijehe. Allahu, Tvoja vojska je neporažena i Tvoje obećanje se ispunjava. Bogatom kod Tebe neće pomoći njegovo bogatstvo. Neka Ti je slava i hvala." [361]

مَضْجَعِهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَكَلِمَاتِكَ التَّامَّةِ مِنْ شَرِّ مَا أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ اللَّهُمَّ أَنْتَ تَكْشِفُ الْمَغْرَمَ وَالْمَأْثَمَ اللَّهُمَّ لَا يُهْزَمُ جُنْدُكَ وَلَا يُخْلَفُ وَعْدُكَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ.

5048. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Jezid b. Harun, prenijevši od Hammada b. Selemea, on od Sabita, a on od Enesa (b. Malika): **"Kada bi Vjerovjesnik legao u postelju, rekao bi:** ***El-Hamdu lillihillezi atamena ve sekana ve kefana ve avana fe kem mimmen la kjafije lehu ve la mu'vije/Hvalla Allahu, Koji nas je nahranio i napojio, zaštitio i opskrbio. Koliko je samo onih koji nemaju ni zaštitnika ni utočišta."*** [362]

٥٠٤٨. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَكَفَانَا وَآوَانَا فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُؤْوِيَ.

---

[361] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

[362] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

5049. ISPRIČAO NAM JE Džafer b. Musafir et-Tinnisi, njega je obavijestio Jahja b. Hassan, prenijevši od Jahjaa b. Hamze, on od Sevra, on od Halida b. Ma'dana, a on od Ebul-Ezhera el-Enmarija: **“Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., legao da spava, rekao bi: *Bismillahi veda'tu dženbi, Allahumme-gfir li zenbi vahse šejtani ve fukke rihani vedž-alni fin-nedijjil-Ea'la/S Allahovim imenom, legao sam na (desnu) stranu. Allahu, oprosti mi grijeh, udalji šejtana od mene, liši me odgovornosti i učini da budem u društvu meleka.*”**

Ebu Davud kaže: “Prenio ga je Ebu Hemmam el-Ehvazi od Sevra, koji je kazao: ‘Ebu Zuhejr el-Enmari.’”

٥٠٤٩. حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُسَافِرٍ التِّنِّيسِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ عَنْ ثَوْرٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ أَبِي الْأَزْهَرِ الْأَنْمَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ مِنَ اللَّيْلِ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ وَضَعْتُ جَنْبِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي وَأَخْسِئْ شَيْطَانِي وَفُكَّ رِهَانِي وَاجْعَلْنِي فِي النَّدِيِّ الْأَعْلَى

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ أَبُو هَمَّامٍ الْأَهْوَازِيُّ عَنْ ثَوْرٍ قَالَ أَبُو زُهَيْرٍ الْأَنْمَارِيُّ.

5050. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, kom je saopćio Zuhejr, prenijevši od Ebu Ishaka, on od Fervea b. Nevfela, a on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao Nevfelu: **“Prouči *Kul ja ejjuhel-kjafirun* i spavaj jer (ta sura) oslobođa od širka.”**[363]

٥٠٥٠. حَدَّثَنَا النُّفَيْلِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَقَ عَنْ فَرْوَةَ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِنَوْفَلٍ اقْرَأْ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ثُمَّ نَمْ عَلَى خَاتِمَتِهَا فَإِنَّهَا بَرَاءَةٌ مِنَ الشِّرْكِ.

5051. ISPRIČALI SU NAM Kutejbe b. Seid i Jezid b. Halid b. Mevhib el-Hemdani, njega je obavijestio El-Mufeddal b.

٥٠٥١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ وَيَزِيدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ مَوْهَبٍ الْهَمْدَانِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا الْمُفَضَّلُ يَعْنِيَانِ ابْنَ فَضَالَةَ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ

363 Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

Fedale,[364] prenijevši od Ukajla,[365] on od Ibn Šihaba, on od Urvea, a on od Aiše: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi svake noći, kad legne u postelju, spojio šake i u njih proučio *Kul huvallahu ehad*, *Kul euzu birabbil-felek* i *Kul euzu birabbin-nas*. Zatim bi huknuo u njih, a onda njima potrao tijelo onoliko koliko bi mogao dohvatiti. Potiranje bi počinjao od glave, lica i prednjeg dijela tijela. Činio je to po tri puta."**[366]

عَنْ عُـرْوَةَ عَنْ عَائِشَـةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَـا أَنَّ النَّـبِيَّ صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَـلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ كُلَّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفَّيْهِ ثُـمَّ نَفَثَ فِيهِمَا وَقَـرَأَ فِيهِمَا قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَـقِ وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا مَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَـدِهِ يَبْدَأُ بِهِمَا عَلَى رَأْسِـهِ وَوَجْهِـهِ وَمَـا أَقْبَـلَ مِنْ جَسَـدِهِ يَفْعَلُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.

5052. ISPRIČAO NAM JE Muemmel b. el-Fadl el-Harrani, njega je obavijestio Bekijje, prenijevši od Behire, on od Halida b. Ma'dana, on Ibn Ebu Bilala,[367] a on od Irbada b. Sarijea: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prije spavanja učio *El-Musebbihat*[368]. U njima je ajet[369] koji je bolji od hiljadu drugih ajeta."**

٥٠٥٢. حَدَّثَنَـا مُؤَمَّـلُ بْـنُ الْفَضْلِ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ عَنْ بَحِيرٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي بِلَالٍ عَنْ عِرْبَاضِ بْنِ سَـارِيَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْرَأُ الْمُسَبِّحَاتِ قَبْلَ أَنْ يَرْقُدَ وَقَالَ إِنَّ فِيهِنَّ آيَةً أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ آيَةٍ.

---

364 Mufeddal b. Fedale el-Masri Ebu Muavija el-Kutbani.

365 Ukajl b. Halid b. Ukajl el-Ejli.

366 Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

367 Abdullah b. Ebu Bilal el-Huzai eš-Šami je prenosilac koji, po mišljenju hadiskih učenjaka, udovoljava/makbul. Pripadao je četvrtoj generaciji.

368 To su sure koje počinju riječima: *sebbeha*, *jusebbihu*, *subhane* i sl. – sljedećih sedam sura: El-Isra, El-Hadid, El-Hašr, Es-Saf, El-Džum'a, Et-Tegabun i El-A'la.

369 Neki učenjaci smatraju da je to 21. ajet sure El-Hašr: *Da ovaj Kur'an kakvom brdu objavimo, ti bi vidio kako je strahopoštovanja*

5053. ISPRIČAO NAM JE Ali b. Muslim, njemu je ispričao Abdussamed, prenijevši od svog oca, on od Husejna, on od Ibn Burejdea, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi lijegao u postelju, učio: ***El-Hamdu lillahi kefani ve avani ve At'ameni ve sekani Vellezi menne alejje fe efdale vellezia'tani fe edžzele. El-Hamdu lillahi ala kulli hal. Allahumme Rabbe kulle šej'in ve melikehu ve Ilahe kulli šej'in euzu bikke minen-nari/Hvala Allahu, Koji me je zaštitio, sklonio, nahranio i napojio, Koji mi je podario i Koji me je odlikovao, Koji mi je mnoge blagodati podario. Hvala Allahu na svakom stanju. Allahu, Gospodaru, Vladaru i Bože svega, utječem Ti se od Vatre.***[370]

٥٠٥٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَفَانِي وَآوَانِي وَأَطْعَمَنِي وَسَقَانِي وَالَّذِي مَنَّ عَلَيَّ فَأَفْضَلَ وَالَّذِي أَعْطَانِي فَأَجْزَلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ اللَّهُمَّ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ وَإِلَهَ كُلِّ شَيْءٍ أَعُوذُ بِكَ مِنْ النَّارِ

5054. ISPRIČAO NAM JE Hamid b. Jahja, kome je ispričao Ebu Asim, prenijevši od Ibn Adžlana, on od El-Makburija, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ko legne u postelju ne spomenuvši Allaha, to će**

٥٠٥٤. حَدَّثَنَا حَامِدُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ اضْطَجَعَ مَضْجَعًا لَمْ يَذْكُرْ اللَّهَ تَعَالَى فِيهِ إِلَّا كَانَ عَلَيْهِ

puno i kako bi se od straha pred Allahom raspalo. Takve primjere navodimo ljudima da bi razmislili. Ibn Kesir smatra da je to 3. ajet sure El-Hadid: *On je Prvi i Posljednji, i Vidljivi i Nevidljivi; i On zna sve.* Et-Tibi, pak, smatra da je taj ajet sakriven kao što je sakrivena noć Lejletul-kadr, kako bi ljudi učili spomenute sure.

370 Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

mu biti nedostatak na Sudnjem danu. I ko sjedne ne spominjući Uzvišenog Allaha, i to će mu biti nedostatak na Sudnjem danu."[371]

تِرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ قَعَدَ مَقْعَدًا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِ إِلَّا كَانَ عَلَيْهِ تِرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

109. Šta će osoba reći kada se noću probudi

١٠٩. بَاب مَا يَقُولُ الرَّجُلُ إِذَا تَعَارَّ مِنْ اللَّيْلِ

5055. ISPRIČAO NAM JE Abdurrahman b. Ibrahim ed-Dimeški, njega je obavijestio Velid (b. Muslim),[372] prenijevši od El-Evzaija, on od Umejra b. Hania,[373] on od Džunadea b. Ebu Umejjea,[374] on od Ubadea b. Samita, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ko, probudivši se noću, kaže:** ***La ilahe illallahu vahdehu la šerike lehul-Mulku ve lehul-Hamdu ve huve ala kulli šej'in kadir. Subhanallahi vel-hamdu lillahi ve la ilahe illallahu vallahu ekber vela havle vala kuvvete illa billah/Samo je Allah bog, On nema druga i Njemu***

٥٠٥٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ قَالَ الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ هَانِئٍ قَالَ حَدَّثَنِي جُنَادَةُ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ تَعَارَّ مِنْ اللَّيْلِ فَقَالَ: حِينَ يَسْتَيْقِظُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا

---

[371] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

[372] El-Velid b. Muslim el-Kureši ed-Dimeški.

[373] Umejr b. Hani el-Anesi Ebul-Velid ed-Dimeški ed-Darani je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[374] Džunade b. Ebu Umejje el-Ezdi Ebu Abdullah eš-Šami. Ebu Umejje se zvao Kesir. Hadiski učenjacu imaju oprečna mišljenje o tome da li je Ebu Džunade ashab ili tabiin. Većina njih smatra da je on ashab, dok El-Idžli smatra da je tabiin i da je kao prenosilac hadisa pouzdan.

pripada vlast i zahvala, On je nad svim moćan (Slava i zahvala pripada Allahu, samo je Allah bog, Allah je Najveći, nema moći i snage, osim u Allaha), a potom kaže: *Allahu, oprosti mi!*"

Ebu Davud kaže da je El-Velid rekao: "Ili je kazao: '**...uputi dovu, bit će mu uslišano. Ukoliko, pak, ustane i uzme abdest, a potom klanja namaz, taj namaz će mu biti primljen.**'"[375]

اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ دَعَا رَبِّ اغْفِرْ لِي.

قَالَ الْوَلِيدُ أَوْ قَالَ دَعَا اسْتُجِيبَ لَهُ فَإِنْ قَامَ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ صَلَّى قُبِلَتْ صَلَاتُهُ.

5056. ISPRIČAO NAM JE Hamid b. Jahja, njega je obavijestio Ebu Abdurrahman, prenijevši od Seida b. Ebu Ejuba, on od Abdullaha b. el-Velida, on od Seida b. el-Musejjeba, a on od Aiše: **"Kada bi se probudio noću, Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi govorio:** *La ilahe illa ente subhanek. Allahumme estagfiruke lizenbi ve es'eluke rahmeteke. Allahumme zidni ilmen vela tuzig kalbi ba'de iz hedejteni, ve heb li min ledunke rahmeten inneke Entel-Vahhab/Samo si Ti bog, Tebi slava. Allahu, tražim od Tebe oprost za grijeh i molim Tvoju milost. Allahu, povećaj mi znanje i ne dupusti da moje srce skrene nakon što si me uputio i podario mi Svoju milost; Ti si, uistinu, Onaj Koji mnogo daruje!*"

٥٠٥٦. حَدَّثَنَا حَامِدُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ يَعْنِي ابْنَ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اسْتَيْقَظَ مِنَ اللَّيْلِ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ أَسْتَغْفِرُكَ لِذَنْبِي وَأَسْأَلُكَ رَحْمَتَكَ اللَّهُمَّ زِدْنِي عِلْمًا وَلَا تُزِغْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي وَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ.

[375] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Muslima.

110. O izgovoru riječi slave prije spavanja

١١٠. بَاب فِي التَّسْبِيحِ عِنْدَ النَّوْمِ

5057. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, prenijevši od Šu'bea. A ispričao nam je i Musedded, njemu je ispričao Jahja, prenijevši od Šu'bea, isti smisao, on od El-Hakema, on od Ibn Ebu Lejla. Musedded je prenio da je Alija kazao: **"Fatima se žalila Vjerovjesniku, s.a.v.s., na žuljeve na ruci od mlinskog kamena.[376] Vjerovjesnik je dobio roblje pa ona dođe da joj da slugu, ali ga ne zateče kod kuće, te to prenese Aiši. Kada je Vjerovjesnik, s.a.v.s., došao, Aiša ga je obavijestila o onome što je Fatima tražila. I jedne večeri, kada smo već bili legli u postelju, on dođe kod nas. Htjedosmo ustati, ali on reče: 'Ostanite na svom mjestu.' 'Sjeo je između nas,[377] tako blizu da sam na prsima osjetio studen njegovih stopala.' – kažeAlija– 'i rekao: 'Hoćete li da vas uputim na nešto što će za vas dvoje biti daleko bolje od onoga što tražite? Kada legnete da spavate, recite**

٥٠٥٧. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ الْمَعْنَى عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيٌّ قَالَ: شَكَتْ فَاطِمَةُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَلْقَى فِي يَدِهَا مِنْ الرَّحَى فَأُتِيَ بِسَبْيٍ فَأَتَتْهُ تَسْأَلُهُ فَلَمْ تَرَهُ فَأَخْبَرَتْ بِذَلِكَ عَائِشَةَ فَلَمَّا جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ فَأَتَانَا وَقَدْ أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْنَا لِنَقُومَ فَقَالَ: عَلَى مَكَانِكُمَا فَجَاءَ فَقَعَدَ بَيْنَنَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى صَدْرِي فَقَالَ: أَلَا أَدُلُّكُمَا عَلَى خَيْرٍ مِمَّا سَأَلْتُمَا إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا فَسَبِّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَاحْمَدَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَكَبِّرَا

[376] Fatima je ručno okretala mlinski kamen da bi samljela žito i obezbijedila sebi brašno. Od toga je dobila žuljeve. Jednog dana se požali mužu Aliji, a on joj preporuči da ode kod oca (tj. Poslanika) i od njega zatraži slugu da joj melje žito.

[377] Između mene i Alije.

po trideset i tri puta *Subhanallah*, po trideset i tri puta *El-Hamdulillah*, i po trideseti četiri puta *Allahu ekber*. To vam je bolje od sluge.'"[378]

أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ

5058. ISPRIČAO NAM JE Muemmil b. Hišam el-Ješkuri, kog je obavijestio Ismail b. Ibrahim, prenijevši od El-Džurejrija, on od Ebul-Verda b. Sumamea, da je Alija upitao Ibnu A'beda: "Hoćeš li da ti ispričam slučaj sa mnom i Fatimom, kćerkom Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koja mu bijaše najdraža od njegove porodice?" "Hoću." – odgovori Ibnu A'bedu, a on nastavi: "Ona je okretala mlin, o toga su joj bili žuljevi po rukama. Donosila je u mješini vodu pa je osjećala žuljeva na vratu. Sama je mela sobu, pa bi, metući, uprašila svoju odjeću. Ložila je vatru pod kotlom, pa joj se odjeća osjećala na dim. Čuli smo da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., dobio robove, pa sam joj rekao: 'Kako bi bilo da odeš kod oca i od njega zatražiš slugu.' Otišla je kod njega i, zatekavši kod njega ljude, postidjela se i vratila. Sutradan rano ujutru, dok su još bili u postelji, on je došao kod njih. Sjeo je pored njene glave, a ona se pokrila po glavi od stida pred ocem. Poslanik je upita: 'Zašto si juče dolazila

٥٠٥٨. حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ هِشَامٍ الْيَشْكُرِيُّ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي الْوَرْدِ بْنِ ثُمَامَةَ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ لِابْنِ أَعْبُدَ أَلَا أُحَدِّثُكَ عَنِّي وَعَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ أَحَبَّ أَهْلِهِ إِلَيْهِ وَكَانَتْ عِنْدِي فَجَرَّتْ بِالرَّحَى حَتَّى أَثَّرَتْ بِيَدِهَا وَاسْتَقَتْ بِالْقِرْبَةِ حَتَّى أَثَّرَتْ فِي نَحْرِهَا وَقَمَّتِ الْبَيْتَ حَتَّى اغْبَرَّتْ ثِيَابُهَا وَأَوْقَدَتِ الْقِدْرَ حَتَّى دَكِنَتْ ثِيَابُهَا وَأَصَابَهَا مِنْ ذَلِكَ ضُرٌّ فَسَمِعْنَا أَنَّ رَقِيقًا أُتِيَ بِهِمْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَوْ أَتَيْتِ أَبَاكِ فَسَأَلْتِيهِ خَادِمًا يَكْفِيكِ فَأَتَتْهُ فَوَجَدَتْ عِنْدَهُ حُدَّاثًا فَاسْتَحْيَتْ فَرَجَعَتْ فَغَدَا عَلَيْنَا وَنَحْنُ فِي لِفَاعِنَا فَجَلَسَ عِنْدَ رَأْسِهَا فَأَدْخَلَتْ رَأْسَهَا فِي اللِّفَاعِ حَيَاءً مِنْ أَبِيهَا فَقَالَ: مَا كَانَ حَاجَتُكِ أَمْسِ إِلَى آلِ مُحَمَّدٍ فَسَكَتَتْ مَرَّتَيْنِ فَقُلْتُ أَنَا وَاللَّهِ

[378] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

Muhammedovoj porodici?' Fatima je šutjela. On je dva put upita, a ona je šutjela. Rekoh: 'Ja ću ti reći, Allahov Poslaniče. Ona okreće mlin, pa su joj od toga žuljevite ruke. Na vratu nosi mješinu sa vodom, pa su joj žuljevi i po vratu. Mete kuću, pa joj prašina pada po odjeći. Loži vatru pod kotlom, pa joj se nadimi odjeća. Čuli smo da su ti stigli robovi i sluge te joj rekoh da dođe kod tebe i da zatraži slugu.'" Potom je spomenuo ostatak, kao što je u El-Hakemovom hadisu, ili još potpunije.

أُحَدِّثُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ هَذِهِ جَرَّتْ عِنْدِي بِالرَّحَى حَتَّى أَثَّرَتْ فِي يَدِهَا وَاسْتَقَتْ بِالْقِرْبَةِ حَتَّى أَثَّرَتْ فِي نَحْرِهَا وَكَسَحَتْ الْبَيْتَ حَتَّى اغْبَرَّتْ ثِيَابُهَا وَأَوْقَدَتْ الْقِدْرَ حَتَّى دَكِنَتْ ثِيَابُهَا وَبَلَغَنَا أَنَّهُ قَدْ أَتَاكَ رَقِيقٌ أَوْ خَدَمٌ فَقُلْتُ لَهَا سَلِيهِ خَادِمًا فَذَكَرَ مَعْنَى حَدِيثِ الْحَكَمِ وَأَتَمَّ.

5059. ISPRIČAO NAM JE Abbas el-Anberi, njega je obavijestio Abdulmelik b. Amr, prenijevši od Abdulaziza b. Muhammeda, on od Jezida b. el-Hada, on od Muhammeda b. Ka'ba el-Kurezija, on od Šebesa b. Ribeijja od Alije, od Vjerovjesnika ovaj hadis: **"Nisam propustio da ih učim otkako sam ih čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., osim u noći uoči Bitke na Sifinu. Sjetio sam ih se pred kraj noći te sam ih proučio."**[379]

٥٠٥٩. حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ الْعَنْبَرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقُرَظِيِّ عَنْ شَبَثِ بْنِ رِبْعِيٍّ عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا الْخَبَرِ قَالَ فِيهِ قَالَ عَلِيٌّ فَمَا تَرَكْتُهُنَّ مُنْذُ سَمِعْتُهُنَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا لَيْلَةَ صِفِّينَ فَإِنِّي ذَكَرْتُهَا مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ فَقُلْتُهَا.

5060. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, njega je obavijestio Šu'be, prenijevši od Ataa b. es-Saiba, on od svoga oca, on od Abdullaha b. Amra,

٥٠٦٠. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

379 Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Nijedan musliman neće redovno prakticirati dvije stvari, , a da neće ući u Džennet;one su lahke, a malo je onih koji ih prakticiraju: poslije svakog namaza izgovaranje po deset puta: *Subhanallahi*, *El-Hamdulliahi* i *Allahu ekber*. To je (dnevno) stotinu i pedeset na jeziku, a hiljadu i pet stotina[380] na Vagi. I kada legne da spava, neka izgovori: trideset i četiri puta: *Subhanallahi*, trideset i tri puta: *El-Hamdulillahi* i trideset i tri puta: *Allahu ekber*. To je stotinu na jeziku, a hiljadu na Vagi. Vidio sam, Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako ih (desetice) broji na prstima. Prisutni upitaše: ‘Allahov Poslaniče, kako to da su lahke a da ih malo svijeta primjenjuje?’ On reče: ‘Kada legne da spava, čovjeku dođe šejtan i pokuša ga uspavati prije nego ih izgovori, dođe mu i u namazu te ga podstiče na njegove potrebe prije nego ih izgovori.’”[381]

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَصْلَتَانِ أَوْ خَلَّتَانِ لَا يُحَافِظُ عَلَيْهِمَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ هُمَا يَسِيرٌ وَمَنْ يَعْمَلُ بِهِمَا قَلِيلٌ يُسَبِّحُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ عَشْرًا وَيَحْمَدُ عَشْرًا وَيُكَبِّرُ عَشْرًا فَذَلِكَ خَمْسُونَ وَمِائَةٌ بِاللِّسَانِ وَأَلْفٌ وَخَمْسُ مِائَةٍ فِي الْمِيزَانِ وَيُكَبِّرُ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ وَيَحْمَدُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَيُسَبِّحُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَذَلِكَ مِائَةٌ بِاللِّسَانِ وَأَلْفٌ فِي الْمِيزَانِ فَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْقِدُهَا بِيَدِهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ هُمَا يَسِيرٌ وَمَنْ يَعْمَلُ بِهِمَا قَلِيلٌ قَالَ يَأْتِي أَحَدَكُمْ يَعْنِي الشَّيْطَانَ فِي مَنَامِهِ فَيُنَوِّمُهُ قَبْلَ أَنْ يَقُولَهُ وَيَأْتِيهِ فِي صَلَاتِهِ فَيُذَكِّرُهُ حَاجَةً قَبْلَ أَنْ يَقُولَهَا

5061. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, prenijevši od Abdullaha b. Vehba, on od Ajjaša b. Ukbea el-Hadremija, on od El-Fadla b. Hasana ed-Damrija, on od sina Ummul-Hakema ili Duba’e,

٥٠٦١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَيَّاشُ بْنُ عُقْبَةَ الْحَضْرَمِيُّ عَنْ الْفَضْلِ بْنِ حَسَنٍ الضَّمْرِيِّ

[380] Zato što se svako dobro djelo nagrađuje desetostruko.

[381] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami’u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

jedne od Ez-Zubejrovih kćeri: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je dobio sužnje, pa smo moja sestra, Fatima, Vjerovjesnikova, s.a.v.s., kćerka, i ja otišle kod Vjerovjesnika, s.a.v.s. Požalile smo mu se na naše stanje i zatražile da nam da po jednog roba. Vjerovjesnik reče: 'Pretekla su vas u tome siročad Bedra.', a onda je spomenuo izgovaranje riječi tespiha iza svakog namaza, a nije spomenuo njihovo izgovaranje prije spavanja."

أَنَّ ابْنَ أُمِّ الْحَكَمِ أَوْ ضُبَاعَةَ ابْنَتَيِ الزُّبَيْرِ حَدَّثَهُ عَنْ إِحْدَاهُمَا أَنَّهَا قَالَتْ أَصَابَ رَسُولُ اللَّهِ سَبْيًا فَذَهَبْتُ أَنَا وَأُخْتِي فَاطِمَةُ بِنْتُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَكَوْنَا إِلَيْهِ مَا نَحْنُ فِيهِ وَسَأَلْنَاهُ أَنْ يَأْمُرَ لَنَا بِشَيْءٍ مِنَ السَّبْيِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَبَقَكُنَّ يَتَامَى بَدْرٍ ثُمَّ ذَكَرَ قِصَّةَ التَّسْبِيحِ قَالَ عَلَى أَثَرِ كُلِّ صَلَاةٍ لَمْ يَذْكُرِ النَّوْمَ.

111. O tome šta se ujutru uči

١١١. بَاب مَا يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ

5062. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njemu je ispričao Hušejm, prenijevši od Ja'laa b. Ataa, on od Amra b. Asima, a on od Ebu Hurejrea, da je Ebu Bekr es-Siddik kazao: "Allahov Poslaniče, poduči me onome što ću učiti jutrom i večerom!' On kaza: 'Reci: *Allahumme fatires-semavati vel-erda, Alimel-gajbi veš-šehadeti Rabbe kulli šej'in ve Melikehu ešhedu en la ilahe illa ente. Euzu bike min šerri nefsi ve min šerriš-šejtani ve širkihi/Allahu, Stvaraoče nebesa i Zemlje, Poznavaoče nevidljivog i vidljivog svijeta, Gospodaru i Posjedniče svega što potoji, svjedočim da si samo Ti bog. Utječem Ti se od zla moje duše, zla šejtana i onoga čemu se on klanja.* To

٥٠٦٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مُرْنِي بِكَلِمَاتٍ أَقُولُهُنَّ إِذَا أَصْبَحْتُ وَإِذَا أَمْسَيْتُ قَالَ قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَشَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ قَالَ قُلْهَا إِذَا

uči kad god osvaneš, kad god omrkneš i kada legneš da spavaš.'"[382]

أَصْبَحْتَ وَإِذَا أَمْسَيْتَ وَإِذَا أَخَذْتَ مَضْجَعَكَ.

5063. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Vuhejb, prenijevši od Suhejla, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je, kada bi osvanuo, govorio: *Allahumme bike asbahna ve bike emsejna ve bike nahja ve bike nemutu ve ilejken-nušuru /Allahu, s Tvojim imenom osvanjujemo i s Tvojim imenom omrkavamo, s Tvojim imenom živimo i s Tvojim imenom umiremo, i Tebi se vraćamo.* A kada bi omrkao, rekao bi: *Allahumme bike emsejna ve bike nahja ve bike nemutu ve ilejken-nušur/Allahu, s Tvojim imenom omrkavamo, s Tvojim imenom živimo, s Tvojim imenom umiremo i Tebi se vraćamo.*"[383]

٥٠٦٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا سُهَيْلٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ النُّشُورُ وَإِذَا أَمْسَى قَالَ اللَّهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ النُّشُورُ.

5064. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Muhammed b. Ebu Fudejk, prenijevši od Abdurrahmana b. Abdulmedžida, on od Hišama b. el-Gaza b. Rebia, on od Mekhula ed-Dimeškija, a on od Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao:

٥٠٦٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي فُدَيْكٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْغَازِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ مَكْحُولٍ الدِّمَشْقِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

[382] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

[383] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima* .

"Ko, kada osvane i kada omrkne, kaže: ***Allahumme inni asbahtu ušhiduke ve ušhidu hamelete aršike ve melaiketike ve džemi'a halkike enneke entellahu la ilahe illa ente ve enne Muhammeden abduke ve resuluke/Allahu, osvanuo sam, i uzimam za svjedoke Tebe i nosioce Tvoga Arša, i Tvoje meleke i sva Tvoja stvorenja da svjedočim da si Ti Bog i da drugog boga, osim Tebe, nema i svjedočim da je Muhammed Tvoj rob i Tvoj Poslanik.*** **Tim izgovorom će Allah četvrtinu njegovog tijela osloboditi Vatre. Ko ove riječi izgovori dva puta, Allah će ga polovinu osloboditi Vatre. Ko ih izgovori tri puta, Allah će tri četvrtine njegovog tijela osloboditi Vatre. A ko ih izgovori četiri puta, Allah će ga cijelog osloboditi Vatre."**

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ أَوْ يُمْسِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ أُشْهِدُكَ وَأُشْهِدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَمَلَائِكَتَكَ وَجَمِيعَ خَلْقِكَ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ أَعْتَقَ اللَّهُ رُبْعَهُ مِنَ النَّارِ فَمَنْ قَالَهَا مَرَّتَيْنِ أَعْتَقَ اللَّهُ نِصْفَهُ وَمَنْ قَالَهَا ثَلَاثًا أَعْتَقَ اللَّهُ ثَلَاثَةَ أَرْبَاعِهِ فَإِنْ قَالَهَا أَرْبَعًا أَعْتَقَهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ

5065. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, kog je obavijestio Zuhejr, prenijevši od El-Velida b. Sa'lebea et-Taija, on od Ibn Burejdea, on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Ko, kada osvane ili omrkne, kaže:** ***Allahumme ente Rabbi la ilahe illa ente halekteni ve ene abduke ve ene ala ahdike ve va'dike mesteta'tu, euzu bike min šerri ma sana'tu, ebu'u leke bini'metike alejje ve ebu'u bi zenbi fagfirli innehu la jagfiruz-zunube illa ente/Allahu, Ti si moj Gospodar, nema boga osim Tebe.***

٥٠٦٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ ثَعْلَبَةَ الطَّائِيُّ عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ أَوْ حِينَ يُمْسِي اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ بِنِعْمَتِكَ وَأَبُوءُ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي إِنَّهُ

Stvorio si me i ja sam Tvoj rob. Izvršavam obavezu datu Tebi, vjerujući u Tvoje obećanje onoliko koliko mogu. Utječem Ti se od zla u onome što činim i zahvaljujem Ti na blagodatima prema meni. Utječem ti se od grijeha, pa mi oprosti, jer samo Ti praštaš grijehe. – **pa toga dana ili te večeri umre, bio bi uveden u Džennet."**[384]

لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ أَوْ مِنْ لَيْلَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

5066. ISPRIČAO NAM JE Vehb b. Bekijje, prenijevši od Halida. A obavijestio nas je i Muhammed b. Kudame b. A'jen, njega je obavijestio Džerir,[385] prenijevši od El-Hasana b. Ubejdullaha,[386] on od Ibrahima b. Suvejda,[387] on od Abdurrahmana b. Jezida,[388] a on od Abdullaha: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi, kada bi nastupila večer, govorio:** *Emsejna ve emsal-mulku lillahi velhamdu lillahi la ilahe illallahu vahdehu*

٥٠٦٦. حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ عَنْ خَالِدٍ ح. وحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ قُدَامَةَ بْنِ أَعْيَنَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ إِذَا أَمْسَى

---

[384] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

[385] Džerir b. Abdulhamid b. Kurt ed-Dubei el-Kufi je pouzdan prenosilac hadisa. Pred kraj života je činio previde prilikom prenošenja hadisa. Umro je 188. godine po Hidžri. Bio je kadija u Reju.

[386] Hasan b. Ubejdullah b. Urve en-Nehai Ebu Urve el-Kufi je pouzdan i vrijedan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji.

[387] Ibrahim b. Suvejd en-Nehai je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je šestoj generaciji. Nije potvrđeno da ga je En-Nesai smatrao slabim prenosiocem hadisa.

[388] Abdurrahman b. Jezid b. Kajs en-Nehai.

la šerike lehu/Omrkli smo, a vlast pripada Allahu. Hvala Allahu, samo je Allah Jedini bog; On nema suvlasnika." Džerir je dodao: a Zubejd je govorio da je Ibrahim b. Suvejd rekao: "*La ilahe illallahu vahdehu la šerike leh, lehul mulku ve lehul-hamdu ve huve ala kulli šej'in kadir. Rabbi es'eluke hajre ma fi hazihil-lejleti ve hajre ma ba'deha ve euzu bike min šerri ma fi hazil-lejleti ve šerri ma ba'deha. Rabbi euzu bike minel-keseli ve min suil-kiberi evil-kufri. Rabbi euzu bike min azabin-finari ve azabin fil-kabri/Samo je Allah bog, Jedan i Jedini, On nema suvlasnika. Njemu pripada sva vlast i hvala, On je Najmoćniji. Gospodaru, tražim od Tebe dobro u ovoj noći i dobro nakon nje, i utječem ti se od zla ove noći i zla nakon nje. Gospodaru, utječem ti se od lijenosti, oholosti (od teške starosti) i nevjerništva. Gospodaru, utječem Ti se od Džehennemske vatre i kaburske patnje.* A kada bi osvanuo, govorio bi isto tako: *Asbahna ve asbehal-mulku lillahi vel-hamdu lillahi/Osvanuli smo i osvanula je vlast Allahu, hvala Allahu..."*[389]

Ebu Davud kaže: "Prenio ga je Šu'be od Selemea b. Kuhejla, on od Ibrahima b. Suvejda, koji je kazao: "od oholosti", a nije spomenuo: "od nevjerništva".

أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ.

زَادَ فِي حَدِيثِ جَرِيرٍ وَأَمَّا زُبَيْدٌ كَانَ يَقُولُ كَانَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سُوَيْدٍ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَمِنْ سُوءِ الْكِبَرِ أَوِ الْكُفْرِ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ وَإِذَا أَصْبَحَ قَالَ ذَلِكَ أَيْضًا أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ مِنْ سُوءِ الْكِبَرِ وَلَمْ يَذْكُرْ سُوءَ الْكُفْرِ.

---

[389] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

5067. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, njega je obavijestio Šu'be, prenijevši od Ebu Akila, on od Sabika b. Nadžijea, a on od Ebu Sellama, koji je bio u džamiji u Himsu, pa je pored njega prošao neki čovjek, za kog su kazali da je sluga Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Ebu Sellam ustade naspram njega i reče: "Ispričaj mi hadis koji si izravno čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., gdje između tebe i njega niko nije posredovao." On reče: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada kaže: **'Ko, kada osvane i kada omrkne, kaže:** ***Radina billahi rabben ve bil islami dinen ve bi muhammedin resulen/Zadovoljni smo da nam je Allah gospodar, da nam je islam vjera i da nam je Muhammed poslanik*****, zaslužio je da ga Allah učini zadovoljnim."**[390]

٥٠٦٧. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عَقِيلٍ عَنْ سَابِقِ بْنِ نَاجِيَةَ عَنْ أَبِي سَلَّامٍ أَنَّهُ كَانَ فِي مَسْجِدِ حِمْصَ فَمَرَّ بِهِ رَجُلٌ فَقَالُوا هَذَا خَدَمَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ إِلَيْهِ فَقَالَ: حَدِّثْنِي بِحَدِيثٍ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَتَدَاوَلْهُ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ الرِّجَالُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ وَإِذَا أَمْسَى رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا إِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُرْضِيَهُ.

5068. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog su obavijestili Jahja b. Hassan i Ismail, prenijevši od Sulejmana b. Bilala, on od Rebia b. Ebu Abdurrahmana, on od Abdullaha b. Anbesea, a on od Abdullaha b. Gannama el-Bejadija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Ko, kada osvane, kaže:** ***Allahumme ma asbeha bi min ni'metin fe minke vahdeke la šerike lek. Felekel Hamdu velekeš-***

٥٠٦٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ وَإِسْمَعِيلُ قَالَا حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَنْبَسَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَنَّامٍ الْبَيَاضِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ اللَّهُمَّ مَا أَصْبَحَ بِي

---

[390] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

šukru/Allahu, sve blagodati koje su kod mene osvanule su samo od Tebe, Jednog i Jedinoga, Ti nemaš suvlasnika i Tebi pripada i hvala i zahvala, **on je, što se tiče zahvale, svoju obavezu izvršio za taj dan. Ko to isto kaže kada omrkne, on je, što se tiče zahvale, svoju obavezu izvršio za tu noć."**	مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ فَقَدْ أَدَّى شُكْرَ يَوْمِهِ وَمَنْ قَالَ مِثْلَ ذَلِكَ حِينَ يُمْسِي فَقَدْ أَدَّى شُكْرَ لَيْلَتِهِ.
5069. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Musa el-Belhi, kog je obavijestio Veki. A obavijestio nas je Osman b. Ebu Šejbe, isti smisao, prenijevši od Ibn Numejra, njih dvojica od Ubadea b. Muslima el-Fezarija, on od Džubejra b. Ebu Sulejmana b. Džubejra b. Mut'ima, on od Ibn Omera: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije propuštao da uči ove dove kada bi omrkao i kada bi osvanuo:** *Allahumme inni es'elukel-afijete (es'elukel-afve vel-afijete) fid-dunja vel-ahireti. Allahumme inni es'eluke el-afve vel-afijete fi dini ve dunjaje ve ehli ve mali. Allahumes-tur avreti* (Osman je rekao: *avrati*) *ve amin rev'ati. Allahummahfezni min bejne jedejje ve min halfi ve an jemini ve an šimali ve min fevki ve euzu biazametike en ugtale min tahti/Allahu, od Tebe tražim oprost i zaštitu na ovome i na Budućem svijetu. Allahu, oprosti mi i zaštiti moje vjerovanje, moj dunjaluk, moju porodicu i moj imetak. Allahu, pokrij moju sramotu* (Osman	٥٠٦٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى الْبَلْخِيُّ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ ح. وحَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ الْمَعْنَى حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ قَالَا حَدَّثَنَا عُبَادَةُ بْنُ مُسْلِمٍ الْفَزَارِيُّ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَعُ هَؤُلَاءِ الدَّعَوَاتِ حِينَ يُمْسِي وَحِينَ يُصْبِحُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَتِي وَقَالَ عُثْمَانُ عَوْرَاتِي وَآمِنْ رَوْعَاتِي اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ

je rekao: *moje sramote*) *i odagnaj strah od mene. Allahu, sačuvaj me s prijeda, s traga, s desne i sa lijeve strane, i iznad mene, i utječem Ti se Tvojom veličinom da me zlo ne snađe ispod mene."*

Ebu Davud veli da je Veki kazao: *tj. propadanja u zemlju.*

شِمَالِي وَمِنْ فَوْقِي وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ وَكِيعٌ يَعْنِي الْخَسْفَ.

5070. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, njemu je saopćio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Amra, on od Salima el-Ferraa, on od Abdulhamida, Benu Hašimovog štićenika, on od njegove majke, koja je služila neku od Vjerovjesnikovih, s.a.v.s., kćeri, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., ispričao jednoj od kćerki: **"Kada osvaneš, reci:** ***Subhanallahi ve bihamdihi, la kuvvete illa billah, ma šaellahu kane vema lem ješe' lem jekun. A'lemu ennellahe ala kulli šej'in kadir ve ennellahe kad ehata bi kulli šej'in ilmen/Slava Allahu i Njemu hvala. Nema moći, osim u Allaha. Što Allah hoće – to biva, a što On neće – to ne biva. Znam da Allah nad svim ima moć. Znam da Allah znanjem sve obuhvaća.*** **Ko ovo kaže kada osvane, bit će sačuvan do noći, a ko ih izgovori kada omrkne, bit će sačuvan do svanuća."**[391]

٥٠٧٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ سَالِمًا الْفَرَّاءَ حَدَّثَهُ أَنَّ عَبْدَ الْحَمِيدِ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ حَدَّثَهُ أَنَّ أُمَّهُ حَدَّثَتْهُ وَكَانَتْ تَخْدِمُ بَعْضَ بَنَاتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ ابْنَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَتْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُعَلِّمُهَا فَيَقُولُ قُولِي حِينَ تُصْبِحِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ فَإِنَّهُ مَنْ قَالَهُنَّ حِينَ يُصْبِحُ حُفِظَ حَتَّى يُمْسِيَ وَمَنْ قَالَهُنَّ حِينَ يُمْسِي حُفِظَ حَتَّى يُصْبِحَ.

5071. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid el-Hemdani. A obavijestio nas je i

٥٠٧١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْهَمْدَانِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا ح وحَدَّثَنَا

[391] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

Er-Rebi b. Sulejman, prenijevši od Ibn Vehba, on od El-Lejsa, on od Seida b. Bešira en-Nedždžarija, on od Muhammeda b. Abdurrahmana el-Bejlemanija, da je Er-Rebi b. el-Bejlemani prenio od svoga oca, on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Ko, kada osvane, kaže:** ***Hvaljen neka je Allah kada omrknete i kada osvanete. Njemu neka je pohvala i na nebesima i na Zemlji i predveče i u podne! On iz neživog stvara živo i živo pretvara u neživo. On oživljava zemlju nakon mrtvila njezina, isto tako ćete i vi biti oživljeni.*** **(Er-Rum, 17-19) – nadoknadit će sve što je propustio od dobra u tom danu. A ko ih izgovori kada omrkne, nadoknadit će sve što je propustio od dobra u toj noći."**

Rebia je rekao: "prenijevši od Lejsa".

الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ بَشِيرٍ النَّجَّارِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْبَيْلَمَانِيِّ قَالَ الرَّبِيعُ ابْنُ الْبَيْلَمَانِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ ﴿ فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ إِلَى وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴾ أَدْرَكَ مَا فَاتَهُ فِي يَوْمِهِ ذَلِكَ وَمَنْ قَالَهُنَّ حِينَ يُمْسِي أَدْرَكَ مَا فَاتَهُ فِي لَيْلَتِهِ

قَالَ الرَّبِيعُ عَنْ اللَّيْثِ.

5072. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega su obavijestili Hammad i Vuhejb, prenijevši od Suhejla, on od svoga oca, a on od Ibn Ebu Ajjaša. Hammad je prenio od Ebu Ajjaša da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Ko, kada osvane, kaže:** ***La ilahe illallahu vahdehu la šerike leh, lehul-mulku ve lehul-hamdu vehuve ala kulli šej'in kadir/Samo je Allah bog, Jedan i Jedini, Koji nema suvlasnika. Njemu pripada vlast i hvala i On je Svemoćan,*** imat

٥٠٧٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ وَوُهَيْبٌ نَحْوَهُ عَنْ سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَائِشٍ وَقَالَ حَمَّادٌ عَنْ أَبِي عَيَّاشٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ كَانَ لَهُ عِدْلَ رَقَبَةٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَعِيلَ وَكُتِبَ لَهُ عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَحُطَّ عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ وَرُفِعَ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ

će nagradu kao da je oslobodio roba od Ismailovih potomaka, bit će mu upisano deset dobrih djela, bit će od njega otklonjeno deset ružnih djela, bit će uzdignut za deset stepeni, i bit će zaštićen od šejtana sve dok ne omrkne. A ako ih izgovori kada omrkne, imat će isto to sve do svanuća."

Hammad je kazao: "Neki čovjek je u snu vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., te ga je upitao: 'Allahov Poslaniče, Ebu Ajjaš govori da si kazao tako i tako.' A on mu reče: 'Ebu Ajjaš je kazao istinu.'"

Ebu Davud kaže: "Prenijeli su ga i Ismail b. Džafer, Musa ez-Zem'i i Abdullah b. Džafer od Suhejla, on od svoga oca, a on od Ibn Ajjaša."

5073. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Osman, njega je obavijestio Bekijje, prenijevši od Muslima b. Zijada, on od Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ko, kada osvane, kaže:** ***Allahumme inni asbahtu ušhiduke ve ušhidu hamelete aršike ve melaiketeke ve džemi'a halkike enneke (bienneke) entellahu la ilahe illa ente vahdeke la šerike lek ve enne Muhammeden abduke ve resuluke/Allahu, osvanuo sam, i uzimam za svjedoka Tebe, nosioce Tvoga Arša, Tvoje meleke i sva Tvoja stvorenja da nema drugog boga osim Tebe, Jednog Jedinog, Koji nema druga, i da***

وَكَانَ فِي حِرْزٍ مِنَ الشَّيْطَانِ حَتَّى يُمْسِيَ وَإِنْ قَالَهَا إِذَا أَمْسَى كَانَ لَهُ مِثْلُ ذَلِكَ حَتَّى يُصْبِحَ قَالَ فِي حَدِيثِ حَمَّادٍ فَرَأَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا يَرَى النَّائِمُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا عَيَّاشٍ يُحَدِّثُ عَنْكَ بِكَذَا وَكَذَا قَالَ صَدَقَ أَبُو عَيَّاشٍ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ إِسْمَعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ وَمُوسَى الزَّمْعِيُّ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عَائِشٍ.

٥٠٧٣. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ عَنْ مُسْلِمٍ يَعْنِي ابْنَ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ أُشْهِدُكَ وَأُشْهِدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَمَلَائِكَتَكَ وَجَمِيعَ خَلْقِكَ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ إِلَّا غُفِرَ لَهُ مَا أَصَابَ فِي يَوْمِهِ ذَلِكَ مِنْ ذَنْبٍ

je Muhammed Tvoj rob i Tvoj Poslanik, **bit će mu oprošteni grijesi koje toga dana počini. A ako ih izgovori kada omrkne, bit će mu oprošteni grijesi koje te noći počini."**[392]

5074. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim Ebu Nadr ed-Dimeški, njega je obavijestio Muhammed b. Šuajb, preniješi od Ebu Seida el-Filestinija Abdurrahmana b. Hassana, on od El-Harisa b. Muslima, on od svoga oca Muslima b. el-Harisa et-Temimija, da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., tajno rekao: **"Kada završiš akšamski namaz, sedam puta reci:** ***Allahumme edžirni minen-nari/ Allahu, zaštiti me od Vatre.*** **Ako to kažeš, pa te noći umreš, Allah će te zaštititi nje. Kada klanjaš sabahski namaz, reci to isto, pa ako umreš toga dana, Allah će te zaštititi nje."**

Obavijestio me je Ebu Seid, prenijevši od El-Harisa: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je to posebno (potajno) rekao, i mi našu braću posebno time podsjećamo."

5075. ISPRIČALI SU NAM Amr b. Osman el-Himsi, Muemmel b. el-Fadl el-Harrani, Ali b. Sehl er-Remli i Muhammed b. Musaffa el-Himsi, njih je obavijestio El-Velid, prenijevši od Abdurrahmana b. Hassana el-Kinanija,

وَإِنْ قَالَهَا حِينَ يُمْسِي غُفِرَ لَهُ مَا أَصَابَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ.

٥٠٧٤. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَبُو النَّضْرِ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَعِيدٍ الْفِلَسْطِينِيُّ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ حَسَّانَ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ مُسْلِمٍ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِيهِ مُسْلِمِ بْنِ الْحَارِثِ التَّمِيمِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ أَسَرَّ إِلَيْهِ فَقَالَ: **إِذَا انْصَرَفْتَ مِنْ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ فَقُلْ اللَّهُمَّ أَجِرْنِي مِنْ النَّارِ سَبْعَ مَرَّاتٍ فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ ذَلِكَ ثُمَّ مِتَّ فِي لَيْلَتِكَ كُتِبَ لَكَ جِوَارٌ مِنْهَا وَإِذَا صَلَّيْتَ الصُّبْحَ فَقُلْ كَذَلِكَ فَإِنَّكَ إِنْ مِتَّ فِي يَوْمِكَ كُتِبَ لَكَ جِوَارٌ مِنْهَا.**

أَخْبَرَنِي أَبُو سَعِيدٍ عَنْ الْحَارِثِ أَنَّهُ قَالَ أَسَرَّهَا إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَحْنُ نَخُصُّ بِهَا إِخْوَانَنَا.

٥٠٧٥. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ الْحِمْصِيُّ وَمُؤَمَّلُ بْنُ الْفَضْلِ الْحَرَّانِيُّ وَعَلِيُّ بْنُ سَهْلٍ الرَّمْلِيُّ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُصَفَّى الْحِمْصِيُّ قَالُوا

---

[392] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u.*

on od Muslima b. el-Harisa b. Muslima et-Temimija, a on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao – isto kao u prethodnom hadisu, do riječi: **"Allah će te zaštititi nje"**, s tim što je prije toga rekao: **"prije nego s nekim progovori"**.

U njemu je Ali b. Sehl kazao da mu ga je ispričao njegov otac. Da su Ali i Ibnul-Musaffa rekli: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas je poslao u jedan pohod. Kada smo stigli na mjesto sukoba, potjerao sam konja, tražeći to i od mojih saputnika. Začuli su se glasovi naših protivnika. Rekoh im: 'Izgovorite: *La ilahe illallah*, bit ćete pošteđeni', pa su to izgovorili. Saputnici me ukoriše zbog toga rekavši: 'Ti si nas spriječio da dođemo do plijena.' Pošto su stigli Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., obavijestili su ga o onome što sam uradio. On me pozvao i čestitao mi na onome što sam učinio. Rekao mi je: 'Allah ti je za svakog njihovog čovjeka upisao toliko i toliko sevapa.'** Abdurrahman je kazao: 'Zaboravio sam koliki su to sevapi bili.' **Potom Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Napisat ću ti svoju oporuku.' Učinio je to i stavio pečat na nju, a onda mi je predao. Rekao mi je..."** – potom je spomenuo hadis sličan njihovom hadisu.

Ibnul-Musaffa kaže: "Čuo sam El-Harisa b. Muslima b. el-Harisa et-Temimija kada je ovo ispričao, prenijevši od svoga oca."

حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ حَسَّانَ الْكِنَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي مُسْلِمُ بْنُ الْحَارِثِ بْنِ مُسْلِمٍ التَّمِيمِيُّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَحْوَهُ إِلَى قَوْلِهِ جِوَارٌ مِنْهَا إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فِيهِمَا قَبْلَ أَنْ يُكَلِّمَ أَحَدًا

قَالَ عَلِيُّ بْنُ سَهْلٍ فِيهِ إِنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ وَقَالَ عَلِيٌّ وَابْنُ الْمُصَفَّى بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَرِيَّةٍ فَلَمَّا بَلَغْنَا الْمُغَارَ اسْتَحْثَثْتُ فَرَسِي فَسَبَقْتُ أَصْحَابِي وَتَلَقَّانِي الْحَيُّ بِالرَّنِينِ فَقُلْتُ لَهُمْ قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ تُحْرَزُوا فَقَالُوهَا فَلَامَنِي أَصْحَابِي وَقَالُوا حَرَمْتَنَا الْغَنِيمَةَ فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرُوهُ بِالَّذِي صَنَعْتُ فَدَعَانِي فَحَسَّنَ لِي مَا صَنَعْتُ وَقَالَ أَمَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ كَتَبَ لَكَ مِنْ كُلِّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ كَذَا وَكَذَا قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَأَنَا نَسِيتُ الثَّوَابَ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَا إِنِّي سَأَكْتُبُ لَكَ بِالْوَصَاةِ بَعْدِي قَالَ فَفَعَلَ وَخَتَمَ عَلَيْهِ فَدَفَعَهُ إِلَيَّ وَقَالَ لِي ثُمَّ ذَكَرَ مَعْنَاهُمْ وقَالَ ابْنُ الْمُصَفَّى قَالَ سَمِعْتُ الْحَارِثَ بْنَ مُسْلِمِ بْنِ الْحَارِثِ التَّمِيمِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ.

5076. ISPRIČAO NAM JE Jezid b. Muhammed ed-Dimeški, njega je obavijestio Abdurrezzak b. Muslim ed-Dimeški, iskren i pobožan musliman, prenijevši od Mudrika b. Sa'da – Jezid je za njega kazao da je pouzdan šejh – on od Junusa b. Mejserea b. Halbesa, on od Ummud-Derde, a ona od Ebud-Derdaa: **"Ko, kada osvane i kada omrkne, sedam puta kaže: *Hasbijellahu la ilahe illa huve alejhi tevekkeltu ve huve Rabbul-Aršil-Azim/Dovoljan mi je Allah. Nema drugog boga osim Njega. Na Njega se oslanjam. On je Gospodar Velikog prijestolja*, Allah će mu riješiti brige, svejedno da li ih iskreno ili neiskreno izgovorio."**

٥٠٧٦. حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ بْنُ مُسْلِمٍ الدِّمَشْقِيُّ وَكَانَ مِنْ ثِقَاتِ الْمُسْلِمِينَ مِنَ الْمُتَعَبِّدِينَ قَالَ حَدَّثَنَا مُدْرِكُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ يَزِيدُ شَيْخٌ ثِقَةٌ عَنْ يُونُسَ بْنِ مَيْسَرَةَ بْنِ حَلْبَسٍ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قال: مَنْ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ وَإِذَا أَمْسَى حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ سَبْعَ مَرَّاتٍ كَفَاهُ اللَّهُ مَا أَهَمَّهُ صَادِقًا كَانَ بِهَا أَوْ كَاذِبًا.

5077. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musaffa, prenijevši od Ibn Ebu Fudejka, on od Ibn Ebu Zi'ba, on od Ebu Usejda el-Berrada, on od Muaza b. Abdullaha b. Hubejba, da je njegov otac kazao: **"Jedne tamne i kišne noći izišli smo da tražimo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da bi nam imamio u namazu. Pronašli smo ga. ('Jeste li klanjali?' – upitao nas je. Nisam ništa rekao). On kaza: 'Reci!' Ja ne rekoh ništa. On opet reče: 'Reci!' Ponovo ništa ne rekoh. 'Reci!' – ponovi on. 'Šta da kažem?' – upitah, a on reče: 'Kada omrkneš i kada osvaneš, po tri puta prouči** ***Kul***

٥٠٧٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُصَفَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ أَبِي أَسِيدٍ الْبَرَّادِ عَنْ مُعَاذِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خُبَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قال: خَرَجْنَا فِي لَيْلَةِ مَطَرٍ وَظُلْمَةٍ شَدِيدَةٍ نَطْلُبُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُصَلِّيَ لَنَا فَأَدْرَكْنَاهُ فَقَالَ: أَصَلَّيْتُمْ فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا فَقَالَ: قُلْ فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا ثُمَّ قَالَ قُلْ فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا ثُمَّ قَالَ قُلْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَقُولُ قَالَ قُلْ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَالْمُعَوِّذَتَيْنِ

***Huvallahu ehad* i *Muavezetejn*, bit će ti dovoljna zaštita od svega.'"**[393]

5078. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Avf, kog je obavijestio Muhammed b. Ismail, prenijevši od svog oca. Ibn Avf kaže da ga je vidio u Ismailovom originalu, kome je ispričao Damdam, prenijevši od Šurejha, a on od Ebu Malika, da su (ashabi) upitali: **"Allahov Poslaniče, reci nam, šta da učimo kada osvanemo i kada omrknemo, te kada legnemo?" Poslanik im naredi da izgovaraju: *Allahumme Fatires-semavati vel-erdi, Alimel-gajbi veš-šehadeti ente Rabbu kulli šej'in vel-melaiketu ješhedune enneke la ilahe illa Ente. Feinna neuzu bike min šerri enfusina ve min šerriš-šejtanir-radžim ve širkihi ve en nakterife suen ala enfusina ev nedžurrehu ila muslim/Allahu, Stvaraoče nebesa i Zemlje, Poznavaoče nevidljivog i vidljivog svijeta, Ti si Gospodar svega što postoji, i meleki svjedoče da si samo Ti bog. Utječemo Ti se od zla naših duša, zla prokletog šejtana i onoga čemu se on klanja, da ne učinimo grijeh prema sebi, niti da ga učinimo prema muslimanu.***

Ebu Davud je rekao: "Ovim senedom je doslo da je Allahov Poslanik, s.a.v.s.,

حِينَ تُمْسِي وَحِينَ تُصْبِحُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ تَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ.

٥٠٧٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَوْفٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ ابْنُ عَوْفٍ وَرَأَيْتُهُ فِي أَصْلِ إِسْمَعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي ضَمْضَمٌ عَنْ شُرَيْحٍ عَنْ أَبِي مَالِكٍ قَالَ: قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ حَدِّثْنَا بِكَلِمَةٍ نَقُولُهَا إِذَا أَصْبَحْنَا وَأَمْسَيْنَا وَاضْطَجَعْنَا فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَقُولُوا اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ أَنَّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ فَإِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ أَنْفُسِنَا وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَشِرْكِهِ وَأَنْ نَقْتَرِفَ سُوءًا عَلَى أَنْفُسِنَا أَوْ نَجُرَّهُ إِلَى مُسْلِمٍ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا

[393] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

kazao: 'Kada osvanete, kažite: *Asbahna ve asbehal-mulku lillahi Rabbil-alemin Allahumme inni es'eluke hajre hazel-jevmi fethahu, ve nasrehu, ve nurehu ve bereketehu ve hudahu. Ve euzu bike min šerri ma fihi ve šerri ma ba'dehu/ Osvanuli smo i osvanula je vlast Allaha, Gospodara svjetova. Allahu, molim Te, podari mi dobro u ovom danu, ostvarenje cilja u njemu, pobjedu, svjetlo, bereket i uputu. Utječem Ti se od zla onoga što je u njemu i zla onoga što nakon njega dolazi.* Zatim, kada omrknete, to isto izgovorite.'"

أَصْبَحَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الْيَوْمِ فَتْحَهُ وَنَصْرَهُ وَنُورَهُ وَبَرَكَتَهُ وَهُدَاهُ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيهِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ ثُمَّ إِذَا أَمْسَى فَلْيَقُلْ مِثْلَ ذَلِكَ.

5079. ISPRIČAO NAM JE Kesir b. Ubejd, njega je obavijestio Bekijje b. el-Velid, prenijevši od Omera b. Džu'suma (Has'am-Husajma), on od El-Ezhera b. Abdullaha el-Harazija, da je Šerik el-Hevzeni kazao: "Ušao sam kod Aiše i upitao je: 'Čime je Allahov Poslanik, s.a.v.s., počinjao namaz kada bi se noću probudio?' Ona reče: 'Upitao si me nešto što me prije tebe niko nije upitao. Kada bi se probudio, deset puta bi izgovorio tekbir, zahvalio se deset puta, deset puta kazao: *Subhanallahi ve bi hamdihi/Slava Allahu i Njemu hvala*, deset puta: *Subhanel-Melikil-Kuddusi/ Slava neprikosnovenom Vladaru*, deset puta: *Estagfirullah/Tražim oprost od Allaha*, deset puta: *La ilahe illallah/ Samo je Allah bog*, a onda bi deset puta rekao: *Allahumme inni euzu bike min*

٥٠٧٩. حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ عُمَرَ بْنِ جُعْثُمٍ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَزْهَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَرَازِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي شَرِيقٌ الْهَوْزَنِيُّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَسَأَلْتُهَا بِمَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْتَتِحُ إِذَا هَبَّ مِنَ اللَّيْلِ فَقَالَتْ لَقَدْ سَأَلْتَنِي عَنْ شَيْءٍ مَا سَأَلَنِي عَنْهُ أَحَدٌ قَبْلَكَ كَانَ إِذَا هَبَّ مِنَ اللَّيْلِ كَبَّرَ عَشْرًا وَحَمِدَ عَشْرًا وَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ عَشْرًا وَقَالَ سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ عَشْرًا وَاسْتَغْفَرَ عَشْرًا وَهَلَّلَ عَشْرًا ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ ضِيقِ

dikid-dunja va dikil-jevmillkijameti/ Allahu, utječem Ti se od tjeskobe ovoga svijeta i tjeskobe na Sudnjem danu, a onda bi stupio u namaz."

الدُّنْيَا وَضِيقِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ عَشْرًا ثُمَّ يَفْتَتِحُ الصَّلَاةَ.

5080. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Sulejmana b. Bilala, on od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea: **"Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio na putu pa bi pred zoru ustao, govorio bi:** ***Semia samiun bihamdillah ve ni'metihi ve husni belaihi alejna. Allahumme sahibna fe efdil alejna aizen billahi minen-nari/Čuo je Onaj Koji sve čuje našu zahvalu Allahu na blagodatima i dobru koje nam je podario. Allahu, sačuvaj nas i podari nam dobrotu. Utječem se Allahu od Vatre."***

٥٠٨٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ فِي سَفَرٍ فَأَسْحَرَ يَقُولُ سَمِعَ سَامِعٌ بِحَمْدِ اللَّهِ وَنِعْمَتِهِ وَحُسْنِ بَلَائِهِ عَلَيْنَا اللَّهُمَّ صَاحِبْنَا فَأَفْضِلْ عَلَيْنَا عَائِذًا بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ

5081. ISPRIČAO NAM JE Ibn Muaz, njega je obavijestio njegov otac, prenijevši od El-Mes'udija, on od El-Kasima, on od Ebu Zerra: **"Ko, kada osvane, kaže:** ***Allahumme ma haleftu min hilfin ev kultu min kavlin ev nezertu min nizrin fe mešietuke bejne jedej zalike kulluhu ma ši'te kane va ma lem teše' lem jekun. Allahume-gfirli ve tedžavez li anhu. Allahumme femen salejte alejhi fealejhi salavati ve men leante fealejhi la'neti/Allahu, ja ne sklopim***

٥٠٨١. حَدَّثَنَا ابْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْمَسْعُودِيُّ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ قَالَ: كَانَ أَبُو ذَرٍّ يَقُولُ مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ اللَّهُمَّ مَا حَلَفْتُ مِنْ حَلِفٍ أَوْ قُلْتُ مِنْ قَوْلٍ أَوْ نَذَرْتُ مِنْ نَذْرٍ فَمَشِيئَتُكَ بَيْنَ يَدَيْ ذَلِكَ كُلِّهِ مَا شِئْتَ كَانَ وَمَا لَمْ تَشَأْ لَمْ يَكُنْ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَتَجَاوَزْ لِي عَنْهُ اللَّهُمَّ فَمَنْ صَلَّيْتَ عَلَيْهِ فَعَلَيْهِ صَلَاتِي وَمَنْ لَعَنْتَ فَعَلَيْهِ

savez (ili: *ne progovorim riječ*, ili: *ne uradim zavjet*) *a da Tvoja volje ne bude ispred. Što ti budeš htio – to bude, a što Ti ne budeš htio – to i ne bude. Allahu, oprosti mi i pređi preko (mojih) grijeha. Allahu, na koga si Ti donio salavat, neka su na njega i moji salavati, a koga ti prokuneš, neka je na njega i moje prokletstvo*, bit će mu oprošteno u tom danu (ili: bit će mu oprošteni grijesi toga dana)."

لَعْنَتِي كَانَ فِي اسْتِثْنَاءٍ يَوْمَهُ ذَلِكَ أَوْ قَالَ ذَلِكَ الْيَوْمَ.

5082. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njega je obavijestio Ebu Mevdud, prenijevši od onoga koji je čuo od Ebana b. Osmana, ovaj od Osmana b. Affana, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ko tri puta (kada omrkne) kaže:** ***Bismillahillezi la jedurru measmihi šej'u fil-erdi vela fis-semai ve huve s-semi'ul-alim/S Allahovim imenom, sa kojim ništa ne može nauditi ni na Zemlji ni na nebesima; On je Onaj koji sve čuje i zna*****, do svanuća ga neće zadesiti nikakva iznenadna nesreća. A ko ih, kada osvane, izgovori tri puta, do noći ga neće zadesiti nikakva iznenadna nesreća."**

Eban b. Osman je poslije obolio od paralize, pa je čovjek koji je ovaj hadis čuo od njega počeo gledati u njega. A on mu reče: "Šta je, šta me gledaš? Tako mi Allaha, nisam slagao na Osmana, niti je

٥٠٨٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا أَبُو مَوْدُودٍ عَمَّنْ سَمِعَ أَبَانَ بْنَ عُثْمَانَ يَقُولُ سَمِعْتُ عُثْمَانَ يَعْنِي ابْنَ عَفَّانَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ لَمْ تُصِبْهُ فَجْأَةُ بَلَاءٍ حَتَّى يُصْبِحَ وَمَنْ قَالَهَا حِينَ يُصْبِحُ ثَلَاثُ مَرَّاتٍ لَمْ تُصِبْهُ فَجْأَةُ بَلَاءٍ حَتَّى يُمْسِيَ.

وَقَالَ فَأَصَابَ أَبَانَ بْنَ عُثْمَانَ الْفَالِجُ فَجَعَلَ الرَّجُلُ الَّذِي سَمِعَ مِنْهُ الْحَدِيثَ يَنْظُرُ إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ مَا لَكَ تَنْظُرُ إِلَيَّ فَوَاللَّهِ مَا كَذَبْتُ عَلَى عُثْمَانَ وَلَا كَذَبَ عُثْمَانُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Osman slagao na Vjerovjesnika, s.a.v.s. Toga dana, kada sam se paralizirao, bio sam nešto srdit, pa sam zaboravio da ove riječi izgovorim."

5083. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Asim el-Entaki, kog je obavijestio Enes b. Ijad, prenijevši od Ebu Mevduda, on od Muhammeda b. Ka'ba, on od Ebana b. Osmana, on od Osmana, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu, s tim što ovdje nije spomenuo paralizu.

5084. ISPRIČALI SU NAM El-Abbas b. Abdulazim i Muhammed b. el-Musenna, njih je obavijestio Abdulmelik b. Amr, prenijevši od Abduldželila b. Atijjea, on od Džafera b. Mejmuna, da je Abdurrahman b. Ebu Bekrete rekao svome ocu: **"Oče, čuo sam te kako svako jutro učiš dovu: *Allahumme afini fi bedeni, Allahumme afini fi sem'i, Allahumme afini fi besari, la ilahe illa ente/Allahu, učini mi zdravim tijelo; Allahu, učini mi zdravim sluh; Allahu, učini mi zdravim vid, samo si Ti bog!* Ponavljaš je po tri puta kada osvaneš i tri puta kada omrkneš." On reče: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada molio ovim riječima, pa sam želio da slijedim njegov sunnet."**[394]

وَلَكِنَّ الْيَوْمَ الَّذِي أَصَابَنِي فِيهِ مَا أَصَابَنِي غَضِبْتُ فَنَسِيتُ أَنْ أَقُولَهَا.

٥٠٨٣. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَاصِمٍ الْأَنْطَاكِيُّ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو مَوْدُودٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عُثْمَانَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ لَمْ يَذْكُرْ قِصَّةَ الْفَالِجِ.

٥٠٨٤. حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْعَظِيمِ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ الْجَلِيلِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّهُ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي أَسْمَعُكَ تَدْعُو كُلَّ غَدَاةٍ اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَدَنِي اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَصَرِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ تُعِيدُهَا ثَلَاثًا حِينَ تُصْبِحُ وَثَلَاثًا حِينَ تُمْسِي فَقَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو بِهِنَّ فَأَنَا أُحِبُّ أَنْ أَسْتَنَّ بِسُنَّتِهِ.

قَالَ عَبَّاسٌ فِيهِ وَتَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ

---

[394] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

Abbas kaže da je u njemu rekao: "Izgovaraš: *Allahumme inni euzu bike minel-kufri vel-fakri. Allahumme inni euzu bike min azabil-kabri la ilahe illa ente/Allahu, utječem Ti se od nevjerništa i siromaštva. Allahu, utječem Ti se od kaburske patnje, samo si Ti bog!* To ponavljaš po tri puta kada osvaneš i po tri puta kada omrkneš." On reče: "(Od Vjerovjesnika, s.a.v.s., sam ovo učio) pa želim slijediti njegov sunnet." On kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Dova protiv briga: *Allahumme rahmeteke erdžu fela tekilni ila nefsi tarfete ajni va aslih li še'ni kullehu la ilahe illa ente/Allahu, želim Tvoju milost. Ne prepuštaj me meni ni koliko treptaj oka, popravi svo moje stanje, samo si Ti bog."* Neki su na ovo nešto dodavali.

بِـكَ مِنْ عَـذَابِ الْقَـبْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ تُعِيدُهَا ثَلَاثًا حِينَ تُصْبِحُ وَثَلَاثًا حِينَ تُمْـسِي فَتَدْعُو بِهِنَّ فَأُحِبُّ أَنْ أَسْـتَنَّ بِسُـنَّتِهِ قَالَ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: دَعَوَاتُ الْمَكْرُوبِ اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَـلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَأَصْلِحْ لِي شَـأْنِي كُلَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَبَعْضُهُمْ يَزِيدُ عَلَى صَاحِبِهِ.

5085. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Minhal, njega je obavijestio Jezid b. Zurej, prenijevši od Revha b. el-Kasima, on od Suhejla, on od Semijja, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko, kada osvane, stotinu puta kaže: *Subahnallahil-Azim ve bihamdihi/ Slava Velikom Allahu i Njemu hvala*, i isto tako kada omrkne, (na Sudnjem danu) nijedno stvorenje neće doći ni sa čim sličnim."[395]

٥٠٨٥. حَدَّثَنَـا مُحَمَّدُ بْـنُ الْمِنْهَالِ حَدَّثَنَـا يَزِيـدُ يَعْـنِي ابْـنَ زُرَيْـعٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ سُهَيْلٍ عَنْ سُـمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ مِائَةَ مَـرَّةٍ وَإِذَا أَمْسَى كَذَلِـكَ لَمْ يُوَافِ أَحَدٌ مِنَ الْخَلَائِقِ بِمِثْلِ مَا وَافَى.

[395] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

112. Šta će osoba reći kad ugleda mlađak

١١٢. بَاب مَا يَقُولُ الرَّجُلُ إِذَا رَأَى الْهِلَالَ

5086. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, prenijevši od Ebana, on od Katadea, da je Allahov Vjerovjesnik, s.a.v.s., kada bi ugledao mlađak, govorio: **"Mlađak dobra i upute, mlađak dobra i upute, mlađak dobra i upute. Vjerujem u Onoga Koji te je stvorio." To je ponavljao tri puta, a onda bi rekao: "Hvala Allahu, Koji je dao da prođe taj, a da nastupi ovaj mjesec."**

٥٠٨٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا أَبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّهُ بَلَغَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلَالَ قَالَ هِلَالُ خَيْرٍ وَرُشْدٍ هِلَالُ خَيْرٍ وَرُشْدٍ هِلَالُ خَيْرٍ وَرُشْدٍ آمَنْتُ بِالَّذِي خَلَقَكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ يَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ذَهَبَ بِشَهْرِ كَذَا وَجَاءَ بِشَهْرِ كَذَا.

5087. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, kog je obavijestio Zejd b. Hubab, prenijevši od Ebu Hilala, a on od Katadea: **"Kada bi vidio mlađak, Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi okrenuo lice od njega."**[396]

Ebu Davud kaže: "Na ovu temu nema pouzdanog hadisa od Vjerovjesnika, s.a.v.s., sa potpunim senedom."

٥٠٨٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ أَنَّ زَيْدَ بْنَ حُبَابٍ أَخْبَرَهُمْ عَنْ أَبِي هِلَالٍ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلَالَ صَرَفَ وَجْهَهُ عَنْهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: لَيْسَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْبَابِ حَدِيثٌ مُسْنَدٌ صَحِيحٌ.

[396] Abadi smatra da je to Allahov Poslanik, s.a.v.s., činio da bi se sačuvao njegovog zla. Et-Tirmizi bilježi, u *Džami'u*, sa senedom od Aiše da joj je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Zamoli Allaha da te zaštiti njegovog (šejtanovog) zla jer je on mrkla noć kada razastre tmine."

113. Šta se izgovara prilikom izlaska iz kuće

١١٣. بَاب مَا يَقُولُ إِذَا خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ

5088. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njega je obavijestio Šu'be, prenijevši od Mensura, on od Eš-Ša'bija, a on od Ummu Seleme: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nikada ne bi izišao iz moje kuće a da ne bi podigao ruke (prema nebu) i rekao: ***Allahumme inni euzu bike en edille ev udalle ev uzille ev uzelle ev azlime ev uzleme ev edžhele ev judžhele alejje/Allahu, utječem Ti se da ne zalutam ili da nekoga u zabludu ne odvedem, ili da ne pogriješim, ili da nekoga ne navedem na grijeh, ili da nekome nasilje ne učinim, ili da neko prema meni nasilje ne učini, ili da prema nekome nerazumno postupim, ili da neko prema meni nerazumno postupi.***"

٥٠٨٨. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ مَا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَيْتِي قَطُّ إِلَّا رَفَعَ طَرْفَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ: اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أُضَلَّ أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزَلَّ أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ.

5089. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. el-Hasan el-Has'ami, prenijevši od Hadžadža b. Muhammeda, on od Ibn Džurejdža, on od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu Talhe, a on od Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kada čovjek, izlazeći iz svoje kuće, izgovori:** ***Bismillahi tevekkeltu alellahi la havle vela kuvvete illa billahi/S Allahovim imenom, oslanjam se na Allaha, snaga***

٥٠٨٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَسَنِ الْخَثْعَمِيُّ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ إِسْحَقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا خَرَجَ الرَّجُلُ مِنْ بَيْتِهِ فَقَالَ: بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ قَالَ يُقَالُ

i moć su samo sa Allahom, kaže mu se:[397] *Hudite ve kufite ve vukite/Upućen si, zaštićen si, sačuvan si.* Od njega se udalji šejtan, koga drugi šejtan upita: 'Šta hoćeš sa osobom koja je upućena, zaštićena i osigurana?'"[398]

حِينَئِذٍ هُدِيتَ وَكُفِيتَ وَوُقِيتَ فَتَتَنَحَّى لَهُ الشَّيَاطِينُ فَيَقُولُ لَهُ شَيْطَانٌ آخَرُ كَيْفَ لَكَ بِرَجُلٍ قَدْ هُدِيَ وَكُفِيَ وَوُقِيَ.

114. Šta će reći osoba kada ulazi u svoju kuću

١١٤. بَاب مَا يَقُولُ الرَّجُلُ إِذَا دَخَلَ بَيْتَهُ

5090. ISPRIČAO NAM JE Ibn Avf, kog je obavijestio Muhammed b. Ismail, prenijevši od svog oca; Ibn Avf je rekao i da je vidio da u Ismailovom originalu stoji: "Ispričao mi je Damdam od Šurejha, a on od Ebu Malika el-Eš'arija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **'Kad osoba ulazi u svoju kuću, neka rekne: *Allahumme inni es'eluke hajrel-mevlidže ve hajrel-mahredži. Bismillahi veledžna, ve bismillahi haredžana ve alellahi Rabbina tevekkelna/Allahu, molim od Tebe hajirli ulazak i hairli izlazak. S Allahovim imenom ulazimo i s Allahovim imenom smo izišli, i na našeg smo se Gospodara oslonuli*, a onda neka porodici nazove selam."**

٥٠٩٠. حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْفٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ ابْنُ عَوْفٍ وَرَأَيْتُ فِي أَصْلِ إِسْمَعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي ضَمْضَمٌ عَنْ شُرَيْحٍ عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا وَلَجَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَوْلَجِ وَخَيْرَ الْمَخْرَجِ بِسْمِ اللَّهِ وَلَجْنَا وَبِسْمِ اللَّهِ خَرَجْنَا وَعَلَى اللَّهِ رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا ثُمَّ لِيُسَلِّمْ عَلَى أَهْلِهِ.

---

[397] Jedan od meleka ga zovne i kaže mu: "Allahov robe, upućen si, zaštićen si, sačuvan si.", i od njega se šejtan udalji.

[398] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

115. Šta se uči kad puše jak vjetar

5091. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Muhammed el-Mervezi i Seleme b. Šebib, njih je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Sabita b. Kajsa, on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Vjetar je od Allahove milosti."** Seleme je kazao: **"Allahova milost donosi i milosrđe i patnju. Kada vidite vjetar, ne grdite ga, nego molite Allaha da vam podari dobro u njemu, i od Allaha zatražite utočište od njegovog zla."**[399]

5092. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Amra, on od Ebu Nadra, on od Sulejmana b. Jesara, da je Aiša –Vjerovjesnikova supruga-kazala: **"Nikada nisam vidjela Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da se smijao toliko da bi mu se vidjela resica u grlu, već bi se samo osmjehnuo. Kada bi ugledao oblak ili vjetar, na licu bi mu se ocrtavao strah. Rekla sam: 'Allahov Poslaniče, ljudi se raduju kada ugledaju oblak, očekuju kišu iz njega, a tebi se na licu ukaže nezadovoljstvo.'**

١١٥. بَاب مَا يَقُولُ إِذَا هَاجَتْ الرِّيحُ

٥٠٩١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ وَسَلَمَةُ يَعْنِي ابْنَ شَبِيبٍ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي ثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: الرِّيحُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ قَالَ سَلَمَةُ فَرَوْحُ اللَّهِ تَأْتِي بِالرَّحْمَةِ وَتَأْتِي بِالْعَذَابِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهَا فَلَا تَسُبُّوهَا وَسَلُوا اللَّهَ خَيْرَهَا وَاسْتَعِيذُوا بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا.

٥٠٩٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو أَنَّ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَهُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطُّ مُسْتَجْمِعًا ضَاحِكًا حَتَّى أَرَى مِنْهُ لَهَوَاتِهِ إِنَّمَا كَانَ يَتَبَسَّمُ وَكَانَ إِذَا رَأَى غَيْمًا أَوْ رِيحًا عُرِفَ ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ النَّاسُ إِذَا رَأَوْا الْغَيْمَ فَرِحُوا رَجَاءَ أَنْ

---

399 Bilježe ga i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

On reče: 'Aiša, kako mogu biti siguran da on ne nosi kaznu. Jedan narod je već kažnjen vjetrom. Kada su ljudi ugledali kaznu, rekli su: *Ovaj oblak nam donosi kišu.* (El-Ahkaf, 24)"

5093. ISPRIČAO NAM JE Ibn Beššar, njega je obavijestio Abdurrahman, prenijevši od Sufjana, on od El-Mikdama b. Šurejha, on od svoga oca, a on od Aiše: **"Kada bi na nebu ugledao oblak, Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi prekinuo svaki posao, čak bi, ako bi bio u namazu, rekao: *Allahumme inni euzu bike min šerriha/Allahu, utječem Ti se od njegovog zla.* A ako bi pala kiša, rekao bi: *Allahumme sajjiben heni'en/Allahu, spusti nam korisnu kišu.*"**[400]

116. O kiši

5094. ISPRIČALI SU NAM Musedded i Kutejbe b. Seid, prenijevši od Džafera b. Sulejmana, on od Sabita, da je Enes kazao: **"Dok smo bili sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., zadesila nas je kiša. Vjerovjesnik, s.a.v.s., iziđe i otkri dio tijela da bi je osjetio. Upitasmo: 'Zašto si to učinio, Allahov Poslaniče?'**

يَكُونَ فِيهِ الْمَطَرُ وَأَرَاكَ إِذَا رَأَيْتَهُ عُرِفَتْ فِي وَجْهِكَ الْكَرَاهِيَةُ فَقَالَ: يَا عَائِشَةُ مَا يُؤَمِّنُنِي أَنْ يَكُونَ فِيهِ عَذَابٌ قَدْ عُذِّبَ قَوْمٌ بِالرِّيحِ وَقَدْ رَأَى قَوْمٌ الْعَذَابَ فَقَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَا.

٥٠٩٣. حَدَّثَنَا ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْمِقْدَامِ بْنِ شُرَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَأَى نَاشِئًا فِي أُفُقِ السَّمَاءِ تَرَكَ الْعَمَلَ وَإِنْ كَانَ فِي صَلَاةٍ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا فَإِنْ مُطِرَ قَالَ اللَّهُمَّ صَيِّبًا هَنِيئًا.

١١٦. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمَطَرِ

٥٠٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ وَمُسَدَّدٌ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: أَصَابَنَا وَنَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَطَرٌ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَسَرَ ثَوْبَهُ عَنْهُ حَتَّى أَصَابَهُ

[400] Bilježe ga i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

On reče: ‘Zato što je ona nedavno došla od moga Gospodara.’”[401]

فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ صَنَعْتَ هَذَا قَالَ لِأَنَّهُ حَدِيثُ عَهْدٍ بِرَبِّهِ.

117. O pijevcu i drugim životinjama

١١٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الدِّيكِ وَالْبَهَائِمِ

5095. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njega je obavijestio Abdulaziz b. Muhammed, prenijevši od Saliha b. Kejsana, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea, a on od Zejda b. Halida, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ne grdite (ne psujte) pijevca, jer on budi za namaz.”**[402]

٥٠٩٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَسُبُّوا الدِّيكَ فَإِنَّهُ يُوقِظُ لِلصَّلَاةِ.

5096. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, prenijevši od El-Lejsa,[403] oni od Džafera b. Rebia,[404] on od El-A’redža, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **“Kada čujete kukurikanje pijetlova,**[405] **molite Allaha da vam**

٥٠٩٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ صِيَاحَ الدِّيَكَةِ فَسَلُوا اللَّهَ تَعَالَى

---

[401] “Zato da bih osjetio njen bereket, jer je kiša Gospodareva milost.”, bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

[402] El-Munziri kaže: “Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*, kao murselhadis.”

[403] Lejs b. Sa’d.

[404] Džafer b. Rebia b. Šurahbil b. Hasene el-Kindi Ebu Šurahbil el-Masri je pouzdan prenosilac hadisa. Pripadao je petoj generaciji.

[405] U hadisu koji su zabilježili Ibn Hibban, u *Sahihu*, Ahmed b. Hanbel, u *Musnedu*, i Ebu Davud, u *Sunenu*, od Zejda b. Halida, stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ne grdite pijetla, on poziva na namaz.”

podari od Njegove dobrote, jer su oni ugledali meleka. A kada čujete njakanje magarca,[406] **utječite se Allahu od šejtana, jer je on ugledao šejtana."**[407]

مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّهَا رَأَتْ مَلَكًا وَإِذَا سَمِعْتُمْ نَهِيقَ الْحِمَارِ فَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهَا رَأَتْ شَيْطَانًا.

118. O njakanju magarca i lavežu pasa

١١٨. [باب نهيق الحمار ونباح الكلاب]

5097. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serijj, prenijevši od Abdea, on od Muhammeda b. Ishaka, on od Muhammeda b. Ibrahima, on od Ataa b. Jesara, a on od Džabira b. Abdullaha, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kada noću začujete lavež pasa i njakanje magaraca, zatražite utočište od Allaha, jer oni su vidjeli ono što vi ne vidite."**[408]

٥٠٩٧. حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ عَنْ عَبْدَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا سَمِعْتُمْ نُبَاحَ الْكِلَابِ وَنَهِيقَ الْحُمُرِ بِاللَّيْلِ فَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ فَإِنَّهُنَّ يَرَيْنَ مَا لَا تَرَوْنَ.

5098. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njega je obavijestio El-Lejs, prenijevši od Halida b. Jezida, on od Seida b. Ebu Hilala, on od Seida b. Zijada, a on od Džabira b. Abdullaha. A obavijestio

٥٠٩٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ

---

[406] U predanju koje su zabilježili Ebu Davud i En-Nesai, u *Sunenima*, te Hakim, u *Mustedreku*, od Džabira, stoji dodatak: "i lavež pasa". Et-Taberani bilježi, u *El-Mu'džemul-kebiru*, od Ibn Rafia da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Magarac ne njače dok ne ugleda šejtana, pa kada to čujete, spomenite Allaha, izgovorite salavat i zatražite utočište od šejtana."

[407] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

[408] Abadi smatra da oni predosjećaju bolesti i druge nesreće i katastrofe koje mogu biti spuštene s nebesa.

nas je i Ibrahim b. Mervan ed-Dimeški, prenijevši od svog oca, on od El-Lejsa b. Sa'da, on od Jezida b. Abdullaha b. el-Hada (El-Hadi), on od Alija b. Omera b. Husejna b. Alija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Smanjite izlaske iz kuća noću, kada se svijet smiri, jer kod Uzvišenog Allaha postoje životinje koje se u to vrijeme šire zemljom."**[409]

Ibn Mervan kaže: **"u tom času"** i rekao je: **"kod Allaha postoje stvorenja"**. Zatim je spomenuo lavež pasa, njakanje magaraca i drugo.

Dodao je da je Ibnul-Had rekao: "Ispričao mi je Šurahbil el-Hadžib, prenijevši od Džabira b. Abdullaha, a on Allahovog Poslanika, s.a.v.s." – slično prethodnom hadisu.

اللَّهِ ح. وحَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَرْوَانَ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْهَادِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُمَرَ بْنِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ وَغَيْرِهِ قَالَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَقِلُّوا الْخُرُوجَ بَعْدَ هَدْأَةِ الرِّجْلِ فَإِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى دَوَابَّ يَبُثُّهُنَّ فِي الْأَرْضِ.

قَالَ ابْنُ مَرْوَانَ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ وَقَالَ فَإِنَّ لِلَّهِ خَلْقًا ثُمَّ ذَكَرَ نُبَاحَ الْكَلْبِ وَالْحَمِيرِ نَحْوَهُ.

وَزَادَ فِي حَدِيثِهِ قَالَ ابْنُ الْهَادِ وَحَدَّثَنِي شُرَحْبِيلُ الْحَاجِبُ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

119. O učenju ezana na uho novorođenčeta

١١٩. بَاب فِي الصَّبِيِّ يُولَدُ فَيُؤَذَّنُ فِي أُذُنِهِ

5099. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Sufjana, on od Asim b. Ubejdullaha,[410] on od Ubejdullaha b. Ebu Rafia, da je

٥٠٩٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عَاصِمُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي

[409] El-Munziri kaže da je u senedu ovoga hadisa Seid b. Zijad, koji je slab prenosilac. Osim toga, Ali b. Omer b. Husejn b. Ali nije bio ashab.

[410] Asim b. Ubejdullah b. Asim b. Omer b. Hattab el-Adevi el-Medeni je, po mišljenju Ibn Hadžera el-Askalanija, slab prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

njegov otac kazao: **"Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako Hasanu b. Aliju, Fatiminom sinu, odmah nakon rođenja uči namaski ezan na uho."**[411]

رَافِعٍ عَنْ أَبِيهِ قال: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذَّنَ فِي أُذُنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ حِينَ وَلَدَتْهُ فَاطِمَةُ بِالصَّلَاةِ.

5100. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Muhammed b. Fudajl. A obavijestio nas je i Jusuf b. Musa, prenijevši od Ebu Usame, on od Hišama b. Urvea, on od Urvea, a on od Aiše: **"Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., su donošena djeca, pa je za njih molio bereket."** Jusuf je dodao: **"pa im je trljao nepce (i desni hurmom koju bi on iževakao).",** a nije spomenuo bereket.

٥١٠٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ ح. وحَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُؤْتَى بِالصِّبْيَانِ فَيَدْعُو لَهُمْ بِالْبَرَكَةِ زَادَ يُوسُفُ وَيُحَنِّكُهُمْ وَلَمْ يَذْكُرْ بِالْبَرَكَةِ.

5101. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Musenna, njega je obavijestio Ibrahim b. Ebul-Vezir, prenijevši od Davuda b. Abdurrahmana el-Attara, on od Ibn Džurejdža, on od svoga oca, on od Ummu Humejd, da je Aiša kazala: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., me upita: 'Jesu li među vama primijećeni (ili je upotrijebio drugi izraz) el-mugarribuni?' 'A šta su to el-mugarribuni?'**

٥١٠١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي الْوَزِيرِ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَطَّارُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُمِّ حُمَيْدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ رُئِيَ أَوْ كَلِمَةً غَيْرَهَا فِيكُمْ الْمُغَرِّبُونَ قُلْتُ وَمَا

[411] I Ebu Ja'la el-Mevsili bilježi, u *Musnedu*, od Husejna da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Kome se rodi dijete, pa mu prouči ezan na desno, a ikamet na lijevo uho, neće mu moći nauditi džinica Tabia." El-Menavi smatra da je sened ovog hadisa slab.

– upitah, a on reče: 'To su oni koji su opsjednuti džinima.'"[412]

الْمُغَرِّبُونَ قَالَ الَّذِينَ يَشْتَرِكُ فِيهِمُ الْجِنُّ.

120. O osobi koja zatraži utočište od čovjeka

١٢٠. بَاب فِي الرَّجُلِ يَسْتَعِيذُ مِنَ الرَّجُلِ

5102. ISPRIČALI SU NAM Nasr b. Ali i Ubejdullah b. Omer el-Džušemi, prenijevši od Halida b. el-Harisa, on od Seida. Nasr b. Ebu Arube je prenio od Katadea, on od Ebu Nehika, a on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Ko, u ime Allaha, zatraži utočište, pružite mu ga. A ko od vas zatraži radi Allahovog zadovoljstva, dajte mu."** Ubejdullah je kazao: **"Ko od vas zatraži, u ime Allaha..."**

٥١٠٢. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْجُشَمِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ قَالَ نَصْرٌ ابْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي نَهِيكٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنِ اسْتَعَاذَ بِاللَّهِ فَأَعِيذُوهُ وَمَنْ سَأَلَكُمْ بِوَجْهِ اللَّهِ فَأَعْطُوهُ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ مَنْ سَأَلَكُمْ بِاللَّهِ.

5103. ISPRIČALI SU NAM Musedded i Sehl b. Bekkar, njima je ispričao Ebu Avane. A obavijestio nas je i Osman b. Ebu Šejbe, prenijevši od Džerira, isti smisao, on od El-A'meša, on od Mudžahida, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ko od vas, u ime Allaha, zatraži utočište, pružite mu ga. A ko od vas zatraži u ime Allaha, dajte mu."** Sehl i Osman su kazali: **"Ko vas pozove, odazovite mu se."** Onda su se usaglasili: **"Ko vam**

٥١٠٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ وَسَهْلُ بْنُ بَكَّارٍ قَالَا حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ ح. وحَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ الْمَعْنَى عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنِ اسْتَعَاذَكُمْ بِاللَّهِ فَأَعِيذُوهُ وَمَنْ سَأَلَكُمْ بِاللَّهِ فَأَعْطُوهُ وَقَالَ سَهْلٌ وَعُثْمَانُ وَمَنْ دَعَاكُمْ فَأَجِيبُوهُ ثُمَّ اتَّفَقُوا وَمَنْ آتَى إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا

[412] Misli se na djecu koja su začeta bez spominjanja Allahovog imena.

učini kakvo dobro, uzvratite mu." Musedded i Osman su kazali: "A ako ne nađete ništa čime bi mu uzvratili, onda za njega upućujte dovu Allahu sve dok ne budete sigurni da ste mu uzvratili na dobro."

فَكَافِئُوهُ قَالَ مُسَدَّدٌ وَعُثْمَانُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَادْعُوا اللَّهَ لَهُ حَتَّى تَعْلَمُوا أَنْ قَدْ كَافَأْتُمُوهُ.

121. O odbijanju (šejtanovog) došaptavanja (vesvesa)

١٢١. بَاب فِي رَدِّ الْوَسْوَسَةِ

5104. ISPRIČAO NAM JE Abbas b. Abdulazim, kog je obavijestio En-Nadr b. Muhammed, prenijevši od Ikrimea b. Ammara, da je Ebu Zumejl kazao: "Upitao sam Ibn Abbasa: 'Šta je ovo što osjećam u grudima?' 'A šta to?' – upita Ibn Abbas. 'Ne smijem o tome ni govoriti.' – odgovorih. 'Je li riječ o sumnji?' – upita on. 'Jeste.' – kazah. On se nasmija i reče: 'Od toga niko nije imun. Zato je Uzvišeni Allah objavio: *Ako sumnjaš u ono što ti objavljujemo, upitaj one koji čitaju Knjigu, prije tebe objavljenu. Tebi istina od Gospodara tvoga dolazi, i nikako ne budi od onih koji sumnjaju.* (Junus, 94) Poslanik mi reče: " Ako osjetiš nešto slično, ti reci: *On je Prvi i Posljednji, i Vidljivi i Nevidljivi, i On zna sve.* (El-Hadid, 3)"

٥١٠٤. حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْعَظِيمِ حَدَّثَنَا النَّضْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ يَعْنِي ابْنَ عَمَّارٍ قَالَ و حَدَّثَنَا أَبُو زُمَيْلٍ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ مَا شَيْءٌ أَجِدُهُ فِي صَدْرِي قَالَ مَا هُوَ قُلْتُ وَاللَّهِ مَا أَتَكَلَّمُ بِهِ قَالَ فَقَالَ لِي أَشَيْءٌ مِنْ شَكٍّ قَالَ وَضَحِكَ قَالَ مَا نَجَا مِنْ ذَلِكَ أَحَدٌ قَالَ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَاسْأَلْ الَّذِينَ يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ ﴾ الْآيَةَ قَالَ فَقَالَ لِي إِذَا وَجَدْتَ فِي نَفْسِكَ شَيْئًا فَقُلْ ﴿ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴾.

5105. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njega je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Suhejla, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea: **“Neki ashabi su došli Allahovom Poslaniku i rekli: ‘Allahov Poslaniče, osjećamo nešto, krupno je da bi ga izustili ili izgovorili. Kada bi nam bilo dato toliko i toliko imovine, to ne bismo željeli izgovoriti.” “Zar to, uistinu, osjećate?” – upita on. “Da.” – odgovoriše, a Poslanik reče: “To je iskren iman.”**[413]

٥١٠٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا سُهَيْلٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: جَاءَهُ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ نَجِدُ فِي أَنْفُسِنَا الشَّيْءَ نُعْظِمُ أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهِ أَوِ الْكَلَامَ بِهِ مَا نُحِبُّ أَنَّ لَنَا وَأَنَّا تَكَلَّمْنَا بِهِ قَالَ أَوَقَدْ وَجَدْتُمُوهُ قَالُوا نَعَمْ قَالَ ذَاكَ صَرِيحُ الْإِيمَانِ.

5106. ISPRIČALI SU NAM Osman b. Ebu Šejbe i Ibn Kudame b. A’jen, njima je ispričao Džerir, prenijevši od Mensura, on od Zerra, on od Abdullaha b. Šeddada, a on od Ibn Abbasa: **“Neki čovjek je došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao: ‘Allahov Poslaniče, neki od nas osjete nešto ružno; da postane ugljen draže bi mu bilo nego da to izgovori.’ On reče: ‘Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber! Hvala Allahu, Koji je odbio šejtanovo lukavstvo i sveo ga na došaptavanje.”** Ibn Kudame je kazao: **“odbio njegovu stvar”.**[414]

٥١٠٦. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَابْنُ قُدَامَةَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَا حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ ذَرٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَحَدَنَا يَجِدُ فِي نَفْسِهِ يُعَرِّضُ بِالشَّيْءِ لَأَنْ يَكُونَ حُمَمَةً أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِهِ فَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَدَّ كَيْدَهُ إِلَى الْوَسْوَسَةِ قَالَ ابْنُ قُدَامَةَ رَدَّ أَمْرَهُ مَكَانَ رَدَّ كَيْدَهُ.

---

413 To je iskren iman, koji vam ne dopušta da prihvatite ono što vam ubacuje šejtan. Imajući u vidu da vam takvo nešto srca vaša ne prihvaćaju osjećate nemir zbog njegovog došaptavanja. Ovaj hadis su zabilježili i Muslim u *Sahihu*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

414 Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

122. O osobi koja svoje porijeklo dovodi u vezu sa nekim drugim

5107. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, kog je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Asima el-Ahvela, on od Ebu Osmana, da je Sa'd b. Malik kazao: **"Moje uši su čule, a srce zapamtilo, da je Muhammed, s.a.v.s., rekao: 'Ko svjesno tvrdi da je sin nekog drugog, a ne svog (biološkog) oca i on to zna – Džennet mu je zabranjen.' Sreo sam Ebu Bekreta i to mu spomenuo, a on je rekao: 'I ove moje uši su to čule od Muhammeda, s.a.v.s., a srce upamtilo."**

Asim kaže: "Ebu Osmane, pred tobom su to posvjedočila dvojica, koji su to ljudi?" Jedan je onaj koji je prvi na Allahovom putu (ili: u islamu) odapeo strijelu, tj. Sa'd b. Malik. A drugi je onaj što je sa dvadeset i nekoliko ljudi došao pješke iz Taifa (Ebu Bekr)."

Ebu Davud kaže: "En-Nufejli je rekao (Ebu Ali je kazao: 'Čuo sam od Ebu Davuda da je En-Nufejli u ovom hadisu ispričao): 'Tako mi Allaha, ovo je za mene slađe od meda, tj. riječi: *haddesena/ispričali su nam* i *haddeseni/ispričao mi je*.'"

Ebu Davud kaže: "Čuo sam Ahmeda (Ebu Ali kaže: 'A čuo sam Ebu Davuda kada prenosi od Ahmeda) da kaže: 'Hadisi koje su prenijeli Kufljani nemaju

١٢٢. بَاب فِي الرَّجُلِ يَنْتَمِي إِلَى غَيْرِ مَوَالِيهِ

٥١٠٧. حَدَّثَنَا النُّفَيْلِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عُثْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ: **سَمِعَتْهُ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ غَيْرُ أَبِيهِ فَالْجَنَّةُ عَلَيْهِ حَرَامٌ قَالَ فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرَةَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: سَمِعَتْهُ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي مِنْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.**

قَالَ عَاصِمٌ فَقُلْتُ يَا أَبَا عُثْمَانَ لَقَدْ شَهِدَ عِنْدَكَ رَجُلَانِ أَيُّمَا رَجُلَيْنِ فَقَالَ: أَمَّا أَحَدُهُمَا فَأَوَّلُ مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ فِي الْإِسْلَامِ يَعْنِي سَعْدَ بْنَ مَالِكٍ وَالْآخَرُ قَدِمَ مِنْ الطَّائِفِ فِي بِضْعَةٍ وَعِشْرِينَ رَجُلًا عَلَى أَقْدَامِهِمْ فَذَكَرَ فَضْلًا.

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: قَالَ النُّفَيْلِيُّ حَيْثُ حَدَّثَ بِهَذَا الْحَدِيثِ وَاللَّهِ إِنَّهُ عِنْدِي أَحْلَى مِنْ الْعَسَلِ يَعْنِي قَوْلَهُ حَدَّثَنَا وَحَدَّثَنِي.

قَالَ أَبُو عَلِيٍّ وَسَمِعْتُ أَبَا دَاوُدَ يَقُولُ سَمِعْتُ أَحْمَدَ يَقُولُ لَيْسَ لِحَدِيثِ أَهْلِ الْكُوفَةِ نُورٌ قَالَ وَمَا رَأَيْتُ مِثْلَ أَهْلِ الْبَصْرَةِ كَانُوا تَعَلَّمُوهُ مِنْ شُعْبَةَ.

svjetla. Nisam vidio ravne stanovnicima Basre koji su hadis učili od Šu'bea.'"

5108. ISPRIČAO NAM JE Hadžadž b. Ebu Jakub, kog je obavijestio Muavija b. Amr, prenijevši od Zaida, on od El-A'meša, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Ko preuzme vlast nad robovima bez dopuštenja njihovih vlasnika, na njega je Allahovo proklestvo, prokletstvo meleka i svih ljudi. Od njega na Sudnjem danu neće biti primljena ni nafila ni obavezni ibadet."**

٥١٠٨. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ يَعْنِي ابْنَ عَمْرٍو حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَوَلَّى قَوْمًا بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَدْلٌ وَلَا صَرْفٌ.

5109. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Abdurrahman ed-Dimeški, prenijevši od Omera b. Abdulvahida, on od Abdurrahmana b. Jezida b. Džabira, on od Seida b. Ebu Seida, dok smo bili u Bejrutu, a on od Enesa b. Malika, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ko svjesno tvrdi da je sin nekog drugog a ne svoga (stvarnog) oca, ili ko (od robova) svjesno tvrdi da pripada drugom vlasniku, na njega je Allahovo prokletstvo koje traje do Sudnjeg dana."**[415]

٥١٠٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ وَنَحْنُ بِبَيْرُوتَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ أَوْ انْتَمَى إِلَى غَيْرِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ الْمُتَتَابِعَةُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

123. O hvalisanju porijeklom

١٢٣. بَاب فِي التَّفَاخُرِ بِالْأَحْسَابِ

5110. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Mervan er-Rekki, njemu je ispričao

٥١١٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مَرْوَانَ الرَّقِّيُّ حَدَّثَنَا الْمُعَافَى ح. وحَدَّثَنَا

[415] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

El-Muafi. A obavijestio nas je i Ahmed b. Seid el-Hemdani, kome je saopćio Ibn Vehb – i ovo je njegov hadis – prenijevši od Hišama b. Sa'da, on od Seida b. Ebu Seida, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Allah je od vas odstranio džahilijjetsku oholost i hvalisanje očevima. Vjernik je bogobojazan, a razvratnik je nesretan. Vi ste Ademovi potomci, a Adem je stvoren od zemlje. Hoće li nevjernici prestati da se ponose svojim (umrlim) narodima. Oni su samo džehennemsko gorivo (ili: Oni će kod Allaha biti bezvredniji od baljegara koji svojim nosom ćuška nečist)."**[416]

أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْهَمْدَانِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ وَهَذَا حَدِيثُهُ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَفَخْرَهَا بِالْآبَاءِ مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ أَنْتُمْ بَنُو آدَمَ وَآدَمُ مِنْ تُرَابٍ لَيَدَعَنَّ رِجَالٌ فَخْرَهُمْ بِأَقْوَامٍ إِنَّمَا هُمْ فَحْمٌ مِنْ فَحْمِ جَهَنَّمَ أَوْ لَيَكُونُنَّ أَهْوَنَ عَلَى اللَّهِ مِنَ الْجِعْلَانِ الَّتِي تَدْفَعُ بِأَنْفِهَا النَّتِنَ.

124. O pristrasnosti

١٢٤. بَاب فِي الْعَصَبِيَّةِ

5111. ISPRIČAO NAM JE En-Nufejli, njega je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Simaka b. Harba, on od Abdurrahmana b. Abdullaha b. Mes'uda, da je njegov otac kazao: **"Ko pomogne svoj narod na neistini, umrijet će griješan, poput kamile koja padne u bunar mašući repom a nije u stanju iz njega se izbaviti."**

٥١١١. حَدَّثَنَا النُّفَيْلِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا سِمَاكُ بْنُ حَرْبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: مَنْ نَصَرَ قَوْمَهُ عَلَى غَيْرِ الْحَقِّ فَهُوَ كَالْبَعِيرِ الَّذِي رُدِّيَ فَهُوَ يُنْزَعُ بِذَنَبِهِ

---

416 Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

5112. ISPRIČAO NAM JE Ibn Beššar, njemu je saopćio Ebu Amir, prenijevši od Sufjana, on od Simaka b. Harba, on od Abdurrahmana b. Abdullaha, da je njegov otac kazao: **"Došao sam Vjerovjesniku, s.a.v.s. Bio je u kožnom šatoru..."** – a onda je spomenuo slično prethodnom hadisu.

٥١١٢. حَدَّثَنَا ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ انْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ فَذَكَرَ نَحْوَهُ.

5113. ISPRIČAO NAM JE Mahmud b. Halid ed-Dimeški, njega je obavijestio El-Firjabi, prenijevši od Seleme b. Bišra ed-Dimeškija, on od kćerke Vasilea b. el-Eskaa, da je čula kada je njen otac upitao: **"Allahov Poslaniče, šta je to pristrasnost?" On reče: "Da pomažeš svoj narod u nasilju."**

٥١١٣. حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ خَالِدٍ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا الْفِرْيَابِيُّ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ بِشْرٍ الدِّمَشْقِيُّ عَنْ بِنْتِ وَاثِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ أَنَّهَا سَمِعَتْ أَبَاهَا يَقُولُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْعَصَبِيَّةُ قَالَ أَنْ تُعِينَ قَوْمَكَ عَلَى الظُّلْمِ.

5114. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Amr b. es-Serh, njega je obavijestio Ejub b. Suvejd, prenijevši od Usamea b. Zejda, on od Seida b. el-Musejjeba, on od Surake b. Malika b. Džu'šuma el-Mudlidžija: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je, državši nam govor, rekao: 'Najbolji među vama je onaj koji štiti svoje pleme ukoliko ne čini nasilje.'"**

Ebu Davud kaže: "Ejub b. Suvejd je slab prenosilac."

٥١١٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ السَّرْحِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ سُوَيْدٍ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يُحَدِّثُ عَنْ سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكِ بْنِ جُعْشُمٍ الْمُدْلِجِيِّ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: خَيْرُكُمُ الْمُدَافِعُ عَنْ عَشِيرَتِهِ مَا لَمْ يَأْثَمْ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: أَيُّوبُ بْنُ سُوَيْدٍ ضَعِيفٌ.

5115. ISPRIČAO NAM JE Ibnus-Serh, njega je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Seida b. Ebu Ejuba, on

٥١١٥. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ

od Muhammeda b. Abdurrahmana el-Mekkija, tj. Ibn Ebu Lebibea, on od Abdullaha b. Ebu Sulejmana, a on od Džubejra b. Mut'ima, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Nije naš onaj koji poziva na pristrasnost, niti je naš onaj koji se bori iz pristrasnosti, niti je naš onaj koji umre pristrasan."**

مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَكِّيِّ يَعْنِي ابْنَ أَبِي لَبِيبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ دَعَا إِلَى عَصَبِيَّةٍ وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ قَاتَلَ عَلَى عَصَبِيَّةٍ وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ مَاتَ عَلَى عَصَبِيَّةٍ.

5116. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, kom je ispričao Ebu Usama, prenijevši od Avfa, on od Zijada b. Mihraka, on od Ebu Kinanea, a on od Ebu Musaa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Sestrić nekoga iz plemena se smatra njihovim."**[417]

٥١١٦. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ عَوْفٍ عَنْ زِيَادِ بْنِ مِخْرَاقٍ عَنْ أَبِي كِنَانَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ابْنُ أُخْتِ الْقَوْمِ مِنْهُمْ.

5117. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdurrahim, njega je obavijestio El-Husejn b. Muhammed, prenijevši od Džerira b. Hazima, on od Muhammeda b. Ishaka, on od Davuda b. Husajna, on od Abdurrahmana b. Ebu Ukbea, da je Ebu Ukbe, oslobođeni rob Perzijanac, kazao: **"Učestvovao sam sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u Bici na Uhudu. Udario sam jednog mušrika i rekao: 'Primi od mene ovaj udarac – ja sam Perzijanac.' Čuvši to, Allahov Poslanik, s.a.v.s., se okrenu prema meni i**

٥١١٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَقَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عُقْبَةَ عَنْ أَبِي عُقْبَةَ وَكَانَ مَوْلًى مِنْ أَهْلِ فَارِسَ قال: شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُحُدًا فَضَرَبْتُ رَجُلًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَقُلْتُ خُذْهَا مِنِّي وَأَنَا الْغُلَامُ الْفَارِسِيُّ فَالْتَفَتَ

[417] Bilježe ga u *El-Kutubus-Site* svi autori, osim Ibn Madžea.

reče: 'Bolje je da kažeš: 'Primi ga od mene – ja sam ensarija.''"[418]

125. Čovjek voli čovjeka zbog dobra kod njega (čovjekovo saopćenje čovjeku da ga voli)

5118. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Jahja, prenijevši od Sevra, on od Habiba b. Ubejda, on od El-Mikdama b. Madikeriba, koga je zatekao, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Ako čovjek voli svoga brata (po vjeri), neka mu to saopći."[419]**

5119. ISPRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, kome je ispričao El-Mubarek b. Fedale, prenijevši od Sabita el-Bunanija, on od Enesa b. Malika: **"Neki čovjek bijaše kod Vjerovjesnika, a pored njega je prošao drugi čovjek. On reče: 'Allahov Poslaniče, ja volim ovoga čovjeka.', a Vjerovjesnik, s.a.v.s., mu kaza: 'Jesi li ga obavijestio o tome?' 'Ne.' – odgovori, a Poslanik mu reče: 'Obavijesti ga o tome!' On požuri za njim i reče mu: 'Volim te u ime Allaha.', a ovaj mu reče: 'Volio te Onaj u Čije si me ime zavolio.'"**

إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: فَهَلَّا قُلْتَ خُذْهَا مِنِّي وَأَنَا الْغُلَامُ الْأَنْصَارِيُّ.

١٢٥. بَاب إِخْبَارِ الرَّجُلِ الرَّجُلَ بِمَحَبَّتِهِ إِيَّاهُ

٥١١٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ثَوْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي حَبِيبُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ وَقَدْ كَانَ أَدْرَكَهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَحَبَّ الرَّجُلُ أَخَاهُ فَلْيُخْبِرْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ.

٥١١٩. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا الْمُبَارَكُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَرَّ بِهِ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّ هَذَا فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْلَمْتَهُ قَالَ لَا قَالَ أَعْلِمْهُ قَالَ فَلَحِقَهُ فَقَالَ: إِنِّي أُحِبُّكَ فِي اللَّهِ فَقَالَ: أَحَبَّكَ الَّذِي أَحْبَبْتَنِي لَهُ.

---

[418] Bilježi ga i Ibn Madže, u *Sunenu*.

[419] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

5120. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, prenijevši od Sulejmana, on od Humejda b. Hilala, on od Abdullaha b. es-Samita, da je Ebu Zerr upitao: **"Allahov Poslaniče, šta je sa čovjekom koji voli neke ljude, ali nije u stanju raditi kao što oni rade?" Poslanik reče: "Ebu Zerre, bit ćeš sa onim koga voliš.", a Ebu Zerr na to kaza: "Ja volim Allaha i Njegovog Poslanika." "Bit ćeš sa onim koga si volio." – kaza mu Vjerovjesnik, s.a.v.s. Ebu Zerr ponovi ono što je kazao, a i Allahov Poslanik, s.a.v.s., ponovi ono što je on rekao.**[420]

٥١٢٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّهُ قال: يَا رَسُولَ اللَّهِ الرَّجُلُ يُحِبُّ الْقَوْمَ وَلَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَعْمَلَ كَعَمَلِهِمْ قَالَ أَنْتَ يَا أَبَا ذَرٍّ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ قَالَ فَإِنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ فَإِنَّكَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ قَالَ فَأَعَادَهَا أَبُو ذَرٍّ فَأَعَادَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5121. ISPRIČAO NAM JE Vehb b. Bekijje, kog je obavijestio Halid, prenijevši od Junusa b. Ubejda, on od Sabita, da je Enes b. Malik kazao: **"Nisam vidio da su se ashabi ičemu više obradovali nego što su se obradovali odgovoru na pitanje nekog čovjeka: 'Allahov Poslaniče, čovjek voli čovjeka zbog njegovih dobrih djela, a nije u stanju slično raditi?' – pa je Poslanik rekao: 'Čovjek će biti sa onim koga je volio.'"**[421]

٥١٢١. حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قال: رَأَيْتُ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرِحُوا بِشَيْءٍ لَمْ أَرَهُمْ فَرِحُوا بِشَيْءٍ أَشَدَّ مِنْهُ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ الرَّجُلُ يُحِبُّ الرَّجُلَ عَلَى الْعَمَلِ مِنَ الْخَيْرِ يَعْمَلُ بِهِ وَلَا يَعْمَلُ بِمِثْلِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ.

---

420 Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

421 Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

126. O savjetu

5122. ISPRIČAO NAM JE Ibnul-Musenna, kog je obavijestio Jahja b. Ebu Bukejra, prenijevši od Šejbana, on od Abdulmelika b. Umejra, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Savjetnik mora biti povjerljiv.”**[422]

١٢٦. بَاب فِي الْمَشُورَةِ

٥١٢٢. حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمُسْتَشَارُ مُؤْتَمَنٌ.

127. O onome koji uputi na dobro

5123. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu je saopćio Sufjan, prenijevši od El-A’meša, on od Ebu Amra eš-Šejbanija, da je Ebu Mes’ud el-Ensari[423] kazao: **“Došao je neki čovjek Vjerovjesniku, s.a.v.s., i rekao: ‘Allahov Poslaniče, moja jahalica je malaksala, daj mi drugu.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Ja nemam jahalice, ali otiđi tom i tom, možda ti je on da.’ Čovjek je otišao i, pošto mu je ovaj dao jahalicu, opet je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i obavijestio ga o tome, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče:**

١٢٧. بَاب فِي الدَّالِّ عَلَى الْخَيْرِ

٥١٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قال: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُبْدِعَ بِي فَاحْمِلْنِي قَالَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكَ عَلَيْهِ وَلَكِنْ ائْتِ فُلَانًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَحْمِلَكَ فَأَتَاهُ فَحَمَلَهُ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ رَسُولُ

---

[422] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami’u*, i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

[423] Ebu Mesud el-Bedri Ukbe b. Amr b. Sa’lebe el-Ensari je poznati ashab.

'Ko uputi na dobro, ima nagradu kao i onaj koji ga uradi.'"[424]

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ.

128. O ljubavi

١٢٨. بَاب فِي الْهَوَى

5124. ISPRIČAO NAM JE Hajve b. Šurejh, njega je obavijestio Bekijje, prenijevši od Ebu Bekra b. Ebu Merjema, on od Halida b. Muhammeda es-Sekafija, on od Bilala b. Ebud-Derdaa, on od Ebud-Derdaa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Ljubav prema nečemu te čini slijepim i gluhim."**

٥١٢٤. حَدَّثَنَا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيِّ عَنْ بِلَالِ بْنِ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حُبُّكَ الشَّيْءَ يُعْمِي وَيُصِمُّ.

129. O zauzimanju

١٢٩. بَاب فِي الشَّفَاعَةِ

5125. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Sufjan, prenijevši od Burejdea b. Ebu Burdea, on od svoga oca, a on od Ebu Musaa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Zauzmite se kod mene (iziđite u susret), bit ćete nagrađeni! Allah ono što hoće propisuje jezikom Svoga Vjerovjesnika."**[425]

٥١٢٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اشْفَعُوا إِلَيَّ لِتُؤْجَرُوا وَلْيَقْضِ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ مَا شَاءَ.

5126. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Salih i Ahmed b. Amr b. es-Serh, prenijevši od Sufjana b. Ujejnea, on od Amra b. Dinara, on od Vehba b. Munebbiha,

٥١٢٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ وَأَحْمَدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ السَّرْحِ قَالَا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ

[424] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[425] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

on od svoga brata, a on od Muavije: **"Zauzmite se (jedni za druge), bit ćete nagrađeni! Ja ponekad hoću nešto da uradim, ali to odgodim kako bi se vi zauzeli (jedni za druge) i za to bili nagrađeni, jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Zauzmite se (jedni za druge), bit ćete nagrađeni!'"**

دِينَارٍ عَنْ وَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَخِيهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ اشْفَعُوا تُؤْجَرُوا فَإِنِّي لَأُرِيدُ الْأَمْرَ فَأُؤَخِّرُهُ كَيْمَا تَشْفَعُوا فَتُؤْجَرُوا فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اشْفَعُوا تُؤْجَرُوا

5127. ISPRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, njega je obavijestio Sufjan, prenijevši od Burejda, on od Ebu Burdea, on od Ebu Musaa, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu.

٥١٢٧. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ.

130. Čovjek treba započeti pisati pismo svojim imenom

١٣٠. بَاب فِيمَنْ يَبْدَأُ بِنَفْسِهِ فِي الْكِتَابِ

5128. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, njega je obavijestio Hušejm, prenijevši od Mensura, on od Ibn Sirina (–Ahmed je jedanput rekao: Hušejm –) da je neki El-Alaov sin kazao: **"El-Ala el-Hadremi je bio Vjerovjesnikov, s.a.v.s., namjesnik u Bahrejnu. On bi, kada bi Vjerovjesniku, s.a.v.s., pisao pismo, počinjao svojim imenom."**[426]

٥١٢٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ أَحْمَدُ قَالَ مَرَّةً يَعْنِي هُشَيْمًا عَنْ بَعْضِ وَلَدِ الْعَلَاءِ أَنَّ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ كَانَ عَامِلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْبَحْرَيْنِ فَكَانَ إِذَا كَتَبَ إِلَيْهِ بَدَأَ بِنَفْسِهِ.

---

[426] Allahov Poslanik, s.a.v.s., je svako pismo počinjao svojim imenom: "U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog! Od Muammeda, Allahovog poslanika (npr.) Heraklu."

5129. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdurrahim, kog je obavijestio El-Mualla (Mualla) b. Mensur, kome je saopćio Hušejm, prenijevši od Mensura, on od Ibn Sirina, on od Ibnul-Alaa, a on od El-Alaa b. el-Hadremija: **"Pisao je Vjerovjesniku, s.a.v.s., a pismo je započinjao svojim imenom."**

٥١٢٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا الْمُعَلَّى بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنِ ابْنِ الْعَلَاءِ عَنِ الْعَلَاءِ يَعْنِي ابْنَ الْحَضْرَمِيِّ أَنَّهُ كَتَبَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَدَأَ بِاسْمِهِ.

131. Kako se nemuslimanima pišu (pisma)

١٣١. بَاب كَيْفَ يُكْتَبُ إِلَى الذِّمِّيِّ

5130. ISPRIČALI SU NAM El-Hasan b. Ali i Muhammed b. Jahja, njih je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea, a on od Ibn Abbasa: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., je pisao Heraklu: 'Od Muhammeda, Allahovog poslanika, Heraklu, poglavaru Bizanta. Spas na onoga ko slijedi Ispravan put.'"**

Ibn Jahja je kazao, prenijevši od Ibn Abbasa, da ga je Sufjan obavijestio rekavši: **"Ušli smo kod Herakla i sjeli ispred njega. Zatražio je pismo Allahovog Poslanika, s.a.v.s. U pismu je stajalo: 'U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog! Od Muhammeda, Allahovog poslanika, Heraklu, glavaru Bizanta.**

٥١٣٠. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَمُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَبَ إِلَى هِرَقْلَ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ سَلَامٌ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى.

قَالَ ابْنُ يَحْيَى عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ أَخْبَرَهُ قَالَ فَدَخَلْنَا عَلَى هِرَقْلَ فَأَجْلَسَنَا بَيْنَ يَدَيْهِ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ

Spas na onoga ko slijedi Ispravan put, a potom..."'[427]

رَسُولِ اللَّهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ سَلَامٌ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى أَمَّا بَعْدُ.

132. O dobročinstvu prema roditeljima

١٣٢. بَاب فِي بِرِّ الْوَالِدَيْنِ

5131. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu je saopćio Sufjan, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Dijete se nikako ne može odužiti svome roditelju, osim ako bi (taj roditelj) zapao u ropstvo pa ga ono svojim imetkom otkupilo i oslobodilo."**[428]

٥١٣١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَجْزِي وَلَدٌ وَالِدَهُ إِلَّا أَنْ يَجِدَهُ مَمْلُوكًا فَيَشْتَرِيَهُ فَيُعْتِقَهُ.

5132. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Ibn Ebu Zi'ba, on od svog daidže El-Harisa, on od Hamze b. Abdullaha b. Omera, da je njegov otac kazao: **"Sa mnom je bila žena koju sam volio, a koju je Omer prezirao. Jednog dana mi reče: 'Pusti je!', a ja sam odbio da je pustim. Omer je otišao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i to mu spomenuo, te (mi) je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: 'Pusti je!'"**[429]

٥١٣٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي خَالِي الْحَارِثُ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَتْ تَحْتِي امْرَأَةٌ وَكُنْتُ أُحِبُّهَا وَكَانَ عُمَرُ يَكْرَهُهَا فَقَالَ لِي طَلِّقْهَا فَأَبَيْتُ فَأَتَى عُمَرُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: طَلِّقْهَا.

---

[427] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Ibn Madžea.

[428] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim El-Buharija.

[429] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*.

5133. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu je saopćio Sufjan, prenijevši od Behza b. Hakima, on od svoga oca, da je njegov djed kazao: **"Allahov Poslaniče, koga sam najviše dužan poštovati?" "Majku." – odgovori on. "Koga poslije toga?" – upitah. "Majku." – odgovori on. "Koga poslije toga?" – upitah. "Majku." – odgovori on. "A koga poslije toga?" – ponovo upitah. "Oca, zatim redom oni koji su ti najbliži." – odgovori on.**

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je (i ovo) kazao: "Neće čovjek od svoga rođaka zatražiti nešto od viška imetka, pa mu ovaj to uskrati, a da mu taj višak na Sudnjem danu neće biti pretvoren u ogromnu ćelavu zmiju otrovnicu."[430]

Ebu Davud kaže: "*El-Akre* znači: *ćelav*. Ovim aludira na otrovnicu koja nema dlaka na glavi zbog žestine njenog otrova."

٥١٣٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَبَرُّ قَالَ أُمَّكَ ثُمَّ أُمَّكَ ثُمَّ أُمَّكَ ثُمَّ أَبَاكَ ثُمَّ الْأَقْرَبَ فَالْأَقْرَبَ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَسْأَلُ رَجُلٌ مَوْلَاهُ مِنْ فَضْلٍ هُوَ عِنْدَهُ فَيَمْنَعُهُ إِيَّاهُ إِلَّا دُعِيَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَضْلُهُ الَّذِي مَنَعَهُ شُجَاعًا أَقْرَعَ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: الْأَقْرَعُ الَّذِي ذَهَبَ شَعْرُ رَأْسِهِ مِنَ السُّمِّ.

5134. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Isa, njega je obavijestio El-Haris b. Murre, prenijevši od Kulejba b. Menfea, da je njegov djed otišao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i upitao ga: **"Allahov Poslaniče, koga sam najviše dužan poštovati?" On reče: "Majku, oca, sestru, brata, a poslije toga najbližeg rođaka. Obli-**

٥١٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ مُرَّةَ حَدَّثَنَا كُلَيْبُ بْنُ مَنْفَعَةَ عَنْ جَدِّهِ أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَبَرُّ قَالَ أُمَّكَ وَأَبَاكَ وَأُخْتَكَ وَأَخَاكَ وَمَوْلَاكَ

430 Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

gatna je dužnost održavati vezu sa rodbinom."

الَّذِي يَلِي ذَاكَ حَقٌّ وَاجِبٌ وَرَحِمٌ مَوْصُولَةٌ.

5135. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Džafer b. Zijad. A ispričao nam je i Abbad b. Musa, prenijevši od Ibrahima b. Sa'da, on od svoga oca, on od Humejda b. Abdurrahmana, a on od Abdullaha b. Amra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"U velike grijehe spada i to da neko proklinje svoje roditelje. Neko upita: 'Allahov Poslaniče, kako neko može proklinjati svoje roditelje?', a on reče: 'Može, neko proklinje nečijeg oca, pa ovaj prokune njegovog. Ili neko proklinje nečiju majku, pa taj prokune njegovu.'"**[431]

٥١٣٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ زِيَادٍ قَالَ أَخْبَرَنَا ح. وحَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ مُوسَى قَالَا حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ أَنْ يَلْعَنَ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يَلْعَنُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قَالَ يَلْعَنُ أَبَا الرَّجُلِ فَيَلْعَنُ أَبَاهُ وَيَلْعَنُ أُمَّهُ فَيَلْعَنُ أُمَّهُ.

5136. ISPRIČALI SU NAM Ibrahim b. Mehdi (Ibrahim b. Musa), Osman b. Ebu Šejbe i Muhammed b. el-Ala, isti smisao, njih je obavijestio Abdullah b. Idris, prenijevši od Abdurrahmana b. Sulejmana, on od Esida b. Alija b. Ubejda, Benu Saidovog štićenika, on od svoga oca, da je Ebu Usejd Malik b. Rebi es-Saidi kazao: **"Dok smo bili sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., dođe mu neki čovjek iz plemena Benu Seleme i upita: 'Allahov Poslaniče, je li ostalo nešto od dobročinstva koje**

٥١٣٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَهْدِيٍّ وَعُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ الْمَعْنَى قَالُوا حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَسِيدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عُبَيْدٍ مَوْلَى بَنِي سَاعِدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ مَالِكِ بْنِ رَبِيعَةَ السَّاعِدِيِّ قَالَ: بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَلَمَةَ فَقَالَ:

[431] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

bih mogao činiti roditeljima nakon njihove smrti?' 'Da,' – odgovorio je – 'upućuj dovu za njih, moli Allaha da im oprosti grijehe, izvrši oporuku koju su ostavili, održavaj vezu sa rodbinom koja se samo zbog njih dvoje održava i počasti njihove prijatelje.'"

يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ بَقِيَ مِنْ بِرِّ أَبَوَيَّ شَيْءٌ أَبَرُّهُمَا بِهِ بَعْدَ مَوْتِهِمَا قَالَ نَعَمْ الصَّلَاةُ عَلَيْهِمَا وَالِاسْتِغْفَارُ لَهُمَا وَإِنْفَاذُ عَهْدِهِمَا مِنْ بَعْدِهِمَا وَصِلَةُ الرَّحِمِ الَّتِي لَا تُوصَلُ إِلَّا بِهِمَا وَإِكْرَامُ صَدِيقِهِمَا.

5137. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Meni, njega je obavijestio Ebun-Nadr, prenijevši od El-Lejsa b. Sa'da, on od Jezida b. Abdullaha b. Usamea b. el-Hada, on od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"U najveće dobročinstvo spada održavanje prijateljstva sa očevim prijateljima nakon njegove smrti."**[432]

٥١٣٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُسَامَةَ بْنِ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَبَرَّ الْبِرِّ صِلَةُ الْمَرْءِ أَهْلَ وُدِّ أَبِيهِ بَعْدَ أَنْ يُوَلِّيَ.

5138. ISPRIČAO NAM JE Ibnul-Musenna, njega je obavijestio Ebu Asim, prenijevši od Džafera b. Jahjaa b. Umarea b. Sevbana, on od Umarea b. Sevbana, da je Ebu Tufejl rekao: **"Vidio sam Vjerovjesnika, s.a.v.s., kada je u El-Džirani dijelio meso. Tada sam bio dječak koji je mogao ponijeti kost deve. Jedna žena se pomolila i, pošto se približi Vjerovjesniku, s.a.v.s., on joj prostrije svoj ogrtač i ona sjede. 'Ko je ona?' – upitao sam. 'To mu je**

٥١٣٨. حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ يَحْيَى بْنِ عُمَارَةَ بْنِ ثَوْبَانَ أَخْبَرَنَا عُمَارَةُ بْنُ ثَوْبَانَ أَنَّ أَبَا الطُّفَيْلِ أَخْبَرَهُ قال: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْسِمُ لَحْمًا بِالْجِعِرَّانَةِ قَالَ أَبُو الطُّفَيْلِ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ غُلَامٌ أَحْمِلُ عَظْمَ الْجَزُورِ إِذْ أَقْبَلَتْ امْرَأَةٌ حَتَّى دَنَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَسَطَ لَهَا رِدَاءَهُ فَجَلَسَتْ

[432] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

majka koja ga je dojila.' – odgovoriše prisutni."

5139. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid el-Hemdani, njega je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Amra b. el-Harisa, on od Omera b. es-Saiba: **"Dok je sjedio, Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., je došao otac po mlijeku, te mu je Poslanik prostro dio svog ogrtača i on je sjeo. Zatim mu je došla majka po mlijeku, pa je njoj prostro drugi dio odrtača i ona je sjela. Zatim mu je došao brat po mlijeku, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ustao i ponudio mu da sjedne ispred njega."**[433]

133. O vrijednosti onoga ko se brine o siročadima (siročetu)

5140. ISPRIČALI SU NAM Osman i Ebu Bekr, Ebu Šejbeovi sinovi, isti smisao, prenijevši od Ebu Muavija, on od Ebu Malika el-Ešdžeija, on od Hudejra, a on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kod**

عَلَيْهِ فَقُلْتُ مَنْ هِيَ فَقَالُوا هَذِهِ أُمُّهُ الَّتِي أَرْضَعَتْهُ.

٥١٣٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْهَمْدَانِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ السَّائِبِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ بَلَغَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ جَالِسًا فَأَقْبَلَ أَبُوهُ مِنَ الرَّضَاعَةِ فَوَضَعَ لَهُ بَعْضَ ثَوْبِهِ فَقَعَدَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَقْبَلَتْ أُمُّهُ مِنَ الرَّضَاعَةِ فَوَضَعَ لَهَا شِقَّ ثَوْبِهِ مِنْ جَانِبِهِ الْآخَرِ فَجَلَسَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ أَقْبَلَ أَخُوهُ مِنَ الرَّضَاعَةِ فَقَامَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَجْلَسَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ.

١٣٣. بَاب فِي فَضْلِ مَنْ عَالَ يَتِيمًا

٥١٤٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ وَأَبُو بَكْرٍ ابْنَا أَبِي شَيْبَةَ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ عَنِ ابْنِ حُدَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ

[433] Ovo je, po El-Munzirijevom mišljenju, mu'dal-hadis jer ga je Omer b. es-Saib prenio od tabiina. Vjerovjesnikova, s.a.v.s., majka po mlijeku bila je Halima es-Sa'dija, koja je primila islam i prenijela hadise od Vjerovjesnika, s.a.v.s., a od nje su hadise prenijeli njen brat Abdullah b. Dža'fer i Vjerovjesnikova, s.a.v.s., sestra po mlijeku Šejma b. el-Harisa b. Abduluza.

koga se nađe žensko,[434] pa ga živo ne zakopa u zemlju, niti ga omalovažava, niti daje prednost drugom djetetu (tj. muškom) nad njim – Allah će ga uvesti u Džennet."

Osman nije spomenuo: "tj. muškom djetetu".

قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَتْ لَهُ أُنْثَى فَلَمْ يَئِدْهَا وَلَمْ يُهِنْهَا وَلَمْ يُؤْثِرْ وَلَدَهُ عَلَيْهَا قَالَ يَعْنِي الذُّكُورَ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَلَمْ يَذْكُرْ عُثْمَانُ يَعْنِي الذُّكُورَ.

5141. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Halid, prenijevši od Suhejla b. Ebu Saliha, on od Seida el A'šea – on je Seid b. Abdurrahman b. Mukmil ez-Zuhri – on od Ejuba b. Beširа el-Ensarija, a on od Ebu Seida el-Hudrija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ko othrani tri kćerke, lijepo ih odgoji i pouda i sa njima lijepo postupa – njemu pripada Džennet."**[435]

٥١٤١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا سُهَيْلٌ يَعْنِي ابْنَ أَبِي صَالِحٍ عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْشَى. قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهُوَ سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُكْمِلٍ الزُّهْرِيُّ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ بَشِيرٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ عَالَ ثَلَاثَ بَنَاتٍ فَأَدَّبَهُنَّ وَزَوَّجَهُنَّ وَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ فَلَهُ الْجَنَّةُ

5142. ISPRIČAO NAM JE Jusuf b. Musa, njega je obavijestio Džerir, prenijevši od Suhejla – sa istim senedom, smisao sličan prethodnom hadisu – da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"Ko othrani tri sestre, ili tri kćerke, ili dvije kćerke i dvije sestre..."**

٥١٤٢. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ سُهَيْلٍ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ ثَلَاثُ أَخَوَاتٍ أَوْ ثَلَاثُ بَنَاتٍ أَوْ بِنْتَانِ أَوْ أُخْتَانِ.

5143. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njemu je saopćio Jezid b. Zurej, prenijevši od En-Nehhasa b. Kahma, on od Šeddada Ebu Ammara, on od Avfa b.

٥١٤٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا النَّهَّاسُ بْنُ قَهْمٍ قَالَ حَدَّثَنِي شَدَّادٌ أَبُو عَمَّارٍ عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ قَالَ:

[434] Odnosi se na žensko dijete, sestru ili slično.

[435] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

Malika el-Ešdžeija, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ja i lijepa i ugledna žena koja ostane udovica (a ne uda se, nego ostane uz svoju djecu sve dok ne odrastu ili dok ne umre,) ćemo na Sudnjem danu biti jedno uz drugo, poput ova dva prsta.”** Jezid je pokazao kažiprst i srednji prst.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَا وَامْرَأَةٌ سَفْعَاءُ الْخَدَّيْنِ كَهَاتَيْنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَوْمَأَ يَزِيدُ بِالْوُسْطَى وَالسَّبَّابَةِ امْرَأَةٌ آمَتْ مِنْ زَوْجِهَا ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ حَبَسَتْ نَفْسَهَا عَلَى يَتَامَاهَا حَتَّى بَانُوا أَوْ مَاتُوا.

134. O onome koji se stara o siročetu

١٣٤. بَاب فِي مَنْ ضَمَّ الْيَتِيمَ

5144. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. es-Sabbah b. Sufjan, njemu je saopćio Abdulaziz b. Ebu Hazim, prenijevši od svog oca, on od Sehla, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **“Ja i staratelj siročeta ćemo skupa biti u Džennetu, poput ova dva prsta.” – spojio je srednji prst i kažiprst.**[436]

٥١٤٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ بْنِ سُفْيَانَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ يَعْنِي ابْنَ أَبِي حَازِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ سَهْلٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ كَهَاتَيْنِ فِي الْجَنَّةِ وَقَرَنَ بَيْنَ أُصْبُعَيْهِ الْوُسْطَى وَالَّتِي تَلِي الْإِبْهَامَ.

135. O pravima komšija (susjeda)

١٣٥. بَاب فِي حَقِّ الْجِوَارِ

5145. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Jahjaa b. Seida, on od Ebu Bekra b. Muhammeda, on od Amre, ona od Aiše, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **“Džibril mi je neprestano preporučivao**

٥١٤٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا زَالَ

[436] Bilježe ga i El-Buhari u *Sahihu*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

komšiju, pa sam pomislio da će ga uvrstiti u nasljednike."[437]

جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى قُلْتُ لَيُوَرِّثَنَّهُ.

5146. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Isa, njemu je ispričao Sufjan,[438] prenijevši od Bešira Ebu Ismaila,[439] on od Mudžahida, da je **Abdullah b. Amr zaklao ovcu. Pošto je (odnekud) došao, upitao je: "Jeste li poklonili dio mome komšiji jevreju? Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada kaže: 'Džibril mi je neprestano preporučivao komšiju, pa sam pomislio da će ga uvrstiti u nasljednike.'"**[440]

٥١٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ بَشِيرٍ أَبِي إِسْمَعِيلَ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّهُ ذَبَحَ شَاةً فَقَالَ: أَهْدَيْتُمْ لِجَارِي الْيَهُودِيِّ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُوَرِّثُهُ.

5147. ISPRIČAO NAM JE Er-Rebi b. Nafi Ebu Tevbe, kog je obavijestio Sulejman b. Hajjan, prenijevši od Muhammeda b. Adžlana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea: **"Neki čovjek je došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., da se žali na svog komšiju, a on reče: 'Idi i budi strpljiv.' Pošto mu dođe dva ili tri puta, Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Iziđi sa svojim stvarima na put.' Pošto on tako uradi, narod ga poče pitati zašto je to uradio. On im ispriča, a ljudi ga**

٥١٤٧. حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ أَبُو تَوْبَةَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَيَّانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْكُو جَارَهُ فَقَالَ: اذْهَبْ فَاصْبِرْ فَأَتَاهُ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا فَقَالَ: اذْهَبْ فَاطْرَحْ مَتَاعَكَ فِي الطَّرِيقِ فَطَرَحَ مَتَاعَهُ فِي الطَّرِيقِ فَجَعَلَ النَّاسُ يَسْأَلُونَهُ

---

437 Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim En-Nesaija.

438 Sufjan b. Ujejne.

439 Bešir b. Sulejman Ebu Ismail el-Kindi el-Kufi je pouzdan ravija. Pripadao je šestoj generaciji.

440 Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

počeše kleti – da mu Allah da to i to, da mu Allah da to i to. (Kada je komšija čuo za to) dođe mu i reče: 'Vrati se, od mene više nikada ništa ružno nećeš osjetiti.'"

فَيُخْبِرُهُمْ خَبَرَهُ فَجَعَلَ النَّاسُ يَلْعَنُونَهُ فَعَلَ اللَّهُ بِهِ وَفَعَلَ وَفَعَلَ فَجَاءَ إِلَيْهِ جَارُهُ فَقَالَ لَهُ ارْجِعْ لَا تَرَى مِنِّي شَيْئًا تَكْرَهُهُ.

5148. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Mutevekkil el-Askalani, njega je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka počasti svoga gosta. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne uznemirava svoga komšiju (susjeda). Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori ono što je dobro ili neka šuti."**[441]

٥١٤٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ الْعَسْقَلَانِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ.

5149. ISPRIČALI SU NAM Mused-ded b. Muserhed i Seid b. Mensur, prenijevši od El-Harisa b. Ubejda, on od Ebu Imrana el-Dževnija, on od Talhe,[442] da je Aiša upitala: **"Allahov Poslaniče, ja imam dva susjeda, pa kome ću prvo darovati?", a Poslanik reče: "Onome koji je bliži tvojim vratima."**

٥١٤٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ وَسَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ عُبَيْدٍ حَدَّثَهُمْ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي جَارَيْنِ بِأَيِّهِمَا أَبْدَأُ قَالَ بِأَدْنَاهُمَا بَابًا

---

[441] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[442] Talha b. Abdullah b. Osman b. Ubejdullah b. Ma'mer el-Kureši et-Tejmi. El-Buhari je od njega preuzeo hadise za El-*Džamius-sahih*.

Ebu Davud kaže: "Šu'be je rekao: 'Talha je iz plemena Kurejš.'"

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ شُعْبَةُ فِي هَذَا الْحَدِيثِ طَلْحَةُ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ.

136. O pravima roba

١٣٦. بَاب فِي حَقِّ الْمَمْلُوكِ

5150. ISPRIČALI SU NAM Zuhejr b. Harb i Osman b. Ebu Šejbe, prenijevši od Muhammeda b. el-Fudajla, on od Mugirea, on od Ummu Musae, a ona od Alije: **"Posljednje Vjerovjesnikove, s.a.v.s., riječi bile su: 'Namaz, namaz! Bojte se Allaha u pogledu onih koji su u vašem posjedu.'"**

٥١٥٠. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ وَعُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفُضَيْلِ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ أُمِّ مُوسَى عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام قَالَ: **كَانَ آخِرُ كَلَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ الصَّلَاةَ اتَّقُوا اللَّهَ فِيمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ.**

5151. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kom je ispričao Džerir, prenijevši od El-A'meša, da je El-Ma'rur b. Suvejd kazao: **"Vidio sam Ebu Zerra u Er-Rebzi. Na njemu je bio krut ogrtač, a na njegovom slugi isto tako. Ljudi ga upitaše: 'Ebu Zerre, što ne uzmeš od svog sluge ogrtač te ga spojiš sa svojim i napraviš sebi odijelo, a njemu daš da obuče nešto drugo?' Ebu Zerr odgovori: 'Jednom sam izgrdio roba – a njegova majka nije bila Arapkinja. Vrijeđao sam ga zbog njegove majke. On me tuži Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., koji mi reče: 'Ebu Zerre, kod tebe ima još džahilijetskog. Vaši robovi su vaša braća, a Allah vas je uzdigao iznad njih. Ukoliko vam se neki od njih**

٥١٥١. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ الْمَعْرُورِ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ: **رَأَيْتُ أَبَا ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ غَلِيظٌ وَعَلَى غُلَامِهِ مِثْلُهُ قَالَ فَقَالَ: الْقَوْمُ يَا أَبَا ذَرٍّ لَوْ كُنْتَ أَخَذْتَ الَّذِي عَلَى غُلَامِكَ فَجَعَلْتَهُ مَعَ هَذَا فَكَانَتْ حُلَّةً وَكَسَوْتَ غُلَامَكَ ثَوْبًا غَيْرَهُ قَالَ فَقَالَ: أَبُو ذَرٍّ إِنِّي كُنْتُ سَابَبْتُ رَجُلًا وَكَانَتْ أُمُّهُ أَعْجَمِيَّةً فَعَيَّرْتُهُ بِأُمِّهِ فَشَكَانِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ: يَا أَبَا ذَرٍّ إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ قَالَ إِنَّهُمْ إِخْوَانُكُمْ فَضَّلَكُمْ اللَّهُ**

ne dopada, prodajte ga, ali nemojte mučiti Allahova stvorenja.'"[443]

5152. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Isa b. Junus, prenijevši od El-A'meša, da je El-Ma'rur b. Suvejd kazao: **"U Er-Rebzi smo ušli kod Ebu Zerra i na njemu i njegovom slugi ugledasmo iste ogrtače. Rekosmo mu: 'Ebu Zerre, što ne uzmeš od svog sluge ogrtač te ga spojiš sa svojim i napraviš sebi odijelo, a njemu daš da obuče nešto drugo?' On reče: 'Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: 'Oni (vaši robovi i sluge) su vaša braća; Allah vam daje sluge da njima upravljate, pa kod koga bude njegov brat (musliman) kao sluga, neka ga hrani onim što on jede i oblači onako kako se on oblači, i neka ga ne opterećuje poslom koji ne može podnijeti. Ako ga zaduži teškim poslom, koji ne može podnijeti, neka mu pomogne."**

Ebu Davud kaže: "Prenio je i Ibn Numejr od El-A'meša – slično ovome."

5153. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. el-Ala, njega je obavijestio Ebu Muavija. A obavijestio nas je i Ibnul-Musenna, prenijevši od Ebu Muavija, on od El-A'meša, on od Ibrahima et-Tejmija,

عَلَيْهِمْ فَمَنْ لَمْ يُلَائِمْكُمْ فَبِيعُوهُ وَلَا تُعَذِّبُوا خَلْقَ اللَّهِ.

٥١٥٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنِ الْمَعْرُورِ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ: دَخَلْنَا عَلَى أَبِي ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ فَإِذَا عَلَيْهِ بُرْدٌ وَعَلَى غُلَامِهِ مِثْلُهُ فَقُلْنَا يَا أَبَا ذَرٍّ لَوْ أَخَذْتَ بُرْدَ غُلَامِكَ إِلَى بُرْدِكَ فَكَانَتْ حُلَّةً وَكَسَوْتَهُ ثَوْبًا غَيْرَهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِخْوَانُكُمْ جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدَيْهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ وَلْيَكْسُهُ مِمَّا يَلْبَسُ وَلَا يُكَلِّفْهُ مَا يَغْلِبُهُ فَإِنْ كَلَّفَهُ مَا يَغْلِبُهُ فَلْيُعِنْهُ

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ ابْنُ نُمَيْرٍ عَنِ الْأَعْمَشِ نَحْوَهُ.

٥١٥٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ ح. وحَدَّثَنَا ابْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ

[443] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

on od svoga oca, da je Ebu Mesud el-Ensari kazao: **“Jednog dana sam tukao svoga roba, a iza sebe začuh glas: ‘Budi milostiv, Ebu Mesude!’** – Ibnul-Musenna kaže da je to ponovio dva puta – **‘Allah ima veću moć nad tobom nego što ti imaš nad njim!’ Okrenuh se i ugledah Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Rekoh: ‘Allahov Poslaniče, od ovog momenta ga, u ime Allaha, oslobađam.’ ‘Da to nisi učinio, zahvatila bi te Vatra (ili: dotakla bi te Vatra).’ – kaza mu Poslanik, s.a.v.s.”**[444]

قَالَ: كُنْتُ أَضْرِبُ غُلَامًا لِي فَسَمِعْتُ مِنْ خَلْفِي صَوْتًا اعْلَمْ أَبَا مَسْعُودٍ قَالَ ابْنُ الْمُثَنَّى مَرَّتَيْنِ لَلَّهُ أَقْدَرُ عَلَيْكَ مِنْكَ عَلَيْهِ فَالْتَفَتُّ فَإِذَا هُوَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هُوَ حُرٌّ لِوَجْهِ اللَّهِ تَعَالَى قَالَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ لَمْ تَفْعَلْ لَلَفَعَتْكَ النَّارُ أَوْ لَمَسَّتْكَ النَّارُ

5154. ISPRIČAO NAM JE Ebu Kamil, njega je obavijestio Abdulvahid, prenijevši od El-A’meša, sa istim senedom i u istom značenju kao prethodni hadis, (s tim što u ovome stoji da je) rekao: **“Jednog dana sam tukao svoga roba bičem...”** – nije spomenuo oslobađanje.

٥١٥٤. حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنِ الْأَعْمَشِ بِإِسْنَادِهِ وَمَعْنَاهُ نَحْوَهُ قَالَ كُنْتُ أَضْرِبُ غُلَامًا لِي أَسْوَدَ بِالسَّوْطِ وَلَمْ يَذْكُرْ أَمْرَ الْعِتْقِ.

5155. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Amr er-Razi, njega je obavijestio Džerir, prenijevši od Mensura, on od Mudžahida, on od Muverrika, a on od Ebu Zerra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Roba koji vam se dopada hranite onim što vi jedete i oblačite onim što vi oblačite, a onoga**

٥١٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ مُوَرِّقٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ لَاءَمَكُمْ مِنْ مَمْلُوكِيكُمْ فَأَطْعِمُوهُ مِمَّا تَأْكُلُونَ وَاكْسُوهُ مِمَّا تَلْبَسُونَ

---

[444] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i Et-Tirmizi u *Džami’u*.

koji vam se ne dopada prodajte, ali nemojte mučiti Allahova stvorenja."

وَمَنْ لَمْ يُلَائِمْكُمْ مِنْهُمْ فَبِيعُوهُ وَلَا تُعَذِّبُوا خَلْقَ اللَّهِ.

5156. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu je saopćio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Osmana b. Zufera, on od nekog od sinova Rafia b. Mekisa, on od Rafia b. Mekisa, učesnika Hudejbije (on od nekog od sinova Rafia b. Mekisa, on od svoga amidže El-Harisa b. Rafia b. Mekisa – Rafi je bio iz Džuhejne, učesnik je Hudejbijje) da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Lijep odnos prema potčinjenim vodi napretku, a loš odnos vodi propasti."**

٥١٥٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ زُفَرَ عَنْ بَعْضِ بَنِي رَافِعِ بْنِ مَكِيثٍ عَنْ رَافِعِ بْنِ مَكِيثٍ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ الْحُدَيْبِيَةَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حُسْنُ الْمَلَكَةِ يُمْنٌ وَسُوءُ الْخُلُقِ شُؤْمٌ.

5157. ISPRIČAO NAM JE Ibnul-Musaffa, njega je obavijestio Bekijje, prenijevši od Osmana b. Zufera, on od Muhammeda b. Halida b. Rafia b. Mekisa, on od amidže El-Harisa b. Rafia b. Mekisa – Rafi je bio iz Džuhejne, bio je sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na Hudejbijji – da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Lijep odnos prema potčinjenim vodi napretku, a loš odnos vodi propasti."**

٥١٥٧. حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُصَفَّى حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ زُفَرَ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ رَافِعِ بْنِ مَكِيثٍ عَنْ عَمِّهِ الْحَارِثِ بْنِ رَافِعِ بْنِ مَكِيثٍ وَكَانَ رَافِعٌ مِنْ جُهَيْنَةَ قَدْ شَهِدَ الْحُدَيْبِيَةَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حُسْنُ الْمَلَكَةِ يُمْنٌ وَسُوءُ الْخُلُقِ شُؤْمٌ.

5158. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Seid el-Hemdani i Ahmed b. Amr b. es-Serh – ovo je El-Hamdanijev hadis i on je potpuniji – njih je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Ebu

٥١٥٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْهَمْدَانِيُّ وَأَحْمَدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ السَّرْحِ وَهَذَا حَدِيثُ الْهَمْدَانِيِّ وَهُوَ أَتَمُّ قَالَا حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ

Hanija el-Havlanija, on od El-Abbasa b. Džulejda el-Hadžrija, da je Abdullah b. Omer kazao: **“Neki čovjek je došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., i upitao: ‘Allahov Poslaniče, koliko (puta) ću slugi praštati (greške)?” Vjerovjesnik, s.a.v.s., zašuti. Ovaj mu ponovi pitanje i po treći put, a Poslanik reče: ‘Sedamdeset puta dnevno.’”**[445]

5159. ISPRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa er-Razi. A obavijestio nas je i Muemmel b. el-Fadl el-Harrani, prenijevši od Isaa, on od Fudajla, on od Ibn Ebu Nuajma, a on od Ebu Hurejrea, da je Ebul-Kasim, Vjerovjesnik s.a.v.s. pokajanja,[446] rekao: **“Ko potvori potčinjenog, nad njim će na Sudnjem danu biti izvršena kazna bičevanjem za potvoru.”**[447]

Muemmel kaže: “Obavijestio nas je Isa b. el-Fudajl, tj. Ibn Gazvan.”

5160. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Fudajl b. Ajjad, prenijevši od Husajna, da je Hilal b. Jesaf kazao: **“Odsjeli smo u kući Suvejda**

قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو هَانِئٍ الْخَوْلَانِيُّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ جُلَيْدٍ الْحَجْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَمْ نَعْفُو عَنِ الْخَادِمِ فَصَمَتَ ثُمَّ أَعَادَ عَلَيْهِ الْكَلَامَ فَصَمَتَ فَلَمَّا كَانَ فِي الثَّالِثَةِ قَالَ اعْفُوا عَنْهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً.

٥١٥٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى الرَّازِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا ح. وحَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ الْفَضْلِ الْحَرَّانِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا عِيسَى حَدَّثَنَا فُضَيْلٌ يَعْنِي ابْنَ غَزْوَانَ عَنِ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: حَدَّثَنِي أَبُو الْقَاسِمِ نَبِيُّ التَّوْبَةِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَذَفَ مَمْلُوكَهُ وَهُوَ بَرِيءٌ مِمَّا قَالَ جُلِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَدًّا قَالَ مُؤَمَّلٌ حَدَّثَنَا عِيسَى عَنِ الْفُضَيْلِ يَعْنِي ابْنَ غَزْوَانَ.

٥١٦٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ هِلَالِ

[445] Bilježi ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[446] Nazvan je Vjerovjesnikom pokajanja zato što se svakog dana kajao Allahu, dž.š., i od Njega oprost tražio najmanje stotinu puta.

[447] Tj. udarit će mu na Sudnjem danu osamdeset batina, koliko je propisana kazna za potvoru.

b. Mukarrina. Među nama je bio usamljeni starac. Ošamario je svoju robinju, što Suvejda rasrdi. Nikad ga nisam vidio tako srditog kao toga dana. 'Baš si je morao udariti po licu!?' – reče mu – 'Nas, Mukarrinovih sinova, bilo je sedmerica. Samo jedna robinja nas je služila. Najmlađi od nas ju je ošamario, pa je Vjerovjesnik, s.a.v.s., naredio da se oslobodi.'"[448]

بْنِ يَسَـافٍ قَـالَ: كُنَّا نُزُولًا فِي دَارِ سُـوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ وَفِينَا شَيْخٌ فِيهِ حِدَّةٌ وَمَعَهُ جَارِيَةٌ لَهُ فَلَطَمَ وَجْهَهَا فَمَا رَأَيْتُ سُوَيْدًا أَشَدَّ غَضَبًا مِنْهُ ذَاكَ الْيَوْمَ قَالَ عَجَزَ عَلَيْكَ إِلَّا حُرُّ وَجْهِهَا لَقَدْ رَأَيْتُنَا سَابِعَ سَبْعَةٍ مِنْ وَلَدِ مُقَـرِّنٍ وَمَا لَنَا إِلَّا خَادِمٌ فَلَطَمَ أَصْغَرُنَا وَجْهَهَـا فَأَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعِتْقِهَا.

5161. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njemu je ispričao Jahja, prenijevši od Sufjana, on od Seleme b. Kuhejla, da je Muavija b. Suvejd b. Mukarrin kazao: **"Jedanput sam ošamario našeg roba, pa nas je moj otac obojicu pozvao. Njemu je rekao: 'Uzvrati mu šamar. Nas, Mukarrinovih sinova, je bilo sedmerica za vrijeme Allahovog Poslanika. Služila nas je samo jedna žena. Neko od nas ju je ošamario, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Oslobodite je!' 'Nemamo drugog sluge, do nje.' – kazasmo mu, a on reče: 'Neka vam služi dok ne nađete drugog, a nakon toga je oslobodite."**

٥١٦١. حَدَّثَنَا مُسَـدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُـفْيَانَ قَـالَ حَدَّثَنِي سَـلَمَةُ بْنُ كُهَيْلٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ قال: لَطَمْتُ مَوْلًى لَنَا فَـدَعَاهُ أَبِي وَدَعَانِي فَقَالَ: اقْتَصَّ مِنْـهُ فَإِنَّـا مَعْشَرَ بَنِي مُقَـرِّنٍ كُنَّا سَـبْعَةً عَلَى عَهْدِ النَّـبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَـلَّمَ وَلَيْسَ لَنَا إِلَّا خَادِمٌ فَلَطَمَهَا رَجُلٌ مِنَّا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَـلَّمَ: أَعْتِقُوهَا قَالُوا إِنَّـهُ لَيْسَ لَنَا خَـادِمٌ غَيْرَهَا قَـالَ فَلْتَخْدُمْهُـمْ حَتَّى يَسْـتَغْنُوا فَإِذَا اسْتَغْنَوْا فَلْيُعْتِقُوهَا.

5162. ISPRIČALI SU NAM Musedded i Ebu Kamil, koje je obavijestio

٥١٦٢. حَدَّثَنَا مُسَـدَّدٌ وَأَبُو كَامِلٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ أَبِي

---

[448] Ovaj hadis jasno govori da sa potčinjenima treba lijepo postupati. Nije dozvoljeno maltretirati ih i zlostavljati. Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

Ebu Avane, prenijevši od Firasa, on od Ebu Saliha Zekvana, da je Zazan kazao: **"Došao sam kod Ibn Omera, koji bijaše oslobodio svoga roba. Uzeo je sa zemlje granu ili nešto drugo i rekao: 'Ja za ovo neću imati nagrade ni kao ova grana. Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je kazao: 'Ko ošamari ili udari svoga roba, iskup za to će mu biti da ga oslobodi.'"**[449]

صَالِحٍ ذَكْوَانَ عَنْ زَاذَانَ قَالَ: أَتَيْتُ ابْنَ عُمَرَ وَقَدْ أَعْتَقَ مَمْلُوكًا لَهُ فَأَخَذَ مِنَ الْأَرْضِ عُودًا أَوْ شَيْئًا فَقَالَ: مَا لِي فِيهِ مِنَ الْأَجْرِ مَا يَسْوَى هَذَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ لَطَمَ مَمْلُوكَهُ أَوْ ضَرَبَهُ فَكَفَّارَتُهُ أَنْ يُعْتِقَهُ.

137. O robu koji bude svojski služio vlasnika

١٣٧. بَاب مَا جَاءَ فِي الْمَمْلُوكِ إِذَا نَصَحَ

5163. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme el-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Nafia, a on od Abdullaha b. Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Rob koji svojski služi gospodara i iskreno robuje Allahu imat će dvije nagrade."**[450]

٥١٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا نَصَحَ لِسَيِّدِهِ وَأَحْسَنَ عِبَادَةَ اللَّهِ فَلَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ.

138. O onome koji odvrati roba od njegovog gospodara

١٣٨. بَاب فِيمَنْ خَبَّبَ مَمْلُوكًا عَلَى مَوْلَاهُ

5164. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, njega je obavijestio Zejd

٥١٦٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ عَنْ عَمَّارٍ

[449] Bilježi ga Muslim u *Sahihu*.

[450] Jednu nagradu za to što je iskreno služio svome gospodaru i drugu za to što je iskreno robovao Uzvišenom Allahu. Ovaj hadis su zabilježili i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

b. el-Hubab (Hubab), prenijevši od Ammara b. Ruzejka, on od Abdullaha b. Isaa, on od Ikrimea, on od Jahjaa b. Ja'mura, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Nama ne pripada onaj koji napravi razdor između muža i žene ili sluge i njegovog vlasnika.”**[451]

بْنِ رُزَيْقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِيسَى عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ خَبَّبَ زَوْجَةَ امْرِئٍ أَوْ مَمْلُوكَهُ فَلَيْسَ مِنَّا.

139. O traženju dozvole za ulazak

١٣٩. بَاب فِي الِاسْتِئْذَانِ

5165. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Ubejdullaha b. Ebu Bekra, a on od Enesa b. Malika: **“Neki čovjek je kroz rupu virio kod Vjerovjesnika i dok je bio u svojoj sobi. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ustao i prema njemu pružio šiljak strijele. Kao da sada gledam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako je pošao da ga ubode.”**

٥١٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا اطَّلَعَ مِنْ بَعْضِ حُجَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِشْقَصٍ أَوْ مَشَاقِصَ قَالَ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْتِلُهُ لِيَطْعَنَهُ.

5166. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Suhejla, on od svoga oca, on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ako neko viri u tuđu kuću bez odobrenja ukućana,**

٥١٦٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ اطَّلَعَ فِي دَارِ قَوْمٍ بِغَيْرِ

[451] Bilježi ga i En-Nesai u Sunenu.

pa mu iskopaju oko, neće biti odgovorni za to."[452]

إِذْنِهِمْ فَفَقَئُوا عَيْنَهُ فَقَدْ هَدَرَتْ عَيْنُهُ.

5167. ISPRIČAO NAM JE Er-Rebi b. Sulejman el-Muezzin, njega je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Sulejmana b. Bilala, on od Kesira, on od Velida, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Ako neko pogleda unutar (nečije) kuće, više neće imati potrebu da traži dozvolu."**[453]

٥١٦٧. حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْمُؤَذِّنُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ سُلَيْمَانَ يَعْنِي ابْنَ بِلَالٍ عَنْ كَثِيرٍ عَنْ الْوَلِيدِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دَخَلَ الْبَصَرُ فَلَا إِذْنَ.

5168. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Džerir. A ispričao nam je i Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, prenijevši od Hafsa, on od El-A'meša, on od Talhe, da je Huzejl kazao: **"Došao je čovjek (Osman kaže: Sa'd – Sa'd b. Ebu Vekkas) i, tražeći dozvolu za ulazak, stao na vrata (Osman kaže: naspram Vjerovjesnikovih, s.a.v.s., vrata). Vjerovjesnik, s.a.v.s., mu reče: 'Pomakni se s vrata, jer se dozvola traži zbog pogleda.'"**

٥١٦٨. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ح. وحَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا حَفْصٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ طَلْحَةَ عَنْ هُزَيْلٍ قال: جَاءَ رَجُلٌ قَالَ عُثْمَانُ سَعْدٌ فَوَقَفَ عَلَى بَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَأْذِنُ فَقَامَ عَلَى الْبَابِ قَالَ عُثْمَانُ مُسْتَقْبِلَ الْبَابِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَكَذَا عَنْكَ أَوْ هَكَذَا فَإِنَّمَا الِاسْتِئْذَانُ مِنْ النَّظَرِ.

5169. ISPRIČAO NAM JE Harun b. Abdullah, njemu je ispričao Ebu Davud el-Haferi, prenijevši od Sufjana, on od

٥١٦٩. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ عَنْ

[452] Bilježi ga i En-Nesai u Sunenu.

[453] Traženje dozvole za ulazak je zbog pogleda. Da ne bi neko iznenada ušao u nečiju kuću i vidio žene koje su obično u kući raskomoćene. Zato ako neko pogleda u nečiju kuću onda je prestala potreba da traži dozvolu za ulazak.

El-A'meša, on od Talhe b. Musarifa, on od nekog čovjeka, on od Sa'da, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu.

سُفْيَانَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ سَعْدٍ نَحْوَهُ عَنْ النَّبِيِّ

140. Kako se traži dozvola za ulazak

١٤٠. بَاب كَيْفَ الِاسْتِئْذَانُ

5170. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Habib, prenijevši od Revha. A obavijestio nas je Ibn Beššar, njega je obavijestio Ebu Asim, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Amra b. Ebu Sufjana,[454] on od Amra b. Abdullaha b. Safvana,[455] on od Keledea b. Hanbela:[456] **Jednom prilikom ga je Safvan b. Umejje[457] poslao[458]**

٥١٧٠. حَدَّثَنَا ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ ح وحَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَبِيبٍ حَدَّثَنَا رَوْحٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ أَبِي سُفْيَانَ أَنَّ عَمْرَو بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَفْوَانَ أَخْبَرَهُ عَنْ كَلَدَةَ بْنِ حَنْبَلٍ أَنَّ صَفْوَانَ

[454] Amr b. Ebu Sufjan b. Abdurrahman b. Safvan. Umejje b. Halef el-Džumehi je pouzdan prenosilac hadisa. Prenosio je hadise od Umejjea b. Safvana, amidžića svoga oca Amra b. Abdullaha b. Safvana i dr. Od njega su hadise prenijeli brat mu Hanzala, Ibn Džurejdž i dr.

[455] Amr b. Abdullah b. Safvan b. Umejje b. Halef el-Džumehi el-Mekki je iskren i ugledan prenosilac hadisa. Pripadao je četvrtoj generaciji.

[456] Kelede b. Hanbel el-Džumehi el-Mekki je ashab. Safvan b. Umejje mu je brat po majci.

[457] Safvan b. Umejje b. Halef b. Vehb b. Huzafe b. Džemh Ebu Vehb, neki vele Ebu Umejje el-Kureši el-Džumehi. Njegov otac Umejje b. Halef je kao mušrik poginuo u Bici na Bedru. On je primio islam nakon Oslobođenja Mekke.

[458] U predaji koju bilježi Ahmed b. Hanbel, u *Musnedu*, stoji: "Poslao me, za vrijeme Oslobođenja Mekke, da Vjerovjesniku, s.a.v.s.,

da odnese mlijeka, sjere/gruše i sitnih krastavaca Vjerovjesniku, s.a.v.s., koji se nalazio u gornjem dijelu Mekke. "Ušao sam kod njega" – veli Kelede – "ne nazvavši selam, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: "Vrati se i reci: *Es-selamu alejkum!*" Ovo se dogodilo nakon što je Safvan primio islam.

Amr[459] kaže: "O ovome me je podrobnije obavijestio Ibn Safvan,[460] prenijevši od Keldea b. el-Hanbela, ali nije rekao da ga je od njega čuo."

Ebu Davud kaže: "Jahja b. Habib veli da mu ga je prenio Umejje b. Safvan, ali nije rekao da ga je čuo od Keledea b. el-Hanbela. Jahja je, također, kazao da ga je obavijestio Amr b. Abdullah b. Safvan, prenijevši od Keledea b. el-Hanbela."

بْنَ أُمَيَّةَ بَعَثَهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلَبَنٍ وَجَدَايَةٍ وَضَغَابِيسَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَعْلَى مَكَّةَ فَدَخَلْتُ وَلَمْ أُسَلِّمْ فَقَالَ: ارْجِعْ فَقُلِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَذَلِكَ بَعْدَمَا أَسْلَمَ صَفْوَانُ بْنُ أُمَيَّةَ.

قَالَ عَمْرٌو وَأَخْبَرَنِي ابْنُ صَفْوَانَ بِهَذَا أَجْمَعَ عَنْ كَلَدَةَ بْنِ حَنْبَلٍ وَلَمْ يَقُلْ سَمِعْتُهُ مِنْهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: قَالَ يَحْيَى بْنُ حَبِيبٍ أُمَيَّةُ بْنُ صَفْوَانَ وَلَمْ يَقُلْ سَمِعْتُهُ مِنْ كَلَدَةَ بْنِ حَنْبَلٍ و قَالَ يَحْيَى أَيْضًا عَمْرُو بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَفْوَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّ كَلَدَةَ بْنَ الْحَنْبَلِ أَخْبَرَهُ.

5171. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, prenijevši od Ebul-Ahvesa, on od Mensura, a on od Rib'ijja, **da je neki čovjek iz plemena Benu Amir zatražio dozvolu da uđe kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., dok je bio u kući, kazavši: "Mogu li ući?" Vjerovjesnik, s.a.v.s., svome slugi reče: "Idi i pouči ga kako se traži dozvola za ulazak.**

٥١٧١. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا رَجُلٌ مِنْ بَنِي عَامِرٍ أَنَّهُ اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي بَيْتٍ فَقَالَ: أَلِجُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِخَادِمِهِ اخْرُجْ إِلَى

---

odnesem mlijeka, sjere (gruše) i sitnih krastavaca..."

459 Amr b. Ebu Sufjan.

460 Umejje b. Safvan b. Umejje b. Halef el-Džumehi el-Mekki je prenosilac koji zadovoljava (makbul). Pripadao je četvrtoj generaciji.

Neka kaže: 'Es-selamu alejkum, mogu li ući?' Kada to ču, čovjek reče: 'Es-selamu alejkum, mogu li ući?', te mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., dozvolio i on je ušao."[461]

هَذَا فَعَلِّمْهُ الِاسْتِئْذَانَ فَقُلْ لَهُ قُلْ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَأَدْخُلُ فَسَمِعَهُ الرَّجُلُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَأَدْخُلُ فَأَذِنَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ

5172. ISPRIČAO NAM JE Hennad b. es-Serijj, prenijevši od Ebul-Ahvesa, on od Mensura, da je Rib'ijj b. Hiraš kazao: **"Pričali su mi da je neki čovjek iz plemena Benu Amir tražio dozvolu da uđe kod Vjerovjesnika, s.a.v.s..."** – spomenuo je smisao prethodnog hadisa.

Ebu Davud kaže: "Također nam je ispričao i Musedded, prenijevši od Ebu Avanea, on od Mensura, ali nije rekao: 'od nekog čovjeka iz plemena Benu Amir.'"

٥١٧٢. حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ قَالَ حُدِّثْتُ أَنَّ رَجُلًا مِنْ بَنِي عَامِرٍ اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَكَذَلِكَ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيٍّ وَلَمْ يَقُلْ عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي عَامِرٍ

5173. ISPRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Muaz, njemu je ispričao njegov otac, prenijevši od Šu'bea, on od Mensura, on od Rib'ijja, da je neki čovjek iz plemena Benu Amir tražio dozvolu da uđe kod Vjerovjesnika, s.a.v.s. – kao u prethodnom hadisu, rekavši: **"Čuo sam ga pa sam rekao: 'Es-selamu alejkum. Mogu li ući?'"**

٥١٧٣. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي عَامِرٍ أَنَّهُ اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ قَالَ فَسَمِعْتُهُ فَقُلْتُ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَأَدْخُلُ.

---

[461] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

141. Koliko puta se naziva selam prilikom traženja dozvole za ulazak

١٤١. بَاب كَمْ مَرَّةً يُسَلِّمُ الرَّجُلُ فِي الِاسْتِئْذَانِ

5174. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Abde, kog je obavijestio Sufjan, prenijevši od Jezida b. Husajfea, on od Busra b. Seida, da je Ebu Seid el-Hudri kazao: **"Bio sam na jednom sijelu ensarija kada je došao Ebu Musa, uplašen. Upitasmo ga: 'Šta te je toliko uplašilo?' 'Omer me je pozvao da mu dođem i ja sam mu otišao. Tri put sam zatražio dozvolu za ulazak i pošto mi nije bilo dozvoljeno, vratio sam se. Tada iziđe Omer i upita me: 'Zbog čega si se vratio?' Rekoh: 'Tri puta sam zatražio dozvolu za ulazak i nije mi bilo dozvoljeno, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., je kazao: 'Ukoliko neko tri puta zatraži dozvolu za ulazak, pa mu ne bude dozvoljeno, neka se vrati.' Omer na to reče: 'Morat ćeš mi za to dovesti svejdoka!' Ebu Seid reče: 'Sa tobom će poći najmlađi od nas.' Ebu Seid je i pošao sa njim i posvjedočio mu."**[462]

٥١٧٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ خُصَيْفَةَ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا فِي مَجْلِسٍ مِنْ مَجَالِسِ الْأَنْصَارِ فَجَاءَ أَبُو مُوسَى فَزِعًا فَقُلْنَا لَهُ مَا أَفْزَعَكَ قَالَ أَمَرَنِي عُمَرُ أَنْ آتِيَهُ فَأَتَيْتُهُ فَاسْتَأْذَنْتُ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لِي فَرَجَعْتُ فَقَالَ: مَا مَنَعَكَ أَنْ تَأْتِيَنِي قُلْتُ قَدْ جِئْتُ فَاسْتَأْذَنْتُ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لِي وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا اسْتَأْذَنَ أَحَدُكُمْ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لَهُ فَلْيَرْجِعْ قَالَ لَتَأْتِيَنَّ عَلَى هَذَا بِالْبَيِّنَةِ فَقَالَ: أَبُو سَعِيدٍ لَا يَقُومُ مَعَكَ إِلَّا أَصْغَرُ الْقَوْمِ قَالَ فَقَامَ أَبُو سَعِيدٍ مَعَهُ فَشَهِدَ لَهُ.

5175. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njemu je ispričao Abdullah b. Davud, prenijevši od Talhe b. Jahjaa, on od Ebu Burejdea, **da je Ebu Musa otišao**

٥١٧٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّهُ أَتَى

[462] Bilježa ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

kod Omera i tri puta zatražio dozvolu da uđe. Prvi put je rekao: “Ebu Musa traži dozvolu za ulazak.” Drugi put je rekao: “El-Eš’ari traži dozvolu za ulazak.”, a treći put: “Abdullah b. Kajs traži dozvolu za ulazak.”[463] Nije dobio dozvolu, te se vratio. Omer je za njim poslao nekoga, da se vrati. I pošto se vratio, Omer ga upita: ‘Zbog čega si otišao?’ On reče: ‘Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: ‘Dozvolu za ulazak treba tražiti do tri puta, pa ako mu se dozvoli, neka uđe. U protivnom, neka se vrati.’ Omer reče: ‘Dovedi mi svjedoka za to.’ Ebu Musa je otišao i vratio se, rekavši: ‘Ovo je Ubej, a Ubej reče: ‘Omere, ne muči ashabe Allahovog Poslanika, s.a.v.s.’ A Omer reče: ‘Ja ne mučim ashabe Allahovog Poslanika, s.a.v.s.’’’[464]

عُمَرَ فَاسْتَأْذَنَ ثَلَاثًا فَقَالَ: يَسْتَأْذِنُ أَبُو مُوسَى يَسْتَأْذِنُ الْأَشْعَرِيُّ يَسْتَأْذِنُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ قَيْسٍ فَلَمْ يُؤْذَنْ لَهُ فَرَجَعَ فَبَعَثَ إِلَيْهِ عُمَرُ مَا رَدَّكَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَسْتَأْذِنُ أَحَدُكُمْ ثَلَاثًا فَإِنْ أُذِنَ لَهُ وَإِلَّا فَلْيَرْجِعْ قَالَ ائْتِنِي بِبَيِّنَةٍ عَلَى هَذَا فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ: هَذَا أُبَيٌّ فَقَالَ: أُبَيٌّ يَا عُمَرُ لَا تَكُنْ عَذَابًا عَلَى أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: عُمَرُ لَا أَكُونُ عَذَابًا عَلَى أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5176. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Habib, njega je obavijestio Revh, kome je ispričao Ibn Džurejdž, prenijevši od Ataa, on od Ubejda b. Umejra, da je Ebu Musa zatražio dozvolu da uđe kod Omera – spomenuvši istu priču, rekavši: “Pa je otišao sa Ebu Seidom koji je posvjedočio u njegovu korist. Omer

٥١٧٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَبِيبٍ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ أَنَّ أَبَا مُوسَى اسْتَأْذَنَ عَلَى عُمَرَ بِهَذِهِ الْقِصَّةِ قَالَ فِيهِ فَانْطَلَقَ بِأَبِي سَعِيدٍ فَشَهِدَ لَهُ فَقَالَ: أَخَفِيَ عَلَيَّ هَذَا مِنْ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

---

463 Njegovo je ime Abdullah b. Kajs b. Selim b. Haddar Ebu Musa el-Eš’ari, poznati ashab. Umro je 50. godine po Hidžri.

464 Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

je rekao: **'Zar mi je ovo promaklo od propisa Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Okupirala me je trgovina na pijaci. (Ubuduće) nazovi selam koliko hoćeš puta, a ne moraš tražiti dozvolu.'"**

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْهَانِي السَّفْقُ بِالأَسْوَاقِ وَلَكِنْ سَلِّمْ مَا شِئْتَ وَلَا تَسْتَأْذِنْ.

5177. ISPRIČAO NAM JE Zejd b. Ahzem, njega je obavijestio Abdulkahir b. Šuajb, prenijevši od Hišama, on od Humejda b. Hilala, on od Ebu Burdea b. Ebu Musaa, a on od svoga oca – isti hadis. On veli da je Omeru Ebu Musau nakon toga rekao: **"Ja ne sumnjam u tebe, ali je prenošenje hadisa od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ozbiljna stvar."**

٥١٧٧. حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَخْزَمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقَاهِرِ بْنُ شُعَيْبٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ بِهَذِهِ الْقِصَّةِ قَالَ فَقَالَ عُمَرُ لِأَبِي مُوسَى إِنِّي لَمْ أَتَّهِمْكَ وَلَكِنَّ الْحَدِيثَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَدِيدٌ.

5178. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Malika, a on od Rebia b. Ebu Abdurrahmana i drugih učenjaka, da je Omeru Ebu Musau nakon ovoga rekao: **"Ja ne sumnjam u tebe, ali se bojim da ljudi ne počnu koješta pričati pozivajući se na Allahovog Poslanika, s.a.v.s."**

٥١٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَعَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ عُلَمَائِهِمْ فِي هَذَا فَقَالَ: عُمَرُ لِأَبِي مُوسَى أَمَا إِنِّي لَمْ أَتَّهِمْكَ وَلَكِنْ خَشِيتُ أَنْ يَتَقَوَّلَ النَّاسُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

5179. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. el-Musenna i Hišam Ebu Mervan, isti smisao. Muhammed b. el-Musenna je prenio od El-Velida b. Muslima, on od El-Evzaija, on od Jahjaa b. Ebu Kesira, on od Muhammeda b. Abdurrahmana b. Es'ada b. Zurarea, da je Kajs b.

٥١٧٩. حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَبُو مَرْوَانَ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى الْمَعْنَى قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا الأَوْزَاعِيُّ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ أَبِي كَثِيرٍ يَقُولُ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَسْعَدَ بْنِ زُرَارَةَ عَنْ قَيْسِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: زَارَنَا

Sa'd kazao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas je posjetio u našoj kući. (Ispred vrata) je rekao: 'Es-selamu alejkum ve rahmetullah.' Sa'd mu je tiho uzvratio na selam. Upitao sam oca: 'Zar nećeš dozvoliti Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da uđe?' 'Sačekaj malo, da nam još koji put nazove selam.' – reče on. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ponovo reče: 'Es-selamu alejkum ve rahmetullah!' Sa'd mu ponovo tiho uzvrati na selam. Allahov Poslanik, s.a.v.s., i po treći put reče: 'Es-selamu alejkum ve rahmetullah.', i pošto mu ne bi dozvoljeno da uđe, Allahov Poslanik, s.a.v.s., se vrati. Sa'd pođe za njim i reče: 'Allahov Poslaniče, čuo sam da si nazvao selam, ali sam na njega tiho uzvraćao kako bi nam ga što više puta nazvao.', te se Allahov Poslanik, s.a.v.s., vrati sa Sa'dom njegovoj kući. Sa'd mu dade vodu da se okupa. Pošto se okupao, dodade mu čaršaf namirisan šafranom i versom, da se njime ogrne. Kada se ogrnu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., podiže ruke i reče: 'Allahu, spusti Svoj blagoslov i milost na porodicu Sa'da b. Ubadea!' Allahov Poslanik, s.a.v.s., je potom jeo. A kada je htio poći, Sa'd mu približi magarca na koga je (da bi mu bilo udobnije) stavio kadifu. Pošto Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzjaha

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَنْزِلِنَا فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَرَدَّ سَعْدٌ رَدًّا خَفِيًّا قَالَ قَيْسٌ فَقُلْتُ أَلَا تَأْذَنُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: ذَرْهُ يُكْثِرْ عَلَيْنَا مِنَ السَّلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَرَدَّ سَعْدٌ رَدًّا خَفِيًّا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ ثُمَّ رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاتَّبَعَهُ سَعْدٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ أَسْمَعُ تَسْلِيمَكَ وَأَرُدُّ عَلَيْكَ رَدًّا خَفِيًّا لِتُكْثِرَ عَلَيْنَا مِنَ السَّلَامِ قَالَ فَانْصَرَفَ مَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ لَهُ سَعْدٌ بِغُسْلٍ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ نَاوَلَهُ مِلْحَفَةً مَصْبُوغَةً بِزَعْفَرَانٍ أَوْ وَرْسٍ فَاشْتَمَلَ بِهَا ثُمَّ رَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ وَهُوَ يَقُولُ اللَّهُمَّ اجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتَكَ عَلَى آلِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ قَالَ ثُمَّ أَصَابَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الطَّعَامِ فَلَمَّا أَرَادَ الِانْصِرَافَ قَرَّبَ لَهُ سَعْدٌ حِمَارًا قَدْ وَطَّأَ عَلَيْهِ بِقَطِيفَةٍ فَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: سَعْدٌ يَا قَيْسُ اصْحَبْ رَسُولَ

magarca, Sa'd reče: 'Kajse, pođi sa Allahovim Poslanikom i pravi mu društvo.' Kada smo pošli, Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi' – veli Kajs – 'reče: 'Uzjaši i ti!' Pošto sam odbio, on reče: 'Ili uzjaši, ili se vrati kući.', i ja sam se vratio."[465]

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَيْسٌ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْكَبْ فَأَبَيْتُ ثُمَّ قَالَ إِمَّا أَنْ تَرْكَبَ وَإِمَّا أَنْ تَنْصَرِفَ قَالَ فَانْصَرَفْتُ.

Hišam Ebu Mervan je prenio od Muhammeda b. Abdurrahmana b. Es'ada b. Zurarea.

قَالَ هِشَامٌ أَبُو مَرْوَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَسْعَدَ بْنِ زُرَارَةَ

Ebu Davud kaže: "Prenijeli su ga Omer b. Abdulvahid i Ibn Sema'a od El-Evzaija kao mursel-hadis, ne spomenuvši Kajsa b. Sa'da."

قَالَ أَبُو دَاوُد: رَوَاهُ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ وَابْنُ سَمَاعَةَ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ مُرْسَلًا وَلَمْ يَذْكُرَا قَيْسَ بْنَ سَعْدٍ.

5180. ISPRIČAO NAM JE Muemmel b. el-Fadl el-Harrani i drugi, prenijevši od Bekijje b. el-Velida, on od Muhammeda b. Abdurrahmana, on od Abdullaha b. Busra: **"Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao pred nečija vrata, ne bi stao naspram vrata, nego bi se pomjerio ili u desno ili u lijevo i rekao: 'Es-selamu alejkum, esselamu alejkum.' Činio je to zato što, u to doba, na vratima nije bilo zastora."**

٥١٨٠. حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ الْفَضْلِ الْحَرَّانِيُّ فِي آخَرِينَ قَالُوا حَدَّثَنَا بَقِيَّةُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَى بَابَ قَوْمٍ لَمْ يَسْتَقْبِلْ الْبَابَ مِنْ تِلْقَاءِ وَجْهِهِ وَلَكِنْ مِنْ رُكْنِهِ الْأَيْمَنِ أَوْ الْأَيْسَرِ وَيَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَذَلِكَ أَنَّ الدُّورَ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا يَوْمَئِذٍ سُتُورٌ

142. O traženju dozvole za ulazak kucanjem

١٤٢. بَاب الرَّجُلِ يَسْتَأْذِنُ بِالدَّقِّ

5181. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Bišr, prenijevši od

٥١٨١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ

[465] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

Šu'bea, on od Muhammeda b. el-Munkedira, a on od Džabira: **"Otišao sam kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., zbog duga moga oca. Pokucao sam na vrata, a on je upitao: 'Ko je?' 'Ja.' – odgovorio sam, a on kaza: 'Ja, ja.' – kao da mu se to nije svidjelo."**[466]

عَنْ جَابِرٍ أَنَّهُ ذَهَبَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دَيْنِ أَبِيهِ فَدَقَقْتُ الْبَابَ فَقَالَ: مَنْ هَذَا قُلْتُ أَنَا قَالَ أَنَا أَنَا كَأَنَّهُ كَرِهَهُ.

143. (Kucanje na vrata kod traženja dozvole za ulazak)

١٤٣. [باب دق الباب عند الاستئذان]

5182. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Ejub el-Mekabiri, njega je obavijestio Ismail b. Džafer, prenijevši od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Selemea, a on od Nafia b. Abdulharisa: **"Izišao sam sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Kada smo došli u jedan (ograđen) vrt, Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi reče: 'Stoj pored kapije.' Neko pokuca na kapiju, a ja upitah: 'Ko je?'"** Potom je naveo cijeli hadis.[467]

٥١٨٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ يَعْنِي الْمَقَابِرِيَّ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ يَعْنِي ابْنَ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ نَافِعِ بْنِ عَبْدِ الْحَارِثِ قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى دَخَلْتُ حَائِطًا فَقَالَ لِي أَمْسِكْ الْبَابَ فَضُرِبَ الْبَابُ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا وَسَاقَ الْحَدِيثَ

Ebu Davud kaže: "U hadisu Ebu Musaa el-Eš'arija stoji da je rekao: 'Pa je pokucao na vrata.'"

قَالَ أَبُو دَاوُد: يَعْنِي حَدِيثَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ فِيهِ فَدَقَّ الْبَابَ.

---

[466] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori.

[467] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

144. Kad je čovjek pozvan, je li mu to dopuštenje za ulazak

١٤٤. بَاب فِي الرَّجُلِ يُدْعَى أَيَكُونُ ذَلِكَ إِذْنَهُ

5183. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Habiba i Hišama, njih dvojica od Muhammeda, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Kad se pošalje izaslanik čovjeku, to mu je i dopuštenje za ulazak."**[468]

٥١٨٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ حَبِيبٍ وَهِشَامٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ الرَّجُلِ إِلَى الرَّجُلِ إِذْنُهُ.

5184. ISPRIČAO NAM JE Husejn b. Muaz, kog je obavijestio Abdula'la, prenijevši od Seida, on od Katadea, on od Ebu Rafia, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Ukoliko neko bude pozvan na objed, pa dođe sa izaslanikom, to će za njega biti dopuštenje za ulazak."**

Ebu Davud kaže: "Vele da Katade od Ebu Rafia nije ništa slušao."

Ebu Ali el-Lu'lui kaže: "Čuo sam od Ebu Davuda da Katade nije slušao od Ebu Rafia."

٥١٨٤. حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى طَعَامٍ فَجَاءَ مَعَ الرَّسُولِ فَإِنَّ ذَلِكَ لَهُ إِذْنٌ.

قَالَ أَبُو دَاوُد: يُقَالُ قَتَادَةُ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَبِي رَافِعٍ شَيْئًا.

قَالَ أَبُو عَلِيٍّ اللُّؤْلُؤِيُّ سَمِعْتُ أَبَا دَاوُدَ يَقُولُ: قَتَادَةُ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَبِي رَافِعٍ.

[468] To znači da kada neko pošalje svoga izaslanika po nekoga, pa on dođe sa njim, on će sa svojim izaslanikom skupa ući u kući. Nije potrebno da posebno traži dopuštenje za ulazak.

145. O traženju dozvole za ulazak u tri doba – kada se nije obučeno

١٤٥. بَاب الِاسْتِئْذَانِ فِي الْعَوْرَاتِ الثَّلَاثِ

5185. ISPRIČAO NAM JE Ibnus-Serh. A obavijestili su nas Ibnus-Sabbah (Muhammed b. es-Sabbah) b. Sufjan i Ibn Abde (Ahmed b. Abde) – ovo je njegov hadis – prenijevši od Sufjana, on od Ubejdullaha b. Ebu Jezida, da je Ibn Abbas kazao: **“Ajet o traženju dopuštenja za ulazak (u ova tri doba) mnogi ljudi ne prakticiraju, a ja ovoj mojoj robinji naređujem da traži dozvolu za ulazak kod mene.”**

Ebu Davud kaže: “Ovako ga je prenio Ata od Ibn Abbasa, da je naređivao da se postupa po njemu.”

٥١٨٥. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ قَالَ حَدَّثَنَا ح. وحَدَّثَنَا ابْنُ الصَّبَّاحِ بْنِ سُفْيَانَ وَابْنُ عَبْدَةَ وَهَذَا حَدِيثُهُ قَالَا أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ **لَمْ يُؤْمَرْ بِهَا أَكْثَرُ النَّاسِ آيَةَ الْإِذْنِ وَإِنِّي لَآمُرُ جَارِيَتِي هَذِهِ تَسْتَأْذِنُ عَلَيَّ**

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَكَذَلِكَ رَوَاهُ عَطَاءٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ يَأْمُرُ بِهِ.

5186. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenijevši od Abdulaziza b. Muhammeda, on od Amra b. Ebu Amra, a on od Ikrimea, da je jedna skupina Iračana rekla Ibn Abbasu: **“Pojasni nam ovaj ajet, njime nam je naređeno to što nam je naređeno, ali po njemu niko ne postupa:** ***O vjernici, neka od vas u tri slučaja zatraže dopuštenje da vam uđu oni koji su u posjedu vašem i oni koji još nisu spolno zreli: prije jutarnje molitve, i kada u podne odložite odjeću svoju, i poslije obavljanja noćne molitve. To su tri doba kada niste obučeni, a***

٥١٨٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ يَعْنِي ابْنَ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ نَفَرًا مِنْ أَهْلِ الْعِرَاقِ قَالُوا يَا ابْنَ عَبَّاسٍ **كَيْفَ تَرَى فِي هَذِهِ الْآيَةِ الَّتِي أُمِرْنَا فِيهَا بِمَا أُمِرْنَا وَلَا يَعْمَلُ بِهَا أَحَدٌ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنْكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنْ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ**

صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ ﴾ قَرَأَ الْقَعْنَبِيُّ إِلَى ﴿ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴾ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنَّ اللَّهَ حَلِيمٌ رَحِيمٌ بِالْمُؤْمِنِينَ يُحِبُّ السَّتْرَ وَكَانَ النَّاسُ لَيْسَ لِبُيُوتِهِمْ سُتُورٌ وَلَا حِجَالٌ فَرُبَّمَا دَخَلَ الْخَادِمُ أَوْ الْوَلَدُ أَوْ يَتِيمَةُ الرَّجُلِ وَالرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ فَأَمَرَهُمْ اللَّهُ بِالِاسْتِئْذَانِ فِي تِلْكَ الْعَوْرَاتِ فَجَاءَهُمْ اللَّهُ بِالسُّتُورِ وَالْخَيْرِ فَلَمْ أَرَ أَحَدًا يَعْمَلُ بِذَلِكَ بَعْدُ

قَالَ أَبُو دَاوُد: حَدِيثُ عُبَيْدِ اللَّهِ وَعَطَاءٍ يُفْسِدُ هَذَا الْحَدِيثَ.

u drugo doba nije ni vama ni njima grijeh, ta vi jedni drugima morate ulaziti – El-Ka'nebi je učio i: *Tako vam Allah objašnjava propise – a Allah sve zna i Mudar je.* (En-Nur, 58)" Ibn Abbas reče: "Allah je blag i milostiv prema vjernicima. On voli zastiranje. Ljudi nisu imali ni zastora ni prekrivača na kućama, te su kod njih ponekad znali ući sluga ili dijete, ili siroče, a čovjek bi bio u intimnom odnosu sa ženom, pa im je Allah naredio da traže dozvolu za ulazak u tim vremenima. Poslije im je omogućio da nabave zastor, te više nije niko smatrao da nakon toga po tom ajetu mora postupati."

Ebu Davud kaže: "Hadis koji prenose Ubejdullah i Ata anuliraju ovaj hadis."

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

POGLAVLJA O SELAMU

1. O širenju selama

5187. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Ebu Šuajb, njega je obavijestio Zuhejr, prenijevši od El-A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, nećete ući u Džennet sve dok ne budete (istinski) vjerovali, a nećete (istinski) vjerovati sve dok se međusobno ne budete voljeli! Hoćete li da vas uputim na nešto zbog čega ćete se međusobno voljeti? Širite selam među vama!"**[469]

5188. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu je ispričao El-Lejs, prenijevši od Jezida b. Ebu Habiba, on od Ebul-Hajra, a on od Abdullaha b. Amra: **"Neki čovjek je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s: 'Koja djela su, u islamu, najbolja?' On reče: 'Da nahraniš gladnog i da nazivaš selam i onome koga znaš i onome koga ne znaš.'"**[470]

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أبواب السلام

١. بَاب فِي إِفْشَاءِ السَّلَامِ

٥١٨٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي شُعَيْبٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَفَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى أَمْرٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ.

٥١٨٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ قَالَ تُطْعِمُ الطَّعَامَ وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ.

---

[469] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, Et-Tirmizi u *Džami'u*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

[470] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Et-Tirmizija.

2. Kako se naziva selam

5189. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, kom je saopćio Džafer b. Sulejman, prenijevši od Avfa,[471] on od Ebu Redžaa, a on od Imrana b. Husajna: **"Neki čovjek je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i kazao: 'Es-selamu alejkum.' On mu uzvrati na selam i pošto je sjeo, Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Deset!' Potom dođe drugi i reče: 'Es-selamu alejkum ve rahmetullah.' On mu uzvrati na selam i pošto sjede, reče: 'Dvadeset!' Potom dođe i treći i reče: 'Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu.' On mu uzvrati na selam i pošto sjede, reče: 'Trideset!'"**[472]

٢. بَاب كَيْفَ السَّلَامُ

٥١٨٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ عَوْفٍ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَرَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ ثُمَّ جَلَسَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَشْرٌ ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَرَدَّ عَلَيْهِ فَجَلَسَ فَقَالَ: عِشْرُونَ ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ فَرَدَّ عَلَيْهِ فَجَلَسَ فَقَالَ: ثَلَاثُونَ

---

[471] Avf b. Ebu Džemila el-Abdi el-el-Basri je pouzdan prenosilac. Za njega se govorilo da naginje kaderijama i šijama. Pripadao je šestoj generaciji.

[472] Za prvog čovjeka, koji je nazvao jedan dio selama, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao da ima deset sevapa, za drugog čovjeka, koji je dodao još jedan dio selama, rekao je da ima dvadeset sevapa, dok je za trećeg čovjeka, koji je nazvao kompletan selam, rekao da ima trideset sevapa. Malik b. Enes, u *Muvettau*, bilježi da je Ibn Abbas kazao: "Selam je kompletan do: ***ve berekatuhu***." El-Bejheki, u djelu *Šu'abul-iman*, bilježi sa senedom od Abdullaha b. Babejha da je neki čovjek došao Omeru b. Hattabu i rekao: "Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu ve magfiretuhu. Čuvši to, Omer mu reče: 'Dovoljno ti je do: ***ve berekatuhu***."

5190. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Suvejd er-Remli, njega je obavijestio Ibn Ebu Merjem, on misli da je čuo od Nafia b. Jezida, prenijevši od Ebu Merhuma, on od Sehla b. Muaza b. Enesa, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu, dodavši: **"Potom je došao i četvrti i rekao: 'Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu ve magfiretuhu.' Poslanik je rekao: 'Četrdeset! Ovako se (na svaku riječ) uvećavaju vrijednosti.'"**

٥١٩٠. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ سُوَيْدٍ الرَّمْلِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَظُنُّ أَنِّي سَمِعْتُ نَافِعَ بْنَ يَزِيدَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو مَرْحُومٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَعْنَاهُ زَادَ ثُمَّ أَتَى آخَرُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَمَغْفِرَتُهُ فَقَالَ: أَرْبَعُونَ قَالَ هَكَذَا تَكُونُ الْفَضَائِلُ.

3. O vrijednosti onoga koji prvi naziva selam

٣. بَاب فِي فَضْلِ مَنْ بَدَأَ السَّلَامَ

5191. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris ez-Zuhli, njega je obavijestio Ebu Asim, prenijevši od Ebu Halida Vehba, on od Ebu Sufjana el-Himsija, a on od Ebu Umamea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Bliži je milosti Uzvišenog Allaha onaj koji prvi naziva selam."**

٥١٩١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ الذُّهْلِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ وَهْبٍ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ الْحِمْصِيِّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ مَنْ بَدَأَهُمْ بِالسَّلَامِ.

4. Ko će kome nazvati selam

٤. بَاب مَنْ أَوْلَى بِالسَّلَامِ

5192. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Hemmama b. Munebbiha, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s.,

٥١٩٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ

rekao: **“Mlađi će nazivati selam starijem; prolaznik onome koji sjedi, a manja skupina većoj.”**[473]

وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ

5193. ISPRIČAO NAM JE Jahja b. Habib b. Arabijj, kog je obavijestio Revh, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Zijada, on od Sabita, Abdurrahman b. Zejdovog štićenika, ovaj od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **“Onaj koji jaše nazvat će selam onome koji ide pješke.”** Zatim je spomenu cijeli hadis.[474]

٥١٩٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَبِيبِ بْنِ عَرَبِيٍّ أَخْبَرَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زِيَادٌ أَنَّ ثَابِتًا مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يُسَلِّمُ الرَّاكِبُ عَلَى الْمَاشِي ثُمَّ ذَكَرَ الْحَدِيثَ.

5. Hoće li osoba nazvati selam onome od koga se rastala kada ga ponovo sretne

٥. بَاب فِي الرَّجُلِ يُفَارِقُ الرَّجُلَ ثُمَّ يَلْقَاهُ أَيُسَلِّمُ عَلَيْهِ

5194. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid el-Hemdani, njega je obavijestio Ibn Vehb, prenijevši od Muavija b. Saliha, on od Ebu Musaa, on od Ebu Merjema, da je Ebu Hurejre kazao: **“Kada neko sretne svoga brata (muslimana), neka mu nazove selam. Ako ih razdvoji drvo, zid ili veliki kamen, pa ga ponovo sretne, neka mu nazove selam.”**

٥١٩٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْهَمْدَانِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: إِذَا لَقِيَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ فَإِنْ حَالَتْ بَيْنَهُمَا شَجَرَةٌ أَوْ جِدَارٌ أَوْ حَجَرٌ ثُمَّ لَقِيَهُ فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ أَيْضًا.

---

[473] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[474] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

Muavija kaže: "Ispričao mi je Abdulvehhab b. Buht, prenijevši od Ebuz-Zinada, on od El-A'redža, on od Ebu Hurejrea, a on od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. – slično prethodnom hadisu.

قَالَ مُعَاوِيَةُ وحَدَّثَنِي عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ بُخْتٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ سَوَاءً.

5195. ISPRIČAO NAM JE Abbas el-Anberi, kog je obavijestio Esved b. Amir, prenijevši od Hasana b. Saliha, on od svoga oca, on od Selemea b. Kuhejla, on od Seida b. Džubejra, on od Ibn Abbasa, **da je Omer došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., koji se nalazio u svojoj sobi, i rekao: 'Es-selamu alejke, Allahov Poslaniče. Može li Omer ući?'"**

٥١٩٥. حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ الْعَنْبَرِيُّ حَدَّثَنَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي مَشْرُبَةٍ لَهُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيَدْخُلُ عُمَرُ.

6. O nazivanju selama djeci

٦. بَاب فِي السَّلَامِ عَلَى الصِّبْيَانِ

5196. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njega je obavijestio Sulejman b. el-Mugire, prenijevši od Sabita, da je Enes rekao: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je došao do djece koja su se igrala i nazvao im selam."**[475]

٥١٩٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ يَعْنِي ابْنَ الْمُغِيرَةِ عَنْ ثَابِتٍ قَالَ قَالَ أَنَسٌ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى غِلْمَانٍ يَلْعَبُونَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ.

5197. ISPRIČAO NAM JE Ibnul-Musenna, njemu je ispričao Halid b. el-Haris, prenijevši od Humejda, da je Enes rekao: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam**

٥١٩٧. حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا خَالِدٌ يَعْنِي ابْنَ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ قَالَ قَالَ أَنَسٌ انْتَهَى إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

[475] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu svi autori*, osim Ibn Madžea, od Sejjara b. el-Hakema, a on od Sabita.

je došao, a ja sam bio dječak, i igrao se sa drugim dječacima. Nazvao nam je selam, a potom me je uzeo za ruku i poslao me da odnesem jedno pismo. Sjedio je u hladu zida (ili: u hladu pored zida) dok se nisam vratio."[476]

وَأَنَا غُلَامٌ فِي الْغِلْمَانِ فَسَلَّمَ عَلَيْنَا ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي فَأَرْسَلَنِي بِرِسَالَةٍ وَقَعَدَ فِي ظِلِّ جِدَارٍ أَوْ قَالَ إِلَى جِدَارٍ حَتَّى رَجَعْتُ إِلَيْهِ.

7. O nazivanju selama ženama

٧. بَاب فِي السَّلَامِ عَلَى النِّسَاءِ

5198. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njega je obavijestio Sufjan b. Ujejne, prenijevši od Ibn Ebu Husejna, on od Šehra b. Havšeba, da je Esma bint Jezid rekla: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., je prošao pored nas, skupine žena, i nazvao nam selam."**[477]

٥١٩٨. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي حُسَيْنٍ سَمِعَهُ مِنْ شَهْرِ بْنِ حَوْشَبٍ يَقُولُ أَخْبَرَتْهُ أَسْمَاءُ ابْنَةُ يَزِيدَ مَرَّ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نِسْوَةٍ فَسَلَّمَ عَلَيْنَا.

8. O nazivanju selama nemuslimanima

٨. بَاب فِي السَّلَامِ عَلَى أَهْلِ الذِّمَّةِ

5199. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, njega je obavijestio Šu'be, da je Suhejl b. Ebu Salih kazao: **"Izišao sam sa ocem u Šam. Prolazili smo pokraj samostana u kojem su bili hrišćani**

٥١٩٩. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ أَبِي إِلَى الشَّامِ فَجَعَلُوا يَمُرُّونَ بِصَوَامِعَ فِيهَا

---

[476] Bilježi ga i Ibn Madže, u *Sunenu*.

[477] Bilježe ga i Et-Tirmizi, u *Džami'u*, i Ibn Madže, u *Sunenu*. U hadisu koji je zabilježio Et-Tirmizi, u *Džami'u*, također od Esme bint Jezid, stoji da je kazala: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je, u džamiji, prošavši pored skupine žena koje su sjedile, mahnuo rukom – selamivši ih na taj način." Abdulhamid je (pričajući ovo) pokazao rukom.

i pozdravljali ih. Moj otac reče: 'Ne pozdravljajte ih prvi, jer nam je Ebu Hurejre pričao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Ne pozdravljajte ih (nemuslimane) prvi. Kada sretnete nekog od njih, pritijesnite ga uz kraj puta!'"[478]

نَصَارَى فَيُسَلِّمُونَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ: أَبِي لَا تَبْدَءُوهُمْ بِالسَّلَامِ فَإِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَنَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَبْدَءُوهُمْ بِالسَّلَامِ وَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فِي الطَّرِيقِ فَاضْطَرُّوهُمْ إِلَى أَضْيَقِ الطَّرِيقِ.

5200. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, kog je obavijestio Abdulaziz b. Muslim, prenijevši od Abdullaha b. Dinara, a on od Abdullaha b. Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kada vam nazivaju selam, Jevreji kažu: 'Es-samu alejkum/Neka vas stigne prijeka smrt.' Vi im odgovorite: 'Ve alejkum/Neka vas stigne.'"**[479]

٥٢٠٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ يَعْنِي ابْنَ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الْيَهُودَ إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ أَحَدُهُمْ فَإِنَّمَا يَقُولُ السَّامُ عَلَيْكُمْ فَقُولُوا وَعَلَيْكُمْ

Ebu Davud kaže: "Također ga je Malik prenio od Abdullaha b. Dinara. A prenio ga je i Es-Sevri od Abdullaha b. Dinara, kazavši: **'Ve alejkum/Neka je i na vas (prijeka smrt.')**"

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَكَذَلِكَ رَوَاهُ مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ وَرَوَاهُ الثَّوْرِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ قَالَ فِيهِ وَعَلَيْكُمْ.

5201. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Merzuk, njemu je saopćio Šu'be, prenijevši od Katadea, a on od Enesa: **"Ashabi upitaše Vjerovjesnika, s.a.v.s: 'Sljedbenici Knjige nam nazivaju selam,**

٥٢٠١. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا لِلنَّبِيِّ إِنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ

[478] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

[479] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

pa kako ćemo im uzvratiti?' On reče: 'Recite im: 'Ve Alejkum/I na vas.'"[480]

Ebu Davud kaže: "Ovako glasi i Aišino, Ebu Abdurrahman el-Džuhenijevo i Ebu Basreovo el-Gifarijevo predanje."

يُسَلِّمُونَ عَلَيْنَا فَكَيْفَ نَرُدُّ عَلَيْهِمْ قَالَ قُولُوا وَعَلَيْكُمْ

قَالَ أَبُو دَاوُد: وَكَذَلِكَ رِوَايَةُ عَائِشَةَ وَأَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجُهَنِيِّ وَأَبِي بَصْرَةَ يَعْنِي الْغِفَارِيَّ.

9. O nazivanju selama pri odlasku sa sijela

٩. بَاب فِي السَّلَامِ إِذَا قَامَ مِنْ الْمَجْلِسِ

5202. ISPRIČALI SU NAM Ahmed b. Hanbel i Musedded, njih je obavijestio Bišr b. el-Mufeddal, prenijevši od Ibn Adžlana, a on od El-Makburija. Musedded je kazao: Seid b. Ebu Seid el-Makburi, prenijevši od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Kada neko dođe među ljude, neka nazove selam, a i kada bude odlazio, neka (ponovo) nazove selam, jer prvi selam nimalo nije preči od posljednjeg."**[481]

٥٢٠٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ وَمُسَدَّدٌ قَالَا حَدَّثَنَا بِشْرٌ يَعْنِيَانِ ابْنَ الْمُفَضَّلِ عَنْ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ قَالَ مُسَدَّدٌ سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا انْتَهَى أَحَدُكُمْ إِلَى الْمَجْلِسِ فَلْيُسَلِّمْ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَقُومَ فَلْيُسَلِّمْ فَلَيْسَتْ الْأُولَى بِأَحَقَّ مِنْ الْآخِرَةِ.

10. O pokuđenosti da neko kaže: Alejkes-selamu

١٠. بَاب كَرَاهِيَةِ أَنْ يَقُولَ عَلَيْكَ السَّلَامُ

5203. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Ebu Halid

٥٢٠٣. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ عَنْ

[480] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i En-Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*. El-Buhari i Muslim su ga zabilježili, u *Sahihima*, od Ubejdullaha b. Ebu Bekra b. Enesa, a on od svoga djeda.

[481] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

el-Ahmer, prenijevši od Ebu Gifara, on od Ebu Temimea El-Hudžejmija, da je Ebu Džura El-Hudžejmi kazao: **“Otišao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: ‘Alejkes-selamu, Allahov Poslaniče.’ On reče: ‘Ne govori: ‘Alejkes-selamu.’ jer je *Alejkes-selamu* pozdrav umrlima.’”**[482]

أَبِي غِفَارٍ عَنْ أَبِي تَمِيمَةَ الْهُجَيْمِيِّ عَنْ أَبِي جُرَيٍّ الْهُجَيْمِيِّ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا تَقُلْ عَلَيْكَ السَّلَامُ فَإِنَّ عَلَيْكَ السَّلَامُ تَحِيَّةُ الْمَوْتَى.

11. O tome da iz skupine na selam uzvrati samo jedan

١١. بَاب مَا جَاءَ فِي رَدِّ الْوَاحِدِ عَنْ الْجَمَاعَةِ

5204. ISPRIČAO NAM JE El-Hasan b. Ali, kome je saopćio Abdulmelik b. Ibrahim el-Džuddij, prenijevši od Seida b. Halida el-Huzaija, on od Abdullaha b. el-Fadla (Ibnul-Mufeddal), on od Ubejdullaha b. Ebu Rafia, on od Alije b. Ebu Taliba – Hasan b. Ali ga je vezao za Vjerovjesnika, s.a.v.s: **“Dovoljno je da iz skupine koja prolazi jedan nazove selam, kao što je dovoljno da iz skupine koja sjedi jedan uzvrati na selam.”**

٥٢٠٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْجُدِّيُّ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ خَالِدٍ الْخُزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي رَافِعٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ أَبُو دَاوُد: رَفَعَهُ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ يُجْزِئُ عَنْ الْجَمَاعَةِ إِذَا مَرُّوا أَنْ يُسَلِّمَ أَحَدُهُمْ وَيُجْزِئُ عَنْ الْجُلُوسِ أَنْ يَرُدَّ أَحَدُهُمْ.

---

[482] Dakle, tim riječima mnogi običavaju pozdravljati svoje umrle kada zijarete njihove mezare. Mnogi bi i kod nas danas trebali iz ovoga hadisa naučiti kako treba nazivati selam. Nije dopušteno pozdravljati samo sa *Selam*, kako to neki danas čine. Ako želimo poštovati praksu i upute Allahovog Poslanika, s.a.v.s., onda treba izgovarati puni selam: *Es-Selamu alejkum.* Ovaj hadis su zabilježili i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

12. O rukovanju

١٢. بَاب فِي الْمُصَافَحَةِ

5205. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Avn, njemu je saopćio Hušejm, prenijevši od Ebu Beldža, on od Zejda Ebul-Hakema el-Anezija, a on od El-Beraa b. Aziba, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Kada se sretnu dva muslimana, pa se rukuju i zahvale Allahu i od Njega zatraže oprost, bit će im oprošteno.”**

٥٢٠٥. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بَلْجٍ عَنْ زَيْدٍ أَبِي الْحَكَمِ الْعَنَزِيِّ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا الْتَقَى الْمُسْلِمَانِ فَتَصَافَحَا وَحَمِدَا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَاسْتَغْفَرَاهُ غُفِرَ لَهُمَا.

5206. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njega su obavijestili Ebu Halid i Ibn Numejr, prenijevši od El-Edžleha, on od Ebu Ishaka, a on odEl Beraa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Dva muslimana se neće sresti i rukovati a da im Allah neće oprostiti (male grijehe) prije nego razdvoje ruke.”**[483]

٥٢٠٦. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ وَابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ الْأَجْلَحِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ الْبَرَاءِ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا مِنْ مُسْلِمَيْنِ يَلْتَقِيَانِ فَيَتَصَافَحَانِ إِلَّا غُفِرَ لَهُمَا قَبْلَ أَنْ يَفْتَرِقَا.

5207. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Humejda, da je Enes b. Malik rekao: **“Kad su došli stanovnici**

٥٢٠٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قال: لَمَّا جَاءَ أَهْلُ الْيَمَنِ

---

483 Abdulaziz b. Kavijj el-Munziri, u djelu *Et-Tergibu vet-terhibu*, bilježi od Huzejfea b. Jemana da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Kada vjernik sretne drugog vjernika, nazove mu selam i sa njim se rukuje, sa njih dvojice spadnu (mali) grijesi poput lišća koje spadne sa drveća.” Ovaj hadis su zabilježili i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

Jemena, Poslanik je rekao: 'Došli su vam stanovnici Jemena, oni su prvi uveli rukovanje.'"[484]

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَدْ جَاءَكُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ وَهُمْ أَوَّلُ مَنْ جَاءَ بِالْمُصَافَحَةِ.

13. O grljenju (pri susretu)

١٣. بَاب فِي الْمُعَانَقَةِ

5208. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Ebul-Husejna Halida b. Zekvana, on od Ejuba b. Bušejra b. Ka'ba el-Adevija, a on od nekog čovjeka iz plemena Anezea koji je Ebu Zerru, vraćajući se sa njim iz Šama, rekao: "Želim te upitati za jedan hadis Allahovog Poslanika. 'Obavijestit ću te ukoliko ne bude tajna.' – reče mu Ebu Zerr. Rekoh: 'Nije tajna. Je li se Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa vama rukovao kada biste ga sreli?' On reče: 'Nikada ga nisam sreo a da se sa mnom nije rukovao. Jednog dana je poslao nekoga po mene, a ja nisam bio kod kuće. Kada sam došao, obavijestili su me o tome te sam mu otišao. On je sjedio na ležaju. (Kada me je ugledao) zagrlio me je. To bijaše plemenitije od rukovanja."

٥٢٠٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا أَبُو الْحُسَيْنِ يَعْنِي خَالِدَ بْنَ ذَكْوَانَ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ بُشَيْرِ بْنِ كَعْبٍ الْعَدَوِيِّ عَنْ رَجُلٍ مِنْ عَنَزَةَ أَنَّهُ قَالَ لِأَبِي ذَرٍّ حَيْثُ سُيِّرَ مِنْ الشَّامِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَكَ عَنْ حَدِيثٍ مِنْ حَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذًا أُخْبِرُكَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ سِرًّا قُلْتُ إِنَّهُ لَيْسَ بِسِرٍّ هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَافِحُكُمْ إِذَا لَقِيتُمُوهُ قَالَ مَا لَقِيتُهُ قَطُّ إِلَّا صَافَحَنِي وَبَعَثَ إِلَيَّ ذَاتَ يَوْمٍ وَلَمْ أَكُنْ فِي أَهْلِي فَلَمَّا جِئْتُ أُخْبِرْتُ أَنَّهُ أَرْسَلَ لِي فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ عَلَى سَرِيرِهِ فَالْتَزَمَنِي فَكَانَتْ تِلْكَ أَجْوَدَ وَأَجْوَدَ.

---

[484] Zabilježio je Et-Tirmizi, u *Džamiu*, sa senedom od Katadea, koji je kazao: "Upitao sam Enesa b. Malika: 'Jesu li ashabi prakticirali da se rukuju?' 'Jesu.' – odgovorio je."

14. O ustajanju (pred nekim)

5209. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, njega je obavijestio Šu'be, prenijevši od Sead b. Ibrahima, on od Ebu Umamea b. Sehla b. Hunejfa, a on od Ebu Seida el-Hudrija: **"Pošto je pleme Kurejza pristalo na Sa'dovu presudu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslao čovjeka po njega. Kada se pomolio na bijelom magarcu, Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče (ensarijama): 'Ustanite do vašeg poglavice (ili je kazao: do najboljeg od vas).', a Sa'd je došao i sjeo pored Allahovog Poslanika, s.a.v.s."**[485]

5210. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njega je obavijestio

١٤. بَاب مَا جَاءَ فِي الْقِيَامِ

٥٢٠٩. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ أَهْلَ قُرَيْظَةَ لَمَّا نَزَلُوا عَلَى حُكْمِ سَعْدٍ أَرْسَلَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ عَلَى حِمَارٍ أَقْمَرَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ أَوْ إِلَى خَيْرِكُمْ فَجَاءَ حَتَّى قَعَدَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

٥٢١٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ

---

[485] Neki ovaj hadis uzimaju kao dokaz da je dozvoljeno, iz poštovanja, ustajati pred nekim. Neki smatraju da se ovaj hadis ne može uzeti kao dokaz za to. Oni smatraju da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio ensarijama da ustanu i odu do Sa'da b. Muaza da bi mu pomogli da siđe sa magarca, a nije im naredio da ustaju iz poštovanja prema njemu. Da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da, iz poštovanja, ustanu pred njim, rekao bi: "Ustanite pred Sadom!", a ne bi rekao: "Ustanite do Sada!" Et-Tirmizi u *Džami'u*, bilježi da je Enes rekao: "Ashabima niko nije bio draži od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. I pored toga, kada bi ga ugledali, ne bi ustajali pred njim, jer je on to prezirao." Et-Tirmizi također bilježi, u *Džami'u*, da je Ebu Midžlez kazao: "Muavija iziđe, a Abdullah b. Zubejr i Ibn Safvan, kada ga ugledaše, ustadoše pred njim. On reče: 'Sjedite, jer čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: 'Koga raduje da ljudi pred njim ustaju, neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu.'''"

Muhammed b. Dža'fer, prenijevši od Šu'bea – isti hadis, kazavši: **"Kada je Sa'd bio blizu džamije, Vjerovjesnik, a.s., reče ensarijama: 'Ustanite do vašeg poglavice.'"**

بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَ فَلَمَّا كَانَ قَرِيبًا مِنَ الْمَسْجِدِ قَالَ لِلأَنْصَارِ قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ.

5211. ISPRIČALI SU NAM El-Hasan b. Ali i Ibn Beššar, njih je obavijestio Osman b. Omer, prenijevši od Israila,[486] on od Mejserea b. Habiba, on od El-Minhala b. Amra, on od Aiše bint Talha, da je Aiša, Majka pravovjernih, kazala: **"Nisam vidjela da je iko svojim ponašanjem (Hasan je kazao: govorom) dok stoji i sjedi više ličio na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., od Fatime, njegove kćerke. Kad god bi ušla kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., on bi ustao naspram nje, uzeo bi je za ruku, poljubio je[487] i namjestio je da sjedne pored njega. Isto tako bi i ona, kad god bi on ušao kod nje, ustala spram njega, uzela ga za ruku, poljubila ga[488] i namjestila da sjedne pored nje."**[489]

٥٢١١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَابْنُ بَشَّارٍ قَالَا حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مَيْسَرَةَ بْنِ حَبِيبٍ عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ عَنْ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا كَانَ أَشْبَهَ سَمْتًا وَهَدْيًا وَدَلًّا وَقَالَ الْحَسَنُ حَدِيثًا وَكَلَامًا وَلَمْ يَذْكُرِ الْحَسَنُ السَّمْتَ وَالْهَدْيَ وَالدَّلَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ فَاطِمَةَ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهَا كَانَتْ إِذَا دَخَلَتْ عَلَيْهِ قَامَ إِلَيْهَا فَأَخَذَ بِيَدِهَا وَقَبَّلَهَا وَأَجْلَسَهَا فِي مَجْلِسِهِ وَكَانَ إِذَا دَخَلَ عَلَيْهَا قَامَتْ إِلَيْهِ فَأَخَذَتْ بِيَدِهِ فَقَبَّلَتْهُ وَأَجْلَسَتْهُ فِي مَجْلِسِهَا.

---

486 Israil b. Junus.

487 El-Kari kaže: "Poljubio bi je u glavu ili među oči (u čelo)."

488 Tj. poljubila bi mu ruku.

489 Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

15. O ljubljenju svoga djeteta

5212. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njemu je saopćio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija, on od Ebu Selemea, a on od Ebu Hurejera: **“El-Akre b. Habis je vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako ljubi Husejna, pa reče: ‘Ja imam desetero djece, nikada nijedno nisam poljubio.’, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., na to kaza: ‘Ko nema milosti (prema drugima), ni Allah neće imati milosti prema njemu.’”**[490]

5213. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Hišama b. Urvea, on od Urvea, da je Aiša kazala: **“Vjerovjesnik, s.a.v.s., mi je rekao: ‘Raduj se, Aiša, Allah je objavio o tvojoj nevinosti.’, a onda je proučio ajet o tome. Moji roditelji tada rekoše: ‘Ustani i poljubi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u glavu.’ Rekoh: ‘Zahvaljujem Uzvišenom Allahu, a neću se zahvaljivati vama dvojici.’”**[491]

١٥. بَاب فِي قُبْلَةِ الرَّجُلِ وَلَدَهُ

٥٢١٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ أَبْصَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُقَبِّلُ حُسَيْنًا فَقَالَ: إِنَّ لِي عَشَرَةً مِنَ الْوَلَدِ مَا فَعَلْتُ هَذَا بِوَاحِدٍ مِنْهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ.

٥٢١٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ ثُمَّ قَالَ تَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْشِرِي يَا عَائِشَةُ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَنْزَلَ عُذْرَكِ وَقَرَأَ عَلَيْهَا الْقُرْآنَ فَقَالَ: أَبَوَايَ قُومِي فَقَبِّلِي رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ أَحْمَدُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا إِيَّاكُمَا.

---

490 Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Et-Tirmizi u *Džami'u*.

491 Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

16. O ljubljenju među oči

١٦. بَاب فِي قُبْلَةِ مَا بَيْنَ الْعَيْنَيْنِ

5214. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, njemu je ispričao Ali b. Mushir, prenijevši od Edžleha, a on od Eš-Ša'bija: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., je sreo Džafera b. Ebu Taliba i zagrlio ga i poljubio među oči."**

٥٢١٤. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ أَجْلَحَ عَنْ الشَّعْبِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَلَقَّى جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فَالْتَزَمَهُ وَقَبَّلَ مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ.

17. O ljubljenju u obraz

١٧. بَاب فِي قُبْلَةِ الْخَدِّ

5215. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio El-Mu'temir, da je Ijas b. Dagfel kazao: **"Vidio sam Ebu Nadrea kada je Hasana poljubio u obraz (Hasana b. Alija)."**

٥٢١٥. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ عَنْ إِيَاسِ بْنِ دَغْفَلٍ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا نَضْرَةَ قَبَّلَ خَدَّ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَام.

5216. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Salim, njega je obavijestio Ibrahim b. Jusuf, prenijevši od svoga oca, on od Ebu Ishaka, da je El-Bera kazao: **"Ušao sam sa Ebu Bekrom čim je stigao u Medinu. Njegova kćerka Aiša je ležala jer je bila bolesna od vrućice. Ebu Bekr joj priđe i upita: 'Kako si, kćeri?', i poljubi je u obraz."**

٥٢١٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ: دَخَلْتُ مَعَ أَبِي بَكْرٍ أَوَّلَ مَا قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَإِذَا عَائِشَةُ ابْنَتُهُ مُضْطَجِعَةٌ قَدْ أَصَابَتْهَا حُمَّى فَأَتَاهَا أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ لَهَا كَيْفَ أَنْتِ يَا بُنَيَّةُ وَقَبَّلَ خَدَّهَا.

18. O ljubljenju u ruku

١٨. بَاب فِي قُبْلَةِ الْيَدِ

5217. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njega je obavijestio Zuhejr,

٥٢١٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي زِيَادٍ أَنَّ

prenijevši od Jezida b. Ebu Zijada, on od Abdurrahmana b. Ebu Lejla, da je Abdullah b. Omer rekao: **“Približili smo se Vjerovjesniku, s.a.v.s., i poljubili ga u ruku.”**[492], i spomenuo je događaj.

عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى حَدَّثَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ وَذَكَرَ قِصَّةً قَالَ فَدَنَوْنَا يَعْنِي مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَّلْنَا يَدَهُ.

19. O ljubljenju u tijelo

١٩. بَاب فِي قُبْلَةِ الْجَسَدِ

5218. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Avn, njemu je saopćio Halid, prenijevši od Husejna, on od Abdurrahmana b. Ebu Lejla, a on od ensarije Usejda b. Hudajra: **“Dok sam ljudima pričao šale da bi ih nasmijao, Vjerovjesnik, s.a.v.s., me, u šali, (blago) udari štapom iznad pupka. ‘Dozvoli mi da ti uzvratim.’ – rekoh. ‘Uzvrati mi.’ – reče** Vjerovjesnik, **s.a.v.s. ‘Ti na sebi imaš košulju, a ja je nisam imao.’ – kazah mu. Vjerovjesnik, s.a.v.s., podiže košulju da bih mu mogao uzvratiti, a ja ga počeh ljubiti po slabini i rekoh: ‘Samo sam ovo želio, Allahov Poslaniče.’”**

٥٢١٨. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ أَخْبَرَنَا خَالِدٌ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ: بَيْنَمَا هُوَ يُحَدِّثُ الْقَوْمَ وَكَانَ فِيهِ مِزَاحٌ بَيْنَا يُضْحِكُهُمْ فَطَعَنَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَاصِرَتِهِ بِعُودٍ فَقَالَ: أَصْبِرْنِي فَقَالَ: اصْطَبِرْ قَالَ إِنَّ عَلَيْكَ قَمِيصًا وَلَيْسَ عَلَيَّ قَمِيصٌ فَرَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَمِيصِهِ فَاحْتَضَنَهُ وَجَعَلَ يُقَبِّلُ كَشْحَهُ قَالَ إِنَّمَا أَرَدْتُ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ.

20. O ljubljenju u nogu

٢٠. بَاب فِي قُبْلَةِ الرِّجْلِ

5219. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Isa b. et-Tabba, njega je obavijestio Metar b. Abdurrahman El-A’nek, prenijevši od Ummu Eban bint el-Vazia b. Zaria, da je njen djed Zaria, koji bijaše

٥٢١٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى بْنُ الطَّبَّاعِ حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْنَقُ حَدَّثَتْنِي أُمُّ أَبَانَ بِنْتُ الْوَازِعِ بْنِ زَارِعٍ عَنْ جَدِّهَا

---

[492] Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami’u*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

u izaslanstvu Abdulkajsa, kazao: “Pošto smo stigli u Medinu, sišli sa jahalica i poljubili Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u ruku i nogu. El-Munzir el-Ešedždž je sačekao dok je ušao u njegovu ostavu i na sebe obukao dva platna, a onda otišao do Vjerovjesnika, s.a.v.s. Vjerovjesnik, s.a.v.s., mu reče: ‘Ti posjeduješ dvije osobine koje Allah voli: blagost i smirenost.’ ‘Allahov Poslaniče, jesam li te osobine postigao ili me je Allah sa njima stvorio?’ – upitao je El-Munzir, a Poslanik reče: ‘Allah te je stvorio sa tim dvjema osobinama. El-Muhzir reče: ‘Hvala Allahu koji me je stvorio sa tim dvjema osobinama koje voli Allah i Njegov Poslanik.”

زَارِعٍ وَكَانَ فِي وَفْدِ عَبْدِ الْقَيْسِ قال: لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فَجَعَلْنَا نَتَبَادَرُ مِنْ رَوَاحِلِنَا فَنُقَبِّلُ يَدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرِجْلَهُ قَالَ وَانْتَظَرَ الْمُنْذِرُ الْأَشَجُّ حَتَّى أَتَى عَيْبَتَهُ فَلَبِسَ ثَوْبَيْهِ ثُمَّ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ إِنَّ فِيكَ خَلَّتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ الْحِلْمُ وَالْأَنَاةُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا أَتَخَلَّقُ بِهِمَا أَمْ اللَّهُ جَبَلَنِي عَلَيْهِمَا قَالَ بَلْ اللَّهُ جَبَلَكَ عَلَيْهِمَا قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَبَلَنِي عَلَى خَلَّتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ.

21. O čovjeku koji kaže: “Allah me učinio otkupom za tebe.”

٢١. بَاب فِي الرَّجُلِ يَقُولُ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ

5220. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad. A obavijestio nas je i Muslim, prenijevši od Hišama, on od Hammada b. Ebu Sulejmana, on od Zejda b. Vehba, a on od Ebu Zerra, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Ebu Zerru: “O, Ebu Zerre!” “Odazivam ti se i sretan sam da te služim, Allahov Poslaniče – da budem otkup za tebe.” – kazao je Ebu Zerr.

٥٢٢٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ ح. وحَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ حَمَّادٍ يَعْنِيَانِ ابْنَ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا أَبَا ذَرٍّ فَقُلْتُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَنَا فِدَاؤُكَ.

22. O tome da čovjek kaže: "Da Allah s tobom da radost."

٢٢. بَاب فِي الرَّجُلِ يَقُولُ أَنْعَمَ اللَّهُ بِكَ عَيْنًا

5221. ISPRIČAO NAM JE Seleme b. Šebib, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Katadea, ili nekog drugog, da je Imran b. Husajn kazao: **"Mi smo u predislamsko doba govorili: 'Allah tobom podario radost i obasjao jutro.' A kada je došao islam, to nam je zabranjeno."**

٥٢٢١. حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ شَبِيبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ قَتَادَةَ أَوْ غَيْرِهِ أَنَّ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ قال: كُنَّا نَقُولُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْعَمَ اللَّهُ بِكَ عَيْنًا وَأَنْعِمْ صَبَاحًا فَلَمَّا كَانَ الْإِسْلَامُ نُهِينَا عَنْ ذَلِكَ.

Abdurrezzak kaže da je Ma'mer rekao: "Mekruh je da čovjek kaže: 'Allah tobom podario radost.' A ne smeta da kaže: 'Allah ti podario radost.'"

قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ مَعْمَرٌ يُكْرَهُ أَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ أَنْعَمَ اللَّهُ بِكَ عَيْنًا وَلَا بَأْسَ أَنْ يَقُولَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَيْنَكَ.

23. O tome da osoba osobi kaže: "Allah te čuvao."

٢٣. بَاب فِي الرَّجُلِ يَقُولُ لِلرَّجُلِ حَفِظَكَ اللَّهُ

5222. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njega je obavijestio Hammad, prenijevši od Sabita el-Bunanija, on od Abdullaha b. Rebaha el-Ensarija, on od Ebu Katadea: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., je bio na jednom putovanju. Pošto su ljudi ožednjeli, otišli su hitajući. Ja sam te noći ostao uz Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Tada mi je rekao: 'Allah te pazio kao što si ti pazio Njegovog Vjerovjesnika."**[493]

٥٢٢٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَبَاحٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو قَتَادَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي سَفَرٍ لَهُ فَعَطِشُوا فَانْطَلَقَ سَرَعَانُ النَّاسِ فَلَزِمْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ فَقَالَ: حَفِظَكَ اللَّهُ بِمَا حَفِظْتَ بِهِ نَبِيَّهُ.

---

[493] Bilježi ga i Muslim u *Sahihu*.

24. O tome da osoba iz poštovanja ustaje pred drugom osobom

٢٤. بَاب فِي قِيَامِ الرَّجُلِ لِلرَّجُلِ

5223. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njemu je ispričao Hammad, prenijevši od Habiba b. Eš-Šehida, da je Ebu Midžlez kazao: **"Muavija uđe kod Ibn Zubejra i Ibn Amira, koji su sjedili. Kada ga ugledaše, Ibn Amir ustade, a Ibnuz-Zubejr je i dalje sjedio.**[494] **Muavija reče Ibn Amiru: 'Sjedi, čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: 'Ko voli da ljudi pred njim ustaju, neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu.''"**[495]

٥٢٢٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ قال: خَرَجَ مُعَاوِيَةُ عَلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ وَابْنِ عَامِرٍ فَقَامَ ابْنُ عَامِرٍ وَجَلَسَ ابْنُ الزُّبَيْرِ فَقَالَ: مُعَاوِيَةُ لِابْنِ عَامِرٍ اجْلِسْ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَمْثُلَ لَهُ الرِّجَالُ قِيَامًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

5224. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, kom je ispričao Abdullah b. Numejr, prenijevši od Mis'ara, on od Ebul-Anbesa, on od Ebul-Adebbesa, on od Ebu Merzuka, on od Ebu Galiba, da

٥٢٢٤. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ مِسْعَرٍ عَنْ أَبِي الْعَنْبَسِ عَنْ أَبِي الْعَدَبَّسِ عَنْ أَبِي مَرْزُوقٍ عَنْ

[494] U ovom hadisu stoji da je Abdullah b. Zubejr nije ustao pred Muavijom. Međutim, iz hadisa koje bilježe Et-Tirmizi da se vidjeti da su i Abdullah b. Zubejr i Ibn Amir ustali iz poštovanja prema Muaviji. Neki vele da su oni pred Muavijom ustali iz poštovanja prema halifi, a ne kao individui.

[495] Da li je dozvoljeno, iz poštovanja, ustajati pred nekim, sporno je među islamskim učenjacima. Neki učenjaci, poput Ebu Zekerijje Jahje b. Šerefa en-Nevevija to smatraju dopuštenim. U djelu *El-Ezkar*, on tvrdi da je dozvoljeno ustajati pred osobama koje su dostojne poštovanja, kao što su učeni, starije osobe i vladari. Neki, opet, poput Ebu Abdullaha b. Hadža el-Malikija to smatraju zabranjenim.

je Ebu Umame kazao: “ **Allahov Poslanik, s.a.v.s., je izišao pred nas, oslanjajući se na štap. Ustadosmo pred njim, a on reče: ‘Ne ustajte onako kako ustaju stranci veličajući jedni druge.’”**[496]

25. O tome da neko kaže: “Taj te selami.”

5225. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, kom je ispričao Ismail, prenijevši od Galiba, da je, dok su sjedjeli pred El-Hasanovim vratima, došao neki čovjek i ispričao hadis, prenijevši od oca, da je njegov djed kazao: “**Otac me je poslao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., rekavši: ‘Otiđi do njega i prenisi mu selam.’ Ja sam otišao do njega i rekao: ‘Moj te otac selami.’, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: ‘Neka je selam i na tebe i na tvoga oca.’”**[497]

5226. ISPRIČAO NAM JE Ebu Bekr b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Abdurrahim b. Sulejman, prenijevši od Zekerijje, on od Eš-Ša’bija, on od Ebu Selemea, a on od Aiše, da joj je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **“Džibril ti šalje selam.”**

أَبِي غَالِبٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَوَكِّئًا عَلَى عَصًا فَقُمْنَا إِلَيْهِ فَقَالَ: لَا تَقُومُوا كَمَا تَقُومُ الْأَعَاجِمُ يُعَظِّمُ بَعْضُهَا بَعْضًا.

٢٥. بَاب فِي الرَّجُلِ يَقُولُ فُلَانٌ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ

٥٢٢٥. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ عَنْ غَالِبٍ قَالَ إِنَّا لَجُلُوسٌ بِبَابِ الْحَسَنِ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي قَالَ: بَعَثَنِي أَبِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: ائْتِهِ فَأَقْرِئْهُ السَّلَامَ قَالَ فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّ أَبِي يُقْرِئُكَ السَّلَامَ فَقَالَ: عَلَيْكَ السَّلَامُ وَعَلَى أَبِيكَ السَّلَامُ.

٥٢٢٦. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ زَكَرِيَّا عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا إِنَّ جِبْرِيلَ

---

[496] Bilježi ga i Ibn Madže, u *Sunenu*.

[497] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

Ona reče: "Neka je i sa njim mir i Allahova milost."[498]

يَقْرَأُ عَلَيْكِ السَّلَامَ فَقَالَتْ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ.

26. O tome da osoba na poziv kaže: "Odazivam ti se!"

٢٦. بَاب فِي الرَّجُلِ يُنَادِي الرَّجُلَ فَيَقُولُ لَبَّيْكَ

5227. ISPRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, kog je obavijestio Hammad, prenijevši od Ja'laa b. Ataa, on od Ebu Hemmama Abdullaha b. Jesara, da je Ebu Abdurrahman el-Fihri kazao: "Učestvovao sam sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na Hunejnu. Putovali smo po velikoj žegi, a onda odsjeli u hlad drveta. Pošto je prošla žega, uzeo sam svoj oklop, uzjahao konja i otišao do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji bijaše u svom šatoru. Rekoh: 'Es-selamu alejke, Allahov Poslaniče, ve rahmetullahi ve berekatuhu. Vrijeme je za nastavak putovanja. 'Da.' – odgovorio je on, a onda rekao: 'O Bilale, ustani, o Bilale! O Bilale, ustani!' On skoči iz hlada iza drveta, koji bijaše mali, poput ptičijeg hlada, i reče: 'Odazivam ti se i sretan sam da te služim (Allahov Poslaniče) – da budem otkup za tebe!' 'Osedlaj mi konja.' – kaza

٥٢٢٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا يَعْلَى بْنُ عَطَاءٍ عَنْ أَبِي هَمَّامٍ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْفِهْرِيَّ قَالَ: شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُنَيْنًا فَسِرْنَا فِي يَوْمٍ قَائِظٍ شَدِيدِ الْحَرِّ فَنَزَلْنَا تَحْتَ ظِلِّ الشَّجَرَةِ فَلَمَّا زَالَتْ الشَّمْسُ لَبِسْتُ لَأْمَتِي وَرَكِبْتُ فَرَسِي فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي فُسْطَاطِهِ فَقُلْتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ قَدْ حَانَ الرَّوَاحُ قَالَ أَجَلْ ثُمَّ قَالَ يَا بِلَالُ قُمْ فَثَارَ مِنْ تَحْتِ سَمُرَةٍ كَأَنَّ ظِلَّهُ ظِلُّ طَائِرٍ فَقَالَ: لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ وَأَنَا فِدَاؤُكَ فَقَالَ: أَسْرِجْ لِي الْفَرَسَ فَأَخْرَجَ سَرْجًا دَفَّتَاهُ

[498] En-Nevevi smatra da su ovi hadisi dokaz da se selam može poslati po nekoj osobi i da ga je ovaj dužan dostaviti i prenijeti. Kada se određenoj osobi selam prenese od nekoga, ona je dužna istog momenta na taj selam odgovoriti.

mu Poslanik. On mu dade sedlo, čije strane bijahu od vlakana palme. Bez (znakova) oholosti niti uzdignutosti Poslanik uzjaha, a uzjahasmo i mi..." – naveo je cijeli hadis.

مِنْ لِيفٍ لَيْسَ فِيهِ أَشَرٌ وَلَا بَطَرٌ فَرَكِبَ وَرَكِبْنَا وَسَاقَ الْحَدِيثَ

Ebu Davud kaže: "Ebu Abdurrahman el-Fihri je prenio samo ovaj hadis i on je, po stepenu, dobar. Prenio ga je i Hammad b. Seleme."

قَالَ أَبُو دَاوُد: أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْفِهْرِيُّ لَيْسَ لَهُ إِلَّا هَذَا الْحَدِيثُ وَهُوَ حَدِيثٌ نَبِيلٌ جَاءَ بِهِ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ.

27. O tome da se nekome kaže: "Allah te učino uvijek radosnim."

٢٧. بَاب فِي الرَّجُلِ يَقُولُ لِلرَّجُلِ أَضْحَكَ اللَّهُ سِنَّكَ

5228. ISPRIČAO NAM JE Isa b. Ibrahim el-Bireki – čuo sam ga i od Ebul-Velida et-Tajalisija, a Isaov hadis sam bolje zapamtio – prenijevši od Abdulkahira b. es-Serijja es-Sulemija, on od Ibn Kinanija b. Abbasa b. Mirdasa, on od svoga oca, a on od njegovog djeda: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., se nasmijao, a Ebu Bekr – ili Omer – mu reeč: 'Allah te učinio uvijek radosnim.'"**[499] – naveo je cijeli hadis.

٥٢٢٨. حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْبِرَكِيُّ وَسَمِعْتُهُ مِنْ أَبِي الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيِّ وَأَنَا لِحَدِيثِ عِيسَى أَضْبَطُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقَاهِرِ بْنُ السَّرِيِّ يَعْنِي السُّلَمِيَّ حَدَّثَنَا ابْنُ كِنَانَةَ بْنِ عَبَّاسِ بْنِ مِرْدَاسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: ضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ أَوْ عُمَرُ أَضْحَكَ اللَّهُ سِنَّكَ وَسَاقَ الْحَدِيثَ.

28. O izgradnji

٢٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الْبِنَاءِ

5229. ISPRIČAO NAM JE Museded, kog je obavijestio Hafs, prenijevši od El-A'meša, on od Ebus-Sefera, da je Abdullah b. Amr kazao: **"Dok sam**

٥٢٢٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ حَدَّثَنَا حَفْصٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي السَّفَرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو

[499] Bilježi ga i Ibn Madže, u *Sunenu*, u nešto dužem obliku.

s majkom popravljao zid ilovačom, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prošao pored mene. 'Šta to radiš, Abdullahu?' – upitao me je. Rekoh: 'Allahov Poslaniče, popravljam nešto.', a on kaza: 'Smrt je brža od toga.'"[500]

قَالَ: مَرَّ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أُطَيِّنُ حَائِطًا لِي أَنَا وَأُمِّي فَقَالَ: مَا هَذَا يَا عَبْدَ اللَّهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ شَيْءٌ أُصْلِحُهُ فَقَالَ: الْأَمْرُ أَسْرَعُ مِنْ ذَلِكَ

5230. ISPRIČALI SU NAM Osman b. Ebu Šejbe i Hennad, isti smisao, prenijevši od Ebu Muavije, sa istim sendom, da je El-A'meš kazao: "Dok smo popravljali našu trošnu kuću, pored nas je prošao Allahov Poslanik, s.a.v.s. 'Šta to radite?' – upitao je. Rekosmo: 'Popravljamo kuću, gotovo da se srušila. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Smrt je brža od toga.'"

٥٢٣٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَهَنَّادٌ الْمَعْنَى قَالَا حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ بِإِسْنَادِهِ بِهَذَا قَالَ مَرَّ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نُعَالِجُ خُصًّا لَنَا وَهَى فَقَالَ: مَا هَذَا فَقُلْنَا خُصٌّ لَنَا وَهَى فَنَحْنُ نُصْلِحُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا أَرَى الْأَمْرَ إِلَّا أَعْجَلَ مِنْ ذَلِكَ.

5231. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njega je obavijestio Zuhejr, prenijevši od Osmana b. Hakima, on od Ibrahima b. Muhammeda b. Hatiba el-Kurešija, on od Ebu Talhe el-Esedija, a on od Enesa b. Malika: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je izišao i, ugledavši visoku građevinu, upitao: 'Kakva je ovo građevina?' Ashabi mu rekoše: 'To je građevina toga i toga ensarije.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ušutio, ne progovorivši ništa dok mu njen vlasnik nije došao. Pošto mu dođe i,

٥٢٣١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ حَكِيمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ فَرَأَى قُبَّةً مُشْرِفَةً فَقَالَ: مَا هَذِهِ قَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ هَذِهِ لِفُلَانٍ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ فَسَكَتَ وَحَمَلَهَا فِي نَفْسِهِ حَتَّى

[500] Tj. smrt nastupi brže nego se zid uruši. Ovaj hadis su zabilježili i Et-Tirmizi u *Džami'u*, i Ibn Madže, u *Sunenu*.

إِذَا جَاءَ صَاحِبُهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسَلِّمُ عَلَيْهِ فِي النَّاسِ أَعْرَضَ عَنْهُ صَنَعَ ذَلِكَ مِرَارًا حَتَّى عَرَفَ الرَّجُلُ الْغَضَبَ فِيهِ وَالْإِعْرَاضَ عَنْهُ فَشَكَا ذَلِكَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ: وَاللَّهِ إِنِّي لَأُنْكِرُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا خَرَجَ فَرَأَى قُبَّتَكَ قَالَ فَرَجَعَ الرَّجُلُ إِلَى قُبَّتِهِ فَهَدَمَهَا حَتَّى سَوَّاهَا بِالْأَرْضِ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَلَمْ يَرَهَا قَالَ مَا فَعَلَتْ الْقُبَّةُ قَالُوا شَكَا إِلَيْنَا صَاحِبُهَا إِعْرَاضَكَ عَنْهُ فَأَخْبَرْنَاهُ فَهَدَمَهَا فَقَالَ: أَمَا إِنَّ كُلَّ بِنَاءٍ وَبَالٌ عَلَى صَاحِبِهِ إِلَّا مَا لَا إِلَّا مَا لَا يَعْنِي مَا لَا بُدَّ مِنْهُ.

pred ljudima, nazva mu selam, Poslanik se okrenu od njega. To je uradio nekoliko puta, dok čovjek ne vidje ljutnju i okretanje od njega. Požali se svojim drugovima, rekavši: 'Tako mi Allaha, primjećujem da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ljut na mene.', a oni rekoše: 'Jednog dana je izišao i vidio tvoju građevinu.' Čovjek se vrati kući i sruši građevinu – sravnio ju je sa zemljom. Kada je vidio da je nema, Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: 'Šta je bilo s građevinom?' Njen vlasnik nam se požalio da si se od njega okrenuo. Kazali smo mu razlog tome, te je ju srušio. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Svaka građevina će biti zlo za njenog vlasnika, osim onih koje su neophodne."

٢٩. بَاب فِي اتِّخَاذِ الْغُرَفِ

29. O uzimanju (zasebnih) soba

٥٢٣٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ مُطَرِّفٍ الرُّؤَاسِيُّ حَدَّثَنَا عِيسَى عَنْ إِسْمَعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ دُكَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ الْمُزَنِيِّ قال: أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْنَاهُ الطَّعَامَ فَقَالَ: يَا عُمَرُ اذْهَبْ فَأَعْطِهِمْ فَارْتَقَى بِنَا إِلَى عِلِّيَّةٍ فَأَخَذَ الْمِفْتَاحَ مِنْ حُجْرَتِهِ فَفَتَحَ.

5232. ISPRIČAO NAM JE Abdurrahim b. Mutarrif er-Ruasi, njega je obavijestio Isa, prenijevši od Ismaila, on od Kajsa, da je Dukejn b. Seid el-Muzeni kazao: "Otišli smo Vjerovjesniku, s.a.v.s., i od njega zatražili hrane. Rekao je: 'Omere, podaj im!' Omer se sa nama popeo na čardak, uzeo ključ od njegove sobe i otvorio je."[501]

[501] Bilježi ga i El-Buhari, u *Et-Tarihul-kebiru.*

30. O sječi lotosovog drveta

٣٠. بَاب فِي قَطْعِ السِّدْرِ

5233. ISPRIČAO NAM JE Nasr b. Ali, njemu je saopćio Ebu Usama, prenijevši od Ibn Džurejdža, on od Osmana b. Ebu Sulejmana, on od Seida b. Muhammeda b. Džubejra b. Mutima, a on od Abdullaha b. Habšijja: **"Allahov Poslanik je rekao: 'Ko posiječe lotosovo drvo Allah će ga strmoglaviti u Vatru."**[502]

Ebu Davud je upitan za značenje ovoga hadisa pa je rekao: "Ovo je sažet hadis, a znači: Ko bezrazložno i nasilno u pustinji posiječe lotosovo drvo u čijem se hladu putnik odmara ili životinje hladuju Allah će ga strmoglaviti u Vatru."

٥٢٣٣. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُبْشِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ قَطَعَ سِدْرَةً صَوَّبَ اللَّهُ رَأْسَهُ فِي النَّارِ.

سُئِلَ أَبُو دَاوُد عَنْ مَعْنَى هَذَا الْحَدِيثِ فَقَالَ: هَذَا الْحَدِيثُ مُخْتَصَرٌ يَعْنِي مَنْ قَطَعَ سِدْرَةً فِي فَلَاةٍ يَسْتَظِلُّ بِهَا ابْنُ السَّبِيلِ وَالْبَهَائِمُ عَبَثًا وَظُلْمًا بِغَيْرِ حَقٍّ يَكُونُ لَهُ فِيهَا صَوَّبَ اللَّهُ رَأْسَهُ فِي النَّارِ.

5234. ISPRIČALI SU NAM Mahled b. Halid i Seleme b. Šebib, njih je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Osmana b. Ebu Sulejmana, on od nekog čovjeka iz plemena Sekif, on od Urvea b. ez-Zubejra, koji hadis vezuje za Vjerovjesnika – sa značenjem prethodnog hadisa.

٥٢٣٤. حَدَّثَنَا مَخْلَدُ بْنُ خَالِدٍ وَسَلَمَةُ يَعْنِي ابْنَ شَبِيبٍ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ رَجُلٍ مِنْ ثَقِيفٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ يَرْفَعُ الْحَدِيثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ.

5235. ISPRIČALI SU NAM Ubejdullah b. Omer b. Mejsere i Humejd b. Mes'ade da je Hassan b. Ibrahim kazao: **"Pitao sam Hišama b. Urvea o sječi**

٥٢٣٥. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ مَيْسَرَةَ وَحُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ قَالَا حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ:

[502] U Et-Taberanijevom predanju stoji: "Ko posiječe lotosovo drvo u Haremu, Allah će ga strmoglaviti u Vatru."

lotosovog drveta koje je bilo prislonjeno uz Urveov dvorac, pa je rekao: 'Jesi li vidio ova vrata i dovratke,a to je od Urvetovih stabala (drva lotosa). On ih je sjekao u svom posjedu – i govorio: "To ne smeta." Humejd je dodao: "O Iračanine, takvo pitanje je novotarija.' On reče: "Ova novotarija je potekla od vas." Čuo sam nekoga u Mekki kada je kazao: 'Allahov Poslkanik, s.a.v.s., je prokleo onoga koji posiječe lotosovo drvo.'" – potom je naveo cijeli hadis.

سَأَلْتُ هِشَامَ بْنَ عُرْوَةَ عَنْ قَطْعِ السِّدْرِ وَهُوَ مُسْتَنِدٌ إِلَى قَصْرِ عُرْوَةَ فَقَالَ: أَتَرَى هَذِهِ الْأَبْوَابَ وَالْمَصَارِيعَ إِنَّمَا هِيَ مِنْ سِدْرِ عُرْوَةَ كَانَ عُرْوَةُ يَقْطَعُهُ مِنْ أَرْضِهِ وَقَالَ لَا بَأْسَ بِهِ زَادَ حُمَيْدٌ فَقَالَ: هِيَ يَا عِرَاقِيُّ جِئْتَنِي بِبِدْعَةٍ قَالَ قُلْتُ إِنَّمَا الْبِدْعَةُ مِنْ قِبَلِكُمْ سَمِعْتُ مَنْ يَقُولُ بِمَكَّةَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَطَعَ السِّدْرَ ثُمَّ سَاقَ مَعْنَاهُ.

31. O uklanjanju s puta onoga što smeta

٣١. بَاب فِي إِمَاطَةِ الْأَذَى عَنْ الطَّرِيقِ

5236. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed el-Mervezi, njemu je ispričao Ali b. Husejn, prenijevši od oca, on od Abdullaha b. Burejdea, on od Ebu Burejdea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Čovječiji organizam sadrži tristo šezdeset zglobova. Na svaki od njih čovjek je svakodnevno dužan podijeliti sadaku. 'Ko je to u stanju, Allahov Vjerovjesniče?' – upitaše prisutni. On reče: 'Pljuvačku u džamiji koju očistiš zemljom (je sadaka), ili kada nešto što smeta sukloniš s puta. Pa ako to ne uradiš dva rekata duha-namaza su dovoljna da oduže sve to."

٥٢٣٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَرْوَزِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي بُرَيْدَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: فِي الْإِنْسَانِ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَسِتُّونَ مَفْصِلًا فَعَلَيْهِ أَنْ يَتَصَدَّقَ عَنْ كُلِّ مَفْصِلٍ مِنْهُ بِصَدَقَةٍ قَالُوا وَمَنْ يُطِيقُ ذَلِكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَالَ النُّخَاعَةُ فِي الْمَسْجِدِ تَدْفِنُهَا وَالشَّيْءُ تُنَحِّيهِ عَنْ الطَّرِيقِ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَرَكْعَتَا الضُّحَى تُجْزِئُكَ.

5237. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Hammad b. Zejd. A obavijestio nas je i Ahmed b. Menia, prenijevši od Abbada b. Abbada – ovo je njegov tekst, i potpuniji je – on od Vasila, on od Jahjaa b. Ukajla, on od Jahjaa b. Ja'mura, on od Ebu Zerra, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Čovjek je svako jutro na svaki zglob svoga tijela dužan dati sadaku. Nazivanje selama onome koga sretne je sadaka, naređivanje dobra je sadaka, zabranjivanje zla je sadaka, uklanjanje s puta onoga što smeta je sadaka, spolni odnos sa suprugom je sadaka." Prisutni upitaše: "Allahov Poslaniče, njegovo udovoljavanje strastima je sadaka?" On reče: "A šta mislite, da je imao spolni odnos sa ženom koja mu nije dozvoljena, bili mu to bio grijeh? A sve to će odužiti dva rekata duha-namaza."**[503]

Ebu Davud kaže: "Hammad nije spomenuo naređivanje dobra i zabranjivanje zla."

٥٢٣٧. حَدَّثَنَا مُسَـدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ح. وحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ عَنْ عَبَّادِ بْـنِ عَبَّادٍ وَهَـذَا لَفْظُهُ وَهُوَ أَتَمُّ عَنْ وَاصِلٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عُقَيْـلٍ عَـنْ يَحْيَى بْـنِ يَعْمَرَ عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَـنْ النَّبِيِّ صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَـلَّمَ قَالَ يُصْبِحُ عَلَى كُلِّ سُـلَامَى مِـنْ ابْنِ آدَمَ صَدَقَةٌ تَسْـلِيمُهُ عَلَى مَنْ لَقِيَ صَدَقَـةٌ وَأَمْرُهُ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ وَنَهْيُهُ عَنْ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ وَإِمَاطَتُـهُ الْأَذَى عَـنْ الطَّرِيـقِ صَدَقَةٌ وَبُضْعَتُهُ أَهْلَهُ صَدَقَةٌ قَالُوا يَا رَسُـولَ اللَّهِ يَأْتِي شَهْوَةً وَتَكُونُ لَهُ صَدَقَةٌ قَالَ أَرَأَيْتَ لَوْ وَضَعَهَا فِي غَيْرِ حَقِّهَا أَكَانَ يَأْثَمُ قَالَ وَيُجْزِئُ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ رَكْعَتَانِ مِنْ الضُّحَى

قَـالَ أَبُـو دَاوُد: لَـمْ يَذْكُـرْ حَمَّـادٌ الْأَمْـرَ وَالنَّهْيَ

5238. ISPRIČAO NAM JE Vehb b. Bekijje, kog je obavijestio Halid, prenijevši od Vasila, on od Jahjaa b. Ukajla, on od Jahjaa b. Ja'mera, on od Ebul-Esveda ed-Dejlija, a on od Ebu Zerra – dio koji je Vjerovjesnik, s.a.v.s., spomenuo u sredini prethodnog govora.

٥٢٣٨. حَدَّثَنَـا وَهْـبُ بْـنُ بَقِيَّـةَ أَخْبَرَنَا خَالِدٌ عَنْ وَاصِلٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عُقَيْلٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ عَنْ أَبِي الْأَسْـوَدِ الدِّيلِيِّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ بِهَذَا الْحَدِيثِ وَذَكَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَسَطِهِ.

---

503 Bilježi ga En-Nesai, u *Sunenu*.

5239. ISPRIČAO NAM JE Isa b. Hammad, njemu je saopćio El-Lejs, prenijevši od Muhammeda b. Adžlana, on od Zejda b. Eslema, on od Ebu Saliha, on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Neki čovjek, koji nije uradio nikakvo dobro, je s puta uklonio granu trna (ili ju je on odsjekao s drveta, pa je bacio s puta, ili je bila na putu pa je on uklonuo) i Allah mu je na tome zahvalio i (zbog toga) će ga uvesti u Džennet."**

٥٢٣٩. حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلَانَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ نَزَعَ رَجُلٌ لَمْ يَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ غُصْنَ شَوْكٍ عَنِ الطَّرِيقِ إِمَّا كَانَ فِي شَجَرَةٍ فَقَطَعَهُ وَأَلْقَاهُ وَإِمَّا كَانَ مَوْضُوعًا فَأَمَاطَهُ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ بِهَا فَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ.

32. O gašenju vatre noću

٣٢. بَاب فِي إِطْفَاءِ النَّارِ بِاللَّيْلِ

5240. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Hanbel, njega je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija, on od Salima, a on od svoga oca – drugi put je to vezao za Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je kazao: **"Dok spavate, ne ostavljajte vatru u vašim kućama."**[504]

٥٢٤٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ رِوَايَةً وَقَالَ مَرَّةً يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَتْرُكُوا النَّارَ فِي بُيُوتِكُمْ حِينَ تَنَامُونَ.

5241. ISPRIČAO NAM JE Sulejman b. Abdurrahman Temmar, njega je obavijestio Amr b. Talha, prenijevši od Esbata, on od Simaka, on od Ikrimea, a on od Ibn Abbasa: **"Došao je miš i počeo vući fitilj dok ga nije oborio na palmovu hasuricu ispred Vjerovjesnika, s.a.v.s., na kojoj je on sjedio; izgorio je dio**

٥٢٤١. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ التَّمَّارُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ طَلْحَةَ حَدَّثَنَا أَسْبَاطٌ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: جَاءَتْ فَأْرَةٌ فَأَخَذَتْ تَجُرُّ الْفَتِيلَةَ فَجَاءَتْ بِهَا فَأَلْقَتْهَا بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ

[504] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim En-Nesaija.

veličine dirhema. Poslanik reče: 'Kada hoćete da spavate, ugasite svjetiljke, jer će šejtan nešto poput ovoga usmjeriti na nju pa će vas zapaliti.'"[505]

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْخُمْرَةِ الَّتِي كَانَ قَاعِدًا عَلَيْهَا فَأَحْرَقَتْ مِنْهَا مِثْلَ مَوْضِعِ الدِّرْهَمِ فَقَالَ: إِذَا نِمْتُمْ فَأَطْفِئُوا سُرُجَكُمْ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَدُلُّ مِثْلَ هَذِهِ عَلَى هَذَا فَتُحْرِقَكُمْ.

33. O ubijanju zmija

٣٣. بَاب فِي قَتْلِ الْحَيَّاتِ

5242. ISPRIČAO NAM JE Ishak b. Ismail, njemu je saopćio Sufjan, prenijevši od Ibn Adžlana, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Mi nismo sigurni od njih od kad je počelo neprijateljstvo između nas. Onaj ko ih iz straha ostavlja i ne ubija, taj ne pripada nama."**

٥٢٤٢. حَدَّثَنَا إِسْحَقُ بْنُ إِسْمَعِيلَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا سَالَمْنَاهُنَّ مُنْذُ حَارَبْنَاهُنَّ وَمَنْ تَرَكَ شَيْئًا مِنْهُنَّ خِيفَةً فَلَيْسَ مِنَّا.

5243. ISPRIČAO NAM JE Abdulhamid b. Bejan es-Sukkeri, prenijevši od Ishaka b. Jusufa, on od Šerika, on od Ebu Ishaka, on od El-Kasima b. Abdurrahmana, on od svoga oca, a on od Ibn Mes'uda, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Ubijajte sve vrste zmija. Onaj ko se bude bojao njihove osvete, ne pripada meni."**[506]

٥٢٤٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ بَيَانٍ السُّكَّرِيُّ عَنْ إِسْحَقَ بْنِ يُوسُفَ عَنْ شَرِيكٍ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اقْتُلُوا الْحَيَّاتِ كُلَّهُنَّ فَمَنْ خَافَ ثَأْرَهُنَّ فَلَيْسَ مِنِّي.

5244. ISPRIČAO NAM JE Osman b. Ebu Šejbe, kog je obavijestio Abdullah

٥٢٤٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا

---

[505] Zabilježio ga je i El-Hakem, u *Mustedreku*, i kazao da mu je sened pouzdan.

[506] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

b. Numejr, prenijevši od Musaa b. Muslima, on od Ikrimea, on od Ibn Abbasa, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“Ko bude puštao zmije (ne bude ih ubijao) iz straha od njihove osvete, taj ne pripada nama. Nemamo mira od njih od momenta kada su pokazale neprijateljstvo[507] prema nama.”**[508]

مُوسَى بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ يَرْفَعُ الْحَدِيثَ فِيمَا أَرَى إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ تَرَكَ الْحَيَّاتِ مَخَافَةَ طَلَبِهِنَّ فَلَيْسَ مِنَّا مَا سَالَمْنَاهُنَّ مُنْذُ حَارَبْنَاهُنَّ.

5245. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Menia, kome je ispričao Mervan b. Muavija, prenijevši od Musaa et-Tahhana, on od Abdurrahmana b. Sabita, da je El-Abbas b. Abdulmutalib rekao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s: **“Mi želimo očistiti vrelo Zem-zema, međutim u njemu ima malih zmija.” Vjerovjesnik, s.a.v.s., naredi da se one pobiju.**

٥٢٤٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ عَنْ مُوسَى الطَّحَّانِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَابِطٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا نُرِيدُ أَنْ نَكْنُسَ زَمْزَمَ وَإِنَّ فِيهَا مِنْ هَذِهِ الْجِنَّانِ يَعْنِي الْحَيَّاتِ الصِّغَارَ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَتْلِهِنَّ.

5246. ISPRIČAO NAM JE Museded, njega je obavijestio Sufjan, prenijevši od Ez-Zuhrija, on od Salima, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **“Ubijajte sve vrste zmija, a (posebno) ubijajte otrovnice s dvjema prugama na leđima i kusorepe**

٥٢٤٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اقْتُلُوا الْحَيَّاتِ وَذَا الطُّفْيَتَيْنِ وَالأَبْتَرَ فَإِنَّهُمَا يَلْتَمِسَانِ الْبَصَرَ وَيُسْقِطَانِ الْحَبَلَ قَالَ وَكَانَ عَبْدُ

---

507 Od momenta kada se šejtan pomoći zmije koja ga je u ustima unijela kod našeg praoca Adema, a.s., u Džennet i naveo ga da jede plod zabranjenog drveta.

508 Tj. prema Ademu, a.s.

otrovnice, jer one uzrokuju sljepilo i pobačaj."[509]

Salim kaže: "Abdullah[510] bi ubio svaku zmiju koju bi vidio. Jednom prilikom ga ugleda Ebu Lubabe ili Zejd b. el-Hattab kako slijedi zmiju (da bi je ubio) i reče: 'Zabranjeno je ubijanje kućnih zmija.'"[511]

اللَّهِ يَقْتُلُ كُلَّ حَيَّةٍ وَجَدَهَا فَأَبْصَرَهُ أَبُو لُبَابَةَ أَوْ زَيْدُ بْنُ الْخَطَّابِ وَهُوَ يُطَارِدُ حَيَّةً فَقَالَ: إِنَّهُ قَدْ نُهِيَ عَنْ ذَوَاتِ الْبُيُوتِ.

5247. ISPRIČAO NAM JE El-Ka'nebi, prenijevši od Malika, on od Nafia, a on od Ebu Lubabea: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio ubijanje kućnih zmija, osim ako nije otrovnica sa bijelim prugama preko leđa, ili kusorepa otrovnica, jer one uzrokuju sljepilo i pobačaj kod žena."**[512]

٥٢٤٧. حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي لُبَابَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ قَتْلِ الْجِنَّانِ الَّتِي تَكُونُ فِي الْبُيُوتِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ ذَا الطُّفْيَتَيْنِ وَالْأَبْتَرَ فَإِنَّهُمَا يَخْطِفَانِ الْبَصَرَ وَيَطْرَحَانِ مَا فِي بُطُونِ النِّسَاءِ

5248. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd, njega je obavijestio Hammad b. Zejd, prenijevši od Ejuba, a on od Nafia: **"Nakon što mu je Ebu Lubabe ovo ispričao, Ibn Omer je našao zmiju u svojoj kući. Naredio joj je da iziđe i ona je izišla prema Bekii."**

٥٢٤٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ وَجَدَ بَعْدَ ذَلِكَ يَعْنِي بَعْدَ مَا حَدَّثَهُ أَبُو لُبَابَةَ حَيَّةً فِي دَارِهِ فَأَمَرَ بِهَا فَأُخْرِجَتْ يَعْنِي إِلَى الْبَقِيعِ.

---

[509] Kadija Ijad govoreći o posebnostima pojedinih vrsta zmija ističe da su postojale određene vrste veoma opasnih zmija, koje su bile tako opasne da bi osoba na mjestu oslijepila ukoliko bi je ta zmija pogledala direktno u oči. Od nekih bi žena, ukoliko je zmija pogleda pobacila, dok bi od pogleda nekih, osoba na mjestu ostala mrtva.

[510] Abdullah b. Omer b. El-Hattab.

[511] Ovaj hadis su zabilježili u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim En-Nesaija.

[512] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*.

5249. ISPRIČALI SU NAM Ibnus-Serh i Ahmed b. Seid el-Hemdani, njima je saopćio Ibn Vehb, prenijevši od Usame, da je Nafi u ovaj hadis rekao: **"Zatim sam je vidio u njegovoj kući."**

٥٢٤٩. حَدَّثَنَا ابْنُ السَّرْحِ وَأَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْهَمْدَانِيُّ قَالَا أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أُسَامَةُ عَنْ نَافِعٍ فِي هَذَا الْحَدِيثِ قَالَ نَافِعٌ ثُمَّ رَأَيْتُهَا بَعْدُ فِي بَيْتِهِ.

5250. ISPRIČAO NAM JE Musedded, kog je obavijestio Jahja, prenijevši od Muhammeda b. Ebu Jahjaa, njemu je ispričao otac da su on i njegov drug otišli da obiđu Ebu Seida. Izišli su od njega i sreli druga koji je htio da uđe kod Ebu Seida. Oni su otišli u džamiju. Potom je i on došao i obavijestio ih je da je Ebu Seid kazao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Otrovni gmizavci su džini. Ko u svojoj kući vidi nešto od toga, neka ga do tri puta potjera da iziđe. Ukoliko se, pak, povrati, neka ga ubije jer je to šejtan."**

٥٢٥٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّهُ انْطَلَقَ هُوَ وَصَاحِبٌ لَهُ إِلَى أَبِي سَعِيدٍ يَعُودَانِهِ فَخَرَجْنَا مِنْ عِنْدِهِ فَلَقِيَنَا صَاحِبٌ لَنَا وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَدْخُلَ عَلَيْهِ فَأَقْبَلْنَا نَحْنُ فَجَلَسْنَا فِي الْمَسْجِدِ فَجَاءَ فَأَخْبَرَنَا أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الْهَوَامَّ مِنَ الْجِنِّ فَمَنْ رَأَى فِي بَيْتِهِ شَيْئًا فَلْيُحَرِّجْ عَلَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَإِنْ عَادَ فَلْيَقْتُلْهُ فَإِنَّهُ شَيْطَانٌ.

5251. ISPRIČAO NAM JE Jezid b. Mevhib er-Remli, kog je obavijestio El-Lejs, prenijevši od Ibn Adžlana, on od Sajfijja Ebu Seida, štićenika ensarija, da je Ebu Saib kazao: **"Otišao sam Ebu Seidu el-Hudriju. Dok sam sjedio kod njega, začuo sam ispod njegovog kreveta nešto se vrti. Pogledah, kad zmija. Ustadoh, a Ebu Seid me upita: 'Šta hoćeš?' Rekoh: 'Ovdje je zmija.' 'Pa šta hoćeš?' – upita on. 'Hoću da je ubijem.' – odgovorih. On tada pokaza**

٥٢٥١. حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهَبٍ الرَّمْلِيُّ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ عَنْ صَيْفِيٍّ أَبِي سَعِيدٍ مَوْلَى الْأَنْصَارِ عَنْ أَبِي السَّائِبِ قَالَ: أَتَيْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ فَبَيْنَا أَنَا جَالِسٌ عِنْدَهُ سَمِعْتُ تَحْتَ سَرِيرِهِ تَحْرِيكَ شَيْءٍ فَنَظَرْتُ فَإِذَا حَيَّةٌ فَقُمْتُ فَقَالَ: أَبُو سَعِيدٍ مَا لَكَ قُلْتُ حَيَّةٌ هَاهُنَا قَالَ

na kuću ispred njegove i reče: ‘Moj amidžić je živio u ovoj kući. Na Dan Hendeka zatražio je dozvolu od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da ode kući do žene, jer je bio tek oženjen. Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu dozvoli i naredi mu da ponese oružje. Kada je stigao kući, zateče ženu ispred vrata. On uperi kopljem u nju, a ona reče: ‘Ne žuri dok ne vidiš zbog čega sam izišla.’ On uđe u kuću i, pošto ugleda neugodnu zmiju, probode je kopljem i izbaci je na koplju dok se još vrtila. Nije mi poznato ko je prije umro: mladić ili zmija. Neki ljudi iz njegovog plemena odoše Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekoše: ‘Zamoli Allaha da nam povrati našeg sunarodnjaka’! On reče: ‘Molite da mu Allah oprosti grijehe.’, a potom reče: ‘Jedna skupna džina je u Medini primila islam, pa ako vidite nekoga od njih (u sličnom obliku), tri puta mu kažite (da iziđe). Ako vam se i poslije tri upozorenja ponovo pojavi, ubijte ga.’”

فَتُرِيدُ مَاذَا قُلْتُ أَقْتُلُهَا فَأَشَارَ إِلَى بَيْتٍ فِي دَارِهِ تِلْقَاءَ بَيْتِهِ فَقَالَ: إِنَّ ابْنَ عَمٍّ لِي كَانَ فِي هَذَا الْبَيْتِ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ الْأَحْزَابِ اسْتَأْذَنَ إِلَى أَهْلِهِ وَكَانَ حَدِيثَ عَهْدٍ بِعُرْسٍ فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَرَهُ أَنْ يَذْهَبَ بِسِلَاحِهِ فَأَتَى دَارَهُ فَوَجَدَ امْرَأَتَهُ قَائِمَةً عَلَى بَابِ الْبَيْتِ فَأَشَارَ إِلَيْهَا بِالرُّمْحِ فَقَالَتْ لَا تَعْجَلْ حَتَّى تَنْظُرَ مَا أَخْرَجَنِي فَدَخَلَ الْبَيْتَ فَإِذَا حَيَّةٌ مُنْكَرَةٌ فَطَعَنَهَا بِالرُّمْحِ ثُمَّ خَرَجَ بِهَا فِي الرُّمْحِ تَرْتَكِضُ قَالَ فَلَا أَدْرِي أَيُّهُمَا كَانَ أَسْرَعَ مَوْتًا الرَّجُلُ أَوْ الْحَيَّةُ فَأَتَى قَوْمُهُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَرُدَّ صَاحِبَنَا فَقَالَ: اسْتَغْفِرُوا لِصَاحِبِكُمْ ثُمَّ قَالَ إِنَّ نَفَرًا مِنْ الْجِنِّ أَسْلَمُوا بِالْمَدِينَةِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ أَحَدًا مِنْهُمْ فَحَذِّرُوهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ إِنْ بَدَا لَكُمْ بَعْدُ أَنْ تَقْتُلُوهُ فَاقْتُلُوهُ بَعْدَ الثَّلَاثِ.

5252. ISPRIČAO NAM JE Musedded, njega je obavijestio Jahja, prenijevši od Ibn Adžlana, sažeto, da je (Vjerovjesnik, s.a.v.s.) rekao: “Neka ga upozori do tri puta, pa ako mu se nakon toga pojavi, neka ga ubije jer je to šejtan.”

٥٢٥٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ عَجْلَانَ بِهَذَا الْحَدِيثِ مُخْتَصَرًا قَالَ فَلْيُؤْذِنْهُ ثَلَاثًا فَإِنْ بَدَا لَهُ بَعْدُ فَلْيَقْتُلْهُ فَإِنَّهُ شَيْطَانٌ.

5253. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid el-Hemdani, njemu je saopćio Ibn Vehb, prenijevši od Malika, on od Sajfijja, Ibn Eflehovog štićenika, da je Ebu Saib, štićenik Hišama b. Zuhrea, ušao kod Ebu Seida el-Hudrija – spomenuo je isto kao u prethodnom hadisu, samo potpunije – da je (Vjerovjesnik, s.a.v.s.) rekao: **“Upozoravajte ga (je) tri dana, pa ako vam se nakon toga pojavi, ubijte ga (je) jer je to šejtan.”**

٥٢٥٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الْهَمْدَانِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكٌ عَنْ صَيْفِيٍّ مَوْلَى ابْنِ أَفْلَحَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو السَّائِبِ مَوْلَى هِشَامِ بْنِ زُهْرَةَ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ فَذَكَرَ نَحْوَهُ وَأَتَمَّ مِنْهُ قَالَ فَآذِنُوهُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنْ بَدَا لَكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فَاقْتُلُوهُ فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ.

5254. ISPRIČAO NAM JE Seid b. Sulejman, prenijevši od Alija b. Hašima, on od Ibn Ebu Lejla, on od Sabita el-Bunanija, a on od Abdurrahmana b. Ebu Lejle, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan o kućnim zmijama, pa je rekao: **“Ako ih vidite u stanu, recite: ‘Na osnovu ugovora koji je sa vama sklopio Nuh i na osnovu ugovora koji je sa vama sklopio Sulejman b. Davud, ne uznemiravajte nas!’ Ako se (nakon toga) povrate, ubijte ih.”**[513]

٥٢٥٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ هَاشِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي لَيْلَى عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ حَيَّاتِ الْبُيُوتِ فَقَالَ: إِذَا رَأَيْتُمْ مِنْهُنَّ شَيْئًا فِي مَسَاكِنِكُمْ فَقُولُوا أَنْشُدُكُنَّ الْعَهْدَ الَّذِي أَخَذَ عَلَيْكُنَّ نُوحٌ أَنْشُدُكُنَّ الْعَهْدَ الَّذِي أَخَذَ عَلَيْكُنَّ سُلَيْمَانُ أَنْ لَا تُؤْذُونَا فَإِنْ عُدْنَ فَاقْتُلُوهُنَّ.

5255. ISPRIČAO NAM JE Amr b. Avn, njemu je saopćio Ebu Avane, prenijevši od Mugirea, on od Ibrahima, a on od Ibn Mes’uda: **“Ubijajte sve vrste zmija, osim bijele zmije, koja izgleda poput srebrene grane.”**

٥٢٥٥. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّهُ قَالَ: اقْتُلُوا الْحَيَّاتِ كُلَّهَا إِلَّا الْجَانَّ الْأَبْيَضَ الَّذِي كَأَنَّهُ قَضِيبُ فِضَّةٍ

---

513 Bilježe ga i Et-Tirmizi u *Džami’u*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

Ebu Davud kaže: “Neki čovjek mi je rekao: ‘Kada se kreće, džin ne krivuda.’ Ako je ovo ispravno, onda je to, inšallah, znak za njegovo prepoznavanje.”

قَالَ أَبُو دَاوُد: فَقَالَ لِي إِنْسَانٌ الْجَانُّ لَا يَنْعَرِجُ فِي مِشْيَتِهِ فَإِذَا كَانَ هَذَا صَحِيحًا كَانَتْ عَلَامَةً فِيهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

34. O ubijanju gekona[514]

٣٤. بَاب فِي قَتْلِ الْأَوْزَاغِ

5256. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed b. Hanbel, kog je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma’mera, on od Ez-Zuhrija, on od Amira b. Sa’da, a on od svoga oca: **“Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio ubijanje gekona, nazvavši ga štetnim.”**

٥٢٥٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَتْلِ الْوَزَغِ وَسَمَّاهُ فُوَيْسِقًا.

5257. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. es-Sabbah el-Bezzaz, kog je obavijestio Ismail b. Zekerijja, prenijevši od Suhejla, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao **“Ko gekona ubije iz prvog pokušaja, ima toliko i toliko sevapa. A ko ga ubije iz drugog pokušaja, ima toliko i toliko sevapa, manje nego kad ga ubije iz prvog pokušaja. A ako ga ubije iz trećeg pokušaja, ima toliko i toliko sevapa, manje nego kada ga ubije iz drugog pokušaja.”**[515]

٥٢٥٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبَزَّازُ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّا عَنْ سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ قَتَلَ وَزَغَةً فِي أَوَّلِ ضَرْبَةٍ فَلَهُ كَذَا وَكَذَا حَسَنَةً وَمَنْ قَتَلَهَا فِي الضَّرْبَةِ الثَّانِيَةِ فَلَهُ كَذَا وَكَذَا حَسَنَةً أَدْنَى مِنْ الْأُولَى وَمَنْ قَتَلَهَا فِي الضَّرْبَةِ الثَّالِثَةِ فَلَهُ كَذَا وَكَذَا حَسَنَةً أَدْنَى مِنْ الثَّانِيَةِ.

---

[514] Gekon je vrsta otrovnog guštera toplih zemalja, poput Saudijske Arabije i sl.

[515] U Muslimovom predanju stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Ko gekona ubije iz prvog pokušaja, ima stotinu sevaba. Ko ga ubije iz drugog pokušaja, ima manje od toga, a ko ga ubije iz trećeg

5258. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. es-Sabbah el-Bezzaz, njemu je ispričao Ismail b. Zekerrija, prenijevši od Suhejla, on od brata ili sestre, on/ona od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"U prvom pokušaju – sedamdeset sevapa."**

٥٢٥٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الْبَزَّازُ حَدَّثَنَا إِسْمَعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّا عَنْ سُهَيْلٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي أَوْ أُخْتِي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ فِي أَوَّلِ ضَرْبَةٍ سَبْعِينَ حَسَنَةً.

35. O ubijanju mrava

٣٥. بَاب فِي قَتْلِ الذَّرِّ

5259. ISPRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, prenijevši od El-Mugirea b. Abdurrahmana, on od Ebu Zinada, on od El-A'redža, a on od Ebu Hurejrea, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Jedan od vjerovjesnika je sjeo pod neko drvo pa ga je ujeo mrav. Naredio je da se uklone njegove stvari i da se mravi zapale. Tada mu je Allah objavio: 'Zašto nisi kaznio samo jednog mrava, onog koji te ujeo, zašto si ih sve kaznio?"**[516]

٥٢٥٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنِ الْمُغِيرَةِ يَعْنِي ابْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَزَلَ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ تَحْتَ شَجَرَةٍ فَلَدَغَتْهُ نَمْلَةٌ فَأَمَرَ بِجِهَازِهِ فَأُخْرِجَ مِنْ تَحْتِهَا ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَأُحْرِقَتْ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ فَهَلَّا نَمْلَةً وَاحِدَةً.

5260. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, kog je obavijestio Abdullah b. Vehb, prenijevši od Junusa, on od Ibn Šihaba, on od Ebu Selemea b. Abdurrahmana i Seida b. el-Musejjeba, njih

٥٢٦٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ

---

pokušaja, ima još manje od toga." Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ovim želio ukazati kolika je opasnost od ove vrste guštera i da podstakne ashabe na njihovo uništavanje.

[516] Bilježe ga i Muslim u *Sahihu*, i En-Nesai, u *Sunenu*.

dvojica od Ebu Hurejrea, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Mrav je ujeo jednog od vjerovjesnika[517], pa je ovaj naredio te su cijeli mravinjak spalili. Tada mu je Allah objavio: 'Zar si zbog jednog mrava koji te je ujeo zapalio čitavu zajednicu koja Me je slavila.'"**[518]

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ نَمْلَةً قَرَصَتْ نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ فَأَمَرَ بِقَرْيَةِ النَّمْلِ فَأُحْرِقَتْ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَفِي أَنْ قَرَصَتْكَ نَمْلَةٌ أَهْلَكْتَ أُمَّةً مِنَ الْأُمَمِ تُسَبِّحُ.

5261. ISPRIČAO NAM JE Ahmed b. Hanbel, njega je obavijestio Abdurrezzak, prenijevši od Ma'mera, on od Ez-Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbea, a on od Ibn Abbasa: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., je zabranio ubijanje četiri vrste živih bića: mrava, pčelu, pupavca i sureda[519]."**

٥٢٦١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قال: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ قَتْلِ أَرْبَعٍ مِنَ الدَّوَابِّ النَّمْلَةُ وَالنَّحْلَةُ وَالْهُدْهُدُ وَالصُّرَدُ.

5262. ISPRIČAO NAM JE Ebu Salih Mahbub b. Musa, njemu je saopćio Ebu Ishak el-Fezari, prenijevši od Ebu Ishaka eš-Šejbanija, a on od Ibn Sa'da – on je El-Hasan b. Sa'd – on od Abdurrahmana b. Abdullaha, da je njegov otac kazao: **"Bili smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na jednom putovanju. On je izišao radi fiziološke potrebe, a mi smo ugledali crvenoglavu pticu koja je imala dvoje ptičadi. Uzeli smo**

٥٢٦٢. حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ مَحْبُوبُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَقَ الْفَزَارِيُّ عَنْ أَبِي إِسْحَقَ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ ابْنِ سَعْدٍ. قَالَ أَبُو دَاوُد: وَهُوَ الْحَسَنُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قال: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَانْطَلَقَ لِحَاجَتِهِ فَرَأَيْنَا حُمَّرَةً مَعَهَا فَرْخَانِ فَأَخَذْنَا فَرْخَيْهَا فَجَاءَتْ

---

[517] El-Kurtubi smatra da je to bio Musa b. Imran, a.s., dok neki tvrde da je to bio Sulejman b. Davud, a.s.

[518] Bilježe ga u *El-Kutubus-sitteu* svi autori, osim Et-Tirmizija.

[519] Sured je vrsta ptice.

joj ptičad, a crvenoglava ptica je došla i počela uznemireno letjeti. Kada je došao, Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Ko je nanio bol ovoj ptici uzevši joj ptičad, vratite joj ih. Potom ugleda spaljen mravinjak i reče: 'Ko je ovo spalio?' 'Mi.' – odgovorismo, a on kaza: 'Niko nema pravo kažnjavati vatrom, osim Gospodar vatre.'"

الْحُمَّرَةُ فَجَعَلَتْ تُفَرِّشُ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَنْ فَجَعَ هَذِهِ بِوَلَدِهَا رُدُّوا وَلَدَهَا إِلَيْهَا وَرَأَى قَرْيَةَ نَمْلٍ قَدْ حَرَّقْنَاهَا فَقَالَ: مَنْ حَرَّقَ هَذِهِ قُلْنَا نَحْنُ قَالَ إِنَّهُ لَا يَنْبَغِي أَنْ يُعَذِّبَ بِالنَّارِ إِلَّا رَبُّ النَّارِ

36. O ubijanju žaba

٣٦. بَاب فِي قَتْلِ الضِّفْدَعِ

5263. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, nemu je saopćio Sufjan, prenijevši od Ibn Ebu Zi'ba, on od Seida b. Halida, on od Seida b. el-Musejjeba, a on od Abdurrahmana b. Osmana: **"Neki liječnik je pitao Vjerovjesnika, s.a.v.s., u vezi žabe: htio ju je stavljati u lijek, pa mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio ubijanje žaba."**[520]

٥٢٦٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عُثْمَانَ أَنَّ طَبِيبًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ضِفْدَعٍ يَجْعَلُهَا فِي دَوَاءٍ فَنَهَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَتْلِهَا.

37. O gađanju kamenčićima

٣٧. بَاب فِي الْخَذْفِ

5264. ISPRIČAO NAM JE Hafs b. Omer, prenijevši od Šu'bea od Katadea, on od Ukbea b. Sahbana, a on od Abdullaha b. Mugaffela: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio gađanje kamenčićima, kazavši: 'Njime se ne može niti šta uloviti niti neprijatelj savladati,**

٥٢٦٤. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ صُهْبَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْخَذْفِ قَالَ إِنَّهُ لَا يَصِيدُ

---

[520] Bilježi ga i En-Nesai, u *Sunenu*.

nego samo nekome oko izbiti ili zub slomiti."[521]

صَيْدًا وَلَا يَنْكَأُ عَدُوًّا وَإِنَّمَا يَفْقَأُ الْعَيْنَ وَيَكْسِرُ السِّنَّ.

38. O obrezivanju/sunećenju

٣٨. بَاب مَا جَاءَ فِي الْخِتَانِ

5265. ISPRIČALI SU NAM Sulejman b. Abdurrahman ed-Dimeški i Abdulvehhab b. Abdurrahim el-Ešdžei, njih je obavijestio Mervan, prenijevši od Muhammeda b. Hassana, on od Abdulvehhaba el-Kufija, on od Abdulmelika b. Umejra, a on od Ummu Atijje el-Ensarijje: **"Jedna žena u Medini je obrezivala, pa joj je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: 'Ne pretjeruj (prilikom obrezivanja) jer je to za ženu korisnije, a mužu milije.'"**

Ebu Davud kaže: "Prenosi se od Ubejdullaha b. Amra, on od Abdulmelika, sa istim senedom isti smisao. Ovaj hadis nije jak, jer je prenesen kao mursel-hadis. A i Muhammed b. Hassan je nedovoljno poznat prenosilac. Ovaj hadis je slab."

٥٢٦٥. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدِّمَشْقِيُّ وَعَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْأَشْجَعِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا مَرْوَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَسَّانَ قَالَ عَبْدُ الْوَهَّابِ الْكُوفِيُّ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ الْأَنْصَارِيَّةِ أَنَّ امْرَأَةً كَانَتْ تَخْتِنُ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُنْهِكِي فَإِنَّ ذَلِكَ أَحْظَى لِلْمَرْأَةِ وَأَحَبُّ إِلَى الْبَعْلِ

قَالَ أَبُو دَاوُد: رُوِيَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بِمَعْنَاهُ وَإِسْنَادِهِ. قَالَ أَبُو دَاوُد: لَيْسَ هُوَ بِالْقَوِيِّ وَقَدْ رُوِيَ مُرْسَلًا. قَالَ أَبُو دَاوُد: وَمُحَمَّدُ بْنُ حَسَّانَ مَجْهُولٌ وَهَذَا الْحَدِيثُ ضَعِيفٌ.

39. O hodanju žena i muškaraca istim putem

٣٩. بَاب فِي مَشْيِ النِّسَاءِ مَعَ الرِّجَالِ فِي الطَّرِيقِ

5266. ISPRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, kog je obavijestio Abdulaziz b. Muhammed, prenijevši od Ebul-

٥٢٦٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ يَعْنِي ابْنَ

[521] Bilježe ga i El-Buhari i Muslim u *Sahihima*, i Ibn Madže, u *Sunenima*.

Jemana, on od Šeddada b. Ebu Amra b. Hammasa, on od svoga oca, on od Hamze b. Ebu Usejda el-Ensarija, on od njegovog oca: **“Allahovog Poslanik je bio van džamije a muškarci su se, idući putem, izmiješali sa ženama, te Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče ženama: ‘Izdvojte se, vi ne trebate ići sredinom puta – idite njegovim krajem.’ Nakon toga bi se žena pribila uza zid, toliko da bi joj ogrtač zapinjao o zid koliko mu je bila blizu.”**

مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي الْيَمَانِ عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَبِي عَمْرِو بْنِ حِمَاسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: وَهُوَ خَارِجٌ مِنَ الْمَسْجِدِ فَاخْتَلَطَ الرِّجَالُ مَعَ النِّسَاءِ فِي الطَّرِيقِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِلنِّسَاءِ اسْتَأْخِرْنَ فَإِنَّهُ لَيْسَ لَكُنَّ أَنْ تَحْقُقْنَ الطَّرِيقَ عَلَيْكُنَّ بِحَافَاتِ الطَّرِيقِ فَكَانَتِ الْمَرْأَةُ تَلْتَصِقُ بِالْجِدَارِ حَتَّى إِنَّ ثَوْبَهَا لَيَتَعَلَّقُ بِالْجِدَارِ مِنْ لُصُوقِهَا بِهِ.

5267. ISPRIČAO NAM JE Muhammed b. Jahja b. Faris, njega je obavijestio Ebu Kutejbe Selm b. Kutejbe, prenijevši od Davuda b. Ebu Saliha el-Muzenija, on od Nafia, a on od Ibn Omera: **“Allahov Poslanik, s.a.v.s., je muškaracu zabranio da ide između dvije žene.”**[522]

٥٢٦٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ حَدَّثَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي صَالِحٍ الْمَدَنِيِّ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يَمْشِيَ يَعْنِي الرَّجُلَ بَيْنَ الْمَرْأَتَيْنِ.

40. O osobi koja grdi vrijeme

٤٠. بَاب فِي الرَّجُلِ يَسُبُّ الدَّهْرَ

5268. ISPRIČALI SU NAM Muhammed b. es-Sabbah b. Sufjan i Ibnus-Serh, prenijevši od Sufjana, on od Ez-Zuhrija, on od Seida, on od Ebu Hurejrea, a on

٥٢٦٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ بْنِ سُفْيَانَ وَابْنُ السَّرْحِ قَالَا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ

[522] El-Munziri kaže da je ovaj hadis spomenuo i El-Buhari, u Et-*Tarihul-kebiru.*

od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je Uzvišeni Allah rekao: "Uznemirava Me čovjek grdeći vrijeme, a ja sam Vlasnik vremena. U Mojoj ruci je odluka i Ja činim da noć i dan naizmjenice nastupaju."

Ibnus-Serh je umjesto: Seid rekao: Ibnul-Musejjeb.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يُؤْذِينِي ابْنُ آدَمَ يَسُبُّ الدَّهْرَ وَأَنَا الدَّهْرُ بِيَدِي الْأَمْرُ أُقَلِّبُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ.

قَالَ ابْنُ السَّرْحِ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ مَكَانَ سَعِيدٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ.

Ovim je, hvala Uzvišenom Allahu, završen prijevod i komentar cjelokupnog Ebu Davudovog Sunena. Molim Svevišnjeg Allaha da mi ovaj trud upiše u dobra djela. Amin!

TUMAČ MANJE POZNATIH RIJEČI IZ ARAPSKOG I DRUGIH STRANIH JEZIKA

abdest – ritualno pranje lica, ruku do iza laktova, potiranje glave, pranje nogu i drugih dijelova tijela prije stupanja u namaz
Abesinija – Etiopija
adab – lijepo vladanje
ahmedija – saruk, imamova kapa
ajet – znak, kraći odlomak iz Kur'ana
akšam – namaz, molitva koja se obavlja nakon zalaska sunca
alejhis-selam – neka je na njega mir
alim – učenjak, znalac
aludirati – govoriti o jednoj stvari a ciljati na drugu
analogija – sličnost
apokrifan – lažan, neutemeljen
argument – dokaz
aršin – mjera za dužinu, krojački aršin dug 65 cm
ashab – Muhammedov, s.a.v.s., drug i savremenik
avret – dijelovi tijela koje treba pokriti
beduin – pustinjak, stanovnik pustinje
bereket – blagoslov, sreća i blagostanje
bungur – pšenična prekrupa
citirati – navesti
ćerpič – sirova nepečena cigla
daif – slab
derogiran – stavljen izvan snage
dova – molba upućena Bogu, blagoslov
džami' – univerzalna zbirka hadisa
džemat – skupina, područje jedne džamije, skupno obavljanje namaza
dženabet – dženabet, nečistoća usljed ejakulacije
džin – demon

džunub – nečist, neokupan nakon spolnog odnosa ili ejakulacije u snu
efdalnije – vrednije, bolje
eksplicitno – jasno
emanet – povjerenje
ensarija/ensarijka – Muhammedov, s.a.v.s., pristalica iz Medine.
eser – trag
ezan – obznana o nastupu namaskog vremena, poziv na skupno obavljanje namaza
fakih – islamski pravnik
farz – obligatna, prvostepena dužnost
ferek – mjera za zapreminu u Medini, jedan ferek iznosi tri sa'a ili četiri ruba'a
fetha – znak za vokal a, e
fetva – mišljenje; rješenje muftije ili šejhul-islama o pravnom vjerskom pitanju u slučaju koji nije predviđen u šerijatu
fikh – šerijatsko pravo
firka – sekta
fitret – priroda, stvaranje, narav, ćud
fuškija – izmet od konja
gaflet – nemar, nehat, ravnodušnost
garib – tuđinac, strana, hadis koji iz generacije prenosi jedan ravija, usamljen
gusul – ritualno vjersko kupanje
haber – vijest
hasura – prostirka od rogozine
hades – nečistoća, pojava koja kvari abdest
Hadžerul-esved – Crni kamen
hafiz u hadisu – hadiski učenjak koji pamti sto hiljada hadisa
hajd/hajz – menzes, mjesečni ciklus kod žene
hanbelijska pravna škola – hanbelijski mezheb
hanefijska pravna škola – hanefijski mezheb
haram – zabranjen, nedopušten
haridžije – pristalice pobunjeničke sekte koji su ustali protiv Alije
Harurija – stanovnica Harure, mjesto u Iraku
hendek – jarak, rov, opkop; zaštitni opkop oko Medine
hidžab – veo, koprena
hidžama – isisavanje krvi pomoću kupice
hidžra – seoba, preseljenje
Hidžra – Muhammedovo, s.a.v.s., preseljenje iz Mekke u Medinu
hilafet – vladavina halife
hulefai-rašidini – četverica prvih halifa: Ebu Bekr, Omer, Osman i Alija
hutba – govor
ibadet – pobožnost, bogosluž je
idtirab – poremećaj, zbrka
idžma – jednoglasnost, konsenzus
iftar – omršenje postača nakon zalaska sunca
ikamet – drugi poziv za namaz koji se izgovori pred početak farza
ikindija – popodnevna molitva
imam – vođa, starješina, čovjek koji predvodi skupni namaz u džamiji
imam u hadisu – nenadmašni stručnjak u hadisu

imam u kiraetu – nenadmašni stručnjak u kiraetu
imam u tefsiru – nenadmašni stručnjak u tefsiru
imamet – položaj, služba imama, predvođenje
imperativ – zapovijed, neodklonjiv zahtjev, moranje
insan – čovjek, ljudsko biće
islam – predanost, vjera
išaret – znak
istihaza – vanredno krvarenje kod žena, koje se javlja nakon mjesečnog ili postporođajnog ciklusa
jacija – peti dnevni namaz, čije vrijeme počinje dva sahata nakon akšama
kaderije – pristalice vjerovanja u slobodnu volju, indeterministi.
kadija – sudac
kerahet – pokuđenost, odvratnost
kibla – Kaba, pravac okretanja u namazu
kijam – stajanje u namazu
kullet – vrč, posuda koja sadrži 250 litara
kumir – kip ili lik kome se iskazuje obožavanje
leđen – lavor, posuda
makbul – prihvatljiv
medžhul – nepoznat, anoniman
mekruh – pokuđen, odvratan
mekuk – posuda od jednog i po sa'a
mendub – pohvalno, lijepo
merfu' – hadis čiji sened doseže do Muhammeda, a.s.
Mesdžidul-haram – Hram u Mekki
mesh – potiranje mokrom rukom
mestve – obuća po kojoj se čini mesh prilikom uzimanja abdesta
metn – tekst
mevdu – patvoren, apokrifan
mevkuf – zaustavljen, zastao, izreka ashaba
mezi – svijetla sluz koja se javlja iz spolnog organa usljed nadražaja a prije sjemena
mevkuf (hadis) – hadis čiji sened doseže do ashaba
mezheb – put, pravac, pravna škola
milja – mjera za dužinu, npr. geografska milja sadrži 7. 420 metara, morska milja1.852 metra i sl.
Miradž – Muhammedovo, a.s, putovanje na nebesa.
misk – mošust, vrsta mirisa
misvak – drvo kojim se čiste zubi
muallek – hadis iz čijeg je seneda na početku ispušten jedan ili više prenosilaca uzastopno
mudd – posuda koja, prema Ebu Hanifi, iznosi dva litra
mudtarib – hadis u čijem senedu ili metnu postoji poremećaj
mudelles (hadis) – hadis u čijem senedu postoji kakav vid obmane, odnosno falsifikata
mujezin – osoba koja uči ezan
mu'dal – hadis u čijem senedu nedostaju uzastopno dvojica ili više prenosilaca
muhaddis – naziv za učenjaka hadisa
muhadžir – iseljenik (općenito), iseljenik iz Mekke u Medinu
muhtesar – sažetak

muktedija – osoba koja klanja za imamom
mu'min – vjernik
munafik – dvoličnjak, licemjer
munkati – prekinut; hadis koji ima prekid u senedu
munker – pokuđen, ružan, slab hadis koji prenosi dosta slab ravija i protivrječi pouzdanom prenosiocu
mursel – mursel-hadis koji tabiin prenosi izravno od Muhammeda, a.s.
musafir – putnik
musala – mjesto za klanjanje
Mushaf – pisani (štampani) primjerak Kur'ana, Kur'an
musned – hadis s cjelovitim nizom prenosilaca – do Muhammeda, a.s., vrsta hadiske zbirke
mustehab – lijepo, pohvalno
mušrik – mnogobožac, idolopoklonik
mutevatir – autentičan, hadis koji iz generacije u generaciju prenosi toliki broj ravija da je nemoguće posumnjati u njega.
nafila – dobrovoljni ibadet
nifas – postporođajni ciklus kod žena
nijet – naum, nakana
r.a. – neka je Allah zadovoljan njime
rafidija – pripadnik jedne islamske sekte
ravija – prenosilac
rekat – dio namaza koji se sastoji od stajanja, učenja, rukua i dvije sedžde
remen – kaiš
rivajet – predanje
ruku – presavijanje preko polovine tijela u namazu
sa' – posuda koja, prema Ebu Hanifi, sadrži osam litara
sadekatul-fitr – milostinja koja se daje nakon ramazanskog posta, prije Bajrama
saf – red, špalir
sahih (hadiska zbirka) – hadiska zbirka koja sadrži isključivo vjerodostojne hadise
salih-hadis – vjerodostojan hadis
s.a.v.s. – Allah mu se smilovao i spasio ga
sedžda – dio namaza kada se licem, nosom, čelom, nožnim prstima, koljenima i dlanovima spušta na zemlju
sehvi-sedžda – sedžda koja se obavlja radi nekog propusta u namazu
selef – prethodni, raniji
sened – niz, lanac prenosilaca
senilan – djetinjast, podjetinjio, oronuo
sofa – prostor za klanjanje ispred džamije
sunnet – Muhammedova, a.s, praksa, sve što je govorio radio i šutnjom odobrio
sura – poglavlje Kur'ana (ima ih 114)
sutra – štap ili neki viši predmet koji osoba postavlja ispred sebe kada klanja na otvorenom
šafran – vrsta začina, mirisa
šart – uvjet

šaz (hadis, riječi) – izniman, hadis koji prenosi pouzdan ravija i protivrječi drugim pouzdanim ravijama
šefaat – zagovor
šehadet – očitovanje, svjedočenje
šehid – svjedok
šejh – učitelj, starac
šerijat – islamski zakon utemeljen na Kur'anu i sunnetu
ševahid(e) – svjedoci
tabiin – savremenik Muhammedovog, a.s, ashaba.
tavaf – obilazak oko Kabe
tedlis – prevara, obmana, falsifikat
tefsir – tumačenje Kur'ana
tefter – popis, registar
tehijjetul-mesdžid – namaz koji se klanja u počast džamiji
tekbir – izgovor Allahu ekber
tekne – vrsta posude za kupanje
tešehud – sjedenje u namazu koliko se može pručiti Et-tehijjatu
tevba – pokajanje
turban – saruk, ahmedija
ulema – učenjaci
ummet – narod, pristalice
umra – hodočašće Mekke koje se može obaviti u bilo koje doba godine
vadžib – prvostepena dužnost prema mišljenju većine učenjaka, a prema Ebu Hanifi, drugostepena dužnost
valija – skrbnik, štićenik
vaz – propovjed, govor, besjeda
vers – indijski šafran
zahirije – oni koji tumače Kur'an doslovno
zekjat – obavezna milostinja koja se daje na imovinu
zenit – tačka nebeske sfere iznad glave posmatrača
zeval – podne, vrijeme kada se sunce pomakne sa zenita
zikrullah – spominjanje i veličanje Allaha

LITERATURA

Abadi, Ebut-Tajjib Muhammed Šemsul-Hakk el-Azimi, *Avnul-ma'bud šerh suneni Ebi Davud*, Darul-fikr, Bejrut 2003.

El-Askalani, Ibn Hadžer, *Fethul-Bari šerhu Sahil-Buhari*, Darul-ma'rife, Bejrut, drugo izdanje.

Eš-Šejbani, Ahmed b. Hanbel, *Musned s komentarom Ahmeda Muhammeda Šakira*, Darul-mearif, Egipat 1958.

El-Džezeri, Ebus-Sa'dat el-Mubarek b. Muhammed Ibnul-Esir, *En-Nihaje fi garibil-hadisi vel-eseri*, Daru ihjait-turasil-arebi, Bejrut,

Karić, Enes, Kur'an sa prijevodom na bosanski jezik, Bosanska knjiga, Sarajevo 1995.

El-Kazvini, Ibn Madže, *Sunen*, Darul-fikr, Bejrut, drugo izdanje.

Korkut, Besim, Kur'an s prevodom (godina nije spomenuta).

El-Mubarekfori, Muhammed Abdurrahman b. Abdulkerim, *Tuhfetu-ahvezi bi šerhi Džami'it Tirmizi*, Kairo 1964. drugo izdanje.

En-Nesai, *Sunen* s Es-Sujutijevim komentarom i Es-Sindijevim bilješkama, Darul-kitabil-arebi, Bejrut 1930. prvo izdanje.

En-Nevevi, Ebu Zekerijja Jahja b. Šeref, *Šerhu Sahih Muslim*, Darul-fikr, Bejrut, 1972. god. drugo izdanje.

Es-Sejid, Sabik, *Fikhus-Sunne*, Darul-kitabil-arebi, Bejrut 1973. drugo izdanje.

Es-Sidki, Muhammed b. Ilan el-Eš'ari el-Meki, *Delilul-felahin lituruki Rijadis-salihin*, Darul-fikr, Bejrut 1974. god.

Et-Tirmizi, *Džami' Sunen*, Elči Ibrahim-pašina Medresa, Travnik, 1999-2009. god.

Eš-Ševkani, Muhammed b. Ali, *Nejlul-evtar šerh Muntekal-ahbar*, Šeriketu mektebeti vel metbeati Mustafa el-Babi el-Halebi ve evladuhu, Egipat (godina nije spomenuta).

Ez-Zejlei, *Nasbur-raje li ehadisil-Hidaje*, El-Mektebul-islami, Bejrut 1393. po Hidžri, drugo izdanje.

Rječnik arapskog jezika, Teufik Muftić.

VRSTE HADISA I NJIHOVA PODJELA

Da bismo prijevod ovoga djela učinili što razumljivijim i dostupnijim čitaocu, neophodno je iznijeti kraći prikaz vrsta hadisa i njihovih definicija. Obzirom da se kroz tekst cijele knjige najčešće spominje upravo riječ *hadis*, valja posebno objasniti njezino značenje.

Riječ *hadis* u arapskom jeziku ima više značenja. Ona može, ovisno od određenog semantičko-stilističkog konteksta, značiti: govor, razgovor, saopćenje, vijest, obavijest, priča, pripovijest, predanje, tradicija i slično. U hadiskoj nauci se ova riječ upotrebljava u smislu ukupnosti Poslanikove tradicije, odnosi se na sve ono što je Posljednji Allahov poslanik, s.a.v.s., prije i u toku vjerovjesničke misije rekao, uradio, odobrio, kao i sve obavijesti koje govore o njegovu rođenju, djetinjstvu, osobnosti, te svim ostalim tjelesnim, karakternim i drugim osobinama.

Obzirom da postoje brojne vrste hadisa, kao i mnogo stručnih naziva u hadiskoj terminologiji koje je prilično teško razumjeti bez zasebnog metodološkog pristupa, mi ćemo ih, radi lakšeg značenjskog određenja i poimanja, razdijeliti u nekoliko srodnih tematskih cjelina.

PODJELA HADISA PREMA NAČINU PRENOŠENJA

Hadise obzirom na način njihovog dopiranja do nas, odnosno broj ravija koji su ih prenijeli, možemo podijeliti na dvije osnovne vrste: a) mutevatir-hadisi; b) ahad-hadisi.

Mutevatir-hadisi

Mutevatir je onaj hadis koji, iz generacije u generaciju, prenosi toliki broj prenosilaca da je isključena bilo kakva sumnja u njegovu autentičnost.

Da bi se jedan hadis mogao smatrati mutevatirom, neophodno je da ispunjava sljedeće uvjete:

– Treba biti prenijet od velikog broja ravija. Sporan je minimum ravija zbog kojih bi se jedan hadis mogao smatrati mutevatirom. Odabrano je mišljenje da ih ni u jednoj generaciji ne smije biti manje od deset.

– Isto toliki broj prenosilaca hadisa treba biti prisutan u svim generacijama. Ukoliko bi samo u jednoj generaciji broj ravija bio manji od spomenutog, hadis se ne bi smatrao mutevatirom, makar ih u ostalim generacijama bilo i više.

– Sami sastav ravija treba biti takve prirode da isključuje svaku mogućnost njihovoga *dogovora* na neistini. To podrazumjeva da su ravije iz različitih mjesta i pokrajina, da su različitih zanimanja i da pripadaju različitim mezhebima.

– Ono što se propovijeda treba se izravno čuti ili vidjeti.

Mutevatir-hadis nam daje stopostotnu sigurnost kao da smo ono što nam se u njemu prenosi vidjeli vlastitim očima ili čuli vlastitim ušima, tako da u to nema ni najmanje sumnje.

Postoje dvije vrste mutevatir-hadisa: a) mutevatir-hadisi čiji su i tekst i smisao mutevatir – el-mutevatirul-lafzijj; b) mutevatir-hadisi čiji je smisao mutevatir, makar se tekst nešto i razlikovao – el-mutevatirul-ma'nevijj.

Primjer za prvu vrstu je hadis: **"Ko na mene namjerno slaže, neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu."** Prenijelo ga je sedamdeset i nekoliko ashaba. Primjer za drugu vrstu su hadisi o podizanju ruku prilikom dove. Oko stotinu hadisa govori o ovoj problematici.

Ahad-hadisi

Ahad-hadisom se naziva svaki hadis koji ne ispunjava uvjete mutevatira. Ahad-hadisi se dijele na: mešhur, aziz i garib-hadise.

Mešhur-hadisi

Mešhur je onaj hadis koji, iz generacije u generaciju, prenose po trojica i više ravija, ali koji ne dostiže rang mutevatira. Neki ovu vrstu mešhura nazivaju i mustefidom.

Postoje dvije vrste mešhur-hadisa: a) hadis koji je postao mešhur zbog toga što ispunjava gore spomenute uvjete; b) hadis koji ne ispunjava spomenute uvjete, ali je nazvan mešhurom zbog široke upotrebe.

Obje vrste mešhur-hadisa mogu imati različit stepen. Mogu biti sahih, hasen, daif, a i apokrifni. Općenito kazavši, svi hadisi, osim mutevatira, podliježu provjeri. Jedino mutevatir-hadise nije potrebno provjeravati, oni su na najvišem stupnju vjerodostojnosti.

Aziz-hadisi

Aziz-hadisom se naziva svaki hadis koji ni u jednoj generaciji ne prenosi manje od dvojice ravija. Neki učenjaci smatraju aziz-hadisom onaj hadis koji, iz generacije u generaciju, prenose po dvojica prenosilaca. Međutim, ovakva definicija aziz-hadisa nije prihvaćena od strane većine muhaddisa.

Garib-hadisi

Garib-hadisom se naziva hadis koji, iz generacije u generaciju, prenosi po jedan ravija ili ga u nekim generacijama, ili u makar jednoj generaciji, prenosi samo jedan ravija.

Garib-hadisa imamo dvije vrste: a) opći garib-hadis; b) relativni garib-hadis.

Opći garib je hadis koji iz generacije ashaba prenosi samo jedan ravija. Primjer za to je hadis: "Djela se prosuđuju isključivo prema namjerama (...)" Ovaj hadis iz generacije ashaba prenosi samo Omer b. Hattab.

Relativnim garib-hadisom nazivamo onaj hadis koji prenosi više ashaba, a potom ga u nekoj od sljedećih generacija prenosi samo jedan ravija. Primjer: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., je ušao u Mekku, a na glavi je imao kacigu."** Ovaj hadis od Zuhrija prenosi samo Malik.

PODJELA HADISA PREMA STEPENU VJERODOSTOJNOSTI

Hadiski učenjaci sve hadise dijele na dvije kategorije: na one koji se prihvaćaju i na one koji se odbacuju. Kasnije su sve hadise koji se prihvaćaju smjestili u dvije kategorije: sahih i hasen-hadise. Sve hadise koji se odbacuju svrstali su u kategoriju daif-hadisa. Mi ćemo se ukratko osvrnuti na svaku od tih vrsta, s posebnim akcentom na hadise koje svaka od njih obuhvaća.

Sahih-hadisi

Sahih je onaj hadis koji kontinuirano prenosi pošten i precizan ravija od istoga takvog ravije sve do kraja seneda, te koji ne protivrječi drugim pouzdanijim predanjima i nema skrivenih nedostataka.

Da bi se jedan hadis mogao smatrati sahihom, mora ispuniti pet uvjeta:

1. Sened mu mora biti spojen od početka do kraja. To znači da je svaki ravija živio u isto vrijeme s onim od koga prenosi hadis, prema Buhariji, da se sa njim susreo i lično od njega čuo hadis.

2. Svi prenosioci u senedu moraju biti iskreni i pošteni. Pod iskrenošću i poštenjem se podrazumijeva sljedeće: da su svi muslimani, punoljetni, pametni, da nisu skloni laži i griješenju (činjenju harama i propuštanju farzova), da su čestiti i da ne krše pravila islamskog ponašanja. Hadiski učenjaci nisu prihvaćali hadis od prenosioca za kog su utvrdili da je, makar jednom u životu, slagao ili svjesno učinio neki haram i propustio farz, ukoliko se nije iskreno pokajao.

3. Svi prenosioci trebaju biti precizni do te mjere da su u stanju sve što jedanput čuju doslovno upamtiti, ukoliko usmeno prenose, odnosno tačno i bez grešaka zapisati, ukoliko to čine pismenim putem.

4. Nijedan ravija ne smije protivrječiti drugim pouzdanim ili od njega pouzdanijima ravijama. Ukoliko bi se desilo da jedan pouzdani ravija o jednoj te istoj stvari ili događaju priča drukčije od ravije koji je pouzdaniji od njega, hadis koji on pripovijeda bi automatski postao slab, ako se ne bi moglo naći neko relevantno objašnjenje.

5. Prenijeti hadis ne smije imati nikakvih skrivenih mahana. Dogodi se, naime, da jedan hadis ispuni sve spomenute uvjete, a onda neki od eksperata otkrije nekakav skriveni nedostatak zbog kojeg hadis postane slab. Naprimjer, svi hadisi koje prenosi Hasan el-Basri od Omera b. Hattaba su na ovaj način postali slabi, iako su na prvi pogled izgledali pouzdani. Učenjaci su otkrili, mada je Hasan vremenski dočekao Omera, da je on imao svega dvije godine kad je Omer umro – a dijete s dvije godine nije u stanju upamtiti hadis.

Sahih-hadis se dijeli na dvije vrste:

1. sahih li zatihi – to je hadis koji je sam po sebi sahih, jer ispunjava spomenute uvjete;

2. sahih li gajrihi – hadis koji je, zbog drugih hadisa, postao sahih. Naime, ova vrsta sahih-hadisa pripada hasen-hadisima, ali je došla u mnogo predanja koja je uzdižu na rang sahih-hadisa.

Kategorije sahih-hadisa

Nisu svi sahih-hadisi na istom stupnju vrijednosti. Postoji razlika i među sahih-hadisima. Jedni su pouzdaniji od drugih. Hadiski učenjaci ih rangiraju prema sljedećim kriterijima:

1. najbolja vrsta sahih-hadisa su oni koje su i Buhari i Muslim zabilježili, s potpunim senedima, u svojim *Sahihima*;
2. hadisi koje je zabilježio samo Buhari;
3. hadisi koje zabilježio samo Muslim;

4. hadisi koji ispunjavaju uvjete Buharija i Muslima, a oni ih nisu zabilježili u *Sahihima*;
5. hadisi koji ispunjavaju Buharijeve uvjete;
6. hadisi koji ispunjavaju Muslimove uvjete;
7. hadisi koje drugi učenjaci, osim Buharija i Muslima, ocjenjuju sahihom.

Hasen-hadisi

Hadiski su učenjaci različito definirali pojam hasen-hadisa. Prema Hattabijevom mišljenju, hasen je hadis čiji se ishod zna, čiji su prenosioci poznati, na kome obitava većina hadisa, te koji je prihvatila većina učenjaka i po njemu postupila većina fakiha. Tirmizi hasenom smatra svaki hadis u čijem se senedu ne nađe osoba osumnjičena za laž, koji ne protivrječi pouzdanijim hadisima i koji je prenijet u više predanja. Ibn Hadžer el-Askalani smatra hasenom onaj hadis koji u potpunosti ispunjava sve uvjete sahiha, s tim što ravije kod hasena nisu, u pogledu preciznosti, na istom stepenu kao kod sahiha. Posljednja definicija hasen-hadisa je općeprihvaćena.

Hasen hadisa imamo dvije vrste: hasen koji je sam po sebi hasen: *hasenun li zatihi* – jer ispunjava spomenute uvjete; hasen koji je na osnovu drugih hadisa postao hasen – *hasenun li gajrihi*. Ova druga vrsta su slabi hadisi, ali su došli u mnogo predanja koja ih uzdižu na stepen hasena.

Prema mišljenju ogromne većine hadiskih, fikhskih i usuli-fikhskih učenjaka, hasen hadis je, kao i sahih, potpuno valjan argument na kome se temelje šerijatski propisi.

Daif-hadisi

Daif (slabi) hadis je onaj hadis kojem nedostaje jedan ili više uvjeta sahih ili hasen-hadisa. Hadis može biti slab zbog prekida u senedu ili iz nekog drugog uzroka.

Sve daif-hadise možemo podijeliti na dvije kategorije:

1. hadisi koji su slabi zbog prekida u senedu;
2. hadisi koji su slabi iz nekog drugog razloga.

Daif-hadisi koji su slabi zbog prekida u senedu

Ima više vrsta hadisa koji su postali slabi zato što im je prekinut sened. Ovisno o vrsti prekida – da li u senedu nedostaje jedan ili više prenosilaca, da li prenosioci nedostaju uzastopno u jednom dijelu ili na više mjesta u senedu, te da li je sened prekinut na početku, u sredini ili na kraju niza – daif-hadise možemo podijeliti na: muallek-hadise, mursel-hadise, mu'dal-hadise, munkati-hadise i mudelles-hadise.

Muallak-hadisi. Riječ *muallek* u arapskom jeziku ima više značenja. Može značiti *obješen*, *viseći*, *ovisan*, *uvjetovan* i slično. U hadiskoj nauci se muallekom naziva svaki hadis u čijem je senedu na početku ispušten jedan ili više prenosilaca uzastopno. Dobio je ovakav naziv zbog toga što se njegov sened vezuje samo za gornju stranu, a prekinut je u donjem dijelu – tako da izgleda kao da visi.

Muallek-hadisima se nazivaju i oni hadisi čiji je sened u potpunosti izostavljen kao, npr., kada kažemo: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao to i to.", kao i hadisi čiji je sened izostavljen do ashaba ili tabiina, kao kada Buhari kaže: **"Ebu Musa je rekao: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., je pokrio koljena kada je došao Osman.'"** Buhari je izostavio cijeli sened ovoga hadisa do ashaba Ebu Musaa el-Ešarija.

Muallek-hadisi spadaju u kategoriju hadisa koji se odbacuju zato što im nedostaje jedan od uvjeta sahih i hasen-hadisa, to jest spojenost seneda. Izuzetak su muallek-hadisi u Buharijevom i Muslimovom *Sahihu*, koji se prihvaćaju, jer im je naknadno pronađen originalni sened.

Mursel-hadisi. Mursel je onaj hadis u čijem je senedu ispušten jedan ravija na kraju. Postoje tri vrste mursel-hadisa: opći mursel, mursel ashaba i skriveni mursel.

Općim murselom se naziva hadis koji jedan od tabiina izravno prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i ne spomene ime ashaba od koga je čuo hadis. Šafija veli: "Obavijestio me je Seid – on je prenio od Džurejdža,

koji je kazao: 'Mene je obavijestio Humejd el-A'redž – da je Mudžahid kazao: 'Vjerovjesnik, s.a.v.s., je izgovarao naglas telbiju: *Lebbejkellahumme lebbejk...*'" Ovdje Mudžahid kazuje izravno od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je učio telbiju naglas, a on je tabiin i nije vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a ne spominje ni ime ashaba koji mu je to prenio.

Murselom ashaba se naziva hadis koji od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., prenosi ashab koji ga od njega nije izravno mogao čuti – tada je bio mali, ili je kasno primio islam, ili je negdje bio odsutan – a ne spominje ime ashaba koji mu ga je ispričao.

Skrivenim murselom se naziva hadis koji prenosi tabiin od ashaba s kojim je živio u istom vremenu, ali ga od njega nije čuo, i to riječima koje ukazuju na mogućnost i da ga je čuo i da nije. Naprimjer: Omer b. Abdulaziz, prenosi od Ukbea b. Amira, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Smilovao se Allah opreznim čuvarima."** Mizzi tvrdi da Omer b. Abdulaziz nije imao susreta s Ukbeom b. Amirom. Kod ovakvih vrsta hadisa je moguće otkriti da li se radi o murselu na jedan od sljedećih načina: ukoliko učenjaci ustanove da dotični prenosilac nije uopće slušao hadise od spomenutog ashaba; ukoliko on sam prizna da nije slušao hadise od njega; ukoliko je dotični hadis došao i u drugim predanjima, a u njima je spomenut ravija između njega i dotičnog ashaba.

U pogledu sve tri vrste mursel-hadisa, islamski učenjaci imaju različite stavove. Većina hadiskih i mnogi fikhski i usuli-fikhski učenjaci smatraju da mursel-hadisi spadaju u kategoriju odbačenih hadisa. Ebu Hanife, Malik i Ahmed smatraju da je mursel-hadis pouzdan, ukoliko ispunjava sve ostale uvjete sahiha, i spada u kategoriju prihvaćenih hadisa. Prema njima, tabiini su uglavnom pouzdani i zasigurno ni jedan od njih ne bi Poslaniku pripisao ono u šta nije siguran. Šafija smatra da se mursel-hadis može smatrati pouzdanim i podvesti pod kategoriju prihvaćenih hadisa ukoliko ispuni određene uvjete. Ti uvjeti su: da je ravija koji ga vezuje za Poslanika, s.a.v.s., stariji tabiin; da je ravija koji prenosi od tabiina taj hadis pouzdan; da se s njim slažu hafizi hadisa i da mu u tome ne protivrječe; da je taj isti hadis drugim putem prenijet u potpunom senedu

do Poslanika, s.a.v.s. Većina učenjaka mursel ashaba smatra pouzdanim, ukoliko ispunjava ostale uvjete.

Mu'dal-hadisi. Mu'dal je onaj hadis u čijem senedu uzastopno nedostaju dvojica i više prenosilaca. Primjera radi, Malik je u *Muvettau* zabilježio da je Ebu Hurejre rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je kazao: **'Roba sljeduju hrana i odjeća (kao i ostalu čeljad) i ne smije se opterećivati poslovima koje ne može izdržati.'"** Iz ovog hadisa, koji je zabilježen i u drugim izvorima, saznajemo da su u senedu između Malika i Ebu Hurejrea uzastopno izostavljena dvojica prenosilaca: Muhammed b. Adžlan i njegov otac.

Mu'dal spada u kategoriju odbačenih hadisa, jer je ova vrsta hadisa daleko lošija od muallaka, mursela ili munkatia zbog nedostatka dvojice uzastopnih prenosilaca. Inače, *Sunen* Seida b. Mensura i općenito sva djela Ibn Ebu Dun'jaa su puna ove vrste hadisa.

Munkati-hadis. Ibn Abdulberr munkati-hadisom smatra svaki hadis koji je prekinutog seneda – bez obzira na kojem se mjestu taj prekid nalazi i na koji je način uslijedio. Primjereno ovoj definiciji, pod pojam *munkati-hadis* se mogu podvesti i mursel, mu'dal i muallak. Poslije su hadiski učenjaci ovaj hadis izdvojili kao zasebnu vrstu. Oni munkati-hadisom smatraju svaki hadis u čijemu je senedu, prije ashaba, na jednom ili više mjesta, izostavljen neki ravija, pod uvjetom da nije na samom početku seneda. Prema ovoj definiciji, mursel, mu'dal i muallak se ne mogu podvesti pod munkati-hadise.

Primjer munkati-hadisa: Abdurrezzak prenosi od Sevrija – on od Ebu Ishaka, on od Zejda b. Jusej'a, a on od Huzejfea – da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Ako poslije mene hilafet povjerite Ebu Bekru, pa znajte da je on jak i povjerljiv." Ovaj hadis je munkati, jer u njegovom senedu, između Es-Sevrija i Ebu Ishaka, nedostaje jedan ravija. To je, kako se saznaje iz drugih predanja, Šerik. Dakle, Es-Sevri ovaj hadis nije direktno čuo od Ebu Ishaka, nego mu ga je od njega prenio Šerik.

Hadiski učenjaci su saglasni da je munkati-hadis slab i da spada u kategoriju odbačenih hadisa zato što se, pored prekinutog seneda, kod ovakvih hadisa ne zna ni pravo stanje izostavljenog ravije.

Mudelles-hadisi. Riječ *mudelles* je particip pasivni arapskog glagola *dellese* – prijevara, obmana, falsifikat. U hadiskoj nauci je mudelles usvojen kao stručni naziv za vrstu hadisa u čijem senedu postoji vid kakve obmane ili falsifikata. Hadiski učenjaci tedlis dijele na dvije osnovne vrste: a) tedlisul-isnad; b) tedlisuš-šujuh.

Tedlisul-isnad. Ova se vrsta tedlisa ostvaruje na jedan od četiri načina:

1. Kad jedan ravija od nekoga kog je vremenski dočekao i s njim imao susret prenese nešto što od njega nije čuo. Primjer: Ebu Avane je prenio - od A'meša, on od Ibrahima et-Tejmija, on od svoga oca, a on od Ebu Zerra - da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **"U Džehennemu sam čuo nekoga kako doziva: 'O Milostivi, o Premilostivi!'"** Ebu Avane veli: "Upitao sam A'meša: 'Jesi li ti to čuo od Ibrahima?' 'Ne,' – odgovorio je – 'nego mi je ispričao Hakim b. Džubejr, prenoseći to od njega.'"To znači da je A'meš pokušao falsificirati sened hadisa time što je iz njega izostavio Hakima b. Džubejra i hadis prenio izravno od Ibrahima et-Tejmija. Ovakva vrsta tedlisa se zove i *tedlisul-iskat*.

2. Kad ravija sklon obmani iz seneda svjesno izostavi slabog raviju od koga je čuo dotični hadis, kako bi izgledalo da su ga prenijeli samo pouzdani prenosioci. Primjer: Ibn Ebu Hatim, u djelu *Ilel*, bilježi hadis kojeg prenosi Ishak b. Rahivejh od Bekijjea b. Velida: "Ispričao mi je Ebu Vehb el-Esedi – on je prenio od Nafia, on od Ibn Omera – da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **'Ne hvali islamijet kod čovjeka sve dok ne upoznaš njegova razmišljanja.'"** Ovdje je Bekijje b. Velid krivotvorio sened hadisa tako što je između Ebu Vehba el-Esedija i Nafia izbacio slabog raviju Ishaka b. Ebu Fevrea kako bi izgledalo da ovaj hadis prenose samo pouzdane ravije. Da bi se to teže prepoznalo, on je raviju Abdullaha b. Amra el-Esedija spomenuo po nadimku Ebu Vehb, a izostavio mu je ime. Ova se vrsta tedlisa zove i *tedlisut-tesvijeti*.

3. Kada neki od ravija presiječe kontinuitet seneda, tako što u lancu upotrijebi dvosmislen izraz iz kojega se ne može zaključiti da li je taj hadis čuo od osobe koju je spomenuo ili mu ga je neko drugi od nje prenio. Primjer: Hakem je, sa senedom, zabilježio da je Alija b. Hašrem rekao: "Bili smo kod Ibn Ujejne." - pa je počeo od Zuhrija. Neko od prisutnih ga upita: "Jesi li to ti čuo od Zuhrija?" – a on reče: "Ne, nisam to čuo od njega, niti od onoga ko je to čuo od Zuhrija, nego mi je ispričao Abdurezzak, prenijevši od Ma'mera, a on od Zuhrija." Ovdje je Ibn Ujejne u senedu izostavio dvojicu prenosilaca između njega i Zuhrija. Ovakva vrsta tedlisa se zove i *tedlisul-kati*.

4. Kad neki od ravija, prenoseći od učitelja, doda još nekoga od koga nije čuo dotični hadis. Primjer: "Priča Hakem da se jednog dana dogovorila grupa Hušejmovih učenika da od njega više ne uzima hadise u kojima ima obmane. Primijetivši to, Hušejm je kod svakog hadisa koji im je citirao naglasio: 'Ispričali su nam Husejn i Mugire, a oni su prenijeli od Ibrahima...' Pošto je završio, Hušejm reče: 'Šta mislite, jesam li vas danas uspio prevariti?' 'Ne.' – odgovoriše, a on reče: 'Ja od onog što sam vam danas citirao od Mugirea nisam čuo ni jednog slova. Mugirea sam dodao uz Husejna.'" Ova se vrsta tedlisa zove i *tedlisul-atfi*.

Tedlisuš-šujuh. Ova se vrsta tedlisa ostvaruje tako što ravija, prenoseći mudellis-hadis, koji je čuo od učitelja, nekada učitelja oslovi imenom, nekada nadimkom, nekada nadimkom po mjestu rođenja ili plemenu ili ga okarakterizira nečim po čemu je nepoznat kako ne bi bio prepoznatljiv. Tako, naprimjer, Haris b. Ebu Usame, prenoseći hadise od hafiza Ebu Bekra Abdullaha b. Muhammeda b. Ubejda b. Sufjana, koji je više poznat po nadimku Ibn Ebu Dun'ja, nekada kaže: "Abdullah b. Ubejd je kazao." – nekada: "Abdullah b. Sufjan je kazao." – a nekada: "Ebu Bekr Sufjan je kazao." kako bi izgledalo da je više prenosilaca prenijelo ovaj hadis.

Sve vrste mudelles-hadisa spadaju u kategoriju odbačenih hadisa. Ipak je najslabija među njima kategorija *tedlisut-tesvijeti*.

Daif-hadisi koji su slabi zbog nekog drugog uzroka

Pošto smo završili s vrstama hadisa koji su slabi zbog toga što ne ispunjavaju prvi uvjet sahiha, osvrnut ćemo se i na hadise koji su slabi zbog toga što ne ispunjavaju neki od preostala četiri uvjeta sahih-hadisa, a koji se uglavnom vezuju za kvalitete ravija, odnosno njihove vrline ili mahane.

Daif-hadise koji su slabi zbog nekog drugog uzroka možemo podijeliti na sljedeće vrste: mud'if-hadisi, šaz-hadisi, munker-hadisi, maklub-hadisi, muallel-hadisi, mudtarib-hadisi, metruk-hadisi i mevdu-hadisi.

Mud'if-hadisi. Mud'if-hadisom se smatra onaj hadis koji su, u pogledu metna ili seneda, hadiski učenjaci različito ocijenili. Neki su ga smatrali hasenom, a neki daifom. Da bi se jedan hadis mogao okarakterizirati mud'ifom – prema Es-Sehavijevom mišljenju – nužno je da ga većina hadiskih učenjaka smatra daifom ili da je podjednak broj učenjaka koji ga drže hasenom i onih koji ga smatraju daifom. Mnogi pouzdani hadisi ne bi, samo zato što ih neko karakterizira takvim, spali na stepen daif-hadisa. Ovo je najbolja kategorija daif-hadisa, a samo ju je Ibn Dževzi ustanovio kao posebnu vrstu. Prema drugima, ona ne postoji, jer ju oni podvode pod pojam daif-hadisa.

Šaz-hadisi. Prema Ibn Hadžerovom mišljenju, šaz je onaj hadis koji kazuje dosta pouzdan ravija, ali u pripovijedanju, ipak, protivrječi nekome ko je pouzdaniji od njega. Hadis kojeg pripovijeda pouzdaniji ravija naziva se mahfuzom. Ta protivrječnost može biti u senedu i metnu.

Primjer protivrječnost u senedu: Bilježe Nesaija i Ibn Madže, preko Ibn Ujejna, od Amra b. Dinara, on od Avsedžea, od Ibn Abbasa: **"U Poslanikovo vrijeme je umro neki čovjek koji nije ostavio ni jednog nasljednika, osim roba kojega je oslobodio (...)"** Ibn Džurejdž i drugi su s ovim senedom prenijeli ovaj hadis. Protivrječio im je Hammad b. Zejd koji je ovaj hadis prenio s istim senedom, osim što u njemu nije spomenuo Ibn Abbasa. Uslijed toga je Ebu Hatem Ibn Ujejneovo predanje prihvatio dok je Hammad b. Zejdovo okarakterizirao kao šaz-hadis.

Primjer protivrječnosti u metnu: Tirmizi bilježi od Abdulvahida b. Zijada – koji je prenio od A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejrea – da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Kada neko od vas klanja sabah, neka malo prilegne na desnu stranu."** Bejheki tvrdi da je ovdje Abdulvahid b. Zijad protivrječio većini koja ovaj hadis prenosi kao Poslanikov postupak, a ne riječi. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je imao običaj malo prileći na desnu stranu nakon klanjanja sabah-namaza.

Dakle, hadis u čijem prenošenju pouzdan ravija protivrječi drugome, pouzdanijem raviji ili većem broju pouzdanih ravija, naziva se šazom, dok se hadis koji prenosi pouzdaniji ravija naziva mahfuzom. Šaz spada u kategoriju odbačenih, dok mahfuz – ukoliko ispunjava sve druge uvjete – spada u kategoriju prihvaćenih hadisa.

Munker-hadisi. Hadiski učenjaci se razilaze u pogledu definicije munker-hadisa. Dvije su definicije najprihvatljivije: a) prema Ibn Hadžerovom mišljenju, munker je hadis koji prenosi dosta slab ravija koji, u prenošenju, protivrječi pouzdanim ravijama. Hadis koji pripovijedaju pouzdane ravije naziva se ma'rufom; b) prema mišljenju nekih drugih učenjaka, munker je hadis u čijem se senedu nađe ravija koji u prenošenju pretjerano griješi ili je puno nemaran, ili pak sklon grijesima. Munker hadis spada u kategoriju veoma slabih hadisa. Po slabosti je odmah poslije mevdu i metruk-hadisa.

Maklub-hadisi. Maklub je hadis u kojem ravija zamijeni ili ispretura riječi u senedu ili metnu tako da prednju riječ stavi pozadi, a riječ odzada stavi naprijed. Maklub-hadis se dijeli na dvije osnovne vrste: maklubus-senedi i maklubul-metni.

Maklubus-senedi je hadis u kojem ravija izvrši zamjenu u senedu, i to na jedan od dva načina: a) stavi ime oca nekog ravije ispred njegovog imena – kao u hadisu Ka'ba b. Murreta, kojeg neki od ravija prenosi od Murreta b. Ka'ba; b) zamijeni jednog raviju potpuno drugim ravijom – kao što imamo slučaj u hadisu koji je prenijet od Salima, neki od ravija ga prenosi od Nafia.

Maklubul-metni je hadis u čijemu je tekstu neki ravija izvršio zamjenu, također, na jedan od dva načina: a) prednju riječ je stavio pozadi, a posljednju naprijed – kao što imamo u poznatom hadisu: **"Sedam vrsta ljudi će se na Sudnjem danu staviti u hlad Aršur-Rahmana, kada drugog hlada neće biti. Jedna od tih vrsta je i onaj koji dijeli milostinju tako da mu ne zna ljevica šta udjeljuje desnica."** – ovdje je u nekim predanjima ravija zamijenio riječi, pa je prenio: **"Tako da mu ne zna desnica šta dijeli ljevica."** ; b) metn jednog hadisa stavi uz sened sasvim drugog hadisa, a sened tog hadisa stavi ispred metna prvog hadisa, kako bi se neko provjerio i ispitao – kao što su Buhariju uradili stanovnici Bagdada kada su uzeli stotinu hadisa i ispremetali im metnove i senede, a potom ga upitali za njih, on je tekst svakog hadisa vratio njegovom senedu i ni u jednom nije pogriješio.

Maklub-hadis kod kojega je zamjena učinjena grješkom ravije spada u kategoriju odbačenih hadisa. Međutim, maklub-hadisi kod kojih je zamjena izvršena namjerno, u cilju da se neko provjeri, ne spadaju u ovu kategoriju hadisa.

Muallel ili mu'lul-hadisi. Muallelom se smatra svaki hadis u kojem se zapazi kakva skrivena mahana koja mu umanjuje stepen pouzdanosti.

Ovisno o tome gdje se nalazi skriveni nedostatak, muallel-hadise možemo podijeliti na tri kategorije:

1. muallel-hadisi koji imaju skriveni nedostatak u senedu;
2. muallel-hadisi koji imaju skriveni nedostatak u metnu;
3. muallel-hadisi koji istodobno imaju skrivene nedostatke i u senedu i u metnu.

Prve vrste ima najviše, s tim što u nekim slučajevima skriveni nedostatak u senedu, pored toga što umanjuje vrijednost seneda, umanjuje i vrijednost metna. To obično biva kad postoji samo jedno predanje takvog hadisa. Primjer: Ibn Džurejdž prenosi od Musaa b. Ukbea – on od Suhejla b. Ebu Saliha, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejrea – da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: **"Ko bude sjedio u društvu u kojem bude halabuke i galame, pa prije nego ustane iz takvog društva kaže:**

'Gospodaru moj, od Tebe tražim oprost i Tebi se kajem!' - bit će mu oprošteno ono u čemu je pogriješio sjedeći u takvom društvu!" Buhari tvrdi da mu je nepoznato da postoji drugi sened ovoga hadisa od Ibn Džurejdža, niti se sjeća da je Musa slušao hadise od Suhejla.

U situacijama kada postoji više predanja takvog hadisa, skriveni nedostatak u senedu ne umanjuje stepen pouzdanosti metna. Primjer: Ibn Džurejdž prenosi od Imrana b. Ebu Enesa – on od Malika b. Evsa b. El-Haddesana – da je Ebu Zerr kazao: "Čuo sam Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: **'Zekat se daje na deve, ovce i krupnu stoku (...)'"** Tirmizi, u djelu *Ilelul-Kebir*, veli: "Pitao sam Ebu Muhammeda o ovom hadisu, pa je rekao da Ibn Džurejdž nije slušao hadise od Imrana b. Ebu Enesa. Međutim, iako je mahana prisutna u senedu hadisa, ona ne umanjuje vrijednost samog teksta zato što je došao drugim pouzdanim putevima preko Seida b. Selemea b. Ebu Hisama."

Primjer muallel-hadisa u kojem je skriven nedostatak ili mahana u metnu: Abdullah b. Mesud veli da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Zla slutnja spada u idolopoklonstvo. Nema ni jednog od nas a da ona na njega ne ostavi traga. Allah, dž.š., je otklanja čvrstim osloncem na Njega."** Prema mišljenju Sulejmana b. Harba, riječi "Nema ni jednog od nas a da ona na njega ne ostavi traga" – ne spadaju u tekst hadisa. On smatra da su to riječi Abdullaha b. Mesuda. Naime, kada je Ibn Mesud izgovorio prvi dio hadisa: **"Zla slutnja spada u idolopoklonstvo."** – od sebe je dodao: **"Nema ni jednog od nas a da ona na njega ne ostavi traga."** i potom citirao ostatak hadisa: **"Allah, dž.š., je otklonio čvrstim osloncem na Njega."** Ravija je i Ibn Mesudove riječi prenio kao hadis.

Primjer muallel-hadisa u kom je skrivena mahana i u senedu i u metnu: Nesai i Ibn Madže u *Sunenima*, bilježe da je Bekijje prenio od Junusa, on od Zuhrija, on od Salima, on od Ibn Omera da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **"Ko prispije na jedan rekat džume ili nekog drugog namaza – prispio je na taj namaz."** Mahana u senedu je što u svim ostalim predanjima ovoga hadisa Zuhri prenosi od Ebu Selemea, a ne od Salima. Mahana u metnu je što ni u jednom drugom predanju ovoga

hadisa ne stoji riječ *džume*. U svim drugim predanjima ovaj hadis glasi: **"Ko prispije na jedan rekat namaza – prispio je na namaz."**

Mudtarib-hadisi. Mudtarib je hadis prenijet od jednog te istog ravije (ili više njih) u različitom značenju ili na više načina, od kojih su svi podjednako pouzdani, tako da nije moguće dati prednost jednom nad drugim, niti je moguće naći kompromis u značenju.

Dva su uvjeta mudtarib-hadisa: a) da su sva predanja na istom rangu pouzdanosti, tako da uopće nije moguće dati prednost jednom nad ostalima; b) da su sva predanja došla u različitim značenjima, tako da nije moguće naći značenjski kompromis.

Postoje dvije vrste mudtarib-hadisa: mudtarib-hadisi kod kojih je idtirab (zamršenost) u senedu i mudtarib-hadisi kod kojih je idtirab u metnu.

Primjer mudtarib-hadisa kod kojeg je idtirab u senedu: Tirmizija bilježi da je Ebu Bekr rekao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s: **"Allahov Poslaniče, primjećujem da si pošao sijediti?" "Da." – reče on – "Osijedila me je sura Hud i njoj slične sure."** Darekutni veli: "Ovaj hadis je mudtarib. Prenijet je isključivo preko Ebu Ishaka, i to na desetak različitih načina. Neki su ga prenijeli kao mursel, neki s potpunim senedom, neki kao Ebu Bekrove, neki kao Sa'dove, a neki kao Aišine riječi. Svi načini su u pogledu pouzdanosti na istom rangu i nije moguće dati prednost nekom od njih, niti je moguće iznaći kompromis među njima."

Primjer mudtarib-hadisa kod kojega je idtirab u metnu: Tirmizi bilježi od Šerika – koji je prenio od Ebu Hamze, on od Ša'bija – da je Fatima, kćerka Kajsova, kazala: **"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upitan o zekatu, pa je rekao: 'U imovini ima i drugih obaveznih dijeljenja, osim zekata.'"** U predanju ovoga hadisa, koje bilježi Ibn Madže, stoji: "U imovini nema nikakvih drugih obaveznih dijeljenja osim zekata." Iraki veli da u tekstu ovog hadisa postoji idtirab za koji nije moguće naći pomirljivo objašnjenje.

Mudtarib se smatra slabim hadisom zato što je različito zapamćen, a to ukazuje da se radi o nepreciznosti pojedinih ravija – što bezuvjetno slabi pouzdanost hadisa.

Metruk-hadisi. Metrukom se smatra svaki hadis u čijem se senedu nađe ravija osumnjičen za laž. Primjer: Amr b. Šemir el-Džu'fi el-Kufi prenosi od Džabira, on od Ebu Tufejla da su Alija i Ammar kazali: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., bi Kunut-dovu učio na sabahu, a Tekbirit-tešrik počinjao od sabaha na Dan Arefata. Prestao bi poslije ikindije posljednjega dana Bajrama."** Nesai, Darekutni i drugi učenjaci vele da je Amr b. Šemir metrukul-hadisi, tj. osumnjičen za laž.

Ravija može biti osumnjičen za laž iz dva razloga: a) ukoliko prenosi neki hadis koji se kosi s općeprihvaćenim principima i pravilima; b) ukoliko je u običnom govoru sklon laži, makar se ta sklonost ne primjećivala kod prenošenja hadisa.

Ovakvi se hadisi nazivaju metruk-hadisima zato što se u potpunosti odbacuju.

Mevdu-hadisi. Riječ *mevdu* je particip pasivni arapskog glagola *vedaa*, a ima značenje nečega što je izmišljeno, apokrifno, lažno, umetnuto. U hadiskoj nauci se mevduom naziva svaki hadis koji je neko izmislio, slagao, krivotvorio, a potom pripisao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Mevdu hadisom se smatra svaki hadis u čijem se senedu otkrije ravija lažac.

Ako malo pomnije posmatramo, primjetit ćemo da su postojale različite kategorije ljudi koje su učestvovale u izmišljanju hadisa. Svaka od njih je bila rukovođena drukčijim motivima i interesima. Neki su izmišljali hadise zaslijepljeni mržnjom prema islamu, cilj im je bio podvaliti islamskom učenju nešto što mu ne pripada. Neki su se rukovodili političkim interesima. Mnogi su time željeli ostvariti lični prestiž i ugled, neki ekonomsku korist. Mnogi su izmišljali hadise u interesu pobožnosti – da bi svijet podstakli na činjenje lijepih i korisnih djela ili ga odvratili od nečega ružnog i štetnog. Bez obzira kakvim su motivima i interesima rukovođeni, svi su podjednako učinili medvjeđu uslugu hadisu i islamu, te su stekli atribute lažova na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i učinili jedan od najtežih grijeha.

ZNACI PO KOJIMA SE MOGU PREPOZNATI APOKRIFNI HADISI

Hadiski su učenjaci uložili ogromne napore dok su odvojili i objelodanili sve ono što je izmišljeno na Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Na takve vrste hadisa su ukazali u zbirkama apokrifnih hadisa i drugim djelima. Uz to, iznijeli su i neke znakove po kojima se mogu prepoznati. Oni mogu biti u senedu i u metnu.

Znaci u senedu hadisa

1. Kad neko sam prizna da je izmišljao hadise, kao što je to, naprimjer, učinio Nuh b. Ebu Merjem. Neko ga je, naime, upitao: "Otkud to da ti prenosiš hadise preko Ikrimea, od Ibn Abbasa, o vrijednosti učenja pojedinih sura, kad niko od Ikrimeovih učenika od njega takve hadise ne pripovijeda?", a on je rekao: "Primijetio sam da ljudi iz dana u dan sve više zapostavljaju učenje Kur'ana, pa sam izmišljao hadise o značaju učenja Kur'ana kako bi ih podstakao na to."

2. Lažan hadis se može otkriti i na temelju historijskih činjenica: datuma rođenja i smrti ravija. Ufejr b. Ma'dan el-Kelai priča: "Došao nam je jednom prilikom Omer b. Musa u Hums. Okupili smo se u džamiji da ga saslušamo. On nam je počeo citirati hadise riječima: 'Ispričao nam je vaš dobri šejh, on je prenio od... – citirajući sve hadise sa senedom preko njega. Pošto završi, ja ga upitah: 'A ko je taj naš dobri šejh? Kaži nam njegovo ime.' 'To je Halid b. Ma'dan.' – odgovori. 'A koje godine si se s njim susreo i gdje?' 'Sreo sam ga 108. hidžretske godine, za vrijeme Pohoda na Ermeniju.' Rekoh mu: 'Boj se Allaha i ne izmišljaj! Halid b.

Ma'dan je umro 104. hidžretske godine – kako si ga mogao sresti četiri godine nakon njegove smrti?'"

3. Ponekad nam neke okolnosti otkrivaju lažnost hadisa. Sejf b. Omer et-Temimi veli: "Jednom prilikom sam se zadesio kod Sa'da b. Turajfa kad mu dođe sin plačući. 'Šta ti je?' – upita ga on. 'Udario me je učitelj!' – odgovori dječak. On će na to: 'Danas ću ih ja ražalostiti! Ispričao mi je Ikrime, prenijevši od Ibn Abbasa, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **'Najgori ljudi su učitelji vaše djece! Nemaju samilosti prema siročetu, a osori su i grubi prema bijedniku.'"**

Znaci u metnu

1. Plitkoumnost u izrazu i značenju. Muhammed, s.a.v.s., je bio najrječitiji čovjek, govorio je isključivo književnim arapskim jezikom. Njegove riječi su bile jezgrovite i sadržajne, pune mudrosti i poruka. Mogućnost bilo kakve grješke u izrazu i značenju je isključena. Kada se u tekstu hadisa i njegovom značenjskom smislu nađe nešto od toga – to ukazuje da bi se moglo raditi o lažnom hadisu. Pod ovo se mogu podvesti svi hadisi u kojima se za neznatna djela obećavaju velike nagrade i za sitne prijestupe prijeti teškim kaznama. Naprimjer: **"Ko kaže: La ilahe illellah, Uzvišeni mu Allah stvori pticu koja ima sedamdeset hiljada jezika. Svaki jezik na sedamdeset hiljada jezika za njega traži oprost."** Tu spadaju i svi hadisi u kojima se za neko učinjeno djelo nagovješćavaju nagrade pejgamberā. Primjer: **"Ko klanja toliko i toliko rekata duha-namaza, imat će nagradu sedamdeset pejgambera."**

2. Ukoliko hadis protivrječi kur'anskom tekstu i nije moguće pronaći kompromis u značenju. Primjer: **"Vanbračno dijete neće ući u Džennet."** Ovaj hadis je suprotan ajetu *Niko ničiji teret neće nositi.*

3. Ukoliko protivrječi mutevatir-hadisima i nije ga moguće uskladiti s njima. Primjer: **"Ukoliko do vas dopre hadis koji povrđuje istinu – prenosite ga svejedno da li sam ga ja rekao ili nisam."** Ovaj hadis je u

koliziji s mutevatir-hadisom: **“Ko na mene namjerno slaže, neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu.”**

4. Ukoliko se hadis kosi sa zdravim razumom, a nije mu moguće dati relevantno tumačenje. Primjer: **“Nuhova lađa je obišla oko Kabe sedam puta, a potom klanjala dva rekata kod Mekami-Ibrahima.”**

5. Ukoliko se hadis kosi sa stvarnošću. Primjer: **“Patlidžan je lijek za sve bolesti.”** i **“Pogled u lijepo lice poboljšava vid.”**

6. Ukoliko se kosi s općim principima vjere. Primjer: **“Kome se rodi dijete pa mu da ime Muhammed – ući će u Džennet i on i njegovo dijete.”**

7. Ukoliko pripadnik nekog mezheba prenosi hadis koji govori u prilog njegovom, a kudi ostale imame. Primjer: Kada sljedbenik hanefijskog mezheba priča da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: **“U mom ummetu će se pojaviti čovjek koji će se zvati Ebu Hanife N’uman. To će biti svjetiljka moga ummeta.”** Ili: **“Među mojim sljedbenicima će se pojaviti čovjek koji će se zvati Muhammed b. Idris (Šafija). On će za moj ummet biti štetniji od Iblisa.”**

Apokrifni hadis je, prema mišljenju svih učenjaka, najgora kategorija hadisa. Ovakvu vrstu hadisa nije dozvoljeno ni prenositi, osim u slučaju kada se želi ukazati na njega. Svi koji svjesno prenose apokrifne hadise svrstavaju sebe među lašce ili učestvuju u širenju laži na Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Laž na Poslanika spada u najteže grijehe.

PODJELA HADISA PREMA DALEKOSEŽNOSTI SENEDA

Hadise, shodno dalekosežnosti njihovog seneda, dijelimo na četiri vrste:

1. Hadisi-kudsijj

Riječ *hadis*, kako smo ranije rekli, između ostaloga znači i *govor*, a leksema *kuds – sveti* – prema tome, sintagma *hadisi-kudsijj* znači *sveti govor.* U hadiskoj nauci, hadisi-kudsijjom nazivamo svaki hadis koji Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenosi od Uzvišenog Allaha. Dakle, hadisi-kudsijj su Allahove, dž.š., riječi, koje je vjerovjesnik Muhammed, s.a.v.s., samo prenosio. Ovdje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ulozi ravije, jer sened hadisi-kudsijja doseže do Allaha, dž.š.

Hadisi-kudsijj možemo razlikovati od hadisa po tome što sened kod hadisa doseže do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., dok se sened kod hadisi-kudsijja veže za Allaha, dž.š. Buhari i Muslim sa senedom bilježe od Ebu Zerra, a on prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je Uzvišeni Allah rekao: **"Ja sam Sebi zabranio nasilje, pa sam ga i među vama učinio zabranjenim."**

Ako je hadisi-kudsijj Allahov, dž.š., govor, nameće se pitanje: kakva je razlika između Kur'ana i hadisi-kudsijja? Učenjaci navode mnoge elemente prema kojima se oni razlikuju, a ti se stavovi mogu svesti na četiri osnovna:

– Kur'an je i tekstom i smislom Allahov govor, a hadisi-kudsijj samo smislom – jer su riječi Muhammedove, s.a.v.s.

– Kur'an je sav prenesen mutevatir-predanjem, a hadisi-kudsijj nisu tako prenijeti.

– Samo učenje Kur'ana – bez obzira da li razumijemo njegovo značenje ili ne – predstavlja ibadet, a čitanje hadisi-kudsijja to ne predstavlja.

– Ko zaniječe samo jednu riječ, pa čak i samo jedno slovo iz Kur'ana, postaje nevjernik, a onaj ko zaniječe hadisi-kudsijju nije nevjernik, već samo grješnik.

Hadisi-kudsijji mogu biti na različitom stepenu vjerodostojnosti – ovisno o tome da li ispunjavaju uvjete vjerodostojnosti. Tako, postoje hadisi-kudsijji koji su sahih, hasen, daif, a postoje i patvoreni i apokrifni. Kako god su ljudi lagali na Allahovog Poslanika, izmišljajući hadisi-kudsijje, lagali su i na Allaha, dž.š. Zato je prije upotrebe hadisi-kudsijja nužno provjeravati njihov stepen, kao i kod hadisa.

2. Merfu-hadisi

Merfuom se naziva svaki hadis koji se vezuje za Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Sened ove vrste hadisa doseže do Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Primjer: Kada neki od ashaba kaže: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao... ili postupio tako i tako."

Postoje dvije vrste merfua: stvarni merfu-hadisi (*merfu-hakikaten*) i relativni merfu-hadisi (*merfu-hukmen*). Stvarni merfu-hadis je onaj hadis čiji sened doseže do Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Relativni je onaj hadis čiji sened doseže do ashaba. U njemu ashab kazuje o stvarima koje je mogao saznati samo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Naprimjer, neko od ashaba priča o gajb-stvarima ili kaže da im je bilo naređeno to i to, zabranjeno to i to – a poznato je da je samo Allahov Poslanik, s.a.v.s., znao gajb svjetove i da je samo on nešto mogao narediti i zabraniti. Ovakva vrsta hadisa, koji su u osnovi mevkuf, imaju status merfu-hadisa.

3. Mevkuf-hadisi

Mevkufom se naziva svaki hadis čiji sened doseže samo do ashaba. To su, ustvari, riječi, postupci i odobrenja ashaba. Mevkuf-hadisi mogu imati različit stepen pouzdanosti – ovisno o ispunjenosti uvjeta sahiha. Kada je ovakav hadis i vjerodostojan, on ne može vrijediti kao valjan

argument na kojem bi se temeljili propisi šerijata – jer su to riječi i postupci ashaba, a na njima se ne mogu temeljiti propisi islama.

4. Maktu-hadisi

Maktu je hadis čiji sened doseže samo do tabiina, ili nekog poslije njih. Ova vrsta hadisa su, ustvari, riječi tabiina. Kao i sve druge vrste hadisa, tako i maktu-hadis može, po stepenu vjerodostojnosti, biti sahih, hasen, daif, ali i apokrifan. Kada je i sahih, treba imati na umu da su to samo riječi i postupci tabiina, na kojima se ne može temeljiti nijedan šerijatsko-pravni propis.

PODJELA HADISA PREMA KONTINUIRANOSTI SENEDA

Sve hadise spojenog seneda možemo podijeliti na sedam vrsta:

1. Muttasil-hadisi

Muttasil je hadis čiji je sened od početka do kraja spojen – bez obzira da li doseže do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ili do ashaba. Ovaj se hadis naziva još i mevsulom. Ako je sened jednog hadisa spojen i doseže do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., taj se hadis naziva još i *muttasil-merfu hadisom.* A ako mu je sened spojen i doseže do ashaba, onda se takav hadis naziva i *muttasil-mevkuf hadisom.* Postavlja se pitanje da li se jedan hadis čiji je sened spojen i doseže do tabiina može nazvati muttasilom. Iraki smatra da se ne može uopćeno nazivati muttasilom. Može, ukoliko se taj naziv vezuje za ime osobe za koju se veže sened. Primjer: "Ovaj hadis je muttasil do Seida b. Musijjiba." i slično.

2. Musned-hadisi

Musned je hadis čiji je sened od početka do kraja spojen i doseže do Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Primjer: Buhari veli: "Ispričao nam je Abdullah b. Jusuf – on je prenio od Malika, on od Ebu Zinada, on od El-A'redža, a on od Ebu Hurejre – da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **'Kada se pas napije iz posude nekog od vas, neka je opere sedam puta.'"** Musned-hadis je istovremeno i muttasil-merfu hadis.

3. Mua'nan-hadisi

Muan'nom se naziva svaki hadis u čijem se senedu upotrebljava prijedlog *an* – od. Primjer: Tirmizi veli: "Ispričao nam je Kutejbe – njega je obavijestio Mugire b. Abdurahman, on je prenio od Ebu Zinada, on

od El-A'redža, on od Ebu Hurejrea – da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: **'Najbolji dan u kojem se sunce rodi je petak. U njemu je stvoren Adem, u njemu je uveden u Džennet i u njemu je izveden iz njega. A i Sudnji dan će se dogoditi u petak.'"**

Da bi se sened jednog muan'an-hadisa mogao smatrati spojenim, neophodno je ispuniti dva uvjeta: a) da su sve ravije koji prenose hadis s prijedlogom *an* vremenski dočekale one od kojih su preuzeli hadis; b) da ravije koje prenose hadis s prijedlogom *an* nisu mudellisi – skloni obmanama.

4. Muanan-hadisi

Munnen-hadisom se naziva svaki hadis u čijemu se senedu upotrebljava riječca *enne* – uistinu, zaista. Primjer: Prenosi Malik od Nafia, a on od Ibn Omera, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., tokom jednog putovanja, čuo Omera b. Hattaba kako se zaklinje ocem, pa je rekao: "Uzvišeni Allah vam zabranjuje da se zaklinjete roditeljima. Ko se od vas bude htio zakleti, neka se kune samo Bogom ili neka šuti."

Da bi se sened jednog muennen-hadisa mogao smatrati spojenim – prema mišljenju većine učenjaka – uvjet je da budu ispunjeni isti uvjeti kao kod muanan-hadisa.

5. Muselsel-hadisi

Muselsel je hadis u čijem senedu ravije lančano ponavljaju neko svojstvo ili stanje koje se odnosi na nekog raviju ili samo predanje. Primjer za to je hadis u kom stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao Muazu b. Džebelu: **"Muaze, ja te uistinu volim! Iza svakog namaza, reci: 'Allahu moj, pomozi mi u spominjanju Tebe, u zahvaljivanju Tebi i robovanju Tebi.'"** Kod prenošenja ovoga hadisa, svi prenosioci ističu riječi: **"Ja te volim, pa reci..."** Ili, hadis u kom stoji da je Ebu Hurejre kazao: "Ebu Kasim me je uhvatio za ruku i rekao: 'Uzvišeni Allah je stvorio Zemlju u subotu.'" Kod ovog hadisa, svaki ravija uhvati za ruku onoga kome prenosi hadis.

6. Ali-hadisi

Ali-hadisom se naziva svaki hadis čiji je sened od početka do kraja spojen i kratak. Što je sened jednog hadisa kraći, manja je mogućnost propusta. Što je sened duži, objektivne mogućnosti propusta su veće. Zato su hadiski učenjaci tragali za kratkim senedima. Nije im bilo teško otići i po nekoliko desetina milja da bi preuzeli hadis izravno od nekog učenjaka i onda kada bi im taj hadis prenio neko u mjestu njihovog boravka.

7. Nazil-hadisi

Nazilom se naziva svaki hadis čiji je sened od početka do kraja spojen i dug. Prednost kraćem senedu daje se samo ako imamo dva pouzdana seneda od kojih je jedan kratak, a drugi dug. Ukoliko bi duži sened bio pouzdan, a kraći nepouzdan – prednost bi se dala pouzdanom senedu, bez obzira na njegovu dužinu.

PODJELA PRIHVATLJIVIH HADISA

Svi se prihvatljivi hadisi – mutevatir, sahih i hasen – mogu podijeliti na važeće, tj. one koji su na snazi, i nevažeće, tj. one koji su izvan snage. Tu spadaju muhkem i muhtelif-hadisi, te nasih i mensuh-hadisi.

Muhkem-hadisi

Muhkemom se naziva svaki hadis koji ispunjava uvjete prihvatljivih hadisa i koji nije u koliziji s drugim njemu ravnim hadisom. Ovakvih hadisa je najviše, a veoma je malo onih koji su u koliziji s drugim hadisima. Prema tome, ova vrsta hadisa spada u kategoriju važećih, to jest hadisa po kojima se postupa.

Muhtelif-hadisi

Muhtelifom se naziva svaki hadis koji ispunjava uvjete prihvatljivih hadisa, ali je u koliziji s, prema stepenu, sebi ravnim hadisom, s tim što je moguće naći pomirljiv smisao među njima. Ovakvi su hadisi važeći. Nevažeći su oni koji su u koliziji s pouzdanijim hadisima i nije ih moguće uskladiti s njima, kao što su šaz i munker-hadisi.

Nasih i mensuh-hadis

Nasih, derogirajući je hadis kojim je neki drugi hadis ili pak propis stavljen izvan snage. Ovaj se drugi zove mensuh ili derogirani hadis. Nasih je važeći, a mensuh nevažeći hadis, jer je izvan upotrebe i po njemu se ne postupa.

Nasih se od mensuha može prepoznati na jedan od sljedećih načina:

– Na osnovu riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Primjer: **"Bio sam vam zabranio da posjećujete mezare, sada ih posjećujte."** Ovim su hadisom stavljeni van snage svi hadisi u kojima se zabranjuju posjete mezarima.

– Na osnovu riječi ashaba. Primjer: Džabir b. Abdullah kaže: **"Posljednja odredba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bila je da ne treba ponovo uzimati abdest nakon što se jede i pije nešto što je bilo na vatri."** Riječi Džabira b. Abdullaha ukazuju da su svi hadisi prema kojima je bilo obavezno ponovno uzimanje abdesta nakon što bi se pojelo i popilo nešto što je bilo na vatri stavljeni izvan snage.

– Na osnovu historijata izgovora hadisa. Šidad b. Evs kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Post je pokvaren onom ko pušta i onome kom se pušta krv."** Ibn Abbas veli: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., je sebi pustio krv kad je bio u ihramu i postio." Iz drugih predanja koje prenosi Šidad b. Evs da se zaključiti da je te riječi Allahov Poslanik, s.a.v.s., izgovorio u Mekki, neposredno nakon njezinog oslobođenja, 8. hidžretske godine, a Ibn Abas je s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., bio na Oprosnom hadžu 10. hidžretske godine. Ovo je dokaz da je prvi hadis derogiran i stavljen izvan snage.

JOŠ NEKE VRSTE HADISA

Ovdje ćemo spomenuti još dvije vrste hadisa koje se nisu mogle podvesti ni pod jednu od ranije spomenutih podjela:

Mudredž-hadisi

Mudredžom se naziva hadis kod kojega je izmijenjen kontekst seneda ili je u tekst ubačeno nešto što mu ne pripada, a što nije ničim razdvojeno od teksta hadisa.

Mudredž-hadisa imamo dvije vrste:

- mudredž-hadisi kod kojih je nešto umetnuto u sened;
- mudredž-hadisi kod kojih je nešto umetnuto u metn.

Ebu Davud navodi primjer hadisa kod kojih je nešto umetnuto u sened: "Ispričao mi je Sulejman b. Davud el-Mihri, koji kaže: 'Obavijestio nas je Ibn Vehb koji kaže: 'Mene je obavijestio Džerir b. Hazim, on je prenio od Ebu Ishaka, on od Asima b. Damreta, a Haris el-Aver je prenio od Alije da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: **'Ukoliko posjeduješ dvjesto dirhema, koji su ti preko potreba stajali godinu dana – pet dirhema si dužan podijeliti na ime zekata.'"** Ovdje je Džerir u sened, koji preko Asima b. Damrea doseže samo do Alije, umetnuo još jedan sened, u kojem Haris el-A'ver ovaj hadis preko Alije vezuje za Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Dakle, Džerir je u ovom hadisu umetnuo sened u sened.

Primjer hadisa u čiji je metn ubačeno nešto što mu ne pripada: Hatib el-Bagdadi prenosi od Šu'bea on od Muhammeda b. Zijada, a on od Ebu Hurejrea da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: **"Propisno uzimajte abdest! Teško onome kod koga pete ostanu suhe!" "Propisno uzimajte abdest"** – su Ebu Hurejreove riječi, koje je neki ravija prenio kao Poslanikove, jer ih nije ničim razdvojio. To se da zaključiti na temelju hadisa koji bilježi Buhari, a u kojem stoji da je Ebu Hurejre kazao:

"Propisno uzimajte abdest, jer je Ebu Kasim kazao: **'Teško onome kod koga pete ostanu suhe!'**"

Musahhaf-hadisi

Musahhafom se naziva hadis u kojem je, prilikom zapisivanja, grješkom promijenjen oblik neke riječi, te je umjesto nje zapisana sasvim druga, istog ili drukčijeg značenja.

Musahhaf-hadise možemo podijeliti na dvije vrste:

– Musahhaf-hadis kod kojeg je promijenjen oblik riječi u senedu. Primjer: Šu'be prenosi od El-Avvama b. Muradžima – Ibn Mein je, umjesto: "od El-A'vvama b. Muradžima" zapisao: "od el-A'vvama b. Muzahima."

– Musahhaf-hadise kod kog je promijenjen oblik riječi u tekstu. Primjer: Zejd b. Sabit kaže: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., je sebi napravio sobu u džamiji."** Ibn Lehia je umjesto riječi *ihtedžere/napravio sobu* grješkom zapisao *ihtedžeme/pustio krv* – pa je time potpuno promjenio smisao hadisa koji sada glasi: **"Vjerovjesnik, s.a.v.s., je sebi pustio krv u džamiji."**

Najčešće grješke ove vrste prave oni koji hadise nisu preuzimali od svojih učitelja, nego iz knjiga. Uslijed toga, hadiski učenjaci smatraju da hadise ne treba prihvaćati od onih koji su ih preuzeli iz knjiga.

GENERACIJE RAVIJA

Hadiski učenjaci su sve ravije hadisa svrstali u dvanaest generacija. Prema Ibn Hadžeru el-Askalaniju, to su sljedeće generacije:

1. Ashabi – Vjerovjesnikovi, s.a.v.s., savremenici.
2. Stariji tabiini i muhadremini, kao što je Seid b. Musejib.
3. Srednji tabiini, kao što su Hasan el-Basri i Muhammed b. Sirin.
4. Generacija iza srednje tabiinske generacije, kao što su Muhammed b. Šihab ez-Zuhri i Katade.
5. Mlađi tabiini koji su zatekli jednog ili dvojicu ashaba, kao što su A'meš i drugi.
6. Tabiini koji su živjeli u isto vrijeme kada i mlađi tabiini, s tim što oni nisu zatekli ni jednog ashaba. Naprimjer: Ibn Džurejdž.
7. Stariji etbaittabiini, kao što su Malik b. Enes i Sufjan es-Sevri.
8. Srednja generacija etbaittabiina, kao što su Sufijan b. Ujejne i Ibn Ulejje.
9. Mlađi etbaittabiini, kao što su Zejd b. Harun, Šafija, Ebu Davud et-Tajalisi i Abdurezzak.
10. Generacija starijih prenosilaca koji su hadise preuzeli od etbaittabiina, kao što je Ahmed b. Hanbel.
11. Generacija srednjih prenosilaca koji su hadise preuzeli od etbaitabiina, kao što su Ez-Zuheli i Buhari.
12. Generacija mlađih prenosilaca koji su hadise preuzeli od etbaittabiina, kao što su Tirmizi, Ebu Davud i Nesai.

Prva i druga generacija su živjele u prvom vijeku. Treća, četvrta, peta, šesta, sedma i osma u drugom, dok su preostale četiri živjele u trećem hidžretskom stoljeću.

SADRŽAJ

POGLAVLJA O SUNNETU

POGLAVLJA O LIJEPOM PONAŠANJU

POGLAVLJA O SPAVANJU

POGLAVLJA O SELAMU